บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

ปัจฉิมา ภิญโญ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 34000
E-mail:patchima9@hotmail.com, โทร.088-743778
ดร.ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ดร.รสวลีย์ อักษรวงษ์ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา การดำเนินการวิจัยออกแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ ใช้การศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและพัฒนาตัวบ่งชี้ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมเชิงเนื้อหาของตัวบ่งชี้ ขั้นตอนที่ 2 การประเมินตัวบ่งชี้ เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้ด้วยแบบประเมิน นำมาวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละตัวบ่งชี้ แล้วปรับปรุงตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเชิงทฤษฎี และขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้ ตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 13 จำนวน 490 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้ และแบบตรวจสอบตัวบ่งชี้ ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรม Mplus ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา มีผลการประเมิน โดยภาพรวม มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.92, 4.63) และจากตรวจสอบตัวบ่งชี้ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า โมเดลการวัดความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา แบบที่ให้ความเป็นพลเมืองของนักเรียนเป็นตัวแปรแฝง และความรู้ คุณลักษณะ และพฤติกรรมความเป็นพลเมืองของนักเรียนเป็นตัวแปรสังเกตได้ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ที่แตกต่างศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (χ^2=39.418, df=29, p=0.092, CFI = 0.993, TLI = 0.982, RMSEA =0.019, SRMR =0.011 และ χ^2/df = 1.359) จึงสรุปได้ว่ามีองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้งหมด 3 ด้าน 74 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ด้านความรู้ (2) ด้านคุณลักษณะ และ(3) ด้านพฤติกรรม มีความเหมาะสมที่จะนำเป็นตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา และ 2) ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา มีผลการประเมิน โดยภาพรวม มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.87, 4.67) และจากตรวจสอบตัวบ่งชี้ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า โมเดลการวัดการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนแบบที่ให้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนเป็นตัวแปรแฝง และการบริหารจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ หลักสูตรการจัดการเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมือง การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลเป็นตัวแปรสังเกตได้ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่า

ไค-สแควร์ที่แตกต่างศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (χ^2 = 48.274, df= 36, p= 0.0830, CFI = 0.999, TLI = 0.998, RMSEA = 0.018, SRMR = 0.009และ χ^2/ *df* = 1.341) จึงสรุปได้ว่ามีองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้งหมด 4 ด้าน 38 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ (2) ด้านหลักสูตรการจัดการเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียน (3) ด้านการจัดการเรียนรู้และการประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนักเรียน มีความเหมาะสมที่จะนำเป็นตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

คำสำคัญ: ตัวบ่งชี้, ความเป็นพลเมืองของนักเรียน, โรงเรียนประถมศึกษา

Received: October 23, 2018, Accepted October 30, 2018

DEVELOPMENT OF EDUCATION MANAGEMENT FOR STUDENT CITIZENSHIP INDICATORS IN ELEMENTARY SCHOOLS

Patchima Pinyo, Ph.D. Candidate in the Research and Evaluation Program, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, E-mail:patchima9@hotmail.com, Tel.088-743778
Dr.Piyaporn Poomkaew, Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University
Dr.Rosewalee Ugsornwong, Research and Evaluation Program, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Abstract

The research aimed to development of education management for student citizenship indicators in elementary schools. The research were 3 stage; stage 1: synthesize the indicators by using literature review and interview with 7 key informants to define conceptual framework and development of indicators then using 5 experts examined the content suitability of the indicator; stage 2: evaluation of indicator by proposing 15 experts to evaluate the suitability and feasibility of the indicator with an evaluation form, analyze by means of the mean and standard deviation in each indicator and then improve upon the opinions and suggestions of theoretical experts; and stage 3: confirmatory factor analysis of the indicators. Samples were 490 administrators and teachers in elementary schools under the inspection area 13 by using multiple-stage random sampling. The instruments were questionnaire, suitability and feasibility evaluation form of the indicator, and indicator check form. The data were analyzed by using content analysis. The statistics used in the research consisted of mean, standard deviation, and confirmatory factor analysis by using Mplus. The research findings were as follows: 1) Citizenship indicators of students in elementary school had overall evaluation results of suitability and feasibility at the highest level ($\overline{X}$ = 4.92, 4.63). And the verifiable indicator with the confirmatory factor analysis, it was found that measurement model of citizenship of students in elementary school which citizenship was a latent variable, and knowledge,

characteristics, and civic behavior were observable variables. Be fit with empirical data that chi-square was not statistically significant (χ^2=39.418, df=29, p=0.092, CFI = 0.993, TLI = 0.982, RMSEA =0.019, SRMR =0.011 and χ^2/ *df* = 1.359). The conclusion were 3 aspects with 74 indicators consisted of (1) knowledge (2) characteristics and (3) behavior that were appropriate to be indicators of student citizenship in elementary schools. 2) Education management for student citizenship indicators in elementary school had overall evaluation results of suitability and feasibility at the highest level ($\overline{X}$ =4.87, 4.67). And the verifiable indicator with the confirmatory factor analysis, it was found that measurement model of education management for student citizenship in elementary school which education management for student citizenship was a latent variable, and learning resource management, citizenship learning curriculum, and learning management and evaluation were observable variables. Be fit with empirical data that chi-square was not statistically significant(χ^2 = 48.274, df= 36, p= 0.0830, CFI = 0.999, TLI = 0.998, RMSEA = 0.018, SRMR = 0.009และ χ^2/ *df* = 1.341). The conclusion were 4 aspects with 38 indicators consisted of (1) learning resource management (2) citizenship learning curriculum and (3) learning management and evaluation that were appropriate to be indicators of education management for student citizenship in elementary schools.

Keywords: Indicators, Student Citizenship, Elementary School

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทนำ

ในการจัดการศึกษาของโลกมีแนวโน้มเกิดการเปลี่ยนแปลงในมิติด้านเนื้อหาและการเรียนรู้ เช่น การส่งเสริมการพัฒนาด้านทักษะการรู้เท่าทัน ทักษะชีวิต (Life Skills) การบูรณาการในลักษณะสหวิทยาการ รวมทั้งมีการเน้นวิชาการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง (Citizenship Education) ทั้งนี้วงการศึกษาที่มีเป้าหมายในการศึกษาให้ผลผลิตเกี่ยวกับลักษณะของผู้เรียนเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ดังปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 2553 : 10) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการศึกษาไทย และให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองเพื่อให้นำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้น อนึ่งการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง (Civic Education) กระทรวงศึกษาธิการได้มีการปฏิรูปการศึกษา เป็นระยะ

ของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองที่ได้กำหนดตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาด้านคนไทย ใฝ่ดี มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ หรือ การกำหนดค่านิยมสิบสองประการ ด้วยยุทธศาสตร์ต่างๆ โดยมุ่งให้ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ควรมีลักษณะต่อไปนี้คือ 1) มีคุณธรรมกำกับใจ เป็นคนดีมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 2) เป็นผู้มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความเพียรพยายามที่จะแสวงหาความรู้ให้ถึงสุดขอบความรู้ที่สามารถเข้าถึงได้ 3) สามารถใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 2 ภาษาได้อย่างเชี่ยวชาญ 4) มีพื้นฐานและทักษะการคำนวณที่ดี และมีความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ 5) สามารถเล่นดนตรีและกีฬาเป็นอย่างน้อย 1 ชนิด 6) สามารถจัดการใจและมีวิธีคิดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาอย่างยั่งยืน 7) พร้อมเผชิญปัญหาและสามารถเลือกวิธีแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม (พูนภัทรา พูลผล 2557: 1)

คุณลักษณะของผู้เรียนดังกล่าว สังคมต่างวิพากษ์ระบบการศึกษาว่ามิได้จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และมิได้พัฒนาผู้เรียนเต็มศักยภาพ คือ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกและธำรงวิถีการดำเนินชีวิตที่เปี่ยมสุขภาวะไว้ได้ ทั้งที่โดยแท้จริงแล้วระบบการศึกษาและโรงเรียนเป็นกลไกสำคัญในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงสังคม (พูนภัทรา พูลผล 2557: 1) ความเป็นพลเมืองทำให้บุคคลไม่สามารถแยกตัวออกมาอยู่อย่างโดดเดี่ยว แต่ต้องเป็นพลเมืองที่เป็นสมาชิกของชุมชนและสังคมที่มีหน้าที่และภาระผูกพันในการอยู่ร่วมกันในสังคม (Blair 1996: 17) จึงเป็นแนวความคิดที่มีการกำหนดคุณลักษณะของความเป็นไทย นำไปปรับปรุงและสอดแทรกในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการสร้างนักเรียนให้เป็นพลโลกหรือพลเมืองโลก (Global Citizen) ไว้ว่า “หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่า “ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ” (กระทรวงศึกษาธิการ 2552 : 3) ซึ่งการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิผลนั้น มีความเกี่ยวข้องกับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน ความสามารถในการอ่าน แรงจูงใจในการพัฒนาความรู้ การสอนในชั้นเรียนแบบบรรยากาศเปิด (มีความอิสระทางความคิดในการอภิปรายประเด็นทางการเมืองและสังคม) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม คุณภาพการศึกษาและองค์การ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ กิจกรรมในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร แนวทางหลักสูตรการศึกษา การพัฒนาครูในการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง การสอนความหลากหลายและความแตกต่างทางวัฒนธรรมในสังคม และความตระหนักรู้ในความเป็นพลเมือง(Bengtsson 2015: 796-797; Isac Maslowski and Werf 2011: 315-330)

การศึกษามีส่วนสำคัญในการสร้างความเป็นพลเมืองที่ต้องมีการควบคุมในบริบททางการศึกษาที่มีความหลากหลาย นอกจากนี้สิ่งที่ควรคำนึงในการสร้างความเป็นพลเมืองคือ คุณลักษณะ

เฉพาะบุคคลและครอบครัวที่จะส่งผลต่อการศึกษาและความเป็นพลเมืองด้วย (Giorgio and Delprato 2009: 422) ความเป็นพลเมืองนั้นถูกออกแบบมาเพื่อแก้ไขการขาดดุลประชาธิปไตยที่เพิ่มขึ้นในหมู่เยาวชน โดยเยาวชนจะมีส่วนร่วมทางการเมืองลดลงและขาดความสามัคคีในหมู่ประชาชนด้วยกัน อีกทั้งยังมีระดับของการกระทำความผิดทางสังคมของเด็กและเยาวชนที่เพิ่มขึ้น (Kerr 2003: 3) ซึ่งการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง (Civic Education) ได้กลายเป็นปัจจัยความสำเร็จในการปกครองระบบประชาธิปไตยของประเทศต่างๆ ทั่วโลก อาทิ การพัฒนาพลเมืองในกลุ่มเยาวชนของประเทศสิงคโปร์ จากการถอดบทเรียนการพัฒนาพลเมืองในกลุ่มเยาวชนของประเทศสิงคโปร์จาก Mr. Wong Chong Wai Kenneth พบว่า หัวใจสำคัญของปัจจัยความสำเร็จในการทำงานเพื่อ การพัฒนาพลเมืองในกลุ่มเยาวชนของประเทศสิงคโปร์นั้น ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ 4 ประเด็น กล่าวคือ (1) การปลูกฝังแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองให้กับกลุ่มเด็กและเยาวชนผ่านหลักสูตรการศึกษาและการเรียนรู้ในห้องเรียน (2) การสร้างการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองและทักษะความเป็นพลเมืองให้กับเยาวชนผ่านกิจกรรมเคลื่อนไหวทางสังคมที่หลากหลาย (3) การสร้างบรรยากาศหรือวิถีความเป็นพลเมืองที่เน้นการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านเครือข่ายในท้องถิ่นต่างๆ (4) ความชัดเจนและความต่อเนื่องของนโยบายของการทำงานเพื่อพัฒนาพลเมืองที่มีคุณภาพ (อิทธิพล ปรีติประสงค์ 2557: ออนไลน์) ซึ่งการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองนั้น ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2548: บทสรุปผู้บริหาร) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี ด้วยการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาของประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเป็นกระบวนการที่เน้นกิจกรรมต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์จากชีวิตจริงที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนท้องถิ่น ทุกโรงเรียนมีการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีและเรื่องที่เกี่ยวข้องไว้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร บทเรียน ในช่วงอายุต่าง ๆ ได้กำหนดการเรียนเป็นรายวิชา และ/หรือการศึกษาข้ามรายวิชา โดยสอดแทรกเนื้อหาในทุกรายวิชา ทั้งหลักสูตรระดับประถมศึกษามีการผสมผสานโดยเน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ตลอดจนคนในชุมชน มีบทบาทสำคัญ ในการส่งเสริมการพัฒนาความเป็นพลเมือง สอดคล้องกับ ศรันยุ หมั้นทรัพย์ (2551: 10) ได้เสนอแนวทางการจัดการศึกษาแบ่งเป็นระดับชั้นต่างๆ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาที่กำหนดให้โรงเรียนสอนความรู้พื้นฐานประชาธิปไตย กำหนดให้โรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรและให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง สอดคล้องกับ Davies (1998: 138) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองประชาคมยุโรปในชั้นเรียนอย่างเอาใจใส่ และการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองที่ขาดหายไป ควรได้มีการดำเนินการอย่างจริงจังในการจัดการเรียนการสอนความเป็นพลเมืองในชั้นเรียน มากกว่าการถกเถียงกันในเชิงหลักการและแนวนโยบายสำหรับการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง

จากแนวคิดสำคัญที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ซึ่งจะเติบโตเป็นเยาวชนและเป็นพลเมืองที่ดี

ของประเทศชาติต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของปลินธร เพ็ชรฤทธิ์ (2550: 119) และนิรมล จันทรศิริ (2551: 75) เกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี ตลอดทั้งการจัดการเรียนรู้ต่างๆ พบว่า ครูมีบทบาทมากในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อความเป็นพลเมืองและนักเรียนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนตั้งแต่ระดับการศึกษาเบื้องต้น เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในด้านความเป็นพลเมืองอย่างเหมาะสมและส่งผลต่อคุณภาพความเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นสำคัญเพื่อเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย 2 ประเด็นสำคัญคือ 1) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองคือ เป็นผู้มีความสามัคคี มีส่วนร่วม มีวินัย เคารพกฎกติกา มีทักษะการวางแผน การสื่อสาร การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และมีทักษะการใช้เทคโนโลยี เป็นผู้ที่มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะ และใฝ่รู้ใฝ่เรียน (พูนภัทรา พูลผล 2557: 1;กระทรวงศึกษาธิการ 2552: 5-7; ปลินธร เพชรฤทธิ์, 2550: 17-18; สิริวรรณ ศรีพหล 2551: 12; ศักดิ์ชัย นิรัญทวี 2548: บทสรุปผู้บริหาร; ปริญญา เทวานฤมิตรกุล 2555: 30; Bengtsson 2015: 796-797; Isac Maslowski and Werf 2011: 315-330; Youniss 2011: 102; Galston 2003: 32-33; Marker and Mehlinger 1992: 835; Kniep 1989: 516 – 517) และ 2) แนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง หมายถึง การใช้รูปแบบกิจกรรมลักษณะของโครงการที่ส่งเสริมคนดี การใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแบบหมวกหกใบ การจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรม การใช้ชุดกิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นไทย การบูรณาการสอนศีลธรรมในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การพัฒนาครู และการเรียนรู้โดยสังคมมีส่วนร่วม ผู้วิจัยจึงได้นำเอาการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นไทย นอกจากนี้ยังมีคุณลักษณะของผู้เกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการจัดการศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคคล ในชุมชน (ณัฐพร แสงภู่ 2547: บทคัดย่อ, 173; มรกต อนุเคราะห์ 2548: 62-63; ไพบูลย์ ชาวกงจักร์ 2549: 55;ยุทธศิลป์ ผาอำนาจ 2550: 57-59; ปลินธร เพ็ชรฤทธิ์ 2550: 113-118; นิรมล จันทรศิริ 2551: 74-78; ชรินทร์ มั่งคั่ง 2553 : บทคัดย่อ; สุจิตรา วัน

ทอง 2554: 170-172; Ballard, Cohen, and Littenberg-Tobias 2016: 378; Lenzi, M. and others 2014: 259; Murphy 2007: 656-657; Koutselini and Papanastasiou 1997: 113-122; Sears and Hughes 1996: 124-129) ดังสรุปตามรูปภาพที่ 1

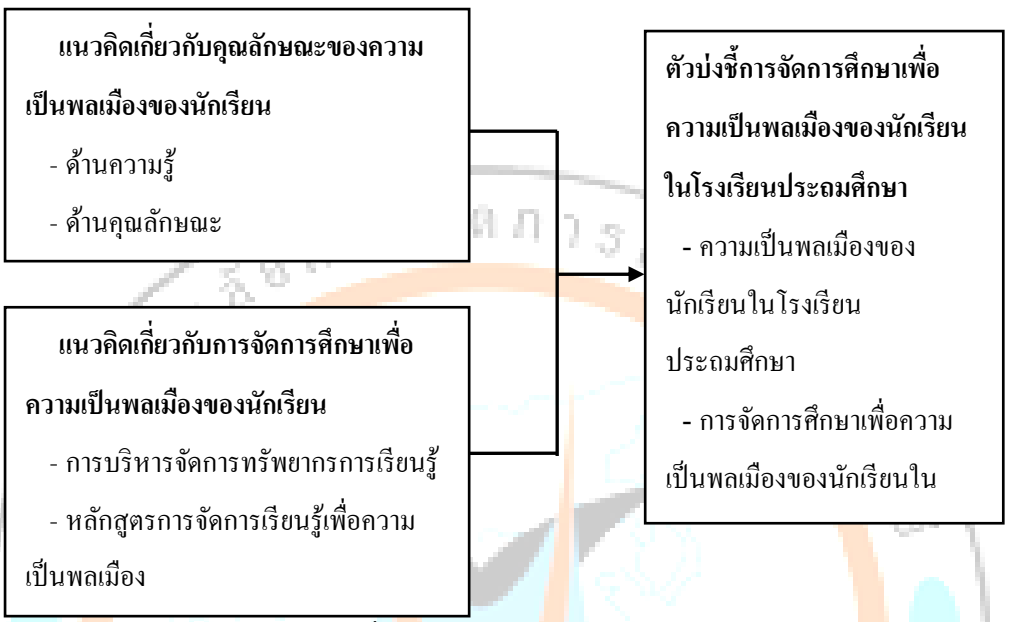

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยใช้การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้ตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นตัวบ่งชี้ที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นพลเมือง เพื่อนำมากำหนดประเด็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ตัวอย่าง ตัวอย่างในการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ด้วยการสังเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

1.1.1 ตัวอย่างในการสัมภาษณ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนประถมศึกษา และการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียน จำนวน 7 ท่าน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 1) นายสิริรัฐ ชุมอุปการ ผู้ว่าราชการจังหวัดอำนาจเจริญ 2) นายวิเชียร อุดมศักดิ์ นายกเทศมนตรีเมืองอำนาจเจริญ 3)นายธนัญชัย สายสุด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ 4) นายอดุลย์ กองทอง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 5) นายอุทัย พล

พวก วัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี 6) นายวิเชน โพชนุกูล เลขาธิการมูลนิธิไทยรัฐ กรุงเทพมหานคร 7) นางจิรา จิตชาญวิชัย ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ อดีตครูเชี่ยวชาญ/กรรมการที่ปรึกษามูลนิธิไทยรัฐ

1.1.2 ตัวอย่างในการตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหา เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียน จำนวน 5 ท่าน

1.2 การดำเนินการวิจัย เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองในโรงเรียนประถมศึกษา มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.2.1 ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารต่างๆ ที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะความเป็นพลเมือง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาและแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของนักเรียนประถมศึกษา เพื่อสรุปประมวลข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นลักษณะของความเป็นพลเมือง

1.2.2 วิเคราะห์และสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นพลเมืองและตัวบ่งชี้ที่สัมพันธ์กับการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง แล้วสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองของนักเรียนประถมศึกษา และกำหนดเป็นโครงร่างของตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองของนักเรียนประถมศึกษา ในประเด็นเกี่ยวกับ 1) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ 2) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา 3) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนประถมศึกษา 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมือง 5) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง และ 6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง

1.2.3 การวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อเสนอกรอบแนวคิดในการพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองของนักเรียนประถมศึกษา ได้เป็นโครงร่างของตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองของนักเรียนประถมศึกษา

1.2.4 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนประถมศึกษาและการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญผู้วิจัยได้ทำการวิจัยโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งผลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาสังเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนประถมศึกษาและการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง

1.2.5 การสรุปรวมผลการวิเคราะห์เอกสารและผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา นำมาสังเคราะห์เป็นตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

1.2.6 การตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง ดังนี้

1) ผู้วิจัยดำเนินการให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้อง ความครอบคลุมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้กับนิยามเชิงปฏิบัติการ

2) ผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและคัดเลือกตัวบ่งชี้ที่มีดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) โดยมีค่าตั้งแต่ 0.60 – 1.00

3) ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้เป็นตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบบันทึกการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

2.ขั้นตอนที่ 2 การประเมินตัวบ่งชี้ เป็นขั้นตอนความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนประถมศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ตัวอย่าง ในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้ จำนวน 15 คน

2.2 การดำเนินการวิจัย เป็นประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้ของการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองในโรงเรียนประถมศึกษา มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

2.2.1 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนประถมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนประถมศึกษา

2.2.2 สรุปผลการประเมินตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนประถมศึกษา ปรับปรุงตัวบ่งชี้ตามผลการประเมินให้มีความสมบูรณ์

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้

3.ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้ เป็นตรวจสอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ตัวอย่าง ในการตรวจสอบความเหมาะสมตัวบ่งชี้ โดยใช้การจัดกลุ่มองค์ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยในการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างยึดตามหลักของ Bentler and Chou (1987: 78-117) ที่ระบุว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้องมีกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 5-20 คน ต่อ 1 พารามิเตอร์ในองค์ประกอบเชิงยืนยัน ในงานวิจัยนี้มี 24 พารามิเตอร์โดยคิดจากตัวแปรสังเกตได้ 18 ตัวแปร ตัวแปรแฝงภายใน 6 ตัวแปร และตัวแปรแฝงภายนอก 2 ตัวแปร จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน จำนวน 490 คน จากผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 ประกอบด้วย จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดยโสธร โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

3.2 การดำเนินการวิจัย เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนประถมศึกษา เพื่อเป็นการตรวจสอบเชิงยืนยันตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ด้วยการจัดกลุ่มองค์ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis: CFA)

ของตัวแปรแฝงที่ใช้ในการวิจัย เพื่อวิเคราะห์ความกลมกลืมของโมเดลโครงสร้างเชิงเส้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรม Mplus 7.30

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบตรวจสอบตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ได้จากศึกษาวิจัยในแต่ละขั้นตอน สามารถเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยนำแนวคิดหลักการสำคัญที่พบมาสรุปเป็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สรุปได้ว่า ความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ด้านความรู้ มี 2 องค์ประกอบย่อย คือ (1) ความรู้พื้นฐานในระบอบประชาธิปไตย มี 7 ตัวบ่งชี้ (2) ความรู้พื้นฐานวัฒนธรรมในสังคม และเศรษฐกิจ มี 7 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านคุณลักษณะ มี 5 องค์ประกอบย่อย คือ (1) ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มี 5 ตัวบ่งชี้ (2) ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ มี 5 ตัวบ่งชี้ (3) ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซื่อสัตย์ ประหยัด มี 6 ตัวบ่งชี้ (4) ความสามัคคี มีวินัย มี 7 ตัวบ่งชี้ และ (5) ขยันอดทน มี 7 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านพฤติกรรม มี 5 องค์ประกอบย่อย คือ (1) ทักษะชีวิต และการตัดสินใจแก้ปัญหา มี 8 ตัวบ่งชี้ (2) ความรับผิดชอบงานและการวางแผน มี 7 ตัวบ่งชี้ (3) ทักษะการสื่อสารและการใช้ไอซีที มี 5 ตัวบ่งชี้ (4) การปฏิบัติตามวัฒนธรรม ประเพณีไทย มี 5 ตัวบ่งชี้ และ (5) จิตสาธารณะ และกระทำเพื่อส่วนรวม มี 7 ตัวบ่งชี้ และการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ 1) การบริหารจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ มี 4 องค์ประกอบย่อย คือ (1) ปัจจัยด้านบุคลากร มี 7 ตัวบ่งชี้ (2) ปัจจัยด้านงบประมาณ มี 3 ตัวบ่งชี้ (3) ปัจจัยวัสดุอุปกรณ์ มี 5 ตัวบ่งชี้ และ (4) อาคารสถานที่ มี 3 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมือง มี 5 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล มี 4 ตัวบ่งชี้

2. ผลการประเมินตัวบ่งชี้ โดยภาพรวม มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.92, 4.63) และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นสำคัญคือ ตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.92, 4.63) และตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง ของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.87, 4.67)

3. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า

3.1 ผลการตรวจสอบตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ด้วย การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า โมเดลการวัดความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา แบบที่ให้ความเป็นพลเมืองเป็นตัวแปรแฝงและความรู้ คุณลักษณะ และพฤติกรรมความเป็นพลเมืองเป็นตัวแปรสังเกตได้ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ที่แตกต่างศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (χ^2=39.418, df=29, p=0.092, CFI = 0.993, TLI = 0.982, RMSEA =0.019, SRMR =0.011 และ χ^2/ *df* = 1.359 โดยค่า *p* มากพอที่จะไม่ปฏิเสธสมมติฐานแสดงว่าผลการทดสอบค่า χ^2 แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือยอมรับว่ารูปแบบการวัดมีความตรงเชิงโครงสร้าง ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่ามีองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านคุณลักษณะ และ3) ด้านพฤติกรรม มีความเหมาะสมที่จะนำเป็นตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 1 และภาพที่ 2

ตารางที่ 1 ค่าประมาณพารามิเตอร์ และค่าสถิติในโมเดลการวัดความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

ตัวแปรสังเกตได้	ค่าสถิติผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน				
	น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน	SE	Z	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ	R^2
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับแรก					
ตัวแปรด้านความรู้ (KNO)					
ความรู้พื้นฐานระบอบประชาธิปไตย(KND)	0.653	0.045	14.511	0.132	0.434
ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมในสังคม และเศรษฐกิจ (KNC)	0.792	0.037	21.585	0.136	0.592
ตัวแปรด้านคุณลักษณะ (CHR)					
ทักษะชีวิต และการตัดสินใจแก้ปัญหา (SKL)	0.889	0.014	61.530	0.230	0.790
ทักษะการสื่อสาร และการใช้ ICT (SKC)	0.851	0.018	47.474	0.167	0.724
ขยัน อดทน (PER)	0.887	0.048	18.662	0.222	0.600
ความรับผิดชอบงาน และการวางแผน (RES)	0.855	0.021	40.523	0.308	0.843
การปฏิบัติตามวัฒนธรรม ประเพณีไทย (CLT)	0.892	0.023	38.309	0.362	0.843
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับแรก					
ตัวแปรด้านพฤติกรรม (BEH)					
ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซื่อสัตย์ประหยัด (MNS)	0.891	0.029	31.184	-0.019	0.653
ความเคารพ กตัญญูต่อผู้มีพระคุณ (REP)	0.993	0.030	33.243	0.412	0.857
ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (NAL)	0.815	0.040	20.459	0.327	0.702

ความสามัคคี มีวินัย (UNI)	0.910	0.031	29.689	0.197	0.719
จิตสาธารณะ และกระทำเพื่อส่วนรวม (SVM)	0.851	0.018	47.474	0.167	0.724
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับที่สอง					
องค์ประกอบความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา (CIV)					
ตัวแปรด้านความรู้ (KNO)	0.866	0.045	19.425	-	0.750
ตัวแปรด้านคุณลักษณะ (CHR)	0.964	0.031	31.233	-	0.929
ตัวแปรด้านพฤติกรรม (BEH)	0.876	0.030	29.255	-	0.767
χ^2 =39.418, df=29, p=0.092, CFI = 0.993, TLI = 0.982, RMSEA =0.019, SRMR =0.011					

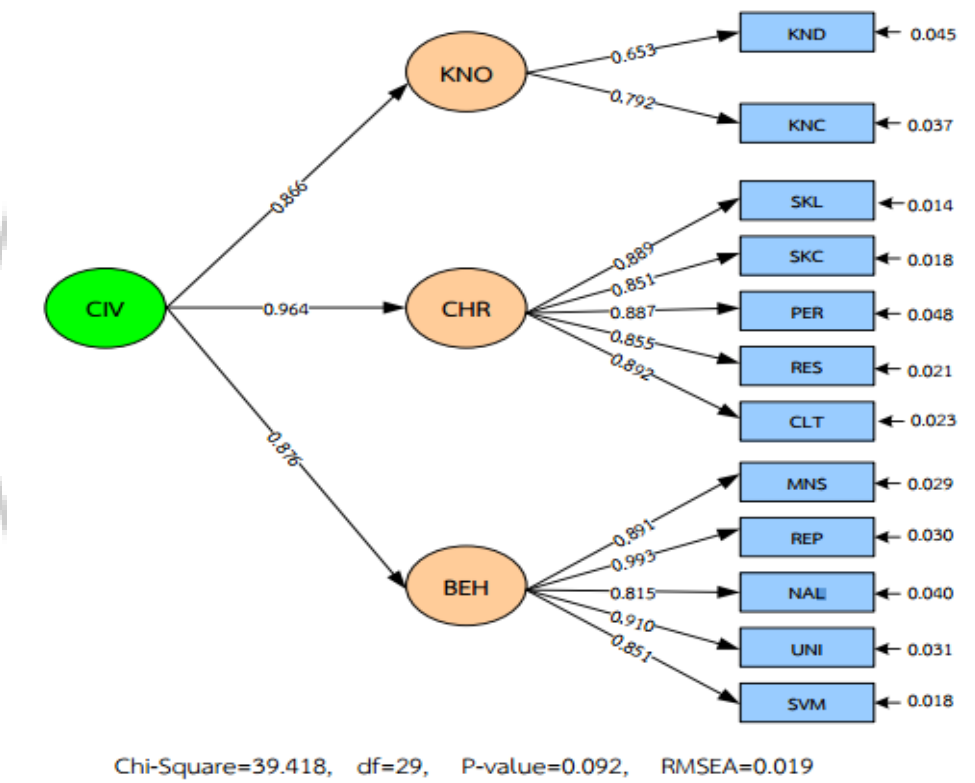

ภาพที่ 2 โมเดลการวัดองค์ประกอบความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

3.2 ผลการตรวจสอบตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า โมเดลการวัดการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียน แบบที่ให้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนเป็นตัวแปรแฝง และการบริหารจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ หลักสูตรการจัดการเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมือง การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลเป็นตัวแปรสังเกตได้ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับ

ข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่า ไค-สแควร์ที่แตกต่างศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (χ^2= 48.274, df= 36, p= 0.0830, CFI = 0.999, TLI = 0.998, RMSEA = 0.018, SRMR = 0.009และ χ^2/ *df* = 1.341) โดยค่า *p* มากพอที่จะไม่ปฏิเสธสมมติฐานแสดงว่าผลการทดสอบค่า χ^2แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือยอมรับว่ารูปแบบการวัดมีความตรงเชิงโครงสร้าง ผู้วิจัยสรุปได้ว่ามีองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ 2) ด้านหลักสูตรการจัดการเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียน 3) ด้านการจัดการเรียนรู้และการประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนักเรียน มีความเหมาะสมที่จะนำเป็นตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 2 และภาพที่ 3

ตารางที่ 2 ค่าประมาณพารามิเตอร์ และค่าสถิติในโมเดลการวัดการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

ตัวแปรสังเกตได้	ค่าสถิติผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน				
	น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน	SE	Z	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ	R^2
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับแรก					
ตัวแปรการบริหารจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ (MAL)					
บุคลากร (MAN)	0.715	0.016	43.661	0.057	0.512
งบประมาณ (FIS)	0.832	0.012	67.012	0.205	0.692
กรรมการสถานศึกษา/ผู้ปกครอง(BOA)	0.866	0.010	85.167	0.195	0.750
ตัวแปรหลักสูตรการจัดการเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมือง(CUR)					
หลักสูตรการจัดการเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมือง 1(CUR1)	0.848	0.010	85.215	-0.006	0.719
หลักสูตรการจัดการเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมือง 2(CUR2)	0.853	0.010	82.995	-0.018	0.727
หลักสูตรการจัดการเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมือง 3(CUR3)	0.915	0.007	134.076	0.104	0.837
หลักสูตรการจัดการเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมือง 4(CUR)	0.815	0.012	69.302	0.009	0.664
หลักสูตรการจัดการเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมือง 5(CUR5)	0.798	0.013	61.233	0.079	0.636
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับแรก					
ตัวแปรการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล (EVL)					

การจัดการเรียนรู้และการประเมินผล1 (EVL1)	0.891	0.029	31.184	-0.019	0.653
การจัดการเรียนรู้และการประเมินผล2 (EVL2)	0.993	0.030	33.243	0.412	0.857
การจัดการเรียนรู้และการประเมินผล3 (EVL3)	0.815	0.040	20.459	0.327	0.702
การจัดการเรียนรู้และการประเมินผล4 (EVL4)	0.910	0.031	29.689	0.197	0.719
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับที่สอง					
องค์ประกอบการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียน (EDC)					
ตัวแปรการบริหารจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ (MAL)	0.948	0.008	120.407	-	0.899
ตัวแปรหลักสูตรการจัดการเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมือง(CUR)	0.979	0.005	195.800	-	0.959
ตัวแปรการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล (EVL)	0.957	0.007	127.822	-	0.915
χ^2 = 48.274, df= 36, p= 0.083, CFI = 0.999, TLI = 0.998, RMSEA = 0.018, SRMR = 0.009					

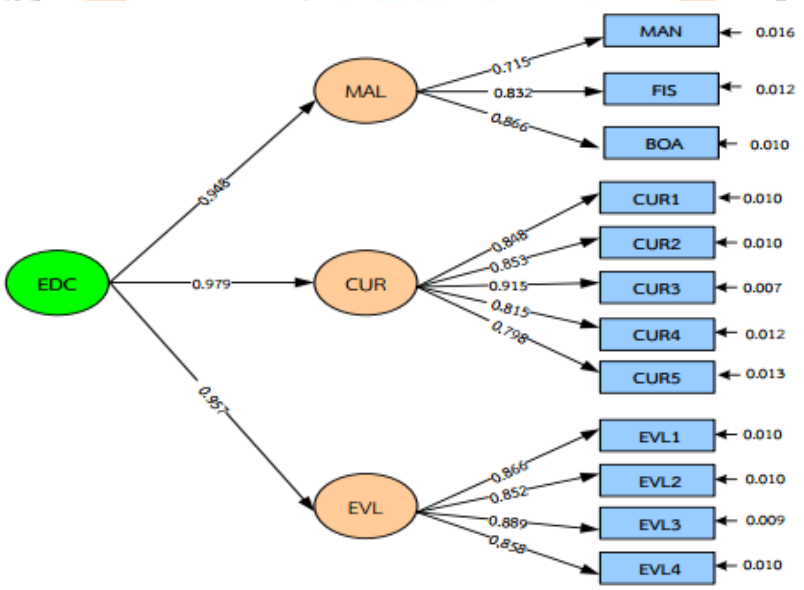

ภาพที่ 3 โมเดลการวัดองค์ประกอบการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอมา มีประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยนำมาอภิปรายให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า มีองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้งหมด 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านคุณลักษณะ และ3) ด้านพฤติกรรม จากผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองในโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์กับการมีองค์ความรู้ของนักเรียนตามหลักสูตร รู้จักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สนใจกิจกรรมต่างๆ รับผิดชอบในฐานะสมาชิกของสังคมและพลเมืองโลก มีทักษะกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย มีทักษะชีวิต มีทักษะในการสื่อสารและการใช้สื่อเทคโนโลยีได้เหมาะสมกับยุคสมัยของสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้าน อีกทั้งมีความเข้าใจและรู้จักการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทยและค่านิยมที่ดี ยังมีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความสามัคคีมีวินัย และมีจิตสาธารณะและกระทำเพื่อส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Youniss (2011: 102) ความเป็นพลเมืองที่แท้จริงคือพลเมืองจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมอย่างแข็งขัน และตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาลโดยการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในองค์กรประชาสังคม มีความสนใจและส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีรากเหง้าของศาสนา การเคลื่อนไหวของพลเรือน ความยุติธรรมทางสังคม และความชอบ โดยนัยยะของการมีความไว้วางใจและความจงรักภักดีต่อระบบประชาธิปไตยของชาวอเมริกัน ที่มีการแข่งขันตามกฎกติกา การมีส่วนร่วมที่ไม่เพียงแต่การมีส่วนร่วม แต่ยังเป็นการปกป้องและชื่นชมในรัฐบาลและระบบการเมืองที่วางรากฐานไว้ การเรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิและภาระหน้าที่ การเป็นผู้เลือกตั้งที่ดี และการรู้จักรักษาไว้ซึ่งประชาธิปไตยสำหรับตนเองและคนอื่นสอดคล้องกับ ฤาชุตา เทพายากุล(2554: 3) ที่กล่าวถึงความเป็นพลเมือง (citizenship) ว่ามีความสำคัญในฐานะของความเป็นพลเมือง (citizen) ที่เป็นสมาชิกของชุมชนทางการเมืองหรือรัฐ มีสิทธิและความรับผิดชอบที่ถูกกำหนดโดยกฎหมาย ในฐานะที่เป็นพลเมือง มีการแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจสาธารณะ ภายใต้กฎหมาย กฎเกณฑ์ทางสังคมและศีลธรรม สอดคล้องกับจันทนา บุญญานุวัตร(2549: 11) ที่กล่าวถึงความเป็นพลเมืองดี ว่าเป็นคุณลักษณะของนักเรียนที่มีการแสดงออกในทางที่ดีต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม เป็นพลเมืองดีตามความต้องการของสังคม สอดคล้องกับ ปลินธร เพ็ชรฤทธิ์ (2550: 15) ที่กล่าวถึงความเป็นพลเมืองดี ว่าเป็นการที่บุคคลเป็นผู้มีทัศนคติ ค่านิยมและความประพฤติที่เหมาะสมตามสภาพของสังคมและทำประโยชน์ให้แก่สังคม และประภัสสร ไพบูลย์ฐิติพรชัย (2553: 6) ที่กล่าวถึงความเป็นพลเมืองดี ว่าเป็นการที่บุคคลมีการประพฤติปฏิบัติตนเหมาะสมในทางที่ดีและกระทำตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ด้านการดูแลรักษาทรัพย์สมบัติส่วนรวม ด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม สอดคล้องกับวลัย พานิช (2542: 226-235) ที่ได้วิเคราะห์ลักษณะความเป็นพลเมืองดีว่าควรมี 1) ด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะพื้นฐาน เช่น ใฝ่หาความรู้ รู้และเข้าใจ สนใจกิจกรรมต่างๆ รับผิดชอบในฐานะสมาชิกของสังคมและโลก มีทักษะกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลในการตัดสินใจ ดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม ซื่อสัตย์ยุติธรรม เป็นระเบียบ ประหยัดอดทน มีมนุษยสัมพันธ์ พึ่งตนเองได้ 2) ด้านการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เช่น รู้และเข้าใจ กฎหมายต่างๆ ของบ้านเมือง รับผิดชอบในสิทธิของตน และเข้าใจปัญหาต่างๆ และหาแนวทางแก้ไขในทางการเมืองการปกครอง 3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น มีสำนึกใน

ความเป็นไทย ธำรงรักษาไว้ซึ่งสัญลักษณ์และวัฒนธรรมไทย ภูมิใจในผลงานอันดีเด่นของไทย 4) ด้านเศรษฐกิจ เช่น รู้และเข้าใจ เห็นคุณค่ารักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมและนิยมใช้ผลผลิตไทย และยังสอดคล้องกับ Marker and Mehlinger (1992: 835) ที่ได้สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญของความเป็นพลเมืองไว้ 4 ประการคือ 1) ความรู้ เป็นความรู้สำคัญเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง 2) ทักษะ เป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตในสังคมในฐานะความเป็นพลเมืองที่ดี 3) ค่านิยม เป็นค่านิยมที่มีความเหมาะสมกับบริบทของแต่ละสังคม และ4) การมีส่วนร่วม เป็นพลเมืองที่รู้จักการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการช่วยเหลือสังคม

2. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า มีองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้งหมด 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารทรัพยากรการเรียนรู้ 2) หลักสูตรการจัดการเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมือง และ3) การจัดการเรียนรู้และการประเมินผล จากผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการภายในโรงเรียนอันได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียนที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ ความรู้ทางวิชาการ และความสามารถในการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านครูที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพ การสอนและสังคม และปัจจัยด้านบุคคลในชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นพลเมือง เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องมีความเป็นผู้นำในการขับเคลื่อน กำหนดนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาความพัฒนาความเป็นพลเมืองที่มีต้องอาศัยความร่วมมือจากครูในสถานศึกษาเป็นผู้แปลงงานนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมกับผู้เรียน และต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลในชุมชนอีกด้วย มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษา วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นเพื่อนำมาใช้ในกระบวนการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และใช้กิจกรรมทางวิชาการเป็นงานหลักในการพัฒนาความเป็นพลเมืองของนักเรียนในสถานศึกษาร่วมกันทุกฝ่าย ทุกภาคส่วนของสังคมร่วมกันอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ Isac Maslowski and Werf (2011: 315-330) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิผล: แบบจำลองประสิทธิผลด้านการศึกษาเพื่ออธิบายความรู้เกี่ยวกับพลเมืองของนักเรียน ที่ศึกษาตัวแปรระดับนักเรียนเกี่ยวกับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน ความสามารถในการอ่าน และแรงจูงใจในการพัฒนาความรู้ ตัวแปรระดับห้องเรียนเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนแบบบรรยากาศเปิด (มีความอิสระทางความคิดในการอภิปรายประเด็นทางการเมืองและสังคม) และ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีประสิทธิผล ตัวแปรระดับโรงเรียนเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาและองค์การ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ กิจกรรมในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร และตัวแปรระดับประเทศเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางหลักสูตรการศึกษา การพัฒนาครูในการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง พบว่า ในระดับนักเรียน ตัวแปรเพศ จำนวนหนังสือที่บ้าน ระดับการศึกษาของคนในบ้าน การดูและพูดคุยข่าวการเมืองที่บ้านส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง ในระดับชั้นเรียน คุณภาพการสอนและการจัดประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโดยเฉพาะการสอนในชั้นเรียนแบบบรรยากาศเปิดนั้นส่งผลต่อความรู้เกี่ยวกับพลเมืองของนักเรียน และในระดับประเทศ การลงทุนทางการศึกษานั้นส่งผลความรู้เกี่ยวกับพลเมืองของ

นักเรียนน้อยกว่าการกำหนดนโยบายที่ดี และข้อค้นพบสำคัญเกี่ยวกับระบบการศึกษาคือ การพัฒนาครูในการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองนั้นส่งผลอย่างยิ่งต่อความรู้เกี่ยวกับพลเมืองของนักเรียน สอดคล้องกับวิลาวรรณ รพีพิศาล(2550:31-32) ที่ได้กล่าวถึงการจัดการว่าเป็นกระบวนการพัฒนาและประยุกต์ใช้ทรัพยากรบุคคล เพื่อจัดทำกิจกรรมขององค์การ โดยการดำเนินการต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ความร่วมมือจากบุคคล เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายและการดำเนินงานจะมีความเกี่ยวข้องกับ การวางแผนการจัดองค์การ จัดคนเข้าทำงาน การชี้นำและควบคุม และยังสอดคล้องกับ สุจิตรา วันทอง (2554: 170-172) ที่ได้ทำการวิจัยและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนประถมศึกษา พบว่า ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนและมีความสำเร็จสูง โดยการจัดกิจกรรมใช้สื่อที่หลากหลายแต่มีปัญหาที่ผู้เรียนไม่พร้อมและงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย และครูมีระดับปฏิบัติระดับความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามข้อรายการ พบว่า ครูมีระดับความสำเร็จต่ำกว่าระดับการปฏิบัติในทุกข้อรายการ ปัญหาคือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัย และขาดทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย การออกแบบและพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนระดับประถมศึกษา การใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ตีความ/ระบุปัญหา วางแผนงาน ดำเนินงานตามแผนและนำผลที่ได้มาใช้แก้ปัญหา นักเรียนที่เรียนรู้ตามแผน การจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น ผู้เรียนมีระดับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยด้านพุทธิพิสัย และด้านจิตพิสัยสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามแผนปกติ

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2552.

จันทนา บุญญานุวัตร์. องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2549.

ชรินทร์ มั่งคั่ง. การศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดี ในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา. สำนักวิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553.

ณัฐพร แสงภู่. การศึกษาการดำเนินกิจกรรมนักเรียนตามโครงการเยาวชนคนดีศรีสุพรรณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, 2547.

นิรมล จันทรศิริ. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแบบหมวกหกใบ เรื่องการปฏิบัติตน

เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.

ประภัสสร ไพบูลย์ฐิติพรชัย. การศึกษาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนพณิชยการบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

ปลินธร เพ็ชรฤทธิ์. สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีให้แก่นักเรียนมัธยมศึกษา ของครูสังคมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

พูนภัทรา พูลผล. ผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ควรเป็นอย่างไร. (ออนไลน์) 2557 (อ้างเมื่อ 17 ธันวาคม 2557) จาก http://www.plearnpattana.ac.th/m465/index.php?option=com_content&task=view&id=3381&Itemid=75.

ไพบูลย์ ชาวกงจักร. สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในการดำเนินงานโครงการเยาวชนคนดีศรีสุพรรณสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2549

มรกต อนุเคราะห์. การพัฒนางานวินัยนักเรียน โรงเรียนบ้านต้นปล้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2548.

ยุทธศิลป์ ผาอำนาจ. การศึกษาเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานวินัยนักเรียน โรงเรียนบ้านอ่างบูรพาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2550.

ฤาชุตา เทพายากุล. วารสารเรียนรู้ประชาธิปไตยปีที่ 3 ฉบับที่ 9 มกราคม – มีนาคม 2554. สงขลา: มาสเตอร์พีช แอนด์ โครเชท์, 2554.

วิลาวรรณ รพีพิศาล. การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: วิจิตรหัตถกร, 2554.

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. การวิจัยเอกสารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด, 2548.

ศรัณยู หมั้นทรัพย์. การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง: ฐานรากของการเมืองภาคพลเมือง. วารสารสถาบันพระปกเกล้า. ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (พ.ค.-ส.ค. 2551) หน้า 101-115.

สิริวรรณ ศรีพหล. รายงานการวิจัย เรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาลักษณะความเป็นพลโลกของนักเรียนสำหรับครูสังคมศึกษา. นนทบุรี : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2551.

สุจิตรา วันทอง. การวิจัยและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนา

คุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนประถมศึกษา วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.

สำนักงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. รวมกฎหมายกฎ ระเบียบการบริหารงานบุคคลด้านกฎหมายของขาราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพคุรุสภา, 2553.

อิทธิพล ปรีติประสงค์. สังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการถอดบทเรียน การพัฒนาเยาวชนพลเมืองสิงคโปร์ จากเครือข่ายเยาวชนสิงคโปร์ (ออนไลน์) 2557 (อ้างเมื่อ 14 มกราคม 2558) จาก https://www.gotoknow.org/posts/522077.

Ballard, P.J., Cohen, A. K., and Littenberg-Tobias, J. “Action civics for promoting civic development: main effects of program participation and differences by project characteristics,” Am J Community Psychol. 2016, 58:377–390. DOI 10.1002/ajcp.12103.

Bengtsson, A. “Educating European citizenship: Elucidating assumptions about Teaching civic competence,” Policy Futures in Education. 2015, 13(6) 788–800. DOI: 10.1177/1478210315595785.

Bentler, P. M. and Chou, C. “Practical issues in structural modeling,”. Sociological Methods and Research. 1987, 16 : 78-117.

Blair, T. “New Community, New Individualism,” Speech given to the Charities’ Aid Foundation 10th Arnold Goodman Charity Lecture, London, 8 July 1993, New Britain: My Vision of a Young Country, London: Fourth Estate 1996: 14–79.

Davies, I. “Citizenship education in Europe,” Children's Social and Economics Education, 1998 3 (3) : 127-140.

Galston, W. A. “Political Knowledge, Political Engagement, and Civic Education,” Annual Review of Political Science, vol. 4, 2001, pp. 217-34; available at www.civicmissionofschools.org; and fact sheets developed by CIRCLE, available at www.civicyouth.org.

Giorgio Di Pietro, G. D., Delprato, M. “Education and Civic Outcomes in Italy,” Public Finance Review, 2009 37(4) : 421-446.

Isac, M.M., Maslowski, R. and Werf, G.V. “Effective civic education: an educational effectiveness model forexplaining students' civic knowledge,” School Effectiveness and School Improvement, 2011 (22)3, 313-333, DOI: 10.1080/09243453.2011.571542.

Kerr,D. “Citizenship Education in England: The Making of a New Subject,” Journal for

Social Science Education,2003, 2 (2) : 1–10.

Koutselini, M. and Papanastasiou, C. “Civic Education in Cyprus -Issues in Focus: A Curriculum Research Study,” Children's Social and Economics Education; 1997 2 (3), 113-129.

Lenzi, M. and others. “How school can teach civic engagement besides civic education: the role of democraticschool climate,” Am J Community Psychol, 2014 54 (6) : 251–261. DOI 10.1007/s10464-014-9669-8.

Marker, G., and Mehlinger, H. Social studies. In P. W. Jackson (Ed.). Handbook of research on curriculum. New York: Macmillan, 1992.

Murphy, J. B. “Against civic education in public schools,” International Journal of Public Administration. 2007, 30: 6-7, 651-670, DOI: 10.1080/01900690701216019.

Sears, A. M. and Hughes, A. S. “Citizenship education and current educational reform,” Canadian Journal ofEducation; 1996, 21 (2) : 123–142.

Youniss, J. “Civic Education: What Schools Can Do to Encourage Civic Identity and Action,” Applied Developmental Science; 2011 15 (2), 98-103, DOI: 10.1080/10888691.2011.560814.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การพัฒนาระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณ

สมคิด นามสิงห์ษา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี E-mail: somkid.n99999@hotmail.com
รองศาสตราจารย์ ประยงค์ ฐิติธนานนท์ คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมเดช ทาระหอม คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณ (2) เพื่อหาประสิทธิภาพระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณ ที่พัฒนาขึ้นจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และผู้เชี่ยวชาญด้านงานทะเบียน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแบบ Web Application พัฒนาด้วยภาษา ASP.NET และใช้ฐานข้อมูล MySQL การประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพของระบบที่พัฒนาขึ้นโดยใช้แบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านความสามารถตามต้องการของผู้ใช้ 2) ด้านหน้าที่ประสิทธิภาพของโปรแกรม 3) ด้านการใช้งานของโปรแกรม 4) ด้านความปลอดภัย

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณที่พัฒนาขึ้นสามารถทำงานได้ตามขอบเขตที่กำหนด ระบบสามารถบันทึกข้อมูลต่างๆ ของวิทยาลัย เช่น สามารถเพิ่ม ลบ แก้ไขข้อมูลนักเรียน อาจารย์ ข้อมูลชั้นเรียน ข้อมูลการลงทะเบียน ข้อมูลประเภทกลุ่มวิชา ข้อมูลหมวดวิชา ข้อมูลรายวิชา กำหนดสิทธิ์การใช้งาน บันทึกคะแนนรายวิชาได้ ประเมินผลการเรียนได้ 2. ผลการประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพของระบบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าระบบมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 และผลการประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพของระบบโดยผู้ใช้งานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 จึงแสดงให้เห็นว่าระบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องและเหมาะสมสำหรับวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณ

คำสำคัญ: การพัฒนาระบบสารสนเทศ, งานทะเบียน

Received: July 18, 2017, Accepted July 26, 2017

The Development of Information System Register Of Ekawan Vocational Collage

Somkid namsingsa, Faculty of Computer Science Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc.Prof.Prayong Thitithanon, Faculty of Computer Science Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst.Prof.Dr.Udomdet Tarahom, Faculty of Computer Science Ubon Ratchathani Rajabhat University

Abstract

The research aimed to develop the information system of the registration work of Ekawan Vocational College and to find the efficiency of the

system in question developed based on the opinions of experts on the computer system and the registration work. Web Application was used in the research. ASP and NET language was used and MySQL database was used to find the system efficiency. The questionnaire used in the work was divided into four parts: ability according to the users' needs, the program efficiency, the program use and the security.

The research findings were as follows. 1. The information system of the registration work used in Ekawan Vocational College could function in the set scope and could record the college data. It could add, delete, and rectify the data of students, teachers, classroom, registration, subject types, subject units, course data, rights to work, and scores. In addition, it could evaluate the learning performance of students. 2. An evaluation find the system efficiency by experts in the computer network system showed that the system was efficient at a good level, averaging 4.44. An evaluation result to find the system efficiency by the experts in the registration work showed that the efficiency was found to be at a very good level, averaging 4.57. It could be explained that the developed system was congruent and suitable for Ekawan Vocational College.

Keywords: Development of the Information System, Registration Work.

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทนำ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทต่อระบบงานหรือองค์กรต่างๆ มากขึ้น ในหลายหน่วยงานต่างก็เล็งเห็นความจำเป็นที่จำนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน ซึ่งในด้านการศึกษาเทคโนโลยีสารสนเทศก็ได้ถูกนำมาใช้เพื่อการพัฒนาระบบการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากสามารถช่วยให้งานต่างๆ ดำเนินไปด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง ประหยัดเวลาและแรงงาน จากความสะดวกรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ของการสื่อสารโดยผ่านระบบอินเตอร์เน็ตทำให้อินเตอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทที่สำคัญในวงการศึกษาปัจจุบัน ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา นอกจากจะเป็นประโยชน์กับตัวนักเรียนในด้านการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ที่นอกเหนือจากการเรียน ในห้องเรียนแล้ว ยังช่วยอำนวยความสะดวกในเรื่องการติดต่อหรือการรับทราบข่าวสารต่างๆ จากโรงเรียน ระบบงานทะเบียนเป็นระบบที่รวบรวมข้อมูลระเบียนสะสมพร้อมที่จำนำออกรายงานและจัดทำเอกสารข้อมูลผลการเรียน งานทะเบียนนักเรียนเป็นงานหนึ่งซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการกับครูผู้สอนงานทะเบียน และนักเรียนที่จะประสานงานร่วมกันตลอดระยะเวลาที่นักเรียนดำรงสภาพและพ้นสภาพ การเป็นนักเรียนของโรงเรียน โดยงานส่วนใหญ่จะเน้นในด้านการให้บริการ เช่น การจัดทำประวัตินักเรียน การตัดเกรด บันทึกข้อมูลผลการเรียนของนักเรียนทุกภาคการศึกษา การออกเอกสารทางการศึกษา ซึ่งต้องมีความรู้ ความแม่นยำ และความรวดเร็ว

วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตั้งอยู่ เลขที่ 93 หมู่ที่ 10 ถนนอรุณประเสริฐ ตำบลหนองมะแซว อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ มีเนื้อที่ 9 ไร่ เปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ซึ่งในปัจจุบันงานทะเบียนของวิทยาลัยยังใช้ระบบไฟล์ข้อมูลจะอยู่ในรูปของ Excel มีการจัดเก็บเอกสารทะเบียนนักเรียนในรูปของกระดาษ ทำให้เกิดการสูญหายบ่อยครั้ง การจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเกิดความผิดพลาด และยังทำให้การค้นหาข้อมูลต้องใช้เวลานาน และที่สำคัญข้อมูลทะเบียนนักเรียนไม่เป็นปัจจุบันและยากต่อการออกแบบรายงานเอกสารสำคัญทางการศึกษา เช่น รบ.1 และ รบ.2 เป็นต้น จากที่กล่าวมาในฐานะผู้วิจัยได้เล็งเห็นปัญหาของระบบงานทะเบียนนักเรียนของวิทยาลัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณ เป็นการลดภาระงานของนายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ รองรับต่อการใช้งานของผู้ใช้มากขึ้น โดยนำเทคโนโลยีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเข้ามาใช้พัฒนาระบบ เพื่อช่วยจัดการข้อมูล การออกรายงาน อีกทั้งช่วยอำนวย ความสะดวกในการจัดการข้อมูล มีระบบค้นหาข้อมูล แสดงรายงาน ช่วยลดปัญหาการเก็บเอกสารที่มากเกินความจำเป็นและยากต่อการค้นหา เพื่อการทำงานที่เป็นระบบ รวดเร็ว ลดความซ้ำซ้อนของการทำงานส่งผลให้การปฏิบัติงานฝ่ายทะเบียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณ
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณ

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

1.1 ผู้เชียวชาญด้านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์คัดเลือกแบบเจาะจงพิจารณาจากความสามารถในการใช้งานระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ จำนวน 5 คน

1.2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้งานระบบสารสนเทศงานทะเบียน จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้บริหาร 1 คน อาจารย์ 2 คน ฝ่ายทะเบียน จำนวน 2 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหาของระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

2.1 ผู้ดูแลระบบ มีความสามรถดังนี้

1. กำหนดสิทธิ์ผู้เข้าใช้ระบบ
2. จัดการข้อมูลพื้นฐานของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณ

2.2 ฝ่ายทะเบียน มีความสามารถดังนี้

1. บันทึก แก้ไข ลบข้อมูลประวัตินักเรียน

2. บันทึก แก้ไข ลบข้อมูลรายวิชา

3. ลงทะเบียนเรียนตามภาคการศึกษา

4. บันทึก แก้ไข ลบข้อมูลผลการเรียนในแต่ละรายวิชา

5. ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน โดยใช้รหัสนักศึกษา

6. ออกใบรายงานผลการเรียนในแต่ละภาคการศึกษา เช่น รบ.1

2.3 อาจารย์ในสถานศึกษา มีความสามารถดังนี้

1. การเข้าใช้โปรแกรมสามารถเข้าใช้ได้ โดยใช้รหัสประจำตัวครู หรือบุคลากรของวิทยาลัยโดยรหัสผ่านนั้นเจ้าหน้าที่ดูแลระบบกำหนดให้

2. บันทึก แก้ไข ผลการเรียนแต่ละรายวิชาได้

3. ตรวจสอบการลงทะเบียนในรายวิชาของนักเรียน

4. ตรวจสอบผลการเรียนของนักเรียนแต่ละภาคเรียนได้

2.4 นักเรียน มีความสามารถดังนี้

1. การเข้าใช้โปรแกรมสามารถเข้าใช้ได้ โดยใช้รหัสประจำตัวนักเรียน โดยรหัสผ่านนั้นเจ้าหน้าที่ดูแลระบบกำหนดให้

2. ตรวจสอบเกรดของนักเรียนแต่ละวิชาได้

3. ตรวจสอบการลงทะเบียนในรายวิชาของนักเรียน

4. ตรวจสอบผลการเรียนของนักเรียนแต่ละภาคเรียนได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาระบบตามหลักวงจรการพัฒนาระบบสารสนเทศ (System Development Life Cycle : SDLC) (โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์ 2547 :26)

1. การวิเคราะห์ขั้นตอนกระบวนการทำงาน

1.1 การศึกษาระบบงานเดิม การศึกษาระบบงานเดิม เป็นการวิเคราะห์ระบบที่มีอยู่แล้วในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณ โดยขั้นตอนนี้ได้ทำการวิเคราะห์ขั้นตอนการดำเนินงานระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณประกอบด้วยขั้นตอน การจัดทำประวัตินักเรียน,ข้อมูลการลงทะเบียน, ปีการศึกษา, วิชาเรียน, หน่วยกิต, ข้อมูลการจำหน่ายนักเรียน, การออกเอกสารหลักฐานการเรียน ซึ่งทำให้สามารถสรุปขั้นตอนการวิเคราะห์ระบบที่มีอยู่แล้วในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณได้ดังนี้

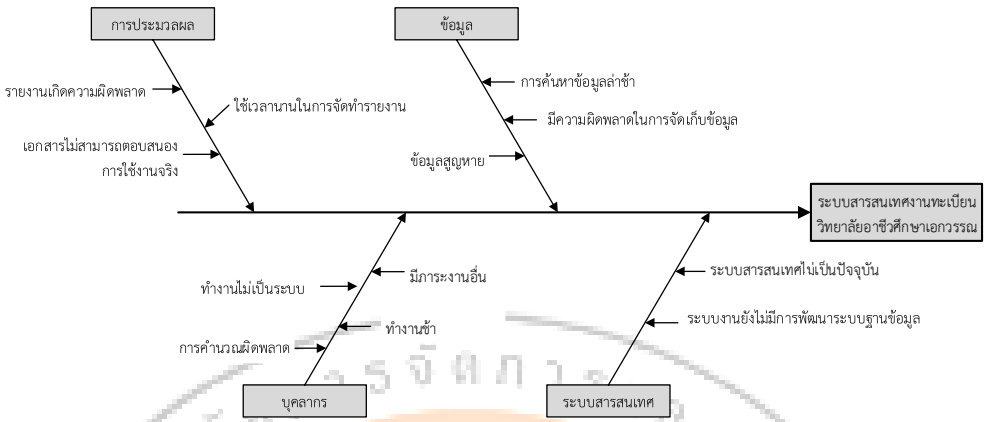

ภาพที่ 3.1 แผนภาพแสดงระบบงานเดิมของระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณ

จากการศึกษาลักษณะการทำงานของระบบงานเดิมของระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณ พบปัญหาที่เกิดขึ้นของระบบงาน ดังนี้ 1.) การบันทึกข้อมูลในเอกสารไม่เป็นปัจจุบัน ไม่สมบูรณ์ ทำให้เกิดปัญหา เมื่อจะแปรผลข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล สารสนเทศที่ได้ขาดความน่าเชื่อถือ 2.) ข้อมูลรายบุคคลยากต่อการตรวจสอบ3.) การประมวลผลข้อมูลเพื่อทำการคัดกรองนักเรียนจะใช้เวลานาน และยุ่งยากทำให้รายงานสารสนเทศไม่ทันในเวลาที่กำหนด 4.) ระบบการจัดเก็บข้อมูลยังไม่มีมาตรฐาน เนื่องจากต้องการมีการส่งต่อของข้อมูลระหว่างกันทำให้เกิดการสูญหาย และข้อมูลไม่เป็นความลับ 5.) สิ้นเปลืองวัสดุ และงบประมาณจำนวนมาก เพื่อใช้ในการจัดทำแบบฟอร์มเอกสารและการนำเสนอรายงาน

1.2 การวิเคราะห์ระบบงานใหม่ ในการวิเคราะห์ระบบงานใหม่สำหรับการพัฒนาระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณ ได้นำเทคโนโลยีอินเตอร์เน็ตและ web base เข้ามาทำการประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณ เพื่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และถูกต้องในการบันทึกคะแนน บันทึกผลการเรียน ทำให้ทราบถึงพัฒนาการด้านการเรียนได้เป็นระยะๆ สามารถออกหลักฐานทางการศึกษาได้ เช่น รบ.1 รบ.2 เป็นต้น ซึ่งข้อดีของระบบงานใหม่ที่พัฒนาครั้งนี้คือ

1. การค้นหาข้อมูลพื้นฐานนักเรียนทำได้อย่างรวดเร็ว
2. ลดปัญหาความผิดพลาดในการรวมคะแนนและการตัดสินผลการเรียน
3. ข้อมูลมีความถูกต้อง สมบูรณ์มากขึ้น
4. สะดวกในการแก้ไขข้อมูล
5. ลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล
6. การออกแบบรายงานมีแบบฟอร์มที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

7. สามารถนำข้อมูลในการสรุปผลการประเมินด้านการเรียน การประเมินด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

1.3 การสร้างกระบวนการทำงานของระบบ

1. วิเคราะห์การไหลของข้อมูล จากการวิเคราะห์ระบบงานใหม่สำหรับการพัฒนาระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณทำให้สามารถออกแบบแระบวนการทำงานของระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณ โดยแสดงดังแผนภาพ (Diagram) ดังนี้

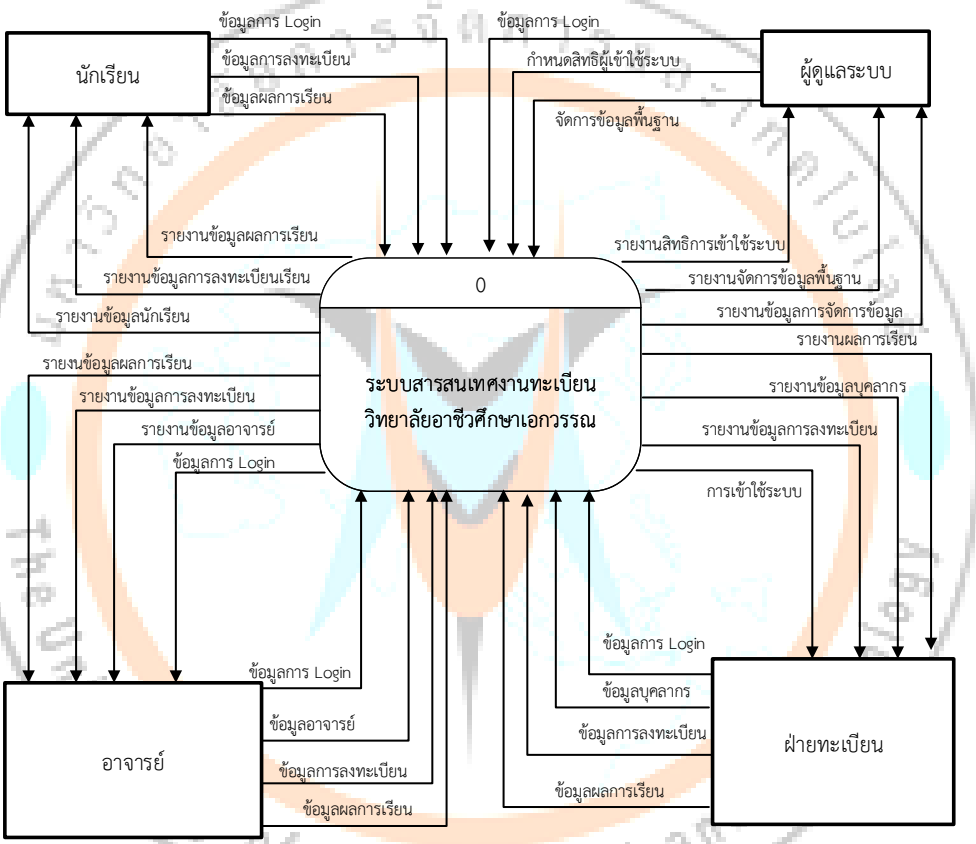

ภาพที่ 3.2 *แผนภาพบริบท (Context Diagram) ระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณ*

ในการออกแบบระบบนี้ สามารถใช้เครื่องมือการแสดงแผนภาพในรูปแบบขององค์รวมด้วยแผนภาพการไหลของข้อมูล (Context Diagram) ในการอธิบายเพื่อแสดงให้เห็นการนำข้อมูลเข้าสู่ระบบ Input และข้อมูลที่ได้จากระบบ Output ว่ามีกระบวนการทำงานภายในระบบในแต่ละส่วนมีการทำงานอย่างไร โดยแสดงให้เห็นถึงภาพรวมในการทำงานของระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณโดยที่มีผู้เกี่ยวข้องในระบบดังนี้ ผู้ดูแลระบบ ฝ่ายทะเบียน อาจารย์ นักเรียน โดยระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณโดยผู้เกี่ยวข้องนระบบ คือ นักเรียน ครู ฝ่ายทะเบียนและผู้ดูแลระบบ

และในรูปที่ 3.3 แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณที่พัฒนาขึ้นไปประกอบด้วยกระบวนการทำงานทั้งหมด 6 กระบวนการ คือ ระบบจัดการข้อมูลพื้นฐาน ระบบจัดการข้อมูลการลงทะเบียนนักเรียน ระบบจัดการข้อมูลผลการเรียน ระบบจัดการยืนยันข้อมูลการเรียน ระบบจัดการแสดงผลการลงทะเบียนเรียน ผลการเรียน ระบบจัดการรายงานข้อมูล

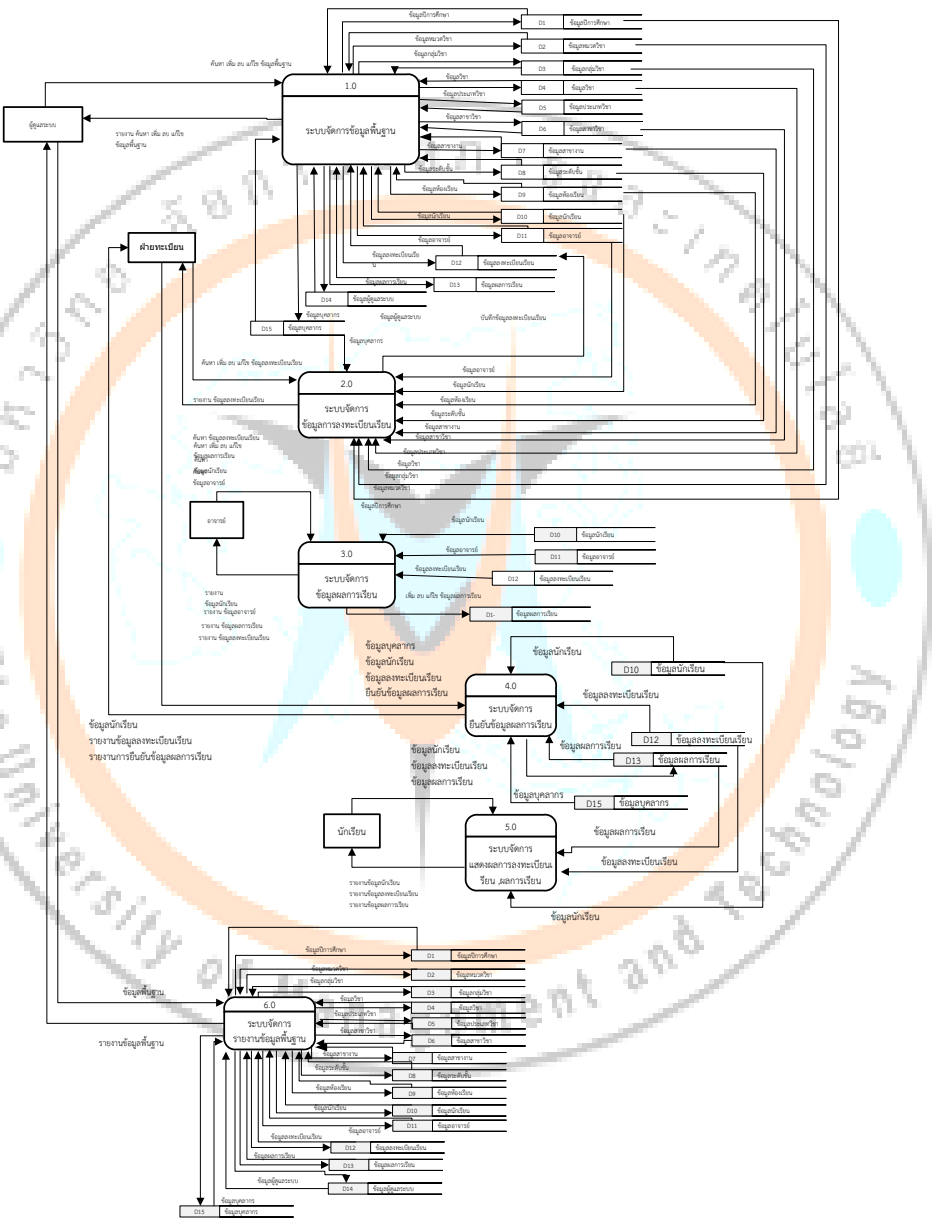

ภาพที่ 3.3 *Data Flow Diagram Level 1 การพัฒนาระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณ*

1.4 การพัฒนาระบบงาน

การพัฒนาระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกภาษาที่ใช้ในการพัฒนาระบบ ASP.NET (ยิ่งยศ สันติประเสริฐ 2545)และระบบจัดการฐานข้อมูล MySQL (ศิริลักษณ์ โรจนกิจอำนวย 2540:71)

1.5 การประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพของระบบ

ในการประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพของระบบในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกแบบประเมินแบบ Black Box Testing โดยผู้เชี่ยวชาญด้านระบบเครือข่าย จำนวน 5 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านงานทะเบียน จำนวน 5 คน และใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามตามแบบ Rating Scale 5 อันดับ ตามหลักการของลิเคิร์ท ซึ่งแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. การประเมินระบบด้านความสามารถทำงานตามความต้องการของผู้ใช้ (Functional Requirements Test)
2. การประเมินระบบด้านการใช้งานของโปรแกรม (Usability Test)
3. การประเมินระบบด้านหน้าที่ของโปรแกรม (Functional Test)
4. การประเมินระบบด้านความปลอดภัย (Security Test)

และได้มีการกำหนดเกณฑ์ของแบบประเมินได้ 5 ระดับ ดังตารางที่ 3.16

ตารางที่ 3.16 *เกณฑ์ประเมินผลที่ใช้ในแบบสอบถาม*

ระดับเกณฑ์ในการให้คะแนน			ความหมาย
เชิงคุณภาพ	**เชิงปริมาณ**	**ระดับคะแนนเฉลี่ย**	
ดีมาก	5	4.50-5.00	ระบบสามารถสนับสนุนและรองรับการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับดีมาก
ดี	4	3.50-4.49	ระบบสามารถสนับสนุนและรองรับการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับดี
พอใช้	3	2.50-3.49	ระบบสามารถสนับสนุนและรองรับการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับพอใช้
ปรับปรุง	2	1.50-2.49	ระบบสามารถสนับสนุนและรองรับการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับปรับปรุง
ไม่เหมาะสม	1	1.00-1.49	ระบบสามารถสนับสนุนและรองรับการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับไม่เหมาะสม

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) (บุญชม ศรีสะอาด 2553:123) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด 2553:126) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การยอมรับประสิทธิภาพของระบบต้องมีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณที่พัฒนาขึ้นสามารถทำงานได้ตามขอบเขตที่กำหนด ระบบสามารถบันทึกข้อมูลต่างๆ ของวิทยาลัย เช่น สามารถเพิ่ม ลบ แก้ไขข้อมูลนักเรียน อาจารย์ ข้อมูลชั้นเรียน ข้อมูลการลงทะเบียน ข้อมูลประเภทกลุ่มวิชา ข้อมูลหมวดวิชา ข้อมูลรายวิชา กำหนดสิทธิ์การใช้งาน บันทึกคะแนนรายวิชาได้ ประเมินผลการเรียนได้

ผลการประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพของระบบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าระบบมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 และผลการประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพของระบบโดยผู้ใช้งานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 จึงแสดงให้เห็นว่าระบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องและเหมาะสมสำหรับวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณ ความสามารถในการรักษาความปลอดภัย ระบบมีการกำหนดสิทธิ์ผู้ใช้งานก่อนเข้าใช้งาน โดยผู้เข้าใช้งานจะต้องมีชื่อเข้าใช้งานและรหัสผ่าน การบันทึกข้อมูลพื้นฐานของระบบ ข้อมูลนักเรียน ข้อมูลอาจารย์ ข้อมูลชั้นเรียน ข้อมูลการลงทะเบียน ข้อมูลประเภทกลุ่มวิชา ข้อมูลหมวดวิชา ข้อมูลรายวิชา กำหนดสิทธิ์การใช้งาน บันทึกคะแนนรายวิชาได้ ประเมินผลการเรียนได้ ข้อมูลปีการศึกษา การออกรายงาน จากความสามารถของระบบนี้ทำให้ระบบมีการทำงานเป็นขั้นตอน ลดการใช้ทรัพยากรกระดาษ มีระบบการทำงานที่เป็นเอกภาพ ลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ลดความผิดพลาด ลดระยะเวลาในการทำงาน มีการเรียกใช้ทรัพยากรร่วมกัน สอดคล้องกับ ณัฏฐา บุระ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระบบสารสนเทศนักเรียนโรงเรียนบ้านทุ่งเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 และศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบดังกล่าวโดยดำเนินการตามขั้นตอนของวงจรการพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle : SDLC) ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ระบบสารสนเทศนักเรียนโรงเรียนบ้านทุ่งเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ที่พัฒนาขึ้นสามารถทำงานได้ตามขอบเขตที่กำหนด ระบบสามารถบันทึก ปรับปรุง ค้นหา ข้อมูลนักเรียน ข้อมูลครู ข้อมูลชั้นเรียน ข้อมูลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ข้อมูลความเจริญเติบโต ข้อมูลการลงทะเบียน ข้อมูลประเภทวิชา ข้อมูลรายวิชา ข้อมูลรายวิชาพื้นฐาน ข้อมูลรายวิชานานชาติ กำหนดสิทธิ์การใช้งานให้ผู้ใช้งาน บันทึกคะแนนรายวิชาได้ บันทึกคะแนนรายวิชาพื้นฐาน บันทึกคะแนนรายวิชาระดับนานาชาติ ประเมินผลการเรียน ประเมินความเจริญเติบโต ประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประเมินผลชุมนุมได้ ประเมินผลคุณลักษณะอันพึง

ประสงค์ และประเมินผลการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียนได้ ผลการหาประสิทธิภาพของระบบ ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าระบบมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 และผลการประเมิน เพื่อหาประสิทธิภาพของระบบโดยผู้ใช้งานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพของการพัฒนาระบบสารสนเทศงานทะเบียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกวรรณ โดยการประเมินประสิทธิภาพของระบบโดยผู้เชี่ยวชาญ และของผู้ใช้ระบบสามารถสรุปได้ดังนี้

การประเมินประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน สรุปผลได้ดังนี้ คือ (1) ผลการประเมินด้าน Functional Requirements Test มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีมาก (2) ผลการประเมินด้าน Functional Test มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี (3) ผลการประเมินด้าน Usability Test มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีมาก (4) ผลการประเมินด้าน Security Test มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ทนงศักดิ์ วรรณพฤกษ์ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการจัดการชั้นเรียนนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยสารพัดช่างอุบลราชธานี และเพื่อหาประสิทธิภาพของระบบจัดการชั้นเรียนนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยสารพัดช่างอุบลราชธานี ที่พัฒนาขึ้นโดยใช้ภาษา ASP.NET และสร้างฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ด้วยระบบจัดการฐานข้อมูล SQL SERVER เพื่อทำงานบนระบบอินเตอร์เน็ต ใช้แบบสอบถามแบบมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับในการประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์จำนวน 3 คน และผู้ใช้โปรแกรมจำนวน 20 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินระบบด้าน Functional Requirements Test ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06 ผลการประเมินด้าน Functional Test ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ผลการประเมินด้าน Usability Test ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ผลการประเมินด้าน Security Test ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 สรุปภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับดี ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 สามารถนำไปประยุกต์ใช้แทนระบบงานเดิมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ระบบสามารถส่งออกข้อมูลผลการเรียนรูปแบบเดียวกันกับโปรแกรมระบบบริหารงานทะเบียนและวัดผลทางการศึกษา GPA
2. ระบบสารมารถทำงานบนแอพพลิเคชั่นได้
3. ระบบสามารถพัฒนาระบบการประเมินอาจารย์ผู้สอน
4. ระบบสามารถพัฒนาระบบติดตามนักเรียน
5. ระบบสามารถพัฒนาระบบการเงิน

รายการอ้างอิง

Nuttha Bura. Student Information System for Ban Tungpeang School, Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 4. A Term Paper Submitted The Master Science Degree in Computer and Information Technology for Education Graduate School, Ubon Ratchathani Rajabhat University, 2016.

Tanongsak Wannapreuk. The Development of Class Management System for Vocational Certificate and high Vocational Certificate Students of Ubon Ratchathani Polytechnic College. A Term Paper Submitted The Master Science Degree in Computer and Information Technology for Education Graduate School, Ubon Ratchathani Rajabhat University, 2013.

Boonchom Srisaart. Preliminary Research (Edition 8). Bangkok: Suweeriyasat, 2010.

Yingyot Santiprasearch. ASP.NET with C# language learning. Bangkok : See education, 2006.

Siriluck Rojjanakitaumnuoy. Design and database management. Bangkok : Duanggamon, 2009.

Opat Eiamsiriwong. System analysis and design, Bangkok : See education, 2004.

สำราญ อุตสาหะ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
E-mail: ssk2.pear@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) พัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 และ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ (Mixed Methods Research) ดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ตัวอย่าง จำนวน 9 คน เป็นศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครูผู้นิเทศก์ จำนวน 3 คน และเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยการสอบถามความคิดเห็นของตัวอย่าง จำนวน 399 คน เป็นศึกษานิเทศก์ จำนวน 22 คน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 198 คนและครูผู้นิเทศก์ จำนวน 198 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า ด้านกระบวนการพัฒนา มีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และกิจกรรมสำคัญที่ส่งเสริมให้การพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้อย่างมืออาชีพ PLC (Professional learning Community: PLC) 2) ด้านเนื้อหาการพัฒนา คะแนนเฉลี่ยการมีคุณลักษณะเฉพาะของผู้นิเทศก์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และแรงขับภายในที่ต้องการจะช่วยเหลือกัน เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการมีคุณลักษณะเฉพาะของผู้นิเทศก์ที่สำคัญ คะแนนเฉลี่ยการมีความรู้ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมของศึกษานิเทศก์และผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้นิเทศก์คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องการนิเทศการสอนในศตวรรษที่ 21 ทำให้ครูสามารถนำความรู้มาปรับใช้ในการนิเทศการสอนได้ดียิ่งขึ้น คะแนนเฉลี่ยการมีทักษะด้านการนิเทศ โดยภาพรวมของศึกษานิเทศก์และผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้นิเทศคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับเทคนิคการสังเกตการสอนในชั้นเรียน อย่างต่อเนื่องจะทำให้ครูเกิดความมั่นใจ ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรง และประเมินคุณภาพของรูปแบบการพัฒนา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการพัฒนามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา สามารถพัฒนาได้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการพัฒนา และ ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนา โดยการทดลองกลุ่มเดียวประเภทการทดลองแบบสลับกลับ (Reversal design หรือ A-B-A-B Design) ตัวอย่างเป็นครูจำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์แบบตรวจสอบความเที่ยงตรง แบบทดสอบ แบบประเมินแบบสังเกต แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า ครูผู้นิเทศก์มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการสอนในศตวรรษที่ 2 หลังการใช้รูปแบบการพัฒนาสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบพัฒนามี

สมรรถนะในการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: สภาพของการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21, รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21, สมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21

Received: August 22, 2017, Accepted August 30, 2017

Development of Teacher Competencies Supervision Model In the 21 Century

Samran Ausaha, Ph.D. Candidate in the Research and Evaluation Program, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, E-mail: ssk2.pear@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were to development of teacher supervision competencies in the 21st century. By 3 steps 1 Step is study the state of teacher supervision. Examples are supervisor, school administrators, and supervisory teachers for multi-stage sampling 399 people and for purposive sampling Interview 9 people. 2 Steps develop a model for developing teacher supervision competencies in the 21st century. By the embedded design the experts 7 people examine. Content validity and quality assessment deeply considered model. 3 Steps study the effect of the development of teacher supervision model in the 21stcentury. The single subject design reversal design such as (A–B–A-B). The example is 12 people. The instruments used in the study were questionnaires, interview, Check out validity and development quality assessment form, observation and recording of teaching behavior opinion questionnaire, group discussion summary form. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation. And content analysis. The results of the study were as follows. Teacher who is a consultant was a high level of supervision in all subjects. The teacher who is a consultant satisfaction with the 21st century model of teacher supervision improvement was at the highest level. The teacher who is a consultant have a thorough understanding of 21st century teaching supervision after the development pattern was higher than before using the development pattern.

Keywords: The state of teacher supervision competencies in the 21st century, Development of teacher competencies supervision model in the 21 century, Competencies supervision in the 21 century

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) มีประเด็นหลักซึ่งต้องเร่งปฏิรูป 4 ประเด็น ได้แก่1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ 2) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และ 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2552: 14; พิมพันธ์ เดชะคุปต์ 2557: 1-4) การจัดการศึกษาเพื่อนำสู่การเป็นคนไทยยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 อยู่บนพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในส่วนของสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหาความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ดังนั้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญดังกล่าว ต้องพัฒนาศักยภาพครูให้มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ใน 7 ประการ ได้แก่ 1) ทักษะการพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) 2) ทักษะการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child – Centered Approach) 3) ทักษะการนำนวัตกรรมไปใช้ (Classroom innovation implementation) 4) ทักษะการประเมินผลตามสภาพจริง (Classroom Authentic Assessment) 5) ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) 6) ทักษะการจัดการในชั้นเรียน (Classroom Management) และ 7) ทักษะการเสริมสร้างลักษณะ (Character Enhancement) โดยพัฒนาควบคู่ไปกับการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณครูมีคุณธรรมและจรรยาบรรณครู และทักษะสำคัญที่ครูในยุคศตวรรษที่ 21ต้องได้รับการพัฒนาคือ ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ การนิเทศการสอนเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการนิเทศการสอนเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่าง ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1) การประชุมคณะกรรมการดำเนินการนิเทศการสอน เพื่อร่วมกันวางแผนการนิเทศ และกำหนดปฏิทินการนิเทศการสอน 2) ดำเนินการนิเทศตามแผน และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศ เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นกระบวนการนิเทศการสอนมีความสอดคล้องกับแนวคิด และหลักการที่ดีของการนิเทศการศึกษาในปัจจุบัน แต่ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลจากการนิเทศ และการสัมภาษณ์ผู้นิเทศก์ และครูผู้รับการนิเทศ พบว่า มีข้อจำกัดและปัญหาที่ทำให้การนิเทศการสอน ยังไม่ประสบผลสำเร็จ ปรากฏในหลายโรงเรียนสรุปได้ 4 ประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ 1) การใช้วิธีการนิเทศแบบเดียวกัน กับครูทุกคน ทุกกลุ่ม ไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะครูมีความแตกต่างกัน 2) ครูได้รับการนิเทศการสอนในชั้นเรียนไม่ทั่วถึงทำให้ไม่เกิดผลการพัฒนาในเรื่องที่พึงประสงค์ เพราะขาดบุคลากรที่จะดำเนินการนิเทศ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้โดยตรง 3) ผู้นิเทศก์ ใช้ทักษะ และเทคนิคการนิเทศการสอนที่มีอยู่ยังไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะมีทักษะและเทคนิคการนิเทศการสอน ตลอดจนความรู้ความเข้าใจไม่

เพียงพอเกี่ยวกับเนื้อหาของเรื่องที่ต้องนิเทศ 4) การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศ ยังไม่ส่งผลให้ครูเกิดการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้เท่าที่ควรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 (2555: 1-7, 2556: 1-10 และ 2556: 31-32) จากข้อจำกัดและปัญหาของการนิเทศการสอนดังกล่าวข้างต้น จึงได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาที่เน้นความแตกต่างของมนุษย์มีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาด้านการนิเทศการสอนในปัจจุบันเน้นบทบาท ของผู้นิเทศก์และกระบวนการนิเทศที่สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของครูเพื่อช่วยเหลือครูให้มีสมรรถนะการนิเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 ที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการพัฒนา 4 ขั้น ได้แก่ 1) ขั้นวางแผนการพัฒนา (Planning: P) 2) ขั้นให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนา (Informing: I) 3) ขั้นดำเนินการพัฒนา (Doing: D) และ4) ขั้นประเมินผลการพัฒนา (Evaluating: E) ขั้นดำเนินการพัฒนา มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การคัดกรองระดับความรู้ความสามารถและทักษะที่สำคัญ (Classifying: C) 2) การให้ความรู้ก่อนการนิเทศการสอน (Informing: I) 3) การวางแผนการนิเทศการสอน (Planning: P) 4) การดำเนินการนิเทศการสอน (Proceeding: P) และ 5) การวัดผลและประเมินผลพฤติกรรมการสอน (Evaluation Performance) การดำเนินการนิเทศการสอน แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ประชุมก่อนการสังเกตการสอน (Pre - Observation Conference) ระยะที่ 2 สังเกตการสอน (Observation) และระยะที่ 3 ประชุมหลังการสังเกตการสอน (Post- Observation Conference)

วิธีการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 ใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ(Mixed Methods Research) โดยใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ มาบูรณาการผสมผสาน และแปลความหมายโดยการนำจุดเด่นของข้อมูลทั้งสองประเภทมาใช้ตอบคำถามวิจัยให้สมบูรณ์ที่สุด มีกระบวนการวิจัย 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครู ในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยทำการเก็บข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและข้อมูลมาบูรณาการผสมผสานและแปลความหมายโดยการนำจุดเด่นของข้อมูลทั้งสองประเภทมาใช้ตอบคำถามวิจัยสมบูรณ์ที่สุด ซึ่งมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1.1) ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Protocol) เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open end Questions) เป็นเครื่องมือในการศึกษาผู้ให้ข้อมูล จำนวน 9 คน เป็นศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้นิเทศก์ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพราะมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก (Purposeful Selection) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์โดย การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในรูปแบบพรรณนาความ

1.2) ใช้แบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert) มีตัวเลือก 5 ระดับเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 399 คน เป็นศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้นิเทศก์ ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) และนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยการหาร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครู ในศตวรรษที่ 21 โดยผู้วิจัย ได้สังเคราะห์ผลการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ สมรรถนะ (Competency) การนิเทศ (Supervision) และการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผนวกกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21เพื่อนำมายกร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21ได้ร่างรูปแบบการพัฒนาที่มี 7 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการพัฒนา2) หลักการของรูปแบบการพัฒนา 3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนา 4) นิยามของรูปแบบการพัฒนา5) กระบวนการตามรูปแบบการพัฒนา 6) บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบการพัฒนา และ 7) เงื่อนไขในการใช้รูปแบบหลังจากนั้นดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนา ดังนี้

2.1) ตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงโครงสร้าง (Construct Validity) แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีค่า ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปทุกรายการ ถือว่าแบบตรวจสอบความความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

2.2) ตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีค่า ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปทุกรายการ ถือว่าแบบตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหามีความเหมาะสม

2.3) ประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนา โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญเฉพาะทาง (Specialization) ตามแนวคิดการประเมินรูปแบบของไอส์เนอร์ (Eisner. 1976:192 - 193) เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับข้อมูลคุณภาพของรูปแบบโดยการตัดสินคุณค่าของรูปแบบการพัฒนาด้วยผู้เชี่ยวชาญ 2 กลุ่มได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 คนและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิควิธีการพัฒนารูปแบบ จำนวน 3 คน

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 โดยการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนากับตัวอย่างจำนวน 12 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศการสอน และ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัย

3.1) เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศการสอน มี 4 ลักษณะ ได้แก่ 1) แผนนิเทศ 2) แบบสังเกตการสอน3) แบบบันทึกประจำวัน และ 4) แผนการจัดการเรียนรู้

3.2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยมี 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) แบบทดสอบเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการสอนในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูผู้นิเทศก์ 2) แบบประเมินความสามารถในการนิเทศการสอนของครูผู้นิเทศก์ 3) แบบสังเกต และบันทึกพฤติกรรมการนิเทศการสอนของครูผู้นิเทศก์ 4) แบบสอบถามด้านความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาสำหรับครูผู้นิเทศก์ และ 5) แบบสรุปผลการสนทนากลุ่มของครูผู้นิเทศก์

การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา ใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียว (Single Subject Design) ประเภทการทดลองแบบสลับกลับ (Reversal design หรือ A-B-A-B Design) โดยดำเนินการในขั้นการทดลองและขั้นการวิเคราะห์และการเสนอข้อมูล ดังนี้

ขั้นการทดลอง ดำเนินการ 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะก่อนการทดลองดำเนินการ สำรวจคุณสมบัติและเลือกครูผู้สอนที่จะเข้าร่วมพัฒนา และกำหนดพฤติกรรมที่เป็นเป้าหมายของครูผู้นิเทศก์แต่ละคนเพื่อทำการฝึกด้วยกิจกรรมการนิเทศการสอน

2. ระยะการทดลอง ดำเนินการทดลองในระยะเวลา 8 สัปดาห์ แบ่งเป็น 4 ระยะ ตามประเภทการทดลองแบบสลับกลับ ดังนี้

ระยะที่ 1 (A1) หรือระยะเส้นฐานที่ 1 (Baseline Phase 1) เป็นระยะเวลาที่มีการเก็บข้อมูลเส้นฐานโดยเก็บข้อมูลพฤติกรรมการนิเทศการสอนของตัวอย่างโดยยังไม่ต้องมี การจัดกระทำใด ๆดำเนินการในสัปดาห์ที่ 1 ของการทดลอง

ระยะที่ 2 (B1) เป็นระยะการจัดกระทำซึ่งเป็นการดำเนินการตามกระบวนการของรูปแบบการพัฒนา (Treatment 1 หรือ Intervention Phase 1) กับตัวอย่าง ได้แก่1) การให้ความรู้ก่อนการนิเทศการสอน 2) การดำเนินการนิเทศการสอน และ 3) วัดผลและประเมินผลพฤติกรรมการสอน ดำเนินการในสัปดาห์ที่ 2 ของการทดลอง

ระยะที่ 3 (A2) หรือระยะเส้นฐานที่ 2 (Baseline Phase 2) เป็นระยะงดการจัดกระทำซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลเส้นฐานครั้งที่ 2 เพื่อดูว่าพฤติกรรมการนิเทศของตัวอย่างเป็นอย่างไรโดยไม่ต้องมีการจัดกระทำใดๆเช่นเดียวกับระยะที่ 1 ดำเนินการในสัปดาห์ที่ 6 ของการทดลอง

ระยะที่ 4 (B2) เป็นระยะการจัดกระทำ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามกระบวนการของรูปแบบการพัฒนา (Treatment 2 หรือ Intervention Phase 2) เหมือนในระยะที่ 2 อีกครั้งและมีการสังเกตและเก็บข้อมูลพฤติกรรมการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่องดำเนินการในสัปดาห์ที่ 8 ของการทดลอง

3. ระยะหลังการทดลอง นำผลการทดลองมาพิจารณาหากมีข้อบกพร่อง เพื่อผู้วิจัยจะได้หาแนวทางมาแก้ไขปรับปรุงต่อไป

ขั้น การวิเคราะห์และการเสนอข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ค่าเฉลี่ยในแต่ละระยะค่าลดลงจากระยะเส้นฐานและร้อยละ

2. เปรียบเทียบข้อมูลโดยพิจารณาจากแผนภูมิแท่งซึ่งเป็นการวิเคราะห์ทางสายตา (Visual Inspection)

3. สรุป อภิปรายผลการทดลองข้อเสนอแนะ และการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนางาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 ปรากฏ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกเป็นรายด้าน แสดงได้ตามตาราง 1-2 ดังนี้

ตาราง 1 ด้านกระบวนการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครู

รายการ	**ตัวอย่าง**								
กระบวนการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครู	**ศึกษานิเทศก์**			**ผู้บริหารสถานศึกษา**			**ครูผู้นิเทศก์**		
	$\overline{X}$	SD.	ระดับการปฏิบัติ	$\overline{X}$	SD.	ระดับการปฏิบัติ	$\overline{X}$	SD.	ระดับการปฏิบัติ
	3.38	.76	ปานกลาง	3.48	1.06	ปานกลาง	3.32	1.09	ปานกลาง

จากตาราง 1 พบว่า สภาพการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21ด้านกระบวนการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครู มีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางจากการสัมภาษณ์ ยังพบว่า กิจกรรมสำคัญที่ส่งเสริมให้การพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 เกิดประสิทธิผล ได้แก่ 1) การใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้อย่างมืออาชีพ (Professional learning Community: PLC) 2) การจัดกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศจะทำให้ครูผู้นิเทศก์ และครูผู้รับการนิเทศมีความรู้ความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับการนิเทศการสอน และ 3) การให้ครูได้มีโอกาสในการสังเกตการสอนในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอซึ่งเป็นแนวทางที่จะส่งผลให้ครูมีสมรรถนะด้านการนิเทศเพิ่มขึ้น

ตาราง 2 ด้านเนื้อหาการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครู

ตัวอย่าง	รายการ								
	คุณลักษณะเฉพาะของผู้นิเทศก์			การมีความรู้ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21			การมีทักษะด้านการนิเทศ		
	$\overline{X}$	SD.	ระดับการมีคุณลักษณะ	$\overline{X}$	SD.	ระดับการมีความรู้	$\overline{X}$	SD.	ระดับการมีทักษะ
ศึกษานิเทศก์	3.83	.84	มาก	3.66	.71	มาก	4.08	.69	มาก
ผู้บริหารสถานศึกษา	3.70	1.00	มาก	3.50	.94	มาก	3.76	.90	มาก
ครูผู้นิเทศก์	3.50	1.12	มาก	3.21	1.10	ปานกลาง	3.13	1.31	มาก

จากตาราง 2 พบว่า สภาพการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21ด้านเนื้อหาการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูมีคะแนนเฉลี่ยการมีคุณลักษณะเฉพาะของผู้นิเทศก์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากคะแนนเฉลี่ยการมีความรู้ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมของศึกษานิเทศก์และผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้นิเทศก์คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนเฉลี่ยการมีทักษะ ด้านการนิเทศ โดยภาพรวมของศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้นิเทศก์คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

จากการสัมภาษณ์ มีข้อค้นพบที่สำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครู ดังนี้1) การมีคุณลักษณะเฉพาะของผู้นิเทศก์เกิดจากแรงขับภายในที่ต้องการจะช่วยเหลือกัน 2) การจัดเวทีสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องการนิเทศการสอนในศตวรรษที่ 21 โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศคอยให้คำปรึกษาแนะนำทำให้ครูได้เสนอความคิด และประสบการณ์ของตนเองอย่างว้างขวาง ทั่วถึงและต่อเนื่องจะทำให้ครูเกิดความมั่นใจและสามารถนำความรู้มาปรับใช้ในการนิเทศการสอนได้ดียิ่งขึ้นและ 3) การฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับเทคนิคการสังเกตการสอนในชั้นเรียน อย่างต่อเนื่องจะทำให้ครูเกิดความมั่นใจ และสามารถพัฒนาทักษะด้านการนิเทศสำหรับครูในยุคศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี

2. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 ที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะ เชิงปฏิบัติการ (Operational) ที่เป็นกระบวนการ มีองค์ประกอบของรูปแบบ 7 องค์ประกอบได้แก่1) ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการพัฒนา 2) หลักการของรูปแบบการพัฒนา3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนา 4) นิยามของรูปแบบการพัฒนา 5) กระบวนการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 ตามรูปแบบการพัฒนา 6) บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบการพัฒนาและ 7) เงื่อนไขการใช้รูปแบบการพัฒนา

กระบวนการพัฒนาตามรูปแบบมี 4 ขั้น ได้แก่ 1) ขั้นการวางแผนการพัฒนา (Planning: P) 2) ขั้นการให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนา (Informing: I) 3) ขั้นการดำเนินการพัฒนา (Doing: D) และ 4) ขั้นการประเมินผลการพัฒนา (Evaluating: E)

ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของรูปแบบการพัฒนา พบว่า กระบวนการของรูปแบบการพัฒนามีความเหมาะ และมีความเป็นไปได้ จึงถือว่ารูปแบบการพัฒนามีความตรงเชิงโครงสร้าง ส่วนเนื้อหาของรูปแบบการพัฒนา มีค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหารายประเด็น (item content validity index, I-CVI) เท่ากับ 1.00 และ ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งรูปแบบ (Content Validity for Scale, S-CVI) เท่ากับ 1.00 จึงถือว่ารูปแบบการพัฒนาที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา สามรถพัฒนาได้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการพัฒนา

ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการพัฒนา พบว่า มีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาอย่างเหมาะสม ทำให้รูปแบบมีลักษณะเฉพาะของการพัฒนาทั้งแต่ละองค์ประกอบและโดยส่วนรวม สามารถนำไปสู่การทำงานที่สมบูรณ์ตามศักยภาพของรูปแบบและตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนารูปแบบที่มุ่งช่วยเหลือให้ครูสามารถพัฒนาสมรรถนะการนิเทศ ในศตวรรษที่ 21 ได้

ส่วนด้านมาตรฐานของกระบวนการพัฒนา พบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21มีการดำเนินการเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง มีการวางแผนการปฏิบัติตามแผนและประเมินผล รวมทั้งมีวิธีการสร้างความเข้าใจ จูงใจผู้รับการนิเทศ และการให้ขวัญกำลังใจ ทำให้เข้าใจงาน เห็นประโยชน์เต็มใจพร้อมดำเนินการอย่างเต็มศักยภาพ และมีสมรรถนะการนิเทศอย่างครบถ้วนถูกต้องตามวัตถุประสงค์

3. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการสอนในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้นิเทศก์หลังการใช้รูปแบบการพัฒนามีคะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$ =17.83, SD. 0.98) สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการพัฒนา ($\overline{X}$ =14.29,SD.=1.11) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05จากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนากับตัวอย่าง ใน 4 ระยะ พบว่า

ระยะที่ 1 (A1) หรือระยะเส้นฐานที่ 1 (Baseline Phase 1) พบว่า คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะในการนิเทศการสอนของครูผู้นิเทศก์ อยู่ในระดับ น้อย (ค่าคะแนนการประเมินเฉลี่ย 1.90)

ระยะที่ 2 (B1) หรือเป็นระยะการจัดกระทำพบว่า คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะในการนิเทศการสอนของครูผู้นิเทศก์ อยู่ในระดับมาก (ค่าคะแนนการประเมินเฉลี่ย 3.72) มีประเด็นการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพ ปานกลาง คือ มีความรู้ความเข้าใจและมีความชำนาญในการสังเกตและบันทึกการจัดการเรียนรู้ (ค่าคะแนนการประเมินเฉลี่ย 3.00) และการช่วยเหลือแนะนำครูได้ตรงตามที่ครูต้องการ (ค่าคะแนนการประเมินเฉลี่ย 3.00)

ระยะที่ 3 (A2) หรือระยะเส้นฐานที่ 2 (Baseline Phase 2) พบว่า คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะในการนิเทศการสอนของครูผู้นิเทศก์ อยู่ในระดับ มาก (ค่าคะแนนการประเมินเฉลี่ย 3.94)

มีประเด็นการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพ ปานกลาง คือ มีความรู้ความเข้าใจและมีความชำนาญในการสังเกตและบันทึกการจัดการเรียนรู้ (ค่าคะแนนการประเมินเฉลี่ย 3.42) การช่วยเหลือแนะนำครูได้ตรงตามที่ครูต้องการ (ค่าคะแนนการประเมินเฉลี่ย 3.42) และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ (ค่าคะแนนการประเมินเฉลี่ย 3.50)

ระยะที่ 4 (B2) เป็นระยะการจัดกระทำพบว่า คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะในการนิเทศการสอนของครูผู้นิเทศก์ อยู่ในระดับมาก (ค่าคะแนนการประเมินเฉลี่ย 4.31) ทุกประเด็นการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพ มาก ประเด็นการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ เปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ (ค่าคะแนนการประเมินเฉลี่ย 4.59)

ผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการนิเทศของครูผู้นิเทศก์ พบว่า ครูผู้รับการนิเทศส่วนใหญ่สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้ตรงตามสภาพที่เกิดขึ้น สามารถเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเรื่องที่ทำการสอน และระดับชั้นของนักเรียน สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้ ผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ สร้างแบบทดสอบของนักเรียน และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ครูใช้ แต่มีครูผู้รับการนิเทศบางคนวิเคราะห์ปัญหาได้ไม่ชัดเจน ไม่ตรงกับสภาพจริง ไม่สามารถเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมได้ และเขียนแผนจัดการเรียนรู้ไม่ชัดเจน ครูผู้นิเทศก์ได้ให้คำแนะนำชี้ให้เห็นปัญหา และเพิ่มรายละเอียดในการปฏิบัติ อธิบายให้ครูผู้รับการนิเทศเข้าใจ มีการนำเสนอเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติและพัฒนาผลการเรียนรู้ ของนักเรียนได้จริง

ส่วนขั้นปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้นิเทศก์และครูผู้รับการนิเทศมีการประชุมก่อนการสังเกตการสอนในชั้นเรียน เพื่อทบทวนแผนการนิเทศตามวิธีการที่ได้เลือกไว้ ตามวันเวลาที่ได้กำหนดไว้ในปฏิทินการนิเทศ ทบทวนเครื่องมือในการสังเกตการสอนและแผนการจัดการเรียนรู้ของครูซ้ำอีกครั้ง เพื่อให้การสังเกตการเรียนรู้ดำเนินการไปตามแผนที่กำหนดไว้ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลได้ สามารถเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้ได้ แต่มีครูผู้รับการนิเทศบางคนไม่มั่นใจ ผู้วิจัย และครูผู้นิเทศก์ ได้ช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูลและอธิบายวิธีการแปลผลและให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือ รวมทั้งตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุง ทำให้ครูผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจและมั่นใจในการรายงานผลการจัดการเรียนรู้มากขึ้น

ครูผู้นิเทศก์มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21อยู่ในระดับ มากที่สุดทุกด้าน ($\overline{X}$ =4.71, SD. = 0.08)

ผลการสนทนากลุ่ม พบว่าองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน กระบวนการพัฒนามีความต่อเนื่องและสัมพันธ์ของแต่ละขั้นตอน ทำให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านการพัฒนางาน และองค์ความรู้ โดยเฉพาะองค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำไปใช้เป็นองค์ประกอบที่มีความจำเป็นในการนำรูปแบบไปปฏิบัติจริง โดยเฉพาะเงื่อนไขของครูที่มีความมุ่งมั่นจริงใจในการพัฒนาการเรียนการสอนด้วยความเต็มใจร่วมมือกัน มีความรับผิดชอบในการทำงานและมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อกันเป็นสิ่งที่มี

ความสำคัญมาก กิจกรรมแต่ละขั้นตอนมีความเหมาะสม โดยเฉพาะการนิเทศการสอน และสังเกตการสอนในชั้นเรียนเป็นกิจกรรมที่สร้างความไว้วางใจ ความร่วมมือในการพัฒนาวิชาชีพร่วมกัน ส่วนการฝึกทักษะการนิเทศ ถึงแม้ว่าครูผู้นิเทศก์จะยังไม่มีความเชี่ยวชาญในการนิเทศการสอน แต่ก็สามารถพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของตนเอง ได้เป็นอย่างดีในระหว่างปฏิบัติ

การปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 มีข้อเสนอแนะ สรุปได้ว่า ควรนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 มาใช้ในพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ของครู เพื่อผลของการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ควรให้ความรู้พื้นฐานก่อนการนิเทศในทุกเรื่อง เพื่อให้ผู้ทำหน้าที่นิเทศและผู้รับการนิเทศ ได้เข้าใจบทบาทของตนเองที่ถูกต้อง และควรเพิ่มทักษะที่เป็นพื้นฐานเรื่องการใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อการสืบค้นข้อมูล ซึ่งจะอำนวยความสะดวกและรวดเร็วในการค้นหาข้อมูลต่างๆ เพื่อช่วยให้สามารถการเรียนรู้ได้กว้างไกลและรวดเร็วยิ่งขึ้น

อภิปราย วิจารณ์ผลวิจัย

การวิจัย รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัย อภิปรายผลการวิจัยจากข้อค้นพบตามลำดับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า มีการดำเนินงานพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูเป็นลำดับขั้นตอน ประกอบด้วย1) การวางแผนการพัฒนาตามกรอบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) การพัฒนาด้วยวิธีการนิเทศ เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะด้านการนิเทศ และมีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการนิเทศการสอนในศตวรรษที่ 21 และ 3) การประเมินผลการปฏิบัติการนิเทศการสอนในชั้นเรียน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดเรื่องสมรรถนะที่อธิบายว่า พฤติกรรมในการทำงานของบุคคลด้วยโมเดลภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) คือทั้งความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ซึ่งเป็นส่วนที่อยู่เหนือน้ำที่สัมพันธ์กับเชาวน์ปัญญาและทักษะของบุคคล และคุณลักษณะเฉพาะของบุคคล (Attributes) ที่เป็นส่วนที่อยู่ใต้น้ำซึ่งมีปริมาณมากกว่าที่สังเกตและวัดได้ยากกว่าและเป็นส่วนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลมากกว่าส่วนต่าง ๆ

สอดคล้องกับผลการวิจัยของเกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2552:392-396) ที่พบว่า ผลการใช้รูปแบบการนิเทศ “APFIE Model” ผู้ทำหน้าที่ในการนิเทศมีสมรรถนะในการนิเทศหลังการใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการนิเทศ ผู้รับการนิเทศมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้หลังการใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าการใช้รูปแบบการนิเทศ และนักเรียนมีผลการพัฒนาหลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิจัยของ วชิรา เครือคำอ้าย (2552: 335-339) ที่พบว่า ผลการใช้รูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา “ดับเบิ้ลพีไออี (PPIE)” อาจารย์พี่เลี้ยงมีสมรรถภาพการนิเทศการสอน ที่ส่งเสริมการคิด หลังใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าก่อน

ใช้รูปแบบการนิเทศและนักเรียนมีความสามารถในการคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก การที่ครูมีเพียงความฉลาดที่ทำให้สามารถเรียนรู้องค์ความรู้และพัฒนาทักษะได้ยังไม่เป็นที่เพียงพอที่จะทำให้เป็นผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานนิเทศการสอนในชั้นเรียนที่มีคุณภาพได้ ครูจำเป็นต้องมีแรงผลักดันเบื้องลึกอุปนิสัยภาพลักษณ์ภายในและบทบาทที่แสดงออกต่อสังคมที่เหมาะสมด้วยจึงจะทำให้สามารถเป็นครูผู้นิเทศก์ที่โดดเด่นได้

2. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 พบว่า มีลักษณะเชิงปฏิบัติการ (Operational) ที่เป็นกระบวนการ มีองค์ประกอบของรูปแบบ 7 องค์ประกอบได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการพัฒนา 2) หลักการของรูปแบบการพัฒนา3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนา 4) นิยามของรูปแบบการพัฒนา 5) กระบวนการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 ตามรูปแบบการพัฒนา 6) บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบการพัฒนา ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้นิเทศก์ และครูผู้รับการนิเทศ และ 7) เงื่อนไขการใช้รูปแบบการพัฒนาซึ่งเป็นไปตามหลักการของความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศก์และผู้รับการนิเทศ

กระบวนการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 ตามรูปแบบการพัฒนา มี 4 ขั้น ได้แก่ การวางแผนการพัฒนา (Planning: P) การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนา (Informing: I) การดำเนินการพัฒนา (Doing: D) และ การประเมินผลการพัฒนา (Evaluating: E)

ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity)ของรูปแบบการพัฒนา พบว่า มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยทุกประเด็นที่นำเสนอสามารถพัฒนาได้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการพัฒนา จึงเป็นความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในด้านกระบวนการของรูปแบบ ส่วนผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พบว่า มีค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหารายประเด็น (item content validity index, I-CVI)เท่ากับ 1.00 และ ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งรูปแบบ (Content Validity For Scale, S-CVI)เท่ากับ 1.00 จึงเป็นรูปแบบการพัฒนาที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ที่สามรถพัฒนาได้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการพัฒนาซึ่งเป็นไปตามกระบวนการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการพัฒนา พบว่า มีลักษณะเฉพาะตามประเภทของรูปแบบคือมีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาอย่างเหมาะสม ทำให้รูปแบบมีลักษณะของการพัฒนาที่ตรงกับสภาพและความต้องการพัฒนาของครู และมีความถูกต้องของลักษณะรูปแบบทั้งแต่ละองค์ประกอบและโดยส่วนรวมสามารถนำไปสู่การทำงานที่สมบูรณ์ตามศักยภาพของรูปแบบและตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่มุ่งช่วยเหลือให้ครูสามารถพัฒนาสมรรถนะการนิเทศ ในศตวรรษที่ 21 ได้

ส่วนด้านมาตรฐานของกระบวนการพัฒนา พบว่ามีการดำเนินการเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง มีการวางแผนการปฏิบัติตามแผน และประเมินผล รวมทั้งมีวิธีการสร้างความเข้าใจ จูงใจผู้รับการนิเทศ และการให้ขวัญกำลังใจ ทำให้เข้าใจงาน เห็นประโยชน์เต็มใจพร้อมดำเนินการอย่างเต็มศักยภาพ และมีสมรรถนะการนิเทศอย่างครบถ้วนถูกต้องตามวัตถุประสงค์

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยุพิน ยืนยง (2553: 249-251) ที่ ศึกษาการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ ซีไอพีอี (CIPE Model) เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครู เขตการศึกษา 5 อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ พบว่า รูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการซีไอพีอี (CIPE Model) มีกระบวนการนิเทศ 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 การคัดกรองระดับความรู้ความสามารถทักษะสำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ และการวิจัยในชั้นเรียน (Classifying: C) ขั้นที่ 2 การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ (Informing: I) ขั้นที่ 3 การดำเนินงาน (Proceeding: P) มี 3 ระยะ คือ 1) การประชุมก่อนการสังเกตการสอน (Pre conference) 2) การสังเกตการสอน (Observation) 3) การประชุมหลังการสังเกตการสอน (Post conference) และขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ และมีการกำกับ ติดตาม(Monitoring) อย่างต่อเนื่องทุกขั้นตอน (Evaluating: E) ผลการวิจัยของ อดุลย์ วงศ์ก้อม(2552: 221-232) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตภาคกลาง 44 แห่ง พบว่า รูปแบบการนิเทศการศึกษา มี 6 องค์ประกอบได้แก่ 1) การวางแผน 2) การดำเนินการนิเทศ 3) สื่อและเทคโนโลยี4) การประเมินผล 5) การมีส่วนร่วม และ 6) การปรับปรุงและพัฒนา และผลการวิจัยของ สุภาภรณ์ กิติรัชดานนท์ (2551 : 136-143) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการนิเทศ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการนิเทศ ประกอบด้วย ประเด็นหลัก 7 ด้าน ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ของการนิเทศ 2) เนื้อหาการนิเทศ 3) กระบวนการนิเทศ 4) ด้านวิธีการนิเทศ 5) ผู้นิเทศก์ 6) เวลาการนิเทศ และ7 ปัจจัยเอื้อ/ข้อจำกัดในการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องจาก รูปแบบการนิเทศการศึกษามีขั้นตอน และวิธีการที่หลากหลายไปตามฐานคิดของปรัชญา จุดหมาย และที่มาของสภาพบริบทที่แตกต่างกัน จึงมีเกณฑ์การจำแนกรูปแบบการนิเทศการศึกษา ตามวิธีการนำการนิเทศไปใช้ตามลักษณะเด่นของการนิเทศ และตามลักษณะของผู้นิเทศก์ และวิธีการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแต่ละลักษณะที่แตกต่างกัน

3. การศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 พบว่า ครูผู้นิเทศก์มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศการสอนในศตวรรษที่ 21 หลังการใช้รูปแบบการพัฒนาสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการพัฒนาโดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การประเมินสมรรถนะการนิเทศของครูนิเทศจากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนากับตัวอย่าง ใน 4 ระยะ พบว่า ระยะที่ 1 (A1) หรือระยะเส้นฐานที่ 1 (Baseline Phase 1) คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะในการนิเทศการสอนของครูผู้นิเทศก์อยู่ในระดับ น้อย ระยะที่ 2 (B1) หรือเป็นระยะการจัดกระทำคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะในการนิเทศการสอนของครูผู้นิเทศก์ เพิ่มขึ้นเป็นอยู่ในระดับ

มาก ระยะที่ 3 (A2) หรือระยะเส้นฐานที่ 2 (Baseline Phase 2) คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะในการนิเทศการสอนของครูผู้นิเทศก์ เพิ่มขึ้น ในหลายรายการแต่ยังอยู่ในระดับ มาก ระยะที่ 4 (B2) เป็นระยะการจัดกระทำคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะในการนิเทศการสอนของครูผู้นิเทศก์ เพิ่มขึ้นทุกรายการประเมิน และยังอยู่ในระดับมาก

การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการนิเทศของครูผู้นิเทศก์ พบว่า ครูผู้นิเทศก์ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ ให้ครูผู้รับการนิเทศสามารถวิเคราะห์ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน เลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ แปลผลข้อมูลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทำให้ครูผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจและมั่นใจในการรายงานผลการจัดการเรียนรู้มากขึ้น

การประเมินความพึงพอใจของครูผู้นิเทศก์ที่ต่อมีรูปแบบการพัฒนาของครูผู้นิเทศก์ พบว่า ครูผู้นิเทศก์มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21อยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการประเมินในทุกด้าน

การสนทนากลุ่ม พบว่า ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน ทำให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านการพัฒนางานและองค์ความรู้ กิจกรรมแต่ละขั้นตอนมีความเหมาะสม เป็นรูปแบบที่สามารถส่งเสริมให้มีการพัฒนาสมรรถนะด้านการนิเทศ ด้านการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักเรียน ได้เป็นอย่างดี

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2555: 7-8) ที่ศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พบว่า การนิเทศกำกับติดตามการดำเนินงานเป็นกลยุทธ์การขับเคลื่อนนโยบายปฏิรูปการศึกษาเพราะเป็นกระบวนการที่สนับสนุนส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจาก การจัดการศึกษาทุกฝ่ายได้ร่วมมือร่วมใจกันปฏิรูปวิธีการที่ทำให้คุณภาพของนักเรียนสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการนิเทศการศึกษาจะประสบผลสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาผู้นิแทศก์ต้องมีสมรรถนะในการนิเทศ ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะเฉพาะของผู้นิเทศ ความรู้ในเรื่องที่ต้องนิเทศ และมีทักษะในการนิเทศเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศของครูในศตวรรษที่ 21 สามารถพัฒนาครูให้ครูจัดการเรียนการสอนตามกรอบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21ได้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรนำรูปแบบการพัฒนาไปใช้ ในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การกำกับ ติดตาม (Monitoring) ดูแล มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการใช้รูปแบบการพัฒนา ดังนั้น ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศ จะต้องติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือครู

3. ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมโดยการนำรูปแบบการพัฒนาไปใช้ในการพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ ของครู เช่น ทักษะการบูรณาการใช้ ไอซีที (ICT) ในการจัดการเรียนรู้ ทักษะการวัดและประเมินผลการศึกษา และทักษะการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานเป็นต้น

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2552.

เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย. **การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนครูวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีแววความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.

พิมพันธ์ เตชะคุปต์**, การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.

ยุพิน ยืนยง. **การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหลาหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูเขตการศึกษา 5 อัครสังฆมณฑล.** กรุงเทพฯ วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาศิลปากร,2553.

วชิรา เครือคำอ้าย. **การพัฒนารูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.

สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์ .**การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.**ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต.สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2551

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2.**รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา 2555 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2** เอกสารลำดับที่ 9/2556. ศรีสะเกษ : กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา .**สภาวการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2555.** กรุงเทพ ฯ : 2555.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ตัวชี้วัดและ**

สาระการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2552.

อดุลย์ วงศ์ก้อม. รูปแบบการนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.ปริญญาการศึกษดุษฎีบัณฑิต. ภาควิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปกร, 2552

Eisner, E. (1976) **"Education Connoisseurship and Criticism: Their Form and Functions in Education Evaluation"Joumal of Aesthetic Education**.1976, pp.192-193

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูชีพ ประทุมเวียง อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 34000
E-mail : Chucheep138@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรม เรื่อง คุณธรรม จริยธรรม รายวิชาคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณครู สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูก่อนและหลังเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรม สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูให้สูงขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย ชุดกิจกรรม เรื่อง คุณธรรม จริยธรรม รายวิชาคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณครู สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู จำนวน 10 ชุด แบบสังเกตพฤติกรรม และแบบวัดพฤติกรรม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1.) ชุดกิจกรรม เรื่อง คุณธรรม จริยธรรม รายวิชาคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณครู สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ชุดที่ 1 วินัยสร้างได้ ชุดที่ 2 ทานบารมี ชุดที่ 3 ความอดทน ชุดที่ 4 ความเมตตาของคุณ ไม่ต้องผ่านการทดสอบ ชุดที่ 5 ต้นไม้แห่งศรัทธา ชุดที่ 6 จิ๊กซอความขยัน ชุดที่ 7 รีไซเคิลขวดน้ำ ชุดที่ 8 ค้นข่าวเล่าขานงานซื่อสัตย์ ชุดที่ 9 ความยุติธรรม ชุดที่ 10 ครูผู้...รู้รับผิดชอบ จำนวน 10 ชุด ซึ่งมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.22/84.17 ตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด (2.) ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพ ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีคะแนนพัฒนาการความก้าวหน้าร้อยละ 27.58

คำสำคัญ: การพัฒนาชุดกิจกรรม

Received: September 21, 2018, Accepted September 30, 2018

The Development of the Activities on Virtue, Morality and Teachers' Code of Conduct for Graduate Students Diploma in the Teaching Profession. 2017

Chucheep Pratumviang, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University
E-mail : Chucheep138@hotmail.com

Abstract

The research aimed to develop the activity package on virtue and ethics as designated for the teaching profession students according to the 80/80 criterion, and to compare the development of the students under study before and after their studying the package in question. The samples used in the research were thirty teaching profession students in the second semester of the 2017 academic year. They were derived by a simple random sampling. An experiment was carried out in the second semester of the 2017 academic year. The research instruments ten sets of the activity package, the behavior observation format, and the behavior measurement. The confidence value was equivalent to .81. Statistics used in data analysis were mean, percentage, and standard deviation. The research findings were as follows. The package on virtues and ethics for the teaching professional students was divided into the following: 1) creation of a discipline, 2) giving or generosity, 3) patience or perseverance, 4) compassion requiring no test, 5) a tree of faith, 6) jigsaw of diligence, 7) recycled water bottle, 8) discovery of the news on honesty, 9) justice or fairness, and 10) a responsible teacher. The package in the study had an efficiency equivalent to 82.22/84.17. It was according to the set criterion of 80/80. Based on a comparison of the students' development after they were taught by the activity package, it was found that their development was higher than before with the development score at 27.58.

The research findings were as follows : (1.) The activities for Graduate Students Diploma in the Teaching Profession in Faculty of Education Ubon Ratchathani Rajabhat University 1. Create discipline 2. Willingness 3. Patiened 4. Ativities of Mercy. 5. Tree of faith 6. Jigsaw of diligence. 7. Recycle 8. Research news on honesty 9. Justice 10. Teacher and responsible and effective criteria 82.22/84.17 (2.) Graduate Students Diploma in the Teaching Profession professional ethics of Graduate Students Diploma in the Teaching Profession characteristics using the activities after classes was higher than the previous level of statistical significance .01

Keywords: The Development of the activities

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น การศึกษามีความสำคัญเพราะจะทำให้เกิดความรู้ การพัฒนาจิตใจ ตามพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542มาตรา 6 กำหนดว่า การจัดการศึกษาเพื่อคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม(พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างและพัฒนาหลอมหลอมคนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จึงจัดตั้งขึ้นเป็นสถาบันทาง

วิชาการและวิชาชีพครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ในการประกอบอาชีพครู ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในวงการศึกษาและมีอิทธิพลต่อการสร้างทรัพยากรมนุษย์มาก สิ่งแรกที่ควรจะพัฒนาคือ การสร้างคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่ครูต้องปฏิบัติ คุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นมากสำหรับการประกอบวิชาชีพครู อันเป็นอาชีพที่ต้องปฏิบัติตน มีเกียรติ คนยกย่องและสำคัญในการพัฒนาประเทศ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู 2557 มีการปรับปรุงหลักสูตรเดิม ปี. 2553 มีการเพิ่มมาตรฐานความรู้วิชาคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณสำหรับครู เนื่องจากคุรุสภาเล็งเห็นความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมของครูมีความสำคัญและจำเป็นมากเพราะครูเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม จริยธรรม(ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นทางเลือกหนึ่งที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งชุดกิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถในการศึกษาความรู้ด้วยตนเอง ฝึกทักษะในการแสวงหาความรู้ ทักษะการอ่าน จะเห็นว่าความรู้อย่างเป็นระบบ ช่วยให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น รับฟังความคิดเห็นของกันและกันทำงานร่วมกับผู้อื่น รับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ฝึกความเป็นประชาธิปไตย และช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหา และประสบการณ์ที่ซับซ้อนและมีลักษณะเป็นนามธรรม ชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่มีชื่อเรียกต่างๆ กัน เช่น ชุดการสอน ชุดการเรียนสำเร็จรูป เป็นสื่อสารสอนที่สามารถช่วยแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างผู้เรียนหรือระหว่างบุคคล และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้เต็มความสามารถ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545 : 51) การพัฒนาเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นเหตุให้การเจริญเติบโตทางด้านอุตสาหกรรม และเทคโนโลยี เป็นไปอย่างรวดเร็ว ประกอบกับการจัดการศึกษาที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผลจากการศึกษาแนวนี้จึงทำให้คนมีค่านิยมแบบ แก่งแย่ง แข่งขัน ตัวใครตัวมัน ไม่สนใจเรื่องมนุษยสัมพันธ์ ไม่สนใจเรื่องจิตสำนึกต่อส่วนรวม พร้อมที่จะทำทุกวิถีทาง แม้แต่ฉ้อฉลเพื่อให้ตนชนะและร่ำรวยทำให้คนเห็นแก่ตัว ขาดความเมตตา ไม่เห็นใจ ผู้อื่น ขาดความยุติธรรม ขาดความรู้สึก รับผิดชอบชั่วดี และมุ่งแต่การแข่งขันจึงปรากฏพฤติกรรมของความด้อยจริยธรรม และการแก้ปัญหาด้วยวิธีการรุนแรง แย่งชิงทำร้ายซึ่งกันและกันมากขึ้นจริยธรรม ของคนในสังคมเสื่อมลงอย่างเห็นได้ชัดจากข่าวประจำวัน จากสื่อต่าง ๆ แม้แต่ “ครู” ซึ่งเป็นบุคคลที่ เป็นแบบอย่างที่ดี ที่ได้ชื่อว่า “แม่พิมพ์ของชาติ” และสังคมให้ความเคารพ ยกย่องให้เป็น “ปูชนียบุคคล” ก็มีจริยธรรมในการประกอบอาชีพลดน้อยลงขาดศรัทธา อุดมการณ์ และเจตคติที่ดีต่อการ ประกอบอาชีพครู จึงทำให้ไม่สนใจพัฒนางานในหน้าที่ครู ประพฤติตนไม่เหมาะสมก่อให้เกิดความ เสียหายแก่วงการครูทำให้ภาพพจน์ของครูที่สังคมในอดีตให้การยกย่องลดต่ำลง (ธิติมาวดี เจริญรัชต์, 2543:1) สภาพปัญหาสังคมดังกล่าวข้างต้นสามารถแก้ไขได้โดยการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ นักการศึกษาเชื่อว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน บุคคลสำคัญที่จะดำเนินการจัดการศึกษา ไปในแนวทางที่พึงประสงค์ คือ “ครู” ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2517 -2518 วันที่ 25 มิถุนายน 2519 ว่า “ครูมี หน้าที่ปลูกผิงความรู้ ความคิด และจิตใจเยาวชน ผู้เป็นครูจึงจัดได้ว่ามิบทบาทสำคัญมาก ในการสร้างสรรค์บันดาลอนาคตของชาติบ้านเมือง” (พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2519) วิชาชีพครูเป็นหนึ่งในวิชาชีพที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงเช่นเดียวกับแพทย์ วิศวกรตุลาการ ทนายความ และสถาปนิก ซึ่งเป็นวิชาชีพที่ต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษาวิทยาการ การฝึกอบรมให้มีความชำนาญ มีระเบียบวินัย มีจรรยาบรรณแห่ง

วิชาชีพ และมีองค์กรควบคุมมาตรฐาน วิชาชีพ (กองมาตรฐานวิชาชีพ, 2537) เมื่อพิจารณาอย่างลึกซึ้งแล้ววิชาชีพครูยังเป็นวิชาชีพที่ต้องรับภาระหน้าที่อันสำคัญยิ่งต่อสังคม ยากที่จะหาอาชีพใดมาเทียบได้ ในบางประเทศถือว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่สำคัญที่สุดของประเทศเพราะอนาคตที่ยิ่งใหญ่ของชาติขึ้นอยู่คับการทำงานของครูเนื่องจาก ครูหนึ่งคนสามารถเปลี่ยนวิถีชีวิตของเด็กคนหนึ่งและสัมผัสกับความเป็นอยู่ของเด็กอีกนับเป็นพันคน (http://www.ncate.org about, 1997) ผู้ที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวได้ ต้องมีความพร้อมทั้งในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถในการสอน มีคุณธรรม จริยธรรม มีศรัทธาและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู สามารถนำความรู้ไปจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ ฝึกทักษะ ให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งสามารถปลูกฝังคุณธรรมให้แก่ลูกศิษย์ได้อีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการ ศึกษาแห่งชาติ, 2538: 3) ดังนั้นมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นแหล่งผลิตครู เป็นแหล่งสร้างทรัพยากรที่มีคุณค่าแก่สังคม ต้องหันมาทบทวนบทบาทในการพัฒนานิสิตนักศึกษา โดยเฉพาะ การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาครูเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวม คุรุสภาเป็นองค์กรที่สำคัญของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมและ ดูแลความประพฤติปฏิบัติของครูได้กำหนดจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2556 จรรยาบรรณครูเปรียบเสมือนศีลธรรมของครู ที่มีทั้งข้อห้าม และข้อที่ครูต้องหรือควรปฏิบัติประพฤติ เนื่องจากงานหลักของครู คือ การพัฒนาเด็กและเยาวชน นอกจากทำการสอนให้ได้คุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานแห่งวิชาชีพครูแล้ว ครูต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณครู ถ้าครูปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณครูมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตครู โดยการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนานิสิตนักศึกษาครู ให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะครูที่ดีตามที่สังคมคาดหวังให้เป็นผู้ที่รอบรู้ในวิทยาการต่าง ๆ ที่สามารถถ่ายทอดไปสู่ผู้เรียนได้ ครูต้องมีความรู้ดีในเรื่องที่สอนมีศาสตร์การถ่ายทอดความรู้ซึ่งเป็นศาสตร์ ที่สำคัญที่ต้องมีการปลูกฝังให้ผู้ที่จะเป็นครูได้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู รู้บทบาทหน้าที่ของผู้ให้ ที่เปี่ยมด้วยเมตตาธรรม รู้จักและเข้าใจผู้เรียน ตลอดจนมีบุคลิกภาพที่จูงใจให้ผู้เรียนเชื่อถือและเคารพศรัทธา

ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครูรายวิชา คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณสำหรับครู ได้ตระหนักถึงภารกิจที่มีต่อการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ในการเสริมสร้างเรื่องคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมเรื่อง วินัย เสียสละ อดทน เมตตา ศรัทธาวิชาชีพครู ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ ยุติธรรม รับผิดชอบ รายวิชารายวิชา คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณสำหรับครู สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู รุ่นที่ 8

วัตถุประสงค์

1.เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม รายวิชา คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณครู

2.เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ก่อนและหลังเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

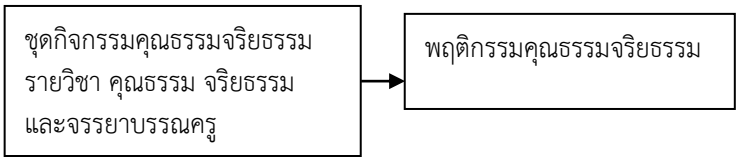

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ นักศึกษา ป.บัณฑิตวิชาชีพครู ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวนนักเรียน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. ชุดกิจกรรม เรื่อง คุณธรรม จริยธรรม รายวิชาคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณครู สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู จำนวน 10 ชุด ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ได้แก่ เอกสารประกอบการใช้เครื่องมือ พร้อมด้วยแผนการจัดการเรียนรู้
2. แบบสังเกตพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม
3. แบบวัดพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม เรื่อง คุณธรรม จริยธรรม รายวิชาคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณครูสำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 50 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรม คุณธรรม จริยธรรม รายวิชาคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณครู สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ผู้สอนได้สร้างและพัฒนาตามขั้นตอน ดังนี้

การเตรียมงานด้านวิชาการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าสิ่งที่เกี่ยวข้องก่อนดำเนินการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ รายวิชาคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณครู เพื่อเข้าใจหลักการและจุดมุ่งหมาย เนื้อหา เวลา ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล

1.2 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะนำมาประกอบในการจัดทำชุดกิจกรรม คุณธรรม จริยธรรม รายวิชาคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณครู สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู

1.3 วิเคราะห์เนื้อหาและเลือกมาทำชุดกิจกรรม คุณธรรม จริยธรรม รายวิชาคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณครู สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู

1.4 วิเคราะห์คุณธรรม จริยธรรม รายวิชาคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณครู สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดและคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรต้องการ

1.5 กำหนดชื่อกิจกรรม/คาบการเรียนรู้ของเนื้อหาทั้ง 10 ชุด ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงรายชื่อชุดกิจกรรม

ชุดที่	ชื่อเรื่อง	จำนวนคาบ
1	วินัยสร้างได้ (วินัย)	1
2	ทานบารมี (เสียสละ)	1
3	ความอดทน(อดทน)	1
4	ความเมตตาของคุณ ไม่ต้องผ่านการทดสอบ(เมตตา)	1
5	ต้นไม้แห่งศรัทธา (ศรัทธาวิชาชีพครู)	1
6	จิ๊กซอความขยัน (ขยัน)	1
7	รีไซเคิลขวดน้ำ (ประหยัด)	1
8	ค้นข่าวเล่าขานงานซื่อสัตย์(ซื่อสัตย์)	1
9	ความยุติธรรม (ยุติธรรม)	1
10	ครูผู้...รู้รับผิดชอบ (รับผิดชอบ)	1

1.6 ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรม เรื่อง คุณธรรม จริยธรรม รายวิชาคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณครู สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ชุดกิจกรรมในแต่ละชุด ประกอบด้วย

1) คำชี้แจงการใช้ชุดกิจกรรม 2) สาระสำคัญการเรียนรู้ 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ 4) คำชี้แจงสำหรับนักศึกษา 5) ใบงาน 6) สื่อกิจกรรม 7) สะท้อนท้ายชุดกิจกรรม 8) ประเมินกิจกรรม

1.8 นำชุดกิจกรรมที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา เวลา เหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมและนำมาปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมตามข้อเสนอแนะของเชี่ยวชาญ

2. การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

เมื่อได้สื่อการเรียนการสอนที่เป็นชุดแล้ว ผู้วิจัยได้นำชุดกิจกรรมไปทดลองใช้และหาประสิทธิภาพตามขั้นตอน ได้ทำการทดสอบและหาประสิทธิภาพ ดังนี้

2.1 การทดสอบประสิทธิภาพรายบุคคลหรือแบบเดี่ยว (1:1)

ดำเนินการโดยนำชุดกิจกรรมที่ผ่านการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญและได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้ว มาทดลองใช้กับนักศึกษา ป.บัณฑิตวิชาชีพครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน โดยทำการทดลองทีละคนจนครบกิจกรรมทุกขั้นตอน ในขณะที่ทดลองได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อเก็บข้อมูลต่าง ๆ พิจารณา ภาษา เวลาและความเหมาะสมของกิจกรรมที่ใช้ในชุดการสอน พบว่าใช้เวลานานเกินไป

2.2 การทดสอบประสิทธิภาพกลุ่มเล็ก (1 : 10)

หลังจากทำการทดลองในการทดลองแบบเดี่ยว ได้นำผลจากการทดลองมาพิจารณาปรับปรุงสื่อและกิจกรรมทั้งหมด และขยายผลชุดกิจกรรมที่สามารถจัดกิจกรรมในกลุ่มเล็ก โดยได้ทำการทดลองกับนักศึกษา ป.บัณฑิตวิชาชีพครู ที่ไม่เคยเรียนจากชุดกิจกรรม จำนวน 10 คน และไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำชุดกิจกรรมไปทดลอง 1 วัน ตามเวลาในแต่ละชุด โดยจัดกิจกรรมตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ทุกขั้นตอน พบว่าการใช้ภาษายังไม่ถูกต้องเพียงเล็กน้อย นักศึกษามีข้อ

คำถามเกี่ยวกับเนื้อหาในชุดกิจกรรมเพียงเล็กน้อย และสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ หลังจากทำการทดลองแล้วให้นักเรียนทดสอบหลังเรียน และบันทึกพฤติกรรมเพื่อปรับแก้ไข

2.3 การทดสอบประสิทธิภาพภาคสนาม (1: 100)

นำชุดกิจกรรมที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ในการทดลองจริงกับกลุ่มนักศึกษา ป.บัณฑิตวิชาชีพครู จำนวน 30 คน

3.การสร้างและหาคุณภาพแบบสังเกตพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม

แบบสังเกตพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม แบบอัตราส่วนจำนวน 5 ข้อ โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้ ศึกษาทฤษฎี การวัดแบบสังเกตพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

3 หมายถึง มีการแสดงหรือปฏิบัติพฤติกรรมอยู่ในระดับ มาก

2 หมายถึง มีการแสดงหรือปฏิบัติพฤติกรรมอยู่ในระดับ ปานกลาง

1 หมายถึง มีการแสดงหรือปฏิบัติพฤติกรรมอยู่ในระดับ น้อย

การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ผลการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.80-1.00

4. การสร้างและหาคุณภาพแบบวัดพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม

แบบวัดพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

4.1 ศึกษาการวัดและประเมินผล คุณธรรม จริยธรรม และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบวัดพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม

4.2 แบบวัดพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ วัดตามสถานการณ์พร้อมตัวเลือก 4 ระดับ

4.3 นำแบบวัดพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาพิจารณาข้อบกพร่องแล้วนำมาแก้ไข ปรับปรุง ให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.80 – 1.00

4.4 นำแบบวัดพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูทางการเรียนไปใช้กับนักศึกษา ป.บัณฑิตวิชาชีพครู หมู่เรียน 8.5 จำนวน 30 คน

4.5 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูโดยใช้สูตร KR_{20} ของ Kuder Richardson (บุญชม ศรีสะอาด 2554 : 103) ได้ความเชื่อมั่นของแบบวัดพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ทั้งฉบับเท่ากับ .81

4.6 จัดพิมพ์เป็นข้อสอบฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม Windows Microsoft Excel 2007 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ ของ ชุดกิจกรรม เรื่อง คุณธรรมจริยธรรม รายวิชาคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณครู สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู จากคะแนน

กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการทำกิจกรรมในชุดกิกจรรม ทั้ง 10 ชุด มารวมกัน และหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละตามเกณฑ์มาตรฐานและประสิทธิภาพ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ก่อนและหลังเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม โดยคะแนนพัฒนาการ (Growth Score) ได้จากการหาค่าร้อยละความก้าวหน้าของคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษา ก่อนเรียน-หลังเรียน โดยการใช้สูตรดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ 2555 : 78) เกณฑ์ที่น่าพึงพอใจคือ ตั้งแต่ร้อยละ 25 ขึ้นไป

ตารางที่ 2 แสดงการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม คุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักศึกษา ป.บัณฑิตวิชาชีพครู ตามเกณฑ์ 80/80

จำนวนนักเรียน n	กระบวนการ			ทดสอบหลังเรียน (ผลลัพธ์)			E_1/E_2
	คะแนนเต็ม (A)	คะแนนรวม ($\sum X$)	ประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1)	คะแนนเต็ม(B)	คะแนนที่ได้ ($\sum Y$)	ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2)	82.22/84.17
	150	82.22	82.22	200	163.33	84.17	

ตารางที่ 3 แสดงร้อยละความก้าวหน้าพัฒนาการจากแบบวัดพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม ก่อนเรียนและหลังเรียน ชุดกิจกรรม 10 ชุด สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

จำนวนนักเรียน 30 คน	คะแนนก่อนเรียน (200)	คะแนนหลังเรียน (200)	คะแนนความก้าวหน้า	ร้อยละความก้าวหน้า
รวม	**3,245**	**4,900**	**55.17**	**27.58**
เฉลี่ย	**108.17**	**163.33**		

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาชุดกิจกรรม ในรายวิชาคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณครู สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 นั้นหมายความว่า ชุดกิจกรรมนี้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมจะนำไปแก้ไขข้อบกพร่องในการจัดการเรียนการสอนในในรายวิชาคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณครู สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมในในรายวิชาคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณครู สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ทั้ง 10 ชุด มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน E_1/E_2 เท่ากับ 82.22/84.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 หมายถึง นักศึกษาได้รับการเรียนรู้จากชุดกิจกรรม ทั้ง 10 ชุด โดยได้ทำกิจกรรมจากแบบฝึกหัดได้ถูกต้องเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 82.22 และ

ได้คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 84.17 สำหรับนักศึกษา ป.บัณฑิตวิชาชีพครู สามารถเกิดการเรียนรู้การเรียนในรายวิชาคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณครู สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครูเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ชุดกิจกรรม เรื่อง วินัยสร้างได้ ทานบารมี ความอดทน ความเมตตาของคุณ ไม่ต้องผ่านการทดสอบ ต้นไม้แห่งศรัทธา จิ๊กซอความขยัน รีไซเคิลขวดน้ำ ค้นข่าวเล่าขานงานซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ครูผู้...รู้รับผิดชอบมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม เพิ่มขึ้น มีการเรียนรู้อย่างมีความสุขและมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุดกิจกรรมมีความหลากหลาย และผู้เรียนมีความสนใจ ซึ่ง สุคนธ์ สินธพานนท์ (2553 : 20) กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเป็นการจัดการเรียนที่ช่วยส่งเสริมการเรียนเป็นรายบุคคล การเรียนเป็นคู่ การเรียนเป็นกลุ่ม โดยผู้เรียนสามารถนำชุดกิจกรรมไปเรียนรู้ได้ทุกเวลาและโอกาสที่เหมาะสมของแต่ละบุคคล ผู้เรียนมีโอกาสฝึกการตัดสินใจและทำงานร่วมกับกลุ่มช่วยแก้ปัญหาขาดแคลนครูผู้สอน ช่วยแบ่งภาระของผู้สอน เพราะผลิตชุดกิจกรรมเตรียมไว้ครบจำนวนหน่วยการเรียนรู้ จัดไว้เป็นหมวดหมู่ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ทันทีและได้รับความรู้แนวเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542 : 94 -97) กล่าวว่าชุดกิจกรรมแบบรายบุคคลหรือชุดกิจกรรมแบบกลุ่มเป็นชุดกิจกรรมสำหรับเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล คือผู้เรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ความสามารถและความสนใจของตนเอง ผู้เรียนสามารถประเมินผลการเรียนด้วยตนเองได้ ชุดกิจกรรมชนิดนี้ อาจจัดในลักษณะของหน่วยการสอนย่อยหรือโมดูลได้ นอกจากนี้การทำชุดกิจกรรมยังได้ผ่านการตรวจสอบและกลั่นกรองจากผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ผ่านการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มย่อยนำผลการใช้มาวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นก่อนที่จะนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จึงทำให้ได้ชุดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.24/80.85 ซึ่งสอดคล้องกับ นงนภัส พันธ์พลกฤต (2559 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า จากการวิจัยและพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ การพัฒนาชุดกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วยแผนกิจกรรม 4 ด้าน ดังนี้ คือ ด้านจิตลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง ด้านความเชื่ออำนาจภายในตน ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม และได้ตรวจสอบเกณฑ์ประสิทธิภาพ E1/E2 ได้ค่า 92.64/96.20 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 85/85 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กฤษณา สุวรรณวิเชียร (2549 : บทคัดย่อ) รายงานการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมแบบบูรณาการ รูปแบบโครงงาน เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผลการศึกษา การพัฒนาชุดกิจกรรมแบบบูรณาการรูปแบบโครงงาน เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 92.00/81.19 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ E1/E2 เท่ากับ 80 / 80

2. การเปรียบเทียบพัฒนาการพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ก่อนและหลังเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ทั้ง 10 ชุด พบว่านักศึกษามีพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมสูงขึ้น โดยมีคะแนนหลังการใช้ชุดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรม คะแนนเฉลี่ยก่อนการใช้ชุดกิจกรรมเท่ากับ 108.17 คะแนนเฉลี่ยหลังการใช้ชุดกิจกรรม เท่ากับ 163.33 และคะแนนเฉลี่ยความก้าวหน้าของผู้เรียนเท่ากับ 55.17 ร้อยละความก้าวหน้า 27.58 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 25.00 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะได้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขและตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเนื้อหาคุณธรรม จริยธรรม และด้านการวัดผลประเมินผล และผ่าน

การหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงทำให้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้มีความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล และเวลาที่ใช้ จึงส่งผลทำให้ผลการวัดลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ของนักศึกษาสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ นงนภัส พันธ์พลกฤต (2559 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า จากการวิจัยและพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ การพัฒนาชุดกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วยแผนกิจกรรม 4 ด้าน ดังนี้ คือ ด้านจิตลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง ด้านความเชื่ออำนาจภายในตน ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม ผลการทดลอง พบว่า คะแนนเฉลี่ยจิตจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่าง มีจิตจริยธรรมสูงขึ้นกว่าเดิม และสอดคล้องกับ สุมณฑา สวนผลรัตน์ (2550 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวซึ่งพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 การใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม คะแนนเพิ่มขึ้นทุกด้านซึ่งได้แก่ ด้านความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสามัคคี ด้านความเสียสละ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความกตัญญูกตเวที และสอดคล้องกับ มณีภรณ์ ทฤษราวดี (2559 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัย เรื่องผลของกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ณ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังทำชุดกิจกรรมสูงกว่าก่อนทำชุดกิจกรรม และสอดคล้องกับ จิรภา คำทา (2559 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาคุณธรรม จริยธรรมนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น มีระดับคุณธรรมและจริยธรรมในระดับ มาก 6 ด้าน คือ ด้านเมตตา ด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทนอดกลั้น ด้านความมีวินัย ด้านความเสียสละ และด้านความซื่อสัตย์ และสอดคล้องกับ อรพินทร์ สันติชัยอนันท์ (2549 : บทคัดย่อ) การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล พบว่า ด้านความใฝ่รู้ ความมีวินัย และรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทนอดกลั้น ความประหยัด และความกตัญญูกตเวที อยู่ในระดับ มาก 6 ด้าน และสอดคล้องกับ กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์ (2555 : บทคัดย่อ) จากการวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ ความอดทนอดกลั้น ความยุติธรรม ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ และสอดคล้องกับ ศิณาภรณ์ หู้เต็ม (2552 : บทคัดย่อ) พฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี วิทยาลัยราชพฤกษ์ พบว่า ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความอดทน และความซื่อสัตย์ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วรรณิภา ศุกรียพงศ์ (2552 : บทคัดย่อ) คุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกสาขาทุกชั้นปี มีคุณลักษณะความเป็นครูอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยมีเจตคติต่อความรักและความศรัทธาในวิชาชีพครูเฉลี่ยสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ก่อนใช้ชุดกิจกรรมควรสร้างแรงจูงใจใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้กับผู้เรียน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนควรเน้น เนื้อหาและกิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. ในการประเมินผลอาจารย์ผู้สอนควรเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติให้สำเร็จ ถ้าเวลาไม่พออาจารย์ผู้สอนควรยืดหยุ่นตามความเหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสร้างชุดกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรมประเภทอื่นกรอบเดิม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

2. ควรนำรูปแบบการสร้างชุดกิจกรรมมาประยุกต์สร้างชุดกิจกรรมในวิชาอื่น

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2552.

กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์. แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2555

จิรภา คำทา. การศึกษาคุณธรรม จริยธรรม นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น. สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น, 2559

ฐิติมาวดี เจริญรัชต์. การวิเคราะห์การรับรู้เกี่ยวจริยธรรมในวิชาชีพครูของนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษา : .กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏราชนครินทร์. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏราชนครินทร์, 2543.

นงนภัส พันธ์พลกฤต. การวิจัยและพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2559.

บุญเกื้อ ควรหาเวช. นวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2554.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : เฮ้าท์ ออฟ เคอร์มีสท์, 2555

ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่างๆ ปีพุทธศักราช 2519. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 2519. ภูมิวิทยาคม,2549.

มณีภรณ์ ทฤษราวดี. ผลของกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ณ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2559

วรรณิภา ศุกรียพงศ์. คุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552

ศิณาภรณ์ หู้เต็ม. พฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี วิทยาลัยราชพฤกษ์. วิทยาลัยราชพฤกษ์, 2552

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545. การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักศึกษา. กรุงเทพมหานคร. : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2538.

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2542.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, กองมาตรฐานวิชาชีพครู. เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539.

สุคนธ์ สินธพานนท์. นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง, 2553

สุมณฑา สวนผลรัตน์. การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวซึ่งพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. 20 วิธีการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2545.

อรพินทร์ สันติชัยอนันท์. การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549

Nation Council for Accreditation of Teacher Education. “About NCATE.” http : www.ncate.org-about-.Avaible from www.webcrawler.com, 1997 ; INTERNET.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

สถานการณ์และผลกระทบที่เกิดจากการพนันในนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูชีพ ประทุมเวียง อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 34000
E-mail : Chucheep138@hotmail.com
ดร.ชญาดา ดานุวงศ์ อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ว่าที่ ร.ต.หญิง สุภัชญา ธานี อาจารย์ประจำคณะเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษารูปแบบและการเล่นการพนันประเภทต่างๆ ของนักศึกษาที่พักในและรอบสถานศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 2) เพื่อศึกษาความชุกและปัจจัยที่มีผลต่อการเล่นการพนันประเภทต่างๆ ของนักศึกษาที่พักในและรอบสถานศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 3) เพื่อศึกษาผลกระทบจากการเล่นการพนันของนักศึกษาที่พักในและรอบสถานศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 4) เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันนักพนันหน้าใหม่ และลดผลกระทบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 554 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย กลุ่มเป้าหมาย สัมภาษณ์เชิงลึก อาสาสมัครนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 12 คน สนทนากลุ่ม อาสาสมัครนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.89 ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เครื่องมือแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก/สนทนากลุ่ม ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบและการเล่นการพนันประเภทต่างๆ 1.1 เกม ลักษณะการเล่นออนไลน์ 1.2 ฟุตบอล เล่นออนไลน์ ผ่านเว็บไซต์ และไม่ออนไลน์คือเล่นที่โต๊ะฟุตบอล 1.3 คาสิโน เล่นออนไลน์ มีวิดีโอ live 1.4 หวย การเล่นหวยใต้ดิน ลักษณะการเล่น คือ ส่งเลขให้เจ้ามือผ่านระบบอินเตอร์เน็ต หรือโทรซื้อ หวยออนไลน์ เล่นหวยหุ้น เล่นตามตลาดหุ้น 1.5 การค้าชิงโชคหรือลุ้นรางวัล ชิงโชคที่ตน ญาติ พี่น้องหรือเพื่อนเข้าร่วมลุ้นรางวัล การซื้อสินค้าเพื่อลุ้นรางวัล การส่งเอสเอ็มเอสลุ้นรับรางวัล 2) ความชุกของการเล่นการพนันออนไลน์ พบ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 17.5 ส่งข้อความร้อยละ 18.8 เล่นเกม/การพนันออนไลน์ทุกวัน โดยใช้ช่วงเวลาเลิกเรียน ระยะเวลาในการเล่นอย่างน้อยประมาณ 1-2 ชั่วโมง ถึง 4-5 ชั่วโมง เล่นนานสุดต่อเนื่อง 2-3 วันโดยไม่นอน การส่งข้อความสั้นเพื่อชิงโชคหรือลุ้นรางวัล พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 18.8 ส่งข้อความ ส่วนความถี่ของการส่งข้อมูลพบว่า ส่งทุกวันมากที่สุดร้อยละ 61.5-94.8 3) ผลกระทบจากการเล่นการพนันของนักศึกษา ด้านบวก เช่น มีทั้งด้านเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ สนุกสนานอารมณ์ดี ผลเสีย มีรายงาน เช่น เสียสุขภาพ พักผ่อนน้อย ไม่เต็มที่กับการเรียนฯ

ผลกระทบในมหาวิทยาลัย การเกิดเครือข่ายนักศึกษา อาจารย์มหาวิทยาลัยร่วมกัน เกิดการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพกิจกรรม โครงการ งานวิจัย การบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน ผลกระทบระดับจังหวัด เกิดเครือข่ายองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคการศึกษา มีการนำเสนองานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของร่างแผนยุทธศาสตร์จังหวัด 3 ปี 4) แนวทางในการป้องกันนักพนันหน้าใหม่ และลดผลกระทบ มีข้อเสนอ เช่นการสร้างความตระหนักรู้ถึงผลเสียต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต เสียเงิน ฯ

คำสำคัญ: การพนันออนไลน์, นักศึกษา , ปัจจัยในการเล่นการพนัน พฤติกรรมเกี่ยวกับการเล่นการพนัน , ทัศนคติเกี่ยวกับการเล่นการพนัน , ข้อมูลข่าวสาร HE 602007

Received: September 21, 2018, Accepted September 30, 2018

Situation and Affecting towards Gambling of Student in Ubon Ratchathani Rajabhat University

Chucheep Pratumviang, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University,
E-mail: Chucheep138@hotmail.com
Chayada Danuwong, , Ubon Ratchathani Rajabhat University
Acting Sub Lt. Suphatchaya Thani, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Abstract

This study aimed to 1) Investigate forms and different types of gambling of students staying in and around the Ubon Ratchathani Rajabat University, bonratchathani province; 2) explore frequency and factors affecting different types of gambling of students staying in and around the Ubon Ratchathani Rajabat University; 3) study impact of gambling on students staying in and around the Ubon Ratchathani Rajabat University; and 4) be a guideline for prevention of new gamblers and mitigation of the gambling impact. The samples included 554 Ubon Ratchathani Rajabat University students, gained through simple random sampling technique. The in-depth interview sample group was 12 volunteered students and the group discussion sample group was 11 volunteered students. The instruments were the 5-point Likert scale, with the reliability and validity value of 0.89 and 0.95, respectively, and the in-depth interview guide/focus group guide. The descriptive statistics such as percentage, mean, and standard deviation were used to analyze the quantitative data. The qualitative data were analyzed descriptively.

Results showed that 1) Forms and types of gambling involved 1.1 Game Playing Style: online 1.2 Soccer—online through websites; playing onsite offering

the services such as at a soccer betting table 1.3 Casino: Playing—online with live VDO 1.4) Lottery Playing Style: illegal lottery by sending numbers through the Internet to host/banker of the gamble, or called the host; Online lottery- stock market lottery 1.5 Sweepstake Trade: their siblings and they had played including buying for a sweepstake chance, sending SMS to win an award 2) Frequencies of online gambling, 17.5 per cent Gambling after hour every day. Time spent in playing was at least 1-2 hours to 4-5 hours, the longest was 2-3 days continually without sleeping. Found that the sample students did sending the SMS 18.8 per cent. For the frequency of sending, the Ubon Ratchathani Rajabhat University mostly sent it every day 61.5-94.8 per cent. 3) Impact of gambling of the students staying in and around the university showed that games/gambling had both positive and negative. On the positive side, for example, there was strengthening emotional development—enjoyable and in good mood. The negative side involved, for example, bad for health, less rest, insufficient study. The impact in the university were student-instructor cluster working collaboratively in building Professional Community, activities, projects, research projects, integration of the issues & project/research in instruction. The impact at the provincial level were Network working of public, private, people's and education organizations and the research was used as a supplement document of a draft of the 3 year provincial strategic plan. 4) Suggestions on ways to prevent new gamblers and impact mitigation, for example , recognition of adverse effects on physical health, mental health and wastes of money.

Keywords: Online gambling, Students, Factors affecting gambling, Gambling behavior, Attitudes toward gambling

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทนำ

การพนันมีมานานในทุกสังคมจนถือได้ว่าการเล่นการพนันนับเป็นหนึ่งในพฤติกรรมของมนุษย์ทุกชนชั้น ทุกเชื้อชาติ ทุกยุคทุกสมัยมาอย่างยาวนานและเป็นเรื่องปกติและกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตในสังคมโลก การเล่นการพนัน หมายถึง การเล่น แข่งขันที่มีการได้เสียทรัพย์สิน เงินทอง ซึ่งก่อผลกระทบต่อตัวผู้เล่นทั้งสองฝ่าย รวมทั้งครอบครัวและสังคม (Aasved, M., 2003) การเล่นที่ปราศจากการควบคุมจะนำไปสู่การป่วยทางจิตเป็นโรคติดการพนัน โดยมีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ชี้ให้เห็นว่าถ้าผู้เล่นไม่สามารถควบคุมตนเองและควบคุมพฤติกรรมการเล่นการพนันของตนเองได้ อาจพัฒนาการไปสู่โรคติดการพนัน (pathological gambling) และจะมีความเสี่ยงต่อการติดการพนันมากขึ้นถ้าเกิดการเล่นและเพาะบ่มตั้งแต่ช่วงวัยรุ่น (Hardoon, K.K. & Derevensky, J.L., 2006) ทั้งนี้ประมาณร้อยละ 4-8 ของนักเล่นพนันเป็นเยาวชนและจะเพิ่มมากขึ้นเป็นร้อยละ 10-15

ในนักพนันวัยผู้ใหญ่ และพัฒนาไปสู่ความรุนแรงทางครอบครัวและสังคมในระยะต่อมา (Winters, K.C., Stingfield, R.D., Botzt, A. & Anderson, N, 2002)

โลกยุคเทคโนโลยีด้านการสื่อสารที่ไร้พรมแดน หรือที่เรียกว่าโลกของอินเทอร์เน็ตนั้น ในด้านหนึ่งมีการพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ทุกที่ ทุกเวลา จนทำให้วิถีชีวิต ของผู้คนในสังคมจะต้องพึ่งพาหรือเชื่อมโยงกับเครือข่ายของอินเทอร์เน็ตมากขึ้น มีการใช้อีเมล์ การพูดคุยสื่อสาร การเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายสังคม การสร้างเวทีแสดงความคิดเห็นแบบบล็อก การแลกเปลี่ยนและเข้าถึงข่าวสารแบบต่าง ๆ และยังมีการประยุกต์ใช้งาน แต่ในอีกด้านก็เกิดโทษมากมายเช่นกัน โดยเฉพาะการเล่นพนันออนไลน์และการซื้อสินค้าที่ใช้การชิงโชคเป็นเครื่องมือ ซึ่งเปิดกว้างต่อนักพนันทั้งหลายและทำให้ผู้คนที่อยากทดลองเล่นพนันผ่านอินเทอร์เน็ตสามารถทำได้ง่าย ๆ โดยไม่ต้องกังวลว่าจะถูกจับกุม ส่งผลให้การพนันออนไลน์เป็นที่นิยมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ประเทศไทยในปัจจุบันการพนันออนไลน์จัดอยู่ในประเภทการพนันที่ผิดกฎหมายโดยรูปแบบการพนันฟุตบอลออนไลน์ การพนันคาสิโนออนไลน์ การพนันหวยออนไลน์ และการค้าที่ใช้การชิงโชคเป็นเครื่องมือ โดยกลุ่มที่เล่นการพนันออนไลน์มีหลากหลายรวมถึงนักเรียน นักศึกษา การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่ทำได้อย่างรวดเร็ว ง่าย และสะดวกผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ทำให้ยากต่อการติดตามกำกับและควบคุม

จังหวัดอุบลราชธานีเองมีหลักฐานจากหลายหน่วยงาน เช่น สถานีตำรวจภูธร คุมประพฤติ จังหวัดที่แสดงถึงสัดส่วนการเล่นการพนันในเยาวชนมากในอันดับต้นของประเทศ อย่างไรก็ตามยังขาดรายงานการวิจัยสถานการณ์ และยังมีช่องว่างเกี่ยวกับในการระบุสาเหตุของปัญหา สถานการณ์เชิงลึกในชุมชน และผลกระทบโดยรวมผลจากการพนัน ดังนั้น การวิจัยเพิ่มเติมเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้เข้าใจปัญหาและสาเหตุในมิติเชิงผลกระทบระดับมหภาคจากพฤติกรรมการเล่นพนัน สถานการณ์โดยภาพรวมของปัญหาการพนันในมิติเฉพาะกลุ่มและผลกระทบทางสังคมจากพฤติกรรมการพนัน ประกอบกับการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดการรวบรวมเครือข่ายการทำงานที่เป็นรูปธรรมและนำมาวางแผนการจัดการป้องกันและลดผลกระทบจากการเล่นการพนันในเยาวชนในจังหวัดในระยะยาวต่อไป ดังนั้นทีมวิจัยร่วมกับมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีและโรงเรียนพิบูลมังสาหารภายใต้การสนับสนุนของ สสส. ผ่านมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ โดยการดูแลในฐานะพี่เลี้ยงกัลยาณมิตรของมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอีสาน ทำการการศึกษาข้อมูลสถานการณ์และผลกระทบการพนัน การพนันออนไลน์และการส่งเสริมการขายด้วยวิธีการเสี่ยงโชคเพื่อเป็นข้อมูลตั้งต้นในการจัดการความรู้และการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากการเล่นการพนันในเยาวชนในสถานศึกษาระดับต่างๆ ในอนาคต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

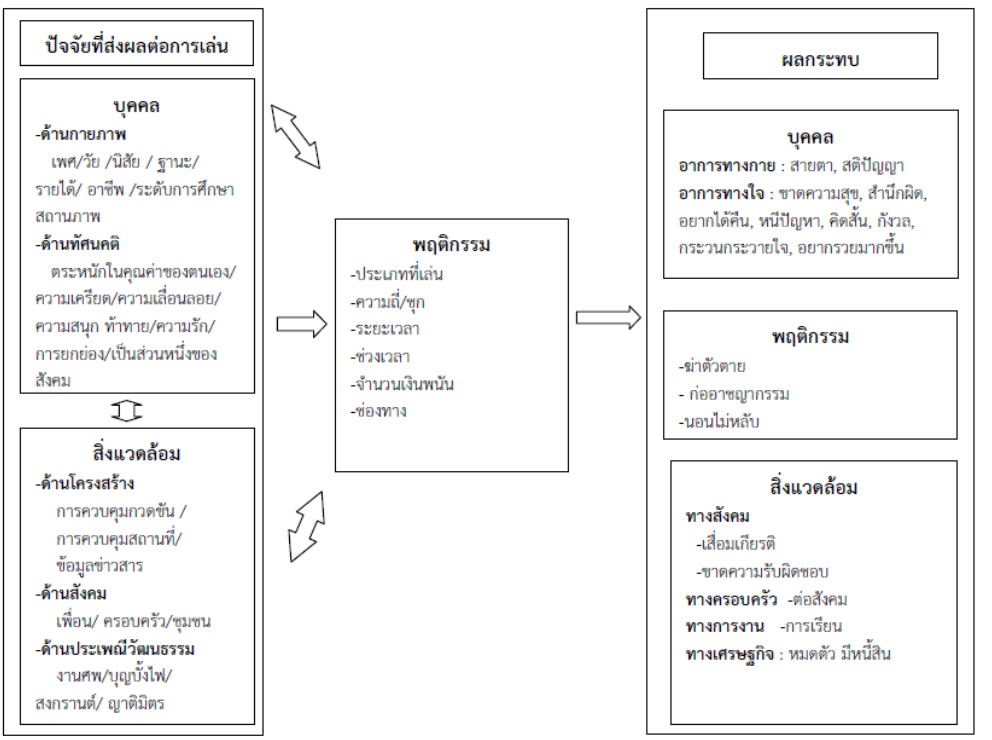

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษารูปแบบและการเล่นการพนันประเภทต่างๆ ของนักศึกษาที่พักในและรอบสถานศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

2) เพื่อศึกษาความชุกและปัจจัยที่มีผลต่อการเล่นการพนันประเภทต่างๆ ของนักศึกษาที่พักในและรอบสถานศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

3) เพื่อศึกษาผลกระทบจากการเล่นการพนันของนักศึกษาที่พักในและรอบสถานศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

4) เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันนักพนันหน้าใหม่ และลดผลกระทบ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมายการวิจัย

ประชากรที่ศึกษา คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ระดับชั้นปีที่ 1 – 5 ใน 11 คณะ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 10,180 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย อาสาสมัครนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 554 คน โดยการสุ่มแบบบังเอิญ (accident sampling)

กลุ่มเป้าหมาย โดยวิธี snow ball

1) สนทนากลุ่ม อาสาสมัครนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 11 คน

2) สัมภาษณ์เชิงลึก อาสาสมัครนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 12 คน

2.เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ ระดับรายได้ จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านลักษณะการเล่นการพนัน 27 ข้อ และผลจากการเล่นการพนัน 20 ข้อ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่นการพนัน 34 ข้อ

2.2 แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก และแนวทางการสนทนากลุ่ม ประเด็นคำถาม 10 ประเด็น

3.การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ในการดำเนินการสร้างแบบสอบถาม มีขั้นตอนการดำเนินการและพัฒนา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยร่างแบบสอบถามและปรับปรุงให้มีความครบถ้วน

2) นำแบบสอบถามหรือเครื่องมือเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจความเที่ยงตรงเนื้อหาและความถูกต้องของภาษา จำนวน 3 ท่าน วิเคราะห์เพื่อหาความตรงด้านเนื้อหา (Content validity)

3) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่มีลักษณะประชากรใกล้เคียงกัน จำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์ความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีวิเคราะห์หาสัมประสิทธิ์อัลฟาของ คอนบาค (Creonbach's alpha coefficient)

4) ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ปรับภาษาและข้อความต่างๆ และนำไปพิมพ์ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

3.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1) การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยหาค่าความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (Index of Corresponding หรือ IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ แปลความหมายดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

0 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

จากการประเมินเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านและทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจำนวนอย่างน้อย 3 ครั้งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องด้านเนื้อหา 0.5 ขึ้นไป ทุกหัวข้อ

2) การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและมีการวัดตัวแปรแบบช่วง (Ratio) แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะประชากรใกล้เคียงกันจำนวน 30 คน และนำข้อมูลจากการทดลองใช้มาวิเคราะห์ความเที่ยงตามวิธีการของครอนบาค (Cronbarch. 1970: 19) ได้ค่ารวมทุกชุดเท่ากับ 0.89

4.การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2561 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากศูนย์ประสานงาน คณะมนุษย์ศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 สุ่มรายชื่อกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนเป้าหมาย เป็นรายชุมชน/หมู่บ้าน ในพื้นที่วิจัย

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและขั้นตอนการตอบแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง แจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบและกำหนดเวลา ตอบและเก็บรวบรวมคืน

4.4 เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน จนครบตามจำนวน

4.5 นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างมาให้คะแนน บันทึกข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

4.6 สร้างและพัฒนาเครือข่ายนักศึกษาในการเป็นกลไกการขับเคลื่อนการลดผลกระทบจากการพนันในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา การจัดกิจกรรมบูธของนักศึกษา โดยได้อาสาสมัครนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เอกภาษาอังกฤษที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการเขียน 3 ภาคเรียนที่ 2/2560 ทำหน้าที่จัดบูธนิทรรศการลดผลกระทบจากการพนันในสถานศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดบูธนิทรรศการเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งในการร่างแผนยุทธศาสตร์จังหวัด 3 ปี และเป็นส่วนหนึ่งในการเรียน โดยจัดบูธนิทรรศการในวันที่ 9 มกราคม 2561 (ภาคผนวก ค)

4.7 เชิญชวนองค์กรภาคีหน่วยงานภาครัฐ ประชาชน และการศึกษา เวทีปฏิบัติการจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์จังหวัด 3 ปี โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีซึ่งเป็นเครือข่ายกลไกการขับเคลื่อนการลดผลกระทบจากการพนันในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาจังหวัดอุบลราชธานีเป็นเจ้าภาพ จัดเวทีปฏิบัติการจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์จังหวัด 3 ปี ในวันที่ 9 มกราคม 2561 (ภาคผนวก ง)

5.การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

-ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

-ข้อมูลเชิงปริมาณ

5.1 การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล

5.2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

5.3 ตัวแปรที่เป็นปัจจัยศึกษาและมีการวัดข้อมูลเป็นข้อมูลแจงนับและอันดับวิเคราะห์เป็นจำนวนและร้อยละ ส่วนข้อมูลต่อเนื่องขึ้นไปวิเคราะห์และนำเสนอเป็นค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมการประมาณค่าช่วงเชื่อมั่นที่ 95% (95% Confident interval)

5.4 กำหนดระดับนัยสำคัญเพื่อการทดสอบสมมติฐาน (α) ที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบและการเล่นการพนันประเภทต่างๆ 1.1 เกม ลักษณะการเล่น เล่นออนไลน์ 1.2 ฟุตบอล เล่นออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ และไม่ออนไลน์คือเล่นที่โต๊ะฟุตบอล 1.3 คาสิโน เล่นออนไลน์ มีวิดีโอ live 1.4 หวย การเล่นหวยใต้ดิน ลักษณะการเล่น คือ ส่งเลขให้เจ้ามือผ่านระบบอินเตอร์เน็ตหรือโทรซื้อหวยออนไลน์ เล่นหวยหุ้น เล่นตามตลาดหุ้น 1.5 การค้าชิงโชคหรือลุ้นรางวัลชิงโชคที่ตน ญาติพี่น้องหรือเพื่อนเข้าร่วมลุ้นรางวัล การซื้อสินค้าเพื่อลุ้นรางวัล การส่งเอสเอ็มเอสลุ้นรับรางวัล

2. ความชุกของการเล่นการพนันออนไลน์ พบ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 17.5 ส่งข้อความ ร้อยละ 18.8 เล่นเกม/การพนันออนไลน์ทุกวัน โดยใช้ช่วงเวลาเลิกเรียน ระยะเวลาในการเล่นอย่างน้อยประมาณ 1-2 ชั่วโมง ถึง 4-5 ชั่วโมง เล่นนานสุดต่อเนื่อง 2-3 วันโดยไม่นอน การส่งข้อความสั้นเพื่อชิงโชคหรือลุ้นรางวัลพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 18.8 ส่งข้อความ ส่วนความถี่ของการส่งพบว่า ส่งทุกวันมากที่สุดร้อยละ 61.5 - 94.8

3. ผลกระทบจากการเล่นการพนันของนักศึกษา ด้านบวกมีทั้งด้านเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ สนุกสนาน อารมณ์ดี ทางสังคมมีเพื่อนจากหลายประเทศ ทางสมองเพิ่มพูนความรู้ และทักษะภาษาอังกฤษ การคิด การแก้ไขปัญหา มีรายได้จากการขายไอเท็ม รับจ้างเล่นไต่เลเวล งานพาร์ทไทม์ในร้านเกมส์ หรือรางวัล ผลเสีย มีรายงาน เช่น เสียสุขภาพ พักผ่อนน้อย ไม่เต็มที่กับการเรียน ไม่มีเวลาให้ครอบครัว มีความสามารถในการทำงานน้อยลง เสียสุขภาพจิต หัวร้อน

4) แนวทางในการป้องกันนักพนันหน้าใหม่ และลดผลกระทบ มีข้อเสนอ เช่น การสร้างความตระหนักรู้ถึงผลเสียต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต เสียเงิน ภาระหน้าที่เพิ่มขึ้น มีเป้าหมายในชีวิต มีโปรแกรมโกงเยอะ การบังคับใช้กฎหมายที่จริงจัง หรือมาตรการทางสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องสถานการณ์และผลกระทบที่เกิดจากการพนันออนไลน์และการซื้อสินค้าที่ใช้การชิงโชคเป็นเครื่องมือในนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. รูปแบบและการเล่นการพนันประเภทต่างๆ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่ามีรูปแบบใน**การเล่นเกมออนไลน์**ที่มีการได้เสียทรัพย์สิน สิ่งของหรือเงินทอง เล่นผ่านหลายช่องทางทั้งในร้านเกมออนไลน์บริเวณรอบที่พัก รอบสถานศึกษาหรือรอบมหาวิทยาลัย บนคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลของตัวเอง คอมพิวเตอร์ของสถานศึกษา คอมพิวเตอร์ของหอพัก บนโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ตส่วนตัว โทรศัพท์มือถือหรือแท็บเล็ตของเพื่อนหรือบุคคลอื่น สำหรับ**การเล่นหวยและสลากกินแบ่งรัฐบาล**ลักษณะการซื้อมีหลายช่องทางจากเจ้ามือหรือเครือข่ายเจ้ามือ (ยี่ปั๊ว) โดยตรง ซื้อผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก เมสเซนเจอร์ เป็นต้น ซื้อจากแผงขาย โทรศัพท์สั่งซื้อโดยตรงหรือสั่งคนอื่นซื้อ ฝากคนอื่นซื้อ จากคนเดินขาย อื่นๆ **การเล่นพนันบอล** โดยแทงกับเจ้ามือโดยตรง โต๊ะพนันบอลหรือเครือข่ายเจ้ามือ (ยี่ปั๊ว) แทงบอลผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก ส่งข้อความแทงผ่านเว็ปไซต์ โทรศัพท์แทง ฝากคนอื่นแทง **การส่งข้อความ** เมจเสจ (massage) ผ่านระบบเอสเอ็มเอส (SMS) ในโทรศัพท์มือถือเพื่อร่วมทายผลกีฬา การประกวด แข่งขันต่าง ๆ เพื่อร่วมชิงโชค ลุ้นรางวัลหรือได้รับของกำนัล โดยส่งผ่านช่องทางโทรศัพท์มือถือส่วนตัว โทรศัพท์มือถือเพื่อน โทรศัพท์มือถือพ่อแม่ ผู้ปกครอง โทรศัพท์มือถือใครก็ได้ที่มีโอกาส

ข้อค้นพบข้างต้นได้รับการยืนยันจากผลการสนทนากลุ่ม กล่าวคือ 1) เกมออนไลน์ มีการระบุถึง การเล่นแบบฟรี (เติมเงินและซื้อเกมเล่น) เช่น ROV, Cookie Run, LOL, counter strike, dota, maplestory, เกมเศรษฐี บางเกมซื้อตัวละครเพิ่มพลังเพื่ออัพเลเวล สถานที่เล่น สามารถเล่นได้ที่ห้องพักที่มีคอมพิวเตอร์และระบบอินเตอร์เน็ต หรือร้านเกมออนไลน์ที่เปิดให้บริการ 24 ชั่วโมง 2) ฟุตบอล หรือกีฬาอื่น ลักษณะการเล่นฟุตบอล เล่นแบบออนไลน์ ผ่านเว็บไซต์ เช่น sbobet และไม่ออนไลน์ คือ เล่นที่โต๊ะฟุตบอลเพื่อลงเงิน กีฬาอื่น เช่น มวย บั้งไฟ 3) คาสิโน ลักษณะการเล่น เล่นแบบออนไลน์ มีวิดีโอ live ให้ดูตอนเล่นจริงๆ ว่ามีตัวตนจริง เช่น ไพ่ บัคคาร่า ไฮโล 4) หวย ลักษณะการเล่นหวยใต้ดิน คือ ส่งเลขให้เจ้ามือผ่านระบบอินเตอร์เน็ต หรือโทรซื้อ ลักษณะการเล่นหวยออนไลน์ คือ การเข้าระบบตามเว็บไซต์ แต่ยังไม่เป็นที่นิยม ส่วนมากเจ้ามือจะเป็นผู้รับซื้อหวย

และรับเข้ามาในระบบออนไลน์อีกที ลักษณะการเล่นหวยหุ้น เล่นตามตลาดหุ้น เปิดเช้า-12.00 และบ่ายเปิด 13.00-16.00 น. 5) การค้าชิงโชคหรือลุ้นรางวัล ประเภทการค้าชิงโชคหรือลุ้นรางวัล ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มแสดงให้เห็นประเภทของการค้าชิงโชคที่ตน ญาติ พี่น้องหรือเพื่อนเข้าร่วมลุ้นรางวัล คือ ลักษณะการเล่นชิงโชค เป็นการซื้อสินค้าเพื่อลุ้นรางวัล เช่น เครื่องดื่มชาเขียว เครื่องดื่มชูกำลัง หรือซื้อโปรโมชั่นจากร้านเพื่อลุ้นรางวัล เช่น ซื้อโปรโมชั่นเบียร์แล้วได้รับสิทธิ์ลุ้นของรางวัลนอกจากนี้มีการส่งฝาเครื่องดื่ม การส่งสลากหรือคูปองลุ้นรางวัล เช่น รถยนต์ รถมอเตอร์ไซค์ ตั๋วท่องเที่ยวใน/ต่างประเทศ ทอง หรือสินค้าชนิดเดียวกับสินค้าที่ซื้อ การจับสลากกาชาด การส่งเอสเอ็มเอสลุ้นรับรางวัล เช่น เสื้อ ตุ๊กตา ตั๋วหนัง/คอนเสิร์ต ชั่วโมงอินเตอร์เน็ต ลักษณะการเล่นของการซื้อเบอร์ทอง คือการจองเบอร์ ถ้าตรงกับทางร้านกำหนดไว้ก็จะได้รับรางวัล

ประเด็นประเภทการเล่นการพนันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชนีในการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับ งานวิจัยเกี่ยวกับประเภทการพนันที่มีผู้นิยมเล่นมากที่สุดในสังคมไทย โดยสังศิต พิริยะรังสรรค์ (2546 : 386) ที่พบเช่นกันว่า ประกอบด้วย หวยใต้ดิน สลากกินแบ่งรัฐบาล หวยออมสิน การพนันในบ่อน หวย ธกส. หวยหุ้น การพนันฟุตบอล กีฬาพื้นบ้าน มวยหรือมวยตู้ จับยี่กี หวยปิงปอง ม้าแข่ง การพนันอินเทอร์เน็ต, สลากจากต่างประเทศ และงานวิจัยของ เสวิน ปุณณะหิตานนท์ (2531: 175) เกี่ยวกับการเล่มเกมพนันแบบคาสิโน โดยยกตัวอย่างบาคาร่าออนไลน์ รูเล็ตออนไลน์หรือเกม ไพประเภทต่าง ๆ ที่ผู้เล่นพนันสามารถเล่นผ่านการถ่ายทอดสดของบ่อนพนันทางอินเตอร์เน็ต และรูปแบบการเล่นที่พบเหมือนกับงานวิจัยของดร.วิษณุ วงศ์สินศิริกุล (2554:19-20) ที่พบว่ารูปแบบเกมพนันออนไลน์มี 4 รูปแบบคือประเภททายผลล็อตเตอรี่ออนไลน์ ประเภทการทายผลกีฬา ประเภททายผลเกมพนันแบบในคาสิโน ประเภททายผลการแข่งขันทั่วไป ส่วนเหตุผลในการเล่นคล้ายกับ พิจิตรา ศุภสวัสดิ์กุล (2555: 6-7) ที่พบว่าปัจจุบันบ่อนการพนันยังมีการปรับตัวเพื่อขยายฐานผู้เล่นหน้าใหม่เข้าสู่ธุรกิจการพนัน โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่นิยมเล่นไอทีและชอบเล่นหรือชมฟุตบอลเป็นกิจวัตร โดยได้รับแรงกระตุ้นสำคัญจากการการเผยแพร่ข่าวสารเรื่องการพนันของสื่อมวลชน อาทิ หนังสือพิมพ์กีฬา ที่มักนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสถิติและบทวิเคราะห์การแข่งขัน ขณะที่สื่อโทรทัศน์ก็สร้างความตื่นเต้น เร้าใจแก่ผู้ชมด้วยการวิเคราะห์ทำนาย แสดงความคิดเห็นก่อนเริ่มแข่งขันหรือพักครึ่งเวลาโดยไม่ลืมทิ้งท้ายให้ทายผลการแข่งขันผ่านระบบเอสเอ็มเอส (วิษณุ วงศ์สินศิริกุล, 2554:19-20)

ประเด็นผู้เล่นพนันร่วมด้วยที่พบในการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนงานวิจัยเชิงประจักษ์ในต่างประเทศ โดย พบว่าว่าการเริ่มเล่นการพนันของเยาวชนเริ่มเล่นเมื่อตอนเรียนระดับประถมศึกษาและพฤติกรรมอยากรู้อยากลองเกิดขึ้นต่อเนื่องในช่วงวัยรุ่นและพัฒนาวิธีการเล่นจากกลุ่มเพื่อนในโรงเรียน (Ladouceur, Dube, & Bujold, 1994; Korn.et.al, 2003) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Brown (1988: 218) ที่ศึกษาอิทธิพลของเพื่อนกับพฤติกรรมการเล่นการพนัน และพบว่าพฤติกรรมการพนันจะถูกกระตุ้นเร้าโดยกลุ่มเพื่อนอย่างมาก (อ้างถึงใน จรรยา กล่าวสุนทร 2540: 39-40) และผลการวิจัยของคงกริช เล็กศรีนาค, (2555) ที่พบว่าปัจจัยปัจจัยด้านสังคมส่งผลต่อการเล่นพนันอยู่ในระดับมากที่สุดคือ การมีเพื่อนเล่นพนัน อันส่งผลให้การเล่นพนัน ของเด็กและเยาวชนมีความเสี่ยงสูงในการพัฒนาไปเป็นนักพนันในวัยทำงานและผู้สูงอายุต่อไป (Martin and other, 2014)

2. ความชุกของการเล่นการพนันประเภทต่างๆ ความชุกในการเล่นการพนันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่พบจากแบบสอบถาม พบว่ามีความชุกร้อยละ 17.5 ส่วนการส่ง

ข้อความชิงโชค มีความชุกร้อยละ 18.8 ความถี่และจำนวนเงินที่เล่นพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เล่นเกม/การพนันออนไลน์ทุกวัน โดยใช้ช่วงเวลาเลิกเรียน ระยะเวลาในการเล่นอย่างน้อยประมาณ 1-2 ชั่วโมง ถึง 4-5 ชั่วโมง เล่นนานสุดต่อเนื่อง 2-3 วันโดยไม่นอน ความถี่ของการส่งข้อความชิงโชค พบว่า ส่งทุกวันมากที่สุดร้อยละ 61.5-94.8 ปัจจัยที่ทำให้เล่นส่วนใหญ่ คือ เพื่อนชวนและเล่นตามกระแสเพื่อให้ได้การยอมรับจากเพื่อน ส่วนพฤติกรรมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งข้อความสั้นเพื่อชิงโชคหรือลุ้นรางวัล ผลการศึกษาพบว่าผู้กลุ่มตัวอย่างส่งข้อความชิงโชคเพราะต้องการรางวัล ไม่ต้องการเสียสิทธิ์และเห็นคนอื่นได้ก็อยากได้บ้าง ข้อค้นพบดังกล่าวได้รับการยืนยันจากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม โดยผู้ให้ข้อมูลกว่าครึ่งเล่นเกม/การพนันออนไลน์ทุกวันโดยใช้ช่วงเวลาเลิกเรียน ระยะเวลาในการเล่นอย่างน้อยประมาณ 1-2 ชั่วโมง ถึง 4-5 ชั่วโมง เล่นนานสุดต่อเนื่อง 2-3 วันโดยไม่นอน ส่วนใหญ่เริ่มเล่นในระดับประถมศึกษา ปัจจัยที่ทำให้เล่นส่วนใหญ่ คือ เพื่อนชวนและเล่นตามกระแสเพื่อให้ได้การยอมรับจากเพื่อน รองลงมา คือสนุกตื่นเต้นและหารายได้ ตลอดจนเห็นตัวอย่างความสำเร็จ เช่น ทีมผู้เล่นประเทศไทยเป็นแชมป์โลกเกมฟีฟ่า 3 ฤดูกาลปี 2016 ได้รับเงินรางวัลก้อนโตคิดเป็นเงินไทยหลักร้อยล้านบาท ค่าใช้จ่ายในการเล่นประมาณ 20-10,000 บาท การใช้จ่ายสูงสุดในการเติมเงินเพื่อให้ได้โค้ดในการเล่นคือครั้งละ 2,000 บาท เล่นเสียมากที่สุด ประมาณ 8,000 บาท ได้มากสุด ประมาณ 30,000 บาท ส่วนคนที่รับว่าติดเกมมี 3 คนและให้ข้อมูลเสริมกันว่า “ตอนเด็กจะติดเกมและใช้เวลาเล่นบ่อยแทบทุกวันและเล่นทั้งวัน บางทีทั้งวันทั้งคืนในช่วงวันหยุด ไม่นอน พออยู่ชั้นปีที่สูงขึ้นการเรียนหนักขึ้นและรับผิดชอบกิจกรรมในมหาวิทยาลัยมากขึ้น อายุมากขึ้นก็เพลา ๆ ลง” และ คนที่เคยติดเกมออนไลน์อย่างหนัก เล่าเพิ่มว่า “เรียนและกิจกรรมเยอะมากจนสองปีมานี้เลิกเล่นไปเลย” และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่อยู่หอพัก ให้ข้อมูลตรงกันว่า “หอพักที่มีระบบดูแลดีจะช่วยป้องกันการเล่นเกม/การพนันได้ แต่หอพักลักษณะนี้มักมีค่าเช่าแพงกว่าเช่นกัน” ส่วนรายได้จากการเล่นการพนันออนไลน์ มีผู้ให้ข้อมูลคนหนึ่งเล่าว่า “เคยได้หลักหมื่นพอจ่ายค่าลงทะเบียน ได้เยอะเพราะจ่ายเป็นเงินดอลลาร์ผมเลยได้มาเรียนที่นี่”

ข้อค้นพบข้างต้นสอดคล้องกับ พฤติกรรมการเล่นพนันของเยาวชน ปัจจัยสาเหตุของการเล่นพนัน ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสาเหตุกับพฤติกรรมการเล่นพนันของเยาวชน ผลลัพธ์ของการเล่นพนันตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเล่นพนันกับผลลัพธ์ของการเล่นพนันของเยาวชนที่ คงกริช เล็กศรีนาค (2555) ศึกษา และพบว่าเยาวชนกลุ่มเป้าหมายร้อยละ 83.5 ยังคงทำการศึกษาอยู่ ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีโดยมีรายได้สูงสุดไม่ เกิน 6,000 บาทต่อเดือน และพบว่ากลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 79.8 ได้รับรายได้มากกว่า 2 แหล่งที่มา ส่วนใหญ่ที่มาของรายได้มาจากผู้ปกครอง ส่วนความถี่ในการเล่นพนันก็พบคล้ายกันว่า เยาวชนส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 72 เล่นพนันอย่างน้อย 1-3 วันต่อสัปดาห์ ด้านสถานที่หรือ ช่องทางการเล่นพนันของเยาวชน พบว่าร้อยละ 89.8 เล่นที่บ้านเพื่อนหรือที่พักอาศัยของเพื่อน ค่าใช้จ่ายในการพนันแต่ละครั้ง 1,000-2,000 บาท

ประเด็นปัจจัยที่ทำให้ท่านเล่นการพนันในรูปแบบต่างๆ ดังกล่าว เช่น เล่นเพื่อหารายได้ เล่นเพื่อใช้เวลาว่าง เพื่อนชวนหรือบังคับให้เล่น เล่นเพื่อเสี่ยงดวง เล่นเพื่อความตื่นเต้นท้าทาย ได้ลุ้น เล่นเพราะครอบครัวก็เล่น เล่นเพราะเพื่อนก็เล่น เล่นเพราะคนในรอบๆ ที่พักก็เล่น เล่นมานานแล้วก่อนมาเรียน เล่นเพราะไม่รู้จะสร้างรายได้แบบไหน มีกลุ่มคนเล่น บ่อน หรือแหล่งที่เล่นการพนันในพื้นที่หรือในอินเตอร์เน็ต ผู้ปกครองไม่ค่อยดูแลเอาใจใส่บุตรหลาน บางคนพาลูกไปส่งไว้ที่ร้านเกมเลยให้เงินไว้ด้วย เพื่อคลายเครียด เพื่อความตื่นเต้นท้าทาย เพื่อเสี่ยงดวงและหารายได้ เพื่อไม่ให้ตก

เทร็นด์ ตรงกับการตั้งข้อสังเกตของ สุพร อภินันทเวช (**2555: 36-37, 43-48)** ที่ว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการเล่นการพนันเพราะรูปแบบและวิธีการเล่นที่ผู้เล่นต้องร่วมลุ้น กล้าได้กล้าเสีย ขณะวางเงินหรือทรัพย์สินเป็นเดิมพัน สอดคล้องกับบุคลิกที่ชื่นชอบความสนุกสนาน ตื่นเต้น เร้าใจ ชอบการแข่งขัน ท้าทาย กล้าได้กล้าเสีย จนนำไปสู่ความสนใจทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขัน สำหรับมูลเหตุที่แท้จริงของปัญหาการพนันในสถาบันอุดมศึกษา คือ ความชอบการเสี่ยงดวงหรือได้ลุ้น สังศิต พิริยะรังสรรค์ (2546: 388-389) ให้เหตุผลไว้ว่าเพราะมีความสอดคล้องในทิศทางเดียวกับผลการวิจัยด้านทัศนคติต่อการเล่นการพนันในหัวข้อ “คนไทย ชอบการเสี่ยงโชคมากที่สุด” ด้วยวิถีชีวิตของคนไทยจำนวนมากเกี่ยวข้องและผูกพันอยู่กับการพนัน ประเภทต่าง ๆ มาเป็นเวลาช้านาน คำว่า “เดิมพัน” “แต้ม ต่อ” “อัตราต่อรอง” จึงเปลี่ยนจากศัพท์พนันเป็นศัพท์คุ้นชิน นำไปสู่พฤติกรรมการเล่นแบบไม่รู้ว่าผิด โดยปริยาย

3.ผลกระทบจากการเล่นการพนันของนักศึกษาจากเกม/การพนันออนไลน์ ผลกระทบจากเกม/การพนันออนไลน์มีทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยผลจากทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การจัดกิจกรรมบูธโดยนักศึกษา และกิจกรรมในเวทีปฏิบัติการจัดทำแผนยุทธศาสตร์จังหวัด ยืนยันว่า นักเรียน นักศึกษา ผู้ปกครองและผู้รับผิดชอบในการขับเคลื่อนนโยบายการป้องกันนักพนันออนไลน์หน้าใหม่ในภาคราชการและสถานศึกษาตระหนักว่า เกม/การพนันมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ด้านบวกมีทั้งด้านเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ สนุกสนาน อารมณ์ดี ทางสังคมมีเพื่อนจากหลายประเทศ ทางสมองเพิ่มพูนความรู้เช่นทางประวัติศาสตร์และทักษะภาษาอังกฤษ การคิด การแก้ไขปัญหา ตลอดจนทำให้มีรายได้จากการขายไอเท็ม รับจ้างเล่นไต่เลเวล งานพาร์ทไทม์ในร้านเกมหรือรางวัลจากการชนะเลิศ นอกจากนี้ คือ “โอกาสการเป็นหนี้จากการเล่นออนไลน์โดยการเติมเงินไม่มีไม่เหมือนแทงบอลที่โต๊ะ หรือพนันในบ่อนที่พอเงินหมดก็มียืม ซึ่งตรงกับข้อค้นพบของกาญจน์นภา พงศ์พนรัตน์ (2554: 76) และสอดคล้องกับจากผลการวิจัยที่พบว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเล่นการพนัน ผ่านมุมมอง “คนไทยชอบการเสี่ยงโชคมากที่สุด” โดย สังศิต พิริยะรังสรรค์ (2546: 358) ซึ่งได้สรุปว่าสิ่งนี้ชี้ให้เห็นระดับความรุนแรงของปัญหาการ พนันในสถาบันอุดมศึกษาได้ชัดเจน เพราะนิสิตนักศึกษาไม่ได้มองการพนันเป็นเรื่องเลวร้าย แต่เป็นกิจกรรมบันเทิงประเภทหนึ่งที่ได้ร่วมลุ้น ร่วมเสี่ยงโชค **ส่วนด้านลบ**มีเพียงส่วนน้อยที่รับรู้ถึงผลเสียที่มีต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต ค่าใช้จ่ายและการใช้ชีวิตในสังคม และเพียง 2-3 คน ที่ระบุถึงผลเสีย เช่น เสียสุขภาพ พักผ่อนน้อย ไม่เต็มที่กับการเรียน ไม่มีเวลาให้ครอบครัว มีความสามารถในการทำงานน้อยลงเสียสุขภาพจิต หัวร้อน และยกตัวอย่างผลกระทบต่อการคบเพื่อนและการเรียนของเพื่อนที่ติดเกม/การพนัน ว่า “หงุดหงิด ใจร้อน รออะไรนาน ๆ ไม่ได้” และ “เพื่อนขาดเรียนบ่อย ชอบเล่นมือถือเวลาเรียน” โดยส่วนใหญ่จะกล่าวคล้ายคลึงกันว่า “เพิ่งทราบถึงความร้ายแรงของภัยและผลกระทบในวงกว้างของการติดเกม/การพนันออนไลน์ในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้” สอดคล้องกับกาญจน์นภา พงศ์พนรัตน์ (2554:76) ที่พบว่า การที่นิสิตนักศึกษามีทัศนคติต่อการพนันว่า “ไม่มีใครประสบความสำเร็จได้จากการพนัน” และ “การพนันเป็นสิ่งที่ไม่ดี เพราะจะนำความเดือดร้อนมาสู่ตนเองและครอบครัว” รวมถึง “ไม่ใช่เรื่องง่ายเลยที่จะได้เงิน จากการพนัน” หากวิเคราะห์ความหมายที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังจะพบคำตอบที่น่าสนใจ นั่นคือ แม้นิสิตนักศึกษาจะรู้ว่าไม่มีใครประสบความสำเร็จได้จากการพนันและการพนันเป็นสิ่งที่ไม่ดี แต่พวกเขาก็เลือกที่จะเสี่ยงโชคกับกิจกรรมการพนันต่อไปไม่เพียงการพนันจะส่งผลกระทบต่อสังคมไทยโดยรวมเท่านั้น แต่การพนันยังเป็น มูลเหตุที่นำไปสู่ปัญหาเด็กและเยาวชนตามมา ผลกระทบที่สำคัญในมหาวิทยาลัยจากการวิจัย

โครงการนี้ คือ การเกิดเครือข่ายนักศึกษาร่วมจัดกิจกรรมในโครงการลดผลกระทบจากการพนันในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา ซึ่งประกอบด้วยนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เอกภาษาอังกฤษ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการเขียน 3 จำนวน 20 คนเรียนรู้การเขียนข้อเสนอและการเขียนรายงานโครงการพัฒนาสังคมเป็นภาษาอังกฤษจากการลงมือปฏิบัติโดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยนี้ ซึ่งหลังจากจัดนิทรรศการและได้ร่างแผนยุทธศาสตร์จังหวัด 3 ปี ในวันที่ 9 มกราคม 2561 แล้วนักศึกษาได้สะท้อนว่าเกิดการเรียนรู้และได้บูรณาการงานกิจกรรมกับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ใช้ได้จริง มีการเรียนรู้การทำงานวิจัยร่วมกับคณาจารย์จากคณะต่างๆ ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียนทำวิจัยในปีที่ 4 คณาจารย์แสดงความเห็นร่วมกันว่าการทำงานร่วมกันผ่านกระบวนการวิจัยในลักษณะนี้เป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และยังมีข้อเสนอแนะจากนักศึกษาว่าอยากให้มหาวิทยาลัยจัดแข่งขันเกมออนไลน์อย่างเป็นทางการกิจกรรมทางปัญญาให้รู้ทันเกมการพนันระดับชาติ ต่อมาในภาคเรียนที่ 1/2561 นักศึกษากลุ่มนี้จำนวน 15 คน ร่วมกับเพื่อนนักศึกษาอีก 10 คนได้ดำเนินโครงการวิจัยกระบวนการมีส่วนร่วมกับสมาชิกสโมสรนักศึกษา 5 คณะ คือ คณะเกษตรศาสตร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะบริหารธุรกิจ และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในการผลักดันการลดผลกระทบจากการพนันในหมู่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีผ่านการจัดการแข่งขันกีฬา E-sport เพื่อเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกสโมสรนักศึกษา การจัดทำเว็บเพื่อให้ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเรื่อง E-Sport ในมิติต่างๆ การฝึกจัดการแข่งขันกีฬา E-Sport การจัดตั้งชุมนุม และการจัดเสวนาเรื่องกีฬา E-Sport กับการสร้างสุขภาวะของคนรุ่นใหม่ โดยใช้ประเด็นการสร้างสุขภาวะคนรุ่นใหม่เป็นประเด็นกลางๆชวนให้สนทนา เพื่อใช้ข้อมูลของวิทยากร ไปใช้ในการหารือ ว่าด้วยการพัฒนามาตรการและความร่วมมือในการพัฒนา E-Sport รวมถึงการป้องกันนักพนันหน้าใหม่ โดยเชิญ คุณธาม เชื้อสถาปนศิริ ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ (นักวิชาการอิสระ) คุณวิสุทธิ์ เหมือนแตง ผู้จัดการทีมสโมสร LYNX Esport และ อาจารย์ ดร.ชญาดา ดานุวงศ์ คณะทำงานโครงการเครือข่ายป้องกันและลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ของเด็กและเยาวชนในและรอบสถานศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี เป็นวิทยากร และมีการสรุปผลในรูปโปสเตอร์ ในวันที่ 26 ตุลาคม 2561 โดยได้รับการสนับสนุนทุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพผ่านมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติและพี่เลี้ยงกัลยาณมิตรจากมูลนิธิสถาบันการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอีสาน ซึ่งถือว่ามีการเคลื่อนไหวในการลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ของเด็กและเยาวชนในและรอบสถานศึกษาจังหวัดอุบลราชธานีอย่างต่อเนื่อง (ภาคผนวก ค)

ผลกระทบระดับจังหวัด เนื่องจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ โดยผ่านทางมูลนิธิสาธารณะสุขแห่งชาติและมูลนิธิสถาบันการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอีสาน ขอให้สถาบันการศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี 3 แห่ง คือ โรงเรียนพิบูลมังสาหาร มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีทำการศึกษาข้อมูลสถานการณ์และผลกระทบการพนัน การพนันออนไลน์และการส่งเสริมการขายด้วยวิธีการเสี่ยงโชคเพื่อเป็นข้อมูลตั้งต้นในการจัดการความรู้และสู่การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากการเล่นการพนันในเยาวชนในสถานศึกษาระดับต่างๆ ในอนาคต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ซึ่งเป็นเครือข่ายกลไกการขับเคลื่อนการลดผลกระทบจากการพนันในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพเชิญชวนองค์กรภาคีหน่วยงานภาครัฐ ประชาชน และการศึกษาร่วมเวทีปฏิบัติการจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์จังหวัด 3 ปี ในวันที่ 9 มกราคม 2561 และได้ร่างแผนยุทธศาสตร์จังหวัด 3 ปี และเป็น

1 ใน 5 เครือข่ายกลุ่มพื้นที่อีสานใต้ประกอบด้วย 5 จังหวัด คืออุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ สุรินทร์ ในการนำร่างยุทธศาสตร์ฯ ดังกล่าวยื่นต่อจังหวัดอุบลราชธานีผ่านเวทีสมัชชาจังหวัดที่จะจัดขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2561 และข้อมูลในการวิจัยก็จะนำไปรวมระดับเครือข่ายกลุ่มพื้นที่อีสานใต้ และไปสู่ระดับประเทศต่อไป (ภาคผนวก ง)

4. แนวทางในการป้องกันนักพนันหน้าใหม่ และลดผลกระทบ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลเห็นว่ามาตรการทางสังคม หอพักไม่ได้ผล โดยให้เหตุผลว่าเป็นวัฒนธรรมอีสาน “ตามงานศพ โครงการงานบุญปลอดเหล้าและการพนันยังไม่ได้ผล” และหอพักดี ๆ ราคาแพง มีมาตรการเข้ม หากพบ/มีผู้ร้องเรียนเขาไม่ให้อยู่ต่อเลย แต่ยังมีน้อย ส่วนใหญ่ไม่มีการกวดขันเรื่องนี้ แต่การบังคับใช้กฎหมายมีบังคับยกตัวอย่างร้านเกมทั่วไปมีกฎหมาย ควบคุมและการสุ่มตรวจ เช่น ก่อนบ่าย 2 ห้ามต่ำกว่าอายุ 15 เข้า หลัง 2 ทุ่ม ห้ามต่ำกว่า 20 แต่การทำตามก็แล้วแต่เส้น ส่วนร้านเกมแฟรนไชส์จะซีเรียสมากเพราะถ้าผิดจะถูกปิดทุกสาขา เราที่เคยทำงานพาร์ทไทม์ก็ไม่ปล่อยเพราะไม่คุ้มถ้าถูกปิดเดี๋ยวไม่มีงานทำ สำหรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคืออยากให้มหาวิทยาลัยจัดแข่งขัน เกมออนไลน์อย่างเป็นทางการ ส่งเสริมกันอย่างสร้างสรรค์ ให้สามารถทำเป็นอาชีพได้เลย กิจกรรมทางปัญญาให้รู้ทัน เกมการพนันระดับชาติให้ทำเป็นทางการ การควบคุม web site การพนัน ให้ทำแบบถูกกฎหมาย จ่ายภาษีและมีระบบกลไกควบคุมเป็นต้น อนึ่ง ในยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของผู้คนดังเช่น ปัจจุบัน การสื่อสารผ่านสื่อใหม่อย่างอินเตอร์เน็ตนับเป็นตัวเชื่อมสำคัญที่ลดข้อจำกัดด้านระยะทาง ระหว่างผู้เล่นการพนันกับผู้ให้บริการ โดยผู้เล่นจะรับทราบข้อมูลข่าวสารและเข้าถึงเกมพนันออนไลน์ ได้ตลอดเวลา อีกทั้งสามารถเล่นผ่านเว็บไซต์โทรศัพท์มือถือ เฟสบุ๊ค หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ซึ่งยากต่อการติดตามควบคุม และนั่นย่อมหมายถึงการเปิดโอกาสให้เยาวชนหรือวัยรุ่นมี โอกาสเข้าถึงการพนันรูปแบบนี้ง่ายขึ้น ไพศาล ลิ้มสถิตย์ (2555: 7) จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องควรหันมาสนใจวางแผน รวมทั้งยุทธศาสตร์ต่างๆ เพื่อลดการเสี่ยงโชคและเล่นการพนันออนไลน์ของนักศึกษา ซึ่งจะสามารถตัดวงจรการเพาะบ่มนักพนันรุ่นใหม่ได้ในที่สุดจะเห็นได้ว่า ภาครัฐ คือหน่วยงานของรัฐเป็นกลไกที่สำคัญอย่างมากในการจัดการปัญหาการพนัน ทั้งหลาย รัฐมักจะใช้นโยบายและกฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากธุรกิจ พนัน จากกรณีศึกษาในต่างประเทศพบว่า หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมหรือกำกับดูแล ธุรกิจพนันที่ได้ผลนั้นจะต้องเป็นการทำงานในเชิงรุกและสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที กล่าวคือมีการกำหนดหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมายไว้อย่างชัดเจน และต้องทำงานประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ รวมถึงภาคธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน หรือเครือข่ายนักวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดการปัญหาการพนันบรรลุผลได้คือ จะต้องมีองค์กรที่ทำหน้าที่ ควบคุมหรือกำกับดูแลธุรกิจพนันที่มีความเป็นอิสระในระดับหนึ่ง มีธรรมาภิบาล ไม่ถูกแทรกแซงจากกลุ่ม ผู้ประกอบการธุรกิจพนันหรือกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้เสีย ตัวอย่างเช่น ขั้นตอนการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจพนันจะถูกตรวจสอบได้และมีความเข้มงวดมาก มีมาตรการเฝ้าระวัง และมีบทลงโทษผู้ประกอบการที่ทำผิดเงื่อนไขตามใบอนุญาต กาญจน์นภา พงศ์พนรัตน์ (2554: 94)

ผลจากแบบสอบถามในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 98.9 มีการใช้สารเสพติด เช่น ยาบ้า กัญชา กระท่อม ยาไอซ์ ยาเค ในปัจจุบัน นานๆ หลายเดือนต่อครั้งขึ้นอยู่กับโอกาส และ ร้อยละ 42.0 มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน นานๆ หลายเดือนต่อครั้งขึ้นอยู่กับโอกาสประเด็นที่น่าให้ความสนใจอย่างยิ่งในการป้องกันและลดผลกระทบจากการพนันในหมู่

นักเรียนนักศึกษา ทั้งนี้ ประเด็นนี้เป็นหนึ่งในข้อเสนอแนะจากการประมวลผลงานวิจัยและบทความเกี่ยวกับการพนันในเยาวชน 9-21 ปี ของ Pike and other (2010) กล่าว คือ 1) ควรที่จะให้ความสนใจมากขึ้นในการพัฒนาและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจหรือเกณฑ์การวินิจฉัยในการประเมินปัญหาการพนันวัยรุ่น 2) ควรที่จะเริ่มต้นในการพัฒนาและตรวจสอบมาตรการป้องกันการเล่นการพนันมากขึ้นหรือกลยุทธ์การแทรกแซง 3) ควรมีการตรวจสอบประเด็นร่วมจากการเล่นการพนัน อาทิ การละเมิดแอลกอฮอล์ แต่ยังรวมถึงพฤติกรรมอื่น ๆ เช่น กิจกรรมทางเพศ และ 4) ให้ความสนใจมากขึ้นด้านความแตกต่างทางเชื้อ ชาติและชาติพันธ์ในการศึกษาของการเล่นการพนันวัยรุ่น ส่วนแนวทางสำหรับป้องกันและลดผลกระทบจากการพนันอาจดำเนินการตามทฤษฎีแนวคิดการสนับสนุนทางสังคม ของ House (อ้างใน ธีระ สินเดชารักษ์ 2554) ที่ได้จัดแบ่งประเภทของการสนับสนุนทางสังคมเป็นด้านต่างๆ ดังนี้ 1) การสนับสนุนด้านอารมณ์ หมายถึง ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ การดูแลเอาใจใส่ การให้กำลังใจ การแสดงความรักความผูกพันต่อกันการยอมรับนับถือและเห็นคุณค่าระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง 2) การสนับสนุนด้านการประเมิน เปรียบเทียบ หมายถึง การได้รับข้อมูลป้อนกลับ การเห็นพ้อง และการให้การยอมรับพฤติกรรมผู้อื่น เพื่อนำไปใช้ประเมินตนเอง ซึ่งทำให้เกิดความมั่นใจและทำให้รู้สึก เปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นได้ 3) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การให้ข้อมูล การตัดเตือน การให้คำปรึกษาที่สามารถ นำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากภาวการณ์นั้น ๆ ได้ 4) การสนับสนุนด้านสิ่งของหรือบริการ หมายถึง การช่วยเหลือในรูปของวัตถุสิ่งของ เวลา เงิน แรงงาน และสอดคล้องกับ **Casey. D. M., et al**, (2011) ที่พบว่า วัยรุ่นชายที่เล่นการพนันเป็นมีความขัดแย้งในครอบครัวของพวกเขา และมีแนวโน้มที่จะมียาเสพติดที่ใช้รวมถึงการมีเพื่อนร่วมงานที่เล่นการพนัน และเมื่อเปรียบเทียบวัยรุ่นหญิงที่ไม่ได้เล่นการพนันและเล่นการพนัน วัยรุ่นหญิงมีความสนใจอยากลองมากขึ้นและเพื่อท้าทาย กฎหมายอย่างไรก็ดีศาสนาถือเป็นปัจจัยป้องกันการมีส่วนร่วมในการเล่นการพนันทั้งหญิงและชาย

ข้อเสนอแนะ

จากผลสำเร็จของงานวิจัยนี้ คณะนักวิจัยได้จัดทำข้อเสนอแนะต่อผู้เกี่ยวข้องดังนี้

5.3.1. ถึงผู้จัดทำนโยบาย ระดับสาขา/คณะ/มหาวิทยาลัย ควรจัดทำกฎระเบียบและแนวปฏิบัติที่เอื้อ และสนับสนุนให้อาจารย์ในมหาวิทยาลัยจากต่างคณะมาทำงานร่วมกัน/มีเครือข่ายนักศึกษาที่ตื่นรู้ในเรื่องผลกระทบจากการพนันออนไลน์และการซื้อสินค้าที่ใช้การชิงโชคเป็นเครื่องมือนี้ ซึ่งรวมเรียกว่า มีการตระหนักถึงปัญหาตื่นรู้ปัญหาสังคม/ปัญหาที่จะเกิดกับตนและเพื่อน/การตื่นรู้ของนักศึกษา ผลกระทบที่คนเข้ามาร่วม มีนักวิจัย/นักศึกษา/เจ้าหน้าที่ ถือว่าได้เรียนรู้การเขียนโครงการ

5.3.2. ผู้บริหารระดับจังหวัดควรสนับสนับสนุนให้มีการทำงานป้องกันและลดผลกระทบจากการพนันในเด็กและเยาวชนเชิงรุกแบบเครือข่ายซึ่งมีทั้งภายในมหาวิทยาลัย/คณะ/สาขา และระหว่างองค์กร ภาครัฐ ภาคธุรกิจและภาคประชาชน มีการเชื่อมประสานความร่วมมือข้ามจังหวัด มีกระบวนการปรับปรุงหลังจบโครงการและมีโครงการต่อเนื่อง เกิดกิจกรรมร่วมกัน/รู้จักกัน มีการสร้างความน่าเชื่อถือในเครือข่ายด้วยกัน

รายการอ้างอิง

กาญจน์นภา พงศ์พนรัตน์. (2554). เยาวชนกับการพนัน ปัจจัยเสี่ยง ความเปราะบางและผลกระทบทางสังคม : ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน

พิจิตรา ศุภสวัสดิ์กุล. (2555). การพนันออนไลน์ บททดสอบครั้งใหม่ของสังคมไทย.จุลสารทันเกม. 2, 6-7

ไพศาล ลิ้มสถิตย์.รายงานวิจัยโครงการ การพนันออนไลน์ การทายผลฟุตบอล การเล่นเกมส์ออนไลน์ : ปัญหาในการปรับใช้ พ.ร.บ.การพนัน พ.ศ. 2478 . รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการจัดการ ความรู้เพื่อขับเคลื่อนสังคมปลอดพนัน มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์ ,2555.

วิษณุ วงค์สินศิริกุล.(2554).รายงานวิจัยโครงการ เกมพนันออนไลน์: หายนะเกมพนันที่ต้องควบคุม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.)

สังศิต พิริยะรังสรรค์ และคณะ. (2546) *เศรษฐกิจการพนัน: ทางเลือกเชิงนโยบาย,* กรุงเทพฯ: สำนักงานสลาก กินแบ่งรัฐบาล เดือนมีนาคม.

เสริน ปุณณะหิตานนท์ และคณะ. (2531). การศึกษาแนวความคิดและพฤติกรรมเกี่ยวกับการพนันของเด็ก และเยาวชน. สำนักนายกรัฐมนตรี, กรุงเทพฯ.

Aasved, M. (2003). The sociology of gambling. Springfield III: Charles C. Thomas.

Hardoon, K.K. & Derevensky, J.L. (2006). Child and adolescent gambling behavior: Current knowlegde. Clinical sciences psychology ans psychiatry, 7, 201–213.

Winters, K.C., Stingfield, R.D., Botzt, A. & Anderson, N. (2002). A prospective study youth gambling behavior. Psychology of addictive behaviors, 16, 3–9.Allen, **R.** and Santrock, **J.w. Psychology ะ The Contexts of Behavior.** United state of America : Wm. **c.**

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การพัฒนาระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ ศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ธนกฤต ผงผ่าน นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี , E-mail: thanakrit.p@ubru.ac.th
รองศาสตราจารย์ประยงค์ ฐิติธนานนท์ คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 2) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีทดสอบประสิทธิภาพของระบบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ คือ ผู้บริหาร 1 คน อาจารย์ 5 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานอธิการบดี 26 คน และเจ้าหน้าที่ศูนย์คอมพิวเตอร์ 8 คน แบ่งการหาประสิทธิภาพระบบออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านการติดต่อระหว่างผู้ใช้งานกับระบบผลการประเมินประสิทธิภาพ 2) ด้านการประมวลผลของระบบ ผลการประเมินประสิทธิภาพ และ 3) ด้านการตรวจสอบสิทธิและความปลอดภัยของโปรแกรมระบบ

ผลการวิจัยพบว่าผลการประเมินประสิทธิภาพของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ ศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยผู้ทดสอบระบบด้านการติดต่อระหว่างผู้ใช้งานกับระบบผลการประเมินประสิทธิภาพ ค่าเฉลี่ยของระดับประสิทธิภาพของระบบ เท่ากับ 3.86 ซึ่งสามารถแปลความหมายได้ว่าอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ด้านการประมวลผลของระบบค่าเฉลี่ยของระดับประสิทธิภาพของระบบ เท่ากับ 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 ซึ่งสามารถแปลความหมายได้ว่าอยู่ในเกณฑ์ดี ด้านการตรวจสอบสิทธิและความปลอดภัยของโปรแกรมระบบ ค่าเฉลี่ยของระดับประสิทธิภาพของระบบ เท่ากับ 4.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 ซึ่งสามารถแปลความหมายได้ว่าอยู่ในเกณฑ์ดี การพัฒนาระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ ศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ค่าเฉลี่ยเชิงปริมาณ 3.79 ซึ่งสามารถแปลความหมายได้ว่าอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

คำสำคัญ: การพัฒนาระบบ, บริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์, ศูนย์คอมพิวเตอร์

Received: August 22, 2017, Accepted September 9, 2017

Development of Management System for Computer Hardware Maintenance and Online Network Computer Center Ubon Ratchathani Rajbhat University

Thanakrit Pongpan Ubon, Ratchathani Rajbhat University, E-mail: thanakrit.p@ubru.ac.th
Assoc.Prof.Prayong Thititananon, Ratchathani Rajbhat University

Abstract

The research aimed to develop the management system for the computer equipment and online network maintenance of the computer center of Ubon Ratchathani Rajabhat University and to assess the satisfaction of the system users. The target groups used in the research were 40 personnel of Ubon Ratchathani Rajabhat University. They were divided into 1 administrator, 5 lecturers, 8 computer center officials, and 26 office employees attached to the university president's office. The research instrument was a questionnaire constructed by the researcher and divided into three parts: the system test methods, a questionnaire on the efficiency of the system for the lecturers and for the students, and the recommendations on the program. Statistics used were mean, standard deviation, and the system efficiency criteria.

The research findings were as follows. (1.) Considering the capacity of the developed system, it could support different types of the tasks. All records were kept in the computer. The system could dramatically reduce the space for the documents and papers. It could also facilitate the research and other work. Besides, the system provided more speed and convenience. (2.) As for the system efficiency in online registration and classroom management system, the system efficiency as validated by the experts in the computer program showed that data were analyzed by mean, and standard deviation was 3.79 It meant that the system was efficient at a high level and it could be applied to the management system of the computer equipment and online network maintenance.

Keywords: Management System, Computer Equipment and Online Network Maintenance

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทนำ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทไม่ว่าจะเป็นองค์กร หรือหน่วยงานใดๆ ก็ล้วนแต่ต้องการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในการทำงาน ดังนั้น คอมพิวเตอร์จึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการจัดเก็บข้อมูล การประมวลผลข้อมูล เพื่อสะดวกรวดเร็วในการทำงานและความทันสมัย

ในยุคปัจจุบันระบบงานบริการแจ้งซ่อมงานสารสนเทศในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เดิมมีลักษณะระบบงานเป็นการใช้โทรศัพท์แจ้งซ่อมไปยังศูนย์คอมพิวเตอร์ การทำงานจึงทำล่าช้า เสียเวลา และเสียค่าโทรศัพท์ ซึ่งเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่บริการมีจำนวนน้อย งานซ่อมบำรุงเป็นกิจกรรมที่มีความจำเป็นตลอดอายุการใช้งานของทรัพย์สินอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งการบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงที่มีประสิทธิภาพจะสามารถลดการเสียหาย และช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็นได้อย่างมาก มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการซ่อมบำรุงอุปกรณ์อยู่หลายหน่วยงาน อาทิ หน่วยงานอาคารสถานที่ และศูนย์คอมพิวเตอร์ ซึ่งมีความจำเป็นต้องติดตามการซ่อมบำรุงอุปกรณ์ต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อทำให้อุปกรณ์เหล่านั้นสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้จัดทำจึงได้เห็นความสำคัญของการนำคอมพิวเตอร์ผ่านเครือข่ายอินเตอร์เน็ตมาช่วยลดความยุ่งยากจากการจัดการระบบงานเดิม โดยการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ ศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เพื่อใช้เป็นสื่อกลางระหว่างผู้ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและผู้ให้บริการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศรวมถึงแจ้งปัญหาส่วนอื่นๆ ที่ศูนย์คอมพิวเตอร์ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบ โดยทำการบันทึกการแจ้งเหตุขัดข้องหรือปัญหาในการใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศจากผู้ใช้งาน และแสดงความคืบหน้าในการจัดการเหตุขัดข้องหรือปัญหานั้น ซึ่งประโยชน์ของระบบแจ้งซ่อมออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นเพื่อจัดการปัญหาของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็วถูกต้องและตรงจุดมากยิ่งขึ้น ไม่ซ้ำซ้อนและผู้ใช้งานระบบสามารถติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์คอมพิวเตอร์ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของระบบพัฒนาระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ระบบนี้ช่วยให้ผู้ดูแลระบบและผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่ สามารถดำเนินการติดตามผลการซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ของศูนย์คอมให้มีประสิทธิภาพ และการหาประสิทธิภาพของระบบโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ คือ ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่สำนักงานอธิการบดี เจ้าหน้าที่ศูนย์คอมพิวเตอร์และผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 40 คน

และผู้เชี่ยวชาญ 3 คน การประเมินผลการทำงานของระบบพัฒนาระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ผู้วิจัยเลือกใช้วิธี Black-Box เป็นการทดสอบดูเฉพาะในส่วนของผลลัพธ์ที่ได้จากโปรแกรมที่พัฒนาขึ้น โดยมีการประเมินผลคือ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พัฒนาระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ ออกแบบระบบ พัฒนาและทดสอบระบบตามหลักวงจรการพัฒนาระบบสารสนเทศ (System Development Life Cycle : SDLC)

1. ระบบงานเดิม

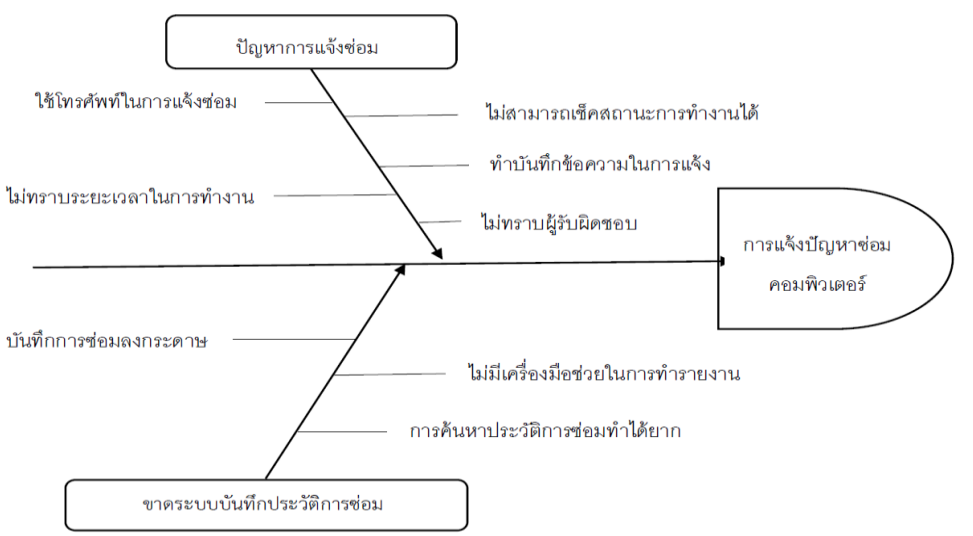

ภาพที่ 1 แผนภูมิก้างปลา แสดงถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหาในพัฒนาระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

จากการศึกษาระบบงานเดิม พบว่าในพัฒนาระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ระบบเดิมมีปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถสรุปได้ดังนี้ 1) การติดตามค้นประวัติการซ่อมล่าช้า 2) ไม่สามารถตรวจสอบระยะเวลาการซ่อม 3) การติดตามประวัติการซ่อมบำรุงเป็นไปได้ยาก 4) ขาดเครื่องมือในช่วยทำงานด้านการจัดทำรายงานประวัติการซ่อมเครื่องคอมพิวเตอร์ 5) สิ้นเปลืองงบประมาณในการติดต่อประสานงานการแจ้งซ่อมคอมพิวเตอร์

2. ระบบงานใหม่

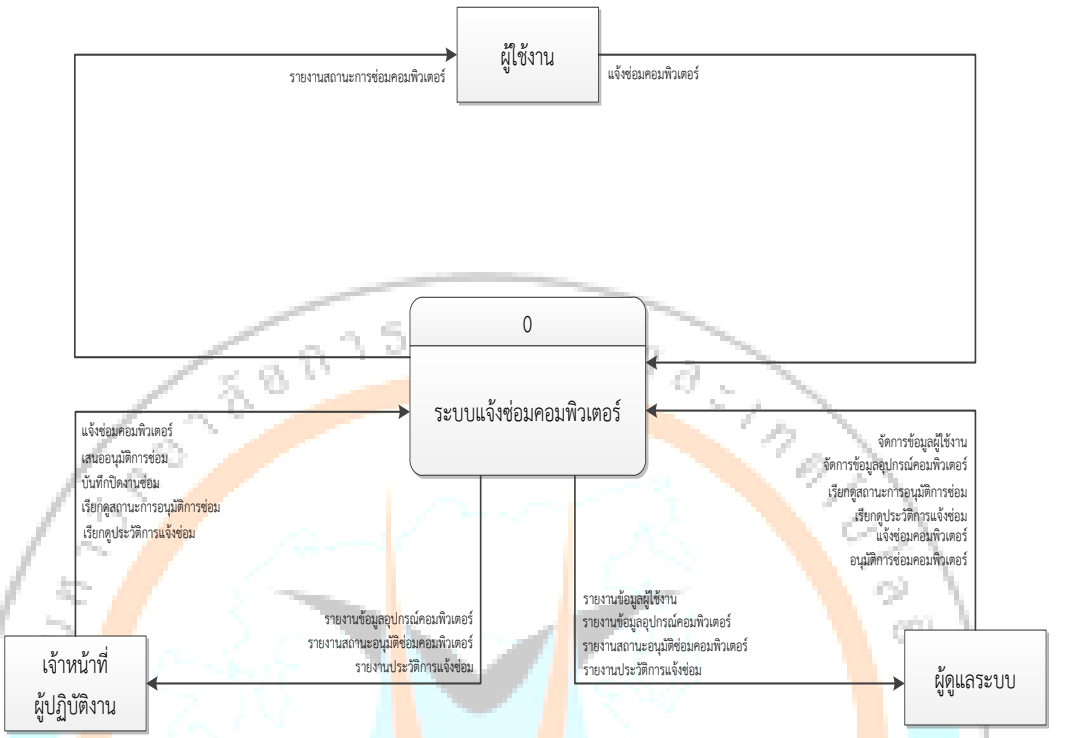

ภาพที่ 2 แสดง Context Diagram ระบบ computer Service Management System

พัฒนาระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบงาน ได้แก่ 1) ผู้ใช้บริการ สามารถแก้ไขข้อมูลส่วนตัวได้ บันทึกข้อมูลแจ้งซ่อมได้ และติดตามสถานะและผลการซ่อมได้ 2) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน สามารถบันทึกข้อมูลแจ้งซ่อม ติดตามสถานะการซ่อมและสามารถอนุมัติข้อมูลการซ่อมได้ และ 3) ผู้ดูแลระบบ สามารถเพิ่มข้อมูลผู้ใช้งานระบบได้ เพิ่มข้อมูลอุปกรณ์ได้ ติดตามข้อมูลที่มีการแจ้งซ่อมเข้ามาได้ บันทึกผลการตรวจสอบและผลการซ่อมได้ ดูประวัติการแจ้งซ่อมได้

3. การออกแบบระบบ

การออกแบบหน้าจอ 1)การออกแบบเพื่อจัดวางโครงสร้าง และกำหนดรูปแบบของเว็บแอพพลิเคชั่น หลังจากวิเคราะห์พัฒนาระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ขั้นตอนต่อไปเป็นขั้นตอนของการออกแบบเพื่อจัดวางโครงสร้าง และกำหนดรูปแบบของเว็บแอพพลิเคชั่น เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีระเบียบแบบแผน ได้แก่ การออกแบบโครงสร้างเว็บแอพพลิเคชั่นการ

ออกแบบเมนู การออกแบบการจัดวางข้อมูลหน้าจอ 2) การออกแบบโครงสร้างของเว็บแอพพลิเคชั่น การออกแบบโครงสร้างของเว็บแอพพลิเคชั่นของระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ของศูนย์คอมพิวเตอร์หลังจากที่ออกแบบระบบแล้วก็จะเก็บข้อมูลที่ได้มากำหนดโครงสร้างเว็บแอพพลิเคชั่นใดบ้างที่เชื่อมโยงกัน สำหรับโครงสร้างของเว็บแอพพลิเคชั่นระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ แบ่งโครงสร้างหลักๆ ออกเป็น 2 แบบ Front End คือ ส่วนที่แสดงผลให้กับผู้เข้าชมเว็บไซต์ หรือหน้าเว็บไซต์ ผู้ใช้งานได้แก่บุคคลทั่วไป และ Back End คือ ส่วนการจัดการเนื้อหา รวมถึงโครงสร้างของเว็บไซต์ สำหรับให้ผู้ดูแลเว็บไซต์เข้ามาบริหารจัดการเว็บไซต์ ผู้ใช้งาน ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ 3) การออกแบบการจัดวางข้อมูลในเว็บแอพพลิเคชั่น

การออกแบบการจัดวางข้อมูลในเว็บแอพพลิเคชั่นระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ แบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก คือ 1) ส่วนหัว (Page Header) อยู่ในตำแหน่งบนสุดของเพจ เป็นส่วนของโลโก้ (Logo) ของระบบ สถานะของผู้เข้าสู่ระบบ 2) ส่วนเนื้อหา (Page Body) อยู่ในตำแหน่งกลางเพจ เป็นส่วนแสดงเนื้อหาของระบบ ส่วนของด้านซ้ายจะเป็นเมนูรายการ 3) ส่วนท้าย (Page Footer) อยู่ด้านล่างสุดของเพจ แสดงข้อความลิขสิทธิ์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ภาพที่ 3 แสดงหน้าจอแสดงเมนูในการใช้งานระบบ

4. การทดสอบระบบและทดสอบประสิทธิภาพของระบบ

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\overline{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน S.D.	ระดับประสิทธิภาพ
1. ความถูกต้องของโปรแกรมสิทธิการใช้งาน Username และ Password	4.18	0.40	ดี
2. ความถูกต้องในการเพิ่ม User และการตรวจสอบว่าเข้าระบบอย่างถูกต้อง	4.02	0.56	ดี
3. ความสามารถของโปรแกรมในการกำหนดสิทธิในการแจ้งซ่อม โดยผู้ดูแลระบบได้อย่างถูกต้อง	4.08	0.50	ดี
4. ความสามารถในการป้องกันการเข้าระบบโดยการใช้รหัสไม่ถูกต้อง ในกรณีที่ผู้ใช้ไม่กรอกรหัส Username และ Password	3.73	0.44	ดี
5. ความถูกต้องในสรุปผู้ใช้งานโดยผู้ดูแลระบบ	4.61	0.49	ดีมาก
ผลสรุปการประเมินประสิทธิภาพของระบบ	**4.12**	**0.48**	**ดี**

สรุปผลการวิจัย

ผลการประเมินประสิทธิภาพของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับพัฒนาระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยสรุปเป็นภาพรวมทั้ง 3ด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้ ผลการทดสอบด้านการติดต่อระหว่างโปรแกรมผู้ใช้งาน เท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับ มาก ผลการทดสอบประสิทธิภาพด้านการประมวลผลของโปรแกรมระบบ เท่ากับ 4.10 อยู่ในระดับ 4.10 อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบด้านสิทธิและความปลอดภัยของระบบโปรแกรม เท่ากับ 3.57 อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาและพัฒนาพัฒนาระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีที่สามารถช่วยสนับสนุนการให้บริการแก่คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และผู้บริหารมหาวิทยาลัย

การพัฒนาระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่ได้พัฒนาขึ้นโดยโปรแกรมการจัดการฐานข้อมูล MySQL และใช้ภาษา PHP ในการเขียนเว็บเพื่อติดต่อกับฐานข้อมูลเป็นไปตามแนวทางการออกแบบตามวงจรพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle : SDLC) ผู้วิจัย

จัดลำดับการเสนอผลการดำเนินงานการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของโปรแกรมที่พัฒนาขึ้น คือ แบบประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ แบบประเมินดังกล่าวได้แบ่งหัวข้อในการประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การประเมินด้านการตรงตามความต้องการของของผู้ใช้ การประเมินด้านหน้าที่ของโปรแกรม การประเมินระบบด้านการใช้งานของโปรแกรม การประเมินระบบด้านความปลอดภัย ในการทดสอบประสิทธิภาพโปรแกรมโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ จำนวน 3 คน และด้านผู้ใช้งานทั่วไป ประกอบด้วยผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่สำนักงานอธิการบดี และเจ้าหน้าที่ศูนย์คอมพิวเตอร์ จำนวน 40 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณา ในการวัดค่ากลางของข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) หรือค่าเฉลี่ย (Mean : $\overline{X}$) และวัดการกระจายของข้อมูลโดยใช้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : $S.D.$) ดังนี้ (บังอร โสพส, 2554 : 22)

การพัฒนาระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยใช้การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบของ Web Application Online ซึ่งมีการพัฒนาด้วย PHP และใช้ฐานข้อมูล MySQL โดยระบบจะดูแลข้อมูลบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายออนไลน์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ ประกอบด้วย จัดการข้อมูล เกี่ยวข้องกับข้อมูลการซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ได้แก่ การบันทึก การปรับปรุง แก้ไข ข้อมูลซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และระบบได้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ 1) ระวีวรรณ พรรณราย (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาและพัฒนาระบบแจ้งซ่อมคอมพิวเตอร์ออนไลน์ของวิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่ โดยพัฒนาระบบในรูปแบบของเว็บแอพพลิเคชัน โดยใช้โปรแกรมพีเอชพี ในการเขียนเว็บแอพพลิเคชัน และใช้โปรแกรมมายเอสคิวแอล เป็นระบบฐานข้อมูลการพัฒนาระบบ ซึ่งแต่เดิมการแจ้งซ่อมคอมพิวเตอร์ใช้การกรอกเอกสาร และต่อมาแจ้งซ่อมผ่านระบบออนไลน์แทนเพื่อต้องการให้การแจ้งซ่อมคอมพิวเตอร์ใช้เวลาน้อยลง ทำให้ขั้นตอนการแจ้งซ่อมคอมพิวเตอร์สะดวกรวดเร็วขึ้น และเพื่อดูรายงานการแจ้งซ่อมได้ผ่านทางระบบออนไลน์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ 2) อุไรหนูสันโดด (2552 : บทคัดย่อ) ศึกษาและพัฒนาระบบงานรับแจ้งและแก้ไขปัญหา สำหรับฝ่ายสนับสนุนระบบของบริษัทบ้านซอฟต์แวร์จำกัด โดยพัฒนาระบบในรูปแบบของเว็บแอพพลิเคชัน เพื่อช่วยในการจัดเก็บข้อมูลการทำงานให้อยู่ในรูปแบบฐานข้อมูล สรุประบบนี้มีการพัฒนาระบบในรูปแบบของเว็บแอพพลิเคชันและมีระบบฐานข้อมูลไว้จัดเก็บข้อมูล แต่ยังขาดในเรื่องของความสามารถในเรื่องของความสามารถในการเลือกวันและเวลาที่ต้องการซ่อม เวลาโดยประมาณในการซ่อมการเลือกช่างให้ตรงกับอาการเสียจากตัวระบบ และการตรวจสอบสถานะของงาน (1) ผลการทดสอบแประเมินประสิทธิภาพของการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีมีนักศึกษามีบุคลากรของมหาวิทยาลัยจำนวนมากมาใช้งานระบบโดยสรุปเป็นภาพรวมทั้ง 4 ด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้ ผลการทดสอบด้านการติดต่อระหว่างโปรแกรมผู้ใช้งาน เท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับ มาก ผลการทดสอบประสิทธิภาพด้านการประมวลผลของโปรแกรมระบบ เท่ากับ 4.10 อยู่ใน

ระดับ 4.10 อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบด้านสิทธิและความปลอดภัยของระบบโปรแกรม เท่ากับ 3.57 อยู่ในระดับมาก และผลการทดสอบด้านตรงตามความต้องการของผู้ใช้ระบบ เท่ากับ 4.22 อยู่ในระดับมาก แสดงว่าการนำการจัดเก็บระบบฐานข้อมูลที่มีการทำงานบนเครือข่ายอินเตอร์เน็ต ในรูปแบบไคล์เอนต์เซิร์ฟเวอร์ โดยใช้ MySQL เป็นโปรแกรมด้านการจัดการฐานข้อมูล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ 3) วันชนะ พรหมทอง (2553 : บทคัดย่อ) ศึกษาและพัฒนาระบบการแจ้งซ่อมเครื่องคอมพิวเตอร์ของหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา พบว่าภายในมหาวิทยาลัยมีการแจ้งซ่อมเครื่องคอมพิวเตอร์ผ่านทางโทรศัพท์และบันทึกข้อความ ซึ่งไม่สะดวกต่อการให้บริการ เกิดความล่าช้า บางครั้งเอกสารการแจ้งซ่อมสูญหายและเกิดความยุ่งยากในการจัดเก็บเอกสาร ซึ่งต้องใช้พื้นที่ในการจัดเก็บเป็นจำนวนมาก จึงมีการพัฒนาระบบสารสนเทศขึ้นโดยใช้ภาษา ASP ในการพัฒนาและใช้ระบบฐานข้อมูล MySQL เพื่อช่วยลดปัญหาในการแจ้งซ่อม การปฏิบัติงานล่าช้า ลดปัญหาในการจัดเก็บเอกสารการแจ้งซ่อมการติดตามผลและการประเมินการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งในระบบนี้ยังช่วยในการบันทึกแจ้งซ่อมได้อีกด้วย สรุประบบนี้มีการพัฒนาระบบในรูปแบบของเว็บแอพพลิเคชันและมีระบบฐานข้อมูลไว้จัดเก็บข้อมูล แต่ยังขาดในเรื่องของความสามารถในการเลือกวันและเวลาที่ต้องการซ่อมเวลาโดยประมาณในการซ่อม การเลือกช่างให้ตรงกับอาการเสียจากตัวระบบ และการตรวจสอบสถานะของงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การใช้ระบบที่กว้างขวาง ทั้งรูปแบบคู่มือการใช้งาน Website ตามคณะหรือสาขาต่างๆภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
2. ควรปรับปรุงให้มีการใช้ระบบ Database Engine ให้มากขึ้นเพื่อลดภาระการทำงานของ Web Server ให้น้อยลง
3. ควรปรับปรุง Web Site มีความสวยงามมากขึ้น

รายการอ้างอิง

บังอร โสฬร. **สถิติเบื้องต้นสำหรับงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ**. กรุงเทพฯ : คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2554.

ระวีวรรณ พรรณราย. **ระบบแจ้งซ่อมคอมพิวเตอร์ออนไลน์ของวิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่. (สารนิพนธ์ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ)**. หาดใหญ่ : วิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่.2551.

วันชนะ พรหมทอง. **ระบบการแจ้งซ่อมเครื่องคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)**. ยะลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.2553.

อุไร หนูสันโดน. **ระบบงานรับแจ้งและแก้ไขปัญหาสาหรับฝ่ายสนับสนุนระบบของบริษัท บ้านซอฟต์แวร์ จากัด (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)**. สงขลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.2552.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

พระมหาธีรเพชร มาตพงษ์ ป.ธ.๙,พธ.บ,กศ.ม นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม 10160
E-mail : mahatee_99@hotmail.com, โทร 089-8990334
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย จันทร์เรือง, มหาวิทยาลัยสยาม
รองศาสตราจารย์(พิเศษ) ดร. อำนวย เดชชัยศรี, มหาวิทยาลัยสยาม

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่ควรจะเป็น และสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา โดยใช้แบบสอบถามสอบถามข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 15 คนและครูจำนวน 150 คน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำรูปแบบที่ได้ไปประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น เป็นรูปแบบทางการ ส่วนรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พบว่า เป็นรูปแบบการบริหารในลักษณะการผสมผสานระหว่างรูปแบบเป็นทางการและรูปแบบเพื่อนร่วมงาน โดยพบว่าองค์ประกอบ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานด้านวิชาการ ด้านการวัดผลและประเมินผล เป็นรูปแบบเป็นทางการ เพราะต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของมหาเถรสมาคม ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เนื่องเพราะในการบริหารนั้นจะต้องมีการขอความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานภายนอก ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ปรากฏว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้

คำสำคัญ: สังเคราะห์รูปแบบ,การบริหาร,โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Received: July 19, 2017, Accepted September 11, 2017

A Synthesis Model of Academic Administration of The Buddhist Scripture School,General Education Division

Phramaha Teerapetch Matpong,Ph.D.Candidate in the Educational Administration Program,Faculty of Education, Siam University, E-mail : mahatee_99@hotmail.com,Tel:089-8990334
Assist Prof.Dr.Sommai Chanruang, Siam University
Assoc. Prof.Dr.Amnuay Dejchaisri, Siam University

Abstract

The objectives of this research were to study the current models of the academic administration of the Buddhist Scripture School (General Education) And to synthesize for the possible model (s) for the academic administration of the Buddhist Scripture School (General Education) Data were collected from 15 school directors and 150 teachers through questionnaire , then they were analyzed by using arithmetic mean and standard deviation. The model was validated by experts

through focus group technique.The research findings showed that both the current and the possible models of the academic administration of the Buddhist Scripture School (General Education) were the formal model , while the proposed model was the mixed model between the formal and the collegial models. Data showed that the academic planning component, the academic development promotion component , and measurement and evaluation component were formal model corresponded to the rule of the Sangha Supreme Council of Thailand. The curriculum administration component, the instructional management component, and the instructional medias and resources management component were the collegial model due to they had to work cooperately with other people and organizations. The model was validated by experts through focus group technique for the appropriateness and the possibility.

Keywords: A Synthesis Model , Administration ,Buddhist school

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม

บทนำ

การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาทุกระดับเริ่มต้นตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงระดับปริญญาเอก ทุกโรงเรียนทุกสถาบันต้องมีการวางแผนและส่งเสริมในด้านวิชาการให้ได้มากที่สุดเพื่อให้นักเรียนนักศึกษาได้ศึกษาเล่าเรียนแล้วจบออกมามีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ต้องเน้นการบริหารวิชาการให้ทันต่อโลกต่อสถานการณ์ที่เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วเพื่อพระภิกษุสามเณรจะได้มีความรู้ความสามารถทั้งทางโลกและทางธรรมสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา จึงมีการเพิ่มหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2514 โดยมีวัตถุประสงค์จัดการศึกษาในโรงเรียนซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรจะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณะธรรมสมควรแก่สภาวะสามารถธำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญต่อไป โดยที่ศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอทำหน้าที่ในการเร่งรัดกำกับติดตามผลประเมินผล อย่างไรก็ดียังพบว่ามีปัญหาในหลายเรื่อง เช่น พระสมบูรณ์ วิลา (2554) วิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา คือ รูปแบบการจัดการศึกษาไม่เป็นไปตามระบบโรงเรียนที่ดี ส่วนใหญ่จัดการศึกษาตามอัตภาพ แนวทางการดำเนินงานไม่ชัดเจน โรงเรียนขาดความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ อาคารสถานที่ ขาดบุคลากร สื่อ อุปกรณ์การเรียน การสอน ขาดการติดตามและประเมินผลงานตามแผนงาน การบริหารหลักสูตรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มี

ปัญหาด้านการเตรียมความพร้อม ขาดการวางแผน สื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมการใช้หลักสูตร มีปัญหารายวิชาที่จัดให้เรียน นักเรียนไม่สามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัดและความต้องการ เครื่องมือวัดและประเมินผลขาดคุณภาพ ขาดการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ขาดการพัฒนาระบบการนิเทศ และผลการนิเทศภายในยังไม่ได้ถูกนำไปพัฒนาการเรียนการสอนอย่างแท้จริง รวมทั้ง สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้ให้ข้อเสนอแนะในการบริหารงานแก่โรงเรียนพระปริยัติธรรม พระขรรค์ชัย ศุภนภินทรีย์ (2556) พบว่าควรปรับปรุงการเรียนการสอนคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ รวมทั้งการเรียนคอมพิวเตอร์ให้ผู้เรียนมีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษอย่างเป็นระบบการวิจัยในชั้นเรียน (บำรุง สุขพรรณ์ 2554:52) จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พัฒนาหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ครู มีสมรรถนะ ในการจัดการเรียนการสอนได้ตามมาตรฐานหลักสูตร และเป็นครูมืออาชีพ

สภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของการจัดการศึกษา มีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษาที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคม ความไม่ชัดเจนในของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทที่ควรจะเป็นอย่างแท้จริง ประสิทธิภาพของระบบการดำเนินการด้านการบริหารจัดการ การจัดการศึกษาที่ยังไม่มีทิศทางการพัฒนา ขาดความชัดเจนในการสร้างเอกภาพทางการบริหารให้กับกลุ่มโรงเรียนและสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด และไม่มียุทธศาสตร์การพัฒนาที่เด่นชัดพอที่จะเป็นแนวทางของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างศาสนทายาท และดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ชุมชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ (กองพุทธศาสนศึกษา,แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ การพัฒนาการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (พ.ศ. 2553 - พ.ศ.2556) ทำให้การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของคณะสงฆ์ไทยจึงประสบความยุ่งยาก และก้าวไปอย่างไร้ทิศทาง การศึกษาพระศาสนาของพระศาสนา ยังเรียกว่าอยู่ในภาวะที่ไม่ค่อยมั่นคง (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ป.อ.ปยุตฺโต 2560:220) และมีความสับสนในการสนับสนุนของคณะสงฆ์ระดับสูงและการอุดหนุนจากหน่วยงานของรัฐ ขณะที่กระแสจากภายนอกมองเห็นความสำคัญของการศึกษาคณะสงฆ์น้อยลงไปทุกที (พระไพศาล วิสาโล 2556:45) ด้วยเหตุดังที่กล่าวมานี้ ได้ส่งผลกระทบจนกลายเป็นปัญหาที่ต่อเนื่องขึ้นในระบบการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย อันเป็นรากฐานที่สำคัญของพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยมองเห็นปัญหาดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษา “การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ” อันเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาของคณะสงฆ์ ที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิผลในยุคร่วมสมัยทั้งยังเป็นการสืบสานพระพุทธศาสนาให้ยาวนานผ่านระบบการศึกษาอันจะทำให้สถาบันศาสนามั่นคงและสอดรับกับความเจริญก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

2. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

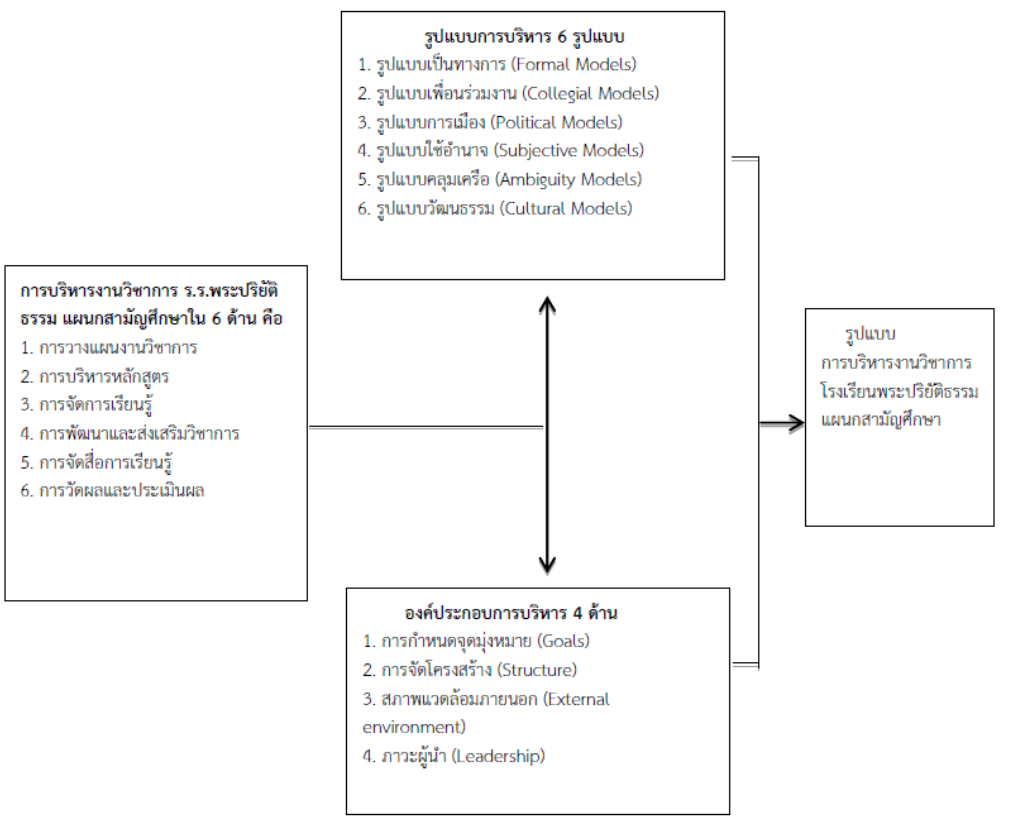

วิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ(Survey research ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ภายใต้การกำกับดูแลของมหาเถรสมาคม ประกอบด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมในกรุงเทพมหานคร, นครปฐม, และปทุมธานี จำนวน 15 โรงเรียน จำนวน 290 คนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 165 คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 15 คนและครูจำนวน 150 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 2. แบบสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม 4 แห่งเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหาร 3. แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดย

ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบและรับรองรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาที่เหมาะสมและเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และค่าที (T – Test)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 120 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา 15 คน ร้อยละ 12.50, ครูผู้สอน 105 คน ร้อยละ 87.50, ครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมขนาดเล็ก 35 คน ร้อยละ 33.33, ครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมขนาดกลาง 49 คน ร้อยละ 46.67, ครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมขนาดใหญ่ 21 คน ร้อยละ 20.00, ประสบการณ์ในการบริหารและการสอนน้อยกว่า 5 ปี 12 คน ร้อยละ 10.0 ,6-10 ปี 72 คน ร้อยละ 60.0 ,10-15 ปี 34 คน ร้อยละ 28.3 ,15 ปีขึ้นไป 2 คน ร้อยละ 1.7

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบ/สภาพปัจจุบัน/และสภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ดังในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ด้านการวางแผนงานวิชาการ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบัน และสภาพที่ควรจะเป็น แปลค่าไม่แตกต่างกันทุกรูปแบบที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

สภาพและรูปแบบการบริหาร	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่ควรจะเป็น		t-test	Sig (2-telled)
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. การวางแผนงานวิชาการ						
1.1 รูปแบบเป็นทางการ (Formal Models)	3.76	0.50	4.94	0.22	-23.84	0.00
1.2 รูปแบบเพื่อนร่วมงาน(Collegial Models)	3.63	0.54	4.88	0.26	-22.82	0.00
1.3 รูปแบบการเมือง (Political Models)	3.01	0.50	1.37	0.93	8.93	0.00
1.4 รูปแบบใช้อำนาจ (Subjective Models)	1.91	0.45	1.22	0.48	11.44	0.00
1.5 รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Models)	1.92	0.46	1.25	0.55	11.16	0.00
1.6 รูปแบบวัฒนธรรม (Cultural Models)	2.78	0.74	4.25	0.56	-16.81	0.00
รวมเฉลี่ย	2.67	0.36	2.98	0.19	-8.33	-

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ด้านการบริหารหลักสูตร เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบัน และสภาพที่ควรจะเป็น แปลค่าไม่แตกต่างกันทุกรูปแบบที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

สภาพและรูปแบบการบริหาร	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่ควรจะเป็น		t-test	Sig (2-telled)
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
2. การบริหารหลักสูตร						
2.1 รูปแบบเป็นทางการ(Formal Models)	3.76	0.42	4.92	0.21	-4.51	0.00
2.2 รูปแบบเพื่อนร่วมงาน (Collegial Models)	3.65	0.43	4.80	0.27	-28.73	0.00
2.3 รูปแบบการเมือง (Political Models)	1.97	0.49	1.23	0.42	14.11	0.00
2.4 รูปแบบใช้อำนาจ (Subjective Models)	1.98	0.49	1.20	0.43	14.64	0.00
2.5 รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Models)	2.01	0.54	1.40	0.52	8.98	0.00
2.6 รูปแบบวัฒนธรรม (Cultural Models)	3.09	0.65	4.36	0.44	-17.43	0.00
รวมเฉลี่ย	2.75	0.29	2.98	0.17	-8.28	-

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ด้านการจัดการเรียนรู้ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบัน และสภาพที่ควรจะเป็น แปลค่าไม่แตกต่างกันทุกรูปแบบที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

สภาพและรูปแบบการบริหาร	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่ควรจะเป็น		t-test	Sig (2-telled)
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
3. การจัดการเรียนรู้						
3.1 รูปแบบเป็นทางการ (Formal Models)	3.81	0.32	4.85	0.17	-30.94	0.00
3.2 รูปแบบเพื่อนร่วมงาน(Collegial Models)	3.76	0.33	4.92	0.21	-34.53	0.00
3.3 รูปแบบการเมือง (Political Models)	2.02	0.51	1.37	0.63	8.33	0.00
3.4 รูปแบบใช้อำนาจ (Subjective Models)	2.04	0.54	1.22	0.48	13.58	0.00
3.5 รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Models)	1.97	0.54	1.25	0.55	10.79	0.00
3.6 รูปแบบวัฒนธรรม (Cultural Models)	2.91	0.82	4.25	0.56	-15.94	0.00
รวมเฉลี่ย	2.56	0.41	2.98	0.25	-6.31	-

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ด้านพัฒนาและส่งเสริมวิชาการ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบัน และสภาพที่ควรจะเป็น แปลค่าไม่แตกต่างกันทุกรูปแบบที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

สภาพและรูปแบบการบริหาร	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่ควรจะเป็น		t-test	Sig (2-telled)
	$\overline{X}$	S.D	$\overline{X}$	S.D.		
4. การพัฒนาและส่งเสริมวิชาการ						
4.1 รูปแบบเป็นทางการ (Formal Models)	3.87	0.30	4.95	0.11	-38.39	0.00
4.2 รูปแบบเพื่อนร่วมงาน(Collegial Models)	3.84	0.31	4.88	0.25	-28.60	0.00
4.3 รูปแบบการเมือง (Political Models)	1.89	0.44	1.12	0.21	18.07	0.00
4.4 รูปแบบใช้อำนาจ (Subjective Models)	1.91	0.43	1.13	0.30	17.66	0.00
4.5 รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Models)	1.81	0.38	1.18	0.41	12.76	0.00
4.6 รูปแบบวัฒนธรรม (Cultural Models)	2.75	0.86	4.40	0.83	-14.68	0.00
รวมเฉลี่ย	2.56	0.42	2.94	0.18	-7.9	-

ตารางที่ 5 แสดงผลวิเคราะห์ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบัน และสภาพที่ควรจะเป็น แปลค่าไม่แตกต่างกันทุกรูปแบบที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

สภาพและรูปแบบการบริหาร	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่ควรจะเป็น		t-test	Sig (2-telled)
	$\overline{X}$	S.D	$\overline{X}$	S.D.		
5. การจัดสื่อสารการเรียนรู้						
5.1 รูปแบบเป็นทางการ (Formal Models)	3.82	0.35	4.92	0.14	-32.05	0.00
5.2 รูปแบบเพื่อนร่วมงาน(Collegial Models)	3.72	0.40	4.96	0.21	-30.51	0.00
5.3 รูปแบบการเมือง (Political Models)	1.75	0.50	1.12	0.28	12.22	0.00
5.4 รูปแบบใช้อำนาจ (Subjective Models)	1.69	0.50	1.08	0.27	11.88	0.00
5.5 รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Models)	1.72	0.49	1.16	0.37	11.23	0.00
5.6 รูปแบบวัฒนธรรม (Cultural Models)	2.62	0.98	3.41	0.74	-6.79	0.00
รวมเฉลี่ย	2.77	0.22	2.7	0.22	-5.23	-

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ด้านการวัดและประเมินผล เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบัน และสภาพที่ควรจะเป็น พบว่าไม่แตกต่างกันทุกรูปแบบที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

สภาพและรูปแบบการบริหาร	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่ควรจะเป็น		t-test	Sig (2-telled)
	$\overline{X}$	S.D	$\overline{X}$	S.D.		
6. การวัดผลและประเมินผล						
6.1 รูปแบบเป็นทางการ (Formal Models)	3.83	0.38	5.00	0.00	-33.73	0.00
6.2 รูปแบบเพื่อนร่วมงาน(Collegial Models)	3.72	0.40	4.94	0.19	-31.35	0.00
6.3 รูปแบบการเมือง (Political Models)	1.81	0.51	1.24	0.65	7.65	0.00
6.4 รูปแบบใช้อำนาจ (Subjective Models)	1.75	0.48	1.15	0.52	9.71	0.00
6.5 รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Models)	1.71	0.55	1.17	0.52	8.27	0.00
6.6 รูปแบบวัฒนธรรม (Cultural Models)	2.95	0.79	4.45	0.57	-15.99	0.00
รวมเฉลี่ย	2.63	0.38	2.99	0.29	-8.60	-

การนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามภารกิจการบริหารงานวิชาการทั้ง 6 ด้านซึ่งได้สังเคราะห์ขึ้นและตามรูปแบบการบริหารของ Bush and Glover ทั้ง 6 รูปแบบซึ่งมีองค์ประกอบการบริหาร 4 ด้าน โดยการวิเคราะห์จากผลการวิจัย การสำรวจความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารตามตารางข้างต้น การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่ได้มาตรฐาน 4 แห่งและผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน มาสรุปเป็นผลการวิจัยในครั้งนี้ ได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ที่เหมาะสมและเป็นไปได้ คือ รูปแบบเป็นทางการและรูปแบบเพื่อนร่วมงาน โดยสามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. จำแนกตามภารกิจงานวิชาการทั้ง 6 ด้าน ดังนี้
   1. ด้านการวางแผนวิชาการ เป็นรูปแบบเป็นทางการ
   2. ด้านการบริหารงานหลักสูตร เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน
   3. ด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน
   4. ด้านพัฒนาและส่งเสริมวิชาการ เป็นรูปแบบเป็นทางการ
   5. ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน
   6. การวัดและประเมินผล เป็นรูปแบบเป็นทางการ
2. จำแนกตามองค์ประกอบการบริหารทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

   2.1 องค์ประกอบด้านการวางแผนงานวิชาการ
   1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Goals) เป็นรูปแบบทางการ
   2. การจัดโครงสร้าง (Structure) เป็นรูปแบบทางการ
   3. สภาพแวดล้อมภายนอก (External environment) เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน

4. ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน

2.2 องค์ประกอบด้านการบริหารหลักสูตร

1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Goals) เป็นรูปแบบทางการ
2. การจัดโครงสร้าง (Structure) เป็นรูปแบบทางการ
3. สภาพแวดล้อมภายนอก (External environment) เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน
4. ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน

2.3 องค์ประกอบด้านการพัฒนาและส่งเสริมวิชาการ

1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Goals) เป็นรูปแบบทางการ
2. การจัดโครงสร้าง (Structure) เป็นรูปแบบทางการ
3. สภาพแวดล้อมภายนอก (External environment) เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน
4. ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน

2.4 องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Goals) เป็นรูปแบบทางการ
2. การจัดโครงสร้าง (Structure) เป็นรูปแบบทางการ
3. สภาพแวดล้อมภายนอก (External environment) เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน
4. ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน

2.5 องค์ประกอบด้านการจัดสื่อการเรียนรู้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Goals) เป็นรูปแบบทางการ
2. การจัดโครงสร้าง (Structure) เป็นรูปแบบทางการ
3. สภาพแวดล้อมภายนอก (External environment) เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน
4. ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน

2.6. องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผล

1.การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Goals) เป็นรูปแบบทางการ
2.การจัดโครงสร้าง (Structure) เป็นรูปแบบทางการ
3.สภาพแวดล้อมภายนอก (External environment) เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน
4.ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน

อภิปรายผลการวิจัย

พบว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก สามัญศึกษา คือ รูปแบบเป็นทางการ – เพื่อนร่วมงาน (Formal – Collegial Models) สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

3.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและ

ส่งเสริมวิชาการ ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่าองค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้าง ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและด้านภาวะผู้นำ เป็นรูปแบบทางการ เพราะมีลักษณะการบริหารองค์กรที่ขึ้นอยู่กับคณะสงฆ์ซึ่งมีระบบ ระเบียบปฏิบัติ มีขั้นตอนการสั่งการจากเบื้องบน ผู้บริหารซึ่งเป็นพระสงฆ์จึงบริหารงานโดยอิงตามกฎระเบียบเป็นหลัก

3.2 สภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

ด้านการวางแผนงานวิชาการ องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้าง รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ เพื่อให้มีความชัดเจน องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและภาวะผู้นำ รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะการทำหน้าที่ตามภาระงานทั้งสองด้านนี้ ต้องได้รับความร่วมมือจากสมาชิกหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการวางแผนงานด้านวิชาการให้เป็นไปตามเป้าหมายและระเบียบต่างๆต้องใช้ภาวะผู้นำแบบเพื่อนร่วมงานเพื่อรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะตลอดจนการเปิดโอกาสในการตัดสินใจ

ด้านการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้าง รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ ที่มุ่งพัฒนาพระภิกษุสามเณรให้ได้รับความรู้วิชาการที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามความมุ่งหมายทางการศึกษา องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและภาวะผู้นำ รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะการบริหารหลักสูตรต้องมีการขอความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานภายนอกในการจัดทำหลักสูตรหรือประเมินหลักสูตรต่างๆเพื่อพัฒนาหลักสูตรและต้องใช้ภาวะผู้นำแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะต้องมีการติดต่อ ประสานงาน รับฟังความคิดเห็นตลอดถึงการขอความร่วมมือในด้านอื่นๆจากหน่วยงานและบุคคลหลายฝ่าย

ด้านการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้าง รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ เพราะการจัดการเรียนรู้เป็นการสนับสนุนเพิ่มเติมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะอันสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ฉะนั้นจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของการจัดการเรียนรู้จึงต้องอิงเกณฑ์ตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและด้านภาวะผู้นำเป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะเป็นการเปิดกว้างสำหรับทุกฝ่ายเพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้างสรรค์ เพื่อความหลากหลายอันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนและให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างหลากหลายตามสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และกระบวนการการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ด้วยดี ผู้นำจึงต้องมีภาวะผู้นำแบบเพื่อนร่วมงาน

ด้านการพัฒนาและส่งเสริมวิชาการ องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้าง รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ เพราะเป็นการเพิ่มพูนคุณภาพทางวิชาการในด้านต่างๆ เช่น การใช้หลักสูตร การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานต้นสังกัด องค์ประกอบด้าน

สภาพแวดล้อมภายนอกและด้านภาวะผู้นำ เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะในการพัฒนาและส่งเสริมวิชาการนั้น ไม่สามารถบริหารจัดการได้เพียงลำพังหรือเพียงอำนาจการสั่งการเท่านั้น จะต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากเพื่อนร่วมงานหรือจากหน่วยงานภายนอกที่มีความรู้ความสามารถจึงจะขับเคลื่อนงานวิชาการให้เกิดคุณภาพได้

ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้างรูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ เพราะการจัดสื่อการเรียนรู้ คือเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีและเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆโดยเป็นไปตามที่กำหนดในแผนการสอน องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและด้านภาวะผู้นำ เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะต้องอาศัยบุคคลที่มีทักษะความสามารถในการสร้างหรือผลิต คิดค้น นวัตกรรมสื่อที่มีคุณภาพและตรงตามวัตถุประสงค์การบริหารแบบเพื่อนร่วมงานจะสามารถติดต่อและประสานงานให้สำเร็จได้ง่ายขึ้น

ด้านการวัดและประเมินผล องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้าง รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและด้านภาวะผู้นำ เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้นั้น ต้องได้รับความร่วมมือจากครูหลายฝ่าย หน่วยงานทั้งภายในและภายนอกการบริหารแบบเพื่อนร่วมงานจึงจำเป็นและสำคัญสำหรับภารกิจและองค์ประกอบในด้านนี้

3.3 รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ผู้วิจัยนำเสนอตามทฤษฎีรูปแบบการบริหารของ Bush and Glover 6 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) รูปแบบเป็นทางการ 2) รูปแบบเพื่อนร่วมงาน 3) รูปแบบการเมือง 4) รูปแบบใช้อำนาจ 5) รูปแบบคลุมเครือ 6) รูปแบบวัฒนธรรม ซึ่งมีองค์ประกอบการบริหาร 4 ด้าน คือ 1) การกำหนดจุดมุ่งหมาย 2) การจัดโครงสร้าง 3) สภาพแวดล้อมภายนอก 4) ภาวะผู้นำ และภาระกิจการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผนวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานหลักสูตร 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมวิชาการ 5) ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ 6) ด้านการวัดและประเมินผล

โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนของโรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 จำนวน 165 คน จากการสำรวจสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นจากผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาที่ได้มาตรฐาน 4 แห่งและการสนทนากลุ่ม (Focus Group)โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และได้เลือกรูปแบบการบริหารแบบเป็นทางการและแบบเพื่อนร่วมงาน มาประยุกต์ใช้ในลักษณะการผสมผสานกันและผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบการบริหาร คือรูปแบบเป็นทางการ – เพื่อนร่วมงาน (Formal – Collegial Models)

ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการในรูปแบบเป็นทางการและเพื่อนร่วมงาน (Formal – Collegial Models) มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ที่จะนำมาบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่สามารถนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารของโรงเรียนให้เหมาะสมตามสภาพบริบทของโรงเรียน

1.2 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาโรงเรียนขนาดกลางหรือขนาดเล็กสามารถศึกษาแนวทางของการบริหารงานตามรูปแบบที่นำเสนอไปประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียน

1.3 มหาเถรสมาคม ซึ่งควบคุมดูแลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สามารถพิจารณาแนวทางการบริหารตามรูปแบบที่นำเสนอ เพื่อการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 รูปแบบที่พัฒนาขึ้นยังมิได้มีการนำไปทดลองใช้ เพื่อดูประสิทธิผลของการใช้รูปแบบ ดังนั้น ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาติดตามผลสัมฤทธิ์จากการใช้รูปแบบดังกล่าวกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม

2.2 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาควรมีการวิจัยและศึกษาว่ารูปแบบที่ได้จากการวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้กับภาระงานด้านอื่นได้หรือไม่

2.3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ควรมีการวิจัยและศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารตามแนวคิดของนักวิชาการอื่น เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2552.

กองพุทธศาสนศึกษา.แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ การพัฒนาการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.2556

บำรุง สุขพรรณ์. การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.2554

พระขรรค์ชัย ศุภนภินทรีย์. การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษากลุ่มที่ 1 เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขตที่ 1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.2556

พระไพศาล วิสาโล.พุทธศาสนาไทยในอนาคต แนวโน้มและทางออกจากวิกฤต. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.2556

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต),จาริกบุญ จารึกธรรม.กรุงเทพฯ:2560

พระสมบูรณ์ วิลา.ปัญหาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.2554

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น

ฉัตรชัย ทองคำพันธุ์, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
E-mail: chatchai.ton@neu.ac.th, โทร.095-6587374
รศ.วิไลวัจส์ กฤษณะภูติ, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ดร.ลักษณา แกล้วกล้าหาญ, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์อัตลักษณ์ของบัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดขอนแก่น และเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi structured Interview : SSI) เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดขอนแก่นแนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guied) แนวทางการสังเกต (Observation Guied) แบบจดบันทึกข้อมูลภาคสนาม กล้องบันทึกภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลและวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1.) ความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดขอนแก่น บัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการของสังคมควรเป็นบัณฑิตที่ถึงพร้อมด้วยความรู้ด้านวิชาการควบคู่กับการมีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อที่จะสามารถ นำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จ และต้องมีคุณธรรมในการทำงานด้วยความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ ขยันพากเพียร อดทน หนักเอาเบาสู้ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค รักการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง เห็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีความเป็นประชาธิปไตยและรู้จักสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคม สถาบันอุดมศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการผลิตบัณฑิตออกไปรับใช้สังคมมีความเที่ยงธรรมและยุติธรรม มีความเสียสละขยันในการทำงานมีจิตอาสาในการช่วยเหลือสังคม มีความเสียสละและจิตอาสา มองเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากว่าส่วนตนมีความเสียสละที่เป็นผู้ให้และผู้รับ ยึดมั่นอยู่บนความมีคุณธรรมจริยธรรมและสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมได้ (2.) ปัญหาความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดขอนแก่น ปัญหาความเสื่อมโทรมทางคุณธรรมจริยธรรมของสังคมไทยในปัจจุบัน ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต ปัญหาการขาดความรับผิดชอบและเกียจคร้านและปัญหาการขาดการประมาณตนและความยับยั้งชั่งใจ จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอนาคตของประเทศไทยขึ้นอยู่กับเยาวชนในวันนี้ หากเยาวชนของชาติมัวหลงงมงายในอบายมุขและสิ่งเสพติด ประเทศจะมั่นคงได้อย่างไร สถาบันการศึกษาควรปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างให้เยาวชนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นมีทักษะในการจัดการ มีคุณธรรมและมีค่านิยมที่ดีงาม การหลีกเลี่ยงปัญหา การไม่มีความรับผิดชอบต่อเองและผู้อื่นในบางประการ เช่นการมีปัญหากันในการทำงานเป็นกลุ่ม ปัญหาการขาดการประมาณตนและความยับยั้งชั่งใจ ปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม

ซึ่งพบว่ามีค่านิยมหลายประการที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต เช่น การขาดความอดทน รวมทั้งปัญหาในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ขาดการประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม เช่น การดื่มสุรา และการขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักศาสนาคุณธรรม จริยธรรม (3.) แนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น แนวทางในการพัฒนา การมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะและความสามารถด้านวิชาการในศาสตร์ต่างๆ ที่ได้เล่าเรียนและมีความสามารถในการปฏิบัติงานตลอดจนมีความรู้เท่าทันความเป็นไปและการเปลี่ยนแปลงของประเทศและของโลก ซึ่งเกิดจากการใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีระเบียบวินัยในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้สู้งานมีความมุ่งมั่นตั้งใจขยันมานะอดทน มีความเพียรพยามยาม มีวินัย มีมนุษยสัมพันธ์ มิจิตอาสา และมีความรับผิดชอบในการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย คือเป็นสถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตโดยการพัฒนาหลักสูตรและทำการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐานและดำเนินการตามพันธกิจด้านต่าง ๆโดยเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านต่างๆเพื่อเสริมสร้างความเจริญและความเข้มแข็งให้กับชุมชนและท้องถิ่น เน้นในด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของบัณฑิตทาง รัฐประศาสนศาสตร์ในแต่ละด้าน ให้เป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรมจริยธรรมในการมีจิตสำนึก มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองให้มากขึ้นจนนำไปสู่การดำเนินชีวิตในการปฏิบัติเพื่อมีจิตใจที่ใสสะอาดใฝ่หาแต่ความดีงามทางด้านคุณธรรมจริยธรรม

คำสำคัญ: ตัวบ่งชี้, ความเป็นพลเมืองของนักเรียน, โรงเรียนประถมศึกษา

Received: October 15, 2017, Accepted October 20, 2017

Opinions towards Identity of Public Administration Graduate of North Eastern University, Khon Kaen Province.

CHATCHAI THONGKHAMPHAN, North Eastern University
E-mail: chatchai.ton@neu.ac.th, Tel.095-6587374
Assoc.Prof.Wiraiwat Kritsanaphuti, North Eastern University
Dr.Luksana Kaowkahan, North Eastern University

Abstract

This research aimed at studying opinions towards identity of public administration graduate of North Eastern University in Khon Kaen Province, and finding an approach to develop the identity of public administration graduate of North Eastern University. This qualitative research used semi-structured interview (SSI) to gather the opinions towards the identity of public administration graduate of North Eastern University in Khon Kaen Province from 50 respondents. The research

employed interview guideline, observation guideline, field work record form, camera, data analysis and descriptive analysis.

The result shows that (1.) Regarding to the opinions towards the identity of public administration graduate of North Eastern University in Khon Kaen Province, desirable graduates in accordance with social demands would possess academic knowledge together with morals and ethics in order to adopt knowledge and experience for successfully making a live and work with honesty, responsibility, diligence, tolerance, hardworking, persistence against obstacles, love to learn continuously, realizing the public benefit more than own benefit, respect of democracy, and creating the peace in the society. It is very crucial for educational institutions to produce graduates to serve the society while having equity and justice, sacrifice, diligence, volunteer spirit to help the society, realizing the public benefit more than own benefit, clinging to morals and ethics, and being a role model to the society. (2.) Regarding to problems about the opinions towards the identity of public administration graduate of North Eastern University in Khon Kaen Province, there were moral and ethical deteriorations of Thai society; for example, issues on honesty, non-responsibility, indolence, lack of self-evaluation and non-restraint. All of which would impact to changes in the society. Since future of that nation relies on young generation of today, it is difficult for the country to be strong if the young generation is fond of vices and drugs. Educational institutions would have learning reform in place in order to fortify the young generation so that they can think, act and solve a problem by themselves, have management skills, and have ethics and value. Problem avoidance and non-responsibility with oneself and others, including having problems in work group, lack of self-evaluation and non-restraint, moral and ethical issues were due to various values not supporting the way of life in the future; for instance, intolerance, issues on temperance itself, lack of behaving in a moral manner like drinking and ignorance and non-understanding of dogma, morals and ethics. (3.) For approach to develop the identity of public administration graduate of North Eastern University in Khon Kaen Province, the approach should include creation of knowledge and understanding, skills and academic capabilities in disciplines which a graduate learns and operation capabilities as well as recognizing not only current situations but also national and global changes thanks to yearning to know, austerity in self-development to be knowledgeable person with determination, endurance, hardworking, discipline, interpersonal relations, volunteer spirit, and responsibility in working to achieve job objectives and benefit to the public inside and outside the university. The educational institutions had to produce graduates by designing a curriculum,

teaching in good quality, doing researches and providing academic services to the society, preserving art and culture based on locality, and realizing missions of being a learning source of various disciplines to strengthen prosperity and strength for communities and localities, concentrate on development of each dimension of the identity of public administration graduate in order for the graduate to be knowledgeable with morals and ethics in mind, have more self-honesty so as to have way of life with clear mind and goodness.

Keywords: Identity of Public Administration Graduate

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บทนำ

จากการประกาศใช้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)พ.ศ. 2545 หมวด 6 ว่าด้วย มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ตามมาตรา 47 ทำให้ต้อง มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก สำหรับการประกันคุณภาพภายนอกนั้น กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก ทำการประเมินการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา จากสาระโดยสรุปในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว ได้ส่งผลต่อการดำเนินงานตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาอย่างมาก ในประเด็นที่สำคัญคือ 1.สถาบันอุดมศึกษาต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้ดีขึ้น 2.ระบบประกันคุณภาพต้องมีทั้ง 2 ระบบคือ 2.1 ระบบประกันคุณภาพภายในโดยกำหนดให้การประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาให้ดีขึ้น 2.2 ระบบประกันคุณภาพภายนอกโดยสถาบันอุดมศึกษาต้องให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษารวมถึงการที่ต้องจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นผลจากการประกันคุณภาพภายใน มีเนื้อหาสาระครอบคลุมทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารประเทศเพื่อให้เกิดสัมฤทธิผลตามนโยบายแห่งรัฐซึ่งหมายรวมถึงการสร้างความตระหนักรู้ถึงปรัชญาการเมือง บริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารและให้บริการภาครัฐ นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐทั้งในระดับชาติ ภูมิภาคและท้องถิ่น รวมทั้งเน้นแนวคิดและกระบวนการต่างๆในการบริหารงานภาครัฐและสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มุ่งเน้นการสร้างพหุวิทยาการเพื่อให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาได้มีความรู้ปัญญาและทักษะในการประกอบวิชาชีพในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและให้บริการของรัฐในด้านต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และเป็นธรรม มีความรู้ทางวิชาการและทักษะทางวิชาชีพทางรัฐประศาสนศาสตร์ มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ รวมทั้งสร้างนวัตกรรมบนพื้นฐานของแนวคิดและทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ได้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์และประยุกต์ใช้ความรู้ทางรัฐประศาสนศาสตร์ในการวิเคราะห์สถานการณ์หรือสภาพปัญหาที่มีความ

ซับซ้อนได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนนำทักษะทางการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่มีความเป็นพลวัตและมีความสลับซับซ้อนได้ อันนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมทางรัฐประศาสนศาสตร์สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมที่มีความหลากหลาย รับฟังความเห็นที่แตกต่างและแสดง ความคิดเห็นได้อย่างสร้างสรรค์ มีภาวะผู้นำในทางวิชาการและสามารถแสดงความเห็นเชิงวิพากษ์บนฐานแนวคิดและทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์มีประสิทธิภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมถึง มีความรู้ความสามารถใช้เครื่องมือในทางสถิติขั้นพื้นฐานในการแก้ปัญหาทางการวิจัยได้อย่างถูกต้องรวมทั้งสามารถใช้เครื่องมือทางสถิติมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางรัฐประศาสนศาสตร์ได้กลุ่ม องค์ความรู้ด้านทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม กลุ่มวิชาดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการบริหารที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล จริยธรรมของผู้บริหาร ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลและเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรมได้ด้านความรู้จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจหลักการและทฤษฎีทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

บริบททางการเมืองทั้งระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับระหว่างประเทศ กฎหมาย ปรัชญาการเมือง การบริหารจัดการภาครัฐ การจัดทำและส่งมอบบริการสาธารณะ การบริหารจัดการภายในท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ทำให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ดังกล่าวในการทำงาน ตลอดจนนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมรัฐประศาสนศาสตร์ได้ทั้งด้านทักษะทางปัญญา จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจหลักการและทฤษฎีทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ บริบททางการเมืองทั้งระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับประเทศ กฎหมาย ปรัชญาการเมืองการบริหารจัดการภาครัฐการจัดทำและส่งมอบบริการสาธารณะ การบริหารจัดการภายในท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ทำให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ในการทำงาน เน้นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการนโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐบนหลักการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์อันนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมรัฐประศาสนศาสตร์ในด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จะเน้นถึงด้านการบริหารงานภาครัฐ การจัดทำและการส่งมอบบริการสาธารณะ ยุทธศาสตร์การปกครองท้องถิ่นซึ่งจะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของคนในชุมชนและในท้องถิ่น ทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการประสานงานและเรียนรู้ที่จะรับผิดชอบต่อสังคมรวมทั้งสามารถเสนอความเห็นในสถานการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสมมาตรฐานการเรียนรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม (Ethics and Moral) พัฒนานิสัยและประพฤติตนอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม และด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตนและส่วนรวมสามารถปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยมและจัดการปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยมพื้นฐานและความรู้สึกของผู้อื่นมาตรฐานการเรียนรู้ด้านความรู้(Knowledge) เข้าใจความรู้และหลักการของแนวคิดและทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์รู้และเข้าใจถึงความก้าวหน้าของความรู้ตลอดจนธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบและ ข้อบังคับที่เปลี่ยนไปตามสถานการณ์ในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ตระหนักรู้ถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการต่อยอด องค์ความรู้ในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มาตรฐานการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา(Cognitive Skills)สามารถค้นหาข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับรัฐประศาสนศาสตร์ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายสามารถศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์หรือสภาพปัญหาที่ซับซ้อนโดยใช้ความรู้แนวคิดและทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์มาตรฐานการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ(Interpersonal Skills and

Responsibility) มีความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเองและแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำและสมาชิกที่ดีของกลุ่มสามารถปรับตัวได้ในสังคมที่มีความหลากหลาย รับฟังความเห็นที่แตกต่างและแสดงความเห็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางรัฐประศาสนศาสตร์ได้อย่างสร้างสรรค์ มีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับพื้นฐานของตนเองและบริบทของกลุ่มมาตรฐานการเรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills) มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้และ การนำเสนอข้อมูลทางรัฐประศาสนศาสตร์ในรูปแบบที่หลากหลายได้อย่างเหมาะสม กับกลุ่มบุคคลต่างๆสามารถใช้เครื่องมือทางสถิติขั้นพื้นฐาน ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับประเด็นปัญหาทางการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์สามารถสื่อสารประเด็นทางรัฐประศาสนศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการประเมิน เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถาบันอุดมศึกษาสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จึงได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย 7 มาตรฐาน 46 ตัวบ่งชี้ซึ่งในมาตรฐานที่ 1 มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 ระดับความพึงพอใจของนายจ้าง ผู้ประกอบการผู้ใช้บัณฑิตทำให้มหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องดำเนินการศึกษาและสำรวจความพึงพอใจของผู้ประกอบการในการทำงานของบัณฑิต มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2559 เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษาและนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย การปรับกระบวนการผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการและทันกับกระแสของการเปลี่ยนแปลงของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาปัญหาความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น

วิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi structured Interview : SSI) เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดขอนแก่นแนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guied) แนวทางการสังเกต (Observation Guied) แบบจดบันทึกข้อมูลภาคสนาม กล้องบันทึกภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลและวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย และ อภิปรายผล

ส่วนที่1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยพบ ว่า ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 50 คน เป็นชาย 18 เป็นหญิง 32 คน อายุอยู่ในช่วง 20-29 ปี มากที่สุด (36 คน) รองลงมา 30-39 ปี (4 คน) รองลงมา 40-49 ปี (5 คน) รองลงมา 50-59 ปี (3 คน) อายุอยู่ในช่วง 60-69 ปี (2 คน) น้อยที่สุด ระดับการศึกษาพบว่า ระดับปริญญาตรี (40 คน) มากที่สุด รองลงมา ปริญญาโท (8 คน) ปริญญาเอก (2 คน) น้อยที่สุด สถานภาพโดสด (36 คน) มากที่สุด รองลงมา แต่งงาน (13 คน) และน้อยที่สุด หย่าร้าง (1 คน) อาชีพ นักศึกษา มากที่สุด (20 คน) รองลงมา บัณฑิต (15 คน) รองลงมา เจ้าของกิจการ (10 คน) และน้อยที่สุด อาจารย์ (5 คน) (ดังภาคผนวก ข)

ส่วนที่ 2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น

2.1 ด้านคุณธรรมจริยธรรม จากผลการวิจัยพบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริตต่อตนเองและผู้อื่นมีความเมตตา กรุณา และช่วยเหลือผู้อื่น ยึดมั่นในศีลธรรมอันดีงามของไทยพิจารณาสิ่งต่างๆ ด้วยความยุติธรรมและถูกต้องการควบคุมตนเองพึ่งพาตนเองเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมมีความรับผิดชอบทั้งในส่วนตนและส่วนรวม มีความเป็นกลาง ตรงไปตรงมา มีความเที่ยงธรรมและยุติธรรม มีความเสียสละขยันในการทำงาน มีจิตอาสาในการช่วยเหลือสังคม มีความเสียสละและจิตอาสา มองเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากว่าส่วนตนมีความเสียสละที่เป็นผู้ให้และผู้รับ เช่น การไปเข้าค่ายจิตอาสาพัฒนาชุมชนการพัฒนาในเขตพื้นที่ไม่ว่าจะเป็น โรงเรียน หมู่บ้าน ในจังหวัดขอนแก่น รวมทั้งในด้านการเรียนการทำงานก็มีความซื่อตรง มีความประพฤติที่เรียบร้อย การแต่งกายถูกระเบียบวินัย มีสัมมาคารวะและความอ่อนน้อมถ่อมตนมีการรักษาค่านิยมอันดีงามและมีความเป็นประชาธิปไตย ยึดมั่นอยู่บนความมีคุณธรรมจริยธรรมและสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมได้

2.2 ด้านความรู้ จากผลการวิจัยพบว่า ด้านความรู้ของบัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตร์ มีความรู้ ความสามารถในสาขาที่ตนเองกำลังศึกษาอยู่เป็นอย่างดีมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชา/หลักสูตรที่เรียนการระบุความรู้ด้านทฤษฎีต่าง ๆ หรือความรู้ที่เป็นพื้นฐานได้สามารถตีความ ขยายความ แปลความ ย่อความ จับใจความได้สามารถนำความรู้เชิงทฤษฎีไปประยุกต์ในสถานการณ์ใหม่ได้ มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีความรู้รอบตัว หมั่นแสวงหาความรู้อยู่เสมอโดยนำความรู้และความสามารถที่มีนำไปประกอบอาชีพและแนะนำผู้อื่นได้ ทั้งในด้านทฤษฎีและการนำไปปฏิบัติ มีความรู้พื้นฐานทั้งด้านวิชาการและการดำเนินชีวิต ในด้านต่างๆ ทั้งการบริหารรัฐกิจซึ่งเป็นองค์กรของรัฐและเอกชน มีความสามารถในการวางแผน และประเมินปรับปรุงความรู้ในการทำงาน ความสามารถของกรประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย มีความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน สามารถสรุปและตีความสิ่งที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักเลือกใช้ข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจและแก้ปัญหา สามารถจัดการข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอข้อมูลได้เข้าใจ และเป็นระบบรวมทั้งความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้

2.3 ด้านทักษะทางปัญญา จากผลการวิจัยพบว่า ด้านทักษะทางปัญญาสามารถนำความรู้ไปแก้ไขปัญหาต่างๆได้ โดยการวิเคราะห์หาเหตุและผลตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมีกระบวนการทางทฤษฎีและการปฏิบัติ สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้ มีไหวพริบ ปฏิภาณ และทักษะทางปัญญาในการแก้ไขปัญหาเฉพาะตัว และปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นแสดงออกถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการ

แก้ปัญหาและทำงานท่ามกลางความกดดันได้ สามารถแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพและรวดเร็วสามารถแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ และพัฒนาตนเองได้สามารถปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ สิ่งแวดล้อมในองค์กรสามารถชี้แนะปัญหาให้กับสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาโดยผ่านทางสันติสุข และสร้างความรัก ความสามัคคี ให้เกิดขึ้นทางสังคมได้เป็นอย่างดี มีความสามารถในการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาที่ซับซ้อน และการเสนอแนวทางการแก้ไขที่สร้างสรรค์ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ปัญหา และตัดสินแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม มีทักษะทางปัญญาที่สามารถนำไปพัฒนาต่อการดำเนินชีวิต ต่อตนเองเพื่อนำไปสู่ความก้าวหน้าในชีวิต มีปัญญา ความรู้ที่เฉลียวฉลาดเป็นอย่างดีในการพัฒนาความคิดอยู่เสมอ

2.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จากผลการวิจัยพบว่าด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นที่มีความแตกต่างกันทางการศึกษา สังคมและวัฒนธรรมได้เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รู้จักรักษาสิทธิของตนเองและเคารพสิทธิของผู้อื่น ให้เกียรติยอมรับบทบาทหน้าที่ผู้อื่นและปฏิบัติต่อบุคคลอื่นด้วยความเคารพรักษาความสัมพันธ์ที่ดี และสามารถสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มที่ช่วยให้เกิดผลดีกับงาน แสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ความมี ไมตรีจิต ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและให้ความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อให้การทำงานบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอนต่อตนเองมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวปฏิบัติตนเท่าเทียมกับผู้อื่น มีหน้าที่และความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายอยู่เสมอ บัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน ไม่ว่าจะการทำงานทำงานงานเป็นทีม การแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ก็ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีวิสัยทัศน์ที่กว้างขวางและการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพ รวมทั้งความสามารถในการแสดงออกถึงภาวะความเป็นผู้นำ การกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกอยู่เสมอทั้งมีความรับผิดชอบต่อองค์กรและสังคมมีการวางตัวและแสดงความคิดเห็นที่เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ในความรับผิดชอบในการปฏิบัติต่อหน่วยงานในองค์กรหรือภายในมหาวิทยาลัย รวมทั้งไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นและมีความรับผิดชอบจากผลการปฏิบัติของตน

ส่วนที่ 3. ปัญหาความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น

3.1 ด้านคุณธรรมจริยธรรม จากผลการวิจัยพบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นปัญหาเกี่ยวกับการซื่อสัตย์ สุจริต ปัญหาความเกียจคร้าน ยังขาดความซื่อสัตย์ต่อตนเองในบางเรื่องคือยังยึดหลักความสบายเป็นหลักอยู่ ในด้านปัญหาของตนเองการไม่พร้อมส่วนบุคคล เช่น การพูดโกหก การพูดไม่ตรงกับความเป็นจริง ปัญหาการไม่ตรงต่อเวลา การหลีกเหลี่ยงปัญหา การไม่มีความรับผิดชอบต่อเองและผู้อื่นในบางประการเช่น การมีปัญหากันในการทำงานเป็นกลุ่ม ปัญหาการขาดการประมาณตนและความยับยั้งชั่งใจ ปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมซึ่งพบว่ามีค่านิยมหลายประการที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต เช่น การขาดความอดทน รวมทั้งปัญหาในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ขาดการประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม เช่น การดื่มสุรา และการขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักศาสนาคุณธรรม จริยธรรม

3.2 ด้านความรู้ จากผลการวิจัยพบว่า ด้านความรู้บัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ยังขาดการใฝ่หาความรู้จากภายนอก และรอบๆตัวจากช่องทางในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น

เอกสาร หนังสือ หรือสื่อต่างที่ยังไม่ค่อยมีความสนใจมากพอ บัณฑิตบางคนอาจยังมีความรู้ไม่เพียงพอ หรือไม่พร้อมที่จะออกไปทำงาน เพราะอาจจะยังขาดความรับผิดชอบ ความเอาใจใส่ต่อการเรียนเป็นบางส่วน ไม่ค่อยสนใจในการเรียน การขาดความรู้ ความเข้าใจในบางสาขาวิชาที่เรียน ขาดความรู้ในด้านทฤษฎีต่างๆ ในสาขาวิชาที่เรียนอาจยังขาดความรู้ที่เป็นพื้นฐาน ยังไม่สามารถตีความ ขยายความ แปลความ จับใจความได้จากการเรียน เพราะบัณฑิตยังขาดความเอาใจใส่ในการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย การไม่ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง และการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งปัญหาด้าน ความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาการ เช่น ขาดความสามารถในการประยุกต์ใช้ทางวิชาการสู่สภาพความเป็นจริงของสังคม และปัญหาการขาดวิสัยของการใฝ่รู้ ซึ่งพบว่าความรู้รอบตัวหรือความรู้ทั่วไปทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ของบัณฑิตยังไม่มากพอในบางส่วนของความรู้ที่ได้รับ

3.3 ด้านทักษะทางปัญญา จากผลการวิจัยพบว่า ด้านทักษะทางปัญญาพบว่าบัณฑิตบางคนมีความรู้ความสามารถแต่ไม่กล้าที่จะแสดงออกในการนำความรู้ทางปัญญาที่มี นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้ มีการคิด การตัดสินใจในบางเรื่อง บางประการ ที่ผิดพลาดในบางสิ่งบางอย่างที่เกิดขึ้นต่อตัวเอง การขาดการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ไม่ค่อยแสดงความรู้ ความสามารถที่ตนเองมีอยู่ให้สังคมได้รับรู้อาจเป็นเพราะตนเองอาจจะมีความรู้ในบางเรื่องที่ไม่เพียงพอต่อการแสดงออก การขาดการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ขาดความมุ่งมั่นมุ่งมั่นที่จะกระทำสิ่งสำคัญให้ประสบความสำเร็จ ขาดความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ เข้าใจแนวคิดหลักการ ทฤษฎีและกระบวนการต่างๆในการคิดวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหาเมื่อต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดมาก่อน ขาดความสามารถในการตัดสินใจที่แน่ชัด ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

3.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จากผลการวิจัยพบว่าด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ยังขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง ที่จะนำพาตนเองไปสู่ความสำเร็จในการเรียน การดำเนินชีวิต ขาดความรับผิดชอบต่อบุคคล ขาดการทำงานเป็นทีมอาจจะไม่ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกันในบางเรื่อง ขาดภาวะความเป็นผู้นำในบางประการ โยปัญหาที่เกิดขึ้นในบางครั้งชอบคิดว่าไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง อาจจะมีความขัดแย้งในการทำงานกับกลุ่มบุคคลนั้นที่ร่วมกันทำงาน อีกทั้งยังขาดความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง ขาดความเชื่อมั่นในตนเองและการแสดงออก และปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลภายในองค์กร และเพื่อนร่วมงาน แต่โดยรวมแล้วบัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มีทักษะที่ดี มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคล และสังคมเป็นอย่างดี

ส่วนที่ 4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น

4.1 ด้านคุณธรรมจริยธรรม จากผลการวิจัยพบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรมควรมีการจัดโครงการที่เกี่ยวกับการตระหนักถึงคุณธรรม จริยธรรม หรือกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตร เพื่อเป็นการพัฒนาจิตใจโดยตรงโดยมีแนวทางการส่งเสริมในด้าน การมีวินัย การตรงต่อเวลา ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกายที่ถูกระเบียบ ด้านการข้อบังคับขององค์กรและสังคม และเน้นในด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของบัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตร์ในแต่ละด้าน ให้เป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรมจริยธรรมในการมีจิตสำนึก มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองให้มากขึ้นจนนำไปสู่การดำเนินชีวิตในการปฏิบัติ เพื่อมีจิตใจที่ ใส สะอาด ใฝ่หาแต่ความดีงามทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และอีกแนวทางในการส่งเสริมอีกด้านคือ ใน

การเรียนการสอนในห้องเรียนอาจารย์ก็สามารถสอดแทรกการสอนในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เป็นสื่อในการเรียน การสอนอีกด้านเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษา มีความตระหนักในคุณธรรม จริยธรรม มากยิ่งขึ้นและนิมนต์พระคุณเจ้ามาเทศนาในเรื่องต่างๆของคุณธรรม จริยธรรม หรือการเชิญผู้เชี่ยวชาญทางด้านศีลธรรมเป็นการจัดอบรม ให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักศึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางด้านคุณธรรม จริยธรรม เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นทางสังคม เพื่อใช้เป็นแนวทางนำเอาความรู้ที่ได้ มาปรับใช้ในชีวิตให้แก่ตนเอง ตามสภาพแวดล้อมที่ตนเอง อาศัยอยู่อันได้แก่ บุคคลและสถานที่ ด้านสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค และการยอมรับความคิดเห็นแก่ผู้อื่น

4.2 ด้านความรู้ จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางในการพัฒนาทางด้านความรู้ความสามารถ ควรมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรในรายวิชาที่จะทำการสอนให้มีการพัฒนาความรู้มากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการวางแผน การประเมินและปรับปรุงความรู้ของหลักสูตร เพราะจะต้องเพิ่มความรู้ภายในห้องเรียนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมและอยู่ในสังคมที่มีความรู้ ในด้านต่างๆ โดยอาจจะมีการจัดอบรมให้แก่บุคลากรเพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่อาจารย์ผู้สอนในการพัฒนาความรู้ในด้านต่างๆและนำมาจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษา ให้มีความรู้ ความคิดที่ก้าวไกล เพื่อการดำเนินชีวิตและการนำความรู้มาใช้อย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ เพื่อปรับตัวให้สอดคล้องในด้านที่ศึกษาซึ่งนำความรู้ที่ได้มาใช้แก้ไขปัญหา ให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี ปัจจัยที่สำคัญคือการจัดภาพรวมอย่างกว้างๆ เกี่ยวกับการจัดโครงสร้างและเนื้อหาสาระการเรียน การสอน ไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นการส่งเสริมในความสามารถ ความเข้าใจในหลักการต่างๆของวิชาที่ศึกษา และนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาต่อการดำเนินชีวิต กาใช้สติปัญญาที่มีความรู้ได้เป็นอย่างดี

4.3 ด้านทักษะทางปัญญา จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการส่งเสริมทักษะทางปัญญาอันได้แก่ แนวทางในการส่งเสริมการมีความรู้ ความสามารถ ในการนำความรู้ที่มีไปประยุกต์ใช้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ในการส่งเสริมการเพิ่มทักษะการหาแรงบัลดาลใจ เพื่อให้เกิดความมุ่งมั่น เกิดปัญญาในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา มีไหวพริบ ปฏิภาณ การแก้ปัญหาเฉพาะตัวและปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น และสามารถชี้แนะปัญหานั้นให้แก่สังคม โดยมีการแก้ปัญหาผ่านทางสันติและการสร้างความรัก ความสามัคคี ให้เกิดขึ้นทางสังคม มองเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีการพัฒนาทักษะทางปัญญา การพัฒนาตนเองอยู่เสมอ แนวทางในการพัฒนาทักษะทางปัญญา สู่ความสำเร็จ คือการพัฒนาความคิดรวบยอด รวมทั้งหลักการทางทฤษฎี และการฝึกปฏิบัติ บัณฑิตควรถูกฝึกให้สามารถสะท้อนกระบวนการความคิดของตัวเอง เมื่อพบกับงานใหม่ๆที่ท้าทาย และสามารถพัฒนาการจัดการกลยุทธ์ ในการคิดของตนเองเมื่อต้องแก้ไขปัญหาประเด็นในลักษณะต่างๆได้เป็นอย่างดี

4.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางในการส่งเสริมด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแนวทางในการส่งเสริมโดยการจักโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ โดยการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน สังคม และนักศึกษาต่างคณะเพื่อเป็นการสานสัมพันธ์ต่อกัน ในด้านการส่งเสริมในด้านความเป็นผู้นำ และมีจิตอาสา มุ่งเห็นผลประโยชน์ต่อสังคม ในด้านการพัฒนาตนเองได้แก่ ความไม่เห็นแก่ตัว อาศัยซึ่งกันและกัน เคารพในความคิดเห็นของบุคคลอื่น แนวทางในการส่งเสริมในด้านความรับผิดชอบโดยการหมอบหมายงานหรือสิ่งต่างๆเพื่อฝึกฝนให้นักศึกษาเกิดการรับผิดชอบต่องานที่ตนเองได้รับ และผู้อื่นมีทักษะในการทำงานเป็นทีมเกิด

การปฏิสัมพันธ์กันกับผู้อื่นอย่างถูกกาลเทศะมีความขยันหมั่นเพียรและความอดทนต่อการเรียน การทำงาน การรับผิดชอบต่อหน้าที่รวมทั้งมีบุคลิกภาพที่ดีและมีมนุษย์สัมพันธ์กับผู้ร่วมงานและผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมและดีงาม

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์ของบัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น ในครั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลได้พบประเด็นที่น่าสนใจจึงนำมาอภิปลายผลดังต่อไปนี้ จากผลการวิจัยพบว่า

ความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่นด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่า บัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการของสังคมควรเป็นบัณฑิตที่ถึงพร้อมด้วยความรู้ด้านวิชาการควบคู่กับการมีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อที่จะสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จ และต้องมีคุณธรรมในการทำงานด้วยความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบขยันพากเพียร อดทน หนักเอาเบาสู้ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค รักการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องเห็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีความเป็นประชาธิปไตยและรู้จักสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคมสถาบันอุดมศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการผลิตบัณฑิตออกไปรับใช้สังคมมีความเที่ยงธรรมและยุติธรรม มีความเสียสละ ขยันในการทำงาน มีจิตอาสาในการช่วยเหลือสังคม มีความเสียสละและจิตอาสา มองเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากว่าส่วนตน มีความเสียสละที่เป็นผู้ให้และผู้รับเช่น การไปเข้าค่ายจิตอาสาพัฒนาชุมชนการพัฒนาในเขตพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็น โรงเรียน หมู่บ้าน ในจังหวัดขอนแก่น รวมทั้งในด้านการเรียนการทำงานก็มีความซื่อตรง มีความประพฤติที่เรียบร้อยการแต่งกายถูกระเบียบวินัย มีสัมมาคารวะและความอ่อนน้อมถ่อมตน มีการรักษาค่านิยมอันดีงามและมีความเป็นประชาธิปไตย ยึดมั่นอยู่บนความมีคุณธรรมจริยธรรมและสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมได้

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สุจรรยา โชติช่วง (2554) ได้ศึกษาสภาพการพัฒนาอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษาเป็นสิ่งเดียวกัน ส่วนเหตุผลของการกำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดโดยพิจารณาจากความหมายที่ สมศ. อันเป็นผลที่เกิดกับ ผู้เรียนโดยมีผู้บริหารและคณะครูมีมติร่วมกันในการกำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา และมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นบุคลากรภายนอกสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดและร่วมพิจารณาด้วย ส่วนด้านเนื้อหาอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นด้านคุณธรรม จริยธรรม ในขณะที่ด้านกระบวนการพัฒนาอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษาสถานศึกษา ส่วนใหญ่มีกระบวนการค้นหาและขั้นตอนการสร้างอัตลักษณ์และเอกลักษณ์มาจากการสำรวจกิจกรรมหรือโครงการที่เป็นจุดเด่นหรือที่ปฏิบัติได้ดีอยู่แล้วโดยคัดเลือกกิจกรรมหรือโครงการที่ดีเด่นหรือปฏิบัติดีส่วนการประชาสัมพันธ์อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษาสถานศึกษาส่วนใหญ่มี กลุ่มเป้าหมายในการประชาสัมพันธ์อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษาให้ทราบกลุ่มเดียวกันส่วนช่องทางประชาสัมพันธ์ อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษาส่วนใหญ่เลือกใช้ วิธีการจัดทำ เป็นเอกสารรายงานกิจกรรมหรือโครงการที่ปฏิบัติดี ในขณะที่ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์ อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ให้ทราบสถานศึกษาส่วนใหญ่เลือกประชาสัมพันธ์ในการประชุมผู้ปกครอง นักเรียนทุกภาคเรียนส่วนการธำรงรักษาอัต

ลักษณ์และเอกลักษณ์ให้คงอยู่ของสถานศึกษาสถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมเพื่อรักษา อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยการสอดแทรกเข้าไปในกิจกรรมประจำของสถานศึกษาในภาพรวมของ อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ในเรื่องความเป็นสิ่งเดียวกันไม่มีความแตกต่างกันเช่นเดียวกับด้านผู้กำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษาทั้งกรณีบุคลากรภายในและ บุคลากรภายนอกสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดอัตลักษณ์ไม่แตกต่างกันในขณะที่กระบวนการพัฒนา อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา ทั้งด้านกระบวนการค้นหา ขั้นตอนการสร้างและการประชาสัมพันธ์ อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษาไม่มีความแตกต่างกันส่วนการธำรง รักษาอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ให้คงอยู่มีความแตกต่างในด้านการวัดประเมินผลแล้วนำมาปรับปรุง พัฒนาทุกๆปี มีการดำเนินการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกขนาด ของสถานศึกษาและประเภทของสถานศึกษา ส่วนการส่งเสริมให้เป็นจุดขายของโรงเรียนและส่งเสริม ให้ไปประกวดแข่งขันมีการดำเนินการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนก 12 ขนาดของสถานศึกษา ในขณะที่ในด้านการวัดประเมินผลแล้วนำมาปรับปรุงพัฒนาทุกๆปี การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องไม่ขาดระยะและการสอดแทรกเข้าไปในกิจกรรมประจำของสถานศึกษามีการดำเนินการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

ปัญหาความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น พบว่าปัญหาความเสื่อมโทรมทางคุณธรรมจริยธรรมของสังคมไทยในปัจจุบันได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต ปัญหาการขาดความรับผิดชอบและเกียจคร้านและปัญหาการขาดการประมาณตนและความยับยั้งชั่งใจจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอนาคตของประเทศไทยขึ้นอยู่กับเยาวชนในวันนี้หากเยาวชนของชาติมัวหลงมงายในอบายมุขและสิ่งเสพติดประเทศจะมั่นคงได้อย่างไรสถาบันการศึกษาควรปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างให้เยาวชนคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็นมีทักษะในการจัดการ มีคุณธรรมและมีค่านิยมที่ดีงาม การหลีกเหลี่ยงปัญหา การไม่มีความรับผิดชอบต่อเองและผู้อื่นในบางประการ เช่น การมีปัญหากันในการทำงานเป็นกลุ่ม ปัญหาการขากการประมาณตนและความยับยั้งชั่งใจ ปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมซึ่งพบว่ามีค่านิยมหลายประการที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต เช่น การขาดความอดทน รวมทั้งปัญหาในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ขาดการประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม เช่น การดื่มสุรา และการขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักศาสนาคุณธรรม จริยธรรม

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (2552) ศึกษาวิจัย เรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อการปฏิบัติงานและคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปีพ.ศ.2552 พบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.99 และความพึงพอใจ ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านความรู้ความสามารถพื้นฐานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานค่าเฉลี่ย 3.83 ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการตามลักษณะงานที่ปฏิบัติค่าเฉลี่ย 3.90 ด้านคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณในวิชาชีพ ค่าเฉลี่ย 4.16 และด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนตัว ค่าเฉลี่ย 4.13 ผู้ใช้บัณฑิตต้องการให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่พัฒนาคุณภาพบัณฑิตด้านการปฏิบัติงาน ในเรื่องการนำความรู้ความสามารถที่เรียนมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติจริงมากที่สุดรองลงมา คือ การทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่นและการพูดติดต่อประสานงานตามลำดับส่วนการพัฒนาด้านคุณภาพบัณฑิต ด้านคุณลักษณะของ

บัณฑิต ควรพัฒนาในเรื่องความซื่อสัตย์คุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณ มากที่สุด รองลงมา คือ ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ปฏิบัติและความกระตือรือร้น ตามลำดับ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น พบว่า แนวทางในการพัฒนาการมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะและความสามารถด้านวิชาการ ในศาสตร์ ต่าง ๆ ที่ได้เล่าเรียนและมีความสามารถในการปฏิบัติงานตลอดจนมีความรู้เท่าทันการเป็นไปและการเปลี่ยนแปลงของประเทศและของโลก ซึ่งเกิดจากการใฝ่รู้ใฝ่เรียนมีระเบียบวินัยในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ สู้งาน ความมุ่งมั่น ตั้งใจ ขยัน มานะ อดทน มีความเพียรพยามยาม มีวินัย มีมนุษยสัมพันธ์ มิจิตอาสา และมีความรับผิดชอบในการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย “เป็นแหล่งองค์ความรู้เพื่อพัฒนาท้องถิ่นคือเป็นสถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตโดยการพัฒนาหลักสูตรและทำการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ ทำการวิจัยให้บริการทางวิชากา แก่สังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐานและดำเนินการตามพันธกิจด้านต่างๆโดยเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านต่างๆเพื่อเสริมสร้าง ความเจริญและความเข้มแข็งให้กับชุมชนและท้องถิ่น เน้นในด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของบัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตร์ในแต่ละด้าน ให้เป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรมจริยธรรมในการมีจิตสำนึก มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองให้มากขึ้นจนนำไปสู่การดำเนินชีวิตในการปฏิบัติ เพื่อมีจิตใจที่ใสสะอาด ใฝ่หาแต่ความดีงามทางด้านคุณธรรมจริยธรรม และอีกแนวทางในการส่งเสริมอีกด้านคือในการเรียนการสอนในห้องเรียนอาจารย์ก็สามารถสอดแทรกการสอนในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้เป็นสื่อในการเรียนการสอนอีกด้านเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษา มีความตระหนักในคุณธรรมจริยธรรมมากยิ่งขึ้นและการนิมนต์พระคุณเจ้ามาเทศนาในเรื่องต่างๆของคุณธรรมจริยธรรม หรือการเชิญผู้เชี่ยวชาญทางด้านศีลธรรมเป็นการจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นักศึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางด้านคุณธรรม จริยธรรม เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เกรียงไกร เจริญผล (2553) ทำการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชนไทย กรณีศึกษา : มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน 1) การกำหนดอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย 2) การให้ข้อมูลด้านอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแก่บุคลากร และการประชาสัมพันธ์ภายใน ภายนอกมหาวิทยาลัย 3) การติดตามผลการใช้งานอัตลักษณ์ เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยนอร์ท-ชียงใหม่ที่เกิดจากกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ประกอบด้วย อัตลักษณ์เชิงวิชาการคือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอัตลักษณ์เชิงสัญญะ คือ อาคารอิฐแดง เครื่องหมาย และสีอัตลักษณ์ อัตลักษณ์ที่เกิดจากร่วมสร้างของภาคีทางการศึกษา คือตัวสัญลักษณ์นอกอินทรี ส่วนกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยที่ผู้วิจัยค้นพบคือการสร้างอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชนโดยภาคีทางการศึกษาหรือ Participatory Corporate Identity Creation ที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การร่วมประเมินการรับรู้อัตลักษณ์ Participatory Corporate Identity Creation ที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การร่วมประเมินการรับรู้อัตลักษณ์มหาวิทยาลัยของภาคีทางการศึกษา 2) การร่วมสร้างกลยุทธ์การสื่อสารขององค์การเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการ อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยโดยภาคีทางการศึกษาได้แก่ กลยุทธ์พื้นที่ หรือ SPACE Strategies 3) การร่วมสร้างการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย โดยภาคีทางการศึกษาแบบ SMART

University ส่วนผลการับรู้อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย 0.05บุคคลภายในรับรู้อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยทุกประเภท ได้ดีแต่บุคคลภายนอกรับรู้ดีเฉพาะสีอัตลักษณ์

รายการอ้างอิง

เกรียงไกร เจริญผล (2553) ทำการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชนไทย กรณีศึกษา : มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

สุจรรยา โชติช่วง (2554) ได้ศึกษาสภาพการพัฒนาอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (2552) ศึกษาวิจัย เรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อการปฏิบัติงานและคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปี พ.ศ.2552

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

รูปแบบการใช้วัฒนธรรมองค์กร เพื่อการพัฒนาการบริหารงานวัฒนธรรม ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชวดล สิงห์คำป้อง, สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น, ขอนแก่น 40000, email: chavadol5@gmail.com, โทร. 065 338 8856
โฆสิต แพงสร้อย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม 44150, email: kosit.p@msu.ac.th, โทร. 081 966 8724
ประสาน กำจรเมนุกูล, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม 44150, โทร. 081 871 7600

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาการบริหารงานวัฒนธรรมของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาของวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารงานวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเพื่อศึกษารูปแบบการใช้วัฒนธรรมองค์กร เพื่อการพัฒนาการบริหารงานวัฒนธรรมของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) จากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดหนองคาย จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการศึกษาข้อมูลเอกสารและการเก็บข้อมูลภาคสนามจากการสำรวจ (Basic Survey) การสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์ (Interview Guide) และการสนทนากลุ่ม (Focused Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) จำนวน 10 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) จำนวน 60 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) จำนวน 10 คน นำข้อมูลที่ได้มาจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นการศึกษาและทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาการบริหารงานวัฒนธรรมของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บุคคลที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนงานวัฒนธรรมในพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพ คือ วัฒนธรรมจังหวัด ผู้ปฏิบัติงาน และเครือข่ายวัฒนธรรม รวมถึงประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรมทุกคนในพื้นที่ โดยขับเคลื่อนงานวัฒนธรรมผ่านรูปแบบการใช้วัฒนธรรมองค์กรทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสัญลักษณ์ เน้นการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีและโดดเด่นของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ทั้งชุดการแต่งกายของบุคลากร และจัดตกแต่งภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมในการทำงานให้น่าอยู่ น่าทำงาน โดยควรคำนึงถึงการสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตกับงาน (Quality of Work Life) 2) ด้านการสื่อสาร เน้นกำหนดช่องทางสื่อสารในเรื่องต่าง ๆ ภายในองค์กรให้เหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพ 3) ด้านธรรมเนียมการปฏิบัติ เน้นกำหนดวัฒนธรรมการปฏิบัติงานของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด โดยยึดหลักธรรมาภิบาล นโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงวัฒนธรรม และกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารราชการมาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อประโยชน์ของประชาชน และ 4) ด้านการบริหารจัดการ เน้นปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารงาน อัตรากำลัง และรูปแบบการบริหารจัดการอัตรากำลังใหม่ให้เหมาะสม เป็นเอกภาพ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมองค์กร, การบริหารงานวัฒนธรรม, การพัฒนา

Received: September 1, 2017, Accepted September 5, 2017

The organizational culture usage for develop the cultural administration of the Provincial Cultural Office in Northeast

Chavadol Singkhampong, Khonkaen Provicial Cultural Office, Khonkaen 40000, email: chavadol5@gmail.com, Tel. 065 338 8856
Kosit Paengsoi, Mahasarakham University, Mahasarakham 44150, email: kosit.p@msu.ac.th, Tel. 081 966 8724
Prasan Kumchrnmenukun, Mahasarakham University, Mahasarakham 44150, Tel. 081 871 7600

Abstract

This study aims to investigate the administrative background of Cultural Office in Northeast Region, current performance situation ,difficulty issues of cooperate culture on cultural administrative tasks of Cultural Office in Northeast Region and usability styles of cooperate culture in order to develop cultural tasks management of Cultural Office in Northeast Region. The researcher has decided to select Purposive Selection to assort the representative samples from 6 Cultural Offices in Northeast Region such as Nong Khai Province, Si Sa Ket Province, Amnat Charoen Province, Roi Et Province, Surin Province and Kalasin Province. This study is Qualitative Research with Basic Survey, Observation, Interview Guide and Focused Group Discussion as data collection methods. The informants are 10 Key Informants, 60 Casual Informants and 10 General Informants. The collected data was segregated and analyzed according to learning issues and research purposes by Descriptive Analysis method. The result showed that; in term of cultural tasks administrative development of Cultural Office in Northeast Region, the mobilized operators are provincial cultural offices, officers, cultural networks as well as the residents who occupy their own culture. Due to effectively develop cultural administration and achieve the purposes and aims government and Ministry of Culture, we have to persist in good governance and follow the policies, laws, and regulations of government administration in order to be the guideline of culture mobilization through the 4 cooperate culture aspects; 1) symbolic aspect: focuses on good and outstanding image of Provincial Cultural Office promotion both in staff dressing and working environment landscaping which should consider about Quality of Work Life method, 2) communication aspect: focuses on appropriate and effective in-house communication methods, 3) traditional aspect: focuses on tradition enactment within Provincial Cultural Office which persists in good governance, government and Ministry of Culture's policies with related government administration laws and regulations as the performance's mobilized protocol in order to be good state affairs administrative criteria and 4)administrative aspect: focuses on administrative

construct alteration, working scale and administrative formation which should be altered with appropriate working scale and be unity.

Keywords: organizational culture, cultural administration, development

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทนำ

การปฏิรูประบบราชการในปี พ.ศ. 2545 ถือเป็นการพัฒนาระบบราชการครั้งสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นราชการยุคใหม่ ซึ่งจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงวิธีคิด วิธีปฏิบัติ (Paradigm Shift) วิธีการให้บริการต่อประชาชน และความรับผิดชอบที่ข้าราชการพึงมีต่อประชาชนและต่อหน่วยงานด้วย จึงได้นำแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) โดยนำมาประยุกต์ใช้เป็นหลักคิดผสมผสานกับ หลักการของแนวคิดตามระบอบประชาธิปไตยยุคใหม่ที่เน้นการสร้างระบบราชการที่มีคุณลักษณะของระบบในเชิงประสิทธิภาพ ประสิทธิผลที่อิงหลัก ธรรมาภิบาลและประชาธิปไตย และแนวคิดดังกล่าวนี้ก็ได้นำไปสู่นวัตกรรมในเรื่องของพฤติกรรมใหม่ คือ เรื่องของวัฒนธรรมองค์กรโดยมีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร) เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนนโยบาย ได้กำหนดแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ ซึ่งมีความครอบคลุมใน 5 เรื่อง ได้แก่ 1.ปรับบทบาทภารกิจและโครงสร้าง 2.ปรับปรุงวิธีการบริหาร 3.ปฏิรูปวิธีการงบประมาณ 4.ปฏิรูประบบบุคคล และ 5. ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและค่านิยมใหม่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. 2549 : 17-33) การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ประเทศไทยจะยังคงประสบสภาวะแวดล้อมและบริบทของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ เช่น กระแสการเปิดเศรษฐกิจเสรี ความท้าทายของเทคโนโลยีใหม่ ๆ การเข้าสู่สังคมสูงวัย การเกิดภัยธรรมชาติที่รุนแรง ประกอบกับสภาวการณ์ด้านต่าง ๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบันที่ยังคงประสบปัญหาในหลายด้าน เช่น ปัญหาผลิตภาพการผลิต ความสามารถในการแข่งขัน คุณภาพการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นต้น ทำให้การพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จึงจำเป็นต้องยึดกรอบแนวคิดและหลักการในการวางแผนที่สำคัญ ดังนี้ 1) การน้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม 3) การสนับสนุนและส่งเสริมแนวคิดการปฏิรูปประเทศ และ 4) การพัฒนาสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข นอกจากนี้ ในสภาพสังคมในปัจจุบันมีหลายปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมากมาย ทั้งปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี ศาสนา อุดมการณ์ ความเชื่อ รวมทั้งปัจจัยทางจิตวิทยาการเปลี่ยนแปลงเกิดได้ทั้งค่อยเป็นค่อยไป และเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง การเปลี่ยนแปลงที่ไม่สมดุล ก่อให้เกิดผลกระทบ เช่น ขาดความสมดุล หรือความไม่เข้าใจระหว่างวัยของผู้คน ส่วนผลกระทบในทางบวก เช่น ก่อให้เกิดความสะดวกสบาย ผลกระทบเหล่านี้ก่อให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ในสังคม ซึ่งสังคมที่มีต้นทุนที่ดีทางวัฒนธรรมอาจมีแรงต้านและรักษาวัฒนธรรมเดิมเอาไว้ได้ แต่หากสังคมใดอ่อนแอจะถูกครอบงำทาง

วัฒนธรรม หรืออาจมีการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรม ซึ่งอาจก่อให้เกิดได้ทั้งผลดีและผลเสียต่อสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. 2551 : 2 - 3) จากข้อมูลข้างต้น กระทรวงวัฒนธรรม ในฐานะหนึ่งในหน่วยงานราชการที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวง กรม พ.ศ. 2545 มีภารกิจสำคัญครอบคลุมงานด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม และมีบทบาทในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยอาศัยมิติทางวัฒนธรรมเป็นหลักในการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย ตอบสนองนโยบายของรัฐบาล ซึ่งมีการแบ่งโครงสร้างหน่วยงานออกเป็น ระดับกรม ได้แก่ สำนักงานรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กรมการศาสนา สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย และมีองค์การมหาชน 3 องค์การ ได้แก่ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) และศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานราชการบริหารส่วนภูมิภาค คือ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ซึ่งสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม รวมทั้งสิ้น 76 จังหวัด ซึ่งมีโครงสร้างการบริหารงาน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม/ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารทั่วไป กลุ่มยุทธศาสตร์และเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม และกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กลุ่มแผนและงบประมาณ. 2554 : 10) ในการขับเคลื่อนงานวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมาก มีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานและปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของกระทรวงวัฒนธรรมในส่วนภูมิภาค รวมทั้งดำเนินการ ประสาน และสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมในเขตพื้นที่จังหวัด การส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้และแหล่งเรียนรู้ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมในเขตพื้นที่จังหวัด การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับงานด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมในเขตพื้นที่จังหวัด การส่งเสริม สนับสนุน และประสานการดำเนิน งานของสภาวัฒนธรรมจังหวัดสภาวัฒนธรรมอำเภอ และสภาวัฒนธรรมตำบล รวมทั้งหน่วยงานอื่นที่ดำเนินงานด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัด รวมทั้งปฏิบัติงานตามกฎหมายในความรับผิดชอบของกระทรวง ซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด หรือตามที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย (สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กลุ่มแผนและงบประมาณ. 2554 : 9) สำหรับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการองค์กรที่น่าสนใจและมีแหล่งทรัพยากรทางวัฒนธรรมจำนวนมากทั้งโบราณสถานขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นที่น่าศึกษาเรียนรู้ และเมื่อพิจารณาจากผลการประเมินคัดเลือกสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดดีเด่น พบว่าปีงบประมาณ 2555 มีสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดที่ผ่านการประเมิน 20 จังหวัด ได้แก่ ระดับดีเด่น (จังหวัดแพร่ จังหวัดลำปาง จังหวัดนครปฐม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนราธิวาส) ระดับดีมาก (จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดตาก จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสระแก้ว จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดชลบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดยโสธร จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดตรัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดสงขลา) สำหรับปีงบประมาณ 2556 มีสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดที่ผ่านการประเมิน 23 จังหวัด ได้แก่ ระดับดีเด่น (จังหวัดน่าน จังหวัดพิจิตร จังหวัดปทุมธานี จังหวัดระยอง จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอำนาจเจริญ) ระดับดีมาก (จังหวัดลำปาง จังหวัดแพร่ จังหวัดตาก จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดนครปฐม จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดชลบุรี จังหวัดนครพนม จังหวัดขอนแก่น จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดยโสธร จังหวัดพัทลุง จังหวัดสงขลา และ

จังหวัดกระบี่) ทั้งนี้ ยังพบว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีร้อยละของการผ่านการประเมินในปี 2556 เพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับปี 2555 สูงสุดร้อยละ 10.43 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวโน้ม และประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เพิ่มขึ้น (สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม. 2555 : 196 - 197) ในปัจจุบันกระทรวงวัฒนธรรมได้มอบอำนาจสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด พิจารณากำหนดรูปแบบการบริหารงานของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดได้เอง โดยแต่ละจังหวัดสามารถเลือกรูปแบบการบริหารเองได้จาก 4 รูปแบบ ตามที่มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2550 เห็นชอบแนวทางการจัดตั้งส่วนราชการส่วนภูมิภาคระดับอำเภอ คือ รูปแบบที่ 1 มีส่วนราชการประจำบางอำเภอ รูปแบบที่ 2 มีส่วนราชการประจำอำเภอแบบกลุ่ม รูปแบบที่ 3 มีส่วนราชการประจำอำเภอรายอำเภอ และรูปแบบที่ 4 มีส่วนราชการประจำอำเภอบางอำเภอ ผสมกับแบบกลุ่มอำเภอในรูปแบบผสม ซึ่งในปัจจุบัน แต่ละจังหวัดเลือกรูปแบบการบริหารแตกต่างกัน ยังไม่มีการศึกษาว่ารูปแบบการบริหารใดที่เหมาะสมในการนำไปใช้เป็นแนวทาง และเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันให้เกิดประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ทั้งนี้ ยังต้องพิจารณาการบริหารอัตรากำลังในอนาคตช่วง 5 ปีข้างหน้าที่จะมีข้าราชการเกษียณอายุราชการจำนวนมาก จึงเป็นปัญหาสำคัญที่จะส่งผลต่อการบริหารงานวัฒนธรรมของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมมีจำนวนจำกัดและสำเร็จการศึกษาในสาขาอื่นที่ไม่ใช่สาขาโดยตรงในด้านวัฒนธรรม อาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่ขาดคุณภาพและประสิทธิภาพได้ นอกจากนี้ วัฒนธรรมองค์กรก็มีส่วนสำคัญและเป็นเครื่องมือในการบริหารและพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพได้ สามารถกำหนดพฤติกรรมการทำงาน หรือแบบแผนในการปฏิบัติของบุคลากรในองค์กร วัฒนธรรมองค์กรเป็นสิ่งที่สร้างได้และสามารถพัฒนาได้ ซึ่งจะเห็นได้จากองค์กรในภาคเอกชนจำนวนมากพยายามสร้างและแสวงหาวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพขององค์กร ในขณะที่องค์กรภาครัฐเริ่มให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร ทั้งนี้ เนื่องมาจากบริบทของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว แนวคิด วิถีชีวิตและการตื่นตัวของภาคประชาชน ในเรื่องสิทธิและเสรีภาพที่เน้นเรื่องความเท่าเทียมกันในสังคม ภาครัฐไม่สามารถดำรงวิธีการบริหารจัดการ ภาครัฐในอดีต ต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดให้มุ่งสู่การบริการประชาชนแทนระบบเจ้าขุนมูลนาย ฉะนั้น บุคลากรภาครัฐจึงต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ทัศนคติและพฤติกรรมเพื่อให้สามารถส่งมอบบริการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบการใช้วัฒนธรรมองค์กร เพื่อการพัฒนาการบริหารงานวัฒนธรรมของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความจำเป็นต้องสร้างขึ้นในองค์กร เพื่อให้องค์กรเกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากขึ้น ส่งผลให้หน่วยงานเกิดความเป็นเอกภาพทั้งในด้านการบริหารงาน การบริหารบุคลากร กฎระเบียบข้อบังคับ มีความโปร่งใสในการบริหารงาน มีภาพลักษณ์ที่ดีเหมาะสม บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการทำงาน ค่านิยมที่เหมาะสม เป็นวัฒนธรรมองค์กรที่ดีเกิดคุณค่า กติกา ประเพณี และพฤติกรรมองค์กร ในการทำงานส่งผลต่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาการบริหารงานวัฒนธรรมของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาของวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารงานวัฒนธรรมสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. เพื่อศึกษารูปแบบการใช้วัฒนธรรมองค์กร เพื่อการพัฒนาการบริหารงานวัฒนธรรมของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีวิจัย

ประชากรที่ใช้ศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ รองปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ผู้ตรวจราชการกระทรวงวัฒนธรรม วัฒนธรรมจังหวัด ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป ข้าราชการลูกจ้างเหมาบริการในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด และคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมอำเภอ สภาวัฒนธรรมตำบล และผู้มาใช้บริการ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) จากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดหนองคาย จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการศึกษาข้อมูลเอกสารและการเก็บข้อมูลภาคสนามจากการสำรวจ (Basic Survey) การสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์ (Interview Guide) และการสนทนากลุ่ม (Focused Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) จำนวน 10 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) จำนวน 60 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) จำนวน 10 คน นำข้อมูลที่ได้มาจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นการศึกษาและทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย และอภิปรายผล

1. ประวัติความเป็นมาการบริหารงานวัฒนธรรมของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2545 ตามพระราชบัญญัติ ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 เป็นหน่วยงานราชการบริหารส่วนภูมิภาค สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม มีหน้าที่ในฐานะตัวแทนของกระทรวงวัฒนธรรมในส่วนภูมิภาค ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่จังหวัด มีภารกิจด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม มีการแบ่งโครงสร้างการบริหารงานภายในออกเป็น 1 ฝ่าย 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) ฝ่ายบริหารทั่วไป (2) กลุ่มยุทธศาสตร์และเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม และ (3) กลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ภายใต้การบริหารงานของวัฒนธรรมจังหวัด ในระยะแรกกำหนดให้ข้าราชการทุกคนปฏิบัติงานที่จังหวัด ต่อมา**ในปี พ.ศ. 2551** กระทรวงวัฒนธรรม มีคำสั่งกำหนดให้มีสำนักงานวัฒนธรรมอำเภอเป็นส่วนราชการประจำ

อำเภอทุกอำเภอเป็นการภายในของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมมีฐานะเป็นหน่วยงานเทียบเท่าฝ่ายในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด โดยมีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานและปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนกระทรวงในส่วนภูมิภาคของอำเภอ รวมทั้งดำเนินการประสานและสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมในอำเภอ ซึ่งในปัจจุบันสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในแต่ละแห่ง ยังคงดำเนินงานด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม โดยสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมได้มอบอำนาจให้วัฒนธรรมจังหวัดเป็นผู้พิจารณาและกำหนดรูปแบบการบริหารงานวัฒนธรรมในแต่ละจังหวัด ได้ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ โดยคำนึงถึงความจำเป็นตามภารกิจ ปริมาณงาน และอัตรากำลังที่มีอยู่

ผู้วิจัยเห็นว่า การบริหารงานวัฒนธรรมของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมีการแบ่งโครงสร้างองค์กร กำหนดอำนาจหน้าที่ตามภารกิจของแต่ละกลุ่ม/ฝ่ายอย่างชัดเจน มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม ของ เอ.อาร์แรดคลิฟฟ์บราวน์ (A.R. Radcliffe-Brown) ที่มีหลักการว่า สังคมประกอบด้วยระบบต่างๆ ที่มีโครงสร้างและหน้าที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และระบบย่อยต่าง ๆ จะทำหน้าที่ (Function) ในส่วนของตัวเองให้สอดคล้องกัน ไปกับการทำหน้าที่ของระบบอื่น ๆ อย่างเป็นระบบ

2. สภาพปัจจุบัน และปัญหาของวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารงานวัฒนธรรมของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้เห็นได้ว่าในปัจจุบันวัฒนธรรมองค์กรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออเฉียงเหนือแต่ละแห่งมีความเหมือน และความแตกต่างกันไปตามสภาพบริบทพื้นที่ และปัจจัยแวดล้อมของแต่ละจังหวัดเป็นหลักสำคัญ โดยมีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ยึดกฎหมาย ระเบียบ นโยบายที่เกี่ยวข้องและยึดหลักธรรมาภิบาล มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี มีการสื่อสารภายในองค์กรทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ มีการส่งเสริมให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม เน้นการทำงานแบบบูรณาการและมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

สอดคล้องกับทฤษฎีนิเวศทางวัฒนธรรมของ จูเลียน สจ๊วด (Julian Steward) ที่กล่าวถึงหลักความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับคน สิ่งแวดล้อมกับเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมมีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ดังนั้นมนุษย์จึงต้องปรับตัวไปกับสิ่งแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายขององค์กรนั้น จำเป็นต้องยึดกฎหมาย ระเบียบ นโยบายที่เกี่ยวข้อง และยึดหลักธรรมาภิบาล

สำหรับสภาพปัญหาของวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารงานวัฒนธรรมของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านการบริหารจัดการโดยเฉพาะเรื่องจำนวนอัตรากำลังและการแบ่งโครงสร้างการบริหารงานที่ยังไม่สอดคล้องกับภารกิจงาน และขาดบุคลากรในตำแหน่งที่ต้องใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ตำแหน่งนิติกร นักประชาสัมพันธ์ เป็นต้น นอกจากนี้ รูปแบบการมอบหมายให้บุคลากรลงไปปฏิบัติงานด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมในพื้นที่อำเภอของแต่ละจังหวัด ยังมีความแตกต่างกัน ไม่เป็นเอกภาพ

รวมทั้งปัญหาการ ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณบริหารจัดการ ซึ่งต้องเจียดจากงบโครงการมาใช้จ่าย ส่งผลต่อการจัดซื้อครุภัณฑ์บางรายการที่ไม่สามารถดำเนินการได้เพียงพอ รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่นๆ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมสำหรับนักวิชาการวัฒนธรรมที่ปฏิบัติงานในพื้นที่อำเภอ ทั้งนี้ ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ตั้งแต่ระดับผู้บริหารไปจนถึงผู้ปฏิบัติ เช่น ทักษะทางด้านภาษา ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการบริหารจัดการ และด้านการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการทำงานแบบบูรณาการเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับเย็นฤดี กะมุกดา (2554 : 228) ที่ได้ศึกษารูปแบบการจัดการที่เหมาะสมของประชาชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคกลางตอนบน พบว่า ปัญหาสำคัญของการจัดการสุขภาพของประชาชน เป็นการขาดแคลนบุคลากรที่รับผิดชอบไม่เพียงพอ เพราะจำนวนประชาชนที่มารับบริการมีเป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับผู้ให้บริการ

3. รูปแบบการใช้วัฒนธรรมองค์กร เพื่อการพัฒนาการบริหารงานวัฒนธรรมของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากผลการวิจัยนำไปสู่การพัฒนาการบริหารงานวัฒนธรรมของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

1) ด้านสัญลักษณ์ เน้นการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีและโดดเด่นของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ทั้งชุดการแต่งกายของบุคลากร และจัดตกแต่งภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมในการทำงานให้น่าอยู่ น่าทำงาน เป็นสัดส่วน และสะอาด โดยควรคำนึงถึงการสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตกับงาน (Quality of Work Life) ทั้งเรื่องคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม และความสะดวก

2) ด้านการสื่อสาร เน้นกำหนดช่องทางสื่อสารในเรื่องต่าง ๆ ภายในองค์กรให้เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพ โดยเน้นการกระตุ้นให้บุคลากรแสดงความคิดได้อย่างไร้ขีดจำกัด รวมทั้งสนับสนุนให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่งานด้านวัฒนธรรมออกไปสู่การรับรู้ของประชาชน

3) ด้านธรรมเนียมการปฏิบัติ เน้นกำหนดวัฒนธรรมการปฏิบัติงานของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด โดยยึดหลักธรรมาภิบาล นโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงวัฒนธรรม และกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารราชการมาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อประโยชน์ของประชาชน รวมทั้งเน้นการทำงานเป็นทีม สร้างแนวทางและมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ การทำงานทุกด้านต้องมีความยุติธรรม ความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้จากทุกภาคส่วน

4) ด้านการบริหารจัดการ เน้นปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารงาน อัตรากำลัง และรูปแบบการบริหารจัดการอัตรากำลังใหม่ให้เหมาะสม เป็นเอกภาพ โดยให้บุคลากรในสังกัดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดทุกคนปฏิบัติงานที่จังหวัด และแบ่งโครงสร้างการบริหารงานของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดใหม่ เพื่อรองรับภารกิจงานและขับเคลื่อนงานให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม เป็น 1 ฝ่าย 4 กลุ่ม พร้อมทั้งขอรับการจัดสรรอัตรากำลังในตำแหน่งที่จำเป็นต่อภารกิจงาน เช่น ตำแหน่งนิติกร นักประชาสัมพันธ์ เป็นต้น รวมทั้งกำหนดคุณวุฒิในการสรรหาบุคลากรเข้ารับ

ราชการให้ตรงตามลักษณะงานด้านวัฒนธรรม เช่น สาขาวัฒนธรรมศาสตร์ และการบริหารจัดการวัฒนธรรม เป็นต้น

สอดคล้องกับองค์กร อมรสิรินันท์ (2554 : 168 - 170) ที่ได้ศึกษาวัฒนธรรมองค์กรคุรุสภาในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานองค์กรคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานของคุรุสภาทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ และด้านทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมในการสร้างวัฒนธรรมองค์ที่ดี ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน การบริหารจัดการ ตลอดจนการบูรณาการปรับปรุงโครงสร้าง ในการบริหารงานในบางโครงสร้างเพื่อความสะดวกและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากขึ้น ดังนั้น วัฒนธรรมองค์กรที่ดีจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารงานองค์กรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารราชการแนวใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด, 2549.

_____. คู่มือการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : บริษัท ส เจริญการพิมพ์, 2551.

สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม. ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อกระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดดีเด่น กระทรวงวัฒนธรรม ประจำปีพุทธศักราช 2555. กรุงเทพฯ : บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด, 2555.

สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กลุ่มแผนและงบประมาณ. รายงานประจำปี 2553 สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมสำนักงานวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2554.

เย็นฤดี กะมุกดา. รูปแบบการจัดการสุขภาพที่เหมาะสมของประชาชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคกลางตอนบน. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.

องค์กร อมรสิรินันท์. วัฒนธรรมองค์กรคุรุสภา : การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานองค์กรคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. มหาสารคาม : คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.

Radcliffe-Brown, A.R. Method in Social Anthropology. Chicago : University of Chicago Press, 1958.

Steward, Julian. Theory of Culture Change : The Methodology of Multilinear. Urbana :University of Illinois Press, 1955.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การออกแบบโปสเตอร์ยาเสพติดสำหรับผู้ป่วยยาเสพติดในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพของสถาบันธัญญารักษ์

วนิดา แสงสุวรรณ์ คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี E-mail: wanida.saeng1407@gmail.com
ดร.ศรชัย บุตรแก้ว มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการออกแบบโปสเตอร์ที่มีเนื้อหาเชิงบวก (Positive) กับเนื้อหาเชิงลบ (Negative) เพื่อประกอบการให้ความรู้ด้านยาเสพติด2) เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพของสื่อโปสเตอร์ที่มีเนื้อหาเชิงบวก (Positive) กับเนื้อหาเชิงลบ (Negative) 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่ดูแลผู้ป่วยยาเสพติดในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีต่อโปสเตอร์ยาเสพติดที่มีเนื้อหาเชิงบวก (Positive) และเนื้อหาเชิงลบ (Negative) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ที่ดูแลผู้ป่วยยาเสพติดในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพของสถาบันธัญญารักษ์ จำนวน 38 ท่านโดยคัดเลือกจากประสบการณ์ในการทำงานด้านการดูแลผู้ป่วยยาเสพติดในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพไม่น้อยกว่า 3 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบประเมินคุณภาพโปสเตอร์แบบมาตรวัดประเมินค่า5 ระดับและแบบประเมินความพึงพอใจแบบมาตรวัดประเมินค่า5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติพรรณนา บรรยายข้อมูลโดยวิธีการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบค่า t-test สำหรับการเปรียบค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่มตัวแปร

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของโปสเตอร์ยาเสพติดเชิงบวก ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=4.5)คุณภาพของโปสเตอร์ยาเสพติดเชิงลบ ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=4.7) คะแนนเฉลี่ยคุณภาพระหว่างโปสเตอร์เชิงบวก และโปสเตอร์ยาเสพติดเชิงลบ ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (t_4 = -0.88, p = 0.43) และความพึงพอใจของผู้ที่ดูแลผู้ป่วยยาเสพติดในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีต่อโปสเตอร์ยาเสพติดเชิงบวก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.4)และ ความพึงพอใจของผู้ที่ดูแลผู้ป่วยยาเสพติดในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีต่อโปสเตอร์ยาเสพติดเชิงลบ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.5)

คำสำคัญ: โปสเตอร์ยาเสพติด, การออกแบบ

Received: November 1, 2017, Accepted November 5, 2017

Poster Design for Drug Addict Rehabilitation at Thanyarak Institute

Wanida Sangsuwan, Mass Communication Technology, Rajamangala University of Technology Thanyaburi,
E-mail: wanida.saeng1407@gmail.com
Sornchai Budkaew, Ph.D., Mass Communication Technology, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the design process of the posters with positive and negative contents to increase knowledge about drugs, 2)

compare the quality of the posters with positive and negative contents, and 3) study the satisfaction of the drug addiction caregivers in rehabilitation phrase towards the posters with positive and negative contents. The samples of this study were 38 drug addiction caregivers in rehabilitation phrase at Thankyarak Institute with more than 3 years work experience. The research instruments were the quality evaluation form with 5 rating scales and the satisfaction evaluation form with 5 rating scales. The statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, and t-test for independent sample.

The result of the research found that the quality of positive content posters was overall at the very good level (($\overline{X}$=4.5) and the quality of negative content posters was overall at the very good level (($\overline{X}$=4.7) and there was no difference of the mean between the quality of positive content posters and negative content posters at the statistic significant level 0.05. (t4=-0.88, p=0.43). The satisfaction of the drug addiction caregivers in rehabilitation phrase towards the posters with positive contents was at the good level (($\overline{X}$=4.4) and the satisfaction of the drug addiction caregivers towards the posters with negative contents was the high level (($\overline{X}$=4.5).

Keywords: drug posters, thanyarak institute

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

บทนำ

จากประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2501ให้เลิกการเสพฝิ่นและจำหน่ายทั่วราชอาณาจักร การเสพและจำหน่ายฝิ่นในประเทศไทยก็เป็นสิ่งผิดกฎหมาย การปราบปรามก็ได้กระทำอย่างเด็ดขาด มีการประหารชีวิตผู้ผลิตและค้ายาเสพติด แต่ปัญหายาเสพติดไม่ได้ลดลงเพียงแต่ การซื้อขายมีการดำเนินการแบบซ่อนเร้นและมีกลวิธีที่แยบยลยิ่งขึ้น(สำนักงานป้องกันและบำบัดการติดยาเสพติด สำนักอนามัย, 2553)ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหายาเสพติดที่ขยาย ความรุนแรง และมีความซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ ยาเสพติดได้แพร่ระบาดเข้าไปแทบทุกส่วนของสังคม ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาใหญ่ในขณะนี้ที่ทุกคนต้องร่วมกันแก้ไข เยาวชนเมื่อประสบปัญหามักหาทางออกในทางที่ผิด โดยเฉพาะการเสพสารเสพติดเพราะเสพแล้วรู้สึกผ่อนคลาย สบาย คลายวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาได้ชั่วคราวจนเกิดความรู้สึกพึงพอใจ ทำให้เยาวชนจำนวนมากเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งในฐานะผู้เสพและผู้ค้า เยาวชนที่เสพยาเสพติดจนกระทั่งเกิดโรคสมองติดยา จะมีความต้องการใช้ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งโรคสมองติดยา เป็นโรคเรื้อรังทางสมองโรคหนึ่งเกิดจากการเสพสารเสพติดและเกิดพยาธิสภาพขึ้นในสมองจากการถูกกระตุ้นให้สมองหลั่งสารเคมี “สาร

เสริมสุข” (Dopamine) ออกมามากกว่าปกติ ทำให้เกิดความสุขอย่างล้นเหลือ และเมื่อหมดฤทธิ์ยาก็จะเกิดความทุกข์ทรมานเจ็บปวดนอนไม่หลับจากอาการขาดยา หรือเสี้ยนยา จึงจำเป็นต้องหายามาเสพและเสพอย่างต่อเนื่อง จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสมอง คือ สมองส่วนอยากมีอิทธิพลเหนือสมองส่วนคิดควบคุมตนเองไม่ได้ต้องเพิ่มปริมาณยามากขึ้นทำให้เซลล์สมองถูกทำลายจนส่งผลเสียแก่สมอง (สถาบันธัญญารักษ์, 2550)ผู้ป่วยยาเสพติดจำเป็นต้องได้รับการบำบัดรักษาควบคู่ไปกับการให้ความรู้เรื่องโทษพิษภัยของยาเสพติดผ่านสื่อต่างๆเพื่อให้ผู้ป่วยยาเสพติดเกิดการตระหนักถึงผลเสียของการใช้ยาเสพติดและไม่กลับไปเสพซ้ำ สามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ ในปัจจุบันสื่อที่ให้ความรู้เรื่องโทษพิษภัยของยาเสพติดมีมากมายหลายชนิด ซึ่งสื่อที่พบเห็นได้อย่างแพร่หลายและยังเป็นที่นิยม คือ โปสเตอร์ ซึ่งเป็นสื่อที่มีบทบาทอย่างมากสื่อหนึ่ง ทั้งนี้เพราะโปสเตอร์เป็นสื่อที่สามารถเผยแพร่ได้สะดวก กว้างขวาง สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ทุกพื้นที่ สื่อสารกับผู้รับสารได้ทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา มีความยืดหยุ่นในตัวของสื่อเป็นอย่างดี โปสเตอร์ได้นำมาใช้ โดยมีจุดประสงค์เพื่อ บอกกล่าว เผยแพร่ ให้ผู้รับสารมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตาม ตลอดจนใช้เพื่อย้ำเตือนใจกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดที่จะศึกษาถึงเนื้อหาของสื่อประเภทโปสเตอร์ที่มีความเหมาะสมสำหรับให้ความรู้เรื่องยาเสพติดกับผู้ป่วยยาเสพติดที่อยู่ในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ด้านยาเสพติดให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายคือผู้ป่วยยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการออกแบบโปสเตอร์ที่มีเนื้อหาเชิงบวก (Positive) กับเนื้อหาเชิงลบ (Negative) เพื่อประกอบการให้ความรู้ด้านยาเสพติด
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพของสื่อโปสเตอร์ที่มีเนื้อหาเชิงบวก (Positive) กับเนื้อหาเชิงลบ (Negative)
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่ดูแลผู้ป่วยยาเสพติดในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีต่อโปสเตอร์ยาเสพติดที่มีเนื้อหาเชิงบวก (Positive) และเนื้อหาเชิงลบ (Negative)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้ที่ดูแลผู้ป่วยยาเสพติดในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพจำนวน38 ท่านโดยคัดเลือกจากประสบการณ์ในการทำงานด้านการดูแลผู้ป่วยยาเสพติดในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพไม่น้อยกว่า 3 ปี

2. ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้กำหนดตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย ตัวแปรต้น คือ โปสเตอร์สำหรับผู้ป่วยยาเสพติดที่มีเนื้อหาเชิงบวก(Positive)และเนื้อหาเชิงลบ (Negative) และ ตัวแปรตาม คือความพึงพอใจของผู้ที่ดูแลผู้ป่วยยาเสพติดในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีต่อโปสเตอร์ยาเสพติดที่มีเนื้อหาเชิงบวก (Positive) และเนื้อหาเชิงลบ (Negative)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปสเตอร์ยาเสพติดที่มีเนื้อหาเชิงบวก (Positive) เรื่อง “เริ่มชีวิตใหม่” และโปสเตอร์ยาเสพติดที่มีเนื้อหาเชิงลบ (Negative) เรื่อง “โอกาสสุดท้ายของชีวิต”

2. แบบประเมินคุณภาพโปสเตอร์ยาเสพติด

3. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ที่ดูแลผู้ป่วยยาเสพติดในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพ ที่มีต่อโปสเตอร์ยาเสพติด

4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.การสร้างโปสเตอร์ยาเสพติด รวบรวมโปสเตอร์ยาเสพติดรวมถึง สุราและบุหรี่ จากหน่วยงานต่างๆ โดยเก็บรวมรวมข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน ถึง เดือนกันยายน 2558 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 83 ชิ้น พิจารณาและวิเคราะห์ข้อมูลของโปสเตอร์ทั้ง 83 ชิ้น ในด้านต่างๆ นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์โปสเตอร์ยาเสพติดในด้านต่างๆ มากำหนดขอบเขตของโปสเตอร์ทั้ง2 ประเภท และดำเนินการออกแบบโปสเตอร์ยาเสพติดตามขอบเขตที่ได้วางไว้

2. การสร้างแบบประเมินคุณภาพของโปสเตอร์แบบประเมินคุณภาพของโปสเตอร์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการใช้แบบสอบถามปลายปิด (Close – ended - Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5ระดับแบบ Rating Scale (บุญชม ศรีสะอาด, 2546) เพื่อประเมินคุณภาพของโปสเตอร์ในด้านเนื้อหาและด้านการออกแบบการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแบบประเมินคุณภาพของโปสเตอร์ยาเสพติดที่มีเนื้อหาเชิงบวก(Positive)และเชิงลบ(Negative)ใช้การตรวจสอบหาความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา โดยการนำแบบสอบถามที่เรียบเรียงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์หรือเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้

3. การสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ที่ดูแลผู้ป่วยยาเสพติดในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพ ที่มีต่อโปสเตอร์ยาเสพติดแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านการดูแลผู้ป่วยยาเสพติดที่มีต่อโปสเตอร์ยาเสพติดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการใช้แบบสอบถามปลายปิด (Close – ended - Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5ระดับแบบ Rating Scale (บุญชม ศรีสะอาด, 2546)

เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านการดูแลผู้ป่วยยาเสพติดที่มีต่อโปสเตอร์ยาเสพติดในด้านเนื้อหาด้านการออกแบบและด้านการนำไปใช้ประโยชน์ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแบบประเมินคุณภาพของโปสเตอร์ยาเสพติดที่มีเนื้อหาเชิงบวก(Positive)และเชิงลบ(Negative)ใช้การตรวจสอบหาความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา โดยการนำแบบสอบถามที่เรียบเรียงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์หรือเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังเชิญผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคุณภาพของโปสเตอร์และนำโปสเตอร์ที่ออกแบบเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชียวชาญประเมินด้วยแบบประเมินคุณภาพของโปสเตอร์โดยผู้เชี่ยวชาประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านการออกแบบ

2. ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อโปสเตอร์ยาเสพติดทั้ง 2 แบบตามวันและเวลาที่ผู้ที่ดูแลผู้ป่วยยาเสพติดในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพสะดวก โดยการคัดเลือกผู้ที่ดูแลผู้ป่วยยาเสพติดในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพจากประสบการณ์ในการทำงานด้านการดูแลผู้ป่วยยาเสพติดในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 38 ท่าน

3. นำข้อมูลที่ได้จากทดสอบไปวิเคราะห์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินคุณภาพและแบบความพึงพอใจแล้ว นำมาตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลแล้วจึงนำคำตอบที่ได้มาลงรหัสบันทึกข้อมูลและประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

1. คุณภาพของโปสเตอร์ยาเสพติด

คุณภาพโปสเตอร์ยาเสพติดเชิงบวก(Positive)

ด้านเนื้อหา ในภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามี 2 ข้อที่มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก คือ เนื้อหาของโปสเตอร์มีความถูกต้องเนื้อหาของโปสเตอร์ช่วยให้เข้าใจได้ง่ายและมี 5 ข้อ ที่มีคุณภาพอยู่ในระดับดีคือ เนื้อหาของโปสเตอร์มีความเหมาะสมกับผู้ป่วยการใช้ภาษาสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน การใช้ภาษาสามารถสื่อความหมายได้ตามวัตถุประสงค์ของโปสเตอร์รูปแบบการนำเสนอมีความเหมาะสม และ เนื้อหาในโปสเตอร์ช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้ป่วยได้

ด้านการออกแบบ ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มี 7 ข้อที่มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก คือ มีความคิดสร้างสรรค์การจัดวางองค์ประกอบที่เหมาะสมพื้นที่ทั้งหมดใช้อย่างมีประสิทธิภาพการใช้สีเหมาะสมการใช้เทคนิคทางศิลปะเหมาะสมรูปภาพสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน รูปภาพมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา และมี2 ข้อ ที่มีคุณภาพอยู่ในระดับดี คือ ความเหมาะสมของรูปแบบตัวอักษร และการออกแบบโปสเตอร์ดึงดูดความสนใจของผู้ป่วย

คุณภาพโปสเตอร์ยาเสพติดเชิงลบ (Negative)

ด้านเนื้อหา ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมากเมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามี 4 ข้อที่มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก คือ เนื้อหาของโปสเตอร์มีความถูกต้องเนื้อหาของโปสเตอร์ช่วยให้เข้าใจได้ง่ายเนื้อหาของโปสเตอร์มีความเหมาะสมกับผู้ป่วยเนื้อหาในโปสเตอร์ช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้ป่วยได้และมี 3 ข้อ ที่มีคุณภาพอยู่ในระดับดี คือ การใช้ภาษาสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจนการใช้ภาษาสามารถสื่อความหมายได้ตามวัตถุประสงค์ของโปสเตอร์และรูปแบบการนำเสนอมีความเหมาะสม

ด้านการออกแบบ ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามี 8 ข้อ

มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก คือ ความคิดสร้างสรรค์ความเหมาะสมของรูปแบบตัวอักษรการจัดวางองค์ประกอบที่เหมาะสมมีพื้นที่ทั้งหมดใช้อย่างมีประสิทธิภาพการใช้สีเหมาะสมการใช้เทคนิคทางศิลปะ

เหมาะสมรูปภาพสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจนรูปภาพมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา และ มีเพียง 1 ข้อที่มีคุณภาพอยู่ในระดับดี คือ การออกแบบโปสเตอร์ดึงดูดความสนใจของผู้ป่วย

2. ความพึงพอใจของผู้ที่ดูแลผู้ป่วยยาเสพติดในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพ ที่มีต่อโปสเตอร์ยาเสพติด

โปสเตอร์ยาเสพติดเชิงบวก (Positive)

ด้านเนื้อหา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามี 3 ข้อที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ เนื้อหาเข้าใจได้ง่าย เนื้อหาเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจน และ มี 2 ข้อ ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ เนื้อหามีความ ภาษามีความเหมาะสม

ด้านการออกแบบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามี 2 ข้อที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ภาพคมชัด สวยงาม องค์ประกอบต่างๆ จัดวางอย่างเหมาะสม และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากจำนวน 4 ข้อ คือภาพสื่อความหมายได้ตรงกับเนื้อหา สีของโปสเตอร์มีความเหมาะสม ตัวอักษรมองเห็นได้ชัดเจน อ่านง่าย ตัวอักษรมีขนาดเหมาะสม

ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามี 1 ข้อ ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดคือ โปสเตอร์ช่วยให้การบรรยายมีความน่าสนใจ และมี 2 ข้อที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ มีความเหมาะสมสำหรับนำไปประกอบการให้ความรู้แก่ผู้ป่วยยาเสพติดและดึงดูดความสนใจของผู้ป่วยได้

โปสเตอร์ยาเสพติดเชิงลบ (Negative)

ด้านเนื้อหา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในระดับมาก

ด้านการออกแบบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

คุณภาพของโปสเตอร์ยาเสพติด

คุณภาพของโปสเตอริเชิงบวก (positive) และโปสเตอร์เชิงลบ (negative) พบว่า มีคุณภาพไม่แตกต่างกันและเมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่า

คุณภาพของโปสเตอร์ยาเสพติดเชิงบวก(Positive) ภาพรวมอยู่ในระดับดีมากและเมื่อพิจารณาในด้านการออกแบบพบว่ามี 4 ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด($\overline{x}$= 5.0) คือ ความคิดสร้างสรรค์ การใช้สีเหมาะสม รูปภาพสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน รูปภาพมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา โดยสอดคล้องกับ ธารทิพย์ เสริมทวัฒน์ (2550) ได้กล่าว่าภาพประกอบ(Illustration) มีความสำคัญในการสื่อความหมายและสร้างความสนใจให้กับงานออกแบบ ภาพสร้างแรงดึงดูดกระตุ้นให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนอง

ต่อสื่อที่นำเสนอ และภาพจะสื่อความหมายได้โดยตรง หรืออาจเกิดจินตนาการขึ้นเอง และสอดคล้องกับกาลัญ วรพิทยุต กล่าวว่า กลยุทธ์และเทคนิคการออกแบบงานโฆษณาทางสื่อสิ่งพิมพ์ ด้วยการใช้ “ภาพ” นับว่าเป็นกลยุทธ์ที่ได้ผลที่สุดในการออกแบบ เพราะภาพจะมีผลต่อสายตา

คุณภาพของโปสเตอร์ยาเสพติดเชิงลบ (Negative) ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อพิจารณาในด้านการออกแบบพบว่ามี 7 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด($\overline{x}$ = 5.0) คือ ความคิดสร้างสรรค์ ความเหมาะสมของรูปแบบตัวอักษร การจัดวางองค์ประกอบที่เหมาะสม พื้นที่ทั้งหมดใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้สีเหมาะสม รูปภาพสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน รูปภาพมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา โดยสอดคล้องสอดคล้องกับพรสนอง วงศ์สิงห์ทองและสุจินตนา อุทัยวัฒน์ (2538) กล่าวว่า ภาพ เป็นสิ่งที่ช่วยดึงดูดความสนใจคนดูให้ติดตามเนื้อหาที่นำเสนอโดยภาพ1 ภาพจะมีค่าเทียบเท่ากับคำที่ใช้ถึง 4,000 คำการออกแบบภาพในโปสเตอร์ได้แก่รูปภาพภาพวาดระบายสีขนาดของภาพเรื่องราวของภาพรูปแบบของภาพความเด่นชัดเทคนิคการสร้างสรรค์และความน่าสนใจในการมอง ซึ่งมีความสำคัญต่อโปสเตอร์มาก

ความพึงพอใจของผู้ที่ดูแลผู้ป่วยยาเสพติดในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีต่อโปสเตอร์ยาเสพติด

ความพึงพอใจของผู้ที่ดูแลผู้ป่วยยาเสพติดในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีต่อโปสเตอร์ยาเสพติดเชิงบวก (Positive) ภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อวิเคราะห์ในรายข้อพบว่า ในเรื่องของเนื้อหาที่เข้าใจง่าย เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจน ภาพคมชัด สวยงาม องค์ประกอบต่างๆจัดวางอย่างเหมาะสม และโปสเตอร์ช่วยให้การบรรยายมีความน่าสนใจ มีความพึงพออยู่ในระดับมากที่สุดโดยสอดคล้องกับวรพงศ์ วรชาติอุดมพงศ์ (2540) ได้กล่าวว่า โปสเตอร์ที่ดีควรสนองแนวคิดหลัก 5 ประการ ดังนี้ 1.จะต้องตอบสนองจุดประสงค์ในการสื่อความหมายได้อย่างเต็มที่ 2.จะต้องมีความชัดเจนในภาพลักษณ์และข้อความที่ใช้ในการสื่อความหมายต้องมีความกระจ่าง มีขนาดที่พอเหมาะ 3. รูปภาพ และข้อความที่นำเสนอควรมีความสอดคล้อง สัมพันธ์ ส่งเสริมซึ่งกันและกัน 4.จะต้องสร้างความเร้าใจ ดึงดูดความสนใจ กลุ่มเป้าหมายได้มากที่สุด 5.ต้องมีความกะทัดรัด และแสดงแนวคิดหลักเพียงอย่างเดียว

ความพึงพอใจของผู้ที่ดูแลผู้ป่วยยาเสพติดในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีต่อโปสเตอร์ยาเสพติดเชิงลบ (Negative) ภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อวิเคราะห์ในรายข้อพบว่า ในเรื่องของภาพสื่อความหายได้ตรงกับเนื้อหา ภาพคมชัด สวยงาม สีของโปสเตอร์มีความเหมาะสม ตัวอักษรมองเห็นได้ชัดเจน อ่านงาย ตัวอักษรมีขนาดเหมาะสม มีความพึงพออยู่ในระดับมากที่สุดโดยสอดคล้องกับ สกนธ์ ภู่งานดี, 2546 กล่าวว่า การกำหนดขนาดของตัวอักษรนั้น อาจต้องคำนึงถึงการรับรู้ที่แตกต่างกันตามปัจจัยของกลุ่มเป้าหมาย เช่นปัจจัยด้านวัย หรือลักษณะทางกายภาพตามกลุ่มเป้าหมายในความแตกต่างด้านวัย และสอดคล้องกับ ชญาภา จงจิตต์ และสุชาติ วิวัฒน์ตระกูล (2539) กล่าวว่า แบบของตัวอักษร เป็นสิ่งสำคัญหลักสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ เพราะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการสื่อความหมายให้ผู้รับสารสามารถรับรู้เนื้อหาสื่อที่นำเสนอ

รายการอ้างอิง

สำนักงานป้องกันและบำบัดการติดยาเสพติด สำนักอนามัย, (2553). ประวัติความเป็นมาของยาเสพติด.สืบค้นจาก: http://office.bangkok.go.th/doh/daptd/Knowledge/knowledge00.html

สถาบันธัญญารักษ์.(2550).โทษพิษภัยยาเสพติดและสมองติดยา[ภาพพลิก].กรุงเทพฯ: สถาบันธัญญารักษ์

บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สุรีวิยาสาส์น.

ธารทิพย์เสริมทวัฒน์. (2550). ทัศนศิลป์: การออกแบบพาณิชยศิลป์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผู้ช่วยศาสตร์จารย์กาลัญวรพิทยุต.(2550) กลยุทธ์การออกแบบงานโฆษณาทางสื่อสิ่งพิมพ์.สาขาวิชาการโฆษณา คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้า.

พรสนอง วงศ์สิงห์ทองและสุจินตนา อุทัยวัฒน์. (2538). การออกแบบโฆษณาการสร้างสรรค์และผลิตสื่อโฆษณา(พิมพ์ครั้งที่5). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

วรพงศ์วรชาติอุดมพงศ์. (2540). ออกแบบกราฟิก (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โสภณการพิมพ์

สกนธ์ ภู่งานดี. (2546). การออกแบบและผลิตงานโฆษณา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มายบุ๊คส์พับบลิชิ่ง.

ชญาภา จงจิตต์ และสุชาติ วิวัฒน์ตระกูล. (2539). การออกแบบสิ่งพิมพ์และการเตรียมสิ่งพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์. ในเอกสารฝึกปฏิบัติรายวิชา ความรู้เฉพาะวิชาชีพเตรียมการพิมพ์สำหรับช่างปฏิบัติการเรียงพิมพ์1. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา

ธัญทิพย์ ธีระธนิตโรจน์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี4, E-mail: thunyatip22@gmail.com
ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รสวลีย์ อักษรวงศ์, ภาควิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา 2) ศึกษารูปแบบของการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้สนทนากลุ่ม 3 โรงเรียน จากผู้แทนกลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 3 คน กลุ่มครูผู้สอน จำนวน 8 คน กลุ่มนักเรียน จำนวน 8 คน กลุ่มผู้ปกครอง จำนวน 9 คน และผู้ให้สัมภาษณ์ คือ กลุ่มพระสงฆ์ จำนวน 5 รูป กลุ่มตัวแทนหน่วยงานอื่น (สื่อมลชน นักการเมือง ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา) จำนวน 5 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 38 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสนทนากลุ่มและแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า คุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันของนักเรียนมัธยมศึกษา มีดังนี้ การมีความรับผิดชอบ การมีระเบียบวินัย การมีความซื่อสัตย์ การมีความสามัคคี และการมีความเสียสละ ด้านการถ่ายทอดทางสังคมในการเสริมสร้างคุณธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนนั้นพบว่า สถาบันองค์กรที่มีบทบาทด้านนี้ ได้แก่ ครอบครัว สถานศึกษา วัด ชุมชน และสื่อมวลชน

คำสำคัญ: การถ่ายทอดทางสังคม การเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคม

Received: November 26, 2017, Accepted November 29, 2017

Socialization Process for Promoting the Virtues of Coexistence of Secondary Students

Thunyatip Teerathanitroj, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, E-mail: thunyatip22@gmail.com
Assistant. Prof. Dr.Bhumbhong Jomhongbhibhat, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University
Dr.Rosewalee Ugsornwong, Research and Evaluation Program, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Abstract

This research aimed to investigate the virtues of social coexistence in secondary school students and to study the patterns of social communication that reinforced the virtue of social coexistence of secondary school students. The sample group consisted of three discussion groups from three schools representing people in various social groups - three administrators, eight teachers, eight students, and nine parents. Ten people were selected for interviews – five Buddhist monks

and five representatives from groups of politicians, educational administrator, and educational supervisors from offices of educational service areas, making up a total of 38 subjects. All subjects involved were selected by means of the purposive random sampling. The research instruments included group discussions and interviews. The data were collected by the researcher herself. The findings revealed the virtues of co-existence of secondary school students in the areas of responsibility, disciplines, honesty, togetherness, and dedication. As for the social communication to morally enhance the social coexistence of the students, it was found that the Institutional organizations that play this role were families, schools, temples, communities, and mass media.

Keywords: social communication, enhancing the virtues of social coexistence

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทนำ

ภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง การปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและมีความภูมิใจในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ร่วมสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สามารถอยู่ร่วมกันกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2553) สะท้อนให้เห็นว่าคุณธรรมมีความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาเป็นอย่างยิ่ง คุณธรรมจึงเป็นข้อควรประพฤติปฏิบัติที่มีความถูกต้องเป็นแนวทางเพียงอย่างเดียวแห่งการถือประพฤติปฏิบัติในแนวทางแห่งความดีถูกต้องที่ไม่เพียงแต่จะจูงใจให้คนปฏิบัติหรือประพฤติตนให้เป็นคนดีได้ ฉะนั้น คุณธรรมจึงเป็นคุณภาพแห่งอุปนิสัยอันแสดงออกให้เห็นโดยการกระทำ (จำรัส บานเย็น 2551) ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นต่อตัวบุคคล และต่อส่วนรวมเป็นอย่างยิ่ง ในเรื่องของความสำคัญของคุณธรรมต่อตัวบุคคล วศิน อินทสระ (2518) ได้กล่าวไว้ว่า คุณธรรมเป็นเครื่องธำรงศักดิ์ศรีของมนุษย์ โดยไม่ตีค่าของมนุษย์เป็นตัวเงิน แต่จะตีค่ากันด้วยคุณธรรมที่มีคุณธรรมจึงเป็นเครื่องเสริมบุคลิกภาพ ผู้มีคุณธรรมจะมีความสมบูรณ์ในความคิดในคำพูด และในการกระทำ อีกทั้งมีหลักที่มั่นคงในการตัดสินใจ ซึ่งเป็นที่มาของความมั่นคงทางจิตใจ คุณธรรม เป็นเครื่องเสริมมิตรภาพ ทำให้ความสัมพันธ์กับคนอื่นเป็นไปอย่างราบรื่น ผู้มีคุณธรรมย่อมทำให้เป็นที่น่าเชื่อถือ นับถือจากผู้อื่น ส่วนความสำคัญของคุณธรรมต่อส่วนรวมนั้น ประวีณ ณ นคร (2526) ได้กล่าวไว้ว่า คุณธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมความสงบสุขและความเจริญให้แก่ประเทศชาติเพราะว่าความสงบสุขของ

ประเทศชาติจะมีได้ก็ต่อเมื่อคนในชาติมีคุณธรรมบางประการที่ทำให้ไม่เบียดเบียนกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน ไม่ใช้สิทธิเสรีภาพจนเกินเลย ล่วงล้ำสิทธิของกันและกัน ไม่ละเลยการปฏิบัติตามกฎหมาย วินัยที่ใช้บังคับกัน และความเจริญของประเทศชาติจะมีได้ก็ต่อเมื่อคนในชาติมีคุณธรรม นอกจากนี้ยังเห็นว่าคุณธรรมเป็นเครื่องส่งเสริมความสงบสุขและความเจริญ ฉะนั้น ผู้ต้องการความสงบสุขและความเจริญจึงต้องฝึกฝนตนเองให้มีคุณธรรม ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติขึ้นอยู่กับการกระทำของคนในชาติเป็นส่วนสำคัญ และการกระทำที่จะเป็นแนวทางส่งเสริมความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติก็ย่อมจะเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยคุณธรรม ปัจจุบันกระแสทางความคิดเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ได้ถูกนำไปใช้กับหลายเรื่องหลายมิติในสังคมไทย เช่น กรณีเหตุการณ์ทางการเมือง การปกครอง การศาสนา การศึกษา การบริหาร หรือแม้แต่กระทั่งในเรื่องการประพฤติปฏิบัติของปัจเจกชน แต่จะมีสักกี่คนที่เข้าใจถึงความหมาย แนวคิด หรือทฤษฎีของคำว่า คุณธรรม และจริยธรรม ทั้งในวิถีไทยและวิถีสากลอย่างถ่องแท้ตลอดจนสามารถนำมาปรับใช้กับเรื่องราวและมิติต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ในยุคปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้สภาพสังคมของไทยเปลี่ยนไป ปัญหาทางสังคมได้ทวีความซับซ้อนและรุนแรงขึ้นทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการมีค่านิยมความฟุ้งเฟ้อ การเลียนแบบ การแพร่ระบาดของยาเสพติดการก่ออาชญากรรม การทำแท้ง การฆ่าตัวตาย ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาของเด็กและเยาวชน แม้แต่ผู้ใหญ่บางคนก็ไม่สามารถปรับตัวในสถานการณ์ดังกล่าวได้ ดังนั้นการที่จะปลูกฝัง ให้เด็กและเยาวชนอยู่ในสังคมปัจจุบันได้ ต้องปลูกฝังให้มีคุณธรรม เป็นคนดี มีปัญญาและมีความสุขบนพื้นฐานความเป็นไทย เป็นกำลังสำคัญที่จะพัฒนาประเทศชาติต่อไป (ลัดดา ครสวรรค์ 2551) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชวรมุนี (2528) ได้กล่าวไว้ว่าแต่เดิมวิถีชีวิตของคนไทย เคยอยู่กันอย่างเรียบง่ายทำมาหากินตามสบายมีความสุขกับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ พึ่งพาอาศัยมีน้ำใจไมตรีต่อกัน ปัจจุบันกลับแข่งขันแก่งแย่งกันทำมาหากิน แสวงหาประโยชน์เข้าตัวมีชีวิตที่สับสนวุ่นวายและแออัดเกิดความเสื่อมถอยทางคุณธรรม ค่านิยม จริยธรรม วัฒนธรรม เอารัดเอาเปรียบ เห็นแก่ตัวไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของคนอื่นก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขอย่างมากมาย ดุจเดือน พันธุมนาวิน (2550) ได้กล่าวว่า การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าและมีความสงบสุขร่มเย็นนั้น มีรากฐานสำคัญมาจากการพัฒนาประชาชนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาให้เป็นคนดีมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาคุณธรรม ซึ่งการพัฒนาคุณธรรม เช่นนี้จะต้องอยู่บนพื้นฐานของวิชาการและการวิจัยขั้นสูง ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุและผลของคุณธรรมต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำไปใช้เสนอนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติการพัฒนาทั้งในเชิงของการเสริมสร้างและการป้องกันในระดับบุคคล ระดับกลุ่มและระดับสังคม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวได้อย่างน่าเชื่อถือและประกันความสำเร็จ ประเวศ วะสี (2549) เห็นว่าการสร้างคุณธรรมพื้นฐานในสังคม เป็นการพัฒนาที่ควรใช้ความดี หรือคุณธรรมนำแล้วตามด้วยความรู้ ซึ่งแท้ที่จริงแล้วความดีหรือคุณธรรมก็คือปัญญา ปัญญาจะมีจริยธรรมอยู่ด้วยเสมอในขณะที่ความรู้ไม่แน่ว่ามีจริยธรรมอยู่ด้วย การศึกษาที่เอาคุณธรรมนำความรู้จึงสำคัญยิ่ง ดังนั้นเพื่อการเสริมสร้างคุณธรรมจึงควรมีการถ่ายทอดทางสังคมที่สอดรับกับสภาพที่เป็นอยู่และที่คาดหวัง ซึ่งคนในสังคมทุกคนเป็นผลลัพธ์ของการถ่ายทอดทางสังคม และการดังกล่าว บุคคลจะได้ปฏิสัมพันธ์กันในการถ่ายทอดทางสังคมที่หล่อหลอมให้

บุคคลนั้นมีคุณสมบัติตามที่สังคมต้องการ (Henslin 1996) การถ่ายทอดทางสังคมจึงเป็นการที่สำคัญที่ใช้ในการเตรียมบุคคลเพื่อดำรงชีวิตในสังคม ถ้าสังคมใดมีการถ่ายทอดทางสังคมที่ดีและมีประสิทธิภาพ คนในสังคมนั้นก็จะช่วยเสริมสร้างให้สังคมมีความเข้มแข็ง เจริญก้าวหน้าในทางตรงกันข้าม หากสังคมใดที่มีการถ่ายทอดทางสังคมที่ไร้ทิศทาง สังคมนั้นย่อมมีแต่ความยุ่งเหยิง ไม่มีจุดรวม ขาดระเบียบ ซึ่งการถ่ายทอดทางสังคมจึงเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (ดุษฎี โยเหลา และคณะ 2546) โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนในระดับมัธยมศึกษา ศาสตราจารย์ธานินทร์ กรัยวิเชียร (ธานินทร์ กรัยวิเชียร 2550) องคมนตรี ได้ให้ความเห็นว่า เด็กและเยาวชน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา เปรียบเป็นดั่งผ้าขาวและจะเป็นพลังสำคัญที่จะขับเคลื่อนสังคมไทยในอนาคต ซึ่งจะต้องได้รับการถ่ายทอดปลูกฝังความคิดและทัศนคติด้านคุณธรรมและจริยธรรมตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อเจริญงอกงามเป็นเมล็ดพันธ์แห่งคุณธรรมจริยธรรมที่จะเผยแพร่ในสังคมไทยต่อไป ผู้ที่มีส่วนในการการถ่ายทอดควรตระหนักถึงความสำคัญ และนำคุณธรรมจริยธรรมกลับมาใช้ในการดำรงตน และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชนต่อไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา ทั้งในมิติเชิงลึกและเชิงกว้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา เป็นวัตถุประสงค์หลัก โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรม สภาพการอยู่ร่วมกัน และผลกระทบด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษารูปแบบของการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับใช้แนวคิดทฤษฎีการถ่ายทอดทางสังคมของวิชัย ภู่โยธิน และคณะ (2552) ที่ระบุว่า สถาบันองค์กรที่มีบทบาทในการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมี 5 สถาบัน ประกอบด้วย 1) ครอบครัว 2) สถานศึกษา 3) วัด 4) ชุมชน และ 5) สื่อมวลชน ซึ่งนำไปสู่คุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคม 5 ประการด้วยกันคือ 1) การมีความรับผิดชอบ 2) การมีระเบียบวินัย 3) การมีความซื่อสัตย์ 4) การมีความสามัคคี 5) การมีความเสียสละ ดังจะแสดงให้เห็นในภาพที่ 1

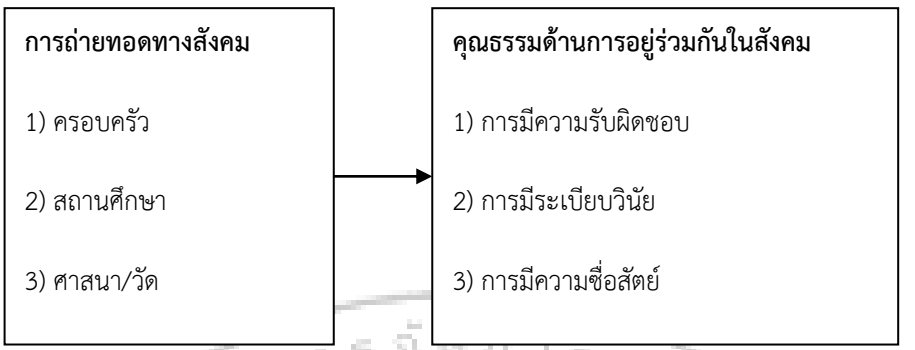

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่ม ผู้ร่วมการสนทนาให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครอง และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ พระ และตัวแทนหน่วยงานอื่นที่เป็น สื่อมวลชน นักการเมือง ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ซึ่งครอบคลุมจังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดยโสธร จำนวน 38 คน ใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูล 5 วัน เริ่มตั้งแต่ วันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ.2559 ถึง วันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ.2559 มีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้โรงเรียนในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) จำนวนผู้ให้ข้อมูล ใช้เกณฑ์ตามแนวทางของ Polkinghorne (1989 อ้างถึงใน Creswell 2007) ที่ได้เสนอเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลในวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีประสบการณ์ในการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 5-25 คน ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มจาก 3 โรงเรียนในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ที่ได้รับรางวัลด้านส่งเสริมคุณธรรม คือ (1) โรงเรียนขนาดใหญ่ ที่ได้รับรางวัลโรงเรียนส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมดีเด่น กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี 2559 (2) โรงเรียนขนาดกลาง ที่นักเรียนได้รับรางวัลคุณธรรม จริยธรรมดีเด่น กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี 2559 (3) โรงเรียนขนาดเล็ก ที่เป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนสีขาว โรงเรียนวิถีพุทธ และเพื่อไม่ให้เกิดการแปรปรวนที่เป็นผลอันเนื่องมาจากจำนวนผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองในแต่ละโรงเรียน ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มเลือกแบบไม่เป็นสัดส่วน เลือกโรงเรียนตามขนาดๆ ละ 1 โรงเรียน รวมจำนวนผู้ร่วมสนทนากลุ่มทั้งสิ้น 28 คน

2) จำนวนผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ พระสงฆ์ จำนวน 5 รูป และกลุ่มตัวแทนหน่วยงานอื่น จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน ทั้งนี้ ถือว่าจำนวนผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอสำหรับการศึกษาข้อเท็จจริงที่เป็นข้อมูลเชิงลึก

เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ในส่วนนี้ผู้วิจัยใช้แบบสนทนากลุ่มและแบบสัมภาษณ์

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้ตารางลงรหัส (Coding Sheet) ตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของหน่วยวิเคราะห์เนื้อหา ใช้วิธี Intercoder Reliability คือ ความเที่ยงตรงระหว่างผู้ลงรหัส โดยผู้วิจัยทำการลงรหัสร่วมกับผู้เชี่ยวชาญอีก 4 ท่าน ทำการลงรหัสในแบบตารางลงรหัสในข้อมูลเดียวกัน แล้วพิจารณาความสอดคล้อง หรือแตกต่าง ด้วยการคำนวณจากสูตรของ Holsti (1969) ค่าที่ได้เท่ากับ .91 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ .75 ตามสูตรที่กำหนดไว้เบื้องต้น จึงถือว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความเชื่อถือได้ การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง (Face Validity) โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงในการวิจัยยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อความ (textual analysis) และการจัดหมวดหมู่ของการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า

1. การศึกษาคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา สภาพการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ควรมีลักษณะ ดังนี้ 1) การมีความรับผิดชอบ ด้วยการปฏิบัติตนตามหน้าที่ของนักเรียนด้วยความพยายามในงานให้เกิดความสำเร็จ รักครอบครัวพ่อแม่ สำนึกในบทบาทหน้าที่ของตนเอง 2) การมีระเบียบวินัย ด้วยการประปฏิบัติตนของนักเรียนที่ถูกต้องและเหมาะสม การวางตัวเหมาะสมในการอยู่ร่วมกัน ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม และเคารพสิทธิของกันและกัน 3) การมีความซื่อสัตย์ ด้วยการปฏิบัติตนของนักเรียนอย่างซื่อตรงทั้งกาย วาจา ใจ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และตระหนักถึงความรู้สึกผิดชอบชั่วดี 4) การมีความสามัคคี ด้วยการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมใดๆ อย่างพร้อมเพรียง รักใคร่กลมเกลียว รักหมู่คณะ และร่วมมือทำกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วง และ 5) การมีความเสียสละ ด้วยการปฏิบัติตนของนักเรียนที่แสดงถึงการละความเห็นแก่ตัว การแบ่งปันและความมีน้ำใจ

สภาพในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบัน พบว่า 1) การมีความรับผิดชอบ เอาแต่ใจตนเอง ไม่มีเหตุผล ทำดี เป็นการสร้างภาพได้แค่เปลือก ไม่ได้ซึมซับเข้าในจิตใจ ครูบางวิชาไม่ได้เอาคุณธรรมจริยธรรมไปบูรณาการสอดแทรก ครอบครัวขาดความรักความอบอุ่น ขาดความกตัญญู การจัดการศึกษามีจุดเน้นที่สวนทางไม่เน้นคุณธรรมแต่เน้นความรู้ 2) การมีระเบียบวินัย ควรมีสัมมาคารวะต่อครูอาจารย์ให้มาก ขาดความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ต่างคนต่างอยู่ ไม่มีวินัย ขาดคุณธรรม ขาดการปฏิบัติตามจารีตประเพณีอันดีงามหลายอย่าง 3) การมีความซื่อสัตย์ บางส่วนยังมีความเห็นแก่ตัว ปฏิบัติตนตามศีลห้าไม่ถูกต้อง 4) การมีความสามัคคี ไม่ถ้อยทีถ้อยอาศัยตัวใครตัวมัน พวกใครพวกมัน แบ่งกลุ่ม ไม่เข้าใจกัน ต่างคนต่างทำ อยู่กันแบบแข่งขัน ยึดตนเป็นหลักมีแต่อารมณ์ร้อน ส่วนมากขัดแย้งเพราะไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น และ 5) การมีความเสียสละ การมีจิตอาสายังคงต้องบอกและยังมีน้อยมาก ไม่ค่อยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ขาดจิตสำนึกที่สำคัญ

ผลกระทบที่เกิดจากการขาดคุณธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า มีผลกระทบต่อ 1) ต่อตนเอง ทำให้เกิดความเห็นแก่ตัว เป็นคนตระหนี่ อยู่ร่วมในสังคมไม่ได้ ขาดความรัก เข้า

กับสังคมไม่ได้ ไม่มีความสุข เกิดปัญหากับตนเอง ไม่มีเพื่อนไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ขาดระเบียบวินัยไม่เคารพในตน มีพฤติกรรมก้าวร้าว ประพฤติตัวไม่เหมาะสม เป็นเด็กติดสารเสพติด ติดอบายมุข ทำอะไรก็ไม่สำเร็จลุล่วง ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น 2) ต่อครอบครัว ทำให้สถาบันครอบครัวระส่ำระส่าย ไม่มีความสุขวุ่นวาย อยู่ร่วมกันยาก ทำให้พ่อแม่เสียใจ เศรษฐกิจตกต่ำ ขาดความน่าเชื่อถือ ครอบครัวขาดความเคารพกัน เป็นแบบอย่างที่ไม่ดี มีความขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท ขาดความรักสามัคคีกัน และ 3) ต่อชุมชน และสังคม ทำให้สังคมไม่มีความสามัคคี มีปัญหา มีขโมย มีการทะเลาะวิวาท เกิดอาชญากรรม ขาดความร่วมมือทำกิจกรรมสร้างประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม ขาดพลเมืองดี และไม่มีความสงบเรียบร้อย เกิดความวุ่นวายเป็นภาระของชุมชนและสังคมในวงกว้าง ส่งผลทุกภาคส่วนทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม 2. การศึกษาการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา

การมีคุณธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคม หรืออยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณธรรมของนักเรียน พบว่า เกิดจาก บ้าน โรงเรียน วัด ชุมชน และสื่อมวลชน

การถ่ายทอดทางสังคมในการเสริมสร้างคุณธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียน พบว่า สถาบัน/องค์กรที่มีบทบาทในการถ่ายทอด ดังนี้

1. ครอบครัว มีการถ่ายทอดโดย พ่อแม่/ผู้ปกครองมีการอบรมสั่งสอน และเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน

2. สถานศึกษา มีการถ่ายทอดโดย ผู้บริหาร ครู และเพื่อนมีการอบรมสั่งสอนการปฏิบัติตน ปลูกฝังคุณธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน

3. วัด มีการถ่ายทอดโดย พระสงฆ์อบรมสั่งสอนในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน และเป็นแบบอย่างให้คิดดีทำดี

4. ชุมชน มีการถ่ายทอดโดย ผู้นำชุมชนส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่เสริมสร้างคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง เป็นแบบอย่างแก่นักเรียน และมีสภาพแวดล้อมที่ดีปลอดสิ่งอบายมุข

5. สื่อมวลชน มีการถ่ายทอดโดย นักจัดรายการวิทยุ นักหนังสือพิมพ์ และผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ นำเสนอในสิ่งที่สร้างสรรค์สังคม และ ให้สาระความรู้ทางด้านคุณธรรม

สรุปผลการวิจัย

ประเด็นที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1.การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า 1) การมีความรับผิดชอบด้วยการปฏิบัติตนตามหน้าที่ของนักเรียนด้วยความพยายามในงานให้เกิดความสำเร็จ รักครอบครัวพ่อแม่ สำนึกในบทบาทหน้าที่ของตนเอง 2) การมีระเบียบวินัย ด้วยการประปฏิบัติตนของนักเรียนที่ถูกต้องและเหมาะสม การวางตัวเหมาะสมในการอยู่ร่วมกัน ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม และเคารพสิทธิของกันและกัน 3) การมีความซื่อสัตย์ ด้วยการปฏิบัติตนของนักเรียนอย่างซื่อตรงทั้งกาย วาจา ใจ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และตระหนักถึงความรู้สึกผิดชอบชั่วดี 4) การมีความสามัคคี ด้วยการให้ความ

ร่วมมือในการทำกิจกรรมใดๆ อย่างพร้อมเพรียง รักใคร่กลมเกลียว รักหมู่คณะ และร่วมมือทำกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วง และ 5) การมีความเสียสละ ด้วยการปฏิบัติตนของนักเรียนที่แสดงถึงการละความเห็นแก่ตัว การแบ่งปัน และความมีน้ำใจ

2. การถ่ายทอดทางสังคมในการเสริมสร้างคุณธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนนั้น พบว่า สถาบันองค์กรที่มีบทบาทด้านนี้ ได้แก่ ครอบครัว สถานศึกษา วัด ชุมชน และสื่อมวลชน ดังนี้ 1) ครอบครัว มีการถ่ายทอดโดย พ่อแม่/ผู้ปกครองมีการอบรมสั่งสอน และเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน 2) สถานศึกษา มีการถ่ายทอดโดย ผู้บริหาร ครู และเพื่อนมีการอบรมสั่งสอนการปฏิบัติตน ปลูกฝังคุณธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน 3) วัด มีการถ่ายทอดโดย พระสงฆ์อบรมสั่งสอนในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน และเป็นแบบอย่างให้คิดดีทำดี 4) ชุมชน มีการถ่ายทอดโดย ผู้นำชุมชนส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่เสริมสร้างคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง เป็นแบบอย่างแก่นักเรียน และมีสภาพแวดล้อมที่ดีปลอดสิ่งอบายมุข 5) สื่อมวลชน มีการถ่ายทอดโดย นักจัดรายการวิทยุ นักหนังสือพิมพ์ และผู้สื่อข่าวโทรทัศน์นำเสนอในสิ่งที่สร้างสรรค์สังคม และ ให้สาระความรู้ทางด้านคุณธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1.การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา มีดังนี้

1) การมีความรับผิดชอบ ด้วยการปฏิบัติตนตามหน้าที่ของนักเรียนด้วยความพยายามในงานให้เกิดความสำเร็จ รักครอบครัวพ่อแม่ สำนึกในบทบาทหน้าที่ของตนเอง สอดคล้องกับพระมหาบุญเพียร ปุญญวิริโย (2544) พบว่า ต้องให้การอบรมสั่งสอนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีงาม การเชื่อมั่นในศักยภาพของเด็กที่สามารถฝึกฝนพัฒนาตนเองได้ การปลูกฝังจิตสำนึกในความกตัญญูกตเวที การรู้จักหน้าที่ของตนเองที่พึงปฏิบัติต่อผู้อื่น และลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และวิลาสลักษณ์ ชัววัลลี (2524) พบว่า การได้รับการอบรมสั่งสอนหรือการกระทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง นักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมโดยการเลี้ยงดูแบบรักมากและแบบควบคุมมาก มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจ ในด้านความกตัญญูกตเวที และการยึดบาปบุญมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักน้อยและควบคุมน้อย

2) การมีระเบียบวินัย ด้วยการประพฤติปฏิบัติตนของนักเรียนที่ถูกต้องและเหมาะสม การวางตัวเหมาะสมในการอยู่ร่วมกัน ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม และเคารพสิทธิของกันและกัน ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และวิลาสลักษณ์ ชัววัลลี (2524) พบว่า การได้รับการอบรมสั่งสอนหรือการกระทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง นักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมโดยการเลี้ยงดูแบบรักมากและแบบควบคุมมาก มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจ ในด้านการมีสัมมาคารวะต่อบิดา มารดาและผู้อาวุโสมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักน้อยและควบคุมน้อย

3) การมีความซื่อสัตย์ ด้วยการปฏิบัติตนของนักเรียนอย่างซื่อตรงทั้งกาย วาจา ใจ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และตระหนักถึงความรู้สึกผิดชอบชั่วดี สอดคล้องกับ ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และ

วิลาสลักษณ์ ชัววัลลี (2524) พบว่า การได้รับการอบรมสั่งสอนหรือการกระทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง นักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมโดยการเลี้ยงดูแบบรักมากและแบบควบคุมมาก มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจ ในด้านความซื่อสัตย์ มากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักน้อยและควบคุมน้อย ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (2547) พบว่า ความสัมพันธ์ของระดับพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย และการถ่ายทอดทางสังคมโดยครอบครัว โรงเรียน สถาบันศาสนา และสื่อมวลชน ว่ามีความสัมพันธ์และอิทธิพลต่อลักษณะจิตใจที่จะส่งผลไปถึงพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย และสอดคล้องกับ กฤษณา บูรณะพงศ์ (2540) ที่พบว่า การถ่ายทอดทางสังคมในครอบครัวในการสืบทอดคุณธรรมแก่เยาวชนในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ความซื่อสัตย์

4) การมีความสามัคคี ด้วยการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมใด ๆ อย่างพร้อมเพรียง รักใคร่กลมเกลียว รักหมู่คณะ และร่วมมือทำกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วง สอดคล้องกับ อุณาวดี คงมั่นวัฒนา (2538) พบว่าการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมมีความสำคัญในด้านวัฒนธรรมทางจิตใจทั้งในเรื่องของคุณธรรมเกี่ยวกับความสามัคคีมีน้ำใจร่วมมือทำประโยชน์ต่อสังคม

5) การมีความเสียสละ ด้วยการปฏิบัติตนของนักเรียนที่แสดงถึงการละความเห็นแก่ตัว การแบ่งปัน และความมีน้ำใจ สอดคล้องกับ กฤษณา บูรณะพงศ์ (2540) ที่พบว่า การถ่ายทอดทางสังคมในครอบครัวในการสืบทอดคุณธรรมแก่เยาวชนในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ความเสียสละ อุณาวดี คงมั่นวัฒนา (2538) พบว่าการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมมีความสำคัญในด้านวัฒนธรรมทางจิตใจทั้งในเรื่องของคุณธรรมเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีน้ำใจ เสียสละบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม และ Midlarsky Bryan and Brickman (1973 อ้างถึงใน สุนันท์ ปรีชาชัยสุรัตน์ 2542) พบว่า การถ่ายทอดโดยให้รางวัลที่เป็นคำพูดยกย่องมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการปลูกฝังให้เด็กเกิดพฤติกรรมเอื้อเฟื้อเสียสละ

2. การถ่ายทอดทางสังคมในการเสริมสร้างคุณธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนนั้น พบว่า สถาบันองค์กรที่มีบทบาทด้านนี้ ได้แก่ ครอบครัว สถานศึกษา วัด ชุมชน และสื่อมวลชน ดังนี้

1) ครอบครัว มีการถ่ายทอดโดย พ่อแม่/ผู้ปกครองมีการอบรมสั่งสอน และเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย ภูโยธิน และคณะ (2552) ที่พบว่า ครอบครัว มีบทบาทหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนให้สมาชิกในสังคมเป็นคนดี ให้การศึกษา ให้ความรักความอบอุ่น ชี้แนะให้ประพฤติแต่สิ่งที่ดี และสอดคล้องกับ Henslin (1996) ที่พบว่า บิดามารดาหรือผู้ปกครอง เป็นบุคคลกลุ่มแรกโดยเฉพาะแม่ที่ทำหน้าที่อบรมสมาชิกใหม่ของครอบครัว วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ (2536) พบว่า การถ่ายทอดทางสังคมจึงมีจุดเริ่มต้นมาจากสถาบันครอบครัว ซึ่งเด็กจะมีโอกาสได้รับแรงเสริมจากพ่อแม่ Goslin (1973) พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกิดจากพ่อแม่อบรมเลี้ยงดูบุตรให้เรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ เพื่อให้เข้ากับสังคมได้ และขณะเดียวกันพ่อแม่ก็ได้รับความรู้ใหม่ๆ จากเด็กด้วย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดความเชื่อ ซึ่งมีผลทำให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรเปลี่ยนไปเรื่อยๆ ยิ่งในชั้นลูกชั้นหลานต่อๆ มาก็ยิ่งค่อยเปลี่ยนแปลงมากขึ้นจนอาจสังเกตเห็นได้ชัด และดุษฎี โยเหลา และคนอื่นๆ (2546) พบว่า เมื่อเด็กเกิดมาในครอบครัว เขาจะมีปฏิสัมพันธ์หรือการรับรู้การแลกเปลี่ยน การแสดงท่าทีร่วมกับพ่อแม่ พี่น้อง ญาติมิตร

พี่เลี้ยง และเกิดการเรียนรู้ ความคิด ความต้องการ การปฏิบัติของคนในครอบครัว ทำให้เกิดลักษณะที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานของครอบครัว

2) สถานศึกษา มีการถ่ายทอดโดย ผู้บริหาร ครู และเพื่อนมีการอบรมสั่งสอนการปฏิบัติตน ปลูกฝังคุณธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย ภู่โยธิน และคณะ (2552) พบว่า กลุ่มเพื่อน มีบทบาทหน้าที่ในชักชวนทำกิจกรรมดีๆ ร่วมกัน ชักชวนกันตั้งใจเรียน ให้คำแนะนำปรึกษาต่อกัน ถ่ายทอดความคิดที่ดีให้แก่กัน โรงเรียน มีบทบาทหน้าที่ ให้ความรู้ อบรมสั่งสอนให้เป็นคนดี สอนกฎระเบียบวินัยในการอยู่ร่วมกัน อบรมด้านคุณธรรม จริยธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ฝึกทักษะในการดำเนินชีวิต ศาสนาหรือวัด โดยมีพระสงฆ์มีบทบาทหน้าที่ในการขัดเกลาจิตใจของคนให้ยึดมั่นในสิ่งที่ดีงาม สั่งสอนศีลธรรม จริยธรรม เป็นแบบแผนความประพฤติในทางที่ถูกที่ควร เป็นที่ยึดเหนี่ยวของสมาชิกในสังคม Henslin (1996) พบว่า โรงเรียน โดยครูมีบทบาทหน้าที่ให้การศึกษาอบรมอย่างมีแบบแผน เพื่อให้นักเรียนเรียนวิชาการ จริยธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ (2536) พบว่า มีการเรียนรู้ในลักษณะการถ่ายทอดทางสังคมมากยิ่งขึ้นเมื่อเข้าสู่ระบบโรงเรียน รวมถึงการคบหาสมาคมกับกลุ่มเพื่อนๆ ดังนั้นหากได้รับความพึงพอใจหรือเป็นการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของนักเรียนด้วยแล้ว การนี้จะยิ่งมาโอกาสเกิดขึ้นได้มาก และดุษฎี โยเหลา และคนอื่นๆ (2546) พบว่า เมื่อเด็กไปโรงเรียนอยู่ในกลุ่มเพื่อน อยู่ในชุมชน ก็จะเรียนรู้และพัฒนาลักษณะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการอยู่ในกลุ่มสังคมนั้นๆ จะเห็นได้ว่าเด็กแต่ละคนที่ผ่านการถ่ายทอดทางสังคมระบบเดียวกัน อาจมีผลที่เกิดขึ้นแตกต่างกัน เช่น ลูกสองคนในครอบครัวเดียวกัน อาจมีลักษณะต่างๆ แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะเด็กแต่ละคนมีธรรมชาติเบื้องต้นคือ ความฉลาด พื้นฐานทางจิตใจ อารมณ์ แตกต่างกัน และเด็กแต่ละคนมีโอกาสและการตัดสินใจเลือกรับกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ตามความชอบของตนเอง

3) วัด มีการถ่ายทอดโดย พระสงฆ์อบรมสั่งสอนในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน และเป็นแบบอย่างให้คิดดีทำดี ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย ภู่โยธิน และคณะ (2552) ที่พบว่า ศาสนา โดยพระสงฆ์ทำหน้าที่ขัดเกลาจิตใจของคนให้ยึดมั่นในสิ่งที่ดีงาม สั่งสอนศีลธรรม จริยธรรม เป็นแบบแผนความประพฤติในทางที่ถูกที่ควร เป็นที่ยึดเหนี่ยวของสมาชิกในสังคม และธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (2547) พบว่า การถ่ายทอดทางสังคมโดยสถาบันศาสนา มีความสัมพันธ์และอิทธิพลต่อลักษณะจิตใจที่จะส่งผลไปถึงพฤติกรรมของคนไทย

4) ชุมชน มีการถ่ายทอดโดย ผู้นำชุมชนส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่เสริมสร้างคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง เป็นแบบอย่างแก่นักเรียน และมีสภาพแวดล้อมที่ดีปลอดสิ่งอบายมุข สอดคล้องกับดุษฎี โยเหลา และคนอื่นๆ (2546) พบว่า เมื่อเด็ก อยู่ในชุมชน ก็จะเรียนรู้และพัฒนาลักษณะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการอยู่ในกลุ่มสังคมนั้นๆ จะเห็นได้ว่าเด็กแต่ละคนที่ผ่านการถ่ายทอดทางสังคมระบบเดียวกัน อาจมีผลที่เกิดขึ้นแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะเด็กแต่ละคนมีธรรมชาติเบื้องต้นคือ ความฉลาด พื้นฐานทางจิตใจ อารมณ์ แตกต่างกัน และเด็กแต่ละคนมีโอกาสและการตัดสินใจเลือกรับกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ตามความชอบของตนเอง

5) สื่อมวลชน มีการถ่ายทอดโดย นักจัดรายการวิทยุ นักหนังสือพิมพ์ และผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ นำเสนอในสิ่งที่สร้างสรรค์สังคม และ ให้สาระความรู้ทางด้านคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย ภูโยธิน และคณะ (2552) พบว่า สื่อมวลชน มีบทบาทในการนำเสนอข้อมูลความรู้ ชักชวนสมาชิกในสังคมให้ทำดี เป็นกระบอกเสียงในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่ดี เป็นผู้จุดประกายในการทำดี ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (2547) พบว่า การถ่ายทอดทางสังคมโดยสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์และอิทธิพลต่อลักษณะจิตใจที่จะส่งผลไปถึงพฤติกรรมของคนไทย และสอดคล้องกับ Henslin (1996) ที่พบว่า สื่อมวลชนมีบทบาทในการให้ความรู้และความเพลิดเพลิน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. ควรใช้ผลการวิจัยเพื่อนำไปพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัยและพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณในเรื่องของการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา

2. ควรใช้ผลการวิจัยเพื่อนำไปพัฒนาการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา

3. ควรใช้ผลการวิจัยการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษานี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนมัธยมศึกษาได้ โดยศึกษาสภาพผลกระทบจากปัญหาที่นักเรียนขาดคุณธรรมการอยู่ร่วมกันด้านไหน แล้วจึงพิจารณาจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องตรงกับประเด็นสภาพปัญหาและผลกระทบนั้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา ในเชิงปริมาณ เพื่อยืนยันการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา

2. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาผลของการจัดการถ่ายทอดทางสังคมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของความสำเร็จที่ยั่งยืนของการจัดการดังกล่าว

3. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาเปรียบเทียบผลที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาที่ส่งผลต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและชุมชน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยผสมผสาน (Mixed Method) เพื่อให้ทราบถึงผลของการจัดการถ่ายทอดที่ยั่งยืน ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นและแรงเสริมให้นักเรียนมัธยมศึกษามีคุณธรรมการอยู่ร่วมกันในสังคมต่อไป

รายการอ้างอิง

กฤษณา บูรณพงษ์. **ผู้สูงอายุกับการขัดเกลาทางสังคมในครอบครัวในการสืบทอดคุณธรรมแก่เยาวชนในกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540

จำรัส บานเย็น. **การศึกษาการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2551.

ดุจเดือน พันธุมนาวิน. "รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) และแนวทางการตั้งสมมติฐาน ในการวิจัยสาขาจิตพฤติกรรมศาสตร์ในประเทศไทย," **วารสารพัฒนาสังคม.** 9, 1 (ตุลาคม 2550) : 85-117.

ดุษฎี โยเหลา และคณะ. **ระบบการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะแก่แรงงานภาคการเกษตร ศึกษากรณีจังหวัดน่าน.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.

ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. **การศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในการขัดเกลาทางสังคมและลักษณะทางจิตใจกับพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2547.

ธานินทร์ กรัยวิเชียร. **คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหาร.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2550.

ประวีณ ณ นคร. “บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องคุณธรรมสำหรับข้าราชการ.” ใน**เอกสารอบรมปฐมนิเทศ** สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2526.

ประเวศ วะสี. **คุณธรรมนำการพัฒนา ยุทธศาสตร์สังคมคุณธรรม.** ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม(ศูนย์คุณธรรม) : กรุงเทพฯ, 2549.

พระมหาบุญเพียร ปุญญวิริโย. **แนวคิดและวิธีการขัดเกลาทางสังคมในสถาบันครอบครัวตามแนวพระพุทธศาสนา.** วิทยานิพนธ์พุทธศาสนามหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

พระราชวรมุนี. **พุทธธรรม.** กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้งเฮ้า, 2528.

ลัดดา ครสวรรค์ **การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2551.

ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และ วิลาสลักษณ์ ชัววัลลี. **ครอบครับกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจของไทย.** (รายงานการวิจัยฉบับที่ 25) สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2524.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. กระทรวงศึกษาธิการ. **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561).** กรุงเทพมฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2553.

วศิน อินทสระ. **จริยศาสตร์.** กรุงเทพฯ: บรรณาคาร, 2518.

วันเพ็ญ พิศาลพงศ์. **การถ่ายทอดทางสังคมกับการพัฒนาการของมนุษย์.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2536.

วิชัย ภู่โยธิน และคณะ. **หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ม.4-6.** กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์, 2552.

สุนันท์ ปรีชาชัยสุรัตน์. **การใช้เทคนิคแม่แบบในการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทางสังคมของนักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตแตกต่างกัน.** ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.

อุณาวดี คงมั่นวัฒนา. **การสื่อสารกับการสังคมประกิตด้านวัฒนธรรมทางจิตใจของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศน์ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

Creswell, John W. and Vickil Plano Clark. **Designing and Conducting Mixed Methods Research.** Thousand Oaks, California: Sage Publications, Inc., 2007.

Goslin, D.A. **Handbook of socialization theory and research.** Chicago : Rand Mcnally College, 1973.

Henslin, J. M. **Essentials of sociology: A down-to-earth approach.** London: Allyn&Bacon, 1996.

Holsti, O.R. **Content analysis for the social sciences and humanities.** Reading, MA : Addison-Wesley, 1969.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

รูปแบบการบริหารโรงเรียน ในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

วิมลรัตน์ สีสัน,นักศึกษาปริญญาเอกหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต,สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี,email:wimolrat_nui2010@hotmail.com,โทร 06-1104-4095
อาจารย์ ดร. สุวิมล โพธิ์กลิ่น, สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร. ดุจเดือน ไชยพิชิต,สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 6 โรงเรียน ที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างด้านการบริหาร ด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้บริหาร และครู โรงเรียนละ 5 คน รวมจำนวน 30 คน จัดทำรูปแบบและคู่มือ ประเมินความเหมาะสม และ ความเป็นไปได้จากผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา จำนวน 19 คน พร้อมทั้งประเมินรูปแบบและคู่มือ แล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ โดยการประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษา ปรากฏว่า สภาพการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีปัญหามากที่สุดได้แก่ ด้านบริหารงานทั่วไป สภาพปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการด้านการบิหารงานทั่วไปไม่เป็นระบบ ขาดความต่อเนื่อง ไม่มีการนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารงาน รูปแบบการบริหารโรงเรียน ในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย มีองค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 3 หลักการ ได้แก่ หลักการบริหาร หลักการบูรณาการ และหลักการใช้เครือข่าย 2) วัตถุประสงค์ คือ การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล 3) กลไกการดำเนินงาน คือ ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ และคณะกรรมการบริหาร 4) วิธีดำเนินการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การนำ และการควบคุม ซึ่งดำเนินการผ่านงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านบริหารงานทั่วไป 5) การประเมินผล โดยประเมินความสำเร็จของกระบวนการนำรูปแบบมาใช้ในการบริหาร และประเมินความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู ที่นำรูปแบบมาใช้ในการบริหารโรงเรียน และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ จากผู้บริหารโรงเรียนตระหนักในความจำเป็นของการพัฒนา การประสานความร่วมมือระหว่างเครือข่ายโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และบุคลากรทุกคนให้ความร่วมมือในการบริหารงาน ส่วนผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียน ในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก และผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นว่าถ้านำรูปแบบการบริหารโรงเรียน ในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยไปใช้ในการพัฒนาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จะส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียนได้

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหาร, มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักร

Received: December 2, 2017, Accepted December 4, 2017

The Administrative Model for the Schools Affiliated to the Thailand Christian Council Foundation

Wimolrat Seesan. Doctoral Dissertation in Educational Administration, Ubon Ratchathani Rajabhat University, email:wimolrat_nui2010@hotmail.com,tel. 06-1104-4095
Dr. Suwimon Phoglin, Educational Administration, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University
Dr. Dudduan Chaipichit, Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Northeastern University

Abstract

The research aimed to propose the administrative model for the schools affiliated to the Thailand Christian Council Foundation. It was a qualitative work. A case study was undertaken in the six schools in terms of administration. The subjects were 30 school administrators and teachers from five schools. The model and the handbook were evaluated by 21 experts in light of suitability, possibility and usefulness. The research instruments were a questionnaire, an in-depth interview and an evaluation format. Statistics were percentage, mean, standard deviation and content analysis. The research findings. The administration of the school in the study was found to be at a high level. The most problematic aspect was that the administration was not systematic, having no continuation and application of the administrative model. The model under study consisted of the following components: 1. three principles included administration, integration, and use of the network; 2. objective was an effective school administration; 3. working mechanism included directors, managers, and administrative committee; 4. procedures were planning, organization, leadership, and control, which were implemented in academic aspect, budget, personnel and general administration; 5. evaluation was based on the success of application of the administrative model, and the satisfaction of the administrators and teachers; 6. success conditions described an awareness of the administrators, coordination between the network schools, and cooperation of all personnel in the administration. The administrative model under study was found to be suitable at the highest level, possible and useful at a high level. A majority of the experts viewed that the administrative model, if used in the development process, could have a positive effect on the school development.

Keywords: Model, Administration, Christian Council Foundation

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทนำ

การจัดการศึกษาของเอกชนนับวามีความสำคัญตอการพัฒนาประเทศชาติ สามารถช วยแบงเบาภาระในการจัดการศึกษาของชาติได อยางมาก รัฐจึงตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเอกชน และมีนโยบายสงเสริมการมีสวนรวมของเอกชนในการจัดการศึกษาตลอดมา โดยได กำหนดไวในรัฐธรรมนูญแหงราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ให การจัดการศึกษาของรัฐต องคำนึงถึงการมีสวนรวมของเอกชน และมาตรา 81 กำหนดให รัฐต องสนับสนุนเอกชนจัดการศึกษาอบรมให เกิดความรู คู คุณธรรม โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งอยู ในความดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นส่วนหนึ่งที่มีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาแก่เยาวชนของชาติ ย่อมต้องตระหนักถึงการพัฒนารูปแบบและระบบโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะทางเศรษฐกิจสังคม และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และจากเหตุผลที่ว่าหากคนไทยทุกคนมีสิทธิและความเสมอภาคทางการศึกษาในโอกาสที่จะได้รับการศึกษาสูงขึ้นและมีคุณภาพมากขึ้นก่อให้เกิดการสร้างงานได้ด้วยตัวเอง นอกจากจะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของชาติแล้วยังช่วยยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นด้วยสมกับ คำว่า การศึกษาสามารถเปลี่ยนชีวิตคนได้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2545 : 591) จากการที่โรงเรียนเอกชนจะต องจัดการศึกษาให สอดคล องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา 4 ดาน คือ ดานการบริหารงานวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารบุคคล และบริหารทั่วไป ไปยังโรงเรียน ผู บริหารและครูเอกชนสวนใหญรับรู เรื่องการกระจายอำนาจและการจัดการศึกษาที่กำหนดไว แต ในทางปฏิบัติผู บริหารและครูในโรงเรียนเอกชน ยังไมมีการดำเนินการอยางจริงจังมากนัก ยังคงดำเนินการไปตามปกติเพราะยังไมมีความชัดเจนในการปฏิบัติ แต ได ยอมรับวาการกระจายอำนาจเปนสิ่งดี (ธีระ รุญเจริญ 2546 : 135) การนำการบริหารโดยใชโรงเรียนเปนฐานมาเปนหลักในการบริหารจัดการโรงเรียนให เกิดคุณภาพ มีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาจากสวนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรงให สถานศึกษามีอำนาจหน าที่ ความรับผิดชอบ มีอิสระและมีความคลองตัวในการตัดสินใจ ทั้ง 4 ด าน คือ ด านการบริหารงานวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารบุคคล และบริหารทั่วไปโดยมีคณะกรรมการสถานศึกษารวมกันบริหารให เปนไปตามความต องการของผู เรียนและชุมชน นาจะเปนทางเลือกหนึ่งที่โรงเรียนเอกชนที่จะพัฒนาการบริหารโรงเรียนให มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อการจัดการศึกษาทั้งสิ้นไม่เว้นแม้แต่การศึกษาเอกชน โดยสรุปพบว่า ด้านความสำคัญของการบริหารการเปลี่ยนแปลง เกิดจากความก้าวหน้าของวิทยาการ เทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดรูปแบบใหม่ ๆ ของการแข่งขัน การทำธุรกิจ วิถีชีวิตและความต้องการของคนในสังคม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจมาจากบริบทภายใน (external context) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (change process) และผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) นอกจากนั้น ยังพบว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบและเป็นปัญหาในการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนที่ผ่านมามีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาเอกชนในภาพรวม ซึ่งปัญหาและอุปสรรคเกิดจากภาครัฐและเอกชน เช่น 1) ด้านการเลือกปฏิบัติ 2) ด้านสัดส่วนการรับนักเรียน 3) ด้านความเสมอภาคกัน 4) ด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ 5) ด้านงานวิจัย 6) ด้านการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูง 7) ด้านจัดการศึกษาฟรี15 ปี 8) ด้านนโยบายการรับนักเรียน 9) ด้านการ

สนับสนุนงบประมาณ 10) ด้านเศรษฐกิจครอบครัว 11)ด้านวุฒิต่ำ และ/หรือได้รับเงินเดือนไม่เต็มวุฒิ 12) ด้านระเบียบปฏิบัติที่ล้าสมัย 13) ด้าน ผู้ปฏิบัติงานในภาครัฐขาดประสบการณ์ 14) ด้านสถานศึกษายังไม่ได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ และ 15) ด้านสถานศึกษาเอกชนก็ขาดความพร้อมในการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2545 : 29) สำหรับการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย หลังจากมิชชันนารีได้มีบทบาทเป็นผู้ริเริ่มในการก่อตั้งคริสตจักร สถาบันการศึกษา สถาบันการรักษาพยาบาล และอื่นๆ ในสังคมไทยมาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 100 ปี มิชชันนารีจึงมอบงานทุกอย่างให้คนไทยรับผิดชอบดูแล โดยการก่อตั้งเป็นสภาคริสตจักรในประเทศไทย เมื่อปี ค.ศ. 1934 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวมคริสตชนเข้าด้วยกัน ให้มีความสัมพันธ์ในการนมัสการ และการทำพันธกิจ ตอบสนองการทรงเรียกของพระองค์ด้วยการเลี้ยงตัวเอง ปกครองตนเอง และเสริมสร้างกิจการทั้งปวงให้เจริญเติบโตมั่นคงยิ่งขึ้น ทางด้านการศึกษาจึงเป็นเป็นพันธกิจหลักอันหนึ่งที่มูลนิธิในสภาคริสตจักรในประเทศไทยต้องรับผิดชอบ และพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าต่อไป สภาคริสตจักรในประเทศไทยจึงได้ดำเนินการให้มีหน่วยงานรับผิดชอบเฉพาะด้านการศึกษาคือ สำนักงานพันธกิจการศึกษา โดยมีหน้าที่การควบคุมดูแลการบริหารงานของโรงเรียนทั้ง 25 โรงเรียน ในสังกัดของมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยให้มีคุณภาพและสามารถจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิผลเป็นอย่างดี จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทยได้ข้อคิดเห็นและทราบปัญหาครอบคลุมการบริหารทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ 1.ด้านการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนควรจัดหลักสูตรในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยายกาศให้สงเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน รวมถึงจัดหา สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน การวัดแลพการประเมินผลการเรียน 2.ด้านการบริหารงบประมาณ โรงเรียนควรจัดทำงบประมาณในการพัฒนาสถานที่และควรประเมินประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมต่างๆ และคุณค่าทางโภชนาการ โรงเรียนควรพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ จัดหาระบบคอมพิวเตอร์มาบริการให้เพียงพอ เพื่ออำนวยความสะดวกรวดเร็วให้กับนักเรียนและผู้ปกครองที่มาติดต่อกับโรงเรียน รวมถึงการจัดสรรหางบประมาณสนับสนุนด้านทุนการศึกษามากอย่างพอเพียง 3. ด้านบริหารงานบุคคล โรงเรียนควรสนับสนุนให้บุคคลกรครูในด้านคุณวุฒิ คุณธรรม รวมทั้งการพัฒนาบุคคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นแบบอย่างที่ดี ตลอดจนให้ความสนิทสนมกับนักเรียนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลและรับฟังความคิดเห็นเพื่อพัฒนาตนเอง 4. ด้านการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนควรให้กำลังใจนักเรียนที่เรียนดี พฤติกรรมดี โรงเรียนควรมีการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ และมีการจัดทำปฏิทินโรงเรียนอย่างเหมาะสมเพื่อสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น โรงเรียนควรพัฒนาสถานที่ภายในโรงเรียนให้มีความปลอดภัย และเพียงพอต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และควรเน้นด้านโภชนาการที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพนักเรียนและโรงเรียนควรสนับสนุนให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบที่ดีต่อสังคม และเน้นกระบวนการบริหาร 4 ด้าน คือ การวางแผน การจัดการองค์กร การนำ และการควบคุม ต้องมีความสอดคล้องกันจึงจะทำให้การบริหารโรงเรียนนั้นบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยอย่างจริงจังว่า ควรจะมีรูปแบบ แนวทาง หลักการอย่างไร หรือมีรูปแบบ

การบริหารที่เหมาะสมกับโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนในสังกัดมูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทยมีรูปแบบสำหรับประยุกต์ใช้บริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัย ได้นำแนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการโรงเรียน 4 ประการดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองคการ (Organizing) 3) การนำ (Leading) 4) การควบคุม (Control) โดยเน้นตามแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการบริหารของ บาร์โทล และมาร์ติน (Bartoi &Martin) และ ตามโครงสร้างบริหารโรงเรียนประกอบด้วยงานหลัก 4 ด้าน ดังนี้ 1)ด้านวิชาการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านบริหารงานบุคคล 4) การบริหารทั่วไป ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ส่วนที่ 3 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน ซึ่งเนื้อหาสาระครอบคลุมการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ประกอบกับผู้วิจัย ปฏิบัติงานในหน่วยงานคริสเตียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย
3. เพื่อประเมินและนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัย เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย โดยมีลำดับขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร และครู รวมจำนวน 30 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา จำนวน 19 คน 3) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 21 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประเมินรูปแบบ

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนการวิจัยดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

ผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทย จำนวน 6 โรงเรียน ๆ ละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน

ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ สภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา และสภาพความต้องการของการบริหารของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน ซึ่งมาจาก ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 คน ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญาเอก สาขาวิชา บริหารการศึกษา จำนวน 9 คน และอาจารย์จากมหาวิทยาลัยซึ่งสอนสาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน รวม 19 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ระดับความสอดคล้องของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

ระยะที่ 3 ตวรจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 21 คน ซึ่งมาจาก ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 7 คน ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญาเอก สาขาวิชา บริหารการศึกษา จำนวน 9 คน และอาจารย์จากมหาวิทยาลัยซึ่งสอนสาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน รวม 21 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ระดับความเป็นไปได้ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

1. ข้อมูลพื้นฐานการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

1.1 ข้อมูลสภาพปัจจุบัน พบว่า สภาพการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีปัญหามากที่สุดได้แก่ ด้านบริหารงานทั่วไป เนื่องจากผู้บริหารอาจไม่ได้มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและหัวหน้างานของโรงเรียน รวมทั้งการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งในและนอกโรงเรียนยังทำได้ไม่เต็มที่

1.2ข้อมูลสภาพปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการด้านการบริหารงานทั่วไปไม่เป็นระบบ ขาดความต่อเนื่อง ไม่มีการนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารงาน นอกจากนั้นยังไม่ค่อยประสานกับหน่วยงานที่จัดการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดนโยบาย ความปลอดภัยในการดูแลเด็กรวมถึงการซ่อมแซมดูแล บำรุงรักษา อาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมไม่ชัดเจน การวางแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มงานบริหารทั่วไป โดยใช้ข้อมูลจากรายงานผลในรอบปีดำเนินการที่ผ่านมายังทำได้ไม่ต่อเนื่อง

2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย มีองค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 3 หลักการ ได้แก่ หลักการบริหาร หลักการบูรณาการ และหลักการใช้เครือข่าย 2) วัตถุประสงค์ 3) กลไกการ 4) วิธีดำเนินการ ซึ่งได้แก่การวางแผน การจัดองค์กร

การนำ และการควบคุม ซึ่งดำเนินการผ่านงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านบริหารงานทั่วไป 5) การประเมินผล และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก และผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นว่าถ้านำรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จะส่งผลต่อคุณภาพของโรงเรียนได้

ผลการประเมินคู่มือรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านหลักการมีค่าเฉลี่ยการประเมินความเหมาะสมมากที่สุด ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก โดยด้านหลักการ และด้านวัตถุประสงค์มีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้มากที่สุด ส่วนด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก โดยด้านกลไกการดำเนินงาน ด้านการประเมินผล และด้านเงื่อนไขความสำเร็จมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารโรงเรียนสังกัดสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีปัญหามากที่สุดได้แก่ ได้แก่ ด้านบริหารงานทั่วไป เนื่องจากผู้บริหารอาจไม่ได้มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและหัวหน้างานของโรงเรียน รวมทั้งการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งในและนอกโรงเรียนยังทำได้ไม่เต็มที่ การได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันยังขาดประสบการณ์ในการบริหาร สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาของ Daresh and Playko (1992 : 142) ที่ได้อธิบายว่า เป็นระยะที่เน้นการพัฒนา การชี้นำถึงวิธีทำงานที่ถูกต้องที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงภายในองค์การมากขึ้น ไม่เน้นการเรียนรู้องค์ความรู้ หรือข้อเท็จจริงในเชิงวิทยาศาสตร์มากเท่าที่ระยะก่อนประจำการ บุคคลที่เข้าทำงานใหม่เน้นการบริหารให้ผู้ทำงานมีความสุข ความสะดวกสบายในการทำงาน และเน้นการสร้างวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่องจากระยะก่อนประจำการให้มีศักยภาพในการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อความมีประสิทธิผลขององค์การ ดังนั้นผู้บริหารจึงใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการเรียนรู้ถึงวิธีการทำงานกับผู้ปฏิบัติ เพื่อพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วมเกี่ยวกับความมีประสิทธิผล และประสิทธิภาพขององค์การ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของ Dean (2002 : 401) ที่กล่าวว่า ประสิทธิผลของการบริหารขึ้นอยู่กับประสิทธิผลของผู้นำ และการบริหารจัดการที่ดีในทุกระดับ แต่จะเป็นไปได้ดังกล่าวผู้บริหารโรงเรียนต้องมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับงาน บทบาทหน้าที่ และมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิโรจน์ สารรัตนะ และคณะ (2545 : 25-26) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้บริหารใหม่ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อตัวผู้บริหารใหม่หรือต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารใหม่ ประกอบด้วยปัจจัยด้านชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการ

สถานศึกษา และผู้บังคับบัญชา 2) การสร้างแรงสนับสนุนตนเองและวิชาชีพ งานที่ผู้บริหารใหม่ให้ความสำคัญ ประกอบด้วย งานพัฒนางานวิชาการ การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ งานบุคลากร งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานความสัมพันธ์กับชุมชน งานกิจการนักเรียน และการพัฒนาตนเอง 3) ประสบการณ์การเรียนรู้จากการบริหารโรงเรียนได้พบว่า โรงเรียนมีวัฒนธรรมบางประการที่ดี และควรสนับสนุนให้มีความเข้มแข็งคือ ความเป็นหมู่คณะ การทำงานเป็นทีม ความร่วมมือจากชุมชนและความรับผิดชอบของครู

2. ข้อมูลสภาพปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการด้านการบริหารงานทั่วไปไม่เป็นระบบ ขาดความต่อเนื่อง ไม่มีการนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารงาน นอกจากนั้นยังไม่ค่อยประสานกับหน่วยงานที่จัดการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดนโยบาย ความปลอดภัยในการดูแลเด็กรวมถึงการซ่อมแซมดูแล บำรุงรักษา อาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมไม่ชัดเจน การวางแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มงานบริหารทั่วไป โดยใช้ข้อมูลจากรายงานผลในรอบปีดำเนินการที่ผ่านมายังทำได้ไม่ต่อเนื่อง สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากอำนาจการตัดสินใจอยู่ในส่วนกลาง ขาดความยืดหยุ่นและไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่น ดังนั้นการบริหารโรงเรียนจำเป็นต้องกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาอย่างแท้จริง ทั้งเป็นรากฐานการส่งเสริมประชาธิปไตย จะช่วยลดช่องว่างระหว่างท้องถิ่นและภูมิลำเนา ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุทัย บุญประเสริฐ (2546: 43-56) เรื่อง การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า หลักสำคัญในการบริหารต้องประกอบด้วย 1) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาเด็ก 2) หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement) เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา ทั้งครู ผู้ปกครองตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น 3) หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to People) ในอดีตการจัดการศึกษาจะทำหลากหลายทั้งวัดและองค์กรในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ต่อมามีการร่วมการจัดการศึกษาไปให้กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้เกิดเอกภาพและมาตรฐานทางการศึกษา แต่เมื่อประชากรเพิ่มขึ้น ความเจริญต่างๆ ก้าวไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เกิดความล่าช้าและไม่สนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้ง 4) หลักการบริหารตนเอง (Self-managing) ในระบบการศึกษาทั่วไป มักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติตามนโยบายของส่วนกลาง โรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริง สำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการทางานให้บรรลุเป้าหมาย และนโยบายของส่วนรวม แต่มีความเชื่อว่าวิธีการทางานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธีการที่ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมายแล้วปล่อยให้โรงเรียนมี

ระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน แล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม ที่ทุกอย่างกำหนดมาจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตราฐาน มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนดและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนด และเป็นไปตามนโยบายของชาติ

3. รูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย มีองค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 3 หลักการ ได้แก่ หลักการบริหาร หลักการบูรณาการ และหลักการใช้เครือข่าย 2) วัตถุประสงค์ 3) กลไกการ 4) วิธีดำเนินการ ซึ่งได้แก่การวางแผน การจัดองค์กร การนำ และการควบคุม ซึ่งดำเนินการผ่านงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านบริหารงานทั่วไป 5) การประเมินผล และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน และเห็นด้วยกับองค์ประกอบดังกล่าว อาจเนื่องมาจากเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันที่โรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรจำเป็นต้องนำไปใช้ ซึ่งกระบวนการบริหารงานโรงเรียน มีส่วนประกอบ 4 ประการ คือ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การ 3) การนำ และ 4) การควบคุม โดยเน้นตามแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการบริหารของ Bartoi and Martin และ ตามโครงสร้างบริหารโรงเรียนประกอบด้วยงานหลัก 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านบริหารงานบุคคล 4) การบริหารทั่วไป ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542สอดคล้องกับแนวคิดของ สมุทร ชำนาญ (2546 : 19-22) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารดังเป็นฐานในด้านการกำหนดโครงสร้างองค์การ การบริหารวิชาการ การบริหารทรัพยากรบุคคล การบริหารงบประมาณและการบริหารทั่วไป พบว่า รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทยและยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ดิเรก วรรณเศียร (2545 : 13-15) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณ์ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมกับบริบทประเทศไทยประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบด้วยกัน

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการตรวจสอบเพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบได้มีการแก้ไขและปรับปรุงจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีระดับปฏิบัติการซึ่งเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและเข้าใจสภาพของการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักร ทำให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์สภาพจริงของการบริหารสถานศึกษา จึงทำให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น จึงกล่าวได้ว่ารูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับ

Ridephy (2003: 3348 อ้างถึงใน อุดม มาลาภักดี, 2553 : 58) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในมลรัฐนิวฟินด์แลนด์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทางการศึกษาเข้ามามีบทบาทร่วมในการจัดการศึกษาในระดับท้องถิ่น ผลการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาและร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ได้รูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยเพื่อเพิ่มศักยภาพของการบริหาร

2. หน่วยงานที่ดูแลการจัดการศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเตรียมความพร้อมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

รายการอ้างอิง

กฤษณา บูรณพงษ์. **ผู้สูงอายุกับการขัดเกลาทางสังคมในครอบครัวในการสืบทอดคุณธรรมแก่เยาวชนในกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540

ดิเรก วรรณเศียร. **การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณ์ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

ธีระ รุญเจริญ. **การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ขาวฟาง, 2546.

วิโรจน์ สารรัตนะ และคณะ. **ผู้บริหารใหม่ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา: ผลการวิจัยเพื่อการวิพากษ์**. กรุงเทพฯ: บรัษัทอักษราพิพัฒน์, 2545.

สมุทร ชำนาญ. **การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.** วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2546.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. **รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการจัดการศึกษา เอกชนในทศวรรษหน้า**. กรุงเทพฯ: คุรุสภา, 2545.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. **ปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์, 2545.

อุดม ฉายาภักดี. การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสาน.2553.

อุทัย บุญประเสริฐ. **การบริหารและจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

Daresh, J.C. and Playko, M.A. **The Professional Development of School Adminitrators**. New Jersey : Merrill Prentice – Hall, 1992.

Dean, R. l. Kinetic studies with alkaline phosphatase in the presence and absence of inhibitors and divalent cations. **Biochemistry and Molecular Biology Education, 30(6)** (May 2002) 401-407.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

รูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา

มนตรี แก้วใส นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 34000
E-mail: montree1232010@gmail.com
ดร.พงษ์ธร สิงห์พันธ์ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ ที่เป็นคณะกรรมการเครือข่ายจำนวน 340 คน เครือข่ายกรณีศึกษา 3 เครือข่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสนทนากลุ่ม และแบบประเมินรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษามี 6 ตอน ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ หลักการพื้นฐานของรูปแบบ องค์ประกอบหลักของรูปแบบ ขั้นตอนการดำเนินการตามรูปแบบ แนวทางในการประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการมีส่วนร่วม, การบริหารเครือข่าย, การจัดการศึกษามัธยมศึกษา

Received: December 2, 2017, Accepted December 4, 2017

The participation Management Model of The Network to Promote the Efficiency of Secondary Education Management

Montree Kaewsai, Ed.D. Candidate in the Educational Administration Program, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University
Dr.Pongtorn Singhapan, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Jinawatara Pakotang, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to create a participation model in the administration of the network to promote the efficiency of secondary education management. The simple size was 340 consists of the school directors ,deputy directors , teachers and the educational supervisors who were the network committee. Research instruments included research questionnaire, In-depth interview

form, group discussion and evaluation form. Data were analyzed using frequency, mean, standard deviation, mode and content analysis.

The research findings were as follows: The results of creating a participation model found that a participation model consists of purposes, principles, main components, approaches of evaluation, and conditions of success. The results of the presentation of the participation model in administration of the network to promote the efficiency of secondary education management found that all the elements of the model were appropriate. The possibilities and helpful were high in every element.

Keywords: Participation Model, Network Administration, Secondary Education

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษษวิทยาลัยนิพนธ์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จโดยสมบูรณ์

บทนำ

การสร้างเครือข่ายการปฏิรูปการศึกษาให้เกิดความเข้มแข็งและการปฏิรูปการศึกษาจะบรรลุจุดมุ่งหมายเพื่อยกระดับและพัฒนาการศึกษาของชาติให้มีคุณภาพและมาตรฐานนั้น สิ่งสำคัญคือการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายของคณะกรรมการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ.2545-2559 ได้กำหนดให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) และฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2553) (ราชกิจจานุเบกษา 2542,2545,และ 2553 ก.) ได้บัญญัติสาระที่เป็นหลักสำคัญเพื่อเปิดโอกาสให้หน่วยงานทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน ดังปรากฏในมาตรา 8(2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9(6) ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมจะต้องตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐาน เดียวกัน โรงเรียนต้องพร้อมให้มีการตรวจสอบเพื่อให้การบริหาร และการจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ (วารสารปาริชาต มหาวิทยาลัยทักษิณ 2559 : 240) การปฏิรูปการศึกษาก็ไม่บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย เนื่องจากเป็นเพียงแค่การปฏิรูปในเชิงปริมาณ หาใช่การปฏิรูปในเชิงคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร เน้นแต่การก่อสร้างอาคารเรียนต่างๆ ละเลยการพัฒนาคุณภาพครูและกระบวนการการเรียนการสอน ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากร การมีส่วนร่วมขององค์กรและผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง จากที่กล่าวมายังพบปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการเครือข่ายและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545: 28-

35) กล่าวว่าเมื่อมีคนที่สนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกร่วมเครือข่ายปฏิรูปการศึกษาแล้ว หากไม่มีการจัดระบบของเครือข่ายที่ดี เครือข่ายจะเริ่มแสดงอาการของการมีปัญหา เพราะจะเกิดสภาพของความสับสนวุ่นวายและความขัดแย้งระหว่างกัน อันเนื่องจากความไม่ชัดเจนในอำนาจหน้าที่ วิธีการทำงาน ตลอดจนการประสานงานระหว่างสมาชิกด้วยกัน การจัดระบบของเครือข่ายจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะช่วยให้เครือข่ายดำเนินการต่อไปได้อย่างราบรื่น การบริหารงานเครือข่ายที่ประกอบไปด้วยคนหลายกลุ่มหลายประเภท ต่างความคิดความเห็นกัน จำเป็นต้องอาศัยความสามารถในการประสานประโยชน์ระหว่างสมาชิกในเครือข่าย ซึ่งมีเครือข่ายจำนวนหนึ่งมีลักษณะที่เป็นเครือข่ายเทียมคือมีการชุมนุมพบปะสังสรรค์ระหว่างสมาชิกโดยที่ต่างคนต่างก็ไม่ได้มีเป้าหมายร่วมกัน และไม่ได้ตั้งใจที่จะทำกิจกรรมร่วมกันตามกระแสนิยมที่ไม่มีวัตถุประสงค์ชัดเจนหรือรวมกันตามกฎหมาย ข้อบังคับ ลักษณะของเครือข่ายจึงไม่มีการสานต่อระหว่างสมาชิก วิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของสมาชิกบางกลุ่มขัดแย้งกับวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของเครือข่ายพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มนั้นก็จะเริ่มแตกต่างจากแนวปฏิบัติที่สมาชิกเครือข่ายกระทำร่วมกัน โดยสาเหตุมาจากผู้บริหารขาดเทคนิคการมีส่วนร่วมในการบริหาร ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับระบบคนและระบบงานคือผู้บริหารไม่ยอมมอบอำนาจหรือแบ่งอำนาจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา การติดต่อสื่อสารไม่สะดวกลักษณะเช่นนี้ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการบริหารทั้งสิ้น เพราะการมีส่วนร่วมในการบริหารเหมาะกับหน่วยงานแบบราบ มีสายบังคับบัญชาสั้น มีการติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นอาจมีการปรับโครงสร้างให้เหมาะกับการบริหารงานลักษณะนี้ด้วยสำหรับบรรยากาศองค์การ และวัฒนธรรมองค์การไม่เอื้อต่อการบริหารแบบมีส่วนหากเครือข่ายมีความร่วมมือโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็กย่อมมีคุณภาพใกล้เคียงกันและความร่วมมือในรูปแบบเครือข่ายยังไม่มีการร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ และจากผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติปีการศึกษา 2555 (สทศ.) พบว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ช่วงชั้นที่ 4 มีนักเรียนผู้มีสิทธิ์สอบ 397,737 คน โดยผลการทดสอบมีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 21.80-54.61 คะแนน วิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย 54.61 รองลงมาคือ วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี วิชาภาษาไทย วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีคะแนน เฉลี่ย 48.72 ,41.88 และ 33.39 ตามลำดับ และวิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย 21.80 (รายงานประจำปี สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ 2555 : 8)

ดังนั้นเครือข่ายจึงจำเป็นที่ต้องมีรูปแบบใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานในด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่าย และองค์ประกอบของเครือข่ายจึงมีความสำคัญ เพื่อช่วยให้สมาชิกสามารถร่วมมือพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางด้านวิชาการ ไปสู่ความร่วมมือในการสร้างความเข้มแข็งในด้านอื่นๆอีกด้วยโดยเฉพาะสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างรูปแบบ บุญชม ศรีสะอาด (2535 : 104-106) กล่าวว่าความสัมพันธ์ต่างๆระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรนั้นหรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ ในการพัฒนารูปแบบนั้นจะต้องใช้หลักเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญและการศึกษาค้นคว้า ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบเป็น

อย่างยิ่ง ซึ่งผู้วิจัยอาจคิดโครงสร้างของรูปแบบขึ้นก่อนแล้วปรับปรุงโดยอาศัยข้อสนเทศจากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องหรือทำการศึกษาองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรแต่ละตัวแล้วคัดเลือกองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรที่สำคัญประกอบขึ้นเป็นโครงสร้างของรูปแบบก็ได้ หัวใจสำคัญของขั้นตอนนี้อยู่ที่การเลือกเฟ้นองค์ประกอบในรูปแบบ (ตัวแปรหรือกิจกรรม) เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมและผู้วิจัยได้กำหนดหลักการในการพัฒนารูปแบบอย่างชัดเจน เช่น เป็นรูปแบบที่ไม่ซับซ้อน สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย ตัวแปรในรูปแบบมีน้อยตัว แต่สามารถอธิบายผลได้มาก ในการวิจัยบางเรื่องจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และควรคำนึงถึงส่วนองค์ประกอบหลักของเครือข่ายความร่วมมือได้แก่การมีสมาชิกผู้นาเครือข่ายการมีส่วนร่วมของสมาชิกการเรียนรู้ร่วมกันการลงทุนการสื่อสารการมีผลประโยชน์ร่วมกัน และความสนใจร่วมกันรวมทั้งสมาชิกต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันมีความเสมอภาคสมัครใจการแลกเปลี่ยนการบริหารจัดการ สามารถนำรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือไปใช้ในสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกันรวมทั้งเป็นประโยชน์ในการจัดทำนโยบายเพื่อส่งเสริมและยกระดับคุณภาพและมาตรฐานสถานศึกษาต่อไป

การสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่าย สร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่าย ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายและนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา โดยเป็นการนำรูปแบบที่สร้างขึ้นเพื่อให้กลุ่มเครือข่ายที่สนใจและกลุ่มเครือข่ายที่พบปัญหาดังกล่าว ได้นำไปใช้เป็นแนวทางบริหารจัดการภายในเครือข่าย นอกจากนี้รูปแบบดังกล่าวจะได้ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษาภายในเครือข่าย รวมทั้งศูนย์พัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษา ในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สนับสนุนนโยบายเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสานักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจุดเน้นของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สัมฤทธิ์ผลและเพื่อยกระดับและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในในเครือข่ายและศูนย์พัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา

2. เพื่อสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา

3. เพื่อประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา

4. เพื่อนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งจะช่วยให้คณะกรรมการเครือข่ายได้ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการบริหาร และสามารถนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องและเหมาะสมแต่ละเครือข่ายเพื่อพัฒนาการศึกษาและคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเครือข่ายต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตในการวิจัยออกเป็น 2 ประเด็น คือ

1.ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ศึกษา

1.1 องค์ประกอบหลักของรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 6 ส่วน 1) การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษา 2)การจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการ 3) การจัดกิจกรรมทางวิชาการ 4) การรายงานและวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา 5) การพัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้ 6)การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน

1.2 ส่วนประกอบของรูปแบบมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา มี 6 ตอน คือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบหลักของรูปแบบ ขั้นตอนการดำเนินการตามรูปแบบ แนวทางในการประเมินผลรูปแบบ เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา 1) ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม ประชากรประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ศึกษานิเทศก์ ที่เป็นคณะกรรมการเครือข่าย 20 เครือข่าย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 2606 คน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศึกษานิเทศก์ ที่เป็นคณะกรรมการเครือข่าย 5 เครือข่ายในภาคตะวันออก เฉียงเหนือโดยการสุ่มรวมทั้งหมด 340 คน 2) การศึกษากรณีศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายที่มีผลงานดีเด่น (Best Practice) เครือข่ายที่เป็นกรณีศึกษา จำนวน 3 เครือข่าย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 9 คน โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ศึกษานิเทศก์จำนวน 3 คน โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 27 คน โดยการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาโดยใช้ข้อมูล ขั้นตอนที่ 1 และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา ดำเนินการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ระยะที่ 4 การนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา นำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา ต่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่าย (Stakeholders) จำนวน 19 คน ประกอบด้วย นักวิชาการด้านบริหารการศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีองค์ประกอบหลักมี 2 องค์ประกอบคือ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยดังนี้ 1) การสร้างรูปแบบ 2) การมีส่วนร่วม 3) การบริหารเครือข่าย 4) เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา และการการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่าย มีองค์ประกอบด้วยดังนี้ 1) การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษา 2)การจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการ 3) การจัดกิจกรรมทางวิชาการ 4) การรายงานและวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา 5) การพัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้ 6) การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน โดยองค์ประกอบหลักทั้ง 2 องค์ประกอบจะส่งผลให้

เกิดรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา ที่ต้องการนำเสนอต่อเครือข่ายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่มีสภาพปัญหาตามที่กล่าวมาข้างต้นหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ต้องการนำรูปแบบไปใช้ในการบริหารจัดการในเครือข่าย ซึ่งผู้วิจัยจะได้ดำเนินการนำกรอบแนวคิดไปดำเนินการศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัย เพื่อสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา กระบวนการสร้างเครือข่ายและองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษา

2. สร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา โดยการนำเอาผลจากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาดูงานเครือข่ายที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาภายใต้การมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ การศึกษาสภาพและความคิดเห็นเกี่ยวกับ กระบวนการขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่าย มาปรับปรุงกรอบแนวคิดของรูปแบบ เพื่อให้มีความสมบูรณ์และเห็นการเชื่อมโยงแนวคิดเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการพัฒนา และองค์ประกอบ

3. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาและคู่มือการดำเนินการของการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่าย โดยแบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาสำหรับผู้เชี่ยวชาญ สอบถามความคิดเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญด้านคู่มือ จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการของการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่าย

4. นำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา ต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) จำนวน 19 คน เพื่อให้ข้อเสนอแนะและประเมินผลความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา

สภาพการการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา ได้องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ คือ (1) การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษา (2) การจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการ (3) การจัดกิจกรรมทางวิชาการ (4) การพัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้ (5) การรายงานและวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา (6) การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน

ระยะที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา

ผลการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่าย ที่จัดทำขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 6 ส่วน คือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบหลักของรูปแบบ ขั้นตอนการดำเนินการตามรูปแบบ แนวทางในการประเมินผลรูปแบบ เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ มีสาระโดยสรุปดังนี้

ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา

ผลการประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาและคู่มือการใช้รูปแบบ พบว่าผลการประเมินความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นไปได้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านความเป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินคู่มือโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ระยะที่ 4 ผลการนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา

ผลการนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา พบว่าทุกองค์ประกอบ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ

อภิปรายผลการวิจัย

คณะกรรมการเครือเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เห็นว่า สภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านด้านการกำกับ ติดตาม ประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา และผลจากการศึกษาดูงานเครือข่ายจำนวน 3

เครือข่าย และตรวจสอบองค์ประกอบของรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ ได้องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ คือ (1) การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษา (2) การจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการ (3) การจัดกิจกรรมทางวิชาการ (4) การพัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้ (5) การรายงานและวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา (6) การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน การสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา ที่จัดทำขึ้นในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์บนฐานบนฐานแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และข้อจำกัดที่เป็นเงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบนี้ไปใช้ และมีแนวทางในการวัดผลความสำเร็จ ซึ่งมีส่วนประกอบของรูปแบบที่จะเสนอเป็น 6 ส่วน คือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบหลักของรูปแบบ ขั้นตอนการดำเนินการตามรูปแบบ แนวทางในการประเมินผลรูปแบบ เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ

การประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านหลักการพื้นฐานของรูปแบบอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือองค์ประกอบหลักของรูปแบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบได้พัฒนามาจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มีการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของร่างรูปแบบ มีขั้นตอนการออกแบบรูปแบบตามสมมติฐานของผู้ศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีความสอดคล้องและเหมาะสม มีวิธีการและขั้นตอนที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญชม ศรีสะอาด, สุวิมล โพธิ์กลิ่น และปรีชา สามัคคี (2552: 24) ได้สรุปการสร้างและพัฒนารูปแบบการประเมินว่า จำเป็นต้องศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีการประเมินเพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการดำเนินงานเช่นเดียวกัน โดยมีขั้นตอนคือ ออกแบบรูปแบบตามสมมติฐานของผู้ศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสิ่งที่มุ่งประเมิน ส่วนการพัฒนารูปแบบ การประเมินที่ได้ออกแบบขึ้น มีวิธีการและขั้นตอนที่หลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย การศึกษาเครือข่ายที่เป็นเลิศและมีการตรวจสอบและการหาประสิทธิภาพของรูปแบบ แนวทางในการประเมินผลรูปแบบ ได้ยึดวัตถุประสงค์ของรูปแบบเป็นหลักในการประเมิน จะทำให้เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาที่นำรูปแบบไปใช้มีแนวทางในการดำเนินงานในด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่าย และมีความพึงพอใจในการดำเนินงานตามรูปแบบและผลจากการดำเนินงานตามรูปแบบ การดำเนินการของเครือข่ายจะเป็นไปอย่างมีเอกภาพและสะดวก ส่วนคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา ได้อธิบายถึงขั้นตอนของการดำเนินการตามกระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่ายอย่างชัดเจน เพื่อทุกเครือข่ายที่ใช้รูปแบบนำไปปฏิบัติได้เป็นแนวทางเดียวกัน สอดคล้องกับ

งานวิจัยของบำเพ็ญ อินทร์โสม (2545 : 205) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องการ ให้โรงเรียนปฏิบัติตามคู่มือการดำงานและองค์ประกอบของรูปแบบ และการนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา โดยการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้เสียพบว่ารูปแบบดังกล่าว มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก เครือข่ายสามารถนำรูปแบบเป็นแนวทางในการดำเนินงานในด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายและสามารถนำรูปแบบไปพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในสังกัดเครือข่ายได้ต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ข้อมูลสองส่วนคือ ข้อมูลที่เป็นแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานในการออกแบบรูปแบบ และสภาพปัญหา และความต้องการที่ทำให้เกิดความจำเป็นต้องมีรูปแบบดังกล่าว ส่วนขั้นตอนการร่างและปรับปรุงรูปแบบนั้น ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มในการปรับปรุงรูปแบบและประเมินผลรูปแบบ ซึ่งน่าจะเป็นปัจจัยที่ทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นที่ยอมรับของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้เสียดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

1. เครือข่ายที่นำรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาไปใช้ ควรศึกษาคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่าย จะทำให้ผลการดำเนินการตามรูปแบบประสบผลสำเร็จ ซึ่งคู่มือประกอบด้วยส่วนสำคัญ 9 ส่วนคือ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) ข้อจำกัดในการนำคู่มือไปใช้ 4) แนวทางการดำเนินการตามรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา 5) การดำเนินการเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา 6) แนวทางการประเมินรูปแบบ 7) แบบประเมินผลการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา 8) เงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ 9) ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบไปใช้

2. เครือข่ายที่นำรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาไปใช้ ควรศึกษาเอกสารประกอบการการดำเนินงานตามรูปแบบ ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการ ซึ่งจำเป็นสำหรับเครือข่ายที่ยังขาดข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้ ขณะเดียวกันการนำเสนอเนื้อหาในเอกสาร เป็นเพียงข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำความเข้าใจและดำเนินงานตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในการวิจัย มีทั้งหมด 3 ส่วนคือ ความเข้าใจเกี่ยวกับวงจรคุณภาพ PDCA ของเดมิ่ง แนวทางดำเนินการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา และเครื่องมือในการในการประเมินผลการดำเนินงานตามรูปแบบ

3. เครือข่ายที่จะนำรูปแบบนี้ไปใช้ควรมีการศึกษาและทำความเข้าใจรูปแบบทั้งหมดก่อน และตัดสินใจว่ารูปแบบนี้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่ายตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบหรือไม่

4. เครือข่ายอาจจะปรับปรุงสาระ หรือแนวการดำเนินงานในรายละเอียดตามรูปแบบ ให้สอดคล้องกับบริบทของเครือข่ายได้ เพียงแต่ไม่ปรับรื้อแนวดำเนินการหลักที่กำหนดไว้ตามรูปแบบเท่านั้น

รายการอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การจัดการเครือข่าย : กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : ส. เอเชียเพลส, 2545.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.

ปรีชา สามัคคี. การพัฒนารูปแบบการประเมินแผนงานและโครงการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.

ราชกิจจานุเบกษา. “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 116 ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม 2542), 2542.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์กรมหาชน). รายงานประจำปี 2555. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์กรมหาชน.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การเรียนรู้แบบสะตีมเกมมิฟิเคชันเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านนวัตกรรมสร้างสรรค์ของนวัตกรอาชีวศึกษา

จิราภร คุ้มมณี นักศึกษาปริญญาเอก ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, email jb.kummanee@dstc.ac.th
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิตา วรรณพิรุณ ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ email: panita.w@fte.kmutnb.ac.th

บทคัดย่อ

ความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนของประเทศชาตินั้น มีรากฐานมาจากการพัฒนาคุณภาพของคนที่จะต้องมีความสมบูรณ์พร้อมทั้งความรู้ทางด้านวิชาการ ทักษะปฏิบัติและทัศนคติอันดี มีคุณธรรมจริยธรรม สำหรับการจัดการอาชีวศึกษาซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนากำลังคนที่มุ่งเน้นทักษะฝีมือมีเป้าหมายสำคัญยิ่งในการจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนอาชีวศึกษามีทั้งองค์ความรู้ทั้งด้านวิชาการที่สามารถนำไปบูรณาการเพื่อการสร้างผลงานสร้างสรรค์หรือนวัตกรรมตามสาขาวิชาหรือความถนัดของตนอันจะส่งผลให้นำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานในสถานประกอบการหรือการเป็นเจ้าของกิจการในอนาคต ด้วยเหตุนี้การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความทันสมัย เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน สอดคล้องกับบริบทของสังคมในยุคดิจิทัล จะช่วยให้กระบวนการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนสามารถเป็นไปตามเป้าหมายของการอาชีวศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานที่มีแนวโน้มความต้องการแรงงานที่มีทักษะฝีมือเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ

การเรียนรู้แบบสะตีมเกมมิฟิเคชันเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านนวัตกรรมสร้างสรรค์ของนวัตกรอาชีวศึกษาเป็นการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมทักษะในการสร้างนวัตกรรมสร้างสรรค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาตามแนวคิดของสะตีมศึกษาในการบูรณาการองค์ความรู้ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม ศิลปะและคณิตศาสตร์เข้าด้วยกัน และหลักคิดในการจัดรูปแบบการเรียนรู้แบบเกมมิฟิคชั่นที่มีกลไกในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน เหมาะสมตามวัยและคุณลักษณะของผู้เรียนอาชีวศึกษาที่มีความถนัดทางด้านทักษะปฏิบัติ ทั้งนี้ภายใต้กรอบแนวคิดของการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดคล่องแคล่ว ละเอียดลออ รอบคอบ ปลูกฝังและกระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์อันเป็นจุดกำเนิดของนวัตกรรม เปิดประสบการณ์ของผู้เรียนให้มีโอกาสคิด วางแผน สร้างและทดสอบผลงานนวัตกรรมที่เกิดจากการคิดค้นและสามารถนำเสนอผลงานได้อย่างสร้างสรรค์

คำสำคัญ: สะตีมศึกษา, เกมมิฟิเคชัน, นวัตกรอาชีวศึกษา, ทักษะความคิดสร้างสรรค์, ทักษะนวัตกรรม

Received: December 16, 2017, Accepted December 19, 2017

Development STEAM Gamification for Vocational Innovators' Creativity and Innovation Skills

Jiraporn Kummanee Doctoral Degree Student, Technological Education Department,
Faculty of Technical Education, King Mongkut's University of Technology North Bangkok
email: jb.kummanee@dstc.ac.th
Asst. Prof. Dr. Panita Wannapiroon, Department of Education Technology,
Faculty of Technical Education Technology, King Mongkut's University of Technology North Bangkok,
email: panita.w@fte.kmutnb.ac.th

Abstract

The sustainable development of the country has its foundation on the development of human resource. Qualified people should be equipped with knowledge, skills, good attitude, and ethics. Vocational education is responsible for developing skilled labors focusing on the integration of both theory and practice to create innovative work according to their specialization. This will lead to the successful application in their workplaces or their entrepreneurship in the future. With the needs mentioned above, the design of the curriculum should be innovative, up-to-date, and suitable with the learners' level together with the context of digital society. The learning process should develop learners' potential to achieve the target of the vocational education and marketing requirement which continually increases on both quantity and quality of the labors.

The development STEAM Gamification for Vocational Innovators' Creativity and Innovation Skills can be defined as an innovative design of the instruction to promote innovative skills of vocational students. This idea is based on STEM education which is the integration of knowledge from science, technology, engineering and math. The concept of gamification learning is to drive learners to actively coordinate in teaching and learning with fun atmosphere suitable for vocational students. Moreover, this concept focuses on the development of creative, intelligent, and cautious skills penetrating and motivating learners to creative innovation. This will create learners' opportunity on critical thinking, planning, and monitoring their innovation.

Keywords: STEAM education, gamification education, vocational innovators', creativity skills, innovation skills

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

บทนำ

การพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญอย่างสมดุลและยั่งยืนต้องเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพของคน เห็นได้จากหลักสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564) ที่สำคัญ

ประการหนึ่งคือการยึดคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยมีเป้าหมายให้เป็นคนที่มีความสมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีทักษะและความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) สำนักงานคณะกรรมการ

การอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา มีภารกิจในการผลิตกำลังคนระดับช่างฝีมือ ระดับช่างเทคนิค และระดับเทคโนโลยี ผลการสำรวจของสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2546) พบว่าปัญหาทักษะแรงงานทั้งในแรงงานฝีมือและผู้เชี่ยวชาญปัญหาสำคัญที่พบคือทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการคิดคำนวณ ความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉพาะความคิดสร้างสรรค์นับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จทั้งในด้านการเรียนหรือการทำงาน การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนจึงต้องมุ่งเน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างนวัตกรอาชีวศึกษา อันเป็นหัวใจสำคัญตามหลักการในการจัดอาชีวศึกษาและเหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงานและสภาพแวดล้อมทางสังคมในยุคปัจจุบัน

สะตีมศึกษา (STEAM education)1. ความหมายของสะตีมศึกษา สะตีมศึกษา หมายถึง การจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่บูรณาการการเรียนรู้ 5 ศาสตร์วิชาหลักเข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่วิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) และศิลปะ (Arts) ทั้งหมดอยู่ในองค์ประกอบทางคณิตศาสตร์ (Mathematics) โดยเน้นจุดเด่นของธรรมชาติและวิธีการสอนในแต่ละสาขาวิชาเพื่อการผสมผสานได้อย่างลงตัว (Georgette Yakman, 2013) สะตีมศึกษา หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม ศิลปะและคณิตศาสตร์เป็นจุดเชื่อมต่อเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้ การอภิปรายและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อันจะทำให้นักเรียนเป็นผู้มีความคิดรอบคอบ มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และมีความสามารถในการแก้ปัญหา (Susan Riley, 2017) สะตีมศึกษาหมายถึงการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะตีมเป็นการบูรณาการเนื้อหาและทักษะความรู้ที่มีลักษณะตามแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มซึ่งประกอบด้วย วิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) โดยการเพิ่มศิลปะ (Arts) เข้าไปในสะเต็มเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหา ด้วยความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) (วรรณพงษ์ เตรียมโพธิ์ และอาทร นกแก้ว, 2556) สรุป สะตีมศึกษา หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เป็นการบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและวิศวกรรม ศิลปะ และคณิตศาสตร์เข้าไว้ด้วยกันเพื่อพัฒนาผู้เรียนมีศักยภาพในการเรียน สามารถเชื่อมโยงความรู้ ทักษะปฏิบัติ การคิดอย่างรอบคอบ เพื่อแก้ไขปัญหาได้ด้วยแนวทางที่สร้างสรรค์ 2. องค์ประกอบของสะตีมศึกษา องค์ประกอบของสะตีมศึกษา ประกอบไปด้วยวิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) ศิลปะ (Arts) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) (Vasquez, J.A, Sneider, C., and Comer, M., 2013) แสดงดังในตารางสังเคราะห์องค์ประกอบสะตีมศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ของสะตีมศึกษา

กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Science)	กระบวนการเทคโนโลยี (Technology)	กระบวนการวิศวกรรมศาสตร์ (Engineering)	กระบวนการทางศิลปะ (Arts)*	กระบวนการทางคณิตศาสตร์ (Mathematics)	กระบวนการสะตีมศึกษา (STEAM)
การตั้งคำถาม	ตระหนักถึงบทบาทของเทคโนโลยีต่อสังคม	การนิยามปัญหา	การคิดถึงปัญหาอย่างลึกซึ้ง	ทำความเข้าใจและพยายามแก้ปัญหา	การนิยามปัญหา
การพัฒนาและใช้โมเดล		การพัฒนาและใช้โมเดล		ใช้คณิตศาสตร์ในการสร้างโมเดล	การพัฒนาโมเดลโดยใช้คณิตศาสตร์
ออกแบบและลงมือการค้นคว้าวิจัย ทดลอง	เรียนรู้วิธีการใช้งานเทคโนโลยีใหม่ๆ	การออกแบบและลงมือการค้นคว้าวิจัย ทดลอง		ใช้เครื่องมือที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา	พัฒนาเครื่องมือเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา
วิเคราะห์ข้อมูล		การแปลผลและวิเคราะห์ข้อมูล	การสื่อสารสนทนาระดมสมองทราบถึงการแสดงออกถึงแนวคิด	ให้ความสำคัญกับความแม่นยำ	การแปลผลวิเคราะห์ข้อมูล
ใช้คณิตฯ ช่วยในการคำนวณ	เข้าใจบทบาทของเทคโนโลยีในการพัฒนาด้านวิทย์ฯ และวิศวกรรม	ใช้คณิตศาสตร์ช่วยในการคำนวณ		ใช้ตัวเลขในการให้ความหมายหรือเหตุผล	การใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาด้านวิศวกรรมและการคิดคำนวณ
สร้างคำอธิบาย		ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา	การปฏิบัติเพื่อแสดงออกซึ่งแนวคิดต่างๆ	พยายามหาวิธีการและใช้โครงงานในการแก้ปัญหา	ออกแบบวิธีการโดยใช้โครงงานในการแก้ปัญหา
ใช้หลักฐานในการยืนยันแนวคิด	ตัดสินใจเลือกใช้เทคโนโลยีโดยพิจารณาถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม	ใช้หลักฐานในการยืนยันแนวคิด		สร้างข้อโต้แย้งและสามารถวิพากษ์การให้เหตุผลของผู้อื่น	ทดสอบประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน
ประเมินและสื่อสารแนวคิด		ประเมินและสื่อสารแนวคิด	การนำเสนอเพื่อผลสะท้อนกลับ	มองหาและนำเสนอระเบียบวิธีในการหาเหตุผล	นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน

ที่มา: Vasquez, J.A, Sneider, C., and Comer, M. (2013) STEM Lesson Essentials: Integrating Science, Technology, Engineering and Mathematics.

* The UBQT Team.Design Thinking Through ART-Based Methods. https://ubqtsolutions.com/2015/ 11/28/design-thinking-through-art-based-methods/

จากตารางที่ 1 พบว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ของสะตีมศึกษาประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การนิยามปัญหา

2) การพัฒนาโมเดลโดยใช้คณิตศาสตร์ 3) การพัฒนาเครื่องมือเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา 4) การแปลผลและวิเคราะห์ข้อมูล 5) การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาด้านวิศวกรรมและการคิดคำนวณ 6) ออกแบบวิธีการโดยใช้โครงงานในการแก้ปัญหา 7) การทดสอบ ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน และ 8) นำเสนอวิธีแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงานเป็นการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีบทบาทในการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ

เกมมิฟิเคชัน (Gamification)

1. ความหมายของเกมมิฟิเคชัน

เกมมิฟิเคชัน หมายถึง เทคนิคการใช้รูปแบบของเกมโดยไม่ใช้ตัวเกมเพื่อช่วยกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่สนุกสนาน ด้วยกลไกของเกมในการดำเนินการอย่างไม่ซับซ้อน อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรม ตรวจสอบ ปรับปรุงและหาวิธีการแก้ไขปัญหา (Christopher Pappas, 2014)

เกมมิฟิเคชัน เป็นการนำกลไกของเกมมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมอื่นเพื่อใช้กระตุ้นผู้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมนั้น เช่น

การกระตุ้นให้ผู้คนอยากมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา การแสดงความคิดเห็น เป็นต้น (Brian Burke, 2014)

เกมมิฟิเคชัน หมายถึง การนำรูปแบบและแนวคิดของการเล่นเกมมาใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเล่นเกม

เพื่อสร้างความน่าสนใจและกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (Sebastian Deterding, Dan Dixon, Rilla Khaled, and Lennart Nacke, 2011)

เกมมิฟิเคชัน คือ การนำเอากลไกของเกมมาสร้างความน่าสนใจในการเรียนรู้เพื่อสร้างแรงจูงใจและความน่าตื่นเต้นในการเรียนรู้ ทำให้เกิดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดี มีกระบวนการที่ง่ายต่อการเข้าใจในสิ่งที่ซับซ้อน โดยใช้เหตุการณ์ในชีวิตประจำวันมาจัดเป็นกิจกรรมในลักษณะของเกม (Kapp, Karl M. 2012)

สรุป เกมมิฟิเคชันหมายถึง กระบวนการการจัดการเรียนการสอนโดยการประยุกต์ใช้แนวคิดและกลไกของเกมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างสนุกสนาน เป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่ซับซ้อนได้ง่ายขึ้น

2. องค์ประกอบของเกมมิฟิเคชัน

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของเกมมิฟิเคชันในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สังเคราะห์องค์ประกอบของเกมมิฟิเคชัน

องค์ประกอบของเกมมิฟิเคชัน	Brunchball, 2010	Karl M. Kapp, 2013	Wendy Hsin, et al, 2013	Gabriel Barata, et al, 2013	O'Donovan, Gain & Marais,	Li, Dong, Untch&Chasteen,	Turner et at.2014	Biyun HUANG, KheFoon New,	Ioannis, 2015	ChanutPoondej, 2016
1. เป้าหมาย (Goals)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. กฎ (Rules)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. การเสริมแรง (Reinforcement) ประกอบด้วย รางวัล (Reward), การสะสมแต้มหรือคะแนน (Points), ความสำเร็จ (Achievements, Challenges, Trophies, Badges) สินค้าเสมือน (Virtual Goods and Spaces) การเลื่อนระดับ (Levels) กระดานผู้นำ (Leader boards)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4. เวลา (Times)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5. ผลป้อนกลับ (Feedback)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6. ความขัดแย้ง การแข่งขันหรือความร่วมมือ (Conflict, Competition or Cooperation)		✓	✓					✓		
7. เรื่องราว (Story) สุนทรียศาสตร์ (Aesthetic) เสียงประกอบ (Sound Effect)		✓		✓						✓

จากตารางที่ 2 การสังเคราะห์องค์ประกอบของเกมมิฟิเคชันพบว่ามี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) เป้าหมาย (Goals) หมายถึง จุดมุ่งหมายของการเล่นเกมเพื่อสร้างความท้าทายให้ผู้เล่นเอาชนะเกมนั้นๆ 2) กฎ (Rules) หมายถึง กฎ กติกา วิธีการเล่น การให้คะแนน เงื่อนไขที่ผู้เล่นต้องปฏิบัติตาม 3) การเสริมแรง (Reinforcement) ประกอบด้วยรางวัล (Rewards) การสะสมแต้มหรือคะแนน (Points) ความสำเร็จ (Achievements, Challenges, Trophies, Badges) สินค้าเสมือน (Virtual Goods and Spaces) การเลื่อนระดับ (Levels) กระดานผู้นำ (Leader boards) เป็นสิ่งที่ผู้เล่นจะได้รับเมื่อประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เล่นแข่งกัน ทำคะแนนด้วยการจัดให้มีการลำดับคะแนนของผู้เล่น 4) เวลา (Times) เพื่อสร้างแรงผลักดันให้ผู้เล่นทำกิจกรรมหรือดำเนินการ ฝึกให้บริหารจัดสรรเวลาซึ่งเป็นปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญและ 5) ผลป้อนกลับ (Feedback) เป็นการสะท้อนผลของความคิดการกระทำของผู้เล่นที่ผิดพลาดหรือถูกต้องเพื่อแนะแนวทางในการดำเนินกิจกรรมต่อไปได้อย่างเหมาะสม

นวัตกรรมสร้างสรรค์ (Creative Innovations)

1. ความหมายของนวัตกรรมMiles Matthew B. (1964) ให้ความหมายของนวัตกรรมไว้ว่า หมายถึงการเปลี่ยนแปลงแนวคิดอย่างถ้วนถี่ การเปลี่ยนแปลงให้ใหม่ขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้เป้าหมายของระบบบรรลุผล Leonard Dorothy และ Swap Walter (1999) ให้ความหมายของนวัตกรรมไว้ว่า

หมายถึงการผสมผสานหรือการสังเคราะห์ความรู้เพื่อสร้างสิ่งใหม่ การแก้ปัญหา การเพิ่มมูลค่าของสินค้า กระบวนการหรือการบริการ วัชรพล วิบูลยศริน (2557) ให้ความหมายของนวัตกรรมไว้ว่าหมายถึงความคิด การปฏิบัติหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้ว ให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยให้การทำงานนั้นได้ผลดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม ทั้งยังช่วย ประหยัดเวลาและแรงงานได้ด้วย ปณิตา วรรณพิรุณ (2559) ให้ความหมายของนวัตกรรมไว้ว่า นวัตกรรมหมายถึงความคิดและการกระทำใหม่ๆ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่า ด้วยความจงใจรอบคอบ มุ่งเพิ่มประสิทธิภาพ รวมถึงแนวคิดโดยผ่านการทดลองปฏิบัติก่อน กล่าวคือสิ่งใหม่ๆ ที่ถูกคิดค้นหรือพัฒนาขึ้น และได้นำมาใช้ ณ ที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่ไม่ตลอดไป กล่าวโดยสรุปนวัตกรรมหมายถึงการพัฒนาแนวคิดในการปฏิบัติหรือสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ทั้งจากการรื้อฟื้นของเดิม การพัฒนาต่อยอด หรือคิดค้นขึ้นใหม่เพื่อนำมาใช้ในสถานที่ใดที่หนึ่งช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเพื่อช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ Guilford (1967) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่าหมายถึงรูปแบบของความคิดของมนุษย์ที่หลากหลาย กล่าวคือบุคคลสามารถคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งออกไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด Torrance (1965) ได้ให้นิยามของความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นกระบวนการของความรู้สึกไวต่อปัญหาหรือสิ่งที่บกพร่องขาดหายไปแล้วรวบรวมความคิดตั้งเป็นสมมติฐานขึ้นต่อจากนั้นก็ทำการรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อทดสอบสมมติฐานนั้น เพ็ญนิดา ไชยสายัณห์ (2558) ให้ความหมายของไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์คือ ปรากฏการณ์ที่บุคคลสร้างสรรค์ “สิ่งใหม่” อาทิ ผลผลิต การแก้ปัญหา นวัตกรรม หรืองานศิลปะ ฯลฯ ซึ่งมีคุณค่า กล่าวโดยสรุปความคิดสร้างสรรค์หมายถึงรูปแบบความคิดของบุคคลที่สามารถคิดได้อย่างรอบด้านเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผลของการคิดที่ได้อาจอยู่ในรูปของนวัตกรรม วิธีการทำงาน หรืองานศิลปะที่มีคุณค่าต่อสังคม

3. นวัตกรรมสร้างสรรค์ นวัตกรรมสร้างสรรค์หมายถึงการนำความคิดสร้างสรรค์ของบุคคลมาเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนานวัตกรรมทั้งที่เป็นรูปธรรม เช่น การสร้างหรือพัฒนาคิดค้นสิ่งประดิษฐ์เพื่อใช้ในการทำงานหรือการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หรือนวัตกรรมที่เป็นนามธรรม เช่น กระบวนการทำงานใหม่ๆ ที่ทำให้ขั้นตอนการทำงานมีการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น รวดเร็ว สะดวกและง่ายต่อการปฏิบัติมากยิ่งขึ้นเป็นการสร้างสรรค์สิ่งที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต สร้างคุณค่าต่อสังคมและมีคุณค่าในเชิงพาณิชย์

นวัตกรอาชีวศึกษา

1. ลักษณะของนวัตกร (Innovator)

Jeffrey Dyer Hal Gregersen และ Clayton Christensen (2011) กล่าวถึงคุณลักษณะที่สำคัญของนวัตกรว่าต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1) การเชื่อมโยง (Associating) การเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเชื่อมโยงสิ่งที่ไม่สัมพันธ์กันหรือเกี่ยวข้องกันเข้าไว้ด้วยกัน โดยอาศัยประสบการณ์ที่หลากหลาย

2) การตั้งคำถาม (Questioning) คำถามเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกระบวนการในการคิดแบบต่อยอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพยายามหาคำตอบต่อคำถามที่ตั้งขึ้น

3) ความสามารถในการสังเกต (Observing) นวัตกรต้องเป็นบุคคลที่คอยเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของบุคคลต่างๆ ควบคู่ไปกับการตั้งคำถามว่าทำไมคนถึงทำแบบนั้นหรือมีพฤติกรรมแบบนั้นๆ เพื่อให้ได้แนวคิดที่เป็นโอกาสใหม่ๆ

4) การทดลอง (Experimenting) เน้นกล้าลองผิดลองถูก พร้อมที่จะเรียนรู้ แก้ไขในสิ่งที่ผิดพลาด ทำให้มองเห็นโอกาสและความเป็นไปได้ของสิ่งใหม่ๆ

5) เครือข่าย (Networking) การมีเครือข่ายหรือความรู้ในลักษณะที่หลากหลาย ทั้งบุคคลในวงการหรือนอกวงการของตน การเข้าร่วมสัมมนา การอ่านหนังสือนอกเหนือจากงานหรือธุรกิจที่ทำเพื่อการมีประสบการณ์ที่หลากหลาย พร้อมรับความคิดเห็นใหม่ๆ

โดยสรุปนวัตกรคือผู้ที่มีแรงบันดาลใจในตนเองสูง มีความสามารถในการตั้งคำถามเพื่อหาปัญหาที่แท้จริง มีความคิดริเริ่ม มุ่งมั่นอดทน ช่างสังเกตสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว มีความรอบรู้หลากหลายทั้งจากประสบการณ์ของตนเองและเครือข่ายและนำความรู้เหล่านั้นมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกันเพื่อสร้างสรรค์กระบวนการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เพื่อนำไปใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้ดีขึ้น

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้กำหนดนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนสู่สากล

พ.ศ. 2555 -2569 ไว้ ในด้านที่ 3 การยกระดับคุณภาพการจัดอาชีวศึกษาในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียน เน้นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง Constructionism, Project Based earning Authentic Assessment การพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนให้ผู้สำเร็จอาชีวศึกษามีขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งสมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะการทำงานตามตำแหน่งหน้าที่ (Function Competency) การประเมินระดับห้องเรียนมุ่งเน้นการส่งเสริมทักษะอาชีพในอนาคต ความมีวินัย เสริมทักษะชีวิต ความสามารถด้านนวัตกรรม/สิ่งประดิษฐ์ การเป็นผู้ประกอบการ พัฒนาทักษะการคิดบนพื้นฐาน Competency Based Technology Based Green Technology และ Creative economy (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560)

นโยบายของอาชีวศึกษา (2559) สำหรับการบริหารอาชีวศึกษาของผู้บริหารอาชีวศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณสมบัติหรือทักษะที่สำคัญของผู้เรียนอาชีวะ ประกอบไปด้วย 3R และ 8C ได้แก่ 3R คือ Reading-อ่านออก, (W)Riting-เขียนได้, (A)Rithmatic-มีทักษะในการคำนวณ 8C คือ Critical Thinking and Problem Solving : มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและแก้ไขปัญหาได้ Creativity and Innovation : คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดเชิงนวัตกรรม Collaboration Teamwork and Leadership : ความร่วมมือ

การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ Communication Information and Media Literacy : ทักษะในการสื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อ

Cross-cultural Understanding : ความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม กระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม Computing and ICT Literacy : ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี Career and Learning Skills : ทักษะทางอาชีพและการเรียนรู้และ Compassion : มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย แนวคิดเหล่านี้กำหนดเป็นหลักในการจัดทำหลักสูตรให้มีสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่เน้น

ให้นักเรียนนักศึกษามีความรู้ ทักษะและทัศนคติดังกล่าว กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษานั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีทั้งความรู้และทักษะปฏิบัติ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ แก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ มีภาวะความเป็นผู้นำ ร่วมมือทำงานเป็นทีมได้ดี รู้เท่าทันและสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม มีระเบียบวินัย มีทักษะในการทำงานและดำเนินชีวิต สามารถประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม นำเสนอผลงานนวัตกรรมหรือความรู้ได้อย่างสร้างสรรค์และเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมในการทำงานและดำเนินชีวิต

3. คุณลักษณะสำคัญของนวัตกรอาชีวศึกษา

คุณลักษณะอันพึงมีของผู้เรียนที่เป็นนวัตกรอาชีวศึกษา ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ

1) ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้จากการอ่าน เขียนและการคิดคำนวณเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว เหมาะสมกับลักษณะงานของตน

2) การเป็นคนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำในสิ่งใหม่ๆ ที่แตกต่างจากผู้อื่นหรือจากสิ่งเดิม ทำงานเป็นระบบด้วยความพยายามอดทน ไม่ย่อท้อ ไม่กลัวความล้มเหลว หลงใหลในการประดิษฐ์คิดค้น

3) การเป็นผู้รักการเรียนรู้ หมั่นศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ พัฒนาทักษะทางคอมพิวเตอร์ ชอบศึกษา ทดลองเทคโนโลยีใหม่ๆ และนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม

4) การเป็นผู้แสวงหาความรู้อย่างสร้างสรรค์ มีแรงจูงใจในตนเองในการค้นคว้าหาความรู้ เชื่อมโยงความรู้ได้ดี มีทักษะ

การสื่อสาร การรู้เท่าทันสื่อ สามารถประยุกต์ใช้กับการทำงานที่ซับซ้อนได้

ด้านลักษณะทางพฤติกรรม

1) การเป็นคนช่างสังเกต หมั่นศึกษาหาความรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว กล้าเสี่ยงและชาญฉลาดในเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางอาชีพ

2) การเป็นคนมีเหตุมีผล ไม่เชื่อโดยงมงาย ใช้ทักษะในการตั้งคำถามเพื่อการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและสามารถแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ รับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี

3) การเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีเครือข่ายความร่วมมือในการทำงาน มีภาวะผู้นำและมีทักษะการทำงานเป็นทีม

ด้านทัศนคติ

1) การเป็นผู้มีความฉลาดทางอารมณ์ ปฏิบัติต่อบุคคลอื่นด้วยความเคารพ มุ่งไปที่การแก้ปัญหาสถานการณ์ด้วยวิธีที่ชาญฉลาด เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลและการคิดที่แตกต่างกันทางวัฒนธรรม

2) การเป็นผู้มีจิตสำนึกที่ดี เรียนรู้การดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นและการทำงานร่วมกันอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม เมตตา กรุณา ปฏิบัติตนภายใต้ระเบียบวินัย กฎกติกาของสังคม

นวัตกรรมสร้างสรรค์ของนวัตกรอาชีวศึกษา

นวัตกรรมสร้างสรรค์ของนวัตกรอาชีวศึกษา หมายถึง แนวคิด กระบวนการปฏิบัติงานหรือสิ่งประดิษฐ์ที่มีคุณค่าต่อสังคม

ซึ่งเกิดจากการสร้างสรรค์ของนวัตกรอาชีวศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตหรือเพื่อการสร้างสรรค์หรือแก้ปัญหาของสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาตระหนักเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนวัตกรอาชีวศึกษา เห็นได้จากการจัดโครงการประกวดสิ่งประดิษฐ์ของคนรุ่นใหม่ ซึ่งมีมาอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี รูปแบบในการจัดการประกวดแข่งขันการสร้างผลงานนวัตกรรมที่หลากหลายสาขาตามความสาขาวิชา ความสนใจ หรือความถนัดของผู้เรียนและสอดรับกับสภาพความเป็นไปของสังคม ประเภทของสิ่งประดิษฐ์ของคนรุ่นใหม่ที่จัดแข่งขัน มีหลากหลายประเภท อาทิ สิ่งประดิษฐ์ด้านพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการประกอบอาชีพ ด้านผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ด้านการอนุรักษ์พลังงาน ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านผลิตภัณฑ์อาหารด้านนวัตกรรมซอฟต์แวร์และระบบสมองกลฝังตัว เป็นต้น ผลงานที่ได้จากการเข้าร่วมแข่งขันสามารถนำไปต่อยอดจดอนุสิทธิบัตรหรือสิทธิบัตรเพื่อการผลิตเป็นการค้าได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นนวัตกรที่มีศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการในอนาคต อันเป็นหัวใจของการจัดอาชีวศึกษา

การเรียนรู้แบบสะตีมเกมมิฟิเคชัน

การเรียนรู้แบบสะตีมเกมมิฟิเคชัน มีกระบวนการในการจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงดังต่อไปนี้

1. การค้นหาปัญหาที่แท้จริงเพื่อกำหนดเป้าหมายในการคิดค้น
2. การใช้คณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาโมเดลในการแก้ปัญหาตามเป้าหมายที่กำหนด
3. การพัฒนาเครื่องมือสำหรับแก้ปัญหาตามกฎเกณฑ์
4. การแปลผลวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
5. การแสดงผลป้อนกลับให้กับการแก้ปัญหาโดยใช้เทคโนโลยีด้านวิศวกรรมและการคิดคำนวณ
6. การสร้างโครงสร้างเพื่อการแก้ปัญหาได้ภายในเวลาที่กำหนด
7. การทดสอบเพื่อประเมินผลและนำผลไปใช้ในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาชิ้นงานให้ดียิ่งขึ้นโดยการเสริมแรงเพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นให้พัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
8. การนำเสนอผลการแก้ปัญหาหรือแสดงผลงานที่คิดค้นเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา มีการให้ผลป้อนกลับเพื่อทราบถึงความพึงพอใจที่ต่อวิธีการหรือผลงานนั้นๆ ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการเรียนรู้แบบสะตีมเกมมิฟิเคชัน

การเรียนรู้แบบสะตีมเกมมิฟิเคชันเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านนวัตกรรมสร้างสรรค์ของนวัตกรอาชีวศึกษา การจัดการเรียนรู้แบบสะตีมเกมมิฟิเคชันเพื่อสร้างทักษะด้านนวัตกรรมของนวัตกรอาชีวศึกษาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้เดิมของผู้เรียนเพื่อการบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและวิศวกรรม ศิลปะและคณิตศาสตร์เข้าไว้ด้วยกันโดยใช้แนวคิดและกลไกของเกมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีความผูกพันในการเรียนมากยิ่งขึ้น ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สังเคราะห์รูปแบบการเรียนการเรียนรู้แบบสะตีมเกมมิฟิเคชั่นเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านนวัตกรรมสร้างสรรค์ของนวัตกรอาชีวศึกษา

กระบวนการสะตีมศึกษา	เกมมิฟิเคชั่น	การเรียนรู้แบบสะตีมเกมมิฟิเคชั่น	นวัตกรอาชีวศึกษา	การเรียนรู้แบบสะตีมเกมมิฟิเคชั่นเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านนวัตกรรมสร้างสรรค์ของนวัตกรอาชีวศึกษา
การนิยามปัญหา	เป้าหมาย (Goals)	การค้นหาปัญหาที่แท้จริงเพื่อกำหนดเป้าหมายในการคิดค้น	ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้จากการอ่าน เขียน และการคิดคำนวณเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว เหมาะสมกับลักษณะงานของตน	การพัฒนาทักษะของผู้เรียนทางด้านความรู้ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้จากการอ่าน เขียนและคิดคำนวณเพื่อหาปัญหาที่แท้จริงนำมาสู่การกำหนดเป็นเป้าหมายในการประดิษฐ์คิดค้นได้อย่างคล่องแคล่ว เหมาะสมกับลักษณะของงาน

ตารางที่ 3 สังเคราะห์รูปแบบการเรียนการเรียนรู้แบบสะตีมเกมิฟิเคชั่นเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านนวัตกรรมสร้างสรรค์ของนวัตกรอาชีวศึกษา (ต่อ)

กระบวนการสะตีมศึกษา	เกมิฟิเคชั่น	การเรียนรู้แบบสะตีมเกมิฟิเคชั่น	นวัตกรอาชีวศึกษา	การเรียนรู้แบบสะตีมเกมิฟิเคชั่นเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านนวัตกรรมสร้างสรรค์ของนวัตกรอาชีวศึกษา
การพัฒนาโมเดลโดยใช้คณิตศาสตร์	กฎ (Rules)	การใช้คณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาโมเดลในการแก้ปัญหาตามเป้าหมายที่กำหนด	การเป็นคนมีเหตุมีผล ไม่เชื่อโดยงมงาย ใช้ทักษะในการตั้งคำถามเพื่อการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและสามารถแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ รับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี	การพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนอาชีวศึกษาในการสร้างโมเดลโดยใช้คณิตศาสตร์เพื่อการแก้ปัญหาหรือพัฒนานวัตกรรมได้อย่างมีเหตุมีผล สร้างสรรค์ มองเห็นปัญหาและนำมาเป็นโอกาสในการพัฒนาแนวคิด กระบวนการ หรือประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อการแก้ปัญหา สามารถรับมือและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการประดิษฐ์คิดค้นได้อย่างสร้างสรรค์
พัฒนาเครื่องมือเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา	กฎ (Rules)	การพัฒนาเครื่องมือสำหรับแก้ปัญหาตามกฎเกณฑ์	การเป็นคนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำในสิ่งใหม่ๆ ที่แตกต่างจากผู้อื่นหรือจากสิ่งเดิม ทำงานเป็นระบบด้วยความพยายามอดทน ไม่ย่อท้อ ไม่กลัวความล้มเหลว หลงใหลในการประดิษฐ์คิดค้น	การฝึกฝนผู้เรียนให้เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความคิดละเอียดละออ กล้าคิด กล้าทำ มุ่งมั่น มีความเพียรพยายามในการทำงานด้วยความกระตือรือร้น ชื่นชอบการประดิษฐ์คิดค้นเพื่อพัฒนานวัตกรรมสำหรับไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ด้วยการทำงานอย่างเป็นระบบ
การแปลผลวิเคราะห์ข้อมูล	กฎ (Rules)	การแปลผลวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้	การเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ มีเครือข่ายความร่วมมือในการทำงาน มีภาวะผู้นำ และมีทักษะการทำงานเป็นทีม	การจัดการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนอาชีวศึกษามีความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีภาวะผู้นำและสัมพันธภาพอันดีระหว่าง เป็นเครือข่ายร่วมมือในการทำงาน การแปลผลวิเคราะห์ข้อมูลจากการสร้างสรรค์นวัตกรรม

ตารางที่ 3 สังเคราะห์รูปแบบการเรียนการเรียนรู้แบบสะตีมเกมิฟิเคชั่นเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านนวัตกรรมสร้างสรรค์ของนวัตกรอาชีวศึกษา (ต่อ)

กระบวนการสะตีมศึกษา	เกมิฟิเคชั่น	การเรียนรู้แบบสะตีมเกมิฟิเคชั่น	นวัตกรอาชีวศึกษา	การเรียนรู้แบบสะตีมเกมิฟิเคชั่นเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านนวัตกรรมสร้างสรรค์ของนวัตกรอาชีวศึกษา
การใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาด้านวิศวกรรมและการคิดคำนวณ	การเสริมแรง (Reinforcement)	การแสดงผลป้อนกลับให้กับการแก้ปัญหาโดยใช้เทคโนโลยีด้านวิศวกรรมและการคิดคำนวณ	การเป็นผู้แสวงหาความรู้อย่างสร้างสรรค์ มีแรงจูงใจในตนเองที่จะค้นคว้าหาความรู้ เชื่อมโยงความรู้ได้ดี มีทักษะการสื่อสารการรู้เท่าทันสื่อ สามารถประยุกต์ใช้กับการทำงานที่ซับซ้อนได้	การพัฒนาลักษณะนิสัยของผู้เรียนอาชีวศึกษาให้เป็นผู้ใฝ่ค้าหาความรู้ นำมาเชื่อมโยงเพื่อประยุกต์ใช้เทคโนโลยีด้านวิศวกรรมและการคิดคำนวณเพื่อแก้ไขปัญหาหรือประดิษฐ์คิดค้นสิ่งที่ซับซ้อนด้วยแรงจูงใจภายในตน
ออกแบบวิธีการโดยใช้โครงงานในการแก้ปัญหา	การเสริมแรง (Reinforcement)	การสร้างโครงสร้างเพื่อการแก้ปัญหาได้ภายในเวลาที่กำหนด	การเป็นผู้มีความฉลาดทางอารมณ์ ปฏิบัติต่อบุคคลอื่นด้วยความเคารพ มุ่งไปที่วิธีการแก้ปัญหาสถานการณ์อย่างชาญฉลาด เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งกระบวนการคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน	การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมการพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความฉลาดทางอารมณ์ สามารถสร้างโครงสร้างสำหรับการแก้ปัญหาหรือประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมได้ในกรอบเวลาที่กำหนด มีความเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและใช้วิธีการแก้ปัญหาด้วยแนวทางสร้างสรรค์
ทดสอบประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน	เวลา (Time)	การทดสอบเพื่อประเมินผลและนำผลไปใช้ในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาชิ้นงานให้ดียิ่งขึ้นโดยการเสริมแรงเพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นให้พัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น	การเป็นผู้รักการเรียนรู้ หมั่นศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ พัฒนาทักษะทางคอมพิวเตอร์ ชอบศึกษา ทดลองเทคโนโลยีใหม่ๆและนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม	กระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งการให้การเสริมแรงผู้เรียนให้เป็นผู้หมั่นศึกษาหาความรู้ ชอบค้นคว้าทดลอง หาความรู้ใหม่ กล้าเสี่ยง มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี เพื่อการทดสอบประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขปัญหาหรือการสร้างสรรค์นวัตกรรม
นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน	ผลป้อนกลับ (Feedback)	การนำเสนอผลการแก้ปัญหา หรือแสดงผลงานที่คิดค้นเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา มีการให้ผลป้อนกลับเพื่อทราบถึงความพึงพอใจที่ต่อวิธีการหรือผลงานนั้นๆ	การเป็นคนช่างสังเกต หมั่นศึกษาหาความรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว และชาญฉลาดในเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางอาชีพ	การจัดการเรียนการสอนที่ฝึกฝนผู้เรียนให้มีความละเอียดอ่อนไวต่อสถานการณ์รอบข้าง ช่างเทคมีความสามารถในการนำเสนอแนวทางหรือนวัตกรรมเพื่อการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์

จากตารางที่ 3 สรุปถึงเป้าหมายของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสะตีมเกมมิฟิเคชันในการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมสร้างสรรค์ของนวัตกรอาชีวศึกษาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านทักษะ และด้านทัศนคติ ดังต่อไปนี้

1.ด้านวิชาการ

1.1 ความรู้ในศาสตร์ต่างๆ ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและวิศวกรรม ศิลปะและคณิตศาสตร์ มีทักษะในการอ่าน เขียน คิดคำนวณได้อย่างคล่องแคล่วเหมาะสมกับลักษณะงาน

1.2 ความรู้ด้านวิศวกรรมและการคำนวณทางคณิตศาสตร์นำมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือประดิษฐ์คิดค้นสิ่งประดิษฐ์ที่ซับซ้อน

2. ด้านทักษะ

2.1 ความสามารถในการสร้างโมเดลโดยใช้คณิตศาสตร์เพื่อการคิดค้นแนวทางในแก้ปัญหาหรือพัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้าง คุณค่าให้แก่สังคม

2.2 ทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อการประดิษฐ์คิดค้น ทดสอบ ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขปัญหาหรือนวัตกรรม

2.3 ความสามารถในการทำงาน ร่วมกันเป็นทีม มีภาวะผู้นำ มีเครือข่ายและสัมพันธภาพอันดีระหว่างกัน

2.4 ความช่างสังเกต ไวต่อพฤติกรรมของบุคคลและสถานการณ์รอบข้าง สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยแนวทางที่สร้างสรรค์

3. ด้านทัศนคติ

3.1 ความเป็นผู้กล้าคิด กล้าทำ อย่างมีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีความคิดละเอียดลออ รอบคอบ มุ่งมั่น เพียรพยายาม กระตือรือร้น ทำงานอย่างเป็นระบบ

3.2 ความคิดในเชิงบวก มองเห็นปัญหาต่างๆ อย่างเข้าใจ อยู่ในสังคมอย่างมีจิตสำนึกที่ดีมีระเบียบวินัย

บทสรุป

การเรียนรู้แบบสะตีมเกมมิฟิเคชันเป็นการจัดการเรียนรู้โดยนำกลไกของเกมมาเป็นแรงเสริมในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะความคิดสร้างสรรค์อันเป็นจุดเริ่มต้นของทักษะการสร้างนวัตกรรมเพื่อนำไปใช้ในกระบวนการแก้ไขปัญหาหรือการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีองค์ความรู้ทั้งด้านวิชาการ ทักษะปฏิบัติและทัศนคติอันดี สามารถนำความรู้เดิมเชื่อมโยงเข้ากับความรู้ใหม่ โดยเฉพาะการบูรณาการศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ คณิตศาสตร์บูรณาการเข้ากันกับศิลปะได้อย่างคล่องแคล่ว เป็นนักคิด นักปฏิบัติ ชอบค้นคว้าทดลองสิ่งใหม่ มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น ไวต่อปัญหา พฤติกรรมของบุคคลและสถานการณ์รอบๆ ตัว สามารถนำมาสร้างเป็นโอกาสในการพัฒนา แก้ไขปัญหาโดยใช้ทักษะความสามารถในการคิดค้นนวัตกรรมสร้างสรรค์

รายการอ้างอิง

คิม จงสถิตวัฒนา. (2557). [ออนไลน์]. “STEAM Approach กับการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21: กรณีศึกษาจากประเทศอังกฤษ ญี่ปุ่นและเยอรมันนี” สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2560. จาก http://kimlookingglass.blogspot.com

จิรัชฌา วิเชียรปัญญา.(2560). [ออนไลน์]. การคิดอย่างเป็นระบบและการคิดเชิงสร้างสรรค์. (เอกสารประกอบการบรรยาย). สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2560, จาก http://kmcenter.rid.go.th/kcitc/2011/Index.php?option=com_content&view=article&id=270: 2010-10-13-07-00-03&catid=9:2009-08-21-10-16-04

ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ. (2559). [ออนไลน์] นโยบายอาชีวศึกษา. สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2560, จาก http://www.moe.go.th/moe/th/ news/ detail.php?NewsID=45580&Key=news_act

นิพาดา เทวกุล, มล. (2560). [ออนไลน์]. ความคิดสร้างสรรค์(Creative Thinking). (เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต). สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2560, จาก https://pirun.ku.ac.th/~agrpct/lesson1/creative_thinking.html

ปณิตา วรรณพิรุณ. (2559). เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผลิตตำราเรียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

เพ็ญนิดา ไชยสายัณห์. (2560). [ออนไลน์]. ความคิดสร้างสรรค์มิใช่พรสวรรค์ แต่ฝึกฝนได้. สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2560, จาก https://www.novabizz.com/ NovaAce/Intelligence/Creative_Thinking.htm

วรรณพงษ์ เตรียมโพธิ์และอาทร นกแก้ว. (2556). “STEM (ตอนที่ 1: อะไรและทำไม).” จุลสารนวัตกรรม. ปีที่ 8 ฉบับที่ 32: 11.

วัชรพล วิบูลยศริน. (2557). นวัตกรรมและสื่อการเรียนการสอนภาษาไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). [ออนไลน์] ภารกิจและนโยบาย. สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2560, จาก http://www.vec.go.th/ Default.aspx?tabid=87

อารี พันธ์มณี. (2557). ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Burke, Brian. (2014). Gamify: How Gamification Motivates People to Do Extraordinary Things. USA: Bibliomotion.

Christopher Pappas. (2017). How Gamification Reshapes Learining. e-book [Online], Available:https://elearningindustry.com/ how-gamification-reshapes-learning#introduction. Retrieved October 14, 2017

Deterding, Dixon, Kakled&Nacke, 2011. Form game design elements to gamefuness: defining gamification. Paper presented at the Proceedings of the 15th International Academic MindTrek Conference: Envisioning future media environments.

Dyer, Jeffrey H., Hal B. Gregersen, and Clayton M. Christensen. (2011). The Innovator's DNA: Mastering the Five Skills of Disruptive Innovators. Boston. MA: Harvard Business Press.

George. (2014). 8 Characteristics of the "Innovator's Mindset". [Online]. Avaiable:https://georgecouros.ca/ blog/archives/4783

Georgette Yakman. (2013). [online] Available form: https://steamedu.com/ about-us/ Retrieved Oct 20, 2017

Graham Wallas. (2014). The Art of Thought. England: Solis Press.

Guilford, J.P.(1967). The Nature of Human Intelligence. New York : McGraw-Hill Book Co.

Kapp, Karl M. (2012). The Gamification of Learning and Instruction : Game-Based Methods and Strategies for Training and Education. San Francisco : Pfeiffer.

Leonard, Dorothy, and Swap Walter. (1999). When Sparks Fly. Boston: Harvard Business School Press.

Miles, Matthew B. (1964). Innovation in Education. New York: Bureau of Publications, Teachers College, Columbia University.

Olga Beza. & Anton Eliens. (2011). Gamification - How Game Can Level Up Our Everyday Life. VU University, Amsterdam, Netherland.

Oxford Advanced Learner's Dictionary, Gamification. (2017) [Online]. Available:https://en.oxforddictionaries.com/ definition/gamification. Retrieved October 14, 2017

Sebastian Deterding, Dan Dixon, Rilla Khaled, and Lennart Nacke. (2011). From game design elements to gamefulness: defining "gamification". In Proceedings of the 15th International Academic MindTrek Conference: Envisioning Future Media Environments (MindTrek '11). ACM, New York, NY

Susan Riley. (2017). [online]. STEAM EDUCATION. Available: https://educationcloset. com/steam-education. Retrieved Oct 19, 2017

Terri Purcell. (2015). Fly Up, Up & Always with STEAM Education This Summer. USA Children's Museum of Illinois.

The UBQT Team. (2015). ([online] Design Thinking Trough ART-Based Methods. Available: https://ubqtsolutions.com/ 2015/11/28/ design-thinking-through-art-based-methods/Retrieved Oct 20, 2017

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดมุกดาหาร เพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

พรพิมล โตสัจจะ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี Email: mukdatour@hotmail.com
ดร.วิตติกา ทางชั้น สาขาวิชาธุรกิจโรงแรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท โมราชาติ สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดมุกดาหารเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารจำนวน 60 คน ประกอบด้วยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ส่วนราชการระดับจังหวัดที่มีบทบาทส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว ตัวแทนผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยว เครื่องมือที่ใช้เป็น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มและแบบประเมินยุทธศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยทำให้ได้ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดมุกดาหารเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและกลยุทธ์ดังนี้ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเชื่อมโยงอาเซียน กลยุทธ์ที่ใช้ได้แก่ พัฒนาสิทธิประโยชน์ ให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จอย่างเป็นระบบ และส่งเสริมการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวตามเส้นทางบนระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกและอาเซียนมายังจังหวัดมุกดาหาร 2) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ใช้ได้แก่ สร้างความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของยุทธศาสตร์และประชาสัมพันธ์ให้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในลักษณะของเครือข่าย 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารจัดการและการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ใช้ได้แก่ ส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชน ส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ สร้างพันธมิตรและเครือข่ายและพัฒนาศักยภาพบุคลากร 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานและองค์ประกอบการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ใช้ได้แก่ พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้มีมาตรฐาน ป้องกันผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายและดึงดูดใจมากขึ้น และ 5) ยุทธศาสตร์การพัฒนาธุรกิจบริการ การตลาดและประชาสัมพันธ์ กลยุทธ์ที่ใช้ได้แก่ ส่งเสริมและพัฒนาการบริการสู่มาตรฐานสากล พัฒนาของที่ระลึกและศูนย์จัดจำหน่ายให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการนำยุทธศาสตร์ไปทดลองใช้ พบว่า หลังการเข้ารับการอบรมระดับความรู้ของผู้เข้าร่วมมีระดับคะแนนสูงกว่าก่อนการเข้ารับการอบรม (ค่าเฉลี่ย 17.20 ; 9.50 จาก 20.00) ผู้อบรมมีความพึงพอใจในการอบรมระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.61) และผลการประเมินยุทธศาสตร์โดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ยุทธศาสตร์มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว, เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร

Received: December 18, 2017, Accepted January 4, 2018

Tourism Development Strategy to Support the Development of Special Economic Zone of Mukdahan Province

Pornpimol Tosajja Regional Development Strategies, Faculty of Humanities and Social Sciences
Ubon Ratchathani Rajabhat University Email: mukdatour@hotmail.com
Dr. Wittika Thangchan Program in Hotel Business, Faculty of Humanities and Social Sciences
Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Chompunoot Morachat Regional Development Strategies, Faculty of Humanities and Social Sciences
Ubon Ratchathani Rajabhat University

Abstract

The research aimed to develop tourism development strategy to support the development of special economic zone of Mukdahan province. The target group of the study consisted of 60 stakeholders including tourism authority executives, tourism authority staffs, tourism operators, tourists, local government administration and community leaders. The research instruments were questionnaires, in-depth interviews, focus groups and strategy evaluation. Collected data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The research findings were as follows: The strategy consisted of 1) tourism development to support special economic zones linking ASEAN using strategies namely developing benefits, systematically providing one stop service and promoting tourism links along the route on the East-West Economic Corridor and ASEAN to Mukdahan; 2) promotion of the participation of people and local authorities in tourism development using strategies, that is, providing knowledge and understanding of the importance of strategies and promoting the involvement of people in every step, and enhancing community participatory networks; 3) development of management system and tourism personnel development using strategies including promoting sustainable community-based tourism management, enhancing integrated tourism management, creating tourism alliances and networks and staff development; 4) development of basic factors and elements of tourism using strategies covering developing infrastructure to meet tourism standards, protecting social and environmental impacts and safety, developing tourist attractions and activities to be more diverse and attractive; and 5) development of service businesses, marketing, and public relation using strategies namely encouraging and developing tourism services to meet the international standards, developing gifts and distribution center to fit in the standards and effectively promoting marketing and public relations. The result of training showed the difference of the participants' knowledge before and after the training (mean 17.20; 9.50, out of 20.00) and the trainees' satisfaction with the training at the highest level (mean 4.61). The strategy evaluation assessed by experts resulted in the highest level of suitability and a higher level of possibility.

Keywords: Tourism Development Strategy, Development of Special Economic Zone of Mukdahan Province

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมนันทนาการเสริมคุณภาพชีวิตที่เกิดจากการได้รับประสบการณ์แปลกใหม่เกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิต และวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ทำให้การท่องเที่ยวกลายเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากเป็นแหล่งรายได้สำคัญสู่ระบบเศรษฐกิจ เปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น สามารถสร้างรายได้ให้กับประชาชนทุกระดับชั้น แหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามและเป็นที่นิยมสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการใช้จ่ายในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการสร้างงาน การผลิต การค้า การลงทุน การกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ภูมิภาค ยกมาตรฐานการครองชีพคนในท้องถิ่น ลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่น และมีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมขนส่ง รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือกันอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เป็นทรัพยากรสำคัญในการท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 2555 : 1, ชมรุจิชยากูร 2555 : 1) และจากสถานการณ์การท่องเที่ยวระดับโลกจากข้อมูลของ UNWTO นั้น พบว่าในปี พ.ศ.2556 มีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจำนวนทั้งสิ้น 1,087 ล้านคน สร้างรายได้ประมาณ 1.4 ล้านล้านดอลล่าร์สหรัฐอเมริกา หรือคิดเป็นร้อยละ 6 ของการส่งออกทั่วโลก และมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยวภายในประเทศรวมประมาณ 5-6 พันล้านคน ก่อให้เกิดการจ้างแรงงานร้อยละ 9 จากการจ้างงานทั้งหมด และพบว่าในปี พ.ศ. 2553-2555 รายได้จากการท่องเที่ยวทั่วโลกมีการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.0 – 5.5 สูงกว่าอัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) ของโลกที่มีค่าประมาณร้อยละ 3-5.1 เมื่อจำแนกเป็นภูมิภาคพบว่า ยุโรปมีส่วนแบ่งรายรับสูงสุด รองลงมาคือเอเชียและแปซิฟิก และอเมริกาตามลำดับ ดังนั้นรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวและการไหลเวียนของนักท่องเที่ยวในทั่วโลกจึงเป็นหนึ่งในรายได้สำคัญของแต่ละประเทศ (วรวรรธ ทรายใจ 2558 : 1) ประเทศไทยได้เห็นความสำคัญของภาคการท่องเที่ยวและได้บรรจุการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา โดยมีการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวผ่านการสนับสนุนการลงทุนของสำนักงานส่งเสริมการลงทุน ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งนี้ การท่องเที่ยวถือว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลก รัฐบาลของทุกประเทศจึงให้ความสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งตลาดการท่องเที่ยวโลก โดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชียและอาเซียนต่างกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อดึงนักท่องเที่ยวทั่วโลกเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศตนเพิ่มมากขึ้น ภารกิจด้านการท่องเที่ยวจึงเป็นภารกิจที่ถูกผสานกลมกลืนไปกับการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ดังนั้น การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศต่างๆจึงได้มีการบูรณาการงานด้านการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 2558: 1) และหากประเทศไทยยังจำเป็นต้องอาศัยรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อเป็นฐานเศรษฐกิจหลักให้กับประเทศ รวมถึงเป็นแหล่งกระจายรายได้

และการจ้างงานเพื่อช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับชุมชนและสังคมไทยแล้ว ควรจะมีการทบทวนทิศทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริง ศักยภาพและโอกาสที่จะเกิดขึ้นและเพื่อเป้าหมายการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 2558 : 2) และจากสถานการณ์ท่องเที่ยวไทยในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2559 พบว่า มีนักท่องเที่ยว จำนวน 2,476,505 คน ขยายตัวร้อยละ 7.59 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา จากการขยายตัวของนักท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียตะวันออก ยุโรป อเมริกา เอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยว จำนวน 117,321.25 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 12.62 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 2559 : 1)

จังหวัดมุกดาหารเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ที่มีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดนทางธรรมชาติ และเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ และอื่นๆ จึงนับได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยว และจังหวัดเองก็ได้เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยว จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนเป็นหนึ่งในหกของยุทธศาสตร์จังหวัดมุกดาหาร พ.ศ. 2557-2560 ที่มีทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า ประตูการค้าเชื่อมโยงอาเซียนสู่สากล การพัฒนาคนและสังคมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการเสริมสร้างความมั่นคงชายแดน ซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนนี้ได้มีการใช้กลยุทธ์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ธรรมะ และวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ การเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารทางการตลาดตามแนวคิดการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ และการพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว โดยมีเป้าประสงค์คือเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ธรรมะ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตลุ่มนาโขงสู่ความยั่งยืน เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวให้ครบวงจร และเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์กรทางการท่องเที่ยวสู่การบริการที่มีมาตรฐานและคุณภาพ (สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 2560 : 30,53) นอกจากนี้จังหวัดมุกดาหารยังมีข้อได้เปรียบที่ถูกกำหนดอยู่ในยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เนื่องจากมีเขตพื้นที่ติดชายแดนไทย-ลาว จำนวน 11 ตำบล 361,542 ไร่ ในเขตอำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอหว้านใหญ่ และอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร และได้เริ่มมีการปฏิบัติอย่างชัดเจนตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2558 โดยเริ่มให้ภาคเอกชนขอรับการส่งเสริมการลงทุนได้รับสิทธิประโยชน์ในระดับสูงสุดและเริ่มใช้บริการศูนย์บริการเบ็ดเสร็จสำหรับการลงทุนในพื้นที่ได้ที่ศูนย์ดำรงธรรม นอกจากนี้ยังมีการอนุญาตให้ใช้แรงงานต่างด้าวในพื้นที่ได้ในลักษณะไป-กลับ มีการก่อสร้างปรับปรุงถนนด่านชายแดนโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคที่สำคัญและเริ่มเตรียมการใช้สหกรณ์ในบางพื้นที่เป้าหมายเพื่อจัดการผลผลิตการเกษตร (สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร 2559 : ไม่ปรากฏเลขหน้า)

จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยซึ่งทำงานเกี่ยวข้องกับธุรกิจด้านการท่องเที่ยว และบริการนำเที่ยวและการจัดประชุมสัมมนาทั้งภายในและต่างประเทศของจังหวัดมุกดาหาร ถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับการท่องเที่ยวของจังหวัดมุกดาหารโดยตรง ทำให้ได้ข้อค้นพบพบว่าในปัจจุบันการดำเนินการตามยุทธศาสตร์จังหวัดโดยเฉพาะยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จ

เท่าที่ควร รวมทั้งยังไม่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อรองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีรูปแบบที่ชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดมุกดาหารเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อธุรกิจการท่องเที่ยวในจังหวัด ชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจังหวัดอื่นที่มีบริบทด้านการท่องเที่ยวใกล้เคียงกัน ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างงาน สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ กระจายรายได้และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีกับคนในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและประเมินยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
2. เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดมุกดาหารเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
3. เพื่อประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดมุกดาหารเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

วิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของจังหวัดอำนาจเจริญ ครั้งนี้มีการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1.ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้คือกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake holder) กับการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารจำนวน 60 คน ประกอบด้วยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ส่วนราชการระดับจังหวัดที่มีบทบาทส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว ตัวแทนผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยว โดยเลือกแบบเจาะจงจากผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มเป้าหมายตอบ จากนั้นนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปรผลโดยนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด และการประเมินยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหาร กลุ่มเป้าหมายเลือกแบบเจาะจงจากผู้มีส่วนได้เสียกับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหาร 15 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารหอการค้าจังหวัด นักธุรกิจท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่น และข้าราชการท้องถิ่น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มเป้าหมายตอบ จากนั้นนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปรผลโดยนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

2. ระยะที่ 2 การพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เป็นระยะของการพัฒนายุทธศาสตร์ด้วยการสนทนากลุ่ม กลุ่มเป้าหมายเลือกแบบเจาะจงจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหาร จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้คือคือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เก็บรวมรวมข้อมูลโดยการจัด

สนทนากลุ่มโดยเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายทุกคนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และผู้วิจัยบันทึกข้อมูลด้วยอุปกรณ์บันทึกภาพ อุปกรณ์บันทึกเสียง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสังเคราะห์ผลที่ได้ตามกรอบของเนื้อหา จากนั้นยุทธศาสตร์ฯ ที่ผ่านการพัฒนาไปทดลองใช้โดยการจัดการอบรมผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการท่องเที่ยวโดยชุมชนจำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนก่อนการอบรมและหลังการอบรม และแบบประเมินความพึงพอใจในการอบรมซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการให้ผู้อบรมตอบแบบประเมินก่อนและหลังการอบรม และแบบประเมินความพึงพอใจในการอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าทีแบบสองกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนวัดผลก่อนการอบรมและหลังการอบรม และใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปรผลโดยนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

3. ระยะที่ 3 การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเป็นการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์จากผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มเป้าหมายคือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหาร และเขตเศรษฐกิจพิเศษจำนวน 19 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำเอกสารรูปแบบและการประเมินไปมอบให้ผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปรผลโดยนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะตามวิธีวิจัยดังนี้

1. ผลการวิจัยสภาพการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหาร พบว่าศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.29) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ศักยภาพด้านที่พักของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับสูงสุด ($\overline{X}$ = 3.50) รองลงมาคือศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 3.34) ตามลำดับ สำหรับศักยภาพด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับต่ำสุด($\overline{X}$ = 3.50) และพบว่าระดับการปฏิบัติในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.20) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าการสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับสูงสุด ($\overline{X}$ = 3.80) รองลงมาคือการรับรองมาตรฐานที่พักและโรงแรมและธุรกิจที่เกี่ยวเนื่อง ($\overline{X}$ = 3.70) และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะเส้นทางถนนทั้งภายในและระหว่างจังหวัด ($\overline{X}$ = 3.60) ตามลำดับ สำหรับการสร้างเรื่องราวเชิงประสบการณ์และผลักดันให้มีเทศกาลท่องเที่ยวระดับนานาชาติ อยู่ในระดับต่ำสุด ($\overline{X}$ = 2.70) ถัดมาคือการสร้างสรรค์กิจกรรมท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญและการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวอย่างครบวงจร ($\overline{X}$ = 2.80) และการตลาดเชิงรุก ผ่านสื่อสมัยใหม่ (Social Network) ($\overline{X}$ = 2.90) ตามลำดับ จากนั้นนำผลการวิจัยที่ได้ร่วมกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไปร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อนำไปพัฒนายุทธศาสตร์ฯ ในระยะที่ 2

2. ผลการพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พบว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ คือ "มุกดาหารศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่หลากหลายบนระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก มีการบริหารจัดการที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เชื่อมโยงอาเซียน" 2) พันธกิจ ได้แก่ จังหวัดมุกดาหารเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่หลากหลายบนระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก เป็นการท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เชื่อมโยงอาเซียน 3) เป้าประสงค์ ได้แก่ เพื่อให้จังหวัดมุกดาหารเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่หลากหลายบนระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เชื่อมโยงอาเซียน และ 4) ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ 4.1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเชื่อมโยงอาเซียน ประกอบด้วยการใช้กลยุทธ์ การพัฒนาสิทธิประโยชน์ พัฒนาระบบ One Stop Service ผ่อนปรนแรงงานต่างด้าว และธุรกรรมการเงินเพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาระบบกลไกการบริหารจัดการภาครัฐเพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และส่งเสริมการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวตามเส้นทางบนระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกและอาเซียนมายังแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหาร 4.2) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วยการใช้กลยุทธ์ การสร้างความรู้ ความเข้าใจกับทุกภาคส่วนให้เห็นความสำคัญของยุทธศาสตร์ และประชาสัมพันธ์ให้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงานตามแผนและการประเมินผลการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอนในลักษณะของเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมในการรักษาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 4.3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารจัดการ และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ประกอบด้วยการใช้กลยุทธ์ การส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์และนำรายได้บางส่วนกลับไปทำนุบำรุงแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนตนเอง การส่งเสริมหน่วยงานให้มีการบริหารจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ รวมทั้งการจัดทำฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวที่มีความทันสมัย การส่งเสริมการสร้างพันธมิตรและเครือข่ายเชื่อมโยงการท่องเที่ยว โดยมีการร่วมกันจัดทำระบบฐานข้อมูลและพัฒนาระบบขนส่งที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ และการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวและให้มีจำนวนเพียงพอกับการท่องเที่ยวที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น 4.4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวและองค์ประกอบการท่องเที่ยว ประกอบด้วยการใช้กลยุทธ์ การส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคให้มีมาตรฐานในการรองรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การส่งเสริมการป้องกันผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในพื้นที่ท่องเที่ยว และการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว และ 4.5) ยุทธศาสตร์การพัฒนาธุรกิจบริการ การตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ประกอบด้วยการใช้กลยุทธ์ ส่งเสริมและพัฒนาการบริการด้านการท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล ส่งเสริมการพัฒนาของที่ระลึกการท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจและพัฒนาศูนย์จัดจำหน่ายให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ จากนั้นได้นำยุทธศาสตร์ที่ผ่านการพัฒนาไปทดลองใช้โดยการจัดอบรมและประเมินความรู้ของผู้เข้า

รับการอบรมซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่า ระดับความรู้ของผู้เข้าอบรมหลังการอบรม (17.20 คะแนน) สูงกว่าก่อนการอบรม (9.50 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากนั้นนำองค์ประกอบร่างยุทธศาสตร์ที่ได้ไปทำเป็นแบบประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้โดยผู้ทรงคุณวุฒิในระยะที่ 3

3. ผลการประเมินยุทธศาสตร์จากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าโดยรวมยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.60) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.97) และเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบแล้วพบว่าวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ฯ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.53) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.95) สำหรับพันธกิจของยุทธศาสตร์ฯ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.58) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.95) สำหรับเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ฯ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.63) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.91) สำหรับประเด็นยุทธศาสตร์ฯ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.65) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.06)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษามีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลคือยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบด้วย

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเชื่อมโยงอาเซียน เนื่องจากทำให้การดำเนินธุรกิจของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเกิดความคล่องตัว ส่งผลให้เกิดการดึงดูดการลงทุนและนักท่องเที่ยวในภาคส่วนนี้เพิ่มมากขึ้น พบว่าประกอบด้วยการใช้กลยุทธ์การพัฒนาสิทธิประโยชน์ พัฒนาระบบ One Stop Service ผ่อนปรนแรงงานต่างด้าว และธุรกรรมการเงินเพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษารัชนีวรรณ บุญอนนท์ (2555 : 273-289) ที่พบว่าส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การบริหารการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร คือ การบริการการท่องเที่ยวแบบ One Stop Service ประการต่อมาคือการใช้กลยุทธ์พัฒนาระบบกลไกการบริหารจัดการภาครัฐเพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษาของภูมิชัย มั่งเรืองสกุล (2555 : 245-246) ที่พบว่าการใช้กลยุทธ์การสนับสนุนนโยบายการท่องเที่ยวและการร่วมมือส่งเสริมการลงทุน เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา ประการต่อมาคือการใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวตามเส้นทางบนระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกและอาเซียนมายังแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหาร สอดคล้องกับการศึกษาของอธิษฐาน ใชยเรือง (2559 : 246-247) ที่พบว่าการเชื่อมโยงแอ่งอารยธรรมขอมทั้งสี่แห่งอย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดนโยบายการคมนาคมทางบกและทางอากาศ เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามเส้นทางแอ่งอารยธรรมขอม ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

2. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหาร เนื่องจากการที่ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนทำให้ผู้เข้าร่วมได้รับรู้ถึงสภาพความเป็นจริงรับทราบถึงข้อปัญหาและอุปสรรค ได้ร่วมเสนอความคิดเห็น

ในการหาแนวทางร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การวางแผน ลงมือปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมติดตามและประเมินผล ลดการต่อต้าน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยวมากกว่าการให้ภาคส่วนใดรับผิดชอบในการดำเนินงานตามลำพัง สอดคล้องกับการศึกษาของ Amir and others (2015 : 116-122) ที่พบว่าชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะได้รับการสนับสนุนและมีส่วนร่วมจากภาครัฐโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมของประเทศมาเลเซียเป็นอย่างดี ประกอบด้วยการใช้กลยุทธ์การสร้างความรู้ ความเข้าใจกับทุกภาคส่วนให้เห็นความสำคัญของยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหาร และประชาสัมพันธ์ให้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงานตามแผนและการประเมินผลการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ สอดคล้องกับการศึกษาของเสาร์วนี ผ่องใส (2558 : 107-108) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ประชาชนได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมทำให้สามารถเสนอความต้องการต่าง ๆ ในการปฏิบัติการในโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้มีการแต่งตั้งประชาชนเข้าเป็นกรรมการประเมินผลแผนงาน หรือโครงการตามแผนยุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามผลเพื่อเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานต่อไป ประการต่อมาคือการใช้กลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอนในลักษณะของเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมในการรักษาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษาของ Salazar (2012 : 9-22) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งการมีส่วนร่วมดังกล่าวเปรียบเสมือนการให้อำนาจการตัดสินใจเป็นของชุมชน เพื่อให้การจัดการการท่องเที่ยวเป็นไปตามความต้องการของชุมชน

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารจัดการ และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหาร เนื่องจากการพัฒนาระบบบริหารจัดการและการพัฒนาศักยภาพบุคลากรจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหาร โดยเฉพาะการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วยการใช้กลยุทธ์ส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์และนำรายได้บางส่วนกลับไปทำนุบำรุงแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนตนเองสอดคล้องกับการศึกษาของ Amir and others (2015 : 116-122) ที่พบว่าโฮมสเตย์โดยการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างรายได้ให้กับชุมชนโดยการเปลี่ยนโครงสร้างพื้นฐานที่ตนมีอยู่ ประการต่อมาคือการใช้กลยุทธ์ส่งเสริมหน่วยงานให้มีการบริหารจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ รวมทั้งการจัดทำฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวที่มีความทันสมัย สอดคล้องกับการศึกษาของรัชนีวรรณ บุญอนนท์ (2555 : 273-289) ที่พบว่าส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การบริหารการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร คือบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการสู่มาตรฐาน โดยใช้กลยุทธ์เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวกับทุกหน่วยงาน การจัดทำระบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการสู่มาตรฐาน และการจัดทำฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวและพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและทันสมัยเป็นปัจจุบัน ประการต่อมาคือการใช้กลยุทธ์ส่งเสริมการสร้างพันธมิตรและเครือข่ายเชื่อมโยงการท่องเที่ยว โดยมีการร่วมกันจัดทำระบบฐานข้อมูลและพัฒนาระบบขนส่งที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ สอดคล้องกับการศึกษาของฉลอง พัฒโน (2555 : 118-119) ที่พบว่าการจัดทำโครงการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงการท่องเที่ยว เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แบบบูรณาการในเทศบาลเมืองคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประการต่อมาคือการใช้กลยุทธ์ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารและให้มีจำนวนเพียงพอกับการท่องเที่ยวที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของอธิษฐาน ใชยเรือง (2559 : 246-247) ที่พบว่าการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทุกภาคส่วน โดยการจัดอบรมศึกษาดูงานนอกสถานที่ ส่งเสริมสถานประกอบการและสถานศึกษาในการผลิตบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและมีการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามเส้นทางแอ่งอารยธรรมขอม ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวและองค์ประกอบการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหาร เนื่องจากปัจจัยพื้นฐานเป็นสิ่งจำเป็นในการอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยว และแสดงถึงความมีมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวนั้น สำหรับองค์ประกอบการท่องเที่ยวนั้นนับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การท่องเที่ยวนั้นสามารถดึงดูดได้ทั้งการลงทุนของภาครัฐเอกชนและนักท่องเที่ยว ประกอบด้วยการใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคให้มีมาตรฐานในการรองรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหาร สอดคล้องกับการศึกษาของพิมพ์ชนก สังข์แก้วและคนอื่นๆ (2557 : 50-52) ที่พบว่าการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ประการต่อมาคือการใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการป้องกันผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในพื้นที่ท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษาของ Amir and others (2015 : 116-122) ที่พบว่าปัจจัยสำคัญในการประสบความสำเร็จในการท่องเที่ยวโดยชุมชนคือสภาพแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการรักษาความหลากหลายของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ ประการต่อมาคือการใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษาของวิตติกา ทางชั้น (2557 : 152-153) ที่พบว่า ส่วนหนึ่งในแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีสานริมชายแดนโขงคือ การจัดหากิจกรรมที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนและประเทศเพื่อนบ้าน

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาธุรกิจบริการ การตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหาร เนื่องจากการพัฒนาธุรกิจบริการนั้นจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีคุณภาพ มาตรฐาน ส่วนการตลาดและการประชาสัมพันธ์จะทำให้ เป็นที่รับรู้ในวงกว้าง สะดวกต่อการเข้าถึงของนักท่องเที่ยว ซึ่งระบบการตลาดที่ดีจะส่งผลต่อปริมาณเงินที่จะเข้ามาสู่ธุรกิจท่องเที่ยวมุกดาหารที่เพิ่มขึ้น ประกอบด้วยการใช้กลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนาการบริการด้านการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารสู่มาตรฐานสากล สอดคล้องกับการศึกษาของเฉลิมชัย คำแสน (2556 : 163-165) ที่พบว่าการพัฒนามาตรฐานการบริการในการต้อนรับนักท่องเที่ยว เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวตามแนวระเบียงเศรษฐกิจสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีนกับจังหวัดเชียงราย ประการต่อมาคือการใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการพัฒนาของที่ระลึกการท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจและพัฒนาศูนย์จัดจำหน่ายให้ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับการศึกษาของรัชนีวรรณ บุญอนนท์ (2555 : 273-289) ที่พบว่าส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การบริหารการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร คือ การพัฒนารูปแบบสินค้าของที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดที่หลากหลายแตกต่างจากจังหวัดอื่น ประการต่อมาคือการใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของสมศักดิ์ มกรมณเฑียร

(2557 : 127-128) ที่พบว่าการสร้างระบบการประชาสัมพันธ์ เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในพื้นที่วนอุทยานภูชี้ฟ้า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเพิ่มเติมที่มีการศึกษาในระยะยาว โดยเฉพาะการนำยุทธศาสตร์ที่ได้ไปปฏิบัติและมีการประเมินผล เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงงานวิจัยนี้

2. ควรศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับจังหวัดที่มีเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ของพื้นที่อื่น ๆ และเปรียบเทียบความแตกต่าง เพื่อนำผลที่เกิดขึ้นมาพิจารณาในการออกแบบยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในระดับจังหวัดที่มีเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษโดยรวมในระดับประเทศที่เหมาะสม

3. ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในระดับจังหวัดที่มีเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

4. ควรศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวของจังหวัดมุกดาหารทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

5. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและเกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจของจังหวัดมุกดาหาร

รายการอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559. กรุงเทพฯ : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2555.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวและกีฬา. (ออนไลน์) 2555 (อ้างเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2558) จาก http://www.mots.go.th/more_news.php?cid=66&filename=index

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. สรุปสถานการณ์นักท่องเที่ยวพฤษภาคม 2559. (ออนไลน์) 2559. (อ้างเมื่อ 1 กันยายน 2559) จาก http://newdot2.samartmultimedia.com/home/details/11/222/26061.

ฉลอง พัฒโน. การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการในเทศบาลเมืองคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2555.

เฉลิมชัย คำแสน. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวตามแนวระเบียงเศรษฐกิจสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีนกับจังหวัดเชียงราย ประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2556.

ชม รุจิชยากูร. ศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาประเพณีบุญบั้งไฟ อำเภอพนมสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554.

พิมพ์ชนก สังข์แก้วและคนอื่นๆ. ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2558.

ภูมิชัย มั่งเรืองสกุล. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2555.

รัชนีวรรณ บุญอนนท์. การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2555.

วรวรรธ ทรายใจ. การพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวและการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับจังหวัดของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2558.

วิตติกา ทางชั้น. การพัฒนาตัวชี้วัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีสานริมชายแดนโขงสู่ความยั่งยืน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2557.

สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. โครงการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดมุกดาหาร 4 ปี (พ.ศ. 2561 – 2564). กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.ร, 2560.

สมศักดิ์ มกรมณเฑียร. การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในพื้นที่วนอุทยานภูชี้ฟ้า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2557.

สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร. (ออนไลน์) 2559 (อ้างเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2560) จาก http://www.mukdahan.go.th/mukdahan.php

เสาร์วนี ผ่องใส. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2558.

อธิษฐาน ใชยเรือง. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามเส้นทางแอ่งอารยธรรมขอม ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2559.

Amir, Ahmad Fitri and others. “Sustainable tourism development: A study on community esilience for rural tourism in Malaysia” Procedia - Social and Behavioral Sciences. 168, (2015): 116-122.

Salazar, Noel B. “Community-based cultural tourism: issues, threats and opportunities” Journal of Sustainable Tourism. 16, (2008): 9-12.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การพัฒนารูปแบบการเรียนเพื่องานโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรม

อภิชาติ วงศ์อนันต์ นักศึกษาปริญญาเอก ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, email Apichat.anan@gmail.com
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ พัฒนพงศ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์ ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนเพื่องานโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรม และเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนที่พัฒนาขึ้น วิธีการดำเนินการวิจัยได้ออกแบบเป็น 2 ขั้นตอน โดยขั้นตอนแรกเป็นการพัฒนารูปแบบการเรียน และประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 ท่านและขั้นตอนที่ 2 เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจทางการเรียน ด้วยการทดลองใช้รูปแบบการเรียนที่พัฒนาขึ้น โดยทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีโปรแกรมวิชาสถาปัตยกรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จำนวน 12 คน เรียนด้วยรูปแบบการเรียนที่พัฒนาขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติการทดสอบค่า t ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเรียน “APBL MODEL” ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในระดับ “มากที่สุด” ทั้งในรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียน ผลคะแนนการเรียนตามรูปแบบการเรียนพบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและผู้เรียนประเมินระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการเรียนที่พัฒนาขึ้นในระดับ “มากที่สุด”

คำสำคัญ: การถ่ายทอดทางสังคม การเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคม

Received: December 28, 2017, Accepted January 3, 2018

Development of Special Project Instruction Model for Architecture Students

Apichat Wonganan Doctoral Degree Student, Technological Education Department,
Faculty of Technical Education, King Mongkut’s University of Technology North Bangkok
email: Apichat.anan@gmail.com
Assoc. Prof. Dr. Wanlop Pathanapong, King Mongkut’s University of Technology North Bangkok
Assoc. Prof. Dr. Krismant Whattananarong, Department of Education Technology,
Faculty of Technical Education Technology, King Mongkut’s University of Technology North Bangkok,

Abstract

The purposes of this study were to development of Special Project Instruction Model for Architecture Students and to investigate the learning outcomes by using the developed learning model. The research methodology was

designed for two phases. The first phase was designed for the development of learning model which evaluated by fifteen experts. The second phase was designed for the investigation of learning achievement and satisfactions after implementing the developed learning model. The samples were undergraduate students in the Architecture's program Sakolnakorn Rajabhat University. They were 12 students studied with the developed learning model. Data were analyzed by using a t-test statistics. The results indicated that the "APBL MODEL" which developed by the researcher was rated by the panel of expert at the "most suitable" level both in the components of learning model and the processes of learning activities. For the achievement, the mean score was higher before learning and the students rated their learning satisfactions at a "most high" level as well.

Keywords: Special Project Instruction Model for Architecture Students, Apichat Project Based Learning (APBL MODEL), Undergraduate students in the Architecture's program

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

บทนำ

หลักการและกระบวนการของรูปแบบการจัดการศึกษา ที่ได้กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ฉบับปัจจุบัน ได้กำหนดแนวนโยบายในการดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้เต็มศักยภาพ มีเป้าหมายให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง ที่พัฒนาตนเองได้ เป็นคนดี และมีความสุข โดยกำหนดกรอบการดำเนินงานในการจัดการเรียนรู้ให้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องมาจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาทุกระดับ ทำให้ผู้เรียนจะต้องใช้ทักษะการคิดและกระบวนการคิด อันเป็นเครื่องมือในการประมวลองค์ความรู้และทักษะที่มีอยู่นำไปใช้เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน ดังนั้นผู้สอนหรือแม้กระทั่งตัวผู้เรียนเองจำเป็นต้องมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของทักษะการคิด พบว่ามิติของการคิดมี 6 ด้าน ได้แก่ มิติด้านข้อมูลหรือเนื้อหาที่เอื้ออำนวยต่อการคิด มิติด้านคุณสมบัติที่เอื้ออำนวยต่อการคิด มิติด้านทักษะการคิด มิติด้านลักษณะการคิด มิติด้านกระบวนการคิด และสุดท้าย คือ มิติด้านการควบคุมและประเมินการคิดของตนเอง ทั้งนี้ตัวผู้คิดจะสามารถใช้กระบวนการคิดได้ดีนั้นจะต้องมีคุณสมบัติที่เอื้ออำนวยต่อการคิด กระบวนการเหล่านี้ช่วยในการจัดระเบียบและเข้าใจการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยการวางแผนและควบคุมตรวจสอบกิจกรรมทางความคิด และรวมถึงการตรวจสอบผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรมเหล่านั้นด้วย (Brown, 1987) การปรับเปลี่ยนกลวิธีการสอนของอาจารย์และการเรียนรู้ของนักศึกษา ตลอดจนการวัดและประเมินการเรียนรู้ เพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตจะบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวังได้จริง โดยมุ่งเน้นที่มาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิต (Learning Outcomes) คาดหวังให้บัณฑิตมีผลการเรียนรู้ อย่างน้อย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะ

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ บางสาขาวิชาที่ต้องการทักษะทางกายภาพสูง จึงต้องเพิ่มการเรียนรู้ทางด้านทักษะพิสัย (Domain of Psychomotor Skill) อีกด้านหนึ่ง ดังนั้น การบรรลุผลสำเร็จในมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านจะมีความแตกต่างกัน การสอนจะต้องใช้กลยุทธ์การสอนที่เหมาะสมกับรูปแบบต่าง ๆ ของการเรียนรู้ รวมทั้งมีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกลยุทธ์การสอนนั้น ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่าปัจจัยสู่ความสำเร็จเหล่านี้เป็นที่เข้าใจของคณาจารย์ผู้เกี่ยวข้อง และสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม กระบวนการเรียนรู้ต่างๆเหล่านั้นจะสามารถควบคุมและประเมินความคิดของตนเองได้ โดยที่ผู้เรียนรู้ถึงความคิดของตนเองในการคิดที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งและเลือกใช้วิธีการอย่างเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในการศึกษาเกี่ยวกับการนำรูปแบบการเรียนแบบต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน โดยส่วนใหญ่พบว่าสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น แต่ก็เป็นเพียงการศึกษากับผู้เรียนในกลุ่มวิชาที่เน้นการเรียนการสอนรายวิชาอื่น และน่าจะมีการนำการเรียนรู้ดังกล่าวมาใช้กับผู้เรียนในกลุ่มสาขาวิชาสถาปัตยกรรม ที่เน้นการสร้างสรรค์ผลงานจากจินตนาการและความต้องการของตนเอง ซึ่งเชื่อว่าถ้าหากนำรูปการเรียนแบบฝึกอบรมและการเรียนแบบนำตนเอง มาทดลองใช้ในการเรียนการสอนกับผู้เรียนสาขาวิชาสถาปัตยกรรม ก็ย่อมจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสูงขึ้นเช่นกัน การนำการเรียนแบบฝึกอบรมและจัดให้มีกิจกรรมที่สำคัญต่อการเรียนเป็นอย่างมาก เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพและประสิทธิภาพของบุคคล ในด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะและทัศนคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอันจะทำให้สามารถนำสิ่งที่ฝึกอบรมให้นั้นไปปรับใช้ได้กับการปฏิบัติงานจริง ซึ่งการสร้างภาวะการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มพูนสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับการประยุกต์และเลือกใช้เทคนิคและวิธีการฝึกอบรมรวมถึงสื่อการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม เนื้อหาสาระในหลักสูตร ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ความรู้และความสามารถของผู้เป็นวิทยากร ในการเลือกเทคนิคที่จะถ่ายทอด สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือเครื่องใช้ และวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งโสตทัศนูปกรณ์ ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ในแต่ละโครงการฝึกอบรม ตลอดจนค่าใช้จ่าย เป็นต้น โดยมาใช้ร่วมกับการเรียนการสอนที่เน้นการนำตนเอง ที่มีหลักสำคัญคือการให้อิสระกับผู้เรียนให้มากที่สุด มีเป้าหมายและลักษณะการดำเนินการสอนที่สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน สำหรับนักศึกษาสาขาสถาปัตยกรรมในระดับอุดมศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และน่าจะช่วยแก้ไขความเข้าใจและความเป็นไปทั้งนี้ยังจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

พันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาที่สำคัญที่สุดคือ การผลิตบัณฑิต แต่ละสถาบันต่างประสบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับตลาดงานและตระหนักในปัญหานี้ โดยมุ่งมั่นแก้ไขเพื่อให้เข้าสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการและบรรลุพันธกิจสำคัญ อนึ่งสาขาสถาปัตยกรรมเป็นสาขาขาดแคลนในตลาดแรงงาน จากการสอบถามอาจารย์และนักศึกษาสถาปัตยกรรมถึงจำนวนผู้เรียนในสาขาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏที่จบการศึกษาจำนวนลดลง (วิชาการคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม,2557) สาเหตุอันเนื่องมาจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจาก การเรียนการสอน ความต้องการ ความสนใจ ความถนัด ธรรมชาติและบุคลิกภาพของนักศึกษาสถาปัตยกรรม

โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสรุปปัญหา จากการสังเกตพฤติกรรม ผลงานโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรมของนักศึกษา และการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนดังนี้

1. นักศึกษาไม่สามารถดึงความรู้และประสบการณ์ที่เรียนมา พัฒนาให้เกิดความคิดใหม่ ๆ และพื้นฐานด้านความเข้าใจในการทำงานโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรมของนักศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
2. นักศึกษาไม่สามารถสะท้อนความคิดของตนเองได้ว่ามีความสามารถ มีความถนัดหรือมีความชอบในเรื่องใด ที่จะนำมาสู่การเป็นหัวข้องานโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรม
3. นักศึกษาไม่สามารถวางแผน หรือตั้งเป้าหมายในการที่จะทำให้บรรลุผลตามที่ตนเองต้องการ
4. นักศึกษาขาดความรับผิดชอบในการกำกับควบคุมตนเอง
5. ขาดหนังสือหรือตำราที่ครอบคลุมเนื้อหาตามลักษณะวิชาโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรม

ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรม” ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ นอกจากจะได้รูปแบบการเรียนที่จะช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในการทำผลงานทางสถาปัตยกรรมแล้ว ยังสามารถนำผลการศึกษาครั้งนี้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการเรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

ประกายฉัตร ขวัญแก้วและคณะ(2559) ผลการวิจัยและอภิปรายผล คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและ หลังเรียนพบว่า ระดับคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ก่อนได้รับการพัฒนา คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้วยวิธีการสอนแบบโครงการเป็นฐาน สอดคล้องกับการศึกษาของประทานพร อุ่นออ (2556) พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Project Based Learning ในรายวิชา 2201-2412 วิชาการเขียนโปรแกรม GUI ตาม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ 2545 ซึ่งการจัดกระบวนการ เรียนรู้ดังกล่าวส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจใน กระบวนการเขียนโปรแกรม GUI ได้อย่างเป็นระบบและมี ประสิทธิภาพ ในระดับปานกลาง แต่สามารถพัฒนาทักษะ การคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเองและส่งผลต่อระดับผล การเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างการจัดการสอนโดยใช้โครงงาน เป็นฐาน ช่วยให้ผู้เรียนได้ผลิตงานที่เป็นรูปธรรม คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หลังจากได้รับการพัฒนา คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน แสดงให้เห็นว่านักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เกิดการพัฒนาทางด้านความคิด สร้างสรรค์ จากการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน ที่เป็นเช่นนี้เพราะกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงการช่วยกระตุ้น ความคิดสร้างสรรค์ สร้างจินตนาการ แสดงความคิดได้ หลากหลาย รู้จักสังเกตและซักถาม ซึ่งสอดคล้องกับ วัฒนา มัคคสมัน (2551) ได้ใช้คำว่า “โครงการ”และสรุปความหมาย วารสารเทคโนโลยีภาคใต้ ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2559 5 ของรูปแบบการสอนแบบโครงการว่าเป็นการจัดประสบการณ์ที่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

อย่างลุ่มลึกโดย เรื่องที่เรียนและประเด็นปัญหาที่ศึกษามาจากความสนใจของ ตนเอง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนมี ประสบการณ์ตรงกับเรื่องที่ศึกษานั้น โดยการเปิดโอกาสให้สังเกตอย่างใกล้ชิด จากแหล่งความรู้เบื้องต้น อาจใช้ระยะเวลา ที่ยาวนานอย่างเพียงพอตามความสนใจของเขา เพื่อที่จะได้ ค้นพบคำตอบและคลี่คลายความสงสัยใคร่รู้ ในการจัดกิจกรรม นั้นอาจประสบกับทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวในวิธีการ แสวงหาความรู้ตามวิธีการของเขาเอง และเมื่อเขาพบคำตอบก็ จะนำความรู้ใหม่ที่ได้นั้นมาเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ตามความ ต้องการของเขาเอง โดยจะนำเสนอต่อเพื่อน ครู ผู้ปกครอง และคนอื่น ๆ ทำให้เขาเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จนั้น วิธีการสอนแบบโครงการเป็นฐาน ช่วยพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านความรู้และคุณลักษณะผ่านการทำงานที่มีการค้นคว้ามี การแก้ปัญหาและการใช้ความรู้ในชีวิตจริงโดยมีตัวผลงาน และการแสดงออกถึงศักยภาพจากการเรียนรู้ ทำให้เกิดเป็น ความคิดสร้างสรรค์ และมีการพัฒนาการเพิ่มขึ้นไปทุกๆ สัปดาห์ การแก้ปัญหาของบุคคล เป็นการคิดที่ก่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ขึ้น และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ ได้ความคิด สร้างสรรค์เป็นความคิดหลายแง่หลายมุม บทบาทของครูผู้สอน ครูต้องเป็นผู้คอยกระตุ้นส่งเสริม ให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นอยากทำโครงการ ให้แนวคิดกว้าง ๆ ให้คำแนะนำที่เหมาะสม ให้กำลังใจ สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการเรียน ดูแลการจัดทำรายงานให้สมบูรณ์และถูกต้อง ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ออกแบบและวางแผนการดำเนินโครงการเอง ขั้นตอนนี้จะช่วยให้ผู้เรียน รู้จักแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มอื่นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้สอนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Katz (1993) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน แบบโครงงาน เป็นการศึกษาอย่างลุ่มลึกในเรื่องที่เด็กมีความ สนใจจะศึกษาด้วยตนเองจากสภาพแวดล้อมและสถานการณ์จริงที่อยู่รอบตัวเขา ซึ่งจะทำให้เด็กได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโต้แย้งต่อรองกับครูนอกจากนี้ผู้เรียนจะต้องมีการ ประเมินผลการทำโครงการของตนเอง สะท้อนความคิดเกี่ยวกับงานของตน ตรวจสอบความก้าวหน้าของงานทักษะและความรู้ที่ได้รับ การเขียนบันทึกการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ลัดดา ภู่เกียรติ (2552) ผู้เรียนต้องสรุปผลการศึกษา จัดทำรายงาน คิดและหาวิธีการนำเสนอผลงานที่เหมาะสมกับ โครงงานที่ทำเตรียมการนำเสนอผลที่ได้จากการทำโครงงาน เพื่อให้ผู้อื่นมีความเข้าใจในการศึกษาของตนเองหรือกลุ่มอย่างชัดเจน ทั้งในด้านกระบวนการศึกษาหรือการดำเนินงานและผลที่ได้จากการศึกษาในเรื่องนั้น โดยมีครูดูแลให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาและจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนนำเสนอผลการศึกษาได้อย่างราบรื่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนเพื่องานโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรมของนักศึกษาโปรแกรมเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม

2. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนตามรูปแบบการเรียนเพื่องานโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรมของนักศึกษาโปรแกรมเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม

วิธีวิจัย

นำรูปแบบการเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในฝึกอบรม เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนเพื่อโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรม 1 ของนักศึกษาสาขาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม ชั้นปีที่ 3 คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 12 คน ใช้เวลาในการฝึกอบรม 2 สัปดาห์ การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยมีการปฏิบัติ ดังนี้ ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการเรียนเพื่อโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรม โดยทำแบบทดสอบก่อนการเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนเข้าสู่เนื้อหาและการอภิปรายผล และหลังจากจบในแต่ละหัวข้อจะต้องทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนรู้ ผู้ใช้รูปแบบการเรียนเพื่อโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรม และจะได้รับการทดสอบทักษะด้านการปฏิบัติเพื่อประเมินผลการปฏิบัติและเก็บผลคะแนน การรวบรวมข้อมูลจะนำผลจากคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ และคะแนนจากการทดสอบทักษะด้านการปฏิบัติเพื่อเก็บคะแนนมาทำการตรวจคะแนน จากนั้นนำผลของคะแนนไปทำการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ พร้อมรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน นำผลคะแนนไปทำการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อทำการวิเคราะห์ผลของการวิจัยต่อไป

สถิติและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

รูปแบบการเรียนเพื่อโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรม ประเมินจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ค่าร้อยละ การประเมินรูปแบบการเรียนเพื่อโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรม โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประเมินเนื้อหารูปแบบการเรียนเพื่อโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรม โดยการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC)

การประเมินประสิทธิภาพชุดการสอนใช้ KW#2 (70/80) การประเมินผลการใช้รูปแบบการเรียนเพื่อโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรม 1 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์คะแนนก่อนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent วิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder Richardson และการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนเพื่อโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรม โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1.รูปแบบการเรียนเพื่องานโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรม (Apichat Project Based Learning) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า (APBL MODEL) ผู้วิจัยจึงศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์และสังเคราะห์ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนเพื่องานโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรม 1 ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ารูปแบบการเรียน (APBL MODEL) มีความสอดคล้องกัน โดยหัวข้อที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน หัวข้อที่ 5 ขั้นการวิเคราะห์ทักษะ (Analysis) มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ หัวข้อที่ 6 ขั้นให้ความรู้และทักษะ (Knowledge and Skill) มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ หัวข้อที่ 9 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ หัวข้อที่ 11 การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ประโยชน์ และหัวข้อที่ 12 รูปแบบ

ที่พัฒนาเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าทั้งหมดมีความสอดคล้องกัน ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการเรียนเพื่องานโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรม 1 (APBL MODEL) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.72 S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ได้แก่ข้อ 1 ทฤษฎี หลักการ ความหมายและลักษณะสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับเป้าหมาย กับข้อ 4 องค์ประกอบของรูปแบบมีความเหมาะสมกับการเรียนการเรียนรู้ และข้อ 10 วิธีการประเมินมีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ ($\bar{X}$= 4.67 S.D. = 0.60) ข้อ 8 ขั้นเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ (Connected) มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้และข้อ 11 ($\bar{X}$= 4.8 7 S.D. = 0.34) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ข้อ 7 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) มีความเหมาะสมกับการเรียนการเรียนรู้ ($\bar{X}$=4.47 S.D. = 0.81) ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในประเด็นต่างๆ แล้ว สุดท้ายจึงได้รูปแบบการเรียนเพื่องานโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรม และพบว่าประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ คือค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาทั้งหมด คือ 87.77/ 90.65 ตัวเลขชุดแรกคือร้อยละของจำนวนผู้เรียนที่ทำคะแนนจากแบบฝึกหัดหรือทำกิจกรรมผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และตัวเลขชุดหลังคือ ร้อยละของคะแนนจากแบบทดสอบที่จำนวนผู้เรียนในชุดหน้าทำได้ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ประสิทธิภาพการสอนแบบนี้ไม่ควรต่ำกว่า 70/80 ของการหาค่าประสิทธิภาพชุดการสอน KW#2 (70/80)

2.ผลการจัดการเรียนตามรูปแบบการเรียนเพื่องานโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรม (APBL MODEL) ก. ผลการของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนที่พัฒนาขึ้น ผู้เรียนที่ใช้ชุดการสอน APBL MODEL มีหลักสำคัญ คือ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จากผลการทดลองจะเห็นได้ชัดเจนว่า หลังจากเรียนด้วยชุดการสอนแล้ว ผู้เรียนมีความสนใจ และพยายามค้นหาแรงบันดาลใจเพื่อให้ได้แนวความคิดในการเสนองาน ทั้งนี้ เป็นไปตามขั้นตอนของรูปแบบ APBL MODEL พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา โดยรวมผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 3 บทเรียนรวมถึงการสอบประมวลผล โดยบทที่ 1 มีค่าคะแนนเฉลี่ย 52.67 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 65.83 เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลพบว่ามีค่าคะแนนผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน โดยค่าคะแนนสูงสุดได้แก่ 54 คะแนน ส่วนคะแนนต่ำสุดได้แก่คะแนน 52 คะแนน บทที่ 2 มีค่าคะแนนเฉลี่ย 65.33 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลพบว่ามีค่าคะแนนผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน โดยค่าคะแนนสูงสุดได้แก่ 68 คะแนน ส่วนคะแนนต่ำสุดได้แก่คะแนน 61 คะแนน บทที่ 2 มีค่าคะแนนเฉลี่ย 65.33 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลพบว่ามีค่าคะแนนผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน โดยค่าคะแนนสูงสุดได้แก่ 68 คะแนน ส่วนคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่คะแนน 61 คะแนน บทที่ 3 มีค่าคะแนนเฉลี่ย 65.17 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.46 เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลพบว่ามีค่าคะแนนผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน โดยค่าคะแนนสูงสุดได้แก่ 68 คะแนน ส่วนคะแนนต่ำสุดได้แก่คะแนน 63 คะแนน และการสอบประมวลผลมีค่าคะแนนเฉลี่ย 72.50 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 90.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลพบว่ามีค่าคะแนนผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน โดยค่าคะแนนสูงสุดได้แก่ 76 คะแนน ส่วนคะแนนต่ำสุดได้แก่คะแนน 71 คะแนน สอดคล้องกับ อนิรุจน์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัย

พบว่า 1) รูปแบบที่พัฒนาขึ้น 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ การควบคุม ปัจจัยนำออก และข้อมูลป้อนกลับ และ 2) ขั้นตอนการเรียนรู้แบบโครงงานประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นกำหนดปัญหาหรือความต้องการ ขั้นรวบรวมข้อมูล ขั้นวางแผนโครงงาน ขั้นปฏิบัติการโครงงาน ขั้นสรุปผลโครงงาน และขั้นการนำเสนอผลงาน นอกจากนี้พบว่าการเรียนรู้แบบนำตนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการเรียนรู้แบบนำตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดการสอนรูปแบบการเรียนเพื่องานโครงการพิเศษทางด้านสถาปัตยกรรม (APBL MODEL) จากการตอบแบบประเมินเห็นได้ว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดการสอนตามรูปแบบ “APBL MODEL” ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมากและพบว่า หัวข้อที่ผู้เรียนมีความพึงพอใจระ*ดับ มากที่สุด* มีจากผลการประเมินที่กล่าวมาสามารถวิเคราะห์และอธิบายความเชื่อมโยงถึงพฤติกรรมและคุณลักษณะของผู้เรียน ได้ว่าเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ในงานของตน ชอบที่จะค้นหาในสิ่งที่ตนเองสนใจ และรักอิสระในการทำงาน ซึ่งคุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ผู้เรียนในเบื้องต้น ดังนั้น จึงเป็นข้อพิสูจน์ได้ว่าการออกแบบองค์ประกอบของรูปแบบ “APBL MODEL” สามารถวิเคราะห์และอภิปรายได้ว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจที่สามารถกำหนดเป้าหมาย และวางแผนในการทำงานโครงการพิเศษทาด้านสถาปัตยกรรม1ได้ ทั้งนี้ มีผลสืบเนื่องมาจากกิจกรรมระหว่างเรียน ที่มุ่งเน้นให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในเรื่องการวางแผนการดำเนินงาน การวิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบในการทำงานโครงการ ซึ่งหากมองย้อนกลับไปถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน กล่าวได้ว่ารูปแบบการเรียน APBL MODEL เป็นปัจจัยสำคัญที่คอยสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียบเรียงความคิดและวิเคราะห์กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองให้เป็นระบบได้

รายการอ้างอิง

ประกายฉัตร ขวัญแก้ว* พัชรา วาณิชวศิน สูติเทพ ศิริพิพัฒนกุล. ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน Project-Based Learning (PjBL) ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์สำ หรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการเลขานุการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,2559.

ประทานพร อุ่นออ. (การจัดการเรียนการสอน โดยใช้ Project Based Learning ในรายวิชาการเขียนโปรแกรม GUI สาหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (รายงานวิจัย). วิทยาลัยเทคโนโลยีไทย-ไต้หวัน (บีดีไอ): สานักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา,2556.

ลัดดา ภู่เกียรติ. การสอนแบบโครงงานและการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐานงานที่ครูประถมทำได้ . กรุงเทพฯ: สาฮะแอนด์ซันพริ้นติ้ง,2552.

วิชาการคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม. รายงานประจำปี 2557 คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม .หน่วยงานเอกสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. ,2557)

วัฒนา มัคคสมัน. การสอนแบบโครงการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2551.

อนิรุจน์ สติมั่น. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

ระดับอุดมศึกษา. ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.

Brown, A “Metacognition, executive control, self-regulation, and other more mysterious mechanisms.” In F. E. Weinert.; & R. H. Kluwe (Eds.). Metacognition, motivation and understanding. Hillsdale, N. J.: Lawrence Erlbuam, 1987.

Katz, L.G. Self-Esteem and Narcissism: Implicate for Practice. Urbana Illinois: Eric,1993.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การพัฒนาระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ

ปริญญ์ งามสุทธิ นิสิตดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 44000 E-mail : Domes_2005GE@hotmail.com
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ , มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ 2) พัฒนาระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ 3) ศึกษาความเหมาะสมของระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยดำเนินการออกแบบระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประเมินความเหมาะสมของระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน และทดลองใช้ระบบกับหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา 1 ภาคการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ ควรจัดทำคู่มือสำหรับอาจารย์ประจำหลักสูตร โดยกำหนดวิธีการ และขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจน และจัดทำแบบประเมินที่เกี่ยวข้อง ระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ ประกอบไปด้วย ระบบหลัก 1 ระบบ และระบบย่อย 22 ระบบ ผลการประเมินความเหมาะสมของระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ระบบบริหารจัดการ , การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร , มหาวิทยาลัยของรัฐ

Received: February 10, 2018, Accepted March 22, 2018

Development Management System for the Internal Educational Quality Assurance Program for Public Universities

Parin Ngamsutdi, Ed.D. Candidate in Educational Administration and Development, Department of Education management, Mahasarakham University
Asst. Prof.Dr. Pacharawit Chansirisira, Faculty of Education, Mahasarakham University

Abstract

This research aimed to study 1) Study the guideline for develop of quality assurance management system of program for public universities, 2) Develop quality assurance management system of program for public universities, 3) Study the suitability of the quality assurance management system of program for public universities. Design the system are based on interviews with 7 experts who evaluated the suitability of the quality assurance management system of program for public universities. Assess the suitability of the quality assurance management system of program for public universities by 9 experts. The system was tested with the Bachelor of Science Program in Psychology 1 semester. The study of statistics used in data analysis was percentage and mean.

The research showed the development quality assurance management system of program for public universities should provide a guide for the lecturers, to made the process was clear. And made a relevant assessment. The quality assurance management system of program for public universities consist of 1 main system and 22 subsystems. The evaluation of the suitability of the quality assurance management system of program for public universities were at the highest level

Keywords: Management System , Internal Educational Quality Assurance Program , Public Universities

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นหน้าที่ของสถาบันการศึกษาต้องดำเนินการให้ผู้มีส่วนได้เสียมีความเชื่อมั่น ผ่านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้สถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา และได้รับทราบข้อมูลผลการดำเนินงานผ่านรายงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน (อรสา ภาววิมล, 2552: 3-5) การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษามีปัญหาอุปสรรคในด้านความเข้าใจและความร่วมมือของบุคลากรต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร การกำหนดระบบ หลักเกณฑ์ วิธีการประกันคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของแต่ละหน่วยงานมีปัญหาด้านเอกภาพ และเอกลักษณ์ที่ต้องมีการปรับให้เชื่อมโยงและสอดรับกันมากขึ้น

และการนำผลการประกันคุณภาพภายในไปใช้และการเผยแพร่ผลต่อสาธารณชน ยังจำกัดและไม่เห็นผลที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม อีกทั้งบุคลากรบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ สถานศึกษาส่วนใหญ่จะประเมินตนเองไม่เป็นระบบ และยังไม่ได้นำผลการประเมินไปใช้ในการบริหาร พัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาเท่าที่ควร และยังเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระงานและให้ความร่วมมือไม่เต็มที่ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2543: 51-59) ภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาในการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดมีหน้าที่ร่วมกับสถานศึกษาพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557: 12-14) ทั้งนี้ให้ถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งสามารถพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นเอง เพื่อเพิ่มโอกาสทางการแข่งขันในด้านคุณภาพ ระบบคุณภาพจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพในทุกส่วนของระบบบริหาร และระบบของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งสองระบบมีหลักการและเป้าหมายอย่างเดียวกัน คือ คุณภาพของผลผลิต การบริหารจัดการสถานศึกษาจึงเป็นการบริหารระบบคุณภาพ (เทื้อน ทองแก้ว, 2558: 2-8)

สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งมีอิสระในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยมุ่งเน้นให้เกิดคุณภาพในการดำเนินการ ทั้งนี้การยึดหลักการบริหารจัดการตามแนวทางวงจรคุณภาพการศึกษา PDCA ยังถือเป็นหลักการสำคัญที่สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งตระหนักและให้ความสำคัญ ทั้งนี้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งใช้ จะต้องสอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553 ในกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในขึ้นใช้เอง จะต้องเสนอขอความเห็นชอบจากสภาสถาบัน และต้องเสนอคณะกรรมการประกันคุณภายในระดับอุดมศึกษา พิจารณาให้ความเห็นชอบ และหลังจากมีการดำเนินการตามระบบดังกล่าวแล้ว สถาบันอุดมศึกษาจะต้องรายงานผลการดำเนินการตามช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยจะมีการพิจารณาผลการดำเนินงานเทียบเคียงกับมาตรฐาน ทั้งนี้จะเปิดเผยผลการดำเนินงานของสถาบัน เพื่อสร้างความมั่นใจให้บุคคลทั่วไปในคุณภาพการศึกษาที่เกิดขึ้น โดยสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งสามารถพัฒนา และประชาสัมพันธ์ถึงคุณภาพในการจัดการศึกษา อันจะส่งผลให้เกิดการแข่งขันด้านคุณภาพการศึกษาและส่งผลดีต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป ทั้งนี้การพัฒนาระบบต้องดำเนินไปควบคู่กับการสร้างความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้องตระหนัก และให้ความสำคัญจำเป็นต้องให้ความร่วมมือและพัฒนาระบบร่วมกัน ทั้งนี้หากมีระบบแล้วแต่ไม่สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ก็จำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาระบบเพื่อให้ระบบนั้น ๆ สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากที่สุด การพัฒนาระบบสามารถสร้างประสิทธิภาพให้กับทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ต้องมีการศึกษาและวิเคราะห์ระบบ การออกแบบและตรวจสอบระบบ รวมไปถึงการทดลองใช้ระบบและประเมินผล (ไมตรี บุญทศ, 2554: 18) เพื่อให้อาจารย์ประจำหลักสูตรสามารถดำเนินการด้านการประกัน

คุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ อันจะเกิดประโยชน์ต่ออาจารย์ประจำหลักสูตร และผู้เกี่ยวข้องในการนำไปใช้ดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร ซึ่งจะส่งผลให้หลักสูตรมีคุณภาพและพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน และได้รับการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ
2. เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ
3. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวคิดในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรสำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยอาศัยแนวคิดการบริหารจัดการตามวงจรคุณภาพ ประกอบไปด้วย การวางแผน (PLAN) การดำเนินการตามแผน (DO) การตรวจสอบผลการดำเนินการ (CHECK) และการปรับปรุงผลการดำเนินการ (ACT) ทั้งนี้สามารถแสดงรายละเอียด ดังภาพประกอบ 1

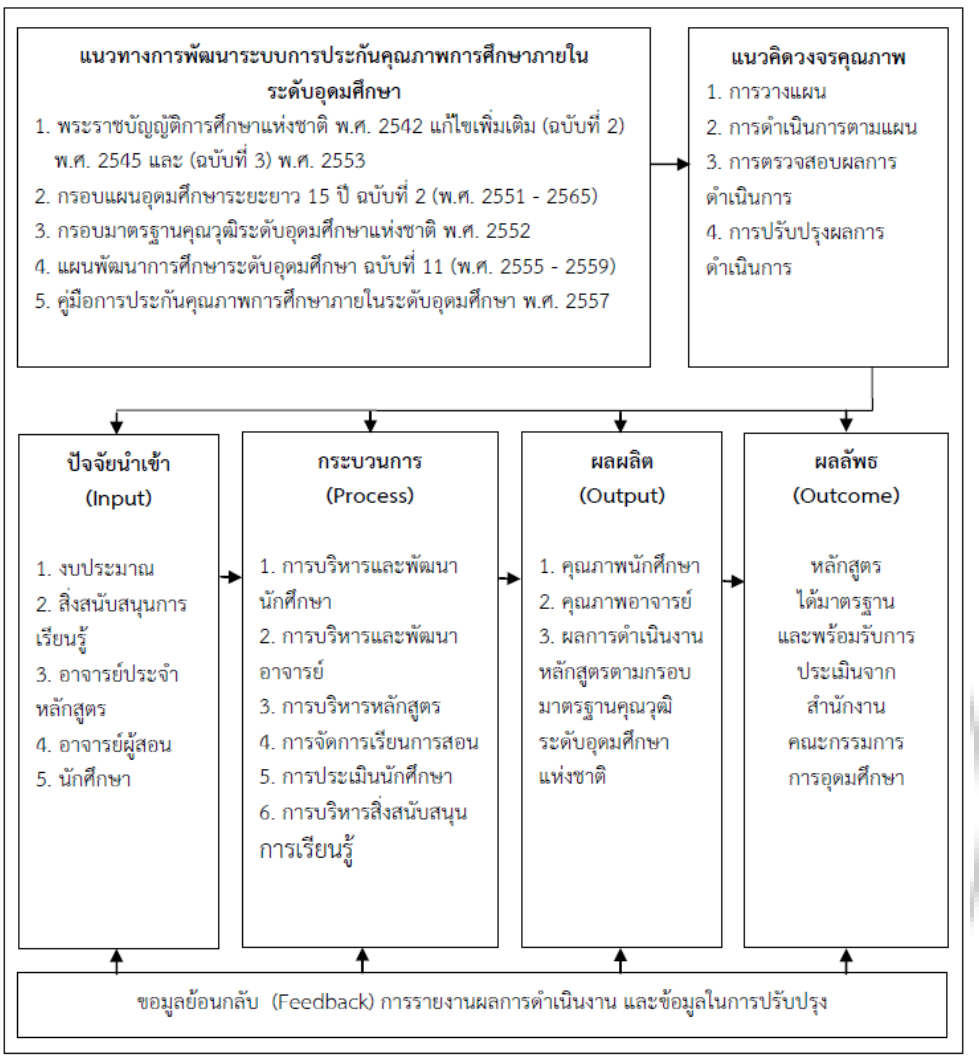

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ

1) ศึกษาแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดระบบและการพัฒนาระบบ เพื่อศึกษาองค์ประกอบของระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ

2) วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบและการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ

3) สัมภาษณ์วิธีการพัฒนาระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง จำนวน 7 คน ประกอบไปด้วย รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา อนุกรรมการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และประธานหลักสูตร เพื่อออกแบบระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยใช้เกณฑ์พิจารณาความคิดเห็นเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

4) นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาสรุปสาระสำคัญเพื่อออกแบบระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ

1) ยกร่างระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยนำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดวิธีการพัฒนาระบบ และยกร่างระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ

2) ตรวจสอบความเหมาะสมของระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 9 คน ประกอบไปด้วย อนุกรรมการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และประธานหลักสูตร โดยใช้เกณฑ์พิจารณาความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินความเหมาะสมของระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ

3) นำผลการตรวจสอบความเหมาะสมของระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ

นำระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ ไปทดลองใช้กับหลักสูตรระดับปริญญาตรี สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โดยดำเนินการดังนี้

1) คัดเลือกหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้ระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐที่สมัครใจ กำหนดเกณฑ์การคัดเลือก คือ 1) เป็นหลักสูตรที่มีคะแนนประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ปีการศึกษา 2557 น้อยกว่า 3.01 2) ประธานหลักสูตร และอาจารย์ประจำหลักสูตรมีความพร้อม และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย โดยใช้ระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา ผลการคัดเลือกได้หลักสูตรกลุ่มตัวอย่าง คือ หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

2) ทดลองใช้ระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยใช้การทดลองระบบในประเด็นที่หลักสูตรต้องการ วัดผลจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร ดำเนินการดังนี้

2.1 ผู้วิจัยจัดอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจในการใช้ระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ และวิธีประเมินผลหลังการทดลองใช้ระบบ โดยเชิญอาจารย์ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา อาจารย์ผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องประชุมทำความเข้าใจ และเตรียมความพร้อมในการทดลองใช้ระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยจัดประชุมวันที่ 27-28 กุมภาพันธ์ 2560

2.2 หลักสูตรดำเนินการตามระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ ระหว่างเดือนมีนาคม – กรกฎาคม 2560 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ คู่มือระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งได้รับการพิจารณาความสอดคล้องและครอบคลุมเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน

2.3 ติดตามและอำนวยความสะดวกในการใช้ระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยผู้วิจัยติดตามปัญหา อุปสรรค และอำนวยความสะดวกในการใช้ระบบในทุกๆ วันพุธ เวลา 13.00 – 17.00 น. ตั้งแต่วันพุธที่ 1 มีนาคม – วันพุธที่ 2 สิงหาคม 2560 ณ ห้องภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3) ประเมินความเหมาะสมของระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยพิจารณาจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร ปีการศึกษา 2559 โดยกำหนดเป้าหมายผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ต้องมีผลคะแนนประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน จากคณะกรรมการประเมินที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้งขึ้นสูงกว่าระดับดี (3.01 คะแนน)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ

1.1 การบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ ตามเจตนารมย์ของของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดระบบและการพัฒนาระบบ ควรมีการดำเนินการตามแนวทางของวงจรคุณภาพ ประกอบไปด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินงานและเก็บข้อมูล (Do) การประเมินคุณภาพ (Check/Study) และการเสนอแนวทางการปรับปรุง (Act)

1.2 การพัฒนาระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ ประกอบไปด้วย

1) การวิเคราะห์ระบบ (Systems Analysis) เป็นขั้นตอนของการวิเคราะห์การดำเนินงานของระบบ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจว่าระบบควรได้รับการพัฒนาในลักษณะใด

2) การออกแบบระบบ (Systems Design) เป็นขั้นตอนการออกแบบรายละเอียดในส่วนต่าง ๆ
ของระบบ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการวัสดุอุปกรณ์สำหรับนำมาพัฒนา

3) การตรวจสอบระบบ (Systems Verification) เป็นขั้นตอนการพิจารณาว่าระบบที่สร้างขึ้นสมบูรณ์ ถูกต้อง เพื่อพิจารณาว่าตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

4) การนำระบบไปใช้ (Systems Implementation) เป็นขั้นตอนของการนำระบบมาใช้งานจริงตามแนวทาง และรูปแบบที่ได้ทำการออกแบบไว้

1.3 วิธีการพัฒนาระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยคำนึงถึงความเหมาะสม และใช้เป็นเครื่องมือให้อาจารย์ประจำหลักสูตรสามารถนำไปใช้ในการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ ควรมีการดำเนินการดังนี้

1) จัดทำคู่มือสำหรับอาจารย์ประจำหลักสูตร โดยกำหนดวิธีการ และขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจน เพื่อให้อาจารย์ประจำหลักสูตรสามารถใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) จัดทำขั้นตอนการดำเนินการตามที่แต่ละตัวบ่งชี้กำหนด รวมทั้งปฏิทินการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร เพื่อให้อาจารย์ประจำหลักสูตรดำเนินการได้สอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3) จัดทำแบบประเมินที่เกี่ยวข้อง ให้อาจารย์ประจำหลักสูตรสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อให้แบบประเมินครอบคลุมทุกประเด็นที่เกี่ยวข้อง

4) ต้องมีการมอบหมายผู้รับผิดชอบในแต่ละประเด็นให้ชัดเจน และติดตามผลการดำเนินการตามระบบที่ออกแบบไว้อย่างต่อเนื่อง

2. ผลการออกแบบระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ

2.1 การออกแบบระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยออกแบบให้ครอบคลุมองค์ประกอบในการพัฒนาระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านต่างๆ ดังนี้

1) ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบไปด้วย 1) งบประมาณ 2) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ 3) อาจารย์ประจำหลักสูตร 4) อาจารย์ผู้สอน 5) นักศึกษา

2) ด้านกระบวนการ ประกอบไปด้วย 1) การบริหารและพัฒนานักศึกษา (6 ระบบย่อย) 2) การบริหารและพัฒนาอาจารย์ (5 ระบบย่อย) 3) การบริหารหลักสูตร (3 ระบบย่อย) 4) การจัดการเรียนการสอน (2 ระบบย่อย) 5) การประเมินนักศึกษา (5 ระบบย่อย) 6) การบริหารสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (1 ระบบย่อย)

3) ด้านผลผลิต ประกอบไปด้วย 1) คุณภาพนักศึกษา 2) คุณภาพอาจารย์ 3) ผลการดำเนินงานหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

4) ด้านผลลัพธ์ ประกอบไปด้วย หลักสูตรได้มาตรฐาน และพร้อมรับการประเมินเพื่อลงทะเบียนหลักสูตรจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

5) ด้านข้อมูลย้อนกลับ ประกอบไปด้วย การรายงานผลการดำเนินงาน และข้อมูลในการปรับปรุงระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ มีรายละเอียดดังภาพประกอบ 2

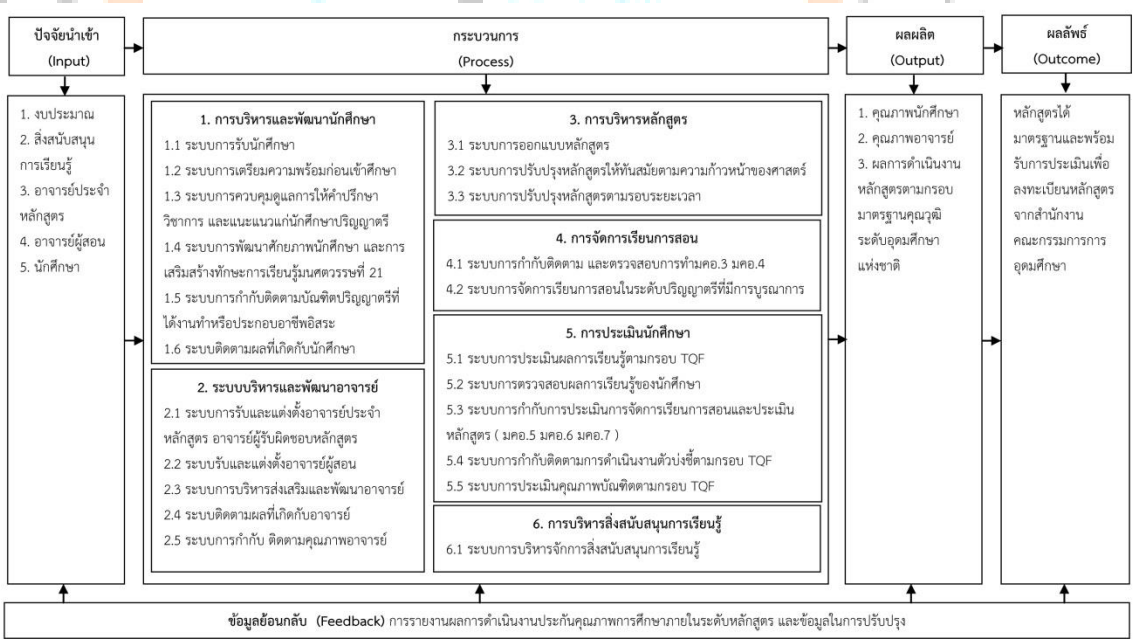

2. การดำเนินงานบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรสำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐทั้ง 6 ประเด็น ประกอบด้วยระบบย่อยทั้งสิ้น 22 ระบบย่อย ดังต่อไปนี้

2.1 ประเด็นที่ 1 การบริหารและพัฒนานักศึกษา 6 ระบบย่อย คือ 1) ระบบการรับนักศึกษา 2) ระบบการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษา 3) ระบบควบคุมดูแลการให้คำปรึกษาวิชาการและแนะแนวแก่นักศึกษาในระดับปริญญาตรี 4) ระบบการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา และการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 5) ระบบการกำกับ ติดตามบัณฑิตปริญญาตรีที่ได้งานทำ หรือประกอบอาชีพอิสระ 6) ระบบการติดตามผลที่เกิดกับนักศึกษา

2.2 ประเด็นที่ 2 การบริหารและพัฒนาอาจารย์ 5 ระบบย่อย คือ 1) ระบบการรับและแต่งตั้งอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร 2) ระบบการรับและแต่งตั้งอาจารย์ผู้สอน 3) ระบบการบริหาร ส่งเสริมและพัฒนาอาจารย์ 4) ระบบการติดตามผลที่เกิดกับอาจารย์ 5) ระบบการกำกับ ติดตามคุณภาพอาจารย์

2.3 ประเด็นที่ 3 การบริหารหลักสูตร 3 ระบบย่อย คือ 1) ระบบการออกแบบหลักสูตร 2) ระบบการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยตามความก้าวหน้าในศาสตร์ 3) ระบบการปรับปรุงหลักสูตรตามรอบระยะเวลา

2.4 ประเด็นที่ 4 การจัดการเรียนการสอน 2 ระบบย่อย คือ 1) ระบบการกำกับ ติดตามและตรวจสอบการจัดทำ มคอ.3 และ มคอ.4 2) ระบบการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีที่มีการบูรณาการ

2.5 ประเด็นที่ 5 การประเมินนักศึกษา 5 ระบบย่อย คือ 1) ระบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 2) ระบบการตรวจสอบประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา 3) ระบบการกำกับการประเมินการจัดการเรียนการสอนและประเมินหลักสูตร (มคอ.5 มคอ.6 และ มคอ.7) 4) ระบบการกำกับติดตามการดำเนินงานตัวบ่งชี้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 5) ระบบการประเมินคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

2.6 ประเด็นที่ 6 การบริหารสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ 1 ระบบย่อย คือ ระบบการบริหารจัดการสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

3. ผลการประเมินความเหมาะสมของระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\overline{X}$ =4.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสมมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.98) ด้านผลลัพธ์มีความเหมาะสมน้อยที่สุด ($\overline{X}$ =4.78) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมของระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ

ข้อความ	N = 9		ระดับความเหมาะสม
	$\overline{X}$	$S.D.$	
1. องค์ประกอบหลักของระบบ ประกอบด้วย			
1.1 ปัจจัยนำเข้า (Input)	5.00	0.00	มากที่สุด
1.2 กระบวนการ (Process)	4.89	0.33	มากที่สุด
1.3 ผลผลิต (Output)	5.00	0.00	มากที่สุด
1.4 ผลลัพธ์ (Outcome)	4.89	0.33	มากที่สุด
1.5 ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	**4.96**	**0.13**	**มากที่สุด**
2. ระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบไปด้วย			
2.1 งบประมาณ	5.00	0.00	มากที่สุด
2.2 สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	4.89	0.33	มากที่สุด
2.3 อาจารย์ประจำหลักสูตร	5.00	0.00	มากที่สุด
2.4 อาจารย์ผู้สอน	5.00	0.00	มากที่สุด
2.5 นักศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	**4.98**	**0.07**	**มากที่สุด**
3. ระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านกระบวนการ ประกอบไปด้วย			
3.1 การบริหารและพัฒนานักศึกษา	4.89	0.33	มากที่สุด
3.2 การบริหารและพัฒนาอาจารย์	4.89	0.33	มากที่สุด
3.3 การบริหารหลักสูตร	4.89	0.33	มากที่สุด
3.4 การจัดการเรียนการสอน	4.56	0.73	มากที่สุด
3.5 การประเมินนักศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด
3.6 การบริหารสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	4.89	0.33	มากที่สุด
รวม	**4.85**	**0.34**	**มากที่สุด**

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมของระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ (ต่อ)

ข้อความ	N = 9		ระดับความเหมาะสม
	$\overline{X}$	$S.D.$	
4. ระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านผลผลิต ประกอบไปด้วย			
4.1 คุณภาพนักศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 คุณภาพอาจารย์	4.56	0.73	มากที่สุด
4.3 ผลการดำเนินงานหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	**4.85**	**0.24**	**มากที่สุด**
5. ระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านผลลัพธ์ ประกอบไปด้วย			
5.1 หลักสูตรได้มาตรฐาน	4.56	0.73	มากที่สุด
5.2 หลักสูตรพร้อมรับการประเมินเพื่อลงทะเบียนหลักสูตรจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	**4.78**	**0.37**	**มากที่สุด**
6. ระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านข้อมูลย้อนกลับ ประกอบไปด้วย			
6.1 การรายงานผลการดำเนินงาน	5.00	0.00	มากที่สุด
6.2 ข้อมูลในการปรับปรุง	4.89	0.33	มากที่สุด
รวม	**4.95**	**0.17**	**มากที่สุด**
รวมทั้งสิ้น	**4.90**	**0.22**	**มากที่สุด**

อภิปรายผล

ผลการวิจัยการพัฒนาระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ มีข้อค้นพบ นำมาอภิปรายดังนี้

1) ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ ดำเนินการตามวงจรคุณภาพ ประกอบไปด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินงานและเก็บข้อมูล (Do) การประเมินคุณภาพ (Check/Study) และการเสนอแนวทางการปรับปรุง (Act) สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยรัตน์ ต.เจริญ และคณะ (2560, 432-440) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัยเชียงราย พบว่านอกจากจะดำเนินการตามวงจรคุณภาพแล้ว การกำกับติดตามให้มีการดำเนินการ

ตามแผนจากผู้บริหารเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับรับการประเมินคุณภาพการศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญ โดยควรส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้และสร้างความเข้าใจ รวมทั้งตระหนักถึงความสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษา และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงจะส่งผลให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของวศิน อิงคพัฒนากุล และคณะ (2556, 848-863) ได้ศึกษาพัฒนาการการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า การบริหารจัดการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาจะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมอบหมายความรับผิดชอบให้บุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยให้บุคลากรทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล สอดคล้องกับงานวิจัยของไมตรี บุญทศ (2554, 18) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าการดำเนินการตามวงจรคุณภาพ (PDCA) จะส่งผลต่อการบริหารจัดการในด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนจะทำให้เกิดความพร้อม 2) ด้านการดำเนินงานตามแผนจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดความราบรื่นและเรียบร้อย 3) ด้านการประเมินคุณภาพจะมีขั้นตอนการตรวจสอบ และ 4) ด้านการปรับปรุงจะทำให้การปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นมีการปรับปรุงแก้ไขได้เรียบร้อย ทั้งนี้ในการพัฒนาระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ มีขั้นตอนในการดำเนินการประกอบไปด้วย 1) การวิเคราะห์ระบบ 2) การออกแบบระบบ 3) การตรวจสอบระบบ 4) การนำระบบไปใช้ เพื่อให้ระบบที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hoffer, George & Valacich (1996, 860-879) ได้ศึกษาการออกแบบและพัฒนาระบบ โดยเสนอแนะว่าในการพัฒนาระบบจะต้องประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ การออกแบบ การนำไปใช้ และการบำรุงรักษา เพื่อให้ระบบมีความสมบูรณ์ เหมาะสมกับการใช้งาน

2) ระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ ประกอบไปด้วยด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบไปด้วย งบประมาณ สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษา 2) ด้านกระบวนการ ประกอบไปด้วย การบริหารและพัฒนานักศึกษา การบริหารและพัฒนาอาจารย์ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การประเมินนักศึกษา การบริหารสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ 3) ด้านผลผลิต ประกอบไปด้วย คุณภาพนักศึกษา คุณภาพอาจารย์ และผลการดำเนินงานหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 4) ด้านผลลัพธ์ ประกอบไปด้วย หลักสูตรได้มาตรฐาน และพร้อมรับการประเมินเพื่อลงทะเบียนหลักสูตรจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และ 5) ด้านข้อมูลย้อนกลับ ประกอบไปด้วย การรายงานผลการดำเนินงาน และข้อมูลในการปรับปรุง สอดคล้องกับงานวิจัยของศรีฐาน สุขะวงศ์ (2554, 30-31) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการประเมินการปฏิบัติงานของอาจารย์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว พบว่าระบบจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการมอบหมายผู้รับผิดชอบดูแลระบบอย่างชัดเจน และการขับเคลื่อนระบบควรจะดำเนินการให้สอดคล้องกันในทุกๆส่วน ซึ่งควรจะประกอบไปด้วย 5 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า

ประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ที่นำเข้าไปสู่ระบบเพื่อให้ระบบสามารถดำเนินการไปได้ 2) กระบวนการ จะเป็นวิธีดำเนินการหรือขั้นตอนในการนำปัจจัยนำเข้าต่างๆ ไปจัดกระทำเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ต้องการของระบบ 3) ปัจจัยส่งออก จะเป็นผลผลิต/ผลลัพธ์อันเกิดจากกระบวนการทำงานของระบบทำให้ได้ผลผลิตที่ต้องการ 4) ข้อมูลย้อนกลับ จะเป็นข้อมูลที่ส่งกลับเข้าสู่ระบบ เพื่อใช้ในการปรับปรุงปัจจัยนำเข้ากระบวนการ และผลผลิตของระบบให้มีความเหมาะสมต่อไป

3. ผลการทดลองใช้ระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า ผลการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร โดยคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร มีผลการประเมินหลักสูตรได้มาตรฐานในระดับดี (3.09 คะแนน) โดยมีการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรตามวงจรคุณภาพ ประกอบด้วยการวางแผน การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบผลการดำเนินงานและการปรับปรุงผลการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนันทา แก้วสุข (2553, 356–359) ที่ศึกษารูปแบบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่ผ่านการประเมินในระดับดี : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ซึ่งดำเนินงานโดยยึดหลักวงจร PDCA ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข พัฒนา ส่งผลต่อการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยให้ผ่านระดับดี และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่กำหนดกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์คุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร ทั้งนี้หากมีผลการประเมิน 3.01 – 4.00 ถือว่ามีคุณภาพในระดับดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ควรมีการให้ความรู้กับอาจารย์ประจำหลักสูตร ให้ตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร

2) ควรติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ ทั้งนี้หากอาจารย์ประจำหลักสูตรไม่ได้ประเมินผลการดำเนินงานเป็นช่วงๆ อาจจะส่งผลให้ไม่สามารถปรับปรุงแก้ไขตามระยะเวลาที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยแนวทางการกำหนดบทบาทหน้าที่อาจารย์ประจำหลักสูตรด้านการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษา

2) ควรมีการวิจัยรูปแบบแบบประเมินที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการ

รายการอ้างอิง

ชัยรัตน์ ต.เจริญ และคณะ. (2560). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัยเชียงราย.” วารสาร Veridien E-Journal ปีที่ 10, ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน): 432-440.

เทื้อน ทองแก้ว.(2558). การพัฒนารูปแบบกลยุทธ์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการตามแนวคิดการบริหารจัดการชั้นสูงและระบบประกันคุณภาพสมบูรณ์แบบสำหรับสถาบันอุดมศึกษารัฐ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไมตรี บุญทศ.(2554). การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

วศิน อิงคพัฒนากุล และคณะ. (2556). “พัฒนาการการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร.” วารสาร Veridien E-Journal ปีที่ 6, ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม): 848-863.

ศรีฐาน สุขะวงศ์.(2554). การพัฒนาระบบการประเมินการปฏิบัติงานของอาจารย์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุวิมล ว่องวาณิช.(2543). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนันทา แก้วสุข.(2553). รูปแบบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่ผ่านการประเมินในระดับดี : กรณีศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.(2557). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

อรสา ภาววิมล.(2552). การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทยตามแนวคิดการจัดการความรู้ . วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Hoffer, J. A., J. F. George and J. S. Valacich.(1996). Modern Systems Analysis and Design. Menlo Park, CA : The Benjamin/Cummings Publishing. 18(4): 860-879

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม

วัลลภ สุราวุธ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 อ.เมืองศรีสะเกษ จ.ศรีสะเกษ 33000,
E-mail: lopsurawut27@hotmail.com
ผศ.ดร.อุดมเดช ทาระหอม, คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000
ดร.ธิติพร ชาญศิริวัฒน์, คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียนออนไลน์ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียน ที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม ผู้วิจัยได้พัฒนาบทเรียนออนไลน์ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารขึ้น โดยผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วสร้างบทเรียนออนไลน์ วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จากนั้นนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 25 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน คือ t-test dependent

ผลการวิจัยพบว่า (1.) ผลการประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพ การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.66) (2.) ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.68) (3.) ผลการพัฒนาบทเรียนบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ (E1/E2) 81.6/85.7 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (4.) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (5.) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนผ่านบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.66)

คำสำคัญ: บทเรียนออนไลน์, ประสิทธิภาพ, ความพึงพอใจ

Received: February 2, 2018, Accepted February 10, 2018

A Development of an Online Lesson in the Information Technology and Communication Subject of, Linphapittayakom School

Wanlop Surawut, The Secondary Education Service Area Office 28, Wan Luk Ser Rd., Mueang Nuea, Muang Sisaket, Si Sa Ket 33000, E-mail: lopsurawut27@hotmail.com
Asst. Prof.Dr.Udomdej Tarahom, Faculty of Computer Science, Ubonratchathani Rajabhat University
Dr. Thitiporn Chansiriwat, Faculty of Computer Science, Ubonratchathani Rajabhat University

Abstract

The research aimed to develop an online lesson and find its efficiency in the subject of information technology and communication of Linphapittayakom School, to explore a learning achievement of the students who learned through the online lesson in question and to investigate the learners' satisfaction towards the online lesson in the information technology and communication subject. The online lesson was developed based on the evaluation by experts and then was experimentally administered on the samples who were 25 Mattayomsuksa two students of Linphapittayakom school. Statistics used in data analysis to compare a learning achievement before and after learning was t-test.

The research instruments consisted of the following (1.) The evaluation to find an efficiency of the online lesson in information technology and communication subject of Linphapittayakom school was found to be at the highest level ($\overline{X}$ = 4.66). (2.) The lesson as evaluated by experts in terms of its content was found to be at the highest level ($\overline{X}$ = 4.68). (3.) The developed online lesson in theinformation technology and communication in the study had an efficiency (E1/E2) of 81.6/85.7, which was according to the set criterion. (4.) A comparison of the learning achievement before and after studying showed that the learning achievement of students before and after studying was different with a statistical significance of .01 (5.) Learners were satisfied with learning activities conducted through the online lesson under study at the highest level ($\overline{X}$ = 4.66)

Keywords: Online Lesson, Efficiency, Satisfaction

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ในปัจจุบัน มีบทบาทและความสำคัญในประเทศเป็นอย่างมาก จนกล่าวกันว่าโลกปัจจุบัน เป็นโลกแห่งนวัตกรรมด้าน

คอมพิวเตอร์ การใช้นวัตกรรมคอมพิวเตอร์ เข้ามาช่วยในด้านการเรียนการสอน จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพทางด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนมากขึ้น การเรียนมิได้มีเฉพาะแต่ในห้องเรียน และอยู่ภายใต้การกำกับของครูเท่านั้น นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งปัจจุบันได้นิยมใช้ระบบเครือข่ายในการจัดการเรียนการสอนผ่านเครือข่าย เป็นการจัดห้องเรียนที่ไม่มีขอบเขตและระยะเวลาของผู้เรียนที่แตกต่างกัน อันจะเป็นการทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ สามารถเลือกสรรเนื้อหาบทเรียนที่ตนเองสนใจ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนควบคุมการเรียนรู้ด้วยตัวเอง เพื่อที่จะไม่เกิดการเบื่อหน่ายต่อการเรียนรู้ โดยการแสดงรูปภาพและเสียงในบทเรียน พร้อมทั้งมีแบบฝึกหัดและสามารถรู้ผลของคะแนนทันทีหลังจากทำแบบฝึกหัดเสร็จแล้วตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” สาระสำคัญในมาตรา 22 ดังกล่าว เน้นให้เห็นถึงการจัดการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา ซึ่งต้องใช้กระบวนการการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ องค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนการสอนลักษณะดังกล่าว ได้แก่ การจัดเตรียมทรัพยากรแหล่งความรู้ รวมทั้งสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายประเภท และที่สำคัญก็คือ สื่อการเรียนการสอนนั้นต้องสนับสนุนการเรียนการสอนแบบรายบุคคล (Individual Instruction) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ 2545) ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายพัฒนา Thailand 4.0 ด้วย “การศึกษาแบบดิจิทัล” คือ การส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากสื่อการสอนทุกรูปแบบ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์สื่อดิจิทัล และการเรียนรู้ออนไลน์ ผสมกับการทำงานเป็นกลุ่ม รวมทั้งการนำสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอน เพราะการเรียนการสอนในยุค 4.0 ต้องปล่อยให้เด็กได้ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ปล่อยให้เด็กกล้าคิดและกล้าที่จะผิด คิดอะไรใหม่ ๆ ได้เสมอ มีความคิดสร้างสรรค์ เน้นให้นักเรียนนักศึกษาคิดเป็น คิดนอกกรอบ เป็นนักสร้างนวัตกรรม สอดรับกับกระแสโลกที่ต้องสร้างคนยุคใหม่และมีทักษะในศตวรรษที่ 21 กระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านเว็บให้มีประสิทธิภาพนั้นมีขั้นตอนการสอนที่เริ่มจาก ให้ผู้เรียนเข้าสู่ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และใช้โปรแกรมเบราว์เซอร์ (Browser) ซึ่งเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้เปิดเว็บ เปิดไปยังเว็บการศึกษาที่ได้ถูกออกแบบไว้โดยผู้สอน ในบางกรณีผู้เรียนอาจต้องลงทะเบียนเรียนก่อนเพื่อขอรหัสผ่านในการเข้าเรียน หลังจากนั้นผู้เรียนจะศึกษาเนื้อหาด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การอ่านเนื้อหาบนจอคอมพิวเตอร์ การโหลดเนื้อหาลงมายังเครื่องคอมพิวเตอร์ของตนก่อนแล้วค่อยศึกษา การสั่งพิมพ์เนื้อหาทางเครื่องพิมพ์เพื่อศึกษาภายหลังโดยผู้เรียนจะมีการโต้ตอบกับเนื้อหาบทเรียนซึ่งใช้การนำเสนอในลักษณะของไฮเปอร์มีเดีย (Hypermedia) หรือสื่อประสมต่าง ๆ อันได้แก่ ข้อความ ภาพนิ่ง เสียง กราฟิก วิดีทัศน์ ภาพเคลื่อนไหวซึ่งถูกออกแบบให้มีความสัมพันธ์กันเชื่อมโยงไว้ด้วยกัน ทำให้ผู้เรียนถูกกระตุ้นด้วยเนื้อหาบทเรียนที่น่าสนใจ เกิดความอยากที่จะเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ในการเรียนผ่านเว็บนี้นอกจากจะ

เรียนในเนื้อหาที่ผู้สอนเตรียมไว้ตามปกติแล้ว ผู้เรียนยังสามารถศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องที่เรียนหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องจากเว็บไซต์ อื่น ๆ จากทั่วโลกผ่านทางลิงค์ (Link) ที่ผู้สอนจัดทำไว้ให้ หรือสืบค้นผ่านระบบสืบค้นอื่นทางอินเตอร์เน็ต นอกจากนี้ผู้เรียนจะสามารถโต้ตอบกับผู้เรียนคนอื่นหรือกับผู้สอนโดยการโต้ตอบนี้อาจเป็นได้ทั้งแบบเวลาเดียวกัน และต่างเวลากัน และในลักษณะของบุคคลต่อบุคคล บุคคลต่อกลุ่ม หรือกลุ่มต่อกลุ่มก็ได้ เมื่อเรียนจบในเนื้อหาที่กำหนดแล้วผู้เรียนต้องทำแบบฝึกหัดที่ผู้สอนกำหนด และทำแบบทดสอบหลังจากการเรียนเพื่อวัดว่าหลังเรียนจบแล้วผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในเนื้อหาที่เรียนเพียงใด (ถนอมพร เลาหจรัสแสง 2544: 28) การจัดการเรียนการสอนรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นรายวิชาหนึ่งในหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม มีทั้งเนื้อหาภาคทฤษฎีที่เน้นความรู้ความเข้าใจ และภาคปฏิบัติที่เน้นให้เกิดทักษะสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ ผู้เรียนต้องทำการศึกษาค้นคว้าความสามารถและความถนัดของตนเอง ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนด้วยระบบ Learning Management System หรือ LMS นับว่าเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้ง LMS ก็เป็นสื่อการเรียนการสอนที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน แบบรายบุคคลและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ คุณค่าหรือข้อได้เปรียบของ LMS เหนือสื่อประเภทอื่นได้แก่ มีการโต้ตอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบทเรียนในขณะเรียน ช่วยลดต้นทุนในด้านการจัดการเรียนการสอนได้ สามารถนำไปใช้กับผู้เรียนได้เป็นจำนวนมากเมื่อเทียบการสอนโดยครูผู้สอน มีแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจเรียนเพิ่มขึ้น ให้ผลย้อนกลับ (Feedback) แก่ ผู้เรียนได้อย่างรวดเร็ว ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าของตนเองได้ทันทีและมีเนื้อหาของบทเรียนที่คงสภาพเป็นต้น

จากคุณค่าและข้อได้เปรียบของ LMS ผนวกกับปัญหาสำคัญที่ยังขาดแคลนสื่อ LMS ที่มีเนื้อหาตรงตามหลักสูตรโรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม กอปรกับความสำคัญที่รัฐบาลมีนโยบายพัฒนา Thailand 4.0 ด้วย “การศึกษาแบบดิจิทัล” จึงเห็นว่าทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม เป็นงานวิจัยที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ผลการวิจัยจะทำให้ได้สื่อ LMS นำเสนอผ่านเว็บ สามารถนำไปใช้เป็นซอฟต์แวร์เพื่อใช้ในจัดการเรียนการสอนได้จริงตรงตามหลักสูตรโรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม อีกทั้งเป็นการลดภาระการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. พัฒนาบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม

2. เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม

3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม ปีการศึกษา 1/2560 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม ปีการศึกษา 1/2560 จำนวน 25 คน ใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ บทเรียนออนไลน์ ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1. บทเรียนออนไลน์รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาประสิทธิภาพการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ วิเคราะห์โดยใช้แบบสอบถามเพื่อแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและแปลความหมายค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจำแนกเป็น 5 ระดับ โดยถือเกณฑ์การประเมินเป็นคะแนนในแต่ละข้อหาค่าเฉลี่ย (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2543)

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติการทดสอบ t-test (Independent)

3. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ ใช้แบบสอบถามแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนมาวิเคราะห์ และแปลความหมายค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เรียน โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีหลักเกณฑ์การประเมิน ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2543)

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของระบบและบทเรียนที่พัฒนาขึ้น ในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของระบบนี้เป็นการประเมินด้วยวิธีการ Black Box Testing Technique เพื่อเป็นการดำเนินการหาประสิทธิภาพการทำงานของบทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านระบบจำนวน 5 ท่าน ดังแสดงได้จากตารางที่ 1,2 และ 3

ตารางที่ 1 การประเมินด้านประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม (สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านระบบ)

ที่	รูปแบบระบบในด้านต่าง ๆ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการประเมิน
1.	ด้านการทำงานของระบบ	4.65	0.36	มากที่สุด
2.	ด้านความถูกต้องในการทำงานของระบบ	4.65	0.49	มากที่สุด
3.	ด้านความสะดวกและง่ายต่อการใช้งานระบบ	4.70	0.43	มากที่สุด
4.	ด้านความรวดเร็วในการทำงานของระบบ	4.64	0.43	มากที่สุด
5.	ด้านการรักษาความปลอดภัย	4.66	0.50	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน		**4.66**	**0.37**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1. ผลการประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพ การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม โดยใช้การประเมินด้วยเทคนิค Black Box Testing Technique จำนวน 5 ด้าน พบว่าผลของการประเมินในภาพรวมของระบบ มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.66)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์คุณภาพบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม (สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา)

รูปแบบระบบในด้านต่าง ๆ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการประเมิน
1. ความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์	4.80	0.44	มากที่สุด
2. ความถูกต้องของเนื้อหา	4.60	0.54	มากที่สุด
3. ความสอดคล้องของภาพกับเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
4. ความเหมาะสมของลำดับขั้นตอนในการนำเสนอเนื้อหา	4.40	0.54	มาก
5. ความชัดเจนในการนำเสนอเนื้อหา	4.60	0.54	มากที่สุด
6. ความน่าสนใจในการดำเนินเรื่อง	4.80	0.44	มากที่สุด
7. ปริมาณของเนื้อหาในแต่ละหน้า	4.60	0.54	มากที่สุด
8. ความเหมาะสมของปริมาณเนื้อหากับระดับของผู้เรียน	4.60	0.54	มากที่สุด
9.ความเหมาะสมของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบทเรียนกับผู้เรียน	4.80	0.44	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.68**	**0.44**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา โดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.68)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม

คะแนน	N	คะแนนแบบฝึกหัด		ประสิทธิภาพ
		เต็ม	$\overline{X}$	
ก่อนเรียน (E_1)	25	40	32.64	81.6
หลังเรียน (E_2)	25	40	34.28	85.7

จากตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพบทเรียนออนไลน์ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม โดยประสิทธิภาพของบทเรียน (E1 /E2) คือ 81.6/85.7 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ที่ระดับ 80/80

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการนำบทเรียนออนไลน์ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม ไปทดลองจัดกิจกรรมบนระบบที่พัฒนาขึ้นเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน โดยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนการเรียนและดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามลำดับขั้นตอน และเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนในทุกบทเรียน ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์คะแนนการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ก่อนการเรียนและหลังการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

คะแนน	N	คะแนนแบบฝึกหัด	ค่าสถิติพื้นฐาน		$\overline{D}$	p
			$\overline{X}$	S.D.		
ก่อนเรียน (E1)	25	81.6	32.64	1.60	1.44	.01
หลังเรียน (E2)	25	85.7	34.28	1.69		

จากตารางที่ 4 แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม ก่อนเรียนและหลังเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 โดยหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนเรียน

ตอนที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ ผู้วิจัยได้นำบทเรียนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นำไปติดตั้งใช้งานบนระบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น และให้ผู้เรียน จำนวน 25 คน ได้ทำการใช้งานระบบและให้ผู้เรียนแสดงความพึงพอใจที่มีต่อระบบบทเรียนออนไลน์ ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม

รายการสอบถามความพึงพอใจ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการประเมิน
1. เกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงานของระบบ	4.48	0.48	มาก
2. เกี่ยวกับความพึงพอใจในรูปแบบการนำเสนอ	4.72	0.36	มากที่สุด
3. เกี่ยวกับความพึงพอใจในประโยชน์ที่ได้รับ	4.80	0.40	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน	**4.66**	**0.41**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนที่ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนผ่านบทเรียนออนไลน์ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (= 4.66)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปตามจุดมุ่งหมายการวิจัยได้เป็นรายข้อดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพของระบบ การประเมินการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม ที่พัฒนาขึ้นโดยใช้ การตรวจสอบด้วยเทคนิค Black Box Testing Technique ทั้ง 5 ด้าน พบว่าผลของการประเมิน ในภาพรวมของระบบมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.66)

2. ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา โดยรวมทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.68)

3. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพบทเรียนออนไลน์ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม โดยประสิทธิภาพของบทเรียน (E1/E2) คือ 81.6/85.7 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ที่ระดับ 80/80

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม ก่อนเรียนและหลังเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 โดยหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนเรียน

5. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.66)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการพัฒนารูปแบบการสอนที่ออกแบบการเรียนการสอนซึ่งใช้แบบจำลองของ Addie Model

2. การหาประสิทธิภาพของการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม โดยรูปแบบระบบที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก (= 4.66) เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม โดยใช้เทคนิคการประเมิน Black Box Testing Technique คือการทดสอบโดยไม่คำนึงถึงคำสั่งภายในโปรแกรม ทดสอบ Function ต่าง ๆ ของโปรแกรม ตาม Requirements และทดสอบโดยดูค่า Output จาก Input ที่ให้กับโปรแกรมต้องมีความสอดคล้องกันระบบมีประสิทธิภาพในการทำงานได้ตามข้อกำหนด ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบในครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนต์ชัย เทียนทอง (2549) ที่ได้พัฒนาระบบจัดการเรียนการสอนออนไลน์ K-LMS โดยผลการประเมินระบบซอฟท์แวร์ ด้วยเทคนิคการ ประเมิน Black Box Testing Technique นี้ทำให้ได้ระบบที่มีประสิทธิภาพตามรายด้าน ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ความเหมาะสมในการทำงานของระบบ, ด้านความถูกต้องในการทำงานของระบบ,ด้านความสะดวกและง่ายต่อการใช้งานระบบ, ด้านความรวดเร็วในการทำงานของระบบ และด้านการรักษาความปลอดภัย ผลการประเมินประสิทธิภาพของ การพัฒนาระบบ อยู่ในเกณฑ์ดี สามารถนำระบบที่ผ่านการประเมินนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศ มิ่งโมรา (2549) ได้ทำโครงการวิจัยและพัฒนาระบบซอฟต์แวร์ขึ้น ขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญของการวิจัยได้ระบุไว้ว่า เพื่อให้ระบบซอฟต์แวร์ที่พัฒนาขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพสูงสุดด้านการทำงาน เป็นซอฟต์แวร์ ที่มีความน่าเชื่อถือ และถูกต้องตามความต้องการของผู้ใช้งาน สิ่งสำคัญนั่นคือขั้นตอนของการทดสอบหาประสิทธิภาพของระบบที่ได้พัฒนาขึ้น ซึ่งขั้นตอนสุดท้ายของการทดสอบ ก่อนการส่งมอบงานอย่างเป็นทางการให้กับผู้ใช้งานคือ การทดสอบประสิทธิภาพ โดยระบุให้มีการใช้วิธีการทดสอบด้วยเทคนิคการประเมิน Black Box Testing Technique โดยเทคนิคการประเมินดังกล่าวสามารถทดสอบประสิทธิภาพการทำงานของซอฟต์แวร์ได้ครบทุกด้าน ระบบซอฟต์แวร์ที่ได้ประเมินจะมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการทางธุรกิจที่ได้ระบุไว้ในข้อกำหนดทางความต้องการของระบบซอฟต์แวร์ โดยที่ผู้ใช้หรือกระบวนการต่าง ๆ นั้น จะทำตามระบบงานที่ได้ออกแบบไว้สำหรับการทดสอบประสิทธิภาพของระบบซอฟต์แวร์เพื่อให้ใช้งานได้จริง

3. การประเมินประสิทธิภาพบทเรียน การประเมินประสิทธิภาพของการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม ผู้วิจัยใช้ผู้เชี่ยวชาญด้านระบบและด้านเนื้อหา เป็นผู้ประเมินประสิทธิภาพระบบที่พัฒนาขึ้น โดยผลการวิจัยพบว่า คุณภาพบทเรียนที่พัฒนาขึ้น โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญด้านระบบมีประสิทธิภาพ เฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.66) และผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.68) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเนื้อหาช่วยในการคัดกรองออกแบบเนื้อหา ตลอดจนการ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมในบทเรียนตั้งแต่เริ่มต้น ในขั้นการหาประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ ยิบมันตะสิริ (2546) ได้พัฒนาระบบการสอนแบบห้องเรียนเสมือนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในสถาบัน

เทคโนโลยี พระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ที่เรียนตามปกติกับนักศึกษาที่เรียนด้วยระบบการสอนแบบห้องเรียนเสมือนและเพื่อที่ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนด้วยระบบการสอนแบบห้องเรียนที่สร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่เรียนตามปกติกับนักศึกษาที่เรียนด้วยระบบการสอนแบบห้องเรียนเสมือน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และนักศึกษามีความพึงพอใจมากกับการสอนแบบห้องเรียนเสมือน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.09 สอดคล้องกับ ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2540) ได้สำรวจวิธีต่าง ๆ ในการประยุกต์ใช้ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการอบรมนิสิตฝึกสอน ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พบว่า เครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนการสอนทางไกลที่มีประสิทธิภาพได้ ยิ่งไปกว่านั้นมีงานวิจัยอีกหลายชิ้นที่สนับสนุนความคิดที่ว่าหากผู้เรียนได้รับการช่วยเหลือจากครูผู้สอนหรือนักการศึกษาที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แล้ว ผู้เรียนจะสามารถนำเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไปใช้ในการเรียนของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม โดยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนการเรียน และดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามลำดับขั้นตอน และเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนในทุกบทเรียน ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หลังเรียนและเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนการเรียนและหลังการเรียน พบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เนื่องจากขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยที่ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ การประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 ด้าน คือด้านการพัฒนาระบบและ ด้านเนื้อหา จึงทำให้ได้บทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม ที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นนี้ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง (2549) ที่มีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่เรียนจากรูปแบบการบริหารจัดการรายวิชาระบบ e-Learning ตามแนวการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักระดับอุดมศึกษา โดยผลการดำเนินการทดลองพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนจากบทเรียนออนไลน์วิชาวิเคราะห์และออกแบบระบบ ก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed learning) เป็นการเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนรับผิดชอบในการวางแผนการปฏิบัติและการประเมินผลความก้าวหน้าของการเรียนของตนเอง เป็นลักษณะซึ่งผู้เรียนทุกคนมีอยู่ในขณะที่อยู่ในสถานการณ์การเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนการเรียนรู้และทักษะที่เกิดจากการเรียนจากสถานการณ์หนึ่งไปยังอีกสถานการณ์หนึ่งได้ ดังนั้นการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการดำเนินการที่ผู้เรียนช่วยเหลือตัวเองในการเรียนรู้โดยวางแผนเพื่อจะศึกษาค้นคว้าสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่สนใจ รวมไปถึงกระบวนการการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายเป็นกรอบแนวคิดใหม่ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ แหล่งข้อมูลที่ไม่จำกัด ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและผู้เรียนเป็นผู้ค้นหา แสวงหา สร้างความรู้ด้วยตนเอง จึงถือเป็นการเรียนรู้ในลักษณะที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กชกร บันลือ (2544) ได้พัฒนา

ระบบสร้างบทเรียนออนไลน์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อนอาจารย์ที่สนการสร้างบทเรียนออนไลน์ สามารถสร้างบทเรียนได้อย่างสะดวกและรวดเร็วโดยที่อาจารย์ไม่จำเป็นต้องเรียนรู้วิธีการเขียนโฮมเพจและการเขียนโปรแกรมบนเว็บมาก่อนซึ่งจะช่วยให้อาจารย์ได้บทเรียนผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และนักเรียนนักศึกษาสามารถเข้าเรียนบทเรียนออนไลน์ผ่านทางเครือข่ายอินเตอร์เน็ต ซึ่งเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาให้เพิ่มมากขึ้นระบบงานสร้างบทเรียนออนไลน์นี้มีฟังก์ชันที่ครอบคลุมการทำงานเกี่ยวกับการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เช่น การสร้างบทเรียน การสร้างแบบทดสอบ การเข้าเรียน การเข้าสอบ การตรวจสอบผลคะแนนสอบการตรวจสอบเวลาการเข้าเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้มีการจำแนกผู้ใช้ระบบออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอาจารย์และกลุ่มนักศึกษา ซึ่งแต่ละกลุ่มมีการกำหนดขอบเขต สิทธิการทำงานอย่างชัดเจน และการทำงานของระบบจะมีระบบช่วยเหลือแบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้ใช้ สามารถเรียนรู้การใช้ระบบได้ด้วยตนเอง จากการประเมินประสิทธิภาพของระบบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ระบบนี้มีประสิทธิภาพในระดับดีมาก และสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้งานในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล ศิระวงษ์ (2548) ที่มีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่เรียนจากรูปแบบบทเรียนออนไลน์วิชาการเขียนหนังสือเพื่อการพิมพ์ ในระดับอุดมศึกษา โดยผลการดำเนินการทดลองพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนจากบทเรียนออนไลน์วิชา การเขียนหนังสือเพื่อ การพิมพ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

5. ความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบ การสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบ โดยผลการหาความพึงพอใจ พบว่า ผู้เรียน ที่ดำเนินการจัดกิจกรรมบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ในการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนลิ้นฟ้าพิทยาคม ผู้วิจัยได้ใช้มาตรการวัดเจตคติ ในส่วนขององค์ประกอบ ความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจ ชอบหรือไม่ชอบ โดยใช้มาตรการวัดของ ไลเคิร์ต (Likert scale) ซึ่งผู้วัดจะต้องสร้างข้อความเกี่ยวกับเป้าหมายจำนวนข้อความมีเท่าใดก็ได้ นำข้อความนี้ให้ตัวแทนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่เราต้องการทราบความพึงพอใจของเขา และให้เขาให้คะแนนข้อความหนึ่งตามค่ามาตร 5 มาตรา โดยมีหลักในการสร้างข้อคำถามในมาตรของไลเคิร์ตดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมายของความพึงพอใจ 2) รวบรวมและคัดเลือกข้อความที่เป็นบวกและเป็นลบของความพึงพอใจต่อเป้าหมายให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ 3) ให้กลุ่มตัวอย่างตอบข้อคำถามตรงตามความเห็นหรือความรู้สึกของตนว่าพึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมากหรือไม่พึงพอใจ 4) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับข้อคำถามทั้งหมดและตัดข้อที่มีความสัมพันธ์ต่างออก ข้อที่มีความสัมพันธ์สูงแต่มีค่าเป็นลบให้สลับเครื่องหมายของคะแนน 5) จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามและส่งให้กลุ่มตัวอย่างตอบ 6) คะแนนความพึงพอใจของผู้ตอบแต่ละคนมีค่าเท่ากับคะแนนรวมของข้อความทั้งหมดหรือคำนวณเป็นค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งหมดก็จะทำให้ง่ายต่อการตีความยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ หรรษา วงศ์ธรรมกูล (2541) ศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อเทคโนโลยี

สารสนเทศระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศบริการระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั่วไปในระดับไม่สูง แต่มีความพึงพอใจในการใช้ในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของอนิรุทธิ์ โชติถนอม (2545) ได้พัฒนาเว็บเพจสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับรายวิชาและศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งาน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้เทคโนโลยี ASP ชุดคำสั่งของเว็บเพจประกอบด้วยระบบจัดการแฟ้มข้อมูลระบบให้งานระบบแบบฝึกหัด ระบบจัดการข้อความ ระบบตรวจสอบการใช้งานของนักศึกษา กระดานข่าวและห้องสนทนา ผลวิจัยสรุปว่าอาจารย์และนักศึกษา มีความพึงพอใจในการใช้งานคำสั่งของระบบ รูปแบบการนำเสนอ ระบบการสื่อสารและประโยชน์ที่ได้รับจากระบบในระดับพอใจ

ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ มีดังต่อไปนี้

1. มหาวิทยาลัยหรือสถาบันทางการศึกษาสามารถนำระบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ ไปใช้กับการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบเครือข่ายในรายวิชาอื่น ๆเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. การใช้งานระบบบทเรียนออนไลน์ มีการปฏิบัติการกับข้อมูลในปริมาณมาก และมีความซับซ้อน จำเป็นต้องมีระบบคอมพิวเตอร์แม่ข่ายและระบบเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพสูง เพื่อรองรับการทำงานของระบบในด้านความเร็วในการประมวลผล และความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลจำนวนมากได้

ในการทำวิจัยครั้งต่อไป มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการนำระบบที่พัฒนาขึ้นนี้ไปวิเคราะห์องค์ประกอบเพิ่มเติมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระบบการประเมินผลผู้เรียน ควรมีการพัฒนาให้มีการ ทำข้อสอบได้หลากหลาย เพื่อรองรับเนื้อหาเฉพาะด้านที่ต้องอาศัยระบบการประเมินผลที่ครอบคลุมการวัดผลเพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์ประกอบด้านการวัดผลและประเมินผลที่มีมาตรฐาน

2. ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบระบบบริหารจัดการการเรียนการสอนผ่านระบบเครือข่ายสำหรับผู้เรียนในระดับต่าง ๆ กัน เช่นระดับอาชีวศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ประถมศึกษา โดยพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างระดับชั้น ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ

รายการอ้างอิง

กชกร บันลือ. การพัฒนาระบบสร้างบทเรียนออนไลน์. ปริญญานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิต วิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ถ่ายเอกสาร. 2544.

จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง. การศึกษารูปแบบการบริหาร จัดการรายวิชาระบบ e-Learning ตามแนวการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักระดับอุดมศึกษา. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ: บัณฑิต วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร. 2549.

ถนอมพร เลาหจรัสแสง. การสอนบนเว็บ (Web –Based Instruction) นวัตกรรมเพื่อคุณภาพการเรียนการสอน. ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 28 (มกราคม – เมษายน 2544): 13.

ถนอมพร เลาหจรัสแสง. อินเทอร์เน็ตเครือข่ายเพื่อ การศึกษา. วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร. 5 (กุมภาพันธ์ 2540): 9-18.

นริศ มิ่งโมรา. การพัฒนาเครื่องมือสร้างกรณีทดสอบสำหรับการทดสอบการยอมรับรายงานการศึกษาค้นคว้า (วิศวกรรมคอมพิวเตอร์). นคราราชสีมา: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. ถ่ายเอกสาร. 2549.

นฤมล ศิระวงษ์. การพัฒนารูปแบบการเรียนออนไลน์วิชาการเขียนหนังสือเพื่อการพิมพ์ในระดับอุดมศึกษา. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร. 2548.

มนต์ชัย เทียนทอง. การพัฒนาระบบจัดการเรียนการสอนออนไลน์ K-LMS. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. วารสารเทคโนโลยี สารสนเทศ. 2 (มีนาคม 2549): 43-51.

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2543.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2545.

สุวิทย์ ยิบมันตะสิริ. การพัฒนาระบบการสอนแบบห้องเรียนเสมือนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. วิทยานิพนธ์ คอม. (วิศวกรรมไฟฟ้าสื่อสาร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร 2546.

หรรษา วงศ์ธรรมกูล. การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อเทคโนโลยีสารสนเทศระบบ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ . วิทยานิพนธ์กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร. 2541.

อนิรุทธิ์ โชติถนอม. การพัฒนาเว็บเพจเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับรายวิชา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การศึกษาวิทยาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร. 2545.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

รูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล

กัลยา บุญวัน นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, email: poopu_k@hotmail.com, 08–9865-2653
ดร. สุวิมล โพธิ์กลิ่น อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัศวภูมิ อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สร้างรูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้รับผิดชอบงานด้านงบประมาณสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 13 จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร ศรีสะเกษ และอำนาจเจริญ จำนวน 2,725 โรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่เป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้รับผิดชอบงานด้านงบประมาณสถานศึกษา และ คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบ จำนวน 9 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการของการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องการพัฒนา อยู่ในระดับมาก คือ การวางแผนงบประมาณ 2) รูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบ องค์ประกอบย่อย 30 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การวางแผนงบประมาณ มี 4 องค์ประกอบย่อย 2) การคำนวณต้นทุนผลผลิต มี 4 องค์ประกอบย่อย 3) การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง มี 5 องค์ประกอบย่อย 4) การบริหารทางการเงินและควบคุมงบประมาณ มี 4 องค์ประกอบย่อย 5) การบริหารสินทรัพย์ มี 5 องค์ประกอบย่อย 6) การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงานมี 5 องค์ประกอบย่อย และ 7) การตรวจสอบภายในมี 3 องค์ประกอบย่อย

คำสำคัญ: การบริหารงบประมาณ, เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, ประสิทธิผล

Received: February 2, 2018, Accepted February 11, 2018

The Model of Subsidy Budgeting Administration for the Basic Education Schools Management into Effective Basic School

Kullaya Bunwan. Doctoral Dissertation in Educational Administration, Ubon Ratchathani Rajabhat University, email: poopu_k@hotmail.com
Dr. Suwimon Phoglin, Educational Administration, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc.Prof.Dr. Saman Ausawapoom, Educational Administration, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research aimed to: 1) to study the present and needs of the model of subsidy budgeting administration for the basic education school management into effective basic school. 2) to formulate the model of subsidy budgeting administration for the basic education school management into effective basic school.The sample consisted of directors, teachers on duty in finance, and the Basic Education Commission from inspectorate 13 as Ubonratchatani, Yasothorn, Srisaket, and Amnatcharoen. In the opinion of 2,725 school. A case study was conducted in 3 best practice schools and the sample studied the present and needs of the model consisted of directors, teachers on duty in finance, and the Basic Education Commission. Then continue to monitor and evaluate the main component elements of model was considered by 9 experts. The suitability and feasibility of draft and manual formats were evaluated by 15 experts. The instruments for data collecting were questionnaires, interviewing form, suitability form, and feasibility form of the model. The statistical analysis data is percentage, mean and standard deviation.

The results of the study were as follows : (1) The current stage of the model of subsidy budgeting administration for the basic education school management into effective basic school was found that in overall were at moderate level. The aspects with a higher level were the need for subsidy budgeting administration for the basic education school management. (2.) The model of subsidy budgeting administration for the basic education school management into effective basic school consisted of 7 main components and 30 sub components : 1)

budget planning consisted of 4 elements 2) calculation of production costs consisted of 4 elements 3) procurement system consisted of 5 elements 4) financial management and budget control consisted of 4 elements 5) assets management consisted of 5 elements 6) financial reporting and operating result consisted of 5 elements 7) internal audit consisted of 3 elements

Keywords: budget planning, subsidy budgeting administration for the basic education,the basic education school, effective

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทนำ

การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 กำหนดให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระ คล่องตัว สามารถบริหารและจัดการศึกษาสถานศึกษาได้รวดเร็ว มีประสิทธิภาพตามหลักการกระจายอำนาจและการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยมุ่งให้การบริหารจัดการศึกษาเบ็ดเสร็จที่สถานศึกษาและกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ให้สถานศึกษาโดยตรง ด้านการบริหารงบประมาณได้กำหนดขอบข่ายภาระกิจการบริหารงาน ใน 7 ด้าน ประกอบด้วย การจัดตั้งงบประมาณการจัดสรรงบประมาณ การบริหารการเงิน การบริหารการบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ และการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลประสิทธิภาพการใช้จ่าย และการระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา การบริหารสถานศึกษาโดยให้อำนาจในการบริหารงบประมาณและควบคุมงบประมาณแก่สถานศึกษาอาจมีปัญหาการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา คือ ไม่ได้นำงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไปสู่การพัฒนาคุณภาพของนักเรียนเท่าที่ควร ประกอบกับในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านการบริหารงบประมาณโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารและจัดทำงบประมาณการจัดทำบัญชีงบดุลงบแสดงฐานะทางการเงินการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในทางการศึกษา (สนธยา แก้วหาญ 2547: 79) รวมทั้งภาระงานของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนมีกรอบภาระงานที่สำคัญหลายเรื่องที่ต้องรับผิดชอบเช่นงานวิชาการงานบริหารบุคคลและงานบริหารทั่วไป สอดคล้องกับรายงานผลการตรวจสอบภายในของหน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 (2556) ผลการตรวจสอบติดตามประเมินประสิทธิภาพด้านการบริหารการเงินการคลังและพัฒนาเครือข่ายผู้ตรวจสอบภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเขต 9 และสถานศึกษาในสังกัดตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณตามแผน และปฏิทินการตรวจสอบสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 20 แห่ง พบว่าสถานศึกษา มีความเสี่ยงในการบริหารงานงบประมาณ สรุปเป็นประเด็นปัญหาที่โรงเรียนไม่ได้ดำเนินการตามระเบียบและแนวปฏิบัติที่กำหนดเช่นการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา สรุปภาพรวมดังนี้ 1) วงเงินที่ใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี มาจากแหล่งเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (อุดหนุนรายหัว)เงินอุดหนุนเรียนฟรี 15 ปี และเงินรายได้สถานศึกษาเป็นหลัก 2) โครงการหรือกิจกรรมที่กำหนดตามแผนปฏิบัติการประจำปีจะมีเฉพาะครูในสถานศึกษาที่เป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ 3) ในการประชุมจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีจะมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วม และ ให้ความเห็นชอบ และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานลงลายมือชื่อให้ความเห็นชอบ ทุกโครงการในแผนปฏิบัติการ 4) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แผนปฏิบัติการประจำปีโรงเรียนจะแจ้งบุคลากรที่เป็นเจ้าของโครงการในโรงเรียนได้รับทราบ และมีแผนปฏิบัติการเก็บไว้ที่กองกลางสำหรับทุกคนที่เกี่ยวข้องได้ดูและใช้ประโยชน์จากแผนปฏิบัติการประจำปี 5) ไม่มีการจัดทำทะเบียนคุมการใช้จ่ายเงินโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปีทำให้ไม่ทราบว่าโครงการใดใช้จ่ายเงินแล้วเท่าไร คงเหลือเท่าไร 6) สุ่มตรวจสอบโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาบางโครงการไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ในแผนปฏิบัติการประจำปีและการเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายในโครงการไม่นำเสนอผู้อำนวยการโรงเรียนก่อนดำเนินการจะเห็นว่าข้อมูลดังกล่าวเกิดจากสถานศึกษามีความจำเป็นต้องให้ข้าราชการครูในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายตามคำสั่งด้านการเงินการบัญชีและพัสดุ ทั้งที่กรอบตำแหน่งอัตรากำลังกำหนดให้มีภารกิจหลัก คือ การสอน ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานไม่เท่ากันทุกโรงเรียนในภาพรวม พบว่า หากเป็นครูที่ปฏิบัติงานด้านการเงินการบัญชีและพัสดุมานานจะมีทักษะความรู้ความเข้าใจดีมาก แต่ถ้าเป็นครูที่เริ่มปฏิบัติงานด้านการเงินการบัญชีและพัสดุจำเป็นต้องเรียนรู้และศึกษาระเบียบวิธีการจัดทำ โดยต้องได้รับการพัฒนาและการฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้ นอกจากนี้การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา การบริหารงบประมาณมีความสำคัญกับการพัฒนาสถานศึกษาและเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยเฉพาะการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนรายหัวเป็นรายบุคคลที่สถานศึกษาได้รับจัดสรรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนงานโครงการในการบริหารจัดการการศึกษาและงบประมาณที่ได้รับจัดสรร รวมทั้งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานการบริหารจัดการทางการเงิน เพื่อให้การใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายจ่ายงบประมาณเงินอุดหนุน รายการค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ค่าใช้จ่ายรายหัว) ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดสรรให้สถานศึกษาได้ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา

ในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยกำหนดให้สถานศึกษาใช้งบประมาณในด้านการเรียนการสอน และด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแผนงานโครงการ และวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นรูปแบบในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องของทางราชการและสอดคล้องกับเป้าหมายของการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร ประชากรที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มงานงบประมาณ และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 13 จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร ศรีสะเกษ และอำนาจเจริญ รวมจำนวน 2,725 โรงเรียน โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่มีผลการดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณดีเยี่ยม (Best Practice) โดยการคัดเลือกจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตตรวจราชการที่13 จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร ศรีสะเกษ และอำนาจเจริญ ที่ผ่านการประเมินภายนอกและมีผลการประเมินมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณระดับดีมาก จำนวน 3 โรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบรูปแบบ จำนวน 9 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ จำนวน 15 ท่าน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่1) สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) องค์ประกอบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มงานงบประมาณ และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 13 จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร ศรีสะเกษ และอำนาจเจริญ จำนวน 2,725 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ของจำนวนประชากร รวม 273 โรงเรียน จำนวน 813 คน และโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่มีผลการดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณดีเยี่ยม (Best Practice) โดยการคัดเลือกจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 13 จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร ศรีสะเกษ และอำนาจเจริญ ที่ผ่านการประเมินภายนอกและมีผลการประเมินมาตรฐานการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับดีมาก รวม 3 โรงเรียน จำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล ใช้สอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มงานงบประมาณ และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 13 จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร ศรีสะเกษ และอำนาจเจริญ

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มงานงบประมาณ และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลการดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณดีเยี่ยม (Best Practice)

การหาคุณภาพของเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ค่า IOC นำไปทดลองใช้ (Try Out) แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Alpha-Coefficien) ตามวิธีการของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่น .95

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่เป็นข้อมูลแบบเลือกตอบ ใช้วิธีแจงความถี่ และค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและหาข้อสรุปหลอมรวมประเด็น

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องของการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. สำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มงานงบประมาณ และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ต่อสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ศึกษาดูงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลการดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณดีเยี่ยม (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน พร้อมทั้งสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มงานงบประมาณ และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา

4. สังเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของรูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล

5. ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างองค์ประกอบ โดยผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล

1.ร่างรูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผลและร่างคู่มือ โดยใช้ข้อมูลจากผลการดำเนินการ ในขั้นตอนที่ 1

2. ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบและร่างคู่มือโดยผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 15 คน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล พบว่า สภาพการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการตรวจสอบภายใน รองลงมาคือ ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การวางแผนงบประมาณ ส่วนความต้องการในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ด้านที่ต้องการพัฒนา คือ การวางแผนงบประมาณ และผลจากการศึกษาดูงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลการดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณจากการประเมินมาตรฐานภายนอกอยู่ในระดับดีมาก พบว่า มีการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน และสอดคล้องกับแผนงานโครงการของสถานศึกษา

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 7

องค์ประกอบ องค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การวางแผนงบประมาณ มี 4 องค์ประกอบย่อย 2) การคำนวณต้นทุนผลผลิต มี 4 องค์ประกอบย่อย 3) การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง มี 5 องค์ประกอบย่อย 4) การบริหารทางการเงินและควบคุมงบประมาณ มี 4 องค์ประกอบย่อย 5) การบริหารสินทรัพย์ มี5 องค์ประกอบย่อย 6) การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน มี 5 องค์ประกอบย่อย และ7) การตรวจสอบภายใน มี 3 องค์ประกอบย่อย

อภิปรายผล

1.จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล ทำให้ได้แนวคิดและข้อมูล เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนขององค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย การวางแผนงบประมาณ การคำนวณต้นทุนผลิต การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ การบริหารสินทรัพย์ การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน การตรวจสอบภายในส่วนองค์ประกอบย่อยในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยบทบาทผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการบริหารงบประมาณ และระบบการบริหารคุณภาพ (PDCA) สภาพการบริหารและความต้องการในการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิติรัตน์ นาพัง (2559: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึ่งประสงค์ของการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้ากลุ่มงานงบประมาณมีความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงบประมาณ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำและเสนอของบประมาณ

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถาน ศึกษาที่มีประสิทธิผล โดยภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบ องค์ประกอบย่อย 30 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การวางแผนงบประมาณ มี 4 องค์ประกอบย่อย 2) การคำนวณต้นทุนผลผลิต มี 4 องค์ประกอบย่อย 3) การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง มี 5 องค์ประกอบย่อย 4) การบริหารทางการเงินและควบคุมงบประมาณ มี 4 องค์ประกอบย่อย 5) การบริหารสินทรัพย์ มี 5 องค์ประกอบย่อย 6) การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน มี 5 องค์ประกอบย่อย และ7) การตรวจสอบภายใน มี 3 องค์ประกอบย่อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำเร็จ ธงศรี (2559 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า องค์ประกอบหลักของรูปแบบการบริหารงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 57 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การวางแผน

งบประมาณ มี 16 องค์ประกอบย่อย 2) การบริหารการเงิน มี 11 องค์ประกอบย่อย 3) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ มี 11 องค์ประกอบย่อย 4) การรายงานผล การใช้เงิน และผลการดำเนินงาน มี 11 องค์ประกอบย่อย 5) การตรวจสอบภายในมี 8องค์ประกอบย่อย

ข้อเสนอแนะ

1.ควรส่งเสริมการนำรูปแบบการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกระดับ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา

2.ควรเสริมสร้างองค์ความรู้ในการบริหารงบประมาณให้กับผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานด้านงบประมาณได้อย่างถูกต้องตามระเบียบ กฎหมายและแนวทางการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้

3.การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเรื่องการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาทุกกระดับ ได้แก่ ระดับประถมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา

รายการอ้างอิง

กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2545). ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน มาตรฐานการจัดการทางการเงิน.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงการคลัง. (2546). ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : กองกฎหมายและระเบียบสำนักงบประมาณกระทรวงการคลัง.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2536). กฎหมายและระเบียบการเงินและพัสดุสำหรับสถานศึกษา.กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.

เชิดชัย มีคำ. (2540). คู่มือปฏิบัติงานคลัง. กรุงเทพฯ : สามเจริญพาณิชย์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546ก). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กวี วงศ์พุฒ. (2540, มกราคม-กุมภาพันธ์). การบริหารงบประมาณที่ดีต้องทำให้มีประสิทธิภาพ. วารสารเพิ่มผลผลิต. 36(7) : 30-39.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2552.

กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2546. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2546.

ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ. มาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 Hurdles กับการจัดทำงบประมาณระบบใหม่. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์มแอนไซเท็กซ์, 2544.

ภูมิภาคิณศม์ อิสสระยางกูล.การพัฒนารูปแบบการบริหารงบประมาณและการเงินในอนาคตสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.

ฐิติรัตน์ นาพัง. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำเร็จ ธงศรี. (2559). รูปแบบการบริหารงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนมัธยมศึกษา.วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

กัลลิกา ศรีหาสาร, นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
E-mail: natalilovely22@gmail.com
ดร.สุวิมล โพธิ์กลิ่น, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000
รองศาสตราจารย์ ดร. อัศฤทธิ์ อุทัยรัตน์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ โดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 684 คน และศึกษาดูงานกรณีศึกษาสถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ จำนวน 3 แห่ง เพื่อกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบและประเมินองค์ประกอบ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา พอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ที่ได้ในขั้นตอนที่ 1 และประเมินองค์ประกอบของรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน

ผลการวิจัยพบว่า (1.) ผลศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ จากการสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า สภาพปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบหลัก พบว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหามากที่สุด คือด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา สำหรับความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบหลักพบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์ที่เกิดต่อชุมชนจากการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษา (2.) สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ พบว่า มีจำนวน 7 องค์ประกอบหลัก มีองค์ประกอบย่อย 24 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษามีองค์ประกอบย่อย 6 องค์ประกอบ 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มีองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ 4) ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษามีองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ 5) ด้านการสร้างเครือข่ายและขยายผล มีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ 6) ด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษา มีองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ และ 7) ด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อชุมชนจากการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษา มีองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ

คำสำคัญ: สถานศึกษาพอเพียง, การบริหารสถานศึกษา

Received: February 4, 2018, Accepted February 11, 2018

The model for sufficiency schools administration under basic educational school to excellence sufficiency schools

Gulliga Srihasarn, Faculty of Education, Ubonratchathani Rajabhat University
, E-mail: natalilovely22@gmail.com
Dr. Suwimon Phoglin, Faculty of Education, Ubonratchathani Rajabhat University
Dr. Suwimon Phoglin, Faculty of Education, Ubonratchathani Rajabhat University

Abstract

The purpose of this research were: 1) to study the present, problems, and needs of the model for sufficiency schools administration under basic educational school to excellence sufficiency schools. In the opinion of 684 school administrators and teachers. A case study was conducted in 3 schools. Then continue to monitor and evaluate the main component elements of model was considered by 9 experts. 2) To construct of a model that has got from the stage 1 and was considered by 15 experts.

The research findings were as follows: (1) From the study of the current state, problems and needs for sufficiency schools administration under basic educational school to excellence sufficiency schools in overall were at moderate level. As for individual aspect, it was found that the aspect with a maximum value of problem was the curriculum and follow by the result of the learning management. The demand in overall were at higher level. As for individual aspect, it was found that the aspect with a maximum value were the school administration and follow by the result for sufficiency community into school. (2.) The construction of a model revealed that the model was composed of seven mains elements and twenty four sub elements were as follow: 1) The administration school consisted of six elements 2) The curriculum and learning management consisted of four elements. 3) The development activity of learners consisted of three elements 4) The development personnel activity of the school consisted of two elements 5) The networking and expansion consisted of three elements. 6) The results caused by the philosophy of sufficiency economy to enter the school

network consisted of four elements. 7) The results of community caused by the philosophy of sufficiency economy to school consisted of two elements.

Keywords: sufficiency school, schools administration

บทนำ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักในการดำรงชีวิตและปฏิบัติตนให้ดำเนินไปในทางสายกลางตามพระราช ดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร 3 ลักษณะ 2 เงื่อนไข ประกอบไปด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีภายใต้ 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขด้านความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้และนำไปสู่ความสมดุล พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงใน 4 มิติ คือ วัตถุ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้ช่วยให้ประเทศไทยได้ประโยชน์จากการปฏิบัติตาม ทั้งในด้านการดำเนินงานของรัฐ และการปฏิบัติด้วยความระมัดระวังของระบบเศรษฐกิจ ทำให้ไทยไม่ถูกกระทบทางด้านเศรษฐกิจมากมายเหมือนอย่างต่างประเทศ (จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา 2554 : 5) นอกจากยังมีประสิทธิผลที่ดีต่อระบบการจัดการศึกษาของคนไทยอีกด้วย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติแนวทางในการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงไว้ใน มาตรา 78 และมาตรา 83 ให้รัฐบริหารราชการแผ่นดินเพื่อพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืนและต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานั้น มีการกำหนดในจุดมุ่งหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ถึงความสำคัญของแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่าในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วนั้น ผู้เรียนจะต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งยังระบุในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในข้อที่ 5 อยู่อย่างพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ 2552 : 6 - 8) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่กล่าวถึงการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ให้สถานศึกษาจัดทำสาระหลักสูตรเกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์อีกด้วย (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3 พ.ศ.2553) ปัญหาสำคัญหนึ่งที่พบในสังคมไทยยุค 4.0 คือ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร ด้านกายภาพเศรษฐกิจและสังคมเมือง ตลอดจนด้านวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของไทย ที่เป็นมรดกอันล้ำค่าของคนไทยมาตั้งแต่อดีต ในปัจจุบันกำลังถูกเปลี่ยนไปเพราะการรับอิทธิพลมาจากต่างชาติ ซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสารจนส่งผลกระทบอย่างมากกับค่านิยมของวัยรุ่นไทย ทำให้เกิดค่านิยมใหม่ที่ลอกเลียนแบบต่างชาติ หมุนตามกระแสนิยม ขาดจิตสำนึกที่ดีในการใช้สื่อ

เทคโนโลยี ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินตัวและตามแฟชั่นสมัยใหม่ไม่รู้จักอดออม ก่อให้เกิดปัญหาและอันตรายต่างๆ ตามมาทำให้เกิดการสูญเสียทั้งทรัพย์สินและชีวิต ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบอย่างมากต่อสังคมไทยที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ควรมองข้าม กระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาของเยาวชนไทย จึงจัดทำโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือมุ่งพัฒนาสถานศึกษาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง กระทรวงศึกษาธิการจึงมอบหมายนโยบายให้เขตพื้นที่การศึกษาในการส่งมอบภาระให้กับผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่ง ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยผ่านเทคนิค และกระบวนการบริหารที่มี ในการจัดการที่ดี ครูเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้แล้วสามารถนำมาจัดกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย น่าสนใจ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เกิดความรู้ที่คงทนถาวร สามารถนำไปปรับในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับบริบท และสถานศึกษาดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จึงเกิดผลดีกับทุกฝ่าย ซึ่งจากการสนองนโยบายในการจัดทำโครงการดังกล่าวทั้งสถานศึกษาทั่วไป สถานศึกษาพอเพียง และสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ จำนวนไม่น้อยที่ดำเนินการบริหารจัดการสถานศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จ ไม่สามารถผ่านเกณฑ์การประเมินสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ ซึ่งปัญหาที่พบส่วนใหญ่อาจมาจากกระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษานั้นเอง ปัญหาที่พบส่วนใหญ่จากผลการประเมินสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พบคือ สถานศึกษาพอเพียง ผ่านการประเมินมีปริมาณไม่สมดุลกับจำนวนสถานศึกษาพอเพียงทั่วประเทศ คือ สถานศึกษาพอเพียงทั่วประเทศในปัจจุบัน จำนวน 23,796 โรงเรียน แต่มีสถานศึกษาพอเพียงที่ผ่านการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 205 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 0.86 และผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศเพียง 398 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 1.67 ส่วนสถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ประเมินผ่านเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 78 โรงเรียน (http://www.sufficiencyeconomy.org/ ข้อมูล ณ วันที่ 14 ธันวาคม 2560) ธวัชชัย วรปัสสุ (2552 : 74 - 76) ได้ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า 1) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับดีทุกด้าน โดยเรียงลำดับ จากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความรู้ ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและตระหนัก ในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็น

เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ มงคล อินทรโชติ (2552 : 72 -74) ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามคุณลักษณะ ความ พอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกัน และ เงื่อนไขคุณธรรม เงื่อนไขความรู้ บริหารงาน 4 ด้านคือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูต่อระดับความสำเร็จ อยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบระดับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนโดย ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามเพศ พบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และจำแนกตามประสบการณ์ พบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สำหรับปัญหาอุปสรรค คือ ผู้บริหารเห็นว่าการทางาน บางงานเป็นเรื่องของครูบางกลุ่มไม่ใช่เรื่องของครูทั้งโรงเรียน ข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการให้ชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับ กำธร ทำเวียง (2553 : 76 - 77) ได้ศึกษาการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติมีข้อค้นพบ สรุปได้ดังนี้ 1) การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 พบว่า ภาพรวมการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน อยู่ที่ระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า มีการขับเคลื่อนอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลลัพธ์/ภาพสำเร็จ ของสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ตามลำดับและการขับเคลื่อนที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดและมีระดับการขับเคลื่อนปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และ 2) แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มีดังนี้ คือ จัดให้มีหน่วยเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น สนับสนุนการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน พัฒนาการจัดหาและใช้สื่อแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง Calkins (2009 : 305 - 332) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียง : ช่วงระยะเวลาที่หลากหลาย pและดีที่สุดเพื่อนักวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ในปัจจุบันการควบคุมทรัพยากรที่มีอยู่ เศรษฐกิจและสังคมเป็นความต้องการของ

เหล่านักวางแผนทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยกำหนดเป็นแผน 5 ปี เพื่อการควบคุมปัญหาให้ดีที่สุด การวิเคราะห์รูปแบบความรับผิดชอบทางสังคมมีรูปแบบที่ถูกจำกัดที่จะวิเคราะห์ให้ได้หลากหลาย ด้วยวิธีการลองผิดลองถูก และสังคมได้ถูกละเลยจากการควบคุม นำไปสู่ความล้มเหลวในทางปฏิบัติ มีการคดโกงที่นำไปสู่ความเสี่ยงในกิจกรรมที่หลากหลายทางการค้า การปกครอง การลงทุน การบริโภค การขาย และการผลิต รูปแบบโปรแกรม MOTAD เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพเพื่อการวิเคราะห์การตัดสินใจที่ซับซ้อน แต่โปรแกรมเหล่านี้ไม่ได้นำไปปรับใช้กับรูปแบบความรับผิดชอบทางสังคมในอดีตที่ผ่านมา รวมทั้งหลักเกณฑ์ทางจริยธรรมเหมือนเช่น ที่มีอยู่ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประเทศไทย การวิจัยนี้เป็นการศึกษาหาสิ่งที่ดีที่สุด โปรแกรมป้องกันและควบคุมความเสี่ยง และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ใช้เป็นกรณีศึกษาของตำบลในภาคเหนือของประเทศไทย โดยมีกระบวนการ 7 ขั้นตอนที่นำไปสู่การตัดสินใจในระดับท้องถิ่น และเหล่านักวางแผนจากผู้ที่มีมุมมองในด้านที่ดี โดยการสร้างแผนระยะ 5 ปี เพื่อการป้องกันสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ การวิเคราะห์ราคาข้าว แผนงานการวัด และตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการบูรณาการไปสู่กระบวนการ 7 ขั้นตอน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่การปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทิศทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทัน ต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงที่ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในภายใต้เงื่อนไข 2 ประการ คือ ความรู้และคุณธรรม ดังนั้น จากเหตุผล ความเป็นมาและความสำคัญจำเป็นดังกล่าว การวิจัยรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ เป็นอีกหนึ่งแนวทางที่คิดขึ้นอย่างรอบครอบ มีลักษณะเป็นขั้นตอน มีความยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์และบริบท มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอรูปแบบในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่มีให้สำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา พอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

วิธีการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

การดำเนินการวิจัย

1. ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การบริหารสถานศึกษาพอเพียง

3. ศึกษาสถานศึกษาพอเพียงกลุ่มเป้าหมาย (Best Practice) โดยศึกษาและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษา และผู้รับผิดชอบงานเศรษฐกิจพอเพียง ผลที่ได้รับข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

การดำเนินการวิจัย

1. ประมวลประเด็นข้อมูลที่ได้รับจากระยะที่ 1 มาสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อร่างองค์ประกอบหลักของรูปแบบ

2. ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบหลักของรูปแบบ

3. ร่างรูปแบบการบริหาร

4. จัดทำคู่มือประกอบการดำเนินการตามรูปแบบ

5. ประเมินความเหมาะสมของคู่มือฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ

6. ปรับปรุงคู่มือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ผลที่ได้รับ

1. ได้ร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

2. คู่มือประกอบการดำเนินการตามรูปแบบ

ผลการวิจัย และอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ สรุปผลการศึกษา ดังนี้

1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ โดยทำการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่

เป็นเลิศ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มเป้าหมายที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 684 คน และสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาพอเพียงและครูผู้รับผิดชอบงานเศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จ จำนวน 3 โรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบหลักพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษา ซึ่งสภาพปัญหาดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่าขณะนี้สถานศึกษาพอเพียง ส่วนใหญ่ ยังไม่มีความพร้อมด้านการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่การจัดการเรียนรู้อย่างเต็มรูปแบบ ครูขาดความรู้ความเข้าใจ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมและไม่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สถานศึกษาไม่มีรูปแบบและแนวทางการปฏิบัติที่มีผลสู่ความเป็นเลิศที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสุทธิ์ ราตรี (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาไทยอันนำสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านท่าบ่อ จังหวัดอุบลราชธานี ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านท่าบ่อ ได้แก่ คณะครูขาดความรู้ความเข้าใจและความมุ่งมั่นในการดำเนินงานตามโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาไทย นักเรียนบางส่วนขาดความมุ่งมั่น บริเวณโรงเรียนไม่เพียงพอและเหมาะสม ขาดตัวอย่างหรือรูปแบบที่จะนำมาใช้ในโรงเรียน วิทยากรท้องถิ่นมีน้อย ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ขาดแคลนงบประมาณและความร่วมมือจากชุมชน ความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบหลักพบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์ที่เกิดจากการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านผลลัพธ์ที่เกิดต่อชุมชนจากการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษา

1.2 ผลการศึกษาความต้องการ ความต้องการในการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ในภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบหลักพบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์ที่เกิดต่อชุมชนจากการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษา ส่วนด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานสู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

2.1 นำผลการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี แบบสอบถามความคิดเห็นและการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหาร สถานศึกษาพอเพียงที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 นำมาร่างองค์ประกอบหลักของรูปแบบการบริหาร สถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ซึ่งได้ 7 องค์ประกอบ และองค์ประกอบย่อย 24 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบหลักมีสาระสำคัญ ได้แก่ 1)

ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ความสำคัญกับนโยบาย การบริหารด้านวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารทั่วไป การบริหารบุคคล และการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ เน้นหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวัดผลและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เน้นการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ 4) ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เน้นพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการติดตามและขยายผล 5) ด้านการสร้างเครือข่ายและขยายผล เน้นด้านบุคลากร การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก 6) ด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษา เน้นการเปลี่ยนแปลงของสถานที่ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรของสถานศึกษาและผู้เรียน และ 7) ด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อชุมชนจากการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษา เน้นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชุมชน และความพึงพอใจของชุมชนต่อการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อร่าม นุชพิทักษ์ (2554: 123) ได้ศึกษาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาในอำเภอโนนสุวรรณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า สภาพการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาของผู้บริหารโดยภาพรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการบริหารจัดการ และด้านการพัฒนาบุคลากร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาของครูด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พณารัตน์ บุตรชารี (2554: 192) ศึกษา การพัฒนาครูเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนสร้างฟาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต 3 พบว่า ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยยึดหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำให้เหมาะสมกับบริบท สภาพและชุมชน โดยการกำหนดให้มีการนำแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา บูรณาการในเนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส่วนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ได้มีการนำแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสอดแทรก และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขในการเรียน มีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย

เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้สูงขึ้น ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด มีการนิเทศติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานตามกิจกรรมและโครงการเมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ในการบริหาร สถานศึกษาพอเพียงที่ได้สะท้อนให้เห็นว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ยังขาดความชัดเจนในนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ขาดหลักสูตรที่บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ขาดการศึกษา วิเคราะห์ และวิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขาดแผนงาน ติดตามผล และนำผลการติดตามมาปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานโครงการกิจกรรมพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ข้อเสนอแนะในการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ควรมีแผนปฏิบัติงานประจำปีที่สอดคล้องกับนโยบายข้างต้นของสถานศึกษาตามเกณฑ์คุณภาพ และมีกิจกรรม ครอบคลุมทุกกลุ่มงาน อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา ประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่าง พอเพียงของผู้เรียน และส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมให้มากขึ้น ปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาพอเพียงร้อยเปอร์เซ็นต์ ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำไปบูรณาการใช้ในชีวิตประจำวัน รู้จักใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุล ดำเนินชีวิตอย่างมีฐานรากทางวัฒนธรรม และพร้อมรับ ต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม จากกระแสโลกาภิวัฒน์

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2552.

เกษม จันทร์แก้ว. โครงการสหวิทยาการบัณฑิตศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.

กำธร ทาเวียง. การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี) (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว.

ครู BBL ระดับอนุบาล: การจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตร Brain-based Learning ด้านการคิด. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมอัจฉริยภาพและนวัตกรรมการเรียนรู้

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. การเผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: บริษัทดาวฤกษ์คอมมูนิเคชั่นจำกัด, 2554.

วรนาท รักสกุลไทย. (2548). หน่วยที่ 6 การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย. ในประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 1-6. หน้า [6-1]- [6-66]. นนทบุรี: สุโขทัยธรรมาธิราช.

วลัย พานิช. (2546). การบูรณาการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย. ใน สุวัฒนา เอี่ยมอรพรรณ และคณะ (บรรณาธิการ), แนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูเพื่อรองรับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู. หน้า 43 - 80.กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธวัชชัย วรปัสสุ. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 . วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2552.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ 2559 ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา: 9สิงหาคม 2560 อ้างเมื่อ 3 มกราคม 2561 จาก http://www.sufficiencyeconomy.org/elctfl/media/file-2898.pdf?day=636508450428163922

นิรันดร์ จุลทรัพย์. กลุ่มสัมพันธ์สำหรับการฝึกอบรม. จ.สงขลา : 2542อาจารย์น้อย ศิริโชติ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เทคนิคการฝึกอบรม. จ.สงขลา : 2522

ณัฐพงษ์ไพจิตรธนโชติ. (2548). รูปแบบการพัฒนาบุคลากรทางการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีในกลุ่มโรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย.วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีมหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร: จังหวัดพิษณุโลก.

พณารัตน์ บุตรชารี. การพัฒนาครูเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสร้างฟาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร. สาขาวิชการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2554.

มงคล อินทรโชติ. การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2552.

วิสุทธิ์ ราตรี. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญไทยอันนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านท่าบ่อ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2553.

สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณผลการคัดเลือกสถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติ ที่เป็นเลิศ": 7 ธันวาคม 2560 อ้างเมื่อ 3 มกราคม 2561 จาก https://drive.google.com/file/d/0ByOJKeWgkMLRRFJYWjdRSTBZSFE/view

ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ. การขับเคลื่อนด้านการศึกษา. อ้างเมื่อ 3 มกราคม 2561 จากhttp://www.sufficiencyeconomy.org/eduplan/

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. การจัดการและการพัฒนา. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา. 2545.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. สถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร จัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. 2559

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). การจัดการศึกษา ปฐมวัยตามหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง.กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สถาบันส่งเสริมอัจฉริยภาพและนวัตกรรมการเรียนรู้. (2550). เอกสารประกอบการอบรม

สมชาย หิรัญกิตติ. การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: ธีระฟิลม์และ ไซน์เท็กซ์, 2542

อำนวย แสงสว่าง. การจัดการทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : อักษรพิพัฒน์, 2540

อร่าม นุชพิทักษ์. การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาในอำเภอโนนสุวรรณสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2552.

Caine, R.N. and Caine, G. (2002). Brain / Mind Learning Principles. [Online] Available from: http://www.cainelearning.com/bbl/bbl2.htm.

Calkins, Peter. “Sufficiency Economy Matrices : Multi-Period Optimization for Local Development Planners,” Journal of Economics and Management. 5, 2 (2009) : 305 - 332.

Hohmann, M. and Weikart, D.P. (1995). Education Young Children. Ypsilanti : High/Scope Press

Schermerhorn. J. R. (1999). Management (5th ed.). USA: John Wiley and Sons. Schermerhorn. J. R., Hunt, J. G., & Osborn, R. N. ...

Susan E. Jackson, Randall S Schuler. Managing Human Resources. Canada : South-Western, a division of Thomson Learning, 2003

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ขวัญเรือน พันธุ์ทอง, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000
E-mail: krukwanruen@hotmail.com
อาจารย์ ดร.อุดมเดช ทาระหอม, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000
อาจารย์ ดร.ธิติพร ชาญศิริวัฒน์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1)เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ในรายวิชา การเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาล 2) เพื่อหาประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา การเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาลที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ 80/80 3) เพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของระบบสารสนเทศในรายวิชา การเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาลที่พัฒนาขึ้น 4) เพื่อหาความพึงพอใจของนักเรียนโรงเรียนทุ่งเทิงยิ่งวัฒนาที่มีต่อระบบสารสนเทศในรายวิชา การเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาลที่พัฒนาขึ้น วิธีดำเนินการวิจัยใช้แนวทางการออกแบบการสอนรูปแบบ ADDIE MODEL ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน 1) การวิเคราะห์ (Analsis) 2) การออกแบบ (Design) 3) การพัฒนา (Development) 4)การนำไปใช้ (Implementation) 5)การประเมินผล (Evaluation) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนทุ่งเทิงยิ่งวัฒนา อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ผลการวิจัย ปรากฏดังนี้ (1.) การหาประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น โดยรูปแบบระบบที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพอยู่ในค่าเท่ากับ 81.54/81.81 ซึ่งมีค่าใกล้เคียง 80/80 แสดงว่าการสอนโดยใช้บทเรียนออนไลน์มีประสิทธิภาพ (2.) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนทุ่งเทิงยิ่งวัฒนา ก่อนเรียนและหลังเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาล ที่พัฒนาขึ้นพบว่าผลของคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ($\bar{X}$ หลังเรียน =31.00) สูงกว่าผลคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X}$ ก่อนเรียน = 20.68) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3.) ผลการหาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ วิชา การเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาลที่พัฒนาขึ้น นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.38,S.D. = 0.08)

คำสำคัญ: บทเรียนออนไลน์,ระบบสารสนเทศ,การออกแบบการสอน

Received: February 8, 2018, Accepted February 13, 2018

Development of information system for learning management on Pascal Programming thungtoengyingwattana school

Kwanruen, Ubonratchathani Rajabhat University, E-mail: krukwanruen@hotmail.com
Dr. Udomdej Tarahom, Ubonratchathani Rajabhat University
Dr. Thitiporn Chansiriwat, Ubonratchathani Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to 1) to develop the teaching and learning through online computer course Programming Pascal, 2) to determine the effectiveness of management information system for teaching the course Pascal Programming language developed effective 80/80 3) for achievement before and after learning courses in information systems Pascal programming language developed 4) to the satisfaction of the students from the fields of entertainment evolution on a course in information systems Pascal programming language that is developed. The sample was 40 students drawn by purposive sampling form Mattayom 6 students of Tungteongyingwattana school ,The Secondary Educational Service Area Office 29 .The statistics used in data analysis were mean, standard deviation and test t (t-test) and One Group Pretest - Posttest Design.

The results of this research were as follows: (1.) The Development of information system for learning management on Pascal Programming has efficiency 81.54 / 81.81 in criteria. (2.) Compare the achievement of students in schools for Mattayom 6/2 of Tungteongyingwattana school . Pretest and post test found that the average score of the students in the sample ($\bar{X}$after learning = 31.00) than the average pretest score ($\bar{X}$pre = 20.68) was statistically significant level. 01. (3.) Students's satisfaction of learning management on Pascal Programming that was high level ($\bar{X}$ = 4.38, SD = 0.08).

Keywords: e-Learning, Information System, Instructional design

บทนำ

เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในวงการศึกษาทั้งในปัจจุบันและอนาคต สร้างโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือหรือแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและทันสมัย เช่น เรียนผ่านสื่อเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวกรวดเร็ว มีการนำเอาเครื่องมือสื่อสารและโทรศัพท์เคลื่อนที่ มาใช้ด้านการศึกษา โดย

ครูและผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลา การเรียนการสอนในปัจจุบันกำลังก้าวเข้า สู่การเรียนแบบ e-Learning เป็นการเรียนที่อาศัยเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อในการติดต่อระหว่างผู้เรียนและผู้สอน การเรียนรู้ที่ หลากหลาย การศึกษาทางไกลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะกระตุ้นและเอื้อให้เกิดการวิพากษ์อย่างมีเหตุผล มากกว่าการศึกษาในห้องเรียนแบบเดิม เพราะมีการปฏิสัมพันธ์กันทางความคิดระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง(บทความวิชาการเรื่อง E-learning การเรียนรู้ บนพื้นฐานเทคโนโลยี 2552: 1) โรงเรียนทุ่งเทิงยิ่งวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 เปิดสอนในรายวิชา การเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปัญหาการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพบในชั้นเรียนที่สอน คือนักเรียนมีระดับความสามารถทางการเรียนแตกต่างกันศึกษาร่วมอยู่ในห้องเรียนเดียวกัน การที่ใช้วิธีสอนแบบเดิมจะทำให้การเรียนไม่ประสบผลสำเร็จคือนักเรียนมักจะสอบไม่ผ่านเป็นจำนวนมากและส่งผลให้มีสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อีกทั้งนักเรียนมีเวลาเรียนในชั่วโมงเรียนจำกัด ผู้วิจัยจึงได้จัดทำบทเรียนออนไลน์ขึ้น เพื่อให้นักเรียนเกิดพัฒนาการด้านการศึกษา มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีเวลาที่จะศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่องต่อไป

วัตถุประสงค์

1.เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ในรายวิชา การเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาล

2.เพื่อหาประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา การเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาลที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ 80/80

3.เพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของระบบสารสนเทศในรายวิชา การเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาล

4. เพื่อหาความพึงพอใจของนักเรียนโรงเรียนทุ่งเทิงยิ่งวัฒนาที่มีต่อระบบสารสนเทศในรายวิชา การเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาล

วิธีวิจัย

ในการวิจัย การพัฒนาระบบสารสนเทศการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาล โรงเรียนทุ่งเทิงยิ่งวัฒนา ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน ADDIE model สมจิต จันทร์ฉาย (2557: 11-13) ประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

1.การวิเคราะห์ (Analsis)

1.1 คำอธิบายรายวิชาและวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของบทเรียนการเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาล มาสร้างเป็นหน่วยการเรียนและรายละเอียดแต่ละหัวข้อ ซึ่งได้หน่วยการเรียนทั้งสิ้น 11 หน่วยการเรียน

1.2 รายละเอียดของการออกแบบส่วนประกอบแต่ละหน่วยการเรียน ทั้ง 11 หน่วยการเรียนประกอบด้วยส่วนต่างๆ

1.2.1 วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการวัดสอดคล้องกับเนื้อหาแต่ละหน่วยการเรียนจำนวน 42 ข้อ

1.2.2 เนื้อหาบทเรียน ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหากับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและการจัดลำดับเนื้อหาบทเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาบทเรียนโดยการใช้แบบสอบถาม

1.3 การสร้างแบบสอบถามแบบทดสอบ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาบทเรียนเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

1. ขั้นการออกแบบ(Design)

1.1 การออกแบบบทเรียน ในส่วนของผู้สอนและผู้เรียนเป็นการออกแบบหน้าหลักของครูผู้สอนและการออกแบบในส่วนของผู้เรียน ซึ่งมีการออกแบบหน้าจอที่เหมือนกันต่างกันเพียงแต่กิจกรรมบางอย่างผู้เรียนไม่สามารถดำเนินการได้ สำหรับการจัดการเรียนการสอนทั้ง 11 หน่วยการเรียน

2. การพัฒนา(Development)

พัฒนาบทเรียนออนไลน์โดยนำขั้นตอนการวิเคราะห์เนื้อหาบทเรียนและการวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนมาใช้ในการพัฒนาระบบ นำไปทดลองใชกับนักเรียนกลุม Tryout เปนการนำระบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใชกับ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 จำนวน 40 คนซึ่งเป็นนักเรียนโรงเรียนทุ่งเทิงยิ่งวัฒนา เพื่อทดสอบระบบและทดลองใช้ระบบในสภาพแวดล้อมจริง ดำเนินการปรับปรุง แก้ไข

3. การนำไปใช้ (Implementation)

เป็นขั้นตอนในการหาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของผู้เรียนและความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ ที่พัฒนาขึ้น ขั้นตอนในการดำเนินงานดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน เปนขั้นตอนที่ผูเรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 11 หน่วยการเรียน ที่ผู้สอนได้กำหนดตารางกิจกรรมไว้ให้ โดยผู้เรียนใช้เวลาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวม 20 คาบ ทำแบบทดสอบหลังเรียน ผูเรียนกลุมทดลองจำนวน 40 คน ทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 55 ข้อ ตามวันและเวลาที่ผู้สอนกำหนดไว้ สอบถามความพึงพอใจของผูเรียน เปนการใชแบบสอบถามสำหรับประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ระบบสารสนเทศการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาล ที่พัฒนาขึ้น

4. การประเมินผล (Evaluation)

การวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป เป็นการใช้สถิติเบื้องต้นได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$)และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บุญชม ศรีสะอาด (2553: 123)
2. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของระบบ โดยใช้มาตรการวัดของไลเคิร์ต(Likert scale) (ปราณี ทองคำ, 2539 : 155)
3. วิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องและแบบทดสอบ (IOC)
4. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ E1/E2 เป็นลิขสิทธิ์ของไชยงค์ พรหมวงศ์ (2520: 135)
5. วิเคราะห์การหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน โดยใช้การแจกแจงที (t-test Dependent) (วรัญญา, 2533: 235)

ผลการวิจัย

1. ผลการหาประสิทธิภาพระบบสารสนเทศการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา การเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาลที่พัฒนาขึ้น คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านระบบ จำนวน 3 ท่าน ผลการสอบถามความคิดเห็นค่าเฉลี่ยระดับประสิทธิภาพของระบบมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$ = 3.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ S.D. = 0.32 ซึ่งแสดงถึงการยอมรับประสิทธิภาพของระบบที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมาก
2. ผลการหาประสิทธิภาพของบทเรียนรายวิชา การเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาลที่พัฒนาขึ้นเท่ากับ 81.54/81.81 ซึ่งมีค่าใกล้เคียง 80/80 แสดงว่าการสอนโดยใช้บทเรียนออนไลน์มีประสิทธิภาพ
3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนทุ่งเทิงยิ่งวัฒนา ก่อนเรียนและหลังเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์วิชาการเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาล ที่พัฒนาขึ้นพบว่าผลของคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ($\bar{X}$ หลังเรียน =31.00) สูงกว่าผลคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X}$ ก่อนเรียน = 20.68) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ผลการหาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ วิชา การเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาลที่พัฒนาขึ้น นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.38,S.D. = 0.08)

อภิปรายผล

การพัฒนาระบบสารสนเทศการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา การเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาล โดยใช้ระบบออนไลน์ ซึ่งระบบมีความสามารถในการ นำเนื้อบทเรียนออนไลน์ในรูปแบบสื่อประสม สามารถเชื่อมโยงทรัพยากรและแหล่งข้อมูล สามารถติดต่อสื่อสารพูดคุย ตอบแบบสอบถามหรือสอบถามปัญหาได้ โดยผ่านกระดานถาม-ตอบหรือห้องสนทนาที่ระบบได้จัดเตรียมไว้ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาล ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ วิชาการเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาลที่พัฒนาขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อระบบสารสนเทศการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา การเขียนโปรแกรมภาษาปาสคาล ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับ มาก

รายการอ้างอิง

สมจิต จันทร์ฉาย. การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน. นครปฐม, 2557.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยสาสน์, 2553.

ปราณี ทองคำ การวัดผลทางการศึกษา. สิ่งพิมพ์ ม.สงขลานครินทร์, 2539.

บทความวิชาการเรื่อง E-learning การเรียนรู้ บนพื้นฐานเทคโนโลยี.[ออนไลน์]2552 [สืบค้นวันที่ 29 มกราคม 2561] จาก kmcenter.rid.go.th/kcitc/2009/files/520901_6.pdf

ชัยยงค์ พรหมวงค์. ระบบสื่อการสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

วรัญญา วิศาลาภรณ์. 2533. การสร้างแบบทดสอบ. กรุงเทพฯ : ทิพยวิสุทธิ์การพิมพ์

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผนมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ภุชงค์ พรหมลาศ, สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, E-mail: puchong.p@ubru.ac.th
รองศาสตราจารย์ประยงค์ ฐิติธนานนท์, คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผนที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 2) เพื่อหาประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผนที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ บุคลากรของมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2557 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 22 คน จำแนกเป็นกลุ่ม 4 กลุ่ม คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่กองนโยบายและแผน จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่พัสดุตามคณะต่าง ๆ จำนวน 10 คน เจ้าหน้าที่การเงิน จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย 1) วิธีการทดสอบระบบผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ทดสอบระบบ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพของระบบสำหรับผู้ใช้งานระบบในมหาวิทยาลัย 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโปรแกรม มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended form) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์การยอมรับประสิทธิภาพของระบบ พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยแบบประเมินระบบของผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัยพบว่า (1.) การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผนมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีความสามารถในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน การจัดการข้อมูลผู้ใช้ระบบ การจัดการข้อมูลโครงสร้างแผนงาน การจัดการข้อมูลการจัดสรรงบประมาณ การจัดการข้อมูลในการเชื่อมโยงโครงการกับผลผลิต การจัดการข้อมูลกิจกรรมเชื่อมโยงกับโครงการ ประเภทงบประมาณ หมวดเงิน และ รหัส GFMIS การจัดการข้อมูลการขอซื้อจ้าง/ขอเบิก การจัดการข้อมูลสั่งซื้อจ้าง การจัดการข้อมูลตรวจรับงานซื้อจ้าง การจัดการข้อมูลเอกสารใบสำคัญเบิก การจัดการข้อมูลทะเบียนทรัพย์สิน และการกำหนดสิทธิผู้ใช้งาน ให้สอดคล้องกับการทำงาน (2.) ผลการศึกษาประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผนมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยการหาประสิทธิภาพของระบบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านระบบงานและผู้ใช้งาน ซึ่งใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีผลค่าเฉลี่ย เชิงปริมาณ 4.37 เป็นระบบงานที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ระบบการจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผน

Received: February 10, 2018, Accepted March 2, 2018

Development of information system for supporting the management policy and plan

Puchong Promlarp, Faculty of Computer Science, Ubon Ratchathani Rajabhat University
, E-mail: puchong.p@ubru.ac.th
Assoc.Prof.Prayong Thitithananon, Faculty of Computer Science, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Abstract

The research aimed 1) to study the information system to support the policy and plan administration for Ubon Ratchathani Rajabhat University and 2) to find an efficiency of the information system in the study. The target groups were twenty-two personnel of Ubon Ratchathani Rajabhat University in the academic year 2013. They were divided into four groups: 5 experts, 2 staff of the policy and plan division, 10 personnel responsible for the material management of different faculties. The research instruments were the system test, the questionnaire on the efficiency of the system and an open-ended form of recommendations. Statistics used in data analysis were mean, standard deviation, and a criterion of the system efficiency.

The research findings were as follows. (1.) A developed information system to support the policy and plan administration could keep basic data, users' data, project and plan data, budget allocation data, output data, activity data management, budget projects, financial units, GFMIS, purchase and procurement, hire data, inspection data, important document data, property registration, and users' rights. (2.) The efficiency of the information system averaged 4.37, which was efficient at a high level. The system efficiency was verified by the experts in the computer program, the experts in the working system and the system user.

Keywords: Management System Information to Support the Policy and Plan Administration.

บทนำ

การบริหารจัดการองค์กรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารองค์กรจำเป็นต้องได้รับข้อมูลที่ดีเป็นปัจจุบันเพื่อประกอบการตัดสินใจ เพื่อลดความเสี่ยงในการตัดสินใจที่ไม่ถูกต้องซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทอย่างกว้างขวางและเป็นจำนวนมาก ระบบการ

ทำงานส่วนใหญ่เชื่อมต่อด้วยระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อวัตถุประสงค์ในการทำงานและการใช้ข้อมูลร่วมกัน ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ได้เจริญก้าวหน้า และมีบทบาทในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์การให้มีความทันสมัย ถูกต้อง และรวดเร็ว การบริหารจัดการองค์กรในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงจากการใช้แรงงานมาใช้อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีมากขึ้นเพื่อช่วยในการทำงานด้านการประมวลผลข้อมูล (Data Processing) ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการจนถึงการบริหารองค์กรขนาดใหญ่ เนื่องจากสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ลดขั้นตอน ลดความซ้ำซ้อนการทำงาน ช่วยให้เข้าถึงข้อมูลได้อย่างถูกต้องครบถ้วน สะดวกรวดเร็ว สามารถปฏิบัติงานได้ไม่จำกัดทั้งสถานที่ เวลา และเชื่อถือได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มความคล่องตัวในการปฏิบัติงานและการให้บริการที่รวดเร็วตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ ตลอดจนใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีมีนโยบายในการพัฒนามหาวิทยาลัยไปสู่มหาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์ (e-University) ที่สมบูรณ์แบบ จึงได้วางเครือข่ายโครงสร้างและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในทุกหน่วยงานให้มีความพร้อมในการรองรับการเป็น e-University โดยมีนโยบายในการบริหารโครงสร้างและระบบดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการบริหารจัดการอย่างเต็มศักยภาพ อันเป็นยุทธศาสตร์ของการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและประหยัดค่าใช้จ่ายในระยะยาว มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีได้นำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ มาเป็นเวลาหลายปี ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารจัดการหลายโปรแกรม เช่น โปรแกรมรับสมัครนักศึกษา โปรแกรมทะเบียนการเรียน โปรแกรมบริหารงานบุคคล โปรแกรมบริหารงานพัสดุ โปรแกรมงานห้องสมุด โปรแกรมจัดการภาระงาน เป็นต้น และได้ตั้งหน่วยงานเพื่อกำกับดูแลการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน เมื่อทำการประเมินการใช้และความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในมหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. 2552 ผลการประเมินพบว่ามหาวิทยาลัยยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยมากนัก ทั้งนี้มีปัจจัยหลายอย่างด้วยกัน เช่น 1. งบประมาณ เนื่องจากในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นจำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก 2. นโยบายของมหาวิทยาลัยในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในมหาวิทยาลัยที่ไม่ชัดเจน 3. โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่สนับสนุนงานด้านต่าง ๆ ตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย ซึ่งยังมีไม่เพียงพอ 4. ความหลากหลายด้านสถาปัตยกรรมของโปรแกรมต่าง ๆ ที่มีใช้อยู่ในมหาวิทยาลัย ทำให้ไม่สามารถใช้ข้อมูลร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5. บุคลากรด้านคอมพิวเตอร์ที่มี

ความสามารถเฉพาะเพื่อการพัฒนา/ประยุกต์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ เพื่อการบริหาร 6. หน่วยงานหรือทีมงานที่ให้บริการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากปัจจุบันโปรแกรมคอมพิวเตอร์หลายโปรแกรมที่ใช้ในมหาวิทยาลัยยังผูกติดอยู่กับตัวบุคคล เป็นต้นในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของมหาวิทยาลัยที่ผ่านมา ในการดำเนินการกองนโยบายและแผนกำหนดให้ศูนย์ต้นทุนในมหาวิทยาลัยเขียนโครงการเพื่อประกอบผลการพิจารณาจัดสรรงบประมาณในปีงบประมาณนั้น ๆ โดยแต่ละหน่วยงานจะต้องเขียนโครงการตามแบบฟอร์มที่กองนโยบายและแผนกำหนด ทำการพิมพ์ข้อมูลออกมาจัดส่งในรูปแบบกระดาษและไฟล์ข้อมูลมายังกองนโยบายและแผน จากนั้นเจ้าหน้าที่กองนโยบายและแผนนำข้อมูลมาจำแนก คัดกรอง วิเคราะห์ จัดเรียงไฟล์ข้อมูล เพื่อให้ผู้บริหารพิจารณา หลังจากผู้บริหารพิจารณาแล้วจะต้องแจ้งผลการพิจารณางบประมาณโครงงานกลับไปยังศูนย์ต้นทุนต่าง ๆ แล้วศูนย์ต้นทุนจะดำเนินการขออนุมัติดำเนินการโครงการที่ได้รับมาไปยังกองนโยบายและแผนเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของผลผลิต หมวดเงิน และจำนวนเงินให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการนั้น ๆ และเสนอผู้บริหารอนุมัติ เมื่อผู้บริหารอนุมติจะต้องแจ้งผลการอนุมัติกลับไปยังศูนย์ต้นทุนต่าง ๆ โดยในส่วนงบประมาณแผ่นดินทั้งหมดต้องสอดคล้องกับงบประมาณที่สำนักงบประมาณกำหนดมาให้ถูกต้องตามรหัสงบประมาณด้วยโดยอ้างอิงถึง ผลผลิต หมวดรายจ่าย GFMIS 14 หลัก และ GFMIS 16 หลักในขั้นตอนการซื้อจ้าง ประกอบไปด้วยการขออนุมัติซื้อหรือจ้าง การสั่งซื้อหรือจ้าง การตรวจรับวัสดุครุภัณฑ์หรือสิ่งปลูกสร้าง การออกเอกสารเบิกวัสดุหรือครุภัณฑ์ การออกเอกสารขออนุมัติเบิกจ่าย การออกเอกสารสำคัญเบิก (ฎีกา) ในขั้นตอนของการเงิน และการลงทะเบียนครุภัณฑ์ของเจ้าหน้าที่พัสดุ โดยมหาวิทยาลัยจะต้องมีการรายงายผลการใช้จ่ายงบประมาณแก่สภามหาวิทยาลัยตามช่วงเวลาต่าง ๆ และรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณแก่สำนักงบประมาณตามที่มีการร้องขอ เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณจะต้องมีการตรวจสอบการใช้จ่ายโดยอ้างอิง GFMIF 14 หลัก และ GFMIF 16 หลักให้ตรงกับข้อมูลของกรมบัญชีกลางด้วย ในแต่ละกระบวนการการทำงานที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าจะต้องมีการตรวจสอบอย่างละเอียดเสมอ ไม่ว่าการอ้างอิงถึงผลผลิต การอ้างอิงหมวดรายจ่าย การอ้างอิงหมายเลข GFMIS ตั้งแต่กระบวนการจัดทำแผน การซื้อหรือจ้าง ให้เป็นไปตามรหัสงบประมาณของสำนักงบประมาณ แต่ละขั้นตอนจำเป็นต้องมีข้อมูลไว้อ้างอิงเป็นหลักฐาน ทั้งรายละเอียดโครงการและวงเงินงบประมาณที่อนุมัติจัดสรร ตลอดจนการส่งผลการดำเนินการโครงการ เพื่อประกอบการวางแผนการอนุมัติโครงการและงบประมาณในปีงบประมาณต่อไป อีกทั้งการเรียกดูข้อมูลโครงการงบประมาณตลอดจนการบริหารจัดการข้อมูลที่ดำเนินการแล้วให้พร้อม

สำหรับการรายงานที่เป็นปัจจุบันในแต่ละขั้นตอนต้องใช้เวลาและบุคลากรในการตรวจสอบและประมวลผลค่อนข้างนาน

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการทุกขั้นตอนสามารถดำเนินการกรอกข้อมูลและส่งข้อมูลในรูปแบบเดียวกันและสามารถนำข้อมูลของแต่ละศูนย์ต้นทุนมาวิเคราะห์ประมวลผลตลอดจนเจ้าของโครงการสามารถตรวจสอบสถานะภาพโครงการและงบประมาณได้ตลอดเวลา จึงได้มีการวางระบบและออกแบบการดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ ให้อยู่ในรูปแบบการดำเนินการผ่านทางระบบสารสนเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผนที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

2. เพื่อหาประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผนที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของระบบงานสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผนที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ซึ่งมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐาน

1.1 ข้อมูลหน่วยงาน (ศูนย์ต้นทุน)

1.2 ข้อมูลประเภทงบประมาณ

1.3 ข้อมูลหมวดรายจ่าย

1.4 ข้อมูลผลผลิต

1.5 ข้อมูล GFMIS 14 หลัก

1.6 ข้อมูล GFMIS 16 หลัก

1.7 ข้อมูลประเภทวัสดุ

1.8 ข้อมูลเภทครุภัณฑ์

1.9 ข้อมูลประเภทสถานะครุภัณฑ์

1.10 ข้อมูลตัวแทนจำหน่าย

1.11 ข้อมูลกรรมการตรวจรับพัสดุ

1.12 ข้อมูลเจ้าหน้าที่พัสดุ

1.13 ประเภทการจัดจ้าง

2. ความสามารถของระบบ

2.1 สามารถจัดการข้อมูลของผู้ใช้งานในระบบ และ กำหนดสิทธิการเข้าใช้งานระดับในโปรแกรม ระดับศูนย์ต้นทุน และ เมนูการใช้งาน

2.2 สามารถจัดการข้อมูลพื้นฐานของระบบงาน

2.3 สามารถจัดการข้อมูล GFMIS ในการเชื่อมโยงกับข้อมูลผลผลิตและหมวดเงินเปลี่ยนไปตามแต่ละปีงบประมาณ

2.4 สามารถจัดการข้อมูลแผนงาน ยุทธศาสตร์ และ โครงการ โดยทำการเชื่อมโยงโครงการกับผลผลิต

2.5 สามารถเชื่อมโยงความสันพันธ์ แผนงาน ยุทธศาสตร์และโครงการ

2.6 สามารถจัดการข้อมูลโครงการย่อยหรือกิจกรรม โดยทำการเชื่อมโยงกับโครงการ

2.7 สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์โครงการย่อยกับหมวดเงิน ผลผลิต GFMIS 14 หลัก และ GFMIS 16 หลัก

2.8 สามารถบันทึกข้อมูลงบประมาณกลาง แบ่งตามประเภทงบประมาณ ผลผลิต หมวดเงิน

2.9 สามารถบันทึกการจัดสรรงบประมานโดยแยกตามประเภทงบประมาณให้แก่ศูนย์ต้นทุนต่าง ๆ

2.10 สามารถจัดการข้อมูลโครงการย่อยและจำนวนเงินงบประมาณ แยกตามศูนย์ต้นทุน แผนงาน ยุทธศาสตร์ โครงการ และโครงการย่อยตามแต่ละปีงบประมาณ

2.11 สามารถอนุมัติโครงการย่อยตามจำนวนเงินที่ต้องการ (กรณีไม่อนุมัติ 100 เปอร์เซ็นต์) ได้

2.12 สามารถโอนงบประมาณกลางไปยังโครงการย่อยต่าง ๆ กรณีการบันทึกขอใช้งบประมาณนอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรปกติ

2.13 สามารถโอนงบประมาณระหว่างศูนย์ต้นทุนหรือการโอนงบประมาณระหว่างโครงการย่อย โดยกำหนดเงื่อนไขตามประเภทงบประมาณ ผลผลิต และหมวดเงิน

2.14 สารมารถปรับลดยอดเงินงบประมาณเข้างบประมาณกลางกรณีการใช้เงินงบประมาณของแต่ละโครงการย่อยไม่หมดหรือกรณีอื่น ๆ โดนการกำหนดเงื่อนไขตามประเภทงบประมาณ ผลผลิต และหมวดเงิน

2.15 สามารถทำรายการขอซื้อ ขอจ้างหรือขอเบิก พร้อมออกเอกสารผ่านระบบตามงบประมาณที่จัดสรรได้

2.16 สามารถทำรายการสั่งซื้อหรือสั่งจ้างพร้อมออกเอกสารผ่านระบบตามเอกสารขอซื้อหรือขอจ้างได้

2.17 สามารถทำรายการตรวจรับพร้อมออกเอกสารผ่านระบบตามเอกสารสั่งซื้อหรือสั่งจ้างได้

2.18 สามารถออกเอกสารเบิกวัสดุหรือครุภัณฑ์ และ เอกสารขออนุมัติเบิกจ่ายได้หลังจากทำการตรวจรับ

2.19 สามารถทำรายการขอเบิก (ใบสำคัญเบิก) พร้อมออกเอกสารผ่านระบบตามเอกสารตรวจรับได้

2.20 สามารถทำรายการอนุมัติขอเบิก (ใบสำคัญเบิก) ผ่านระบบตามเอกสารใบสำคัญเบิกได้

2.21 สามารถลงทะเบียนทรัพย์สินหลังจากการอนุมัติขอเบิก

2.22 สามารถแก้ไขรายละเอียดหรือโอนย้ายครุภัณฑ์ได้

2.23 สามารถประมวลผลค่าเสื่อมราคาตามวันที่กำหนดได้

2.24 สามารถออกเอกสารทะเบียนคุมทรัพย์สินต่อหน่วยได้

2.25 สามารถรายงานข้อมูลพื้นฐานของระบบ

2.26 สารมารถรายงานการจัดสรรงบประมาณตามศูนย์ต้นทุน

2.27 สามารถรายงานงบประมาณกลางแยกตามผลผลิตและหมวดเงิน

2.28 สามารถรายงานข้อมูลแผนงาน ยุทธศาสตร์ โครงการและโครงการย่อย

2.29 สามารถรายงานยอดการขอซื้อจ้างตามงบประมาณที่กำหนดได้

2.30 สามารถรายงานทะเบียนทรัพย์สินได้

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านนโยบายและแผนปฏิบัติงานรวมถึงเจ้าหน้าที่แผนงาน พัสดุและการเงิน จำนวน 22 คน ดังนี้

3.1 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

3.2 เจ้าหน้าที่กองนโยบายและแผน จำนวน 2 คน

3.3 เจ้าหน้าที่พัสดุตามคณะต่างๆ จำนวน 10 คน

3.4 เจ้าหน้าที่การเงิน จำนวน 5 คน

4. ตัวแปรสำหรับการวิจัย

4.1 ตัวแปรอิสระประกอบด้วยระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผนที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

4.2 ตัวแปรตามประกอบด้วยประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผนที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจในการใช้งานระบบ หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผนที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีแล้ว เพื่อหาประสิทธิภาพการทำงานของระบบผ่านระบบเครือข่ายเครือข่าย ผู้วิจัยได้ทำแบบสอบถามประเมินการหาประสิทธิภาพของระบบที่พัฒนาขึ้น แบ่งการทดสอบการหาประสิทธิภาพของระบบออกเป็น 4 ด้าน โดยการทดสอบด้วยวิธี Black Box Testing ผลวิเคราะห์แบบประเมินความคิดเห็นจากผู้บริหาร เจ้าหน้ากองนโยบายและแผน เจ้าหน้าที่พัสดุในมหาวิทยาลัย รวมทั้งสิ้น 19 คน โดยใช้เกณฑ์วัด 5 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 หมายถึง ระดับปรับปรุง
ระดับที่ 2 หมายถึง ระดับพอใช้
ระดับที่ 3 หมายถึง ระดับปานกลาง
ระดับที่ 4 หมายถึง ระดับดี
ระดับที่ 5 หมายถึง ระดับดีมาก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 3 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 วิธีดำเนินการทดสอบระบบ ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ทดสอบโปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผนที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวประสิทธิภาพระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผนที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีลักษณะแบบสอบถามชนิดมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเกิร์ต (Likert) โดยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่พัสดุ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผนที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended form) หากเกิดข้อผิดพลาดของระบบและมีข้อเสนอแนะต่างๆ

ในขั้นตอนการทดสอบระบบผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของผู้ประเมินมาแก้ไขปรับปรุงระบบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการใช้แบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยหาคุณภาพดังนี้

ความตรง (Validity) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการตรวจสอบความชัดเจนของการตรวจสอบความชัดเจนของการใช้ภาษา และการครอบคลุมของเนื้อหากับวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 117)

คะแนน +1 หมายถึง ข้อคำถามที่แน่ใจว่าวัดได้ตรงกับวัตถุประสงค์

คะแนน 0 หมายถึง ข้อคำถามที่ไม่แน่ใจว่าวัดได้ตรงกับวัตถุประสงค์

คะแนน -1 หมายถึง ข้อคำถามที่แน่ใจว่าไม่ตรงกับวัตถุประสงค์

การพัฒนาระบบ

ระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผนที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้ดำเนินงานตามขั้นตอนการพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle) โดยแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการวางแผนระบบ ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ดังนี้

1.1 การกำหนดปัญหา

1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงงาน

1.3 การเลือกวิธีการแก้ปัญหา

1.4 การศึกษาความเป็นไปได้

1.5 การกำหนดระยะเวลา

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ระบบ ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ระบบงานปัจจุบัน

2.2 รวบรวมข้อมูลและความต้องการในด้านต่าง ๆ จากนั้นนำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปเป็นข้อกำหนดให้มีความถูกต้องและชัดเจน

2.3 นำข้อกำหนดมาพัฒนาออกมาเป็นความต้องการของระบบใหม่

2.4 สร้างแบบจำลองกระบวนการ (Data Flow Diagram : DFD)

2.5 สร้างแบบจำลองข้อมูล (Entity Relationship Diagram : ERD)

2.6 รวบรวมเอกสารที่สร้างขึ้นมาจัดทำเป็นข้อเสนอระบบ (System Proposal) เพื่อยื่นต่อคณะกรรมการหรือผู้มีอำนาจการตัดสินใจ ให้รับรองโครงการ

3. ขั้นตอนการพัฒนาและออกแบบระบบ ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ดังนี้

3.1 การออกแบบส่วนผลลัพธ์

3.2 การออกแบบข้อมูลนำเข้าและรูปแบบการนำเข้า

3.3 การออกแบบแฟ้มข้อมูล

3.4 การออกแบบเครือข่าย

3.5 การออกแบบโปรแกรมและวิธีการประมวลผล

3.6 การสร้างส่วนประกอบซอฟต์แวร์

4. ขั้นตอนการนำไปใช้ ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ดังนี้

4.1 ทดสอบโปรแกรม ตรวจสอบความผิดพลาดโปรแกรม สำหรับขั้นตอนในการทดสอบ ผู้ศึกษาได้แบ่งขั้นตอนการทดสอบเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและค้นหาจุดบกพร่องของระบบที่พัฒนาขึ้น โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

4.1.1 การทดสอบหน่วยย่อย (Unit Testing) เป็นการทดสอบโดยผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องและค้นหาข้อผิดพลาดเชิงตรรกะ (Logic Error) ที่เกิดขึ้นภายในแต่ละฟังก์ชันการทำงานทีละฟังก์ชัน ซึ่งใช้เทคนิคในการทดสอบแบบ Black Box Testing

4.1.2 การทดสอบระบบ (System Testing) เป็นการตรวจสอบการทำงานทั้งระบบว่าโปรแกรมสามารถจะทำงานร่วมกันโดยไม่เกิดความผิดพลาด ซึ่งจะมีการทดสอบฟังก์ชันการทำงานส่วนต่าง ๆ ว่าทำงานได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนตามความต้องการหรือไม่

4.1.3 การทดสอบในขั้นแอลฟา (Alpha Testing) เป็นการทดสอบเพื่อหาข้อบกพร่องของระบบ โดยผู้วิจัยทำกรจำลองผู้ใช้งานและจำลองข้อมูลเพื่อใช้ในการประมวลผลค้นหาข้อผิดพลาดของระบบ และทำการแก้ไขปรับปรุงระบบ

4.2 การจัดทำเอกสารคู่มือการใช้งานโปรแกรม

หลังจากทำการทดสอบระบบเรียบร้อยแล้ว จัดทำเอกสารคู่มือการใช้งานเพื่ออธิบายถึงขั้นตอนการใช้งานระบบในแต่ละฟังก์ชันการทำงาน เช่น การลงชื่อเข้าใช้งาน การบันทึกข้อมูลนักศึกษา การดูรายงาน การสืบค้นข้อมูล เป็นต้น เพื่อให้ผู้ใช้งานได้ศึกษาและสามารถใช้งานระบบได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

4.3 การจัดทำเอกสารเกี่ยวกับระบบงาน

4.4 ฝึกอบรมและประเมินผลระบบภายหลังการติดตั้ง

5. ขั้นตอนการบำรุงรักษาระบบ ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ดังนี้

5.1 การบำรุงรักษา

5.2 การเพิ่มเติมคุณสมบัติใหม่ๆ เข้าไปในระบบ

5.3 การสนับสนุนงานผู้ใช้งาน

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี แบ่งการใช้งานเป็นระบบย่อยๆเพื่อให้ง่ายต่อการจัดการผู้ใช้งาน ดังต่อไปนี้

1. ระบบจัดการผู้ใช้งาน (AdminPBBS)
2. ระบบงานแผนงาน (Plan)
3. ระบบงานจัดซื้อจัดจ้างและขอเบิก (Department)
4. ระบบงานการเงิน (Account)

5. ระบบลงทะเบียนครุภัณฑ์ (Inventory)

สรุปผลการวิจัย

ศึกษาระบบการการบริหารงานนโยบายและแผนจนถึงกระบวนการการเงินระบบเดิมในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของมหาวิทยาลัยที่ผ่านมา ในการดำเนินการกองนโยบายและแผนกำหนดให้ศูนย์ต้นทุนในมหาวิทยาลัยเขียนโครงการเพื่อประกอบผลการพิจารณาจัดสรรงบประมาณในปีงบประมาณนั้น ๆ โดยแต่ละหน่วยงานจะต้องเขียนโครงการตามแบบฟอร์มที่กองนโยบายและแผนกำหนด ทำการพิมพ์ข้อมูลออกมาจัดส่งในรูปแบบกระดาษและไฟล์ข้อมูลมายังกองนโยบายและแผน จากนั้นเจ้าหน้าที่กองนโยบายและแผนนำข้อมูลมาจำแนก คัดกรอง วิเคราะห์ จัดเรียงไฟล์ข้อมูล เพื่อให้ผู้บริหารพิจารณา หลังจากผู้บริหารพิจารณาแล้วจะต้องแจ้งผลการพิจารณางบประมาณโครงงานกลับไปยังศูนย์ต้นทุนต่าง ๆ แล้วศูนย์ต้นทุนจะดำเนินการขออนุมัติดำเนินการโครงการที่ได้รับมาไปยังกองนโยบายและแผนเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของผลผลิต หมวดเงิน และจำนวนเงินให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการนั้น ๆ และเสนอผู้บริหารอนุมัติ เมื่อผู้บริหารอนุมติจะต้องแจ้งผลการอนุมัติกลับไปยังศูนย์ต้นทุนต่าง ๆ โดยในส่วนงบประมาณแผ่นดินทั้งหมดต้องสอดคล้องกับงบประมาณที่สำนักงบประมาณกำหนดมาให้ถูกต้องตามรหัสงบประมาณด้วยโดยอ้างอิงถึง ผลผลิต หมวดรายจ่าย GFMIS 14 หลัก และ GFMIS 16 หลัก ในขั้นตอนการซื้อจ้าง ประกอบไปด้วยการขออนุมัติซื้อหรือจ้าง การสั่งซื้อหรือจ้าง การตรวจรับวัสดุครุภัณฑ์หรือสิ่งปลูกสร้าง การออกเอกสารเบิกวัสดุหรือครุภัณฑ์ การออกเอกสารขออนุมัติเบิกจ่าย การออกเอกสารสำคัญเบิก (ฎีกา) ในขั้นตอนของการเงิน และการลงทะเบียนครุภัณฑ์ของเจ้าหน้าที่พัสดุ โดยมหาวิทยาลัยจะต้องมีการรายงายผลการใช้จ่ายงบประมาณแก่สภามหาวิทยาลัยตามช่วงเวลาต่าง ๆ และรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณแก่สำนักงบประมาณตามที่มีการร้องขอ เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณจะต้องมีการตรวจสอบการใช้จ่ายโดยอ้างอิง GFMIF 14 หลัก และ GFMIF 16 หลัก ให้ตรงกับข้อมูลของกรมบัญชีกลางด้วย ผลการสร้างระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผนที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ด้านความสามารถของระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผนที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีที่ได้พัฒนาขึ้นเป็นระบบที่สนับสนุนการทำงานด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการแผนงาน (โครงสร้างแผนงาน) การจัดสรรงบประมาณ การขออนุมัติโครงการและกิจกรรม การจัดซื้อจัดจ้าง/ขอเบิก การออกเอกสารและอนุมัติใบสำคัญเบิก การลงทะเบียนทรัพย์สิน การสรุปผลการจัดสรรงบประมาณ การสรุปผลการใช้จ่ายงบประมาณ โดยการทำงานทั้งหมดจะถูกจัดเก็บบนเครื่องคอมพิวเตอร์ สามารถลดปัญหาการจัดการเอกสาร การค้นหาเอกสาร การตรวจสอบ การจัดทำรายงาน ซึ่งสามารถเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการปฏิบัติงาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผนมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และการประเมินประสิทธิภาพของระบบผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้งาน ได้ประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผนมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีความสามารถ ในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน การจัดการข้อมูลผู้ใช้ระบบ การจัดการข้อมูลโครงสร้างแผนงาน การจัดการข้อมูลการจัดสรรงบประมาณ การจัดการข้อมูลในการเชื่อมโยงโครงการกับผลผลิต การจัดการข้อมูลกิจกรรมเชื่อมโยงกับโครงการ ประเภทงบประมาณ หมวดเงิน และ รหัส GFMIS การจัดการข้อมูลการขอซื้อจ้าง/ขอเบิก การจัดการข้อมูลสั่งซื้อจ้าง การจัดการข้อมูลตรวจรับงานซื้อจ้าง การจัดการข้อมูลเอกสารใบสำคัญเบิก การจัดการข้อมูลทะเบียนทรัพย์สิน และการกำหนดสิทธิผู้ใช้งาน ให้สอดคล้องกับการทำงานของทุกศูนย์ต้นทุน เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการพัฒนาระบบสารสนเทศ ตามความต้องการเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลให้มากที่สุด

2. ผลการทดสอบแบบประเมินประสิทธิภาพของการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานนโยบายและแผนมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยสรุปเป็นภาพรวมทั้ง 3 ด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้ ผลการทดสอบด้านการติดต่อระหว่างโปรแกรมผู้ใช้งาน เท่ากับ 3.99 อยู่ในระดับ มาก ผลการทดสอบประสิทธิภาพด้านการประมวลผลของโปรแกรมระบบ เท่ากับ 4.57 อยู่ในระดับ มากที่สุด ผลการทดสอบด้านสิทธิและความปลอดภัยของระบบโปรแกรม เท่ากับ 4.56 อยู่ในระดับ มากที่สุด จากผลการวิจัยพบว่า การนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศด้านคอมพิวเตอร์เข้ามาประยุกต์ใช้งาน มีความสามารถในการบันทึกและการจัดการฐานข้อมูล ควบคุมดูแลรักษาความปลอดภัยในการใช้งานในระบบโดยผู้ดูแลระบบ ดังนั้นจึงควรเพิ่มระบบการสำรองฐานข้อมูล เพื่อสามารถเรียกข้อมูลกลับมาใช้ทันที การออกแบบระบบฐานข้อมูลทำได้ดี แต่ควรคำนึงถึงเนื้อที่สำรองของดิสก์ ซึ่งอาจจะมีผลต่อเนื้อที่ของดิสก์และความเร็วในการทำงาน ควรมีการปรับปรุงในส่วนการติดต่อกับผู้ใช้ระบบ (User Interface) ให้มีความอ่อนตัวมากยิ่งขึ้น ก็จะทำให้เป็นระบบที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

กิตติ ภักดีวัฒนะกุล. คัมภีร์ระบบสารสนเทศ. กรุงเทพฯ: เคทีพี คอมพ์ แอนด์ คอนซัลท์, 2546.

กิตติ ภักดีวัฒนะกุล และจำลอง ครูอุตสาหะ. ระบบฐานข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: เคทีพี คอมพ์ แอนด์ คอนซัลท์, 2550.

กิตติ ภักดีวัฒนะกุล และพนิดา พานิชกุล. วิศวกรรมซอฟต์แวร์ (Software Engineering). กรุงเทพฯ: เคทีพี คอมพ์ แอนด์ คอนซัลท์, 2550.

แกมกาญจน์ สมประเสริฐศรี. “สารนิเทศ,” วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Journal). 11, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2547): 34-40.

โกวัฒน์ เทศบุตร. การวิเคราะห์และพัฒนาระบบ. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.

ครรชิต มาลัยวงศ์. ระบบสารสนเทศกับการบริหาร. กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2539.

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2548.

บังอร มากดี. ระบบการจัดการฐานข้อมูล. อุบลราชธานี: โปรแกรมวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2544.

บังอร โสฬร. สถิติเบื้องต้นสำหรับงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2554.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2543.

พิชัย เหลืองอรุณ. ความรู้เกี่ยวกับระบบสารสนเทศ. (ออนไลน์) 18 กันยายน 2548 (อ้างเมื่อ 8 สิงหาคม 2557). จาก http://www.thaigoodview.com/library/teachershow/
bangkok/pichai_l/it01/itsystem.htm

วรรณวิภา ติตถะสิริ. คู่มือเรียน SQL ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ: โปรวิชั่น , 2548.

วิเลิศวัฒน์ หนูแสง. การศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจในการใช้งานระบบสารสนเทศนักศึกษาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2553.

ศุภิสราพร สุธาทิพยะรัตน์. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ: ไอดีซี อินโฟ ดิสทริบิวเตอร์ เซ็นเตอร์, 2548.

สัลยุทธ์ สว่างวรรณ. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า, 2545.

สุวัฒน์ บรรลือ. การพัฒนาระบบงานลงทะเบียนเรียนในสถาบันการศึกษาผ่านเครือข่ายอินเตอร์เน็ต. สารนิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2544.

โอภาส เอี่ยมสิริวงค์. การวิเคราะห์และออกแบบระบบ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2549.
การวิเคราะห์และออกแบบระบบ (System Analysis and Design). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2555.

Blaustein, Eric Barry. “Managing Management Information System (MIS) Development in federal Government,” Dissertation Abstracts International. 45 (November 1984): 1517-A.

Brophy, J. Teaching Problem Student. New York: The Gilford, 1996.

Burden, Paul R. Classroom Management and Discipline. New York: Longman, 1999.

Catheina, Yi-Fang Ku. “A Critical Success Factor Study of Management Information Systems Downsizing: From Management Information Systems Managers Perspectives” Dissertation Abstract International 55, (April 2007): 3022-A.

Colville-Hall, S. Responsible Classroom Management : Building a Democratic Learning Community. (online) 2004 (ciled September 2 006) Availale From:

https://www3.uakron.edu/education/safeschools/CLASS/Class.html

Jonson-Reid, Melissa, Dot Kontak. and Sandra Mueller. “Developing a Management Information System for School Social Worker : A Field-University Partnership,” Social Word in Education. 23, 4(October 2001) : 198-211.

Jo Tondeur. CT Integration in the Classroom : Challenging the Potential of a School Policy. Ghent: University Belgium, 2006.

Gwaitney, Robert Alan. “A Model Management Information System for an Inatitution of Higher Education,” Dissertation Abstracts International. 43 (November 1982): 1367-A.

Laudon, Kenneth C. and J.P. Laudon. Management information systems: Managing the digital Firm. 7th ed Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall, 2001.

Lobban, Dillion Milton. “The Evolution of Computer- base Information Technology in a New Jersey School District : a Case Study ,” Dissertation Abstracts International. 59, 6(December 1998) :1853.

Laurie, William. Testing Overview and Black Box Testing Techniques, n.p., 2004.

Richard Heeks. “Public Sector Management Information System,” Dissertation Abstract International 55, (April 2010): 3073-A.

Stair, R. N. Principles of Information System : A Managerial Approach. 2nd ed. Massachusetts: Boys-Fraser, 1996.

Thomas, James Cassidy. “Data for Decisions in Developing Education System : Analysis of a Computer-Based Education Management Information System in the Area Republic of Egypt” Dissertation Abstract International 51, 9 (March 2000): 2936-A.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านโดยใช้การสอบแบบเห็นโจทย์ล่วงหน้าร่วมกับการทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์

ณรัช ไชยชนะ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 44000
E-mail: narach.ch@urbu.ac.th
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิทย์ สิมมาทัน อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ดร.พงศ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านโดยใช้การสอบแบบเห็นโจทย์ล่วงหน้าร่วมกับการทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์ และ 2) ศึกษาผลจากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านโดยใช้การสอบแบบเห็นโจทย์ล่วงหน้าร่วมกับการทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์ศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา หลักสูตรและการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลและการวิจัยทางการศึกษา จำนวน 9 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เพื่อสังเคราะห์ร่างรูปแบบด้วยวิธีสนทนากลุ่ม และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ระยะที่ 2 เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจ โดยทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 99 คน ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 2 หมู่เรียน เป็นกลุ่มทดลอง 49 คน และกลุ่มควบคุม 50 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test Independent Samples

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านโดยใช้การสอบแบบเห็นโจทย์ล่วงหน้าร่วมกับการทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์ มีองค์ประกอบพื้นฐาน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ, วัตถุประสงค์, กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล แบ่งโครงสร้างเชิงเวลาออกเป็น 3 ส่วน คือ ก่อนเรียน (Pre-Class), ในชั้นเรียน (In-Class) และหลังเรียน (Post-Class) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นเรียกว่า รูปแบบ SQUARe มาจากตัวอักษรย่อของกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ Study (ศึกษาเนื้อหา), Quiz (ทดสอบ), Understand (ทำความเข้าใจ), Apply (ประยุกต์ใช้) และ Review & Remedial (ทบทวนและซ่อมเสริม) รูปแบบ SQUARe มีความเหมาะสมในระดับมาก และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ SQUARe สูงกว่าผู้เรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบ SQUARe ในระดับมาก

คำสำคัญ: ห้องเรียนกลับด้าน, การสอบแบบเห็นโจทย์ล่วงหน้า, การทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์

Received: February 18, 2018, Accepted March 5, 2018

The Development of an Instructional Model Based on Flipped Classroom Concept by Using Seen Examination with Computer-Based Testing

Narach Chaichana, Ph.D. Candidate in the Computer Education Program, Rajabhat Mahasarakham University
Assistant Professor Dr.Prawit Simmatun, Faculty of Education, Rajabhat Mahasarakham University
Dr. Pongthorn Popoonsak, Faculty of Education, Rajabhat Mahasarakham University

Abstract

The purposes of this study were to: 1) develop the instructional model based on flipped classroom concept by using seen examination with computer-based testing, and 2) study the learning outcomes from the developed model. The research procedures were divided into two phases. The first phase was the instructional model development based on flipped classroom concept by using seen examination with computer-based testing. The samples groups were 9 experts in computer education, educational technology, curriculum and instruction, measurement and evaluation, and educational research selected by purposive sampling for synthesizing the model through focus group discussion, and 5 instructional specialists selected by purposive sampling for assessing suitability of the developed model by using a 5-rating scale questionnaire. The second phase was the learning achievement examination and satisfaction after implementing the developed model. The sample groups were 99 undergraduate students studying at Ubonratchathani Rajabhat University selected by cluster random sampling into the experimental group of 49 students and the control group of 50 students. The collected data were analyzed by using mean, standard deviation and t-test Independent Samples.

The research findings were as follows: 1) the developed model consisted of 4 components as principles, objectives, instructional processes, and evaluation, which included 3 structural stages as Pre-Class, In-Class and Post-Class. The developed model, also called “SQUARe” model, which stands for 5-step learning of activities as Study, Quiz, Understand, Apply, and Review & Remediation. The SQUARe model was suitable at higher level. 2) The students learning achievement of the experimental group was significantly higher than that of the control group learning through the traditional teaching method at .01 level. The experimental group showed satisfaction towards the developed model at higher level.

Keywords: Flipped Classroom, Seen Examination, Computer-Based Testing

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บทนำ

เทคนิควิธีการสอนที่ได้รับความนิยมในปัจจุบันมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันประการหนึ่งคือเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์จากการได้ฝึกลงมือปฏิบัติซึ่งมีข้อดีหลายประการ ที่สำคัญคือมีผลการวิจัยไปในทิศทางเดียวกันว่าสามารถทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนสูงกว่าการสอนแบบปกติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 จึงระบุไว้อย่างชัดเจนในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” อย่างไรก็ดี จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา พบว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทยใช้เทคนิควิธีการสอนแบบบรรยายมากที่สุด

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีรากฐานมาจากปรัชญาการศึกษาพิพัฒนนิยม (Progressivism) ซึ่งส่งผลต่อแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ร่วมสมัยหลายทฤษฎี เทคนิควิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงมีมากมายหลากหลายเทคนิควิธีตามไปด้วย แต่มีข้อจำกัดคือส่วนใหญ่เป็นเทคนิควิธีการสอนที่ใช้เวลามาก ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการนำไปปฏิบัติ สภาพการณ์ที่ขัดแย้งกันนี้สามารถแสดงให้เห็นชัดเจนขึ้นโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ช่องว่าง ดังภาพที่ 1

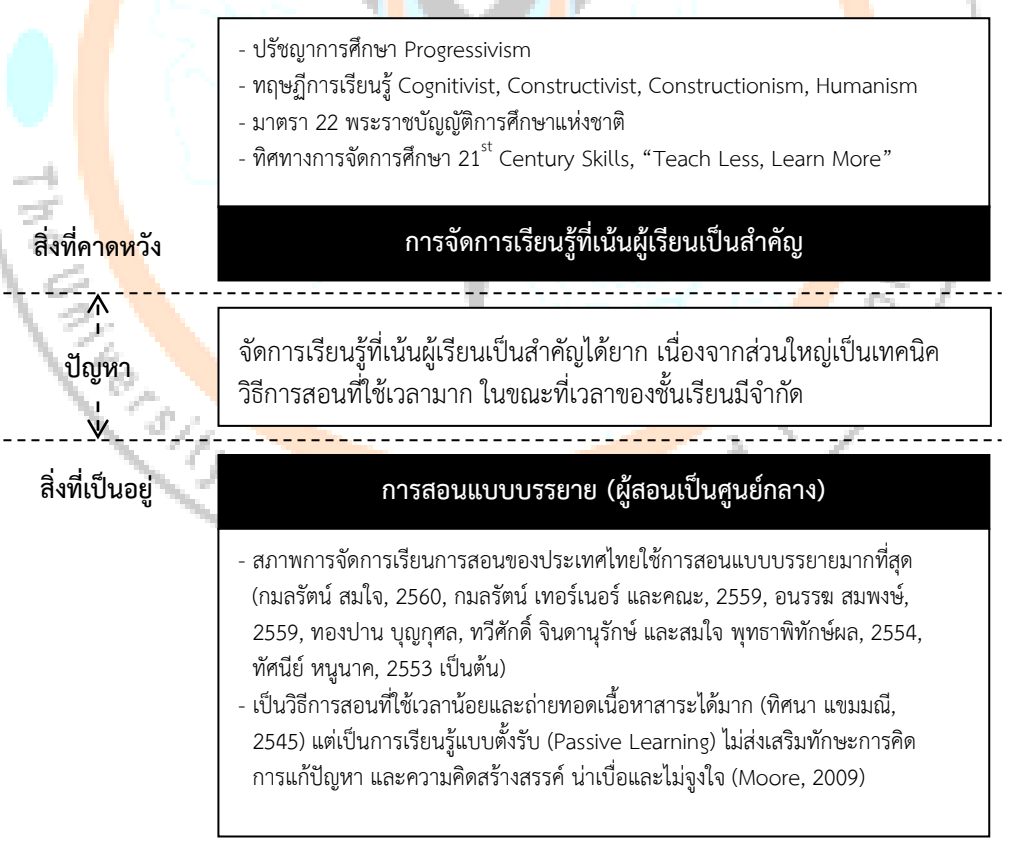

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการด้วย Gap Analysis

แนวคิดหนึ่งที่ช่วยให้ชั้นเรียนมีเวลามากขึ้นได้ คือ ห้องเรียนกลับด้าน Bergmann & Sams (2012)ผู้บัญญัติศัพท์คำว่า Flipped Classroom มีความเชื่อพื้นฐานว่า ช่วงเวลาที่สมองของผู้เรียนได้รับการพัฒนามากที่สุดคือช่วงเวลาของการได้ฝึกลงมือปฏิบัติ ซึ่งผู้เรียนจะเกิดคำถามหรือข้อสงสัยมากมาย และเป็นช่วงเวลาที่ผู้เรียนต้องการให้ผู้สอนอยู่ด้วยมากที่สุด ดังนั้นการฝึกปฏิบัติจึงควรอยู่ในชั้นเรียน โดยนำการสอนไปไว้นอกชั้นเรียนแทน Cynthia Brame (2013) กล่าวว่า แนวคิดห้องเรียนกลับด้านนั้นสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Benjamin Bloom คือเป็นการพัฒนาความรู้อย่างเป็นขั้นตอน จากง่ายไปยาก โดยให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาความรู้ขั้นพื้นฐานนอกชั้นเรียน (พุทธิพิสัยขั้นความรู้ความจำ และความเข้าใจ) แล้วนำมาต่อยอดสู่พุทธิพิสัยขั้นที่สูงขึ้นในชั้นเรียน (ขั้นการนำไปใช้, วิเคราะห์, สังเคราะห์ และประเมินค่า) การศึกษาเนื้อหาล่วงหน้านอกชั้นเรียนจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน และเป็นข้อจำกัดที่ท้าทายนักการศึกษาเพราะเป็นการยากที่จะตรวจสอบได้ว่าผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาล่วงหน้าหรือไม่ มากน้อยเพียงไร

กลยุทธ์การจูงใจให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาล่วงหน้านอกชั้นเรียนที่นำมาใช้ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้านในงานวิจัยนี้ เรียกว่า Seen Examination ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินผลวิธีหนึ่งที่ให้ผู้เรียนล่วงรู้โจทย์ข้อสอบหรือคำถามล่วงหน้าก่อนการทดสอบจริง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เตรียมคำตอบโดยศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่กำหนด เมื่อพิจารณาร่วมกับแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ที่ให้ทัศนะว่าการจูงใจมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ และจะขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไม่ได้ คือความคาดหวังของบุคคลในการทำกิจกรรมให้ประสบผลสำเร็จกับคุณค่าของสิ่งตอบแทนที่ได้รับหลังจากกระทำเสร็จสิ้น (วรรณี ลิมอักษร, 2551) การสอบแบบเห็นโจทย์ล่วงหน้าจึงมีแนวโน้มที่จะสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจได้ในระดับสูง ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้เรียนได้เห็นโจทย์ข้อสอบล่วงหน้าย่อมทำให้ผู้เรียนรับรู้ถึงความเป็นไปได้ของความสำเร็จสูงขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดแรงจูงใจในระดับสูงตามทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) และคะแนนจากการทดสอบเป็นสิ่งล่อใจที่มีความหมายต่อผู้เรียนตามทฤษฎีเครื่องล่อ (Incentive Theory) การสอบแบบเห็นโจทย์ล่วงหน้านี้เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในกับการจัดการเรียนการสอนหลายครั้ง ซึ่งพบว่าสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาล่วงหน้าก่อนเรียนได้เป็นอย่างดี แต่มีข้อจำกัดคือการจัดการสอบใช้เวลาของชั้นเรียนมากเกินไป เพราะต้องจัดที่นั่งสอบ, แจกกระดาษคำถาม-คำตอบ, ตรวจและรวบรวมคะแนน เป็นต้น

การทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์ (Computer-Based Testing: CBT) ช่วยลดเวลาในการจัดการสอบได้ เพราะไม่ต้องแจกและเก็บกระดาษคำถามและคำตอบ ตรวจและรวบรวมคะแนนได้ทันที อีกทั้งยังประหยัดทรัพยากร และมีความถูกต้อง รวดเร็ว ปลอดภัยมากกว่าการสอบแบบดั้งเดิม สามารถเฉลยคำตอบและให้เหตุผลประกอบได้ โดยให้ผู้เรียนทำข้อสอบบนคอมพิวเตอร์ ซึ่งปกติจะเป็นข้อสอบชนิดหลายตัวเลือก Russell, Goldberg & O'Connor (2003) กล่าวว่า การทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์นั้นจะต้อง 1) อนุญาตให้ผู้สอบข้ามไปทำข้อสอบอื่นได้ 2) อนุญาตให้ผู้สอบสามารถตรวจสอบคำตอบในข้อที่ตอบแล้วได้ และ 3) อนุญาตให้ผู้สอบเปลี่ยนคำตอบที่ตอบไปแล้วได้

จากเหตุผลและหลักการดังกล่าว ผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านโดยใช้การสอบแบบเห็นโจทย์ล่วงหน้าร่วมกับการทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์ขึ้น เพื่อเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นทางเลือกในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านโดยใช้การสอบแบบเห็นโจทย์ล่วงหน้าร่วมกับการทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์
2. เพื่อศึกษาผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านโดยใช้การสอบแบบเห็นโจทย์ล่วงหน้าร่วมกับการทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านโดยใช้การสอบแบบเห็นโจทย์ล่วงหน้าร่วมกับการทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์ สูงกว่าผู้เรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์ศึกษา, เทคโนโลยีการศึกษา, หลักสูตรและการเรียนการสอน, การวัดและประเมินผลทางการศึกษา และการวิจัยทางการศึกษา จากหน่วยงานสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาขั้นต่ำระดับปริญญาเอก และ/หรือ มีตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป

กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคอมพิวเตอร์ศึกษา, เทคโนโลยีการศึกษา, หลักสูตรและการเรียนการสอน, การวัดและประเมินผลทางการศึกษา และการวิจัยทางการศึกษา จากหน่วยงานสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาขั้นต่ำระดับปริญญาเอก และมีตำแหน่งทางวิชาการระดับรองศาสตราจารย์ขึ้นไป

กลุ่มที่ 3 นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 1033704 นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ในภาคเรียนที่ 2/2560 จำนวน 6 หมู่เรียน รวม 284 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ความคิดเห็นต่อร่างรูปแบบโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจงเพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบต้นแบบ

กลุ่มที่ 3 นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 1033704 นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ในภาคเรียนที่ 2/2560 จำนวน 2 หมู่เรียน ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง เรียนด้วย

กิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านโดยใช้การสอบแบบเห็นโจทย์ล่วงหน้าร่วมกับการทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์ จำนวน 49 คน และกลุ่มควบคุม เรียนด้วยการสอนแบบปกติ จำนวน 50 คน

เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบบันทึกรายการเชิงสังเคราะห์
2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม
3. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ
4. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ
5. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
6. แบบสอบถามวัดความพึงพอใจ

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. แบบบันทึกรายการเชิงสังเคราะห์

มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้ 1) กำหนดกรอบประเด็นปัญหาที่ต้องการจะศึกษาหรือหาคำตอบ 2) วิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแยกเป็นรายการ 3) ร่างแบบบันทึกรายการเชิงสังเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงของรายการที่วิเคราะห์ โดยสร้างเป็นตารางเชิงแจกแจงความถี่ 4) นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษาและถ้อยคำที่ใช้ แล้วปรับปรุงแก้ไข

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้ 1) กำหนดหัวข้อคำถามประเด็นการสนทนา 2) ร่างแบบบันทึกการสนทนากลุ่มในลักษณะวาระการประชุม เรียกว่า วาระการสนทนากลุ่ม โดยแยกแต่ละหัวข้อคำถามเป็นวาระ โดยวาระสุดท้ายเป็นวาระ เรื่องอื่นๆ 3) ร่างเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม 4) นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มและเอกสารประกอบที่ร่างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม แล้วปรับปรุงแก้ไข

3. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้ 1) กำหนดประเด็นข้อคำถาม 2) กำหนดลักษณะของแบบประเมิน โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน, ความเหมาะสมของรูปแบบ (แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ) และ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (แบบสอบถามปลายเปิด) 3) ร่างแบบประเมินตามประเด็นข้อคำถามและลักษณะที่กำหนดไว้ 4) ร่างเอกสารประกอบ 5) นำแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและเอกสารประกอบที่ร่างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม แล้วปรับปรุงแก้ไข 6) นำแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและเอกสารประกอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ (Index of item-objective congruence: IOC) มากกว่า 0.5 ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00

4. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ

มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้ 1) กำหนดเนื้อหา โดยใช้เนื้อหาจากแผนการจัดการเรียนรู้ปกติ (มคอ.3) รายวิชา 1033704 นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 6 สัปดาห์ ประกอบด้วย

เนื้อหาเรื่อง คอมพิวเตอร์กับการเรียนการสอน, เครือข่ายคอมพิวเตอร์, เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา, กราฟิก, ฝึกปฏิบัติสร้างสื่อวัสดุกราฟิก และสื่อการเรียนการสอน 2) กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ใน มคอ.3 3) กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลแต่ละแผนใช้การวัดประเมินระหว่างเรียน (Formative Assessment) 3 ส่วน ส่วนละ 5 คะแนน คือ คะแนนจากการทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์ต้นคาบเรียน (ขั้น Quiz), คะแนนการทำกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ขั้น Apply) และคะแนนจากการเขียนบันทึกการเรียนรู้ (ขั้น Review & Remedial) รวม 15 คะแนน 4) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ 5 ขั้นตอน 5) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านการวัดและประเมินผล และด้านเทคนิควิธีการ รวม 9 คน ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 6) สร้างสื่อการสอน 7) ประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.53)

5. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้ 1) กำหนดโครงสร้างของแบบทดสอบโดยให้แต่ละเนื้อหามีจำนวนข้อสอบเท่ากันคือ 10 ข้อ รวมทั้งฉบับเป็น 60 ข้อ จากนั้นสร้างตารางกำหนดน้ำหนักจำนวนข้อสอบในแต่ละเนื้อหาให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 2) ร่างข้อสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก ตามสัดส่วนโครงสร้างที่กำหนดไว้ โดยร่างข้อสอบเนื้อหาละ 15 ข้อ รวม 90 ข้อ เพื่อคัดเลือกให้เหลือ 60 ข้อ 3) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้ค่า IOC ในช่วง 0.67 – 1.00 4) นำแบบทดสอบจำนวน 90 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่เคยเรียนรายวิชา 1033704 นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ในภาคเรียนที่ 1/2560 จำนวน 42 คน เพื่อวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ โดยกำหนดให้มีค่าความยากง่าย (Difficulty) อยู่ระหว่าง 0.21 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป พบว่า มีข้อสอบที่นำไปใช้ได้จำนวน 68 ข้อ 5) คัดเลือกข้อสอบจำนวน 60 ข้อ ได้ข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย 0.36 – 0.69 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.36 – 0.93 เมื่อนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับด้วยสูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งฉบับเท่ากับ 0.87

6. แบบสอบถามวัดความพึงพอใจ

มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้ 1) กำหนดประเด็นคำถามให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น 2) กำหนดลักษณะของแบบสอบถามวัดความพึงพอใจโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ระดับความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ (แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ) และ ความคิดเห็นอื่นๆ (แบบสอบถามปลายเปิด) 3) ร่างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจตามประเด็นและลักษณะที่กำหนด 4) นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม แล้วปรับปรุงแก้ไข 5) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้ค่า IOC ในช่วง 0.67 – 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา 8 ขั้นตอน ตามแนวคิดของมนต์ชัย เทียนทอง (2555) แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ระยะ แสดงดังภาพที่ 2

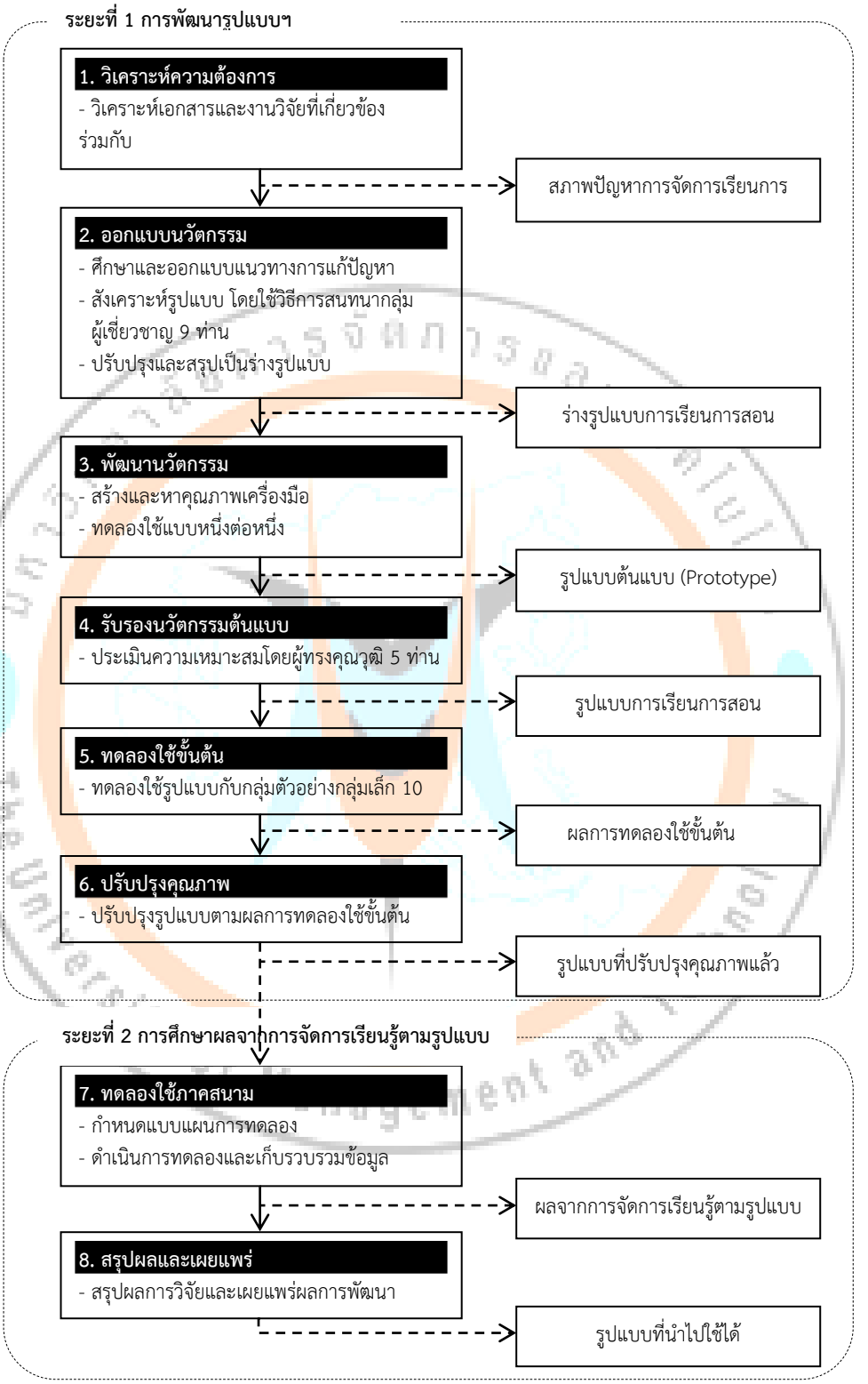

ภาพที่ 2 กระบวนการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน, ความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ และความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบ) ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายจากค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม (หรือความพึงพอใจ) ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม (หรือความพึงพอใจ) ในระดับมาก
2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม (หรือความพึงพอใจ) ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50 หมายถึง ความเหมาะสม (หรือความพึงพอใจ) ในระดับน้อย
1.00 – 1.50 หมายถึง ความเหมาะสม (หรือความพึงพอใจ) ในระดับน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์ประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ ด้วยค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index หรือ E.I.) (บุญชม ศรีสะอาด, 2546) โดยใช้เกณฑ์ดัชนีประสิทธิผลมากกว่า 0.5 ถือว่ามีเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล สามารถทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการหรืออัตราการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหรือก้าวหน้าขึ้นจากความรู้ที่มีอยู่เดิมมากกว่าร้อยละ 50

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติ t-test Independent Samples โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

1.ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านโดยใช้การสอบแบบเห็นโจทย์ล่วงหน้าร่วมกับการทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์ พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นเรียกว่า รูปแบบ SQUARe โดยคำว่า “SQUARe” มาจากตัวอักษรย่อของกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ **S**tudy (ศึกษาเนื้อหา), **Q**uiz (ทดสอบ), **U**nderstand (ทำความเข้าใจ), **A**pply (ประยุกต์ใช้) และ **Re**view & **Re**medial (ทบทวนและซ่อมเสริม) รูปแบบ SQUARe มีองค์ประกอบพื้นฐาน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ, วัตถุประสงค์, กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล มีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบด้านหลักการ ประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, แนวคิดห้องเรียนกลับด้าน, การสอบแบบเห็นโจทย์ล่วงหน้า และการทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์

องค์ประกอบด้านวัตถุประสงค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยผู้เรียนจะได้ฝึกลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในชั้นเรียน

องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนการสอน แบ่งโครงสร้างเชิงเวลาออกเป็น 3 ส่วน คือ Pre-Class (ก่อนเรียน), In-Class (ในชั้นเรียน) และ Post-Class (หลังเรียน) ประกอบด้วยกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) Study (ศึกษาเนื้อหา) เป็นการมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาล่วงหน้านอกชั้นเรียนผ่านแหล่งเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนด เช่น วีดิทัศน์บรรยายการสอน, เอกสารตำรา หรือเว็บไซต์ โดยใช้การสอบแบบเห็นโจทย์ล่วงหน้าเป็นกลยุทธ์สร้างแรงจูงใจ ซึ่งเป็นการบอกเฉพาะโจทย์ข้อสอบ (ไม่บอกตัวเลือก)

2) Quiz (ทดสอบ) เป็นการให้ผู้เรียนทำข้อสอบที่ได้แจ้งไว้บนคอมพิวเตอร์ตั้งแต่เริ่มคาบเรียน โดยผู้เรียนจะได้รับจำนวนข้อสอบเท่ากันแต่จะมีการสุ่มลำดับในการนำเสนอข้อสอบและสุ่มตัวเลือก

3) Understand (ทำความเข้าใจ) เป็นการปรับแก้ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนให้ถูกต้อง โดยเฉลยคำตอบพร้อมเหตุผลเป็นรายข้อบนคอมพิวเตอร์ แสดงร้อยละการเลือกตอบในแต่ละตัวเลือกของผู้เรียนทั้งชั้น จากนั้นจึงแจ้งคะแนนการสอบให้ผู้เรียนทราบเป็นรายบุคคลพร้อมรายชื่อผู้เรียนที่ได้คะแนนสูงสุด 3 อันดับ เพื่อเป็นการเสริมแรง

4) Apply (ประยุกต์ใช้) เป็นการนำความรู้มาฝึกลงมือปฏิบัติ เนื่องจากไม่มีเทคนิควิธีการสอนหรือสื่อการสอนใดที่ใช้ได้ดีที่สุดในทุกสถานการณ์ รูปแบบการสอนนี้จึงให้ผู้สอนมีอิสระในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่กำหนดไว้ หากเป็นกิจกรรมกลุ่ม สามารถนำคะแนนจากขั้น Quiz มาใช้จัดกลุ่มเก่งปานกลาง อ่อน ได้ตามข้อกำหนดของเทคนิควิธีการสอนที่เลือก และใช้การวัดประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขั้นตอนนี้ใช้เวลาของชั้นเรียนมากที่สุด

5) Review & Remedial (ทบทวนและซ่อมเสริม) Review หรือการทบทวน เป็นการให้ผู้เรียนสรุปถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ในลักษณะบันทึกการเรียนรู้ (Learning Log) ด้วยสำนวนภาษาที่ตนเองเข้าใจ มีลักษณะคล้ายการตอบคำถามอัตนัยที่ผู้สอนกำหนดไว้กว้างๆ เกี่ยวกับมโนทัศน์สำคัญ (Key Concepts) โดยผู้เรียนสามารถศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อื่นแล้วนำมาเขียนในบันทึกการเรียนรู้ของตนเองได้ ผู้เรียนแต่ละคนสามารถอ่านบันทึกของเพื่อนในชั้นเรียนและแสดงความคิดเห็นได้ การทบทวนนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวัดประเมินระหว่างเรียน ส่วน Remedial หรือการซ่อมเสริม เป็นส่วนของการช่วยเหลือผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินและผู้เรียนที่ขาดเรียน

องค์ประกอบด้านการประเมินผล ใช้การวัดประเมินระหว่างเรียน (Formative Assessment) เป็นคะแนนเก็บและการปรับปรุง (Revise) ใน 3 ขั้นตอน ได้แก่ คะแนนการทำแบบทดสอบในขั้น Quiz (ทดสอบ), คะแนนจากการวัดประเมินตามสภาพจริงในขั้น Apply (ประยุกต์ใช้) และคะแนนจากการเขียนบันทึกการเรียนรู้ในขั้น Review & Remedial (ทบทวนและซ่อมเสริม) ส่วนการวัดประเมินสรุป (Summative Assessment) ใช้การสอบกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียนตามตารางสอบ

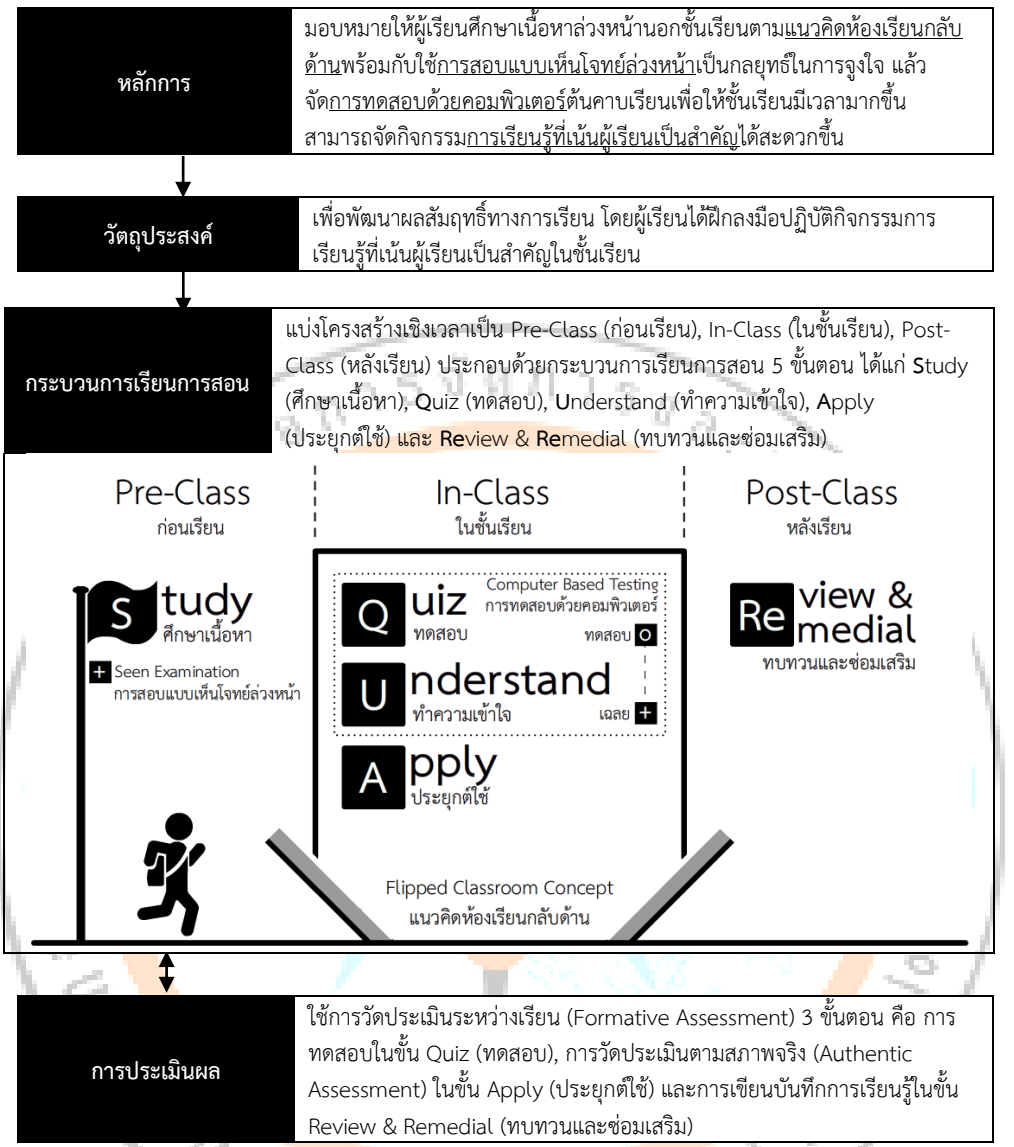

ภาพที่ 3 แบบจำลองรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านโดยใช้การสอบแบบเห็นโจทย์ล่วงหน้าร่วมกับการทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์ (The SQUARe Model)

รูปแบบ SQUARe มีผลการประเมินความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.46, S.D. = 0.50) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 *ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ SQUARe*

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		ระดับความเหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านองค์ประกอบ			
1. ความเหมาะสมขององค์ประกอบพื้นฐาน (มี 4 องค์ประกอบ)	4.40	0.55	มาก
2. ความเหมาะสมขององค์ประกอบด้านหลักการ	4.60	0.55	มากที่สุด
3. ความเหมาะสมขององค์ประกอบด้านวัตถุประสงค์	4.20	0.45	มาก
4. ความเหมาะสมขององค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนการสอน	4.40	0.55	มาก
5. ความเหมาะสมขององค์ประกอบด้านการประเมินผล	4.80	0.45	มากที่สุด
ด้านกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ			
6. ความเหมาะสมของการจัดโครงสร้าง (เชิงเวลา) เป็น 3 ส่วน	4.20	0.45	มาก
7. ความเหมาะสมของการจัดบริบทของขั้นตอนเป็น Computer-Based Activities กับ Student-Center Activities	4.40	0.55	มาก
8. ความเหมาะสมของขั้น Study (ศึกษาเนื้อหา)	4.60	0.55	มากที่สุด
9. ความเหมาะสมของขั้น Quiz (ทดสอบ)	4.80	0.45	มากที่สุด
10. ความเหมาะสมของขั้น Understand (ทำความเข้าใจ)	4.20	0.45	มาก
11. ความเหมาะสมของขั้น Apply (ประยุกต์ใช้)	4.60	0.55	มากที่สุด
12. ความเหมาะสมของขั้น Review & Remedial (ทบทวนและซ่อมเสริม)	4.60	0.55	มากที่สุด
ด้านการนำไปใช้			
13. ความเหมาะสมของการนำไปใช้โดยภาพรวม	4.20	0.45	มาก
รวม	**4.46**	**0.50**	**มาก**

2. ผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ SQUARe

2.1 การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ SQUARe มีค่าดัชนีประสิทธิผล E.I. = 0.72 (ตารางที่ 2) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 0.5 ที่กำหนด สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ SQUARe เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล สามารถทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการหรืออัตราการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหรือก้าวหน้าขึ้นจากความรู้ที่มีอยู่เดิมมากกว่าร้อยละ 50

ตารางที่ 2 *ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ SQUARe*

ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน	ผลรวมคะแนนทดสอบหลังเรียน	จำนวนผู้เรียน x คะแนนเต็ม (49 คน x 60 คะแนน)	ดัชนีประสิทธิผล E.I.
934	2372	2940	**0.72**

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ SQUARe สูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 *ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม*

กลุ่มตัวอย่าง	N	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	df	t	Sig.
กลุ่มทดลอง	49	60	48.41	4.19	97	6.21	.000*
กลุ่มควบคุม	50	60	43.36	3.90	96.13		

หมายเหตุ. *ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

2.3 ผู้เรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ SQUARe มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.49, S.D. = 0.59) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 *ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ SQUARe*

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		ระดับความพึงพอใจ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. การเข้าใช้งานและการเข้าถึงข้อมูล	4.55	0.50	มากที่สุด
2. ความพร้อมของอุปกรณ์การสอน	4.31	0.55	มาก
3. การศึกษาเนื้อหาจากวีดิทัศน์การสอนนอกชั้นเรียน	4.53	0.54	มากที่สุด
4. คุณภาพของวีดิทัศน์การสอน	4.53	0.50	มากที่สุด
5. การบอกโจทย์คำถามให้ทราบล่วงหน้า	4.53	0.58	มากที่สุด
6. การทดสอบทันทีเมื่อเริ่มคาบเรียน	4.41	0.67	มาก
7. การทดสอบบนคอมพิวเตอร์	4.61	0.61	มากที่สุด
8. การสุ่มลำดับโจทย์คำถามและลำดับตัวเลือก	4.47	0.62	มาก
9. การตรวจและเฉลยคำตอบบนคอมพิวเตอร์	4.45	0.58	มาก
10. การบอกคะแนนร้อยละการตอบของชั้นเรียน	4.53	0.54	มากที่สุด
11. การแจ้งรายชื่อผู้ได้คะแนนสูงสุด 3 อันดับ	4.35	0.66	มาก
12. การจัดกลุ่มโดยใช้คะแนนการทดสอบต้นชั่วโมง	4.45	0.50	มาก
13. ลำดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน	4.43	0.68	มาก
14. ความหลากหลายของกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน	4.37	0.67	มาก
15. การได้ฝึกลงมือปฏิบัติในชั้นเรียน	4.63	0.57	มากที่สุด
16. การได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.55	0.65	มากที่สุด
17. การประเมินผลการทำกิจกรรมในชั้นเรียน	4.41	0.61	มาก
18. การเขียนบันทึกการเรียนรู้หลังเรียน	4.45	0.61	มาก
19. การให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นในบันทึกการเรียนรู้	4.57	0.61	มากที่สุด
20. รูปแบบการเรียนการสอนในลักษณะนี้โดยภาพรวม	4.59	0.57	มากที่สุด
รวม	**4.49**	**0.59**	**มาก**

อภิปรายผลการวิจัย

1.ผู้วิจัยศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านโดยใช้การสอบแบบเห็นโจทย์ล่วงหน้าร่วมกับการทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้แบบบันทึก

รายการเชิงสังเคราะห์จากแนวคิดของ Weil, Joyce & Kluwin (1978), Joyce & Weil (2000), Gunter, Estes & Schwab (1990), Anderson (1997), Arends (1997), Kemp, Morrison & Ross (1998), มนต์ชัย เทียนทอง (2554) และ สมจิต จันทร์ฉาย (2557)) พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนมีองค์ประกอบพื้นฐาน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ, วัตถุประสงค์, กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล สอดคล้องกับการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศด้วยการเรียนรู้กลับทางร่วมกับการเรียนรู้แบบนำตนเองของ มุทิตา หวังคิด (2560) และการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบสภาพแวดล้อมทางการเรียนเสมือนจริงบนเว็บตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ วัชรี แซงบุญเรือง (2590) เมื่อพิจารณาร่วมกับผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ เฉพาะด้านองค์ประกอบ (รายการประเมินข้อที่ 1 – 5) พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.51) รูปแบบ SQUARe แบ่งโครงสร้างเชิงเวลาออกเป็น 3 ส่วน คือ ก่อนเรียน (Pre-Class), ในชั้นเรียน (In-Class) และ หลังเรียน (Post-Class) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Moraros, et al. (2015) และ Lo & Hew (2017) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ SQUARe ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน มีความสอดคล้องกับแนวคิดต่างๆ สรุปได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 *ความสอดคล้องของขั้นตอนการจัดกิจกรรมกับแนวคิดต่างๆ*

ขั้นตอน	แนวคิดที่สอดคล้อง
Study (ศึกษาเนื้อหา)	Traditional Flipped Classroom, Flipped Mastery Classroom, Peer Instruction Flipped Classroom (Byron High School, 2013), Walvoord & Anderson (1998), Novak & Patterson (1998), Baker (2000), Lage, Platt & Tregila (2000), Mazur & Crouch (2001), Salman Khan (2004), Bergmann & Sam (2004) เป็นต้น
Quiz (ทดสอบ)	Peer Instruction Flipped Classroom (Byron High School, 2013), Bishop & Verleger (2013), Seery (2015), Chung Kwan Lo และ Khe Foon Hew (2017)
Understand (ทำความเข้าใจ)	Novak & Patterson (1998), Bergmann & Sam (2004), Bishop & Verleger (2013)
Apply (ประยุกต์ใช้)	Traditional Flipped Classroom, Flipped Mastery Classroom, Peer Instruction Flipped Classroom (Byron High School, 2013), Walvoord & Anderson (1998), Baker (2000), Lage, Platt & Tregila (2000), Salman Khan (2004), Bergmann & Sam (2004), Bishop & Verleger (2013), Seery (2015), Chung Kwan Lo และ Khe Foon Hew (2017) เป็นต้น
Review & Remedial (ทบทวนและซ่อมเสริม)	Flipped Mastery Classroom (Byron High School, 2013), Seery (2015), Chung Kwan Lo และ Khe Foon Hew (2017)

ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ SQUARe โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.51) ทั้งนี้เพราะการพัฒนารูปแบบ SQUARe ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาตามแนวคิดของมนต์ชัย เทียนทอง (2555) วิเคราะห์ความต้องการด้วยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องร่วมกับการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ช่องว่างออกแบบนวัตกรรมโดยการสังเคราะห์เป็นร่างรูปแบบด้วยวิธีการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 9 คน และพัฒนานวัตกรรมโดยสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ตามกระบวนการโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ SQUARe สูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากแนวคิดห้องเรียนกลับด้านทำให้ชั้นเรียนมีเวลาเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในชั้นเรียนได้ ทำให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติตามแนวคิดปรัชญาการศึกษาพิพัฒนนิยม นอกจากนี้วีดิทัศน์การสอนยังช่วยให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาได้ตามความเร็วในการเรียนรู้ของตน ทบทวนเนื้อหาได้ตามต้องการ และซ่อมเสริมผู้เรียนที่ขาดเรียนได้ ค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบหลังเรียนจึงสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิชาภา บุรีกาญจน์ (2556) ที่ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาโดยใช้แนวคิดแบบห้องเรียนกลับด้านที่มีต่อความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การสอบแบบเห็นโจทย์ล่วงหน้าสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาล่วงหน้านอกชั้นเรียนได้จริง ผู้วิจัยพบว่า จำนวนครั้งของการรับชมวีดิทัศน์การสอนก่อนคาบเรียนมากกว่าจำนวนผู้เรียนทุกเนื้อหา อนุมานได้ว่าผู้เรียนส่วนใหญ่หรือทุกคนรับชมวีดิทัศน์การสอนล่วงหน้านอกชั้นเรียนอย่างน้อย 1 ครั้ง เป็นไปตามทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) และทฤษฎีเครื่องล่อ (Incentive Theory) นอกจากนี้ยังพบว่า ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าเรียนตรงตามเวลา มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้หรือคำตอบจากคำถามที่ทราบล่วงหน้า สอดคล้องกับงานวิจัยของนิชาภา บุรีกาญจน์ (2556) ที่พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์เป็นวิธีการจัดสอบที่ประหยัดเวลาและทรัพยากรมาก มีความปลอดภัยสูง สามารถวิเคราะห์คำตอบได้ทันทีทำให้ประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนทั้งในระดับรายชั้นเรียนและรายบุคคล ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับการสอนให้เหมาะสมและทันท่วงที ผู้วิจัยพบว่า ผู้เรียนทุกคนไม่มีปัญหาในการทำแบบทดสอบบนคอมพิวเตอร์

จากที่กล่าวมา จึงทำให้การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ SQUARe มีค่าดัชนีประสิทธิผล 0.72 มากกว่าเกณฑ์ประสิทธิผล 0.50 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิชาภา บุรีกาญจน์ (2556) และชลยา เมาะราษี (2556) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ การศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ SQUARe ยังพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาความพึงพอใจในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดห้องเรียนกลับด้านต่างๆ เช่น อัจฉรา

เชยเชิงวิทย์ (2559), กนิษฐา บางภู่ภมร (2559), อนุศร หงส์ขุนทด (2558) และนภาเพ็ญ ภูหาด (2558) เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาที่จะนำรูปแบบ SQUARe ไปใช้จำเป็นต้องมีความพร้อมด้านจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์และสัญญาณอินเทอร์เน็ตเพราะมีการจัดสอบเป็นรายบุคคล รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นอกจากนี้ หากสถานศึกษาสามารถให้บริการคอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตได้ จะช่วยแก้ปัญหาผู้เรียนที่ไม่มีคอมพิวเตอร์หรืออินเตอร์เน็ตที่บ้านให้สามารถศึกษาเนื้อหาล่วงหน้านอกชั้นเรียนและเขียนบันทึกการเรียนรู้หลังเรียนได้

1.2 รูปแบบ SQUARe เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น สามารถปรับใช้ได้กับหลายเนื้อหาวิชา หลายบริบทการสอน ขึ้นอยู่กับการออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนแต่ละคน สิ่งสำคัญคือการนำเนื้อหาวิชาไปสอนล่วงหน้านอกชั้นเรียนผ่านสื่อเทคโนโลยี โดยสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาด้วยเทคนิคการสอบแบบเห็นโจทย์ล่วงหน้า เวลาของชั้นเรียนเกือบทั้งหมดจึงถูกนำมาใช้กับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ ผู้สอนไม่จำเป็นต้องเฉพาะเจาะจงว่าจะใช้เทคนิควิธีการสอนใด ทั้งนี้เพราะไม่มีเทคนิควิธีการสอนหรือสื่อการสอนใดที่จะใช้ได้ดีที่สุดในทุกสถานการณ์ ขอเพียงให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกลงมือปฏิบัติในชั้นเรียนมากขึ้นก็นับว่าเป็นประโยชน์มากแล้ว

1.3 แม้ว่าผู้สอนจะไม่จำเป็นต้องผลิตวีดิทัศน์การสอนด้วยตนเอง สามารถใช้วีดิทัศน์ที่มีผู้สอนคนอื่นผลิตไว้แล้วได้ แต่หากวีดิทัศน์การสอนมีภาพของผู้สอนอยู่ด้วยจะทำให้เป็นมิตรกับผู้เรียนมากขึ้น

1.4 การนำรูปแบบ SQUARe ไปใช้ ผู้สอนไม่จำเป็นต้องพัฒนาโปรแกรมประยุกต์ (Application) ขึ้นเอง สามารถใช้เครื่องมือที่มีให้ใช้อยู่แล้ว เช่น ใช้ Google Classroom เป็นระบบบริหารจัดการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS), ใช้ Google Form เพื่อทำระบบการทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะไม่มีค่าใช้จ่าย เสถียร และใช้งานง่ายแล้ว ทักษะการใช้เครื่องมือเหล่านี้ยังช่วยให้ผู้เรียนนำไปใช้กับการเรียนในรายวิชาอื่นๆ ได้ด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ SQUARe เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอื่น เช่น การคิดเชิงระบบ, การคิดแก้ปัญหา, การคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น รวมถึงการนำรูปแบบไปใช้กับเนื้อหาวิชาและผู้เรียนลักษณะต่างๆ อย่างกว้างขวาง

2.2 ควรมีการศึกษาผลการใช้เทคนิคการสอบแบบเห็นโจทย์ล่วงหน้ากับการจัดการเรียนการสอนลักษณะอื่นๆ อย่างกว้างขวาง เนื่องจากเป็นเทคนิคที่ใช้กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้จริงและมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องน้อยมาก

2.3 ควรมีการศึกษาการประยุกต์หลักการทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์บนอุปกรณ์อื่น เช่น Tablet หรือ Smart Phone ซึ่งจะช่วยให้หลักการทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์มีการนำไปใช้

ได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะการทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยลดระยะเวลาการจัดสอบได้จริง มีความปลอดภัย และประหยัดทรัพยากร แต่มีข้อจำกัดคือจำเป็นต้องใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

รายการอ้างอิง

กนิษฐา บางภู่ภมร. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

กมลรัตน์ เทอร์เนอร์ และคณะ. (2559, พฤษภาคม-สิงหาคม). สภาพการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข. 26(2), 128-141.

กมลรัตน์ สมใจ. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันบนเว็บที่มีระบบพี่เลี้ยงสนับสนุนเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับอุดมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ชลยา เมาะราษี. (2556). ผลการเรียนที่ใช้วิธีการสอนแบบย้อนกลับร่วมกับห้องเรียนกลับด้านบนเครือข่ายสังคม วิชาการวิเคราะห์และแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

ทองปาน บุญกุศล, ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ และสมใจ พุทธาพิทักษ์ผล. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการถ่ายโยงความรู้ของนักศึกษาพยาบาล: การประชุมวิชาการ ครั้งที่ 8 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. 561-568. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ทัศนีย์ หนูนาค. (2553). ผลของความสอดคล้องของแบบการเรียนกับแบบการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักศึกษา. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ทิศนา แขมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.

นภาเพ็ญ ภูหาด. (2558). การจัดรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านโดยใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารสำหรับพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

นิชาภา บุรีกาญจน์. (2556). ผลการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้แนวคิดแบบห้องเรียนกลับด้านที่มีต่อความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. 2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

_____. (2546). การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

มนต์ชัย เทียนทอง. (2555). ระเบียบวิธีวิจัยทางคอมพิวเตอร์ศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แดแน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.

วรรณี ลิมอักษร. (2556). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). สงขลา: นำศิลป์โฆษณา จำกัด.

วัชรี แซงบุญเรือง. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณภายใต้สภาพแวดล้อมการเรียนเสมือนจริงสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สมจิต จันทร์ฉาย. (2557). การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน. นครปฐม: เพชรเกษมพริ้นติ้ง กรุ๊ป.

อนรรฆ สมพงษ์. (2559). การศึกษาการดำเนินงานโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน: การประชุมวิชาการระดับชาติครุศาสตร์ ครั้งที่ 1. 3-13. กาฬสินธุ์: มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.

อนุศร หงส์ขุนทด. (2558). การพัฒนารูปแบบระบบการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านผ่านสื่อ 3 แบบ ด้านทักษะดนตรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อัจฉรา เชยเชิงวิทย์. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านเครือข่ายสังคม. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

Byron High School Mathematics Department. (2013). Types of Flipped Classroom. Retrieved from https://sites.google.com/a/byron.k12.mn.us/byron-high-school-mathematics-department/flipped-classroom/types-of-the-flipped-classroom.

Bergmann, Jonathan. & Sams, Aaron. (2012). Flip your classroom: reach every student in every class every day. USA: ISTE.

Bishop, Jacob Lowell, & Matthew A. Verleger. (2013). The flipped classroom: A survey of the research. ASEE National Conference Proceedings. Atlanta, GA. 30(9).

Brame, Cynthia J. (2013). Flipping the Classroom. Retrieved from: http://cft.vanderbilt.edu/files/Flipping-the-classroom.pdf

Joyce, B., & Well, M. (2000). Models of teaching (6th ed.). Englewood Cliffs, N.J: Prentice-Hall.

Kemp, J. E., Morrison G. R., & Ross, S. M. (1998). Designing effective instruction (2nd ed.). Columbus: Mervill.

Koeniger, Charlotte. (2014). KHANACADEMY Fact Sheet Data as of February 1, 2014. Retrieved from https://dl.dropboxusercontent.com/u/33330500/KAFactSheet.zip

Lo, Chung Kwan., & Hew, Khe Foon. (2017). A critical review of flipped classroom challenges in K-12 education: possible solutions and recommendations for future research. Research and Practice in Technology Enhanced Learning. 12(4).

Moore, Kenneth D. (2009). Effective instructional strategies: from theory to practice (2nd ed.). USA: SAGE Publication.

Moraros, John., et al. (2015). Flipping for success: evaluating the effectiveness of a novel teaching approach in a graduate level setting. BMC medical education 15. 1, 27.

Novak, Gregor M., & Patterson Evelyn T. (1998). Just-in-Time Teaching : Active Learner Pedagogy with www. Retrieved from http://webphysics.iupui.edu/JITT/ccjitt.html

Russell M., Goldberg A., & O'Connor K. (2003). Computer-Based Testing and Validity: A Look Back and Into the Future. Retrieved fromhttp://www.bc.edu/research/intasc/PDF/ComputerBasedValidity.pdf

Seery, Michael K. (2015). Flipped learning in higher education chemistry: emerging trends and potential directions. Chem. Educ. Res. Pract., 16, 758-768.

Strayer, Jeremy F. (2007). The effects of the classroom flip on the learning environment: A comparison of learning activity in a traditional classroom and a flip classroom that used an intelligent tutoring system. (Doctoral dissertation). USA: The Ohio State University.

Walvood, Barbara E., & Anderson, Virginia Johnson. (1998). Effective Grading: A Tool for Learning and Assessment. USA: Jossey-Bass.

Well, M., Joyce, B., & Kluwin. (1978). Personal models of teaching: expanding your teaching repertoire. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การสังเคราะห์รูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บที่มีการจัดการความรู้ร่วมกับระบบสอนงาน

วัชรา สามาลย์ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
E-mail : pubsurin@secondary33.go.th
ผศ.ดร. ประวิทย์ สิมมาทัน อาจารย์ประจำสาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.ดร.พงศ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์ อาจารย์ประจำสาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังเคราะห์รูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บที่มีการจัดการความรู้ร่วมกับระบบสอนงานสนับสนุน 2) เพื่อศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บ ที่สังเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างคือผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ด้านเทคโนโลยีการศึกษา ด้านการวิจัยการศึกษาและด้านการวัดผลประเมินผล ใช้วิธีการเลือกแบบบอกต่อ จากผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการแนะนำต่อ ๆ กัน จำนวน 9 คน เพื่อร่วมจัดกลุ่มสนทนาและผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บที่มีการจัดการความรู้ร่วมกับระบบสอนงานสนับสนุน ที่สังเคราะห์ขึ้น

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบของการฝึกอบรมครูผ่านเว็บที่มีการจัดการความรู้ร่วมกับระบบสอนงานสนับสนุน มี 4 องค์ประกอบคือ ด้านแนวคิดและทฤษฎี ด้านหลักการของรูปแบบการฝึกอบรม ด้านกระบวนการฝึกอบรมและด้านการวัดผลและประเมินผล ในขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมมี 6 ขั้นตอน เรียกว่า “รูปแบบ G3S2A” 1) ขั้นกำหนดเป้าเรียนรู้ 2) ขั้นสู่การค้นหา 3) ขั้นสร้างมาแบ่งปัน 4) ขั้นคัดสรรเก็บไว้ 5) ขั้นประยุกต์ใช้เกิดผล 6) ขั้นทุกคนชื่นชม 2) รูปแบบของการฝึกอบรมครูผ่านเว็บที่มีการจัดการความรู้ร่วมกับระบบสอนงานสนับสนุน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.70 , S.D. 0.53) สามารถนำไปใช้พัฒนาเป็นรูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บได้

คำสำคัญ: ห้องเรียนกลับด้าน, การสอบแบบเห็นโจทย์ล่วงหน้า, การทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์

Received: February 14, 2018, Accepted March 5, 2018

Synthesis of Web Based Teacher’s Training Model with the Support of Knowledge Management and Coaching System

Watchara Samal, Ph.D. Candidate in the Computer Education Program, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University
Asst.Prof.Dr.Prawit Simmatan, Computer Education Program, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University
Dr. Pongtorn Popoonsak, Computer Education Program, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

Abstract

This research had the objectives to 1) synthesize web based teacher's training model with support of knowledge management and coaching system; and 2) study the suitability of the synthesized web based teacher's training model. The sample group was 9 specialists in training activity, educational technology, educational research and evaluation, selected by snowball sampling. They participated in focus group discussion with 5 specialists selected by purposive sampling in order to evaluate the suitability of the synthesized web based teacher's training model with support of knowledge management and coaching system.

The results indicated that 1. Web based teacher's training model with support of knowledge management and coaching system consists of 4 elements: thought and theory; training method principle; training process; and measurement and evaluation. The training process consists of 6 steps called "G3S2A": 1) Goal of Learning (Goal: G), 2) How to Search (Search: S), 3) Create for Share (Sharing: S), 4) Choose for Storage (Storage: S), 5) Application of Benefits (Application: A), 6) Everyone is Appreciative (Appreciative: A).And that 2. Web based teacher's training model with support of knowledge management and coaching system is suitable at the maximum level ($\overline{X}$,= 4.70, S.D. = 0.53) and can become the teacher training method through website.

Keywords: training through website, knowledge management, coaching system

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บทนำ

การพัฒนาคนให้มีความรู้ ความคิด และความสามารถ มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า เข้มแข็งและมั่นคง คือให้การศึกษา ซึ่งจะส่งผลไปสู่การพัฒนาทุกด้าน การพัฒนาครูถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ วิชัย ตันศิริ (2549, น. 364) ได้กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพที่สำคัญประการหนึ่งคือ การพัฒนาครู เนื่องจากครูเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ดังนั้นครูจึงเป็นเป้าหมายแรกของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (2542, น. 14) ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยในมาตรา 52 หมวด 7 ได้กล่าวถึงการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิตการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากร

ทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพ ชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียม บุคลากรใหม่ และการพัฒนาบุคลากรประจำการต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ ดังนั้นเมื่อครูเป็นเป้าหมายแรกและมีความสำคัญในการจัดการศึกษาที่ส่งผลให้มีการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศ สิ่งที่ต้องพัฒนาอย่างจริงจังเป็นระบบและต่อเนื่องก็คือ การพัฒนาครู สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์, นรีวรรณ พรหมชุม,วิลาวรรณ พันธุ์พฤกษ์,& นงนุช สุภาวัฒพันธ์. (2543, น. 127-128) ได้กล่าวว่า ในปัจจุบันการพัฒนาครูยังไม่ได้กระทำกันอย่างจริงจัง ส่งผลให้ครูไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ดังเห็นได้จากรายงานผลการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาข้าราชการครู ในเรื่องปัญหาและความต้องการในการพัฒนาตนเองซึ่งพบว่า ครูมีความต้องการพัฒนาตนเองแทบทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งถือว่ามีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และที่สำคัญจากรายงานผลการศึกษาสถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,2558, น. ญ) พบว่าสภาพปัจจุบัน ปัญหาการพัฒนาครู คือ 1) ระบบการพัฒนาครูของประเทศยังไม่มีหน่วยงานหรือเจ้าภาพหลักที่ทำหน้าที่ดูแลกำกับติดตาม วางระบบและวางแผนการพัฒนาในภาพรวม 2) การพัฒนาครูประจำการยังขาดกลไกในการรวมพลังขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ไม่มีระบบการบริหารจัดการนิเทศติดตามผลที่จะช่วยในการพัฒนาครู ระบบนิเทศช่วยเหลือครูยังมีความอ่อนแอ 3) การพัฒนาครูยังขาดการวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการ ความจำเป็นในการพัฒนาครู ทำให้กระบวนการพัฒนาไม่ตอบสนองต่อความต้องการของครู หลักสูตรการพัฒนาครูยังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงของห้องเรียน ฝ่ายจัดการอบรมและพัฒนาครูมักจะกำหนดหลักสูตรตามความจำเป็นของตนเอง ขาดการค้นหาความจำเป็นในการพัฒนาครูที่แท้จริง 4) การพัฒนาครูยังใช้รูปแบบเดิม ๆ ไม่มีนวัตกรรมใหม่ซึ่งไม่ตรงกับความต้องการพัฒนาครู มีระยะเวลาน้อยไม่เหมาะสมกับเนื้อหา ส่วนใหญ่ใช้การบรรยายฝึกอบรมและพัฒนาในห้องประชุม ขาดการเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนเน้นในหลักการ/ทฤษฎีมากกว่าการได้ลงมาปฏิบัติ 5) การพัฒนาครูส่วนใหญ่เน้นการอบรมตามห้องประชุมในโรงแรม หรือในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งดึงครูออกจากห้องเรียนส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะจะมีปัญหามากในโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น 6) การพัฒนาครูของแต่ละหน่วยงานขาดระบบติดตามผลอย่างต่อเนื่อง 7) ครูยังขาดแรงจูงใจในการศึกษาค้นหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้และทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนั้นจากปัญหาดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาครูอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นไปอย่างรวดเร็ว การอบรมพัฒนาบุคลากรจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อความเสมอภาคและพัฒนาคุณภาพของการฝึกอบรม ประกอบกับปัจจุบันเครือข่ายคอมพิวเตอร์เป็นเทคโนโลยีหนึ่งที่ได้ถูกพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะความเร็วในการประมวลผลของคอมพิวเตอร์และความเร็วในการสื่อสารที่สูงขึ้น รวมทั้งอินเตอร์เน็ตซึ่งเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่เชื่อมต่อกันทั่วโลก เทคโนโลยีเหล่านี้จึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาและสนับสนุนงานในด้านการศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกอบรมโดยผ่านเครือข่ายอินเตอร์เน็ตในลักษณะการฝึกอบรมผ่านเว็บ (Web-Based Training: WBT) ทิพรัตน์ สิทธิวงษ์ (2548, น. 29) กล่าวว่า การฝึกอบรมผ่านเว็บ (Web-Based Training) หรือที่เราคุ้นหูกับคำว่า WBT เป็นรูปแบบการฝึกอบรมแนวใหม่ที่นำเอาศักยภาพของเทคโนโลยี

สารสนเทศเข้ามาช่วยในการเรียนรู้ การบริหารจัดการ การติดต่อสื่อสารและสามารถเอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ซึ่งคำนิยามและความหมายของการฝึกอบรมผ่านเว็บนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้มากมายด้วยกันพอจะประมวลสรุปได้ว่า การฝึกอบรมผ่านเว็บเป็นกระบวนการนวัตกรรมเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางไกล โดยการนำเสนอข้อมูลความรู้ผ่านบราวน์เซอร์ และมีวิธีการส่งด้วยระบบอินเตอร์เน็ต (Internet) อินทราเน็ต (Intranet) หรือ เวิล์ด ไวด์ เว็บ (World Wide Web) มีการจัดปฏิสัมพันธ์ทั้งที่เป็นแบบซิงโครนัส (Synchronous) คือ มีปฏิสัมพันธ์กันในเวลาเดียวกัน แตกต่างกันในเรื่องของสถานที่ หรืออะซิงโครนัส (Asynchronous) คือมีปฏิสัมพันธ์กันในสถานที่แตกต่างกันและเวลาต่างกัน เนื้อหาที่นำเสนอผ่านเว็บจะทันสมัยและสามารถแก้ไขปรับเปลี่ยนข้อมูลได้ง่าย ลักษณะของการฝึกอบรมผ่านเว็บจะเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก ผู้รับการอบรมสามารถเข้าถึงบนเว็บได้ทุกที่ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการฝึกอบรมผ่านเว็บจะมีข้อดีหลายประการดังได้กล่าวมาแล้ว แต่ก็ยังมีข้อจำกัดอยู่ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะผู้รับการอบรมจะต้องเป็นผู้มีความรับผิดชอบสูง และเป็นผู้ที่ชอบไขว่คว้าหาความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งจะต้องรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นและช่วยเหลือกัน ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบใหม่ที่ผู้รับการอบรมไม่เคยชินกับการเรียนแบบนี้ อาจจะทำให้เกิดเป็นอุปสรรคในการเรียนหรืออบรมได้และข้อมูลที่ปรากฏอยู่บนอินเทอร์เน็ตมีมากมายจนอาจทำให้ผู้รับการอบรมเกิดความสับสน ไม่ทราบว่าควรจะเชื่อถือหรือใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลใด (วิชุดา รัตนเพียร, 2548, น. 22-23) นอกจากนี้ การฝึกอบรมผ่านเว็บยังมีข้อจำกัดอื่น ๆ อีก คือ ด้าน (time) ของแต่ละคนที่อาจว่างไม่ตรงกันอาจทำให้ไม่สามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ ส่วนด้านสถานที่ (space) ซึ่งเป็นสถานที่เสมือนอาจไม่สามารถไม่สามารถทดแทนสถานที่จริงทางกายภาพได้ ทั้งนี้เพราะการที่ผู้เรียนได้พบปะกับแบบซึ่งหน้า (face to face) และมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมย่อมทำให้เกิดความผูกพันไว้เนื้อเชื่อใจกัน และสามารถร่วมมือกันทำงานและเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันมากขึ้น การขาดการปฏิสัมพันธ์แบบซึ่งหน้า อาจส่งผลให้เกิดความรู้สึกไม่ไว้วางใจ รวมถึงความผูกพันในชุมชนออนไลน์ ทำให้ผู้เรียนไม่กล้าแลกเปลี่ยนความรู้และทำงานร่วมกับผู้อื่น (Na Ubon & Kimble, 2002)

ปัญหาและข้อจำกัดของการสอนหรือฝึกอบรมผ่านเว็บ ดังได้กล่าวมาแล้ว จำเป็นต้องหาวิธีแก้ไขโดยการนำแนวคิดหรือวิธีการต่าง ๆ มาช่วยในการนำเสนอเนื้อหาและการจัดกิจกรรมบนเว็บเพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาให้ผู้รับการอบรม เป็นผู้มีความสามารถในการแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองได้ แนวคิดการจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) ซึ่งเป็นแนวคิดที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ของกระบวนการเชิงระบบที่เกี่ยวข้องกับการประมวลข้อมูล สารสนเทศ ความคิด การกระทำ ตลอดจนประสบการณ์ของบุคคลเพื่อสร้างความรู้หรือนวัตกรรมและจัดเก็บในลักษณะของแหล่งข้อมูลที่บุคคลสามารถเข้าถึงได้โดยอาศัยช่องทางต่าง ๆ ที่จัดเตรียมไว้ เพื่อนำความรู้ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งก่อให้เกิดการแบ่งปันและถ่ายโอนความรู้ (พรธิดา วิเชียรปัญญา, 2547) โดยในขั้นตอนของกระบวนจัดการความรู้ จำเป็นต้องมีเครื่องมือช่วยให้เกิดการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ อันจะนำไปสู่การใช้งานจริง ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ (ณัฐรดา เจริญสุข, สุรินทร์ ชุมแก้ว & เกษราภรณ์ สุตตาพงค์, 2558, น.62) คือ

1. เครื่องมือที่ช่วยในการ “เข้าถึง” ซึ่งเหมาะสำหรับความรู้ประเภทชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) โดยอยู่ในรูปแบบที่ง่ายต่อการค้นหาและสืบค้น เช่น หนังสือ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือการนำเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร อินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต มาช่วย

2. เครื่องมือที่ช่วยในการถ่ายถอดความรู้ ซึ่งเหมาะสำหรับความรู้ประเภทฝังลึก (Tacit Knowledge) ที่ต้องอาศัยการถ่ายทอดโดยการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นหลัก ซึ่งเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยในการจัดความรู้ คือระบบสอนงาน (Coaching System) เพื่อการสอนงานเป็นหนึ่งในการจัดการความรู้ คือนำความรู้ที่ฝังอยู่ในบุคคล (Tacit Knowledge) ให้เกิดการถ่ายทอดและเรียนรู้เพื่อจะดึงศักยภาพหรือความรู้ที่อยู่ในอีกบุคคลหนึ่งออกมา

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น การฝึกอบรมผ่านเว็บโดยการนำแนวคิดการจัดการความรู้ในการนำเสนอเนื้อหา และจัดกิจกรรมการฝึกอบรมโดยมีระบบสอนงานเป็นเครื่องมือช่วยให้การจัดการความเป็นรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะช่วยสนองตอบต่อการพัฒนาตนเองของครูผู้สอน ลดข้อจำกัดในการฝึกอบรมพัฒนาครู ทั้งด้านเวลา บุคลากร งบประมาณ ระยะทาง ฯลฯ และนอกจากนี้ยังเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมพัฒนาครูผ่านเว็บในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู อันจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาต่อไป ผู้วิจัยจึงสนใจในการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บที่มีการจัดการความรู้ร่วมกับระบบสอนงานสนับสนุน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บที่มีการจัดการความรู้ร่วมกับระบบสอนงานสนับสนุน

2. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บที่มีการจัดการความรู้ร่วมกับระบบสอนงานสนับสนุน

วิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มที่ 1 ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ได้แก่ คณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนที่มีประสบการณ์ด้านการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ด้านเทคโนโลยีการศึกษา ด้านการวิจัยการศึกษาและด้านการวัดผลประเมินผล และมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอก จำนวน 9 คน

2. กลุ่มที่ 2 ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บที่มีการจัดการความรู้ร่วมกับระบบสอนงานสนับสนุนที่สังเคราะห์ขึ้น ได้แก่ คณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน และมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอก จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ประเด็นคำถามในการจัดการกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion)

2. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บที่มีการจัดการความรู้ร่วมกับระบบสอนงานสนับสนุน

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ประเด็นคำถามในการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาและวิเคราะห์แนววางในการแก้ปัญหาและแนวคิดทฤษฎีในการจัดกลุ่มสนทนา 2) กำหนดประเด็นคำถามในการจัดกลุ่มสนทนา 3) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและปรับปรุงแก้ 4) นำประเด็นคำถามไปหาค่า

ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พบว่า ประเด็นคำถามมีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.66 ขึ้นไปทุกข้อ 5) นำประเด็นคำถามไปใช้ในการจัดกลุ่มสนทนา

2. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บที่มีการจัดการความรู้ร่วมกับระบบสอนงานสนับสนุน มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสรุปประเด็นความคิดเห็นการสนทนากลุ่ม 2) สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการฝึกอบรมในลักษณะแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 3) นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข 4) นำแบบประเมินไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป 5) นำแบบประเมินไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α = Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach,1970, pp.202) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 6) นำแบบประเมินที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการฝึกอบรมที่สังเคราะห์ขึ้น

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การรวบรวมข้อมูลจากสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) 1) ผู้วิจัยติดต่อและเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่มด้วยตนเองก่อน 2) ประสานงานกับภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อออกหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม 3) ส่งร่างรูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บ ให้ผู้เชี่ยวชาญที่จะเข้าสนทนากลุ่มล่วงหน้า เพื่อให้ได้มีเวลาศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสนทนา 4) ดำเนินการจัดสนทนากลุ่มโดยผู้วิจัยเป็นผู้นำสนทนากลุ่ม และมีผู้จดบันทึกการสนทนา 2 คน และผู้คอยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม 2 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บที่มีการจัดการความรู้ร่วมกับระบบสอนงานสนับสนุน มีขั้นตอนดังนี้ 1) คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบจำนวน 5 คน 2) ติดต่อประสานงานไปยังผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบ ทางโทรศัพท์และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ 3) ประสานงานกับภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อออกหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม 4) นำส่งแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ ให้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองและทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้วิจัยไปติดต่อรับคืนด้วยตนเองตามที่ได้นัดหมายไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ผลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) รูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บที่มีการจัดการความรู้ร่วมกับระบบสอนงานสนับสนุน

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) รายละเอียดจากการสนทนากลุ่มของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) เพื่อหาความสอดคล้องของข้อมูลและเนื้อหาหลักที่ตรงกัน (Common Theme)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามมาตรวัดของลิเคอร์ท 5 ระดับ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1.การสังเคราะห์รูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บที่มีการจัดการความรู้ร่วมกับระบบสอนงานสนับสนุน โดยการระดมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม สรุปว่า รูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บที่มีการจัดการความรู้และระบบสอนงานสนับสนุนมี 4 องค์ประกอบ คือ 1) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) หลักการของรูปแบบการฝึกอบรม 3) กระบวนการฝึกอบรม 4) การวัดผลและประเมินผล ซึ่งองค์ประกอบแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1) แนวคิดการฝึกอบรมผ่านเว็บ เป็นรูปแบบการอบรมทางไกล โดยใช้เว็บเป็นสื่อกลางในการนำเสนอเนื้อหาของการฝึกอบรม ลักษณะของการฝึกอบรมจะได้รับการออกแบบและจัดกระบวนการอย่างเป็นระบบขั้นตอน โดยใช้คุณลักษณะและคุณสมบัติของทรัพยากรบนเครือข่ายมาใช้ในการออกแบบ จัดสภาพแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ รวมทั้งสนับสนุนการจัดฝึกอบรมและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้รับการฝึกอบรมสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ทุกที่ทุกเวลา การสื่อสารเป็นแบบทั้งประสานเวลาและไม่ประสานเวลา ซึ่งมีการถ่ายโยงสู่ที่ใดที่หนึ่งโดยการใช้ www เป็นช่องทางในการเผยแพร่สิ่งเหล่านั้น พัฒนาขึ้นตามแนวคิดวิธีระบบ (Systematic Approach) ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) 2) กระบวนการ (Process) 3) ผลผลิต (Output) 4) ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)

2) แนวคิดการจัดการความรู้ เป็นการนำเอาแนวคิดการจัดการความรู้มาใช้ร่วมกับการฝึกอบรมผ่านเว็บในด้านวิธีการนำเสนอเนื้อหา และการจัดกิจกรรมฝึกอบรม เพื่อลดข้อจำกัดของการฝึกอบรมผ่านเว็บ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การจัดการความรู้ หมายถึงขั้นตอนที่สร้างขึ้นมา เพื่อรวบรวมความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน การสร้างบรรยากาศให้ผู้รับการอบรมคิดค้น เรียนรู้ สร้างความรู้ใหม่ ๆ ขึ้น สร้างช่องทางและเงื่อนไขให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน การจัดระเบียบความรู้แล้วทำการจัดเก็บและสามารถค้นคืน เพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้อย่างสะดวกในการพัฒนาตนเองให้สัมฤทธิ์ผล โดยใช้เครื่องมือด้านเทคโนโลยีและระบบสอนงานมาช่วยในการจัดการความรู้ โดยได้สังเคราะห์จากเอกสาร แนวคิดของนักการศึกษาแต่ละท่านได้ 6 ขั้นตอนประกอบด้วย 1) การนิยามความรู้ 2) การแสวงหาความรู้ 3) การสร้างความรู้ 4) การแบ่งปันความรู้ 5) การจัดเก็บและค้นคืนความรู้ 6) การใช้ประโยชน์จากความรู้

3) แนวคิดระบบสอนงาน เป็นแนวคิดของการสอนงานซึ่งเป็นเครื่องมือในการจัดการความรู้ ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถ่ายทอดความรู้โดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผ่านระบบเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร ระบบสอนงาน (Coaching System) เป็นกระบวนการชี้แนะที่เน้นผลการปฏิบัติงานของผู้รับการอบรม โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามตามขั้นตอน GROW Model (John Whitmore,1996, pp. 8, Cited in Brockbank and MacGill, 2006, pp. 136-141)ประกอบด้วย G-Gold ตั้งเป้าหมายร่วมกัน R-Reality สถานการณ์จริงปัจจุบัน O-Option ค้นหาทางเลือกต่างๆ และ W-Will ทางออกหรือขั้นตอนที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ให้ผู้รับการฝึกอบรมได้ตระหนักและรับรู้ถึงศักยภาพในตนเองและสามารถที่จะดึงศักยภาพเหล่านั้นมาใช้ในการปฏิบัติงานและแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตกลงร่วมกันไว้ โดยมีเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสารเป็นเครื่องมือช่วยสนับสนุนให้เกิดความสะดวกและมีความยืดหยุ่นของการปฏิบัติงานในระบบ

4) การบูรณาการการเรียนรู้ เป็นการนำเอาหลักการ แนวคิดการฝึกอบรมผ่านเว็บ แนวคิดการจัดการความรู้ และระบบสอนงาน ที่สอดคล้องกันมาบูรณาการฝึกอบรมผ่านเว็บได้เป็นขั้นตอนการฝึกอบรม 6 ขั้นตอน (G3S2A) ได้แก่ 1) ขั้นกำหนดเป้าเรียนรู้ (Gold :G) 2) ขั้นสู่การค้นหา (Search : S) 3) ขั้นสร้างมาแบ่งปัน (Sharing : S) 4) ขั้นคัดสรรเก็บไว้ (Storage : S) 5) ขั้นประยุกต์ใช้เกิดผล (Application : A) 6) ขั้นทุกคนชื่นชม (Appreciative : A)

1..2 ด้านหลักการของรูปแบบการฝึกอบรม

1) ด้านผู้ให้การฝึกอบรม ผู้ให้การฝึกอบรมมีบทบาทในการวางแผนเตรียมความพร้อม กำหนดสถานการณ์ในการฝึกอบรม อำนวยความสะดวก ติดตามและคอยดูแล แนะนำช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา สร้างบรรยากาศที่เอื้อให้ผู้รับการอบรมเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดเตรียมทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและจำเป็น ทั้งที่เป็นบุคคลและวัสดุการฝึกอบรม ควบคุมการฝึกอบรมและประเมินผลการฝึกอบรม

2) ด้านผู้สอนงาน รูปแบบการฝึกอบรมเป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นให้ผู้รับการอบรมเรียนรู้ด้วยตนเองตามขั้นตอนกระบวนการจัดการความรู้ ผู้สอนงานเป็นผู้มีบทบาทที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตามขั้นตอน โดยคอยชี้แนะให้สะท้อนคิดผ่านการตั้งคำถาม ผลักดันและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้รับการอบรมตระหนักและรับรู้ สามารถดึงศักยภาพของตนเองออกมาใช้ในการปฏิบัติงานและแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตกลงร่วมกัน ตามหลักการจัดการความรู้

3) ด้านผู้รับการอบรม ผู้รับการอบรม สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตามขั้นตอนของการจัดการความรู้ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มและการชี้แนะจากผู้สอนงาน

4) ด้านเครื่องมือ เป็นการฝึกอบรมในลักษณะทางไกล โดยใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในการนำเสนอเนื้อหา และกิจกรรมของการฝึกอบรม จัดสื่อและสภาพแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ ผู้รับการอบรมมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ทุกที่ทุกเวลา การสื่อสารเป็นแบบทั้งประสานเวลาและไม่ประสานเวลา

5) ด้านการประเมินผล มีการประเมินผลก่อนการฝึกอบรม ระหว่างการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม โดยมีการประเมินจากผู้ให้การฝึกอบรม ผู้สอนงาน ประเมินโดยกลุ่มและโดยผู้รับการอบรมเอง จากพฤติกรรมการทำงาน ผลงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรม

1.3 ด้านกระบวนการฝึกอบรม

1) ขั้นเตรียมการก่อนฝึกอบรม เป็นการเตรียมความพร้อมการฝึกอบรม ปฐมนิเทศ ชี้แจงขั้นตอนรายละเอียดในการฝึกอบรม ทดสอบการใช้งานเว็บฝึกอบรมและทำการทดสอบก่อนการอบรม

2) ขั้นกระบวนการฝึกอบรม ประกอบด้วย

1. ขั้นกำหนดเป้าเรียนรู้ (Goal: G): กำหนดให้ผู้รับการอบรมมีส่วนร่วมในการพิจารณาเนื้อหาที่จะเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ สำรวจและประเมินตนเองว่ามีเป้าหมายในการเรียนรู้อะไรบ้าง ระดับการเรียนรู้ของตนเอง สิ่งที่ตนเองจำเป็นต้องเรียนรู้เพิ่มเติม

2. ขั้นสู่การค้นหา (Search: S): จากการที่ผู้รับการอบรมทราบเป้าหมายและความรู้ของตนอยู่ระดับใดแล้ว ต้องกำหนดแนวทางหรือวิธีการเพื่อให้ได้ซึ่งความรู้ที่ตรงกับความต้องการ โดยดำเนินการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ที่กระจัดกระจายทั้งภายในและภายนอก

3. ขั้นสร้างมาแบ่งปัน (Sharing: S): การที่ผู้รับการอบรมนำความรู้ที่แสวงหาจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก มาแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความรู้ร่วมกัน

4. ขั้นคัดสรรเก็บไว้ (Storage: S): เป็นการนำเอาความรู้ ทั้งที่เป็นความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และความรู้ที่ฝังลึกในตัวคน (Tacit Knowledge) จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก โดยจัดเก็บความรู้ที่สร้างขึ้นให้เป็นหมวดหมู่และเก็บลงในฐานข้อมูล ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงโดยใช้ช่องทางต่าง ๆ ที่เตรียมไว้

5. ขั้นประยุกต์ใช้เกิดผล (Application: A): การนำเอาความรู้ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน การแก้ไขปัญหาหรือการตัดสินใจต่าง ๆ ก่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

6. ขั้นทุกคนชื่นชม (Appreciative: A): เป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้รับการอบรมในเชิงบวก เพื่อพัฒนาปรับปรุงแก้ไขผลงานให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สร้างแรงจูงใจและสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ให้การฝึกอบรม ผู้สอนงานและผู้รับการอบรม นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้

1.4 ด้านการวัดผลและประเมินผล

การประเมินการฝึกอบรมประเมินจากความถูกต้องครบถ้วนของเนื้อหาและความครบถ้วนของผลงานและพฤติกรรมของผู้รับการอบรม ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเปิดโอกาสให้ผู้รับการอบรมได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการประเมิน การวิจัยครั้งนี้แบ่งการประเมินเป็น 1) การประเมินก่อนการฝึกอบรม ประเมินจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรม 2) การประเมินระหว่างฝึกอบรม ประเมินจากพฤติกรรมการทำงาน ประเมินจากผลงานหรือชิ้นงาน 3) การประเมินหลังการฝึกอบรม ประเมินจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรม

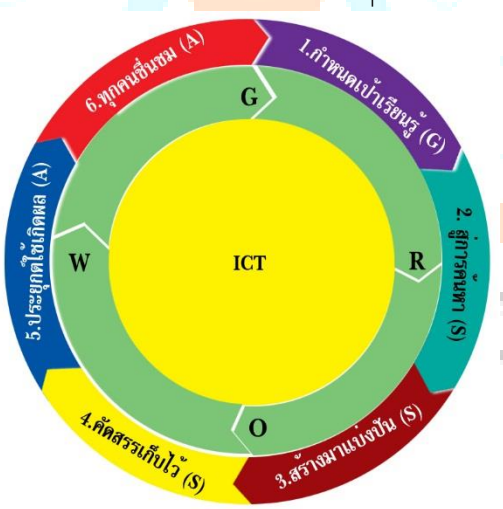

ภาพที่ 1 ภาพจำลองกระบวนการฝึกอบรมครูผ่านเว็บที่มีการจัดการความรู้ร่วมกับระบบสอนงานสนับสนุน

2. การประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บที่มีการจัดการความรู้ร่วมกับระบบสอนงานสนับสนุนโดยผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมี

ความคิดเห็นในด้านความเหมาะสมของรูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บที่มีการจัดการความรู้ร่วมกับระบบสอนงานสนับสนุน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.70, S.D. 0.53)

การอภิปรายผล

การสังเคราะห์รูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บที่มีการจัดการความรู้ร่วมกับระบบสอนงานสนับสนุน เป็นการนำเอาแนวคิดและหลักการการฝึกอบรมผ่านเว็บ การจัดการความรู้และระบบสอนงาน มาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการฝึกอบรม เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพปัญหาการพัฒนาครูและวิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหา จากนั้นออกแบบองค์ประกอบของรูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บ สังเคราะห์รูปแบบโดยการระดมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วยวิธีสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) จำนวน 9 คน เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรม โดยวิเคราะห์จากกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นประเด็นในการสนทนา ร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมของกรอบแนวคิดในการวิจัยและหาข้อสรุปเพิ่มเติมให้ได้องค์ประกอบของรูปแบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมของรูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บ จากนั้นร่างรูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บที่มีการจัดการความรู้และระบบสอนงานสนับสนุน โดยประเมินผ่านความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านความเหมาะสมของรูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บที่สังเคราะห์ขึ้น ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.70 , S.D. 0.53) องค์ประกอบของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บที่มีการจัดการความรู้ร่วมกับระบบสอนงานสนับสนุน มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) แนวคิดและทฤษฎี 2) หลักการของรูปแบบการฝึกอบรม 3) กระบวนการฝึกอบรม และ 4) การวัดผลและประเมินผล โดยมีขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรม 6 ขั้นตอนได้แก่ 1) ขั้นกำหนดเป้าเรียนรู้ (Gold :G) 2) ขั้นสู่การค้นหา (Search : S) 3) ขั้นสร้างมาแบ่งปัน (Sharing : S) 4) ขั้นคัดสรรเก็บไว้ (Storage : S) 5) ขั้นประยุกต์ใช้เกิดผล (Application : A) และ 6) ขั้นทุกคนชื่นชม (Appreciative : A) ซึ่งในกระบวนการทั้ง 6 ขั้นตอน มีการนำเอาเครื่องมือมาช่วยในการจัดการความรู้ คือ 1) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและ 2) ระบบสอนงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประวิทย์ สิมมาทัน (2552, น. 111 -112) ซึ่งได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือบนเครือข่าย สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีโดยอาศัยแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ในขั้นตอนการสังเคราะห์รูปแบบพบว่ารูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ 1) ด้านทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) ด้านหลักการ 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และ 4) ด้านการประเมินผล โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับสูงที่สุด วรวิทธิ์ กอปรสิริพัฒนา (2555, น. 182) ได้พัฒนาโมเดลการฝึกอบรมบนเว็บโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองสำหรับนักศึกษา สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา พบว่า โมเดลการฝึกอบรมบนเว็บประกอบด้วยระบบการฝึกอบรม 6 ด้าน คือ 1) การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการจำเป็น 2) แผนงานการฝึกอบรม 3) การกำหนดวัตถุประสงค์การฝึกอบรม 4) การเลือกและประยุกต์เทคนิคการฝึกอบรม 5) การดำเนินการฝึกอบรม และ 6) การประเมินผลการฝึกอบรม สื่อที่ใช้สำหรับกิจกรรมการฝึกอบรมบนเว็บ ประกอบด้วย มัลติมีเดีย การปฏิสัมพันธ์ และเครื่องมือการเรียนรู้บนเว็บ การออกแบบกิจกรรมมีปัจจัยการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่ต้องคำนึงถึงได้แก่การให้การยอมรับ การให้ตระหนักรู้ การสร้างแรงจูงใจและการเปิดโอกาส และงานวิจัยของ กมลรัตน์ สมใจ (2560, น. 154-155) ซึ่งได้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันบนเว็บที่มีระบบพี่เลี้ยงสนับสนุนเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับอุดมศึกษา พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ

การเรียนรู้ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้ 3) กระบวนการเรียนรู้ และ 4) การวัดผลประเมินผล ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นสร้างกลุ่มสัมพันธภาพ 2) ขั้นทำความกระจ่างในปัญหา 3) ขั้นร่วมสะท้อนคิด 4) ขั้นสรุปพร้อมชี้แนะ และ 5) ขั้นยกย่องให้รางวัล

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐกรณ์ คิดการ (2551, น. 128-131) ได้พัฒนารูปแบบการสอนบนเว็บ โดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ในระดับอุดมศึกษาโดยพัฒนาขึ้นตามแนววิธีระบบ (Systematic Approach) มี 11 องค์ประกอบ คือ 1) เป้าหมาย 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาวิชา 4) ระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 5) ปัจจัยสนับสนุน 6) กระบวนการเรียนการสอน 7) ปฏิสัมพันธ์ 8) ผู้เรียน 9) ผู้สอน 10) ผู้เชี่ยวชาญประจำวิชา 11) ประเมินผล โดยขั้นตอนในกระบวนการเรียนการสอนมี 5 ขั้นตอน คือ วาดฝัน ตามหามันให้เจอ ฉันและเธอร่วมสร้าง อย่าทิ้งขว้างต้องเก็บไว้ รู้จักใช้เมื่อจำเป็น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ควรนำรูปแบบการฝึกอบรมครูผ่านเว็บที่ได้จากการสังเคราะห์รูปแบบ ไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมการฝึกอบรมครูในลักษณะต่าง ๆ และศึกษาผลที่ได้จากการนำรูปแบบไปใช้ เพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ

2. หน่วยงานที่รับผิดชอบหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู ควรมีนโยบายสนับสนุนในการนำรูปแบบดังกล่าวไปพัฒนาบทเรียนสำหรับการฝึกอบรมครู ทั้งนี้ต้องให้ครูสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น ก็จะช่วยลดปัญหาในการพัฒนาครูในปัจจุบัน ตลอดจนได้รูปแบบกระบวนการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในขั้นตอนการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) นอกจากจะใช้กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแล้ว อาจมีการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่มกับผู้เกี่ยวข้องเป็นกลุ่ม ๆ ได้แก่ ผู้ที่รับผิดชอบงานในด้านการพัฒนาครูโดยตรง เช่น ศึกษานิเทศก์ กลุ่มพัฒนาครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งครูหรือกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาด้วย

รายการอ้างอิง

กมลรัตน์ สมใจ. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันบนเว็บที่มีระบบพี่เลี้ยงสนับสนุนเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับอุดมศึกษา.(ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.มหาสารคาม.

ณัฐรดา เจริญสุข, สุรินทร์ ชุมแก้ว & เกษราภรณ์ สุตตาพงค์ .(2558, มิถุนายน – สิงหาคม).กลยุทธ์การสอนงาน (Coaching)เพื่อสร้างสมรรถนะที่เป็นเลิศในการปฏิบัติงาน.WMS Journal Management. Walailak University, 4 (2), 60-66.

ทิพรัตน์ สิทธิวงษ์. (2548) “Web-base Training” : WBT .วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. ปีที่ 2 (ฉบับที่ 1) : 29 ; เมษายน, 2548.

ประวิทย์ สิมมาทัน. (2552). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือบนเครือข่ายสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีโดยอาศัยแนวทฤษฎีคอนสตรัควิสต์. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.กรุงเทพฯ.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. (2542 สิงหาคม 19). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1.

วรฤทธิ์ กอปรสิริพัฒน์. (2555) .การพัฒนาโมเดลการฝึกอบรมบนเว็บโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.

วิชัย ตันสิริ. (2549). อุดมการณ์ทางการศึกษา ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิชุดา รัตนเพียร.(2542). การเรียนการสอนผ่านเว็บ : ทางเลือกใหม่ของเทคโนโลยีการศึกษาไทยเอกสารประกอบการประชุม โสตเทคโนสัมพันธ์แห่งประเทศไทย 2542.กรุงเทพฯ :คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัฐกร คิดการ.(2551).การพัฒนารูปแบบการสอนบนเว็บโดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา.(ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.กรุงเทพฯ.

สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์, นรีวรรณ พรหมชุม,วิลาวรรณ พันธุ์พฤกษ์,& นงนุช สุภาวัฒพันธ์. (2543). สรุปผลรายงานวิจัยและสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาข้าราชการ. ขอนแก่น. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). สถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

Brockbank,Anne. And McGill,Ian. (2006). Facilitating Reflective Learning Through Mentoring & Coaching.Philadelphia: Kogan Page Limited.

Cronbach, L. J. (1970) . Essentials of psychological testing. 3rd ed. New York: Harper & Row.

Na Ubon, A.; & Kimble, C.(2002). “Knowledge Management in Online Distance Education”. Proceeding ofthe 3rd International Conference Networked Learning 2002. UK: University of Sheffield.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

ประวัติความเป็นมาชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณี พิธีกรรมกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์

ณัฐปกรณ์ อภิมติรัตน์ สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
E-mail : ban_nadtaya@hotmail.com
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิสิกกา วรรณจันทร์ คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณี พิธีกรรม ของกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และนำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ประกอบไปด้วย ร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ทั้ง 4 จังหวัดนี้มีประเพณีอันเป็นประเพณีประจำจังหวัดและมีชื่อเสียงโดยแต่ละประเพณีแต่ละจังหวัดได้จัดขึ้นนั้นล้วนประกอบไปด้วยขบวนแห่ที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานและมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชากรในแต่ละพื้นที่ มิเพียงทราบถึงประวัติตวามเป็นมาของขบวนแห่เพียงอย่างเดียวแต่ยังทราบถึงประวัติตวามเป็นมาของชุดเครื่องแจ่งกายที่ร่วมในขบวนแห่ ซึ่งในแต่ละจังหวัดนั้นได้มีบุญประเพณีประจำหวัดและในแต่แต่ละประเพณีนั้นได้มีริ้วขบวนแห่เป็นส่วนประกอบ โดยที่ผู้ร่วมขบวนนั้นได้สวมใส่เสื้อผ้าอันเป็นเอกลักษณ์แต่ละท้องที่ ซึ่งเป็นการแสดงออกให้เห็นถึงวิถีชีวิตรวมไปถึงอาชีพและความเป็นอยู่ของชาวอีสานในแต่ละจังหวัด โดยการแต่งกายนั้นจะเป็นตัวที่บอกเล่าเรื่องราวต่างๆล้วนแต่มีประวัติความเป็นซึ่งสอดคล้องต่อประเพณี พิธีกรรม ในทุกขบวนแห่

คำสำคัญ: เครื่องแต่งกาย, ขบวนแห่, ประเพณี, พิธีกรรม

Received: February 24, 2018, Accepted March 8, 2018

History of traditional costume and design for festivals in Roi-Kean-Sara-Sin provincial group (Roi-Et, Khonkaen, Mahasarakham and Kalasin)

Watchara Samal, Program in Cultural Science, Faculty of Cultural Science, Mahasarakham University
E-mail : ban_nadtaya@hotmail.com
Asst.Prof.Dr. Sisikka Wannajan, Faculty of Cultural Science, Mahasarakham University

Abstract

The objective of this research focuses on costume design used in traditional events and ceremonies in Roi-Kaen-Sara-Sin community. The research

was carried out by descriptive statistics. The research shows that Roi-Kaen-Sara-Sin community including Roi-et, Khonkaen, Mahasarakham and Kalasin, the central community of north- eastern Thailand has its own uniqueness taking consideration costume designs used in different magnificent parades and local traditional ceremonies in the community. Its uniqueness reflects local people's lifestyle and their way of living in their own community.

Keywords: training through website, knowledge management, coaching system

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทนำ

" เครื่องแต่งกาย " หมายถึงสิ่งที่มนุษย์นำมาใช้เป็นเครื่องห่อหุ้มร่างกาย การแต่งกายของมนุษย์แต่ละเผ่าพันธุ์สามารถค้นคว้าได้จาก หลักฐานทางวรรณคดีและประวัติศาสตร์ เพื่อให้เป็นเครื่องช่วยชี้นำให้รู้และเข้าใจถึงแนวทางการแต่งกาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพของการดำรงชีวิตของมนุษย์ในยุคสมัยนั้น (นัดรบ มุลาลี, 2546 : 5) วัฒนธรรมในแต่ละชุมชนทำให้คนในชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น การแต่งกาย การดำเนินชีวิต อาหารการกิน ประเพณีต่าง ๆ การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวในชุมชนของตน ทำให้เราได้เรียนรู้การดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชน รวมทั้งวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดต่อกันมาในชุมชน ทำให้เราเกิดความรักความภาคภูมิใจ และร่วมกันรักษาสิ่งที่ดีงามในชุมชนของตนให้คงอยู่ ในการปฏิบัติงานของแต่ละอาชีพความต้องการเสื้อผ้าสวมใส่ในการทำงานจะมีลักษณะที่แตกต่างกันในแต่ละอาชีพ การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นหมู่ จึงจำเป็นต้องมีการปฏิบัติสืบต่อกันมาจึงกลายมาเป็นขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมวัฒนธรรม หมายถึง แบบแผนในการดำเนินชีวิตที่ดีงามที่ปฏิบัติต่อเนื่องกันมาในชุมชนและสังคม วัฒนธรรมมีพื้นฐานมาจากสิ่งแวดล้อมเช่น สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ศาสนา และความเชื่อในแต่ละชุมชนจะมีวัฒนธรรม ประเพณี ที่สืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของแต่ละชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี มีหลายลักษณะ (กีรติ บุญเจือ, 2522 : 1) ภูมิปัญญาดานงานประเพณี พิธีกรรมทางศาสนาและการเคารพบูชาสิ่งเหนือธรรมชาติ คนไทยนับถือศาสนาพุทธส่วนใหญ่มักเคารพบูชาสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น ผีสาง เทวดา จิตวิญญาณควบคู่ไปกับการประกอบพิธีกรรมในรูปของประเพณีและการปฏิบัติตางๆ จึงมักมีการเคารพบูชาสิ่งเหนือธรรมชาติอยูเสมอ งานประเพณีที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาชาวบาน แยกไดเป็นงานประเพณีที่มุ่งเน้นทางศาสนา และงานประเพณีที่มุงเน้นทางด้านการเคารพบูชาสิ่งเหนือธรรมชาติ (ยศ สันตสมบัติ, 2540 :

67)กลาวคือ งานประเพณีเป็นระเบียบแบบแผนที่กำหนดพฤติกรรมของคนในสังคมซึ่งยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเป็นที่ยอมรับของส่วนรวมประเพณีของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจะมีลักษณะที่คนในกลุ่มนั้นประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมาจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งต่อเนื่องกันจนเป็นมรดกทางสังคมที่คนเหล่านั้นถือว่าถูกต้องและดีงามในแต่ละท้องถิ่นของประเทศไทยมีประเพณีที่หลากหลายไปตามความเชื่อของผู้คนที่สังคมได้ถ่ายทอดสืบต่อกันมาถึงแม้ว่าในปัจจุบันความเจริญทางด้านวิทยาการต่างๆจะมีเพิ่มมากขึ้นแต่ประเพณีเหล่านั้นก็ยังคงมีผู้ปฏิบัติสืบสานกันมาอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับ (ทิตฐิตา นาคเกษม. 2550 : 1) กล่าวว่าประเพณีเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติของกลุ่มคนในสังคมให้เกิดระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขประเพณีไทยก็จะชี้ให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยถ้าไม่มีประเพณีซึ่งเป็นกรอบของการดำเนินชีวิตแล้วสังคมไทยก็คงไม่มีหลักในการยึดถือและปฏิบัติเพื่อที่จะอยู่ร่วมกันดังนั้นคนไทยจึงควรภาคภูมิใจที่มีประเพณีไทยที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเองซึ่งรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยต่างมุ่งฟื้นฟูและส่งเสริมประเพณีไทยทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติในเกือบทุกจังหวัดเพื่อดึงดูดคนไทยและชาวต่างชาติให้มาเที่ยวเมืองไทยมากขึ้นโดยอาศัยประเพณีไทยที่งดงามและหาดูได้ยาก แม้ว่ารัฐบาลจะให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูและส่งเสริมประเพณีไทยแต่เนื่องจากการพัฒนาประเทศไทยในหลายทศวรรษที่ผ่านมาเป็นแนวทางการพัฒนาที่เน้นระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมอาศัยการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลักอันจะนำไปสู่ความทันสมัยและทัดเทียมอารยประเทศประกอบกับความก้าวหน้าทางด้านการสื่อสารเทคโนโลยีสารสนเทศและภาคอุตสาหกรรมต่างๆมีการเจริญเติบโตมากยิ่งขึ้นจนสามารถเรียกได้ว่าโลกไร้พรมแดนทำให้ความเชื่อและการดำเนินวิถีชีวิตตามประเพณีแบบดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไปมากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญในงานประเพณีต่างจึงได้มีการรื้อฟื้นประเพณีโบราณและได้มรการยกระดับให้แต่ละจังหวัดได้มีประเพณีประจำจังหวัด และได้มีโครงการงานประเพณีและของดีประจำจังหวัดขึ้นในปีการท่องเที่ยวโดยมีการรณรงค์ในปีแคมเปญกินของไทย ใช้ของไทย ร่วมใจประหยัด

ผู้วิจัยได้เลือกศึกษากลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ประกอบไปด้วยสี่จังหวัด คือ ร้อยเอ็ด ขอนแก่น สารคาม กาฬสินธุ์ โดยทั้งสี่จังหวัดนี้มีประเพณีประจำจังหวัดที่ได้จัดขึ้นเป็นประจำ และมีการจัดขบวนแห่ที่สวยงาม ซึ่งองค์ประกอบในแต่ละขบวนประกอบไปด้วยผู้ร่วมขบวนจำนวนมากและมีเอกลักษณ์ประจำจังหวัดในแต่ละจังหวัด โดยแต่ละจังหวัดนั้นก็ได้มีการนำเอาชุดเครื่องแต่งกายอันเป็นเอกลักษณ์อันโดนเด่นให้ผู้ร่วมขบวนได้สวมใส่เป็นประจำ เมื่อความต้องการที่จะต้องการใช้เครื่องแต่งกายมากขึ้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญจึงได้มีการการออกแบบชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณี พิธีกรรม โดยคำนึงการใช้งาน ความเหมาะสม ความสวยงาม และเน้น

การนำเอาวัตถุดิบในแต่ละพื้นถิ่นมาปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดโดยคำนึงและให้คงอยู่บนพื้นฐานการรักษาวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมอันดีงามของเอกลักษณ์กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์นำไปการออกแบบชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณี พิธีกรรม สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณี พิธีกรรม กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์

ขอบเขตของการวิจัย

การเลือกพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยในภาคอีสานนั้นมีกลุ่มจังหวัดที่เรียกว่า กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ ซึงเป็นกลุ่มที่มีประเพณีและวัฒนธรรมอันโดดเด่นอย่างชัด โครงสร้างกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง “ร้อยแก่นสารสินธุ์” ประกอบด้วย 1. จังหวัดร้อยเอ็ด 2. จังหวัดขอนแก่น 3. จังหวัดมหาสารคาม 4. จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งเป็น 3 กลุ่ม โดยแบ่งรายละเอียดได้ดังนี้ 1) กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) เป็นกลุ่มบุคคลที่ให้ข้อมูลเชิงลึก มีความรู้ เป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่รับผิดชอบบุญประเพณี โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางโดยเป็นผู้จัดการประชุมวางแผนงาน และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้แก่หน่วยงานภายในจังหวัด 2) ผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) คือ ผู้ลงมือปฏิบัติ เป็นผู้ดูแลเรื่องความถูกต้องของแบบแผนการแต่งกายของแต่ละขบวนของประเพณี ซึ่งรวมไปถึงการให้คำปรึกษาเพื่อให้ขบวนแห่นั้นออกมาในทิศทางเดียวกัน และเป็นผู้จัดรูปแบบขบวนนำ และส่วนประกอบภายในขบวนต่างเพื่อสร้างสิ่งดึงดูดความสนใจภายในขบวนแห่มากที่สุด 3) กลุ่มคนทั่วไป (General Informants) อาจารย์โรงเรียนภายในจังหวัดในกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์มีหน้าที่รับผิดชอบในงานบุญประเพณี กลุ่มรัฐวิสาหกิจที่ส่วนร่วมในงานบุญประเพณี พ่อค้า ประชาชนร่วมไปถึงคุ้มวัดต่างๆ

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้ คือ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม เก็บข้อมูลภาคสนามแบบสำรวจ ใช้เทคนิคในการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) และไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการ

สังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม การบันทึกและการนำข้อมูลมาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยสรุปผลและอภิปรายผล และนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้พบว่าประวัติความเป็นมาชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณี พิธีกรรม กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ อันประกอบไปด้วย 4 จังหวัดนั้นก็คือ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยทั้งสี่จังหวัดนั้นล้วนมีประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ที่แบ่งชัดเจนที่สุด คือ เรื่องของภาษา การแต่งกาย รวมถึงโครงสร้างร่างกาย แต่ในด้านของประเพณี พิธีกรรม ส่วนใหญ่ยังคงมีความคล้ายคลึงกัน เพราะมีประเพณีวัฒนธรรมที่ถือสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีต คือ ฮีตสิบสอง ครองสิบสี่ ซึ่งเป็นประเพณีวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ฮีตสิบสอง มาจากคำสองคำได้แก่ ฮีต คือคำว่า จารีต ซึ่งหมายถึง ความประพฤติ ธรรมเนียม ประเพณี ความประพฤติที่ดีและ สิบสอง หมายถึง สิบสองเดือน ดังนั้น ฮีตสิบสอง จึงหมายถึงประเพณีที่ประชาชนในภาคอีสานปฏิบัติกันมาในโอกาสต่างๆทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี เป็นการผสมผสานพิธีกรรมที่เกี่ยวกับเรื่องผีและพิธีกรรมทางการเกษตร เข้ากับพิธีกรรมทางพุทธศาสนาก่อให้เกิดประเพณีอันสำคัญในเทศกาลต่าง รวมไปถึงขบวนแห่อันเป็นองค์ประกอบสำคัญในแต่ละประเพณี โดยเป็นประเพณีอันเป็นประเพณีประจำท้องถิ่นจนกลายมาเป็นประเพณีประจำจังหวัด ซึ่งได้เป็นการสืบทอดมาตั้งแต่โบราณในขบวนแห่ในแต่ละประเพณีนั้นผู้ร่วมขบวนต่างสวมใส่เสื้อผ้าที่มีในแต่ละท้องถิ่นยังไม่มีแบบแผนที่กำหนดตายตัวแน่นอน ในแต่ละครัวเรือนนั้นต่างมีอาชีพเสริมจากการเกษตรกรรมนั้นก็คืออาชีพทอผ้า เมื่อถึงในงานบุญประเพณีที่สำคัญก็จะนำผ้าที่ตนทอนั้นออกมาใส่เปรียบเสมือนการโชว์ฝีมือการทอผ้าของตน ในขณะเดียวกันแล้วนั้นผู้กำหนดในการออกแบบเพื่อสวมใส่เครื่องแต่งกายนั้นก็คือ ผู้นำชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้าน โดยผู้นำชุมชนหรือปราชญ์เป็นตัวแปรสำคัญนั้นการกำหนดข้อตกลงในการสวมใส่เสื้อผ้าในขบวนแห่ ซึ่งรูปแบบในการสวมใส่นั้นก็แตกต่างก็ออกไปในแต่ละปี ซึ่งการแต่งกายนั้นจะมีการออกแบบให้เข้ากับสภาพสังคมวัฒนธรรม ปะเพณีและเศรษฐกิจในแต่ละปี อย่างไรก็ตาม ชาวอีสานยังมีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมความเชื่ออยู่ เช่นกัน ผ่านการละเล่น ผ่านการเล่านิทาน คติคำกลอน ผญา ซึ่งททำให้เห็นวัฒนธรรมชุมชนที่แตกต่างชัดเจนขึ้น ประเพณีล้วนได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมภายนอกที่เข้าสู่สังคมรับเอาแบบปฏิบัติที่หลากหลายเข้ามาผสมผสานในการดำเนินชีวิตประเพณีจึงเรียกได้ว่าเป็น

วิถีแห่งการดำเนินชีวิตของสังคม โดยเฉพาะศาสนาซึ่งมีอิทธิพลต่อประเพณีไทยมากที่สุด ร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ 4 จังหวัดในกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ เป็นกลุ่มจังหวัดที่มีการจัดประเพณีอันเป็นประเพณีประจำจังหวัดที่มีการปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานของ (พวงผกา คุโรวาท, 2535 : 541) วิวัฒนาการของมนุษย์ซึ่งรู้จักนำผ้ามาเย็บต่อกันให้สวมใส่ได้ และพัฒนามาเป็นรูปทรงต่างๆซึงมีการเปลี่ยนแปลง ดัดแปลงเพื่อให้เหมาะสม กับสภาพแวดล้อม สภาพดินฟ้าอากาศภาวะทางเศรษฐกิจ การเมืองและเหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติหน้าที ทั้งนี้ยังขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงไปของโลก เนื่องจากการพัฒนาทำให้ประเทศเจริญขึ้นและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกาย ประเทศต่างๆ สามารถรับวัฒนธรรมใหม่ๆจากทั่วโลกได้รวดเร็วขึ้น มีการรับเอาวัฒนธรรมใหม่ๆเข้ามารู้จักดัดแปลงให้ เข้ากับสภาพวิถีชีวิตของตนเองจนกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะได้ อีกทั้งยังได้รับอิทธิพลจากผู้นำประเทศที่เป็นแบบอย่างของการแต่งกายหรือคนชั้นสูง ทำให้เกิดออกแบบ ดัดแปลง เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เพื่อให้เหมาะสมกับเป็นเครื่องแสดงลักษณะเฉพาะหรือแอกลักษณ์ของ ประเทศนั้น โดยอาจจะเป็นการนำลักษณะเด่นของเครื่องแต่งกายของแต่ละยุคแต่ละสมัยมา ปรับปรุง ดัดแปลงผสมผสานกับสิงใหม่ เพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและความนิยมตามสมัย จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงในเรื่องผ้าไหมลายสาเกต และยังมีประเพณีวัฒนธรรมที่โดดเด่นประจำจังหวัด คือ ประเพณีบุญผะเหวด และอีกประเพณีหนึ่งที่มีความสำคัญนั้นก็คือ งานสมมาน้ำคืน เพ็งเส็งประทีป ซึ่งเป็นประเพณีประจังหวัดและได้มีการจัดงานที่ยิ่งใหญ่ตระการตาโดยผู้ร่วมขบวนนั้นมีการสวมใส่และแต่งกายด้วยผ้าไหมลายสาเกตอันเป็นลายผ้าประจำจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีการนำของท่านผู้ว่าราชการจังหวัดได้มีการสนับสนุนและวางนโยบายให้มีการให้คนในจังหวัดร่วมกันแต่งกายด้วยผ้าไหมสาเกต โดยการรณรงค์โดยที่ในทุกๆหน่วยงานในวันศุกร์นั้นมีการสวมใส่ผ้าไทย ทำให้ผ้าลาสาเกตนั้นได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายไม่ว่าจะเป็นเนื้อฝ้ายหรือเนื้อไหมคนก็นิยมนำไปตัดชุดลำลองไว้ใส่ทำงาน หรือแม้กระทั่งชุดใส่ไปงานสำคัญภายในจังหวัดก็ยังนำผ้าลายสาเกตไปปรับประยุกต์ให้เข้ากับแต่ละโอกาส และความร่วมมือร่วมใจของคนในจังหวัดร้อยเอ็ดจึงทำให้ผ้าสาเกตเป็นที่รู้กันดีและได้มีการสวมใส่กันอย่างแพร่หลายจนกลายเป็นผ้าอันเป็นเอกลักษณ์ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่นนั้นสิ่งแรกที่ทุกคนจะนึกถึงนั้นก็คืองานเทศกาลไหมเป็นงานที่จังหวัดขอนแก่นได้จัดขึ้นทุกปีเริ่มตั้งแต่ พ.ศ.2522 จนถึงปัจจุบันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมอาชีพการทอผ้าไหมมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมออกร้านแสดงผลิตภัณฑ์และจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง (ผ้าไหม) และของที่ระลึกอื่นๆ นอกจากนี้ ณ ปัจจุบัน เทศกาลงานไหมนี้โด่งดังต้องจัดเป็นเทศกาลไหมนานชาติโดยมีขบวนแห่อันวิจิตรตระการตา ไม่ว่าจะการประดับรถและขบวนด้วยผ้าอันเป็นผลิตผลที่ชาวขอนแก่นภูมิใจที่จะนำเสนอผ่านลวดลายบนผืนผ้า

นอกจากนี้ภายในขบวนนั้นผู้ร่วมขบวนนั้นต่างแต่งกายด้วยผ้าไหมมัดหมี่หลากสีหลายลวดลาย โดยอำเภอชนบทเป็นอำเภอที่มีชื่อเสียงด้านการทอผ้าไหมมัดหมี่ จังหวัดมหาสารคามนั้นเป็นเมืองแห่งการศึกษามีสถานศึกษาหลายแห่งที่ให้ความสำคัญกับผ้าลายประจำจังหวัดมหาสารคาม สร้อยดอกหมาก เป็นชื่อเรียกของผ้าไหมมัดหมี่อันเป็น “ลายผ้า” เอกลักษณ์ (ประจำ) จังหวัดมหาสารคาม โดยกลุ่มแม่บ้านที่สร้างงานศิลปะอันเป็นภูมิปัญญาที่โดดเด่นที่สุดก็คือกลุ่มแม่บ้านจากอำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคามจนกระทั่งปี 2544 ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม นางศิริเลิศ เมฆไพบูลย์ จึงได้จัดประกวดผ้าไหมในบุญเบิกฟ้า (งานกาชาด) ขึ้นและคัดเลือกให้ผ้าไหมลายสร้อยดอกหมากเป็นลายผ้าเอกลักษณ์ของจังหวัดสืบมาจนปัจจุบันโดยงานบุญเบิกฟ้านั้นเป็นงานประจังหวัดมหาสารคามที่มีชื่อเสียงทีการจัดงานแบบดั่งเดิมและยังคงความสมบูรณ์ของพิธีกรรมซึ่งเป็นทราบกันดีอยู่แล้วว่างานบุญเบิกฟ้านั้นเป็นงานที่แสดงผลิตผลทางการเกษตร โดยผู้ร่วมขบวนนั้นเป็นนักศึกษาจากสถานศึกษาทั้งหวัดมหาสารคาม โดยผู้ร่วมขบวนนั้นสวมใส่ชุดผู้ดีอีสานที่ตัดเย็บด้วยผาไหมลายสร้อยดอกหมาก อันเป็นลายประจำจังหวัดมหาสารคาม มิเพียงแต่ผู้ร่วมขบวนพ่อเมืองนั้นก็คือผู้ว่าราชการและแขกผู้มีเกียรติในงานนั้นต่างสวมใส่เสื้อผ้าที่ตัดเย็บจากผ้าไหมลายสร้อยดอกหมาก อันแสดงถึงความสมัครสมานสามัคคีของคนภายในจังหวัด นอกจากนี้ขบวนนางรำทั้งขบวนนั้นก็ยังใส่ผ้าถุงลายสร้อยดอกหมากล้วนสวยงามและมากด้วยคุณค่าทางจิตใจ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้วยน้ำพระราชหฤทัยที่ทรงมีต่อกลุ่มทอผ้าไหมแพรวาบ้านโพน จึงได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้อยู่ในโครงการศูนย์ศิลปาชีพพิเศษ สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน จนทำให้ผ้าไหมแพรวากลายเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก นับเป็นความภาคภูมิใจของชาวผู้ไทยที่ได้สืบสานภูมิปัญญาของบรรพบุรุษจนได้รับการยกย่องให้เป็น ราชินีแห่งไหม มาจนถึงวันนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณจังหวัดกาฬสินธุ์จึงได้มีการจัดงานมหกรรมวิจิตรแพรวาราชินีแห่งไหม มีการจัดแสดงแสง สี เสียงอย่างยิ่งใหญ่ เริ่มต้นด้วยการแสดงรำภูไทของนักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ โดยมีการแต่งการอันเป็นเอกลักษณ์นั้นคือชุดภูไทกาฬสินธุ์โดยมีเอกลักษณ์นั้นคือเบี่ยงสไบแพรวา ไม่ว่าจะมองไปทางไหนภายในงานล้วนแต่สวมใส่ชุดภูไทด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดกาฬสินธุ์ ไฮไลท์ของงานนั้นก็คือการโชว์บรรเลงโปงลาง 100 ลาง รวมทั้งจำหน่ายสินค้าโอทอป ผลิตภัณฑ์ชุมชน อาหาร และของดีที่หลากหลายจากทุกอำเภอของจังหวัดกาฬสินธุ์

จากการศึกษาเรื่องราวของชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณี พิธีกรรม สิ่งที่ผู้วิจัยได้จากการศึกษานั้นเรื่องประวัติและเรื่องราวความเป็นมาของผ้าอันเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละจังหวัดโดยผ่านการร้อยเรื่องราวจากวิถีชีวิตของคนในแต่ละพื้นที่ผ่านงานประเพณีอันสำคัญ

นำไปสู่เอกลักษณ์การแต่งกายโดยใช้ผ้าปรำถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์บ่งบอกถึงความเข็มแข็งของวัฒนธรรมอันดีงามซึงบรรพบุรุษได้ถ่ายทอดสู่รุ่นลูกรุ่นหลานสืบต่อมา

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบในงานวิจัยนี้เกี่ยวกับประวัติชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณีพิธีกรรม กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์อันประกอบไปด้วย 4 จังหวัดนั้นก็คือ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยทั้งสี่จังหวัดนั้นล้วนมีประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ที่แบ่งชัดเจนที่สุดคือ เรื่องของภาษา การแต่งกาย รวมถึงโครงสร้างร่างกาย แต่ในด้านของประเพณี พิธีกรรม ส่วนใหญ่ยังคงมีความคล้ายคลึงกัน เพราะมีประเพณีวัฒนธรรมที่ถือสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีต ประเพณีที่ประชาชนในภาคอีสานปฏิบัติกันมาในโอกาสต่างๆทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี เป็นการผสมผสานพิธีกรรมที่เกี่ยวกับเรื่องผีและพิธีกรรมทางการเกษตร เข้ากับพิธีกรรมทางพุทธศาสนาก่อให้เกิดประเพณีอันสำคัญในเทศกาลต่าง รวมไปถึงขบวนแห่อันเป็นองค์ประกอบสำคัญในแต่ละประเพณี โดยเป็นประเพณีอันเป็นประเพณีประจำท้องถิ่นจนกลายมาเป็นประเพณีประจำจังหวัด ซึ่งได้เป็นการสืบทอดมาตั้งแต่โบราณในขบวนแห่ในแต่ละประเพณีนั้นผู้ร่วมขบวนต่างสวมใส่เสื้อผ้าที่มีในแต่ละท้องถิ่นยังไม่มีแบบแผนที่กำหนดตายตัวแน่นอน ในแต่ละครัวเรือนนั้นต่างมีอาชีพเสริมจากการเกษตรกรรมนั้นก็คืออาชีพทอผ้า เมื่อถึงในงานบุญประเพณีที่สำคัญก็จะนำผ้าที่ตนทอนั้นออกมาใส่เปรียบเสมือนการโชว์ฝีมือการทอผ้าของตน ในขณะเดียวกันแล้วนั้นผู้กำหนดในการออกแบบเพื่อสวมใส่เครื่องแต่งกายนั้นก็คือ ผู้นำชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้าน โดยผู้นำชุมชนหรือปราชญ์เป็นตัวแปรสำคัญนั้นการกำหนดข้อตกลงในการสวมใส่เสื้อผ้าในขบวนแห่ซึ่งรูปแบบในการสวมใส่นั้นก็แตกต่างก็ออกไปในแต่ละปี ซึ่งการแต่งกายนั้นจะมีการออกแบบให้เข้ากับสภาพสังคม วัฒนธรรม ประเพณีและเศรษฐกิจในแต่ละปีเพื่อการสร้างอัตลักษณ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของแต่ละจังหวัดสืบไป

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าประวัติความเป็นมาชุดเครื่องแต่งกายที่ใช้ในขบวนแห่เนื่องในงานประเพณีพิธีกรรม กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์โดยในแต่ละจังหวัดนั้นได้มีการจัดประเพณีอันเป็นประเพณีประจำจังหวัดที่โดดเด่นและมีชื่อเสียงและยังได้นำเสนอของดีของแต่ละจังหวัดผ่านเอกลักษณ์ของลายผ้าประจำจังหวัด ซึ่งมีการสนับสนุนจากทุกหน่วยงานของทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง มิเพียงเท่านี้ทุกบุญประเพณียังได้รับความร่วมจากคนทั้งจังหวัด พ่อค้า ประชาชน พระสงฆ์ ในทุก

ขบวนแห่นั้นเกิดจากทุกความร่วมมือของทุกภาคส่วนก่อให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีของคนในชุมชนและคนภายใยท้องถิ่นนั้นๆ มิเพียงเท่านี้สิ่งที่อยู่ภายใต้การจัดงานประเพณีประจำจังหวัดในแต่ละประเพณีนั้นล้วนแสดงออกถึงความเข็มแข็งของประเพณีและวัฒนธรรมในแต่ละจังหวัด กล่าวคือล้วนแต่เป็นประเพณีที่มีการทำกันมาตั้งแต่โบราณจากรุ่นสู่รุ่นสั่งสมสืบต่อกันมาก่อให้เกิดเอกลักษณ์ของแต่ละวัฒนธรรมและประเพณี ปัจจุบันนี้ในแต่ละจังหวัดได้มีการรณรงค์การใส่ผ้าอันเป็นลายเอกลักษณ์ในของแต่ละจังหวัดโดยมีการส่งเสริมทั้งจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และส่วนราชการในทุกภาคส่วน มิเพียงเท่านี้วิทยาลัยนาฏศิลป์และสถานศึกษาต่างๆก็มีส่วนสำคัญต่อพัฒนาการขบวนแห่ในแต่ละท้องถิ่น เพราะทางวิทยาลัยนาฏศิลป์และสถานศึกษาๆได้มีการ คิดประดิษฐ์ ชุดการแสดง โดยการลงพื้นที่ของท้องถิ่นนั้นเพื่อคามชัดเจนของข้อมูลเพื่อทำไปสู้กรประดิษฐ์ชุดการแสดง เมื่อการแสดงเหล่านี้ได้ถูกเผยแพร่ในโลกโซเชี่ยวนำไปสู้การเผยแพร่และการส่งเสริมวัฒนธรรมประจำพื้นถิ่นและการแต่งกายที่เอกลักษณ์และมีการพัฒนานำไปสู้รูปแบบที่พัฒนาต่อไปเรื่องบนพื้นฐานของวัฒนธรรมอันดีงาม นำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวและนำพาเศรษฐกิจให้มีเม็ดเงินมาหมุนเวียนภายในจังหวัด และยังเป็นการส่งเสริมการทอผ้าอันเป็นลายเอกลักษณ์ประจำจังหวัดนั้นไปสู่อุสาหกรรมสิ่งทอนำไปสู่เศรษฐกิจที่ยั่งยืน

รายการอ้างอิง

กีรติ บุญเจือ. (2522). การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกการท่องเที่ยว. สารานุกรมปรัชญา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

กรมศิลปากร. (2514). การออกแบบเครื่องแต่งกายตามประเพณีตามสมัยประวัติศาสตร์และโบราณคดี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ยศ สันตสมบัติ. (2540). มนุษย์กับวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ฑิตฐิตา นาคเกษม. (2550). ไทยศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

พวงผกา คุโรวาท. (2535). คู่มือประวัติเครื่องแต่งกาย. พิมพ์ครั้งที่4. กรุงเทพมหานคร : บริษัทรวมสาส์น.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2547). หอแสดงผ้าไทยพื้นบ้านเฉลิมพระเกียรติ : สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ. กรุงเทพฯ : ธนาคารแห่งประเทศไทย.

นัดรบ มูลาลี. (2546). เบิ่งอีสาน. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2546.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2542). ผ้าไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

นฤมล ปราชญ์โยธิน. (2525). ประวัติเครื่องแต่งกาย. เข้าถึงจาก http://www.baanjomyut.com. (25 กรกฎาคม 2559).

สำลี รักสุทธี. (2544). ฮีตสิบสองคลองสิบสี่ประเพณีของดีอีสาน. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.

วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. (2548). หลักการและแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์. กรุงเทพฯ : แอ๊ปป้าพริ้นท์ติ้ง.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

รูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ศริญญา พละพงศ์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000
E-mail: sarinyapalapong@gmail.com
ดร.ธิดารัตน์ จันทะหิน, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000
ดร.สุวิมล โพธิ์กลิ่น, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการได้แก่ ผู้บริหารศูนย์ หัวหน้าศูนย์ หัวหน้าระดับชั้นปฐมวัย และบุคลากรทางการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 167 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารศูนย์ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หัวหน้าระดับชั้นปฐมวัย จำนวน 3 ศูนย์ การสร้างและประเมินรูปแบบเบื้องต้นด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน และอีก 9 คน การประเมินความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบ ประเมินผลรูปแบบด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ โดยการสนทนากลุ่มผู้ใช้รูปแบบ จำนวน 19 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ รูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 กระบวนการ ประกอบด้วย การสำรวจความต้องการ การวางแผนการดำเนินงานตามแผน การประเมินผล องค์ประกอบที่ 2 วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย การฝึกอบรมและการสาธิต และองค์ประกอบที่ 3 การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย การจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็กเน้นเด็กเป็นสำคัญ การจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับวัย และระดับพัฒนาการของเด็ก การจัดประสบการณ์ตามหน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมให้ครบ 6 กิจกรรม การจัดกิจกรรมโดยการใช้สื่อและเทคโนโลยีมาใช้ร่วมในการจัดกิจกรรมการจัดสภาพแวดล้อมได้เหมาะสมกับเด็ก มีการประเมินพัฒนาการเด็กเพื่อมาวิเคราะห์ ไตร่ตรอง หาแนวทางแก้ไขปัญหาพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคลและใช้เป็นประโยชน์ในการวิจัยในชั้นเรียน การจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็กเน้นเด็กเป็นสำคัญ องค์ประกอบหลักทั้ง 3 นี้ ครอบคลุมภารกิจด้านการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก และผลการประเมินรูปแบบพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก, การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Received: March 22, 2018, Accepted April 20, 2018

Model of Children's Caretaker-Teachers Development in Organizing Learning Experience for young children of Child Development Center under Local

Sarinya Phalaphong, Faculty of Education, Ubonratchathani Rajabhat University
, E-mail: sarinyapalapong@gmail.com
Dr. Thidarat Jantahin, Faculty of Education, Ubonratchathani Rajabhat University
Dr. Suwimon Phoglin, Faculty of Education, Ubonratchathani Rajabhat University

Abstract

The purposes of the research were to create and evaluate the model of kindergarten teacher development in managing learning experience for kindergartens of Child Development Center under the Local Administrative Organization. The sample used for investigating on problems and needs were 167 participants, including administrators, heads of child centers, heads of kindergarten class, and educational official of the child center. The sample used for in-depth interviewing were from three child centers, includingadministrators, heads of child centers, and heads of kindergarten class. The model was verified for the appropriateness and the possibility by 15 experts and for the appropriateness of the model manual by 9 experts. Focus group was employed to validate the model appropriateness, possibility, and usefulness by 19participants who implemented the model. The instruments used in collecting data were questionnaire, in-depth interview form, and model evaluation forms. Statistics used for data analysis were percentage, average, standard deviation, and content analysis.

The research findings were as follows: The model of kindergarten teacher development in managing learning experience for kindergartens of Child Development Center under the Local Administrative Organization consisted of 3 components as following.Component 1 was procedures which included needs

investigation, planning, plan proceeding, and evaluation. Component 2 was developing methods which included training and demonstration. Component 3 was learning experience management which included the accordance between learning experience and the child learning ability, the appropriateness of learning and children age development, the management of learning unit, the completion of 6 learning activities, the implication of learning media and technology, and the appropriateness of learning environment. Children development was analyzed and implied the appropriate methods to solve problems of learning and individual development. Results of the model evaluation on the appropriateness, possibility, and usefulness were found at the highest level.

Keywords: Children's Caretaker-Teachers Development, Organizing Learning Experience for young children of Child Development Center, under Local Government Organization

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้คนมีความรู้และคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ช่วยให้คนนั้นอยู่รอดในโลกได้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมส่วนรวม (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 2545) ดัง พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่คณะผู้บริหาร และสภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ณ ศาลา ดุสิดาลัย ๓ ตุลาคม ๒๕๓๓ ไว้ว่า "การศึกษาเป็นเครื่องอันสำคัญในการพัฒนา ความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศชาติก็ย่อมทำให้ได้โดยสะดวกราบรื่น ได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว" การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน และการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือมนุษย์ให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 จากการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหา และความต้องการในการพัฒนาครูเกี่ยวกับประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย สรุปได้ 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านครูพบว่า ครูผู้ดูแลเด็ก ไม่ได้จบการศึกษาในวิชาเอกที่สอนโดยตรง ครูมีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากภาระงานสอนมากครูมีศักยภาพไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน ครูใช้เวลาในการทำผลงานวิชาการมากทำให้สนใจการสอนน้อยลงครูสอนโดยไม่มีสื่อการสอน ครูให้ความสำคัญกับกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักมากกว่ากลุ่มสาระรอง ครูขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรอย่างลึกซึ้ง ครูขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน ครูขาดการนิเทศติดตามและประเมินผลการพัฒนาการพัฒนาอบรม ครู

ไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่า การจัดการเรียนการสอนของครูส่วนใหญ่เน้นการบรรยายและยังใช้สื่อนวัตกรรมการสอนน้อย ครูส่วนใหญ่จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แต่ไม่ได้จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ได้ฝึกฝนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงจำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไปทำให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ การจัดชั้นเรียนแบบเรียนร่วมเป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และควบคุมชั้นเรียนได้ยาก 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่ ใช้สื่อการเรียนการสอนไม่หลากหลาย ครูขาดความรู้และทักษะในการผลิตและพัฒนาสื่อสื่อการสอนที่ได้รับจากส่วนกลางไม่ตรงกับเนื้อหาและความต้องการของครูสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับผู้เรียน 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนพบว่า ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลไม่เหมาะสม ครูขาดทักษะในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผลปัญหาต่างๆ

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งถึงแม้จะเป็นเรื่องเดิมที่เคยพูดกันมาตลอด แต่ไม่ได้ทำอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และยั่งยืน คุณภาพผู้เรียนที่สังคมต้องการ ถูกระบุไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 6 ที่ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและคุณธรรม (แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ : 4) ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูระดับปฐมวัย และเคยเป็นครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผ่านมาก่อนแล้วนั้น ได้รับรู้ปัญหา และมีความตั้งใจจริง ที่จะแก้ปัญหา เพื่อส่งผลต่อผู้เรียน ซึ่งเป็นอนาคตที่สำคัญของชาติ ให้เด็กเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ มีคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลกเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ต้องการให้เด็กไทยเป็นคนเก่ง คนดีและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้วิจัยจึงได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น เพื่อที่จะแก้ปัญหาในเรื่องนี้ ซึ่งจะได้เป็นแนวทางปฏิบัติในการนำไปใช้แก้ไขปัญหาและรายงานต่อสาธารณชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา รูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มุ่งเฉพาะองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบ ได้แก่

1.การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก

2.วิธีการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก

3.กระบวนการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก

4.การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

5.มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6.มาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลประกอบด้วย

2.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือโรงเรียนระดับชั้นปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำการศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 3 แหล่ง ดังนี้

2.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของรูปแบบ เช่น การพัฒนาครู วิธีการพัฒนาครู กระบวนการพัฒนาครู การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

2.1.2 ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือโรงเรียนระดับชั้นปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยแบบสอบถามผู้บริหารศูนย์ หัวหน้าศูนย์ หัวหน้าระดับชั้นปฐมวัย และบุคลากรทางการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 167 คน

2.1.3 กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือโรงเรียนระดับชั้นปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ที่ประสบความสำเร็จ ด้วยแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารศูนย์ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หัวหน้าระดับชั้นปฐมวัย จำนวน 3 ศูนย์ ศูนย์ละ 3 คน

2.1.4 สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อร่างองค์ประกอบหลักของรูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 กระบวนการ ประกอบด้วย การสำรวจความต้องการ การวางแผน การดำเนินงานตามแผน การประเมินผล องค์ประกอบที่ 2 วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย การฝึกอบรมและการสาธิต และองค์ประกอบที่ 3 การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย การจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็กเน้นเด็กเป็นสำคัญ การจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับวัย และระดับพัฒนาการของเด็ก การจัดประสบการณ์ตามหน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมให้ครบ 6 กิจกรรม การจัดกิจกรรมโดยการใช้สื่อและเทคโนโลยีมาใช้ร่วม ในการจัดกิจกรรมการจัดสภาพแวดล้อมได้เหมาะสมกับเด็ก มีการประเมินพัฒนาการเด็กเพื่อมาวิเคราะห์ ไตร่ตรอง หาแนวทางแก้ไขปัญหาพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล และใช้เป็นประโยชน์ในการวิจัยในชั้นเรียน การจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็กเน้นเด็กเป็นสำคัญ องค์ประกอบหลักทั้ง 3 นี้ ครอบคลุมภารกิจด้านการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก และผลการประเมินรูปแบบพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นสำคัญที่นำมาใช้ในการอภิปรายผล ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหา การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า สภาพปัญหาการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิธีการพัฒนา รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ กระบวนการพัฒนา และการจัดประสบการณ์สำหรับปฐมวัย จากการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสรุปเป็นรายด้าน 4 ด้านดังนี้ 1) ด้านครู พบว่าครูผู้ดูแลเด็ก ไม่ได้จบการศึกษาในวิชาเอกที่สอนโดยตรง ครูมีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากภาระงานสอนมาก ครูมีศักยภาพไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน ครูใช้เวลาในการทำผลงานวิชาการมากทำให้สนใจการสอนน้อยลงครูสอนโดยไม่มีสื่อ การสอน ครูให้ความสำคัญกับกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักมากกว่ากลุ่มสาระรอง ครูขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรอย่างลึกซึ้ง ครูขาดขวัญกำลังใจในการทำงานครูขาดการนิเทศติดตามและประเมินผลการพัฒนาการพัฒนาอบรมครูไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า การจัดการเรียน

การสอนของครูส่วนใหญ่เน้นการบรรยายและยังใช้สื่อนวัตกรรมการสอนน้อย ครูส่วนใหญ่จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แต่ไม่ได้จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ได้ฝึกฝนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงจำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไปทำให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพการจัดชั้นเรียนแบบเรียนร่วมเป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และควบคุมชั้นเรียนได้ยาก 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้สื่อการเรียนการสอนไม่หลากหลาย ครูขาดความรู้และทักษะในการผลิตและพัฒนาสื่อสื่อการสอนที่ได้รับจากส่วนกลางไม่ตรงกับเนื้อหาและความต้องการของครูสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับผู้เรียน 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน พบว่า ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลไม่เหมาะสม ครูขาดทักษะในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผลปัญหาต่างๆ ในภาพรวมของประเทศที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลกระทบต่อการศึกษาเป็นอย่างมากจากผลกระทบที่เกิดปัญหาดังที่ได้กล่าวมาแล้วจึงต้องพัฒนาครูให้มีทักษะด้านการจัดการเรียนรู้และมีความพร้อมที่จะต้องใช้ศักยภาพความสามารถในการที่จะขับเคลื่อนนำโรงเรียนไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามที่มุ่งหวังสอดคล้องกับแนวความคิดเรื่องสมรรถนะ (Competency) ที่มีบทบาทและถูกนำมาใช้ในหน่วยงานการศึกษามากขึ้นในปัจจุบันการกำหนดสมรรถนะจะต้องกำหนดให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์พันธกิจเป้าหมายของหน่วยงานกำหนดให้สอดคล้องรองรับกับหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคล (อาภรณ์ ภู่วิทยพันธุ์ 2548) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุล จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือมนุษย์ให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ พนัส หันนาคินทร์ (2546 : 133) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ปฏิบัติงานประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานย่อมจะเพิ่มขึ้น จากการที่ระบบโรงเรียนให้โอกาสแก่เขาที่จะพัฒนาวิจัยความสามารถที่มีอยู่ในตัวของเขาแต่ละคนการพัฒนาบุคลากรเป็นกิจกรรมที่จะต้องกระทำตั้งแต่แรกเข้ามาทำงานถึงเวลาที่จะต้องออกจากงานไปตามวาระ สอดคล้องกับประชุม รอดประเสริฐ (2548 : 132) ได้สรุปแนวคิดของนักวิชาการบริหารต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการที่จะเสริมสร้างให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถความเข้าใจ ตลอดจนทัศนคติ อันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การพัฒนาบุคคลอาจจำแนกออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ การพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาและการพัฒนาตนเอง และสมาน รังสิโยกฤษฎ์ (2542 :80) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรว่าเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ความสามารถมีทักษะในการทำงานดีขึ้นตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงานอันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นหรืออีกนัยหนึ่ง การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการที่จะสร้างเสริมและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ทัศนคติ และวิธีการในการทำงานอันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการ

ทำงาน สอดคล้องกับ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2545 : 208-209) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ ทักษะ ทัศนคติ ค่านิยมความสามารถของบุคคล ตลอดจนการให้แนวความคิดใหม่ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บุคลากรมีคุณภาพที่ดีขึ้น

ความต้องการ การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ความต้องการในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ วิธีการพัฒนา กระบวนการพัฒนา และสุดท้ายการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ทั้งนี้เป็นเพราะ การมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้การส่งเสริมกิจกรรมและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านครูไม่ได้คุณภาพ คือ ความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสอดคล้องกับ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2552) สอดคล้องกับ ภรณี คุรุรัตนะ (2540 : 49) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดระบบประสบการณ์ที่เด็กปฐมวัยควรได้รับ มีการกำหนดจุดประสงค์ แนวทางการดำเนินกิจกรรมโดยเน้นให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมครูควรคำนึงถึงการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็ก เด็กกับเด็ก จัดหาสื่อ อุปกรณ์ให้เด็กเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับวัยและมีการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กจากกิจกรรม โดยให้ครอบคลุมพัฒนาการในทุกด้าน สอดคล้องกับ ชิตาพร เอี่ยมสะอาด (2548 : 91) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กอายุ 0 – 5 ปี ในรูปของกิจกรรมและการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาให้พร้อมตามศักยภาพของเด็ก สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 58) ได้ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์ไว้ว่าการจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์และการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในห้องเรียนให้กับเด็กปฐมวัย โดยให้ได้รับประสบการณ์ตรงจากการเล่น การลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้ครบทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยมิใช่มุ่งจะให้อ่านเขียนได้ดังเช่นในระดับประถมศึกษาแต่เป็นการปูพื้นฐานหรือพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ได้ดี และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการครบทุกด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยมิใช่มุ่งจะให้อ่านเขียนได้ดังเช่นระดับประถมศึกษาแต่เป็นการปูพื้นฐานหรือพัฒนาการทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เช่น ทักษะในการสังเกตโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าสรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์เป็นการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยที่มิใช่มุ่งเน้นด้านวิชาการหรือการเรียนเนื้อหาวิชาการ แต่เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน โดยให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ มีประสบการณ์ตรงกับสื่อ สิ่งแวดล้อม บุคคลตามความสามารถของเด็ก เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในระดับต่อไป สอดคล้องกับ สำนักคณะกรรมการ

การศึกษาเอกชน (2531: 6) ได้ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์ไว้ว่าเป็นขอบข่ายที่ครูจะต้องจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กพัฒนาตามวัยครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยมิใช่จะให้อ่านเขียนได้ดังในระดับประถมศึกษาแต่เป็นการปูพื้นฐานหรือพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เช่นทักษะในการสังเกตโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ด้วยการจัดสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กที่มีลักษณะและคุณสมบัติที่เหมาะสมอันจะเป็นสถานการณ์ที่กระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์และเกิดประสบการณ์ตามจุดมุ่งหมายของผู้จัดเตรียม

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 รูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลักได้แก่ องค์ประกอบหลักที่ 1 วิธีการพัฒนา องค์ประกอบหลักที่ 2 กระบวนการพัฒนา องค์ประกอบที่ 3 การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย องค์ประกอบย่อย 6 องค์ประกอบ 29 ตัวบ่งชี้ ผลการตรวจสอบองค์ประกอบหลักของรูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปรากฏว่า ร่างองค์ประกอบหลักก่อนการตรวจสอบพบว่า มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบและองค์ประกอบย่อย 6 องค์ประกอบ 29 ตัวบ่งชี้และหลังการตรวจสอบร่างองค์ประกอบหลัก พบว่า มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญคือ 3 องค์ประกอบและองค์ประกอบย่อย 6 องค์ประกอบ 29 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักของรูปแบบ การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า องค์ประกอบหลักที่ 1 องค์ประกอบหลักที่ 2 และองค์ประกอบหลักที่ 3 ทุกรายการมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด การตรวจสอบองค์ประกอบหลักของรูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 15 คน ประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ความเหมาะสมของรูปแบบโดยรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัย บุญส่ง หาญพานิช (2546 : 112 - 118) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย” โดยดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติความรู้ องค์ความรู้ และการบริหารจัดการศึกษาของไทย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการความรู้ กระบวนการจัดการความรู้ โครงสร้างพื้นฐานของการบริหารจัดการความรู้ โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์อธิการบดี และการสอบถามผู้บริหารระดับผู้อำนวยการขึ้นไป 2) การจัดทำร่างรูปแบบการบริหารการจัดการความรู้ใน

สถาบันอุดมศึกษาไทย โดยนำผลสรุปจากการวิเคราะห์สาระจากการสัมภาษณ์อธิการบดีและจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม นำมาสรุปเป็นข้อค้นพบเพื่อใช้เป็นฐานในการสร้างร่างรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทยและ 3) การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ ในสถาบันอุดมศึกษาไทยโดยผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้น จึงปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ สอดคล้องกับงานวิจัย อัมพร พงษ์กังสนานันท์ (2550 : 108-122) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต” โดยดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1)การสร้างรูปแบบ ประกอบด้วยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Techniques) และ 2)การประเมินรูปแบบประกอบด้วยการประเมินรูปแบบเพื่อศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบ ไปปฏิบัติในสถานศึกษา และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนารูปแบบและสอดคล้องกับ William. (1994, p. 2425 – A)ได้ทำการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การใช้การนิเทศภายในโรงเรียนและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียนโดยศึกษาจากครู ผู้บริหาร และประธานสหภาพครูในกลุ่มโรงเรียน K-12 ในเมืองขนาดใหญ่ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้รวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสำรวจประมาณค่าจากผู้บริหารโรงเรียน 159 คนคณะครู 195 คน จากโรงเรียน 11 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูขาดความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีต่อกันในเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน ครูผู้สอนมีความเห็นว่าผู้บริหารไม่ค่อยมีการสังเกตการณ์และเยี่ยมชมห้องเรียนอยู่เป็นประจำ ผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญและรับผิดชอบกับการนิเทศภายในโรงเรียนเท่ากับการจัดการด้านอื่นๆ และผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า ควรลดนวัตกรรมในการนิเทศภายในที่ซับซ้อนลง ควรมีการยืดหยุ่นและพัฒนากลยุทธ์ในการนิเทศภายในเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1.ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย นำไปประยุกต์ใช้เกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย ดังนี้

1.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ควรนำรูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากงานวิจัยไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย

1.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ควรนำผลวิจัยไปให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประยุกต์และทดลองใช้ ในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย และนำสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้ มาวางแผนแก้ไขปัญหา

1.3) ผู้บริหารศูนย์ หัวหน้าศูนย์ และผู้บริหารเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ควรตระหนักและนำรูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ไปใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

2.1 ครูผู้ดูแลเด็กและบุคลากรทางการศึกษา ควรมีความรู้ความเข้าใจและศึกษารูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

2.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ปกครองและชุมชน ควรรับทบาทหน้าที่ของตนเองเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดประสบการณ์ ให้สามารถบูรณาการในสถานศึกษาได้

2.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรศึกษาคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการพัฒนาครูผู้รูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นกระบวนการที่สามารถปฏิบัติได้

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2 ควรศึกษาปัจจัยในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว.

ครู BBL ระดับอนุบาล: การจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตร Brain-based Learning ด้านการคิด. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมอัจฉริยภาพและนวัตกรรมการเรียนรู้.

วรนาท รักสกุลไทย. (2548). หน่วยที่ 6 การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย. ในประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 1-6. หน้า [6-1]- [6-66]. นนทบุรี: สุโขทัยธรรมาธิราช.

วลัย พานิช. (2546). การบูรณาการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย. ใน สุวัฒนา เอี่ยมอรพรรณ และคณะ (บรรณาธิการ), แนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูเพื่อรองรับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู. หน้า 43 - 80.กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี) (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว.

นิรันดร์ จุลทรัพย์. กลุ่มสัมพันธ์สำหรับการฝึกอบรม. จ.สงขลา : 2542อาจารย์น้อย ศิริโชติ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เทคนิคการฝึกอบรม. จ.สงขลา : 2522

ณัฐพงษ์ไพจิตรธนโชติ. (2548). รูปแบบการพัฒนาบุคลากรทางการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีในกลุ่มโรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย.วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีมหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร: จังหวัดพิษณุโลก.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). การจัดการศึกษา ปฐมวัยตามหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง.กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สถาบันส่งเสริมอัจฉริยภาพและนวัตกรรมการเรียนรู้. (2550). เอกสารประกอบการอบรม

สมชาย หิรัญกิตติ. การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: ธีระฟิลม์และ ไซน์เท็กซ์, 2542

อำนวย แสงสว่าง. การจัดการทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : อักษรพิพัฒน์, 2540

Caine, R.N. and Caine, G. (2002). Brain / Mind Learning Principles. [Online] Available from: http://www.cainelearning.com/bbl/bbl2.htm.

Hohmann, M. and Weikart, D.P. (1995). Education Young Children. Ypsilanti : High/Scope Press

Susan E. Jackson, Randall S Schuler. Managing Human Resources. Canada : South-Western, a division of Thomson Learning, 2003

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี

ณหทัย เทียมทอง, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีจังหวัดอุบลราชธานี 34000, Email: ple.ub@outlook.co.th
ดร.จินตนา จุลทัศน์ คณะแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร ใจการุณ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบบันทึกการสนทนากลุ่มและแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ การดำเนินการและเงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้ 1) หลักการ หมายถึง การดำเนินการของชมรมผู้สูงอายุในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชมรม โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมที่เน้นการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ ด้านสันทนาการและการทำกิจกรรม ด้านสุขภาพ และด้านความสามารถในการพึ่งพาตนเองและความสัมพันธ์ทางสังคม 2) วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ, ด้านสันทนาการและการทำกิจกรรม, ด้านสุขภาพ และด้านความสามารถในการพึ่งพาตนเองและความสัมพันธ์ทางสังคม 3) การดำเนินการ ประกอบด้วย 3.1)การส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ โดยการส่งเสริมความรู้เรื่องการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การมีความรู้ในการประกอบอาชีพและสร้างรายได้ การบริหารการเงิน และการจัดตั้งกองทุนชมรมผู้สูงอายุ 3.2) การส่งเสริมด้านสันทนาการและการทำกิจกรรม โดยการพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำ การทำกิจกรรมสันทนาการ การทำกิจกรรมอาสาสมัคร การสร้างเครือข่ายของชมรมผู้สูงอายุ 3.3) การส่งเสริมด้านสุขภาพ โดยการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนดูแลและห่วงใย การจัดกิจกรรมเพื่อเชิดชูผู้สูงอายุ การจัดที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อมที่ดี การปฏิบัติกิจกรรมในด้านธรรมะและการฝึกสมาธิ 3.4) การส่งเสริมด้านความสามารถในการพึ่งพาตนเองและความสัมพันธ์ทางสังคม โดยการส่งเสริมการออม การพึ่งพาตนเอง การเยี่ยมเยือนกันที่บ้าน การสร้างแรงจูงใจให้เข้าร่วมเป็นสมาชิก การมีสัมพันธภาพทางสังคมที่ดี การศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาศักยภาพตนเองและการสร้างความภาคภูมิใจ และ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ สมาชิกต้องเข้าร่วมกิจกรรมและปฏิบัติตามกฎอย่างเคร่งครัด มีการประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ผู้นำที่มีศักยภาพ และสมาชิกชมรมจะต้องนำความรู้ที่ไปปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ และผลการประเมินรูปแบบโดย

ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.41 และ 3.81 ตามลำดับ)

คำสำคัญ: การส่งเสริมคุณภาพชีวิต, คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ, ชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี

Received: March 31, 2018, Accepted April 18, 2018

Model Development for Promoting the Quality of Life of Elderly in Elderly Club Ubon Ratchathani Province

Nahathai Theamthong, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Ubon Ratchathani Province, 34000
Email: ple.ub@outlook.co.th
Dr. Jintana Junlatat, Faculty of Thai Traditional and Alternative Medicine, Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Supaporn Chaigarun, Faculty of Public Health, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Abstract

The research aimed to study model development for promoting the quality of life of the elderly in Elderly Club of Ubon Ratchathani province. Randomly selected sample group of the study were 400 members of the club. The research instruments were questionnaires, in-depth interviews, focus groups and model evaluation. Collected data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The research findings were as follows: The developed model comprised 4 elements including principle, objective, operation and success condition. 1) Principle referred to the use of participation focusing on self-reliance following self-sufficiency economy in order to promote the quality of life of elderly members in terms of economy, recreation and activities, health, and ability in self-reliance and social relationships. 2) Objective was to promote the elderly's quality of life in the aforementioned aspects. 3) Operation consisted of (1) economic promotion done by providing knowledge about self-sufficiency economy, occupation, income generation, financial management, and elderly club's fund establishment; (2) recreation promotion and activities operated through developing leadership potential, recreational activities, volunteer activities and elderly club networks; (3) health promotion by organizing activities covering helping friends, paying homage to the elderly, improving home environments, and dharma practice and meditation; (4) self-reliance and social relationships promotion by enhancing savings, self-reliance, home-visit, motivational encouragement in joining the club,

social relationships, life-long learning, self development and self-esteem. 4) Success conditions involved members attending provided events and strictly following the rules; coordinating with various sectors, potential leaders, and members bringing gained knowledge to action. The strategy evaluation assessed by experts resulted in a higher level of suitability and possibility (mean 4.41 and 3.81 respectively).

Keywords: Life Quality Promotion, Quality of Life for the Elderly, Elderly Club of Ubon Ratchathani

บทนำ

จากสถานการณ์ในปัจจุบัน พบว่าประชากรโลกมีมากกว่า 7,500 ล้านคนและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ (World meter 2017: ออนไลน์) และไม่เพียงการเพิ่มขึ้นของประชากรโลกเท่านั้น แต่ยังพบว่าจำนวนประชากรผู้สูงอายุก็ยังเพิ่มมากขึ้นและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 9.1 ในปี พ.ศ. 2542 เป็นร้อยละ 12.9 ในปี พ.ศ. 2555 และเพิ่มเป็นร้อยละ 15.0 ในปี พ.ศ. 2559 จากการเพิ่มขึ้นนี้เองทำให้สังคมโลกก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ซึ่งจากนิยามความหมายแล้วคำว่าสังคมผู้สูงอายุ หมายถึง การที่สังคมนั้นๆมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด และการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในหลายประเทศทั่วโลกก็มีสาเหตุที่คล้ายกันคือเป็นผลสืบเนื่องมาจาก การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิวัฒนาการด้านการแพทย์ ความรู้ด้านโภชนาการและการดูแลสุขภาพที่ช่วยให้มนุษย์มีชีวิตที่ยืนยาวขึ้น ประกอบกับการมีนโยบายการวางแผนครอบครัวหรือการควบคุมการมีบุตร การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม ค่านิยมและทัศนคติที่ทำให้ผู้หญิงมีการแต่งงานลดลง การหย่าร้างเพิ่มขึ้น มีบุตรน้อยลง อัตราการเกิดลดลงทำให้โครงสร้างประชากรเปลี่ยนไปมีวัยเด็กน้อยลงจึงสวนทางกับอัตราส่วนของจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม 2556, เจาะลึกระบบสุขภาพ 2558 : ออนไลน์) และการเป็นสังคมผู้สูงอายุนี้เองก็ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม จากการที่ประชากรในวัยแรงงานที่ลดลง และการที่รัฐต้องจัดระบบดูแลผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เช่น การจัดสรรทรัพยากรต่างๆ การจัดสวัสดิการที่จำเป็น รวมทั้งบริการทางการแพทย์ในระยะยาว (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2557 : 1)

สำหรับประเทศไทยได้เริ่มก้าวเข้าสู่การเป็น “สังคมผู้สูงอายุ” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เนื่องจากเป็นปีแรกที่มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 10.3 ของจำนวนประชากรทั้งหมด และพบว่าในปี พ.ศ. 2557 มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 14.9 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ซึ่งเมื่อพิจารณาการกระจายตัวของผู้สูงอายุตามเขตการปกครองหรือเขต ที่อยู่อาศัยและภาค พบว่าในปี พ.ศ. 2557 มีจำนวนผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุดร้อยละ 31.9 รองลงมาคือภาคกลางร้อยละ 25.6 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2557: 1) จากการเป็นสังคมผู้สูงอายุของ

ประเทศไทยนี่เองทำให้เกิดผลกระทบต่อประเทศไทยในด้านเศรษฐกิจ จากสัดส่วนประชากรวัยแรงงานที่ลดลง เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ผลิตภาพแรงงานลดลง ส่งผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ รายได้ของประเทศ รายได้ต่อหัวประชากร การออมและการลงทุนลดลง แต่ในทางกลับกันงบประมาณของรัฐบาลในค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพซึ่งเป็นภาระทางการคลังของประเทศได้เพิ่มขึ้น สำหรับผลกระทบในด้านสังคมที่เกิดจากการที่ผู้สูงอายุไม่มีรายได้หรือรายได้ไม่พอเลี้ยงชีพและไม่มีเงินออม ส่งผลให้เกิดปัญหาในการดำรงชีพสร้างภาระแก่สังคมที่ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลจัดสวัสดิการต่างๆให้เหมาะสมและเพียงพอ (ชมพูนุท พรหมภักดิ์ 2556 : 1) อย่างไรก็ตามปัญหาสำคัญที่สุดของผู้สูงอายุก็คือปัญหาด้านสุขภาพ โดยเฉพาะปัญหาทางสุขภาพร่างกายเป็นผลจากการขาดการออกกำลังกายและการรับประทานอาหารที่เหมาะสม ส่วนปัญหาทางสุขภาพจิตเป็นผลจากผู้สูงอายุรู้สึกว่าไม่สบาย มีความเจ็บปวด วิตกกังวลและซึมเศร้า (ฤทธิชัย แกมนาค และสุภัชชา พันเลิศพาณิชย์ 2559 : 48, Zhang and others 2016 : 2) รวมทั้งปัญหาทางด้านเศรษฐกิจหรือการประกอบอาชีพเกิดจากรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจึงลดลง และพบว่าสิ่งที่ผู้สูงอายุคนไทยต้องการมากที่สุดคือความสุขจากการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมกับสังคม ได้ทำสิ่งที่เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ผู้อื่นและสังคม (สุพัตรา ศรีวณิชชากร 2555 : 8)

ด้วยเหตุผลข้างต้นยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) จึงได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้สูงอายุทั้งการทำงานที่เหมาะสมตามศักยภาพและมีรายได้เพียงพอในการดำรงชีวิต การวางแผนการออมเพื่อวัยเกษียณ การสร้างเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและความจำเป็นทางกายภาพให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ การพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุในรูปแบบที่หลากหลาย การจัดบริการสุขภาพและสวัสดิการสังคมอย่างบูรณาการ และการพัฒนาชุมชนที่มีศักยภาพและความพร้อมให้เป็นต้นแบบของการดูแลผู้สูงอายุเพื่อขยายผลไปสู่ชุมชนอื่นและการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงได้เสนอยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ที่ให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพชีวิต (คนธรส เหล่าประดิษฐ์ 2559 : 9-10) ซึ่งการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามองค์ประกอบเหล่านี้ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกฎของธรรมชาติ ทำให้มนุษย์เกิดความต้องการที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อความสำเร็จให้แก่ตนเองสืบต่อไป การพัฒนาตนเองเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีจึงควรมีการพัฒนาสุขภาพในด้านร่างกาย เพื่อสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ การพัฒนาทางด้านอารมณ์ เพื่อการมีสุขภาพจิตที่ดี การพัฒนาทางด้านสังคม เพื่อการเข้าร่วมกันใช้เวลาว่างบำเพ็ญประโยชน์เพื่อชุมชน และการพัฒนาทางด้านสติปัญญา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในด้านต่างๆ (อรวรรณ น้อยวัฒน์ 2555 : ออนไลน์)

นอกจากนี้ภาครัฐก็ได้มีการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ การจัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ โดยเฉพาะการประกาศใช้พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ที่มีการกำหนดสิทธิผู้สูงอายุให้ได้รับบริการทางการแพทย์ บริการทางการศึกษา การประกอบอาชีพ การมีส่วนร่วมทางสังคมและการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้วางนโยบายให้ส่วนราชการทั้งในภูมิภาคและท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งรัฐวิสาหกิจดำเนินการในภารกิจต่างๆ เช่น การสังเคราะห์เบี้ยยังชีพ การฌาปนกิจ และสถานสงเคราะห์คนชรา (เศรษฐวัฒน์ โชควรกุล 2555 : 1) รวมทั้งการก่อตั้งชมรมผู้สูงอายุ

ชมรมผู้สูงอายุเป็นหนึ่งในโครงการของรัฐบาลที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยมีหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบงานคือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ การดำเนินงานโดยทั่วไปของชมรมคือ การให้บริการข้อมูลความรู้แก่ผู้สูงอายุเกี่ยวกับการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ และการออกกำลังกายเป็นประจำที่ส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (Yaser Khaje – Bishak and others 2014 : 257-263) อย่างไรก็ตามแม้ว่าชมรมผู้สูงอายุจะมีรูปแบบการดำเนินการเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ชัดเจน แต่พบว่าการดำเนินงานของชมรมยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการทำให้ไม่สามารถบรรลุได้ตามเป้าหมาย เช่น หน่วยงานภาครัฐยังดำเนินการในลักษณะการสงเคราะห์เฉพาะหน้า ขาดความเข้าใจในหลักการสำคัญที่จะต้องทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางสังคม ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรม (สุพัตรา ศรีวณิชชากร 2555 : 12) รวมทั้งข้อจำกัดการเข้าร่วมของสมาชิกคือการมีปัญหาด้านสุขภาพและด้านครอบครัว (ชนนิพัทธ์ ประเสริฐพรรณ 2557 : 8) ทำให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ในชมรมผู้สูงอายุไม่ได้รับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในชมรมผู้สูงอายุ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อันจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และนโยบายประเทศคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชนเข้มแข็ง ให้ทุกคนสามารถจัดการความเสี่ยงและสร้างโอกาสในชีวิตให้แก่ตนเอง รวมทั้งส่งเสริมความเข้มแข็งและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของท้องถิ่นและสังคม และรูปแบบนี้ก็ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชมรมผู้สูงอายุอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน เพื่อผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี

3. เพื่อประเมินรูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี

วิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี มีวิธีการวิจัยเป็น 3 ระยะตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1.ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างคือคือผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ ที่เป็นสมาชิกของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี 26 แห่ง จำนวน 400 คน ประกอบด้วย กลุ่มผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง 5 ชมรม จำนวน 80 คน และกลุ่มผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุทั่วไป 21 ชมรม จำนวน 320 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มเป้าหมายตอบ จากนั้นนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปรผลโดยนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

2. ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี เป็นระยะของการพัฒนารูปแบบด้วยการสนทนากลุ่ม กลุ่มเป้าหมาย เลือกแบบเจาะจงจากผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับรูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 14 คน ประกอบด้วย ตัวแทนผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี ผู้นำชมรมผู้สูงอายุ จังหวัดอุบลราชธานี ตัวแทนผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีชมรมผู้สูงอายุ และนักวิชาการท้องถิ่นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องรูปแบบและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เครื่องมือที่ใช้คือคือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาร่างรูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี เก็บรวมรวมข้อมูลโดยการจัดสนทนากลุ่มโดยเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายทุกคนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาร่างรูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี และผู้วิจัยบันทึกข้อมูลด้วยอุปกรณ์บันทึกภาพ อุปกรณ์บันทึกเสียง วิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสังเคราะห์ผลที่ได้ตามกรอบของเนื้อหา จากนั้นนำร่างรูปแบบฯ ที่ผ่านการพัฒนาไปทดลองใช้โดยการจัดการอบรมผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุอำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานีที่เต็มใจเข้าร่วมการประเมินผลการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินความรู้ความเข้าใจเรื่องการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงก่อนการอบรมและหลังการอบรม และแบบประเมินความพึงพอใจในการอบรมซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการให้ผู้อบรมตอบแบบประเมินก่อนและหลังการอบรม และแบบประเมินความพึงพอใจในการอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าทีแบบสองกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนวัดผลก่อนการ

อบรมและหลังการอบรม และใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปรผลโดยนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

3. ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี เป็นการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มเป้าหมายคือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำเอกสารรูปแบบและการประเมินไปมอบให้ผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปรผลโดยนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะตามวิธีวิจัยดังนี้

1. ผลการวิจัยสภาพคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าว่าคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (=3.49) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุด้านการมีที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อมที่ดี อยู่ในระดับสูงสุด (=4.14) รองลงมาคือคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (=3.65) และคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับต่ำสุด(=2.66) จากนั้นนำผลการวิจัยที่ได้ร่วมกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไปร่างรูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบฯ ในระยะที่ 2

2. ผลการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี พบว่ารูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ การดำเนินการ และเงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบหมายถึง การดำเนินการของชมรมผู้สูงอายุในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชมรม โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมที่เน้นการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ ด้านสันทนาการและการทำกิจกรรม ด้านสุขภาพ และด้านความสามารถในการพึ่งพาตนเองและความสัมพันธ์ทางสังคม 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบได้แก่ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุด้านสันทนาการและการทำกิจกรรม เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุด้านความสามารถในการพึ่งพาตนเองและความสัมพันธ์ทางสังคม 3) การดำเนินการ ประกอบด้วย 3.1) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ มีการดำเนินการที่ประกอบด้วย การส่งเสริมความรู้เรื่อง “การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง” การส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพ

และการสร้างรายได้ของผู้สูงอายุ ได้แก่ การส่งเสริมการทำงานทั้งเต็มเวลาและไม่เต็มเวลาทั้งในระบบและนอกระบบ การฝึกอาชีพและจัดหางานให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถ การรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมเสริมรายได้ การเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร การส่งเสริมการหาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า การส่งเสริมการสร้างรายได้เพิ่มเติมจากทรัพย์สินที่มีอยู่ การส่งเสริมการมีความรู้ในการประกอบอาชีพ การส่งเสริมการบริหารจัดการทางการเงินของผู้สูงอายุ และการจัดตั้งกองทุนชมรมผู้สูงอายุ 3.2) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านสันทนาการและการทำกิจกรรม มีการดำเนินการที่ประกอบด้วย การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ การส่งเสริมการทำกิจกรรมกลุ่มด้านการสันทนาการในชมรม การส่งเสริมการทำกิจกรรมอาสาสมัครที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายของชมรมผู้สูงอายุ 3.3) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพ มีการดำเนินการที่ประกอบด้วย การส่งเสริมกิจกรรม “เพื่อนช่วยเพื่อน ดูแลและห่วงใย” การส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อเชิดชูผู้สูงอายุ การส่งเสริมด้านสุขอนามัยในการจัดที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อมที่ดี การส่งเสริมการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาในด้านธรรมะและการฝึกสมาธิ 3.4) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุด้านความสามารถในการพึ่งพาตนเองและความสัมพันธ์ทางสังคม มีการดำเนินการที่ประกอบด้วย การส่งเสริมด้านการออม การส่งเสริมด้านความสามารถในการพึ่งพาตนเอง การส่งเสริมกิจกรรม “เยี่ยมเยือนกันที่บ้าน” การส่งเสริมการสร้างแรงจูงใจให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม การส่งเสริมการมีสัมพันธภาพทางสังคมที่ดีของผู้สูงอายุ การส่งเสริมโอกาสในการศึกษาเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตและการพัฒนาศักยภาพของตนเอง และการส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ สมาชิกต้องมีความสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของชมรมและปฏิบัติตามกฎข้อบังคับอย่างเคร่งครัด ชมรมมีการประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ชมรมผู้สูงอายุต้องมีผู้นำที่มีศักยภาพ มีจิตอาสาและรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิก และสมาชิกชมรมจะต้องนำความรู้ที่ไปปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ จากนั้นได้นำรูปแบบที่ผ่านการพัฒนาไปทดลองใช้โดยการจัดอบรมและประเมินความรู้ของผู้เข้ารับการอบรมซึ่งเป็นผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุอำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีระดับความรู้เรื่องการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุหลังการอบรม (16.20 คะแนน จาก 20 คะแนน) สูงกว่าก่อนการอบรม (11.80 คะแนน จาก 20 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากนั้นนำองค์ประกอบร่างรูปแบบที่ได้ไปทำเป็นแบบประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้โดยผู้ทรงคุณวุฒิในระยะที่ 3

3. ผลการประเมินรูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานีจากทรงคุณวุฒิ พบว่าโดยรวมรูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.41) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.81) และเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบแล้วพบว่าหลักการของรูปแบบ มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.45) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.85) สำหรับ

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.43) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.83) สำหรับการดำเนินการของรูปแบบ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.33) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.80) และเงื่อนไขความสำเร็จ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.43) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.75)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษามีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. รูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย

1.1 หลักการ พบว่าหมายถึง การดำเนินการของชมรมผู้สูงอายุในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชมรม โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมที่เน้นการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ ด้านสันทนาการและการทำกิจกรรมด้านสุขภาพ และด้านความสามารถในการพึ่งพาตนเองและความสัมพันธ์ทางสังคม เนื่องจากการปฏิบัติใดๆก็ตามที่จะมุ่งผลสำเร็จโดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุนั้นจำเป็นต้องอาศัยการพึ่งตนเองและพึ่งพาซึ่งกันและกัน และการปฏิบัตินั้นจะยั่งยืนได้จากการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบเพื่อให้มีภูมิคุ้มกันจากกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่อาจเกิดขึ้น บนพื้นฐานการมีความรู้ควบคู่การมีคุณธรรม ในด้านการมีส่วนร่วมนั้นสอดคล้องกับการศึกษาของไพบูลย์ เจริญวงค์ (2556 : 75-76) ที่พบว่าการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมเป็นหนึ่งในปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานในการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุบ้านคำโพน ตำบลคำโพน อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ

1.2 วัตถุประสงค์ พบว่าประกอบด้วย เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ เนื่องจาก เงินเป็นปัจจัยที่สำคัญมากกับการดำรงชีวิตของผู้คนในยุคปัจจุบันเป็นสิ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการในสิ่งต่างๆ โดยเฉพาะปัจจัย 4 ดังนั้นผู้มีรายได้ที่มั่นคงหรือมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีมักจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามไปด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของของ Chen and others (2010 : 61) ที่พบว่าหนึ่งในปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจผู้สูงอายุเพศชายคือ การมีสถานะทางการเงินที่ดี และการศึกษาของดวงดาว เษตรพงษ์ (2555 : 60-63) ที่พบว่าส่วนหนึ่งของแนวทางในการส่งเสริมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังซ้อง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก คือการส่งเสริมการมีรายได้ของผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุด้านสันทนาการและการทำกิจกรรม เนื่องจากการสันทนาการและการทำกิจกรรมจะทำให้ผู้สูงอายุมีความสดชื่นร่าเริง มีความสุข มีบุคลิกภาพที่ดี เห็นคุณค่าในตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆได้ดี และมีความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตประการต่อมาคือเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพนั้นเนื่องจาก

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีปัญหาด้านสุขภาพร่างกายจากความเสื่อมของอวัยวะต่างทำให้เกิดมีอาการท้อแท้ ไม่มีพลังในการดำรงชีวิต ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตใจ ซึ่งถ้าสามารถส่งเสริมหรือพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิตให้ดีขึ้น ก็จะส่งผลต่อความมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุในที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของพัชรินทร์ รุจิรานุกูล และ ธันวดี ดอนวิเศษ (2557 : 81-83) ที่พบว่าหนึ่งในองค์ประกอบหลักของแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดจันทบุรีคือการส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัยแก่ผู้สูงอายุ และการศึกษาของสมคิด แทวกระโทก (2559 : 66-67) ที่พบว่าส่วนหนึ่งแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมาคือด้านสุขภาพอนามัย และเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุด้านความสามารถในการพึ่งพาตนเองและความสัมพันธ์ทางสังคม เนื่องจากการที่ผู้สูงอายุสามารถพึ่งตนเองได้จะทำให้ผู้สูงอายุได้ใช้ความพยายามในช่วยเหลือตนเอง ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองที่มีอยู่แก้ไขปัญหา อุปสรรคต่างๆ ให้สำเร็จด้วยตนเองอย่างมั่นใจ และจะทำให้สามารถริเริ่มและตัดสินใจ ตลอดจนสามารถกำหนดความต้องการที่จะเป็นประโยชน์กับชีวิตได้ด้วยตนเอง และในส่วนของความสัมพันธ์ทางสังคมนั้นจะทำให้ผู้สูงอายุได้สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกกับผู้อื่น เป็นการลดความตึงเครียด เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยให้เกิดความรู้สึกผูกพันกับบุคคลอื่นมากขึ้น ทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี

1.3 การดำเนินการ พบว่าประกอบด้วยการดำเนินการหรือกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1.3.1 เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ พบว่ามีการดำเนินการในด้านต่างๆ ได้แก่ การส่งเสริมความรู้เรื่อง “การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง” การส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพและการสร้างรายได้ของผู้สูงอายุ ได้แก่ การส่งเสริมการทำงานทั้งเต็มเวลาและไม่เต็มเวลาทั้งในระบบและนอกระบบ การฝึกอาชีพและจัดหางานให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถ การรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมเสริมรายได้ การเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร การส่งเสริมการหาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า การส่งเสริมการสร้างรายได้เพิ่มเติมจากทรัพย์สินที่มีอยู่ การส่งเสริมการมีความรู้ในการประกอบอาชีพ การส่งเสริมการบริหารจัดการทางการเงินของผู้สูงอายุ และการจัดตั้งกองทุนชมรมผู้สูงอายุเพื่อเป็นสวัสดิการแก่สมาชิกในชมรม เนื่องจากกิจกรรมการดำเนินการทั้งหมดของชมรมผู้สูงอายุที่ได้กำหนดขึ้นเป็นไปเพื่อทำให้ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกชมรมมีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น อีกทั้งยังมีความครอบคลุมเหมาะสม สอดคล้องและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ สอดคล้องกับการศึกษาของพัชรินทร์ รุจิรานุกูล และ ธันวดี ดอนวิเศษ (2557 : 81-83) ที่พบว่าแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่พักอาศัยในจังหวัดจันทบุรีด้านเศรษฐกิจคือ การจัดตั้งกลุ่มอาชีพที่ตรงตามความถนัดสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดรายได้มีเงินมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ช่วยเหลือตัวเองในระดับหนึ่งไม่เป็นภาระแก่ลูกหลานและสังคม และทำให้ผู้สูงอายุเกิดความภาคภูมิใจในคุณค่าของตัวเองที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ การส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุที่สามารถทำได้ที่บ้าน เช่น งานฝีมือที่ไม่ต้องใช้ฝีมือความประณีตมากนัก เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีรายได้สำ หรับใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้

ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ OTOP นำผลิตภัณฑ์จากกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุไปจำหน่ายในตลาดต่างๆ โดยรัฐบาลส่งเสริมด้านงบประมาณ และด้านการตลาด เพื่อให้สินค้าของผู้อายุมีตลาดจำหน่าย และการศึกษาของภูมิวัฒน์ พรวนสุข (2558 : 90-92) ที่พบว่าหนึ่งในแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ด้านการเงินและการงานคือ ส่งเสริมการฝึกอาชีพและจัดหางานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุตามความถนัด

1.3.2 เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสันทนาการและการทำกิจกรรม พบว่ามีการดำเนินการในด้านต่างๆ ได้แก่ การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ การส่งเสริมการทำกิจกรรมกลุ่มด้านการสันทนาการในชมรม การส่งเสริมการทำกิจกรรมอาสาสมัครที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายของชมรมผู้สูงอายุ สอดคล้องกับการศึกษาของประหยัด พิมพา (2556 : 100-104) ที่พบว่าหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตตรวจราชการที่ 10 คือด้านการนันทนาการ ได้แก่ กิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านสำหรับผู้สูงอายุ กิจกรรมร้องเพลงและเต้นรำสำหรับผู้สูงอายุ การเข้าร่วมกิจกรรมของครอบครัวและชุมชนตามความถนัดและตามความสามารถของแต่ละบุคคล การจัดตั้งและดำเนินงานเครือข่ายชมรมผู้สูงอายุ และการได้รับโอกาสในกิจกรรมนันทนาการของ และการศึกษาของสมคิด แทวกระโทก (2559 : 66-67) ที่พบว่าส่วนหนึ่งในแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมาด้านนันทนาการ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุแสดงความสามารถในการถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

1.3.3 เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสุขภาพกายและจิตใจ พบว่ามีการดำเนินการในด้านต่างๆ ได้แก่ การส่งเสริมกิจกรรม “เพื่อนช่วยเพื่อน ดูแลและห่วงใย” ที่มีกิจกรรมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการดูแลกันเอง การให้ความรู้ในด้านการดูแลสุขภาพทั้งในด้านอาหาร การออกกำลังกายและการพักผ่อน การส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อเชิดชูผู้สูงอายุ การส่งเสริมด้านสุขอนามัยในการจัดที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อมที่ดี การส่งเสริมการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาในด้านธรรมะและการฝึกสมาธิ สอดคล้องกับการศึกษาของพระมหาวิชัย ติ๊บกันเงิน (2557 : 81-83) ที่พบว่าแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรีด้านจิตใจ คือ ร่วมมือกับวัดจัดโครงการนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาสอนควบคู่กับหลักการดำเนินชีวิต และสอนการปฏิบัติธรรมนั่งกรรมฐาน และการศึกษาของพัชรินทร์ รุจิรานุกูล และ ธันวดี ดอนวิเศษ (2557 : 81-83) ที่พบว่าแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่พักอาศัยในจังหวัดจันทบุรี ด้านสุขภาพอนามัย ส่วนหนึ่งนั้นได้แก่ การจัดให้มี อสม. เข้าไปแนะนำให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ เช่น การรับประทานอาหารที่เหมาะสมและการออกกำลังกาย

1.3.4 เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านความสามารถในการพึ่งพาตนเองและความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่ามีการดำเนินการในด้านต่างๆ ได้แก่ การส่งเสริมด้านการ

ออม การส่งเสริมด้านความสามารถในการพึ่งพาตนเองทั้งในด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ ทรัพยากร จิตใจและสังคม การส่งเสริมกิจกรรม “เยี่ยมเยือนกันที่บ้าน” การส่งเสริมการสร้างแรงจูงใจให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม การส่งเสริมการมีสัมพันธภาพทางสังคมที่ดีของผู้สูงอายุกับคนทุกวัยด้วยเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมที่สำคัญในวันต่างๆ การส่งเสริมโอกาสในการศึกษาเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต และการพัฒนาศักยภาพของตนเอง และการส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับการศึกษาของนันทิยา ใจเย็น (2557 : 35-36) ที่พบว่าการส่งเสริมสถาบันครอบครัวในการจัดกิจกรรมร่วมกัน เป็นองค์ประกอบหนึ่งของแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่พิการในพื้นที่ของเทศบาลตำบลท่าไม้ อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี และการศึกษาของพระมหาวิชัย ติ๊บกันเงิน (2557 : 81-83) ที่พบว่าแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ได้แก่ การจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุกับสมาชิกในครอบครัว การสร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุกับคนในชุมชนมาทำกิจกรรมร่วมกัน วัด โรงเรียน องค์กร หรือสถาบันสำคัญต่าง ๆ ที่อยู่ในชุมชนเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์

2. ผลการประเมินรูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิโดยรวมรูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานี มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก เนื่องจากในทางทฤษฎีแล้วรูปแบบนี้มีความเหมาะสมทั้งในแง่ของความสอดคล้องกับบริบทของจังหวัดและมีความครอบคลุมในหลักการปฏิบัติที่จะทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในเกือบทุกด้าน จึงได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด แต่สำหรับในความเป็นไปได้นั้นมีหลายองค์ประกอบของรูปแบบที่แม้ว่าจะดีในแง่ของหลักการแต่ถ้าให้ลงไปในรายละเอียดของการปฏิบัติแล้วอาจมีข้อจำกัดหลายประการที่ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์ จึงได้รับการประเมินว่ามีความเป็นไปได้ในแค่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดอุบลราชธานีเพิ่มเติมในระยะยาว โดยเฉพาะการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการนำรูปแบบไปทดลองใช้ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัยนี้

2. ควรศึกษารูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ ของพื้นที่อื่นๆโดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น และมีการเปรียบเทียบจุดเหมือนจุดต่าง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาออกแบบรูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุในระดับประเทศ

3. ควรศึกษาและจัดทำเป็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยชมรมผู้สูงอายุ เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่น เพื่อนำยุทธศาสตร์ที่ได้มาจัดทำเป็นแผนงาน

ขับเคลื่อนเพื่อเตรียมการสำหรับสังคมผู้สูงอายุในชนบท ที่มีความพร้อมในด้านต่างๆ น้อยกว่าในเมือง

4. ควรศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวชี้วัดการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยชมรมผู้สูงอายุในด้านต่างๆ ที่ครอบคลุมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

5. ควรศึกษาเรื่องการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุในชนบทแบบมีส่วนร่วมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในลักษณะของแนวทางหรือรูปแบบ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนของผู้สูงอายุ

6. ควรศึกษาเรื่องที่เกี่ยวกับการสร้างหรือพัฒนาเครือข่ายของชมรมผู้สูงอายุทั้งในระดับจังหวัด ระดับภูมิภาคและระดับประเทศ หรืออาจรวมถึงระดับนานาชาติ

รายการอ้างอิง

คนธรส เหล่าประเสริฐ. “สังคมผู้สูงอายุ”. วารสารส่งเสริมการลงทุน ศูนย์บริการลงทุน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. 27(2559): 9-10.

เจาะลึกระบบสุขภาพ. สังคมผู้สูงอายุ. (ออนไลน์) 2558. (อ้างเมื่อ 19 มกราคม 2560) จาก http://www.hfocus.org:

ชนนิพัทธ์ ประเสริฐพรรณ. “กิจกรรมและผลการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในชุมชนเมือง: กรณีศึกษา”. รามาธิบดีพยาบาลสาร. 20,3(2557) : 388-400.

ชมพูนุท พรหมภักดิ์. การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2556.

นันทิยา ใจเย็น. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่พิการในพื้นที่ของเทศบาลตำบลท่าไม้ อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557.

ดวงดาว เษตรพงษ์. การดำเนินการโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวงฆ้อง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์รัฐประศานศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2555.

ประหยัด พิมพา. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. รายงานการวิจัย สำนักงานศึกษาธิการภาค 7 อุดรธานี, 2556.

พระมหาวิชัย ติ๊บกันเงิน. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2557.

พัชรินทร์ รุจิรานุกูล และ ธันวดี ดอนวิเศษ. แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดจันทบุรี. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2557.

ไพบูลย์ เจริญวงค์. รูปแบบการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพชมรม

ผู้สูงอายุ บ้านคำโพน ตำบลคำโพน อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2556.

ภูมิวัฒน์ พรวนสุข. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2558.

ฤทธิชัย แกมนาค และสุภัชชา พันเลิศพาณิชย์. “รูปแบบการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดหัวฝาย ตำบลสันกลาง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย”. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์. 11,(2559): 47-62.

เศรษฐวัฒน์ โชควรกุล. นโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2555.

สมคิด แทวกระโทก. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2559.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557.

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. ประชากรและสังคมในอาเซียน : ความท้าทายและโอกาส. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2556.

สุพัตรา ศรีวณิชชากร. การดูแลผู้สูงอายุแบบบูรณาการในชุมชน. กรุงเทพฯ : บ. ที คิว พี จำกัด, 2555.

อรวรรณ น้อยวัฒน์. จุลสารสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพออนไลน์. (ออนไลน์) 2555 (อ้างเมื่อ 20 มกราคม 2560) จาก http://www.stou.ac.th/Schools/Shs/booklet/book55_3/pbhealth.html

Chen, J. and others. Factors related to well-being among the elderly in urban China focusing on multiple roles. BioScience Trends, 2010.

World meter. world-population. (Online) 2017 (cite 15 August 2017). Available from: http://www.worldometers.info/world-population/.

Zhang, Tai and others. “Influence of culture, residential segregation and socioeconomic development on rural elderly health-related quality of life in Guangxi, China” Health and Quality of Life Outcomes. 14, (2016): 1-10.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การบริหารจัดการเพื่อนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ

ดร.ชมัยภรณ์ ถนอมศรีเดชชัย, วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 13180, E-mail: irischamaiporn@gmail.com, โทร : 092-829-6949

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการ ศึกษาการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์ต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ ศึกษาการบริหารจัดการมีผลต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ การวิจัยเป็นวิจัยแบบผสม เครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณคือ แบบสอบถาม เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนในเขตเทศบาลเมือง 4 แห่ง ของจังหวัดสมุทรปราการจำนวน 1,105 คน เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาได้ 959 ชุด คิดเป็นร้อยละ 86.79 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าถดถอยพหุคูณ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน สรุปผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการมีความสัมพันธ์ต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การบริหารจัดการมีผลต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, เทคโนโลยีที่ทันสมัย, การให้บริการสาธารณะ, เทศบาลเมืองจังหวัดสมุทรปราการ

Received: March 15, 2018, Accepted April 20, 2018

Management of the Use of Modern Technology in Municipal Services in Samutprakarn Province

Dr. Chamaiphorn Thanomsridechchai, College of Innovative Management, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Phaholyothin Road, Khlong Nueng Sub-district, Khlong Luang District, Pathumthani Province 13180, E-mail: irischamaiporn@gmail.com, Tel : 092-829-6949

Abstract

This research aims to study the problems and the management approach examining the management correlated to the use of modern technology in

municipal services in Samutprakarn province and the management affecting the use of modern technology in municipal services in Samutprakarn province. This is a mixed method research. Quantitative research instrument is a questionnaire, while qualitative research instrument is structured interview with 9 experts. The sample consists of 1,105 persons in the 4 municipalities in Muang Samutprakan district, Samutprakan province. 959 sets of completed questionnaire were collected, which is accounted for 86.79% of total number of sample. Statistics used in the analysis are percentage, mean, standard deviation, multiple regression, and Pearson's correlation coefficient. The results of this research show that management has a high correlation with the use of modern technology in municipal services in Samutprakarn province and the management significantly affects the use of modern technology in municipal services in Samutprakarn province.

Keywords: Management, Modern Technology, Municipal Services, Muang Samutprakan Municipality

บทนำ

เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบแรกของประเทศไทยซึ่งจัดตั้งเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2547 โดยการยกฐานะสุขาภิบาลที่มีอยู่ในขณะนั้นขึ้นเป็นเทศบาลตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 และแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล โดยปัจจุบัน (พ.ศ. 2561) เทศบาลเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นในเขตชุมชนที่มีความเจริญและใช้การบริการเมืองเป็นหลัก โดยพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และกฎหมายส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอื่น ๆ อีกหลายฉบับ ส่งผลให้เทศบาลเมืองมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองที่สำคัญ เช่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การจัดการศึกษา การสาธารณสุข อนามัยและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการลงทุน การพาณิชยกรรม และการประกอบอาชีพของประชาชน การสังคมสงเคราะห์และการคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส การจัดระเบียบชุมชนและสังคม การรักษาความสงบเรียบร้อย เป็นต้น ทั้งนี้ การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมืองต้องเป็นไปความเป็นระเบียบเรียบร้อย และก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน ชุมชน และสังคมอย่างแท้จริง ตามลำดับ (โกวิทย์ พวงงาม, 2550)

จังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางของประเทศไทย และเป็นจังหวัดในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร โดยประกอบด้วยการบริหารราชการท้องถิ่นที่มีสถานะเป็นเทศบาล รวมทั้งสิ้น 18 แห่ง คือ เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 4 แห่ง และเทศบาลตำบล 13 แห่ง สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาเฉพาะเทศบาลเมือง 4 แห่ง คือ เทศบาลเมืองปากน้ำ เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย เทศบาลเมืองลัดหลวง และเทศบาลเมืองพระประแดง ซึ่งเป็นหน่วย

การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น และมีศักยภาพในการบริหารจัดการเพื่อนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริการสาธารณะแก่ประชาชน ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (2546: 1-15) หมวด 5 และหมวด 6 ในการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ประชาชน และตอบสนองความต้องการของประชาชน พระราชกฤษฎีกา (2546)

การศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการเพื่อนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ” เป็นการศึกษาเพื่อ “พัฒนาหน่วยงาน” คือ เทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ โดยมีปัญหาการวิจัย คือ เทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการบริหารจัดการหรือนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะไม่มากเท่าที่ควร เช่น เทศบาลเมืองไม่นำระบบการจองคิวหรือการนัดหมายเวลาล่วงหน้าผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ผู้รับบริการสามารถเลือกช่วงเวลาที่สะดวกในการเข้ามารับบริการ ณ สำนักงานของเทศบาล หรือการที่เทศบาลยังคงใช้เทคโนโลยีแบบเดิม เช่น การรับแจ้งทางโทรศัพท์พื้นฐาน หรือวิธีการให้บริการสาธารณะแบบเดิม เช่น การให้ประชาชนไปเขียนคำร้องที่เทศบาลด้วยตัวเอง ในการแก้ไขปัญหาและรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนในยามมีปัญหาและความเดือดร้อน รวมตลอดถึงการไม่นำระบบสื่อสารออนไลน์ เช่น ไลน์ (Line) เฟสบุค (Facebook) มาช่วยในการสื่อสารและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญและจำเป็นแก่ประชาชน เช่น กฎหมาย ข้อบังคับ หรือข้อกำหนดที่บัญญัติใหม่หรือมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง เอกสารที่ต้องใช้ในการติดต่อราชการเพื่อให้ผู้รับบริการสามารถจัดเตรียมเอกสารให้ครบถ้วนและถูกต้อง หรือการสื่อสารระหว่างเทศบาลกับกรรมการชุมชนซึ่งมักจะมีการแจ้งอย่างกระชั้นชิดมาก และการรับ-ส่งเอกสารต่าง ๆ ก็เป็นไปอย่างล่าช้า เป็นต้น มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ (2558)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยพบว่า เทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการประสบปัญหาการบริหารจัดการเพื่อนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะในบางประการ เช่น (1) ปัญหาด้านความเป็นมืออาชีพ (Professional) คือ ผู้บริหารบางส่วนของเทศบาลขาดทักษะความเป็นมืออาชีพในการบริหารจัดการหรือนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะ (2) ปัญหาด้านการประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย (Coordination Network) คือ เทศบาลไม่ได้ประสานงานกับเครือข่ายภายในหน่วยงาน เช่น กองหรือฝ่ายต่าง ๆ ในการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะอย่างเป็นระบบ (3) ปัญหาด้านความสะดวก รวดเร็ว (Convenience) คือ เทศบาลให้บริการสาธารณะโดยไม่คำนึงถึงความรวดเร็วมากที่เท่าที่ควร (4) ปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (Modern technology) คือ เทศบาลยังคงใช้เทคโนโลยีที่ไม่ทันสมัยเท่าที่ควร เช่น โทรศัพท์พื้นฐาน ในการให้บริการสาธารณะ และ (5) ปัญหาด้านการทำงานเป็นทีมหรือทีมงาน คือ เทศบาลไม่ให้ความสำคัญกับความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในการปฏิบัติงาน (ประเสริฐ ชัยกิจเด่นนภาลัย, 2560)

โดยเหตุที่การให้บริการสาธารณะเป็นการให้บริการที่หน่วยงานของรัฐพึงจัดให้มีขึ้นสำหรับประชาชนทั่วไปโดยให้เกิดความพึงพอใจระหว่างการบริการที่มีอยู่กับการขอรับบริการ เน้นที่ความสะดวก และสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งบริการต่าง ๆ ยึดหลักความเสมอภาค ความรวดเร็ว ความปลอดภัย และความต้องการของคนส่วนใหญ่ ดังนั้น หน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องปรับปรุงพัฒนาการให้บริการสาธารณะอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อให้เหมาะสมตามความจำเป็นแห่งยุค

สมัย ซึ่งรวมถึงการที่เทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการบริหารจัดการเพื่อนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น อุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่ ระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น มาใช้ในการให้บริการหรือเปิดช่องทางการติดต่อกับประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ด้วยเหตุผลที่แสดงถึงความสำคัญ ที่มาของปัญหาการวิจัย ตลอดจนผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารจัดการเพื่อใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการอย่างไม่มีประสิทธิภาพข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา เรื่อง “การบริหารจัดการเพื่อนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ มาปรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งด้านวิชาการ และด้านปฏิบัติต่อบุคคล หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการมีผลต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์ต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการมีผลต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ

วิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร คือ ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมือง 4 แห่งในจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ เทศบาลเมืองปากน้ำ เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย เทศบาลเมืองลัดหลวง เทศบาลเมืองพระประแดง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่ทำการศึกษาที่ตอบแบบสอบถามในเขตพื้นที่เทศบาลเมือง 4 แห่งในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 1,051 คนซึ่งได้จากการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 97% หรือความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.03 จากนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Proportional Sampling) ในแต่ละเทศบาลเมือง เพื่อให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละเทศบาลเมือง ดังนี้

ตารางที่ 1 : จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เขตเทศบาลจังหวัดสมุทรปราการ	**ประชากร/คน**	**กลุ่มตัวอย่าง/คน**
เทศบาลเมืองปากน้ำ	30,385	178
เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย	74,845	439
เทศบาลเมืองลัดหลวง	73,325	430
เทศบาลเมืองพระประแดง	9,777	58
รวม	**188,332**	**1,051**

ที่มา : (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2560)

เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมือง 4 แห่งข้างต้น เพราะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงจากการบริหารจัดการเพื่อนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริการสาธารณะของเทศบาลเมือง

เหตุผลที่ผู้วิจัยไม่เลือกข้าราชการหรือบุคลากรของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการเป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เพราะการศึกษาครั้งนี้เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเพื่อนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ ข้อมูลที่ได้รับจึงมีแนวโน้มที่จะมีอคติ

<u>เครื่องมือเชิงปริมาณที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล</u> คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด ส่วนที่ 2 ปัญหาการบริหารจัดการ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 4 การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองจังหวัดสมุทรปราการ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด จำนวน 5 ข้อ

<u>การหาคุณภาพเครื่องมือ</u> เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบแก้ไขความตรงเชิงเนื้อหา วิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องรายข้อ IOC (Index of Item Objective Congruence) เพื่อหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ต้องการวัด ได้ค่าเท่ากับ 0.89 จากนั้นนำข้อเสนอแนะบางประเด็นมาปรับปรุงให้ชัดเจนและเหมาสมตามเนื้อหา

การนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยจำนวน 50 คน โดยหาค่าความเที่ยง (Reliability) และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’ s Alpha Coefficient : α) พบว่าคำถามมีค่าความเที่ยงที่สามารถนำไปใช้ในการศึกษาได้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยค่าเที่ยงที่คำนวนได้ต้องมีค่ามากกว่า 0.70 ซึ่งแบบสอบถามในส่วนที่ 2 ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.88 และแบบสอบถามในส่วนที่ 3 และ4 ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.89

<u>การเก็บรวบรวมข้อมูล</u> ผู้วิจัยและผู้ช่วยอีก 5 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 10-30 มิถุนายน 2560 โดยได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมา จำนวน 959 ชุด คิดเป็นร้อยละ 86.79 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,051 คน

<u>การวิเคราะห์ข้อมูล</u> ผู้วิจัยทำการประมวลผลและวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และ ค่าถดถอยพหุคูณ

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้มีความรู้ความสามารถและหรือความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ โดยคัดเลือกแบบ snowballing จำนวน 9 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง โดยผู้ศึกษากำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ดังนี้

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ

ผลการวิจัย

การบริหารจัดการเพื่อนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ สรุป ผลการวิจัยเชิงปริมาโดย แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ

ส่วนที่ 4 การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ

ส่วนที่ 5 ทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิเคราะห์ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 653 คิดเป็นร้อยละ 68.5 มีอายุ 21-25 ปี มากที่สุด จำนวน 452 คน คิดเป็นร้อยละ 47.1 สถานภาพโสดมากที่สุด จำนวน 562 คน คิดเป็นร้อยละ 58.6 พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 423 คน คิดเป็นร้อยละ 44.1 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 396 คน คิดเป็นร้อยละ 41.2

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการ

ตารางที่ 2 : แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัญหาการบริหารจัดการ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ความเป็นมืออาชีพ	1.92	0.64	ปานกลาง	3
2. การประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย	1.97	0.56	ปานกลาง	2
3. ความสะดวกรวดเร็ว	2.15	0.75	ปานกลาง	1
4. การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย	1.91	0.70	ปานกลาง	5
5. การทำงานเป็นทีมหรือทีมงาน	1.91	0.67	ปานกลาง	4
รวม	**1.97**	**0.47**	**ปานกลาง**	

จากการวิเคราะห์ตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีปัญหาการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ($\overline{X}$ = 1.97, S.D.=0.47) เมื่อพิจารณาปัญหาการบริหารจัดการเป็นรายข้อ พบว่า ด้านความสะดวกรวดเร็วมากที่สุด ($\overline{X}$ = 2.15, S.D= 0.75) รองลงมาคือ ด้านการประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย ($\overline{X}$ = 1.97, S.D= 0.56) ด้านความเป็นมืออาชีพ ($\overline{X}$ = 1.92, S.D= 0.64) ด้านการทำงานเป็นทีมหรือทีมงาน ($\overline{X}$ = 1.91, S.D= 0.67) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ

ตารางที่ 3 : แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ

แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ความเป็นมืออาชีพ	2.53	0.64	มาก	5
2. การประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย	2.61	0.54	มาก	3
3. ความสะดวกรวดเร็ว	2.68	0.53	มาก	1
4. การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย	2.66	0.55	มาก	2
5. การทำงานเป็นทีมหรือทีมงาน	2.59	0.58	มาก	4
เฉลี่ยรวม	**2.61**	**0.49**	**มาก**	

จากการวิเคราะห์ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.61, S.D.= 0.49) เมื่อพิจารณาแนวทางการบริหารจัดการเป็นรายข้อ พบว่า ด้านความสะดวกรวดเร็วมากที่สุด ($\overline{X}$ = 2.68, S.D.= 0.53) รองลงมา คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีทันสมัย ($\overline{X}$ = 2.66, S.D.= 0.55) ด้านการประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย ($\overline{X}$ = 2.61, S.D.= 0.54) ด้านการทำงานเป็นทีมหรือทีมงาน ($\overline{X}$ = 2.59, S.D.= 0.58) และด้านความเป็นมืออาชีพ ($\overline{X}$ = 2.53, S.D.= 0.64) ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 4 : แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ

การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. การบริหารราชการให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน	4.44	0.76	มากที่สุด	1
2. การบริหารราชการให้มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจรัฐ	4.35	0.76	มากที่สุด	2
3. การปรับปรุงภารกิจของหน่วยงาน	4.30	0.85	มากที่สุด	4
4. การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน	4.34	0.87	มากที่สุด	3
5. การประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.25	0.80	มากที่สุด	5
เฉลี่ยรวม	**4.34**	**0.68**	**มากที่สุด**	

มีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$

จากการวิเคราะห์ตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการรวมอยู่ในระดับมากมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.34, S.D.= 0.68) เมื่อพิจารณาการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการ

สาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการบริหารราชการให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชนมากที่สุด ($\bar{X}$=4.44, S.D.= **0.76**) รองลงมา คือ การบริหารราชการให้มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจรัฐ ($\bar{X}$=4.35, S.D.= **0.76**) การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน ($\bar{X}$=4.34, S.D.= **0.87**) การปรับปรุงภารกิจของหน่วยงาน ($\bar{X}$=4.30, S.D.= **0.85**) และการประเมินผลการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$=4.25, S.D.= 0.80)

ส่วนที่ 5 ทดสอบสมมติฐาน

ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 การบริหารจัดการมีความสัมพันธ์ต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการแตกต่างกัน

ตารางที่ 5 : สรุป ค่าสหสัมพันธ์ **ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1** แสดงความสัมพันธ์การบริหารจัดการต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ

การบริหารจัดการ	การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ									
	การบริหารราชการให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน		การบริหารราชการให้มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจรัฐ		การปรับปรุงภารกิจของหน่วยงาน		การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน		การประเมินผลการปฏิบัติงาน	
	r	Sig.	r	Sig.	r	Sig.	r	Sig.	r	Sig.
1. ความเป็นมืออาชีพ	0.35	0.00*	0.85	0.00	0.19	0.00	0.18	0.00*	0.29	0.00*
2. การประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย	0.37	0.00*	0.03	0.44	0.12	0.00*	0.46	0.15	0.36	0.00*
3. ความสะดวกรวดเร็ว	0.31	0.00*	0.15	0.00*	0.14	0.00*	0.30	0.00*	0.35	0.00*
4. การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย	0.22	0.00*	0.13	0.00*	0.05	0.08	0.19	0.00*	0.20	0.00*
5. การทำงานเป็นทีมหรือทีมงาน	0.27	0.00*	0.01	0.71	0.06	0.05*	0.02	0.59	0.06	0.00*

มีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$

จากตารางที่ 5 พบว่าการบริหารจัดการ ได้แก่ ความเป็นมืออาชีพ การประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย ความสะดวกรวดเร็ว การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การทำงานเป็นทีมหรือทีมงาน มีความสัมพันธ์ต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะ ด้านการบริหารราชการ

ให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน การบริหารราชการให้มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจรัฐ การปรับปรุงภารกิจของหน่วยงาน การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน การประเมินผลการปฏิบัติงาน ของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

<u>ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2</u> การบริหารจัดการมีผลต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 6 : สรุปค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย **<u>สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน</u>** การบริหารจัดการมีผลต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ

การบริหารจัดการ	การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ														
	การบริหารราชการให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน			การบริหารราชการให้มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจรัฐ			การปรับปรุงภารกิจของหน่วยงาน			การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน			การประเมินผลการปฏิบัติงาน		
	b	t	Sig	b	t	Sig	b	t	Sig	b	t	Sig	b	t	Sig
1. ความเป็นมืออาชีพ	0.78	8.60	0.00*	2.108	17.96	0.00*	0.036	0.050	0.04*	0.379	9.726	0.00*	0.081	1.549	0.122
2. การประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย	0.29	6.30	0.00*	0.102	1.679	0.093	0.262	0.046	0.26	0.116	2.734	0.00*	0.066	1.388	0.166
3. ความสะดวกรวดเร็ว	0.32	7.53	0.00*	0.122	2.183	0.03*	0.447	0.051	0.43	0.518	11.64	0.00*	0.001	0.025	0.980
4. การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย	0.13	2.74	0.06*	0.305	4.889	0.00*	0.298	0.052	0.30	0.167	3.827	0.00*	0.438	8.026	0.00*
5. การทำงานเป็นทีมหรือทีมงาน	0.26	5.31	0.00*	0.175	2.747	0.00*	0.283	0.051	0.29	0.302	6.935	0.00*	0.373	6.976	0.00*
	R= 0.434 R^2= 0.188 Sig of F.=0.00*			R= 0.259 R^2= 0.067 Sig of F.=0.00*			R= 0.357 R^2= 0.127 Sig of F.=0.00*			R= 0.493 R^2= 0.243 Sig of F.= 0.00*			R= 0.331 R^2= 0.110 Sig of F.=0.00*		

ผลการศึกษาตามตารางที่ 6: แสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่ การบริหารจัดการ เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญพบว่า ยอมรับสมมติฐาน F<0.05 โดยค่า *R*=.*431* และค่า R^2=.188 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการสามารถอธิบายความแปรปรวน การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะ ด้านการบริหารราชการให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน ได้ร้อยละ 43 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความเป็นมืออาชีพ การประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย ความสะดวกรวดเร็ว การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การทำงานเป็นทีมหรือทีมงาน มีผลต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การบริหารจัดการ เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญพบว่า ยอมรับสมมติฐาน F<0.05 โดยค่า *R*=.259 และค่า R^2=.067ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการสามารถอธิบายความแปรปรวน การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะ การบริหารราชการให้มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจรัฐ ได้ร้อยละ 25 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความเป็นมืออาชีพ ความสะดวกรวดเร็ว การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การทำงานเป็นทีมหรือทีมงาน มีผลต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การบริหารจัดการ เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญพบว่า ยอมรับสมมติฐาน F<0.05 โดยค่า *R*=.357 และค่า R^2=.127ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการสามารถอธิบายความแปรปรวน การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะ ด้านการปรับปรุงภารกิจของหน่วยงาน ได้ร้อยละ 35 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านความเป็นมืออาชีพ มีผลต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การบริหารจัดการ เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญพบว่า ยอมรับสมมติฐาน F<0.05 โดยค่า *R*=.493 และค่า R^2=.243ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการสามารถอธิบายความแปรปรวน การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะ ด้านการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้ร้อยละ 49 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านความเป็นมืออาชีพ การประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย ความสะดวกรวดเร็ว การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การทำงานเป็นทีมหรือทีมงาน มีผลต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การบริหารจัดการ เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญพบว่า ยอมรับสมมติฐาน F<0.05 โดยค่า *R*=.331 และค่า R^2=.110ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการสามารถอธิบายความแปรปรวน การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ได้ร้อยละ 33 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การทำงานเป็นทีมหรือทีมงาน มีผลต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผล การบริหารจัดการ ได้แก่ ด้านความเป็นมืออาชีพ การประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย ความสะดวกรวดเร็วการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การทำงานเป็นทีมหรือทีมงาน มีผลต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ ด้านความเป็นมืออาชีพ การประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย ความสะดวกรวดเร็ว การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การทำงานเป็นทีมหรือทีมงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลจากการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก รวม 9 คน จากคำถามที่ว่า “เทศบาลควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะโดยคำนึงถึงการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย” ซึ่งเป็นประเด็นแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 9 คน ล้วนเห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาการบริหารดังกล่าว โดยผู้ให้ข้อมูลหลักมีความคิดเห็นตรงกันว่าเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่ตรงจุดตรงประเด็น อีกทั้งยังสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน คือ การบริหารจัดการภาครัฐมีแนวโน้มปรับเปลี่ยนไปสู่การบริหารจัดการยุคดิจิทัล (Digital Era Governance) โดยมีการประสานการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐทั้งหลายอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการมีความสัมพันธ์ต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการแตกต่างกัน จะเห็นได้ว่า การบริหารจัดการ ได้แก่ ความเป็นมืออาชีพ การประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย ความสะดวกรวดเร็ว การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การทำงานเป็นทีมหรือทีมงาน มีความสัมพันธ์ต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะ ด้านการบริหารราชการให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน การบริหารราชการให้มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจรัฐ การปรับปรุงภารกิจของหน่วยงาน การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน การประเมินผลการปฏิบัติงาน ของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับปัญหาการบริหารจัดการเพื่อนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลางทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยปัญหาการบริหารจัดการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เทศบาลนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะโดยไม่คำนึงถึงการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ($\bar{X}$ = 2.15, S.D.= 0.77) สำหรับเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลาง เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า เทศบาลนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะโดยไม่ให้ความสำคัญกับการประสานงานอย่างเครือข่ายมาใช้ในการอำนวยความสะดวกและการให้บริการประชาชน ($\bar{X}$ = 1.94, S.D.=0.69) และไม่คำนึงถึงความรวดเร็ว ($\bar{X}$ = 2.14, S.D.=0.75) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร ประทุมมาลย์, สุรางค์ เมรานนท์ และอนงค์ อนันตริยเวช (2552) พบว่า โรงเรียนเทศบาลมีระบบสารสนเทศที่ซ้ำซ้อนกัน และขาดการใช้สารสนเทศร่วมกันระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกรมส่งเสริมการปกครอง อีกทั้งแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดหาระบบสารสนเทศกันเองซึ่งส่งผลให้ค่าใช้จ่ายสูง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ อุไร ดวงระหว้า (2556) ซึ่งพบว่า นักศึกษาต้องใช้เวลามากใน

ขั้นตอนการชำระเงิน โดยนักศึกษาส่วนใหญ่คาดหวังว่าจะได้รับบริการที่รวดเร็วในการใช้บริการ ณ ศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า เทศบาลไม่ให้ความสำคัญกับการเลือกใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับการให้บริการประชาชนอย่างไม่มากเท่าที่ควร ($\bar{X}$ = 1.97, S.D.=0.72) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยานนท์ พลสิม (2557) พบว่า เทคโนโลยีบางส่วนที่ใช้ในการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังเป็นแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาท้องถิ่น เช่นนี้พอเทียบเคียงได้กับ ชูมาเกอร์ (2549) ที่ให้แนวคิดว่า หน้าที่ของเทคโนโลยี คือ ช่วยแบ่งเบาภาระและพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ การใช้งานควรพิจารณาต้นทุนที่ต่ำและเข้าถึงง่ายกับงานเล็ก ๆ ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับความต้องการของคน ไม่เป็นการขยายช่องว่างด้วยการจำกัดโอกาสการเข้าถึงเทคโนโลยีของคนในสังคม เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง

2. การบริหารจัดการมีผลต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการแตกต่างกัน จะเห็นได้ว่า การบริหารจัดการ ได้แก่ ด้านความเป็นมืออาชีพ การประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย ความสะดวกรวดเร็ว การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การทำงานเป็นทีมหรือทีมงาน มีผลต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ ด้านความเป็นมืออาชีพ การประสานงานอย่างเป็นเครือข่าย ความสะดวกรวดเร็ว การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การทำงานเป็นทีมหรือทีมงาน มีผลต่อการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลางทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่สำคัญที่สุด คือ เทศบาลควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะโดยคำนึงถึงการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ($\bar{X}$ = 2.71, S.D.= 0.53) สำหรับเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากดังกล่าวนั้น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เทศบาลควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะโดยใช้เครือข่ายที่ทันสมัยและหลากหลายที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ($\bar{X}$ = 2.61, S.D.= 0.62) คำนึงถึงความรวดเร็ว ($\bar{X}$ = 2.64, S.D.= 0.60) และในจำนวนที่มากเพียงพอ ($\bar{X}$ = 2.61) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มุทิตา วรกัลยากุล (2556) ที่พบว่า การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานทั่วทั้งองค์กร ทำให้เทศบาลนครรังสิตมีการดำเนินงานและการสื่อสารภายในองค์กรที่สะดวก รวดเร็วเพิ่มขึ้น และส่งผลให้ประชาชนมีความพึงพอใจในการรับบริการจากเทศบาล เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ชมัยภรณ์ ถนอมศรีเดชชัย, วิจิตร วิชัยสาร และกัญญาณัฐ เฮ็งบ้านแพ้ว (2559) ที่เสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพัฒนาคุณภาพการให้บริการที่รวดเร็ว ทันเวลา และตรงต่อความต้องการของประชาชน เช่นนี้ พอเทียบเคียงได้กับแนวคิดของ Millett (1954) ซึ่งเห็นว่า การให้บริการสาธารณะมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชน ซึ่ง

เป้าหมายนี้เป็นค่านิยมแรกที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องยึดถือไว้เสมอ พร้อม ๆ กับการยึดถือค่านิยมหรือหลักการให้บริการสาธารณะที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้บริการที่มีความก้าวหน้า คือ การพัฒนางานการบริหารจัดการด้านการให้บริการประชาชนผู้มารับบริการให้มีมาตรฐานงานที่ดี มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ตลอดจนมีคุณภาพความพึงพอใจในการมารับบริการ เช่นเดียวกับ Nye & Donahue (2000) ที่เสนอว่า ไม่มีสิ่งใดที่จะมีศักยภาพหรือมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการของภาครัฐมากเท่ากับการเพิ่มการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม และให้บริการสาธารณะ เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก

นอกจากนี้ เทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการควรกำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจน ต่อเนื่องสำหรับการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะ โดยเลือกใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับการให้บริการสาธารณะ รวมตลอดถึงสนับสนุนงบประมาณที่มากเพียงพอสำหรับการริเริ่ม สร้างสรรค์เทคโนโลยีเหล่านี้สำหรับการให้บริการสาธารณะ พัฒนาทักษะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการให้บริการสาธารณะแก่บุคลากร รวมตลอดถึงให้ความสำคัญกับความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในการปฏิบัติงานควบคู่ไปกับการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับบุคลากรเพิ่มมากขึ้น ผู้บริหารเทศบาลเมืองในจังหวัดสมุทรปราการควรมีภาวะผู้นำที่กล้าคิด กล้าริเริ่ม กล้าตัดสินใจ และกล้าปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการสาธารณะที่เน้นการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม พร้อมทั้งควรเปิดโอกาสให้ประชาชน หรือหน่วยงานภายนอก เช่น สถาบันการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการบริหารจัดการเพื่อนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการสาธารณะอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คน และงานวิจัยของ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2561)

รายการอ้างอิง

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2560). รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านประจำปี พ.ศ. 2559 จังหวัดสมุทรปราการ. สืบค้นจาก วันที่ 26 เมษายน 2560 http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/statTDD/views/showZoneData.php?rcode=8303&statType=1&year=59.

โกวิทย์ พวงงาม. (2550). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กซเปอร์เน็ท จำกัด.

ชมัยภรณ์ ถนอมศรีเดชชัย, วิจิตร วิชัยสาร และ กัญญาณัฐ เฮ็งบ้านแพ้ว (2559). “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงกาสาม อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี”. วารสารวิจัยสหวิทยาการไทย. 11, 4(กรกฎาคม-สิงหาคม): 57-65.

ชูมาเกอร์, อี.เอฟ. (2549). เล็กนั้นงาม : การศึกษาเศรษฐศาสตร์โดยให้ความสำคัญกับผู้คน. (กษิร ชีพเป็นสุข, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: โครงการสรรพสาส์น สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก.

ประเสริฐ ชัยกิจเด่นนภาลัย. (2560). อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสมุทรปราการ ประธานกรรมาธิการการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554-2556. สัมภาษณ์, 25 เมษายน 2560 ณ เทศบาลนครสมุทรปราการ.

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. (2546,). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอนที่ 100 ก. หน้า 1-15.

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. (2558). รายงานวิจัย เรื่อง การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลสามปี (พ.ศ.2557-2559) ของเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

มุทิตา วรกัลยากุล. (2556). “ความสำเร็จในการบริหารงานของเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี”. วารสารวิทยบริการ. 24, 1(มกราคม-มีนาคม): 144-158.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2561). การบริหารจัดการยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โฟร์เพซ.

สมพร ประทุมมาลย์, สุรางค์ เมรานนท์ และอนงค์ อนันตริยเวช. (2552). “การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล จังหวัดสระบุรี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวง มหาดไทย”. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. 3, 2 (มิถุนายน – กันยายน): 13-25.

สุริยานนท์ พลสิม. (2557). “สถานภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฉบับพิเศษ. 10, (พิเศษ) (กันยายน): 132-136.

อุไร ดวงระหว้า. (2556). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์บริการ One Stop Service: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

Millett, John D. (1954). Management in the Public Service: The Quest for Effective Performance. New York: McGraw-Hill.)

Nye, Joseph S. & John D. Donahue. (2000). Governance in a Globalizing World. Washington, D.C.: Brookings Institution Press.

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2560). รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านประจำปี พ.ศ. 2559 จังหวัดสมุทรปราการ. สืบค้นจาก วันที่ 26 เมษายน 2560 http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/statTDD/views/showZoneData.php?rcode=8303&statType=1&year=59.

โกวิทย์ พวงงาม. (2550). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กซเปอร์เน็ท จำกัด.

ชมัยภรณ์ ถนอมศรีเดชชัย, วิจิตร วิชัยสาร และ กัญญาณัฐ เฮ็งบ้านแพ้ว (2559). “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงกาสาม อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี”. วารสารวิจัยสหวิทยาการไทย. 11, 4(กรกฎาคม-สิงหาคม): 57-65.

ชูมาเกอร์, อี.เอฟ. (2549). เล็กนั้นงาม : การศึกษาเศรษฐศาสตร์โดยให้ความสำคัญกับผู้คน. (กษิร ชีพเป็นสุข, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: โครงการสรรพสาส์น สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก.

ประเสริฐ ชัยกิจเด่นนภาลัย. (2560). อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสมุทรปราการ ประธานกรรมาธิการการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554-2556. สัมภาษณ์, 25 เมษายน 2560 ณ เทศบาลนครสมุทรปราการ.

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. (2546,). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอนที่ 100 ก. หน้า 1-15.

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. (2558). รายงานวิจัย เรื่อง การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลสามปี (พ.ศ.2557-2559) ของเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

มุทิตา วรกัลยากุล. (2556). “ความสำเร็จในการบริหารงานของเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี”. วารสารวิทยบริการ. 24, 1(มกราคม-มีนาคม): 144-158.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2561). การบริหารจัดการยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โฟร์เพซ.

สมพร ประทุมมาลย์, สุรางค์ เมรานนท์ และอนงค์ อนันตริยเวช. (2552). “การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล จังหวัดสระบุรี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวง มหาดไทย”. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. 3, 2 (มิถุนายน – กันยายน): 13-25.

สุริยานนท์ พลสิม. (2557). “สถานภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฉบับพิเศษ. 10, (พิเศษ) (กันยายน): 132-136.

อุไร ดวงระหว้า. (2556). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์บริการ One Stop Service: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

Millett, John D. (1954). Management in the Public Service: The Quest for Effective Performance. New York: McGraw-Hill.)

Nye, Joseph S. & John D. Donahue. (2000). Governance in a Globalizing World. Washington, D.C.: Brookings Institution Press.

บทความวิชาการ (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การเตรียมความพร้อมกีฬามวยไทยสู่โอลิมปิก

ผศ ดร ณัฏฐณิชา ณ นคร 155/14 ซอยคู้บอน 27 แยก 11 ถนนรามอินทรา 71แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10230
Email :judy2211@gmail.com โทรศัพท์ : 098-585-9999

1. ความสำคัญและความเป็นมาของมวยไทย

"มวย" เป็นกิจกรรมการต่อสู้ที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับมวลมนุษยชาติและได้พัฒนามาเป็นกีฬาที่ยิ่งใหญ่ของโลกในปัจจุบัน กีฬามวยนอกจากจะเป็นกิจกรรมที่ทรงคุณค่าในฐานะที่เป็นศิลปะป้องกันตัวแล้วยังได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างความสมบูรณ์ทางกายหรือ สมรรถภาพทางร่างกาย (Physical Fitness) ได้เป็นอย่างดี ที่สำคัญคือ กีฬามวยเป็นกิจกรรมที่ผ่อนคลาย สนุกสนาน ตลอดจนปลูกฝังความมีน้ำใจนักกีฬาในหมู่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอีกด้วย "มวยไทย" เป็นกีฬา ที่ยิ่งใหญ่ซึ่งคนไทยรู้จักคุ้นเคยมานานในฐานะที่เป็นศิลปะการต่อสู้ และกีฬาประจำชาติไทย ส่วนชาวต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทยได้มีโอกาสชมการชกมวยไทยต่างให้ความเห็นเป็นเสียง เดียวกันว่า มวยไทยมีวิธีการชกที่มหัศจรรย์ที่สุดในโลก ทั้งนี้เพราะมวยไทยเป็นทั้งศาสตร์และ ศิลป์ ที่เป็นศาสตร์เพราะเป็นวิชาการที่ต้องศึกษาหาความรู้ และที่เป็นศิลป์เพราะเต็มไปด้วยกลยุทธ์และชั้นเชิงมวย ตามแบบฉบับของคนไทยที่เรียกว่าครบเครื่อง คือสามารถใช้อวัยวะเกือบทุกส่วนของร่างกายที่เรียกว่า นวอาวุธ คือ หมัด 2 เท้า 2 เข่า 2 ศอก 2 และศีรษะ 1 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า และสมบูรณ์ที่สุด ในยุคแรก ๆ มวยไทยได้นำไปใช้ในวงการทหารฐานะศิลปะการต่อสู้เพื่อเอาชนะข้าศึก และเมื่อว่างเว้นจาก ศึกสงครามก็มีการนำศิลปะมวยไทยมาใช้เป็นกิจกรรมนันทนาการเพื่อความสนุกสนาน จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ปรากฏชัดเจน กีฬามวยในประเทศไทยได้เริ่มมาตั้งแต่ประเทศไทยได้ก่อตั้งเป็นราชอาณาจักรมาตั้งแต่ก่อนสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีเรื่อยมา ได้รับการสนับสนุนจากพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมด้านศิลปวิทยาหรือการชกมวย จรวย (2530) สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 (สมเด็จพระสุริเยนทราธิบดี) เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 29 แห่งอาณาจักรอยุธยา ทรงครองราชย์ พ.ศ. 2246-2251 ทรงใช้ศิลปะมวยไทยในการปกป้องราชอาณาจักรให้รอดพ้นจากการเป็นเมืองขึ้นของชาวต่างชาติที่ทรงพระปรีชาสามารถด้านมวยไทยเป็นที่ประจักษ์ คือ เป็นพระมหากษัตริย์เพียงพระองค์เดียวที่เสด็จออกไปชกมวยกับสามัญชน ทรงมีความสามารถเกี่ยวกับมวยไทยมาก ทรงคิดท่าแม่ไม้ ไม้กลมวยไทยขึ้นมาเป็นแบบฉบับเฉพาะพระองค์ เรียกว่า "มวยไทยตำรับพระเจ้าเสือ" และได้รับการถ่ายทอดเป็นตำรามวยไทยให้แก่คนรุ่นหลังจนถึงทุกวันนี้

มวยไทย ได้พัฒนามาเป็นลำดับจนกระทั่งถึงสมัยรัตนโกสินทร์ได้มีเวทีมวยไทยเกิดขึ้นมากมาย อาทิเช่น เวทีสวนเจ้าเชษฐ์ และเวทีสวนกุหลาบ ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2462 มวยไทยคาดเชือกเริ่มหมดความนิยม และ การชกโดยการใช้นวมได้เข้ามาแทนที่แต่ศิลปะการต่อสู้แบบดั้งเดิมก็ยังคงมีอยู่ครบถ้วนและสมบูรณ์ แบบดังที่เห็นอยู่ในปัจจุบันนับได้ว่า "มวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ที่

สง่างาม” พัชรมน รักษพลเดชและอนุพงษ์ แต้ศิลปะสาธิต. (2560) ในปัจจุบันมวยไทยนอกจากเป็นกีฬาแล้วยังเป็นศิลปะการต่อสู้ประจำชาติ เป็นกีฬาที่แพร่หลายได้รับความนิยมไม่เฉพาะแต่ในประเทศเท่านั้นแต่ยังเป็นที่นิยมได้รับความสนใจของชาวต่างประเทศไม่ว่าชาวเอเชีย ยุโรป อเมริกัน หรืออัฟริกัน เห็นได้จากการที่ชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทยมักจะเข้ามาชมการแข่งขันกีฬามวยไทยตามสนามมวยเวทีกีฬามวยไทยอาชีพและบางคนเดินทางมาฝึกกีฬามวยไทยจนมีความชำนาญพอสมควรก็จะเดินทางกลับและเปิดสอนกีฬามวยไทยในประเทศของตน อีกทั้งยังมีนักกีฬามวยไทยเดินทางไปเปิดสอนกีฬามวยไทยยังต่างประเทศมากมาย จะเห็นได้จากหน่วยรักษาความปลอดภัย ของผู้นำบางประเทศที่บังคับให้ผู้ทำหน้าที่อารักขาต้องผ่านหลักสูตรกีฬามวยไทยด้วย สมศักดิ์ศิริ (2541).

จากความสำคัญดังกล่าวมานี้ กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม จึงได้ประกาศขึ้นทะเบียนมวยไทย เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2553 ซึ่งจะเป็นมาตรการสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในคุณค่าการยกย่องค์ความรู้และภูมิปัญญาของบรรพบุรุษนอกจากนี้ กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรมร่วมกับภาคเอกชนที่ดำเนินการเกี่ยวกับมวยไทย และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีมติเป็นเอกฉันท์ในการร่วมกันผลักดันให้มีการสถาปนาวันมวยไทยขึ้น โดยได้พิจารณาจากข้อเสนอต่าง ๆ อย่างรอบคอบ ซึ่งในที่สุดได้เห็นชอบให้วันขึ้นเสวยราชสมบัติของสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 (สมเด็จพระเจ้าเสือ) คือ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ เป็นวันมวยไทย (วันเสด็จขึ้นเสวยราชสมบัติตรงกับวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2245) ในการนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2554 กำหนดให้วันที่ 6 กุมภาพันธ์ ของทุกปี เป็น “วันมวยไทย”

2. กีฬามวยสากลเข้าสู่ประเทศไทย

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2411-2433 พระองค์ได้ปรับปรุงส่ง เสริมการกีฬาและพลศึกษาอย่างจริงจัง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพลานามัยของประชาชนโดยทั่วไปให้สมบูรณ์แข็งแรงมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน โดยส่วนพระองค์ทรงโปรดการออกกำลังกายเป็นอย่างมาก หลังจากพระองค์เสด็จกลับจากการประภาสในประเทศทวีปยุโรป เมื่อ พ.ศ.2440 พระองค์ได้นำเอาแบบอย่างกีฬาสากลเข้ามาเผยแพร่ในประเทศ ซึ่งทำให้คนไทยนิยมอย่างกว้างขวาง กีฬาสากลที่เริ่มเล่นในประเทศไทยหลังจากการเสด็จประภาสในทวีปยุโรปโดยได้นำเข้ามา ได้แก่ 1. โกรเกต 2. แบดมินตัน 3. เทนนิส 4. ฟุตบอล 5. มวยสากล พรเทพ (2555) มวยไทยเป็นศาสตร์และศิลป์ แต่เดิมเป็นการต่อสู้ป้องกันตัวมีนิยมเฉพาะสุภาพบุรุษ แต่ในปัจจุบันสตรีก็ได้เรียกร้องความเสมอภาคจึงจัดให้มีมวยสากลหญิงขึ้น โดยนักมวยต้องเข้าใจถึงหลักการทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติอย่างถูกต้อง จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจในมวยสากลเป็นอย่างดี การกีฬาและพลศึกษาในประเทศไทยได้มีความเจริญก้าวหน้าเป็นลำดับมาภายหลังที่ได้มีการฟื้นฟูและวางรากฐานที่มีมาตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา

กีฬามวยสากลเข้าสู่ประเทศไทยครั้งแรกราว พ.ศ 2455 โดยได้แบบอย่างจากประเทศอังกฤษผู้นำมาเผยแพร่ คือ หม่อมเจ้าวิบูลย์สวัสดิวงศ์ สวัสดิกุล ครั้งแรกนำมาเผยแพร่ที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยและแพร่ต่อไปยังโรงเรียนต่างๆ มีการจัดแข่งขันมวยนักเรียนซึ่งเป็นแบบมวยสากลสมัครเล่น ส่วนการชกมวยสากลอาชีพระหว่างชาวไทยกับชาวต่างชาติมีขึ้นครั้งแรก เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2472 หลังจากนั้นกีฬามวยสากลเริ่มเป็นที่นิยมมากขึ้นจนกระทั่งมีแชมป์โลก ชาวไทยคนแรก คือ โผน กิ่งเพชร ซึ่งได้ครองแชมป์เมื่อวันที่ 16 เมษายน พ.ศ 2503 ปัจจุบันประเทศไทยมีแชมป์โลก ทั้งสิ้น 39 คน โดยในจำนวนนี้มีนักมวยที่สร้างสถิติโลก และเอเชียมากมาย เช่น โผน กิ่งเพชร เป็นแชมป์โลกรุ่นฟลายเวท 3 สมัย คนแรก แสนศักดิ์ เมืองสุรินทร์ เป็นคนแรกที่ชกมวย 3 ครั้งแล้วได้เป็นแชมป์โลก เขาทราย แกแล็คซี่ ป้องกันแชมป์โลกได้มากที่สุดในทวีปเอเชีย และเป็นสถิติโลก ในรุ่น 115 ปอนด์ เขาทราย แกแล็คซี่ และเขาค้อ แกแล็คซี่ เป็นแชมป์โลกพี่-น้องคู่แฝดคู่แรกของโลก ชนะ ป.เปาอินทร์ และสงคราม ป.เปาอินทร์ เป็นแชมป์โลกพี่-น้องคู่แฝด คู่ที่สองของโลก ซึ่งใน พ.ศ. 2552 ยังมีเพียง 2 คู่ในโลกเท่านั้น พงษ์ศักดิ์เล็ก ศิษย์คนองศักดิ์ ป้องกันแชมป์โลกได้มากที่สุด ในรุ่น 112 ปอนด์ และป้องกันแชมป์โลกรุ่นนี้ด้วยการชนะน็อคเร็วที่สุด สมบัติ (2533) สมาคมมวยสากลสมัครเล่นแห่งประเทศไทยได้มีความพยายามในการดำเนินงานเป็นอย่างยิ่งที่จะปรับปรุงส่งเสริมในการคัดเลือกนักกีฬามวยสากลสมัครเล่นของไทยตลอดมาอย่างต่อเนื่องเพราะทุกคนและทุกฝ่ายได้พิจารณาร่วมกันและมีความเห็นตรงกันว่ามวยสากลเป็นกีฬาชนิดเดียวที่ประเทศไทยมีโอกาสได้รับชัยชนะในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ดังนั้นคณะกรรมการของสมาคมฯจึงพยายามจัดการแข่งขันทั้งภายในประเทศระหว่างประเทศและคัดเลือกนักกีฬามวยสากลสมัครเล่นของไทยเข้าร่วมการแข่งขันกับทุกประเทศที่จัดการแข่งขันจากการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของสมาคมฯ จึงประสบความสำเร็จในการแข่งขันมวยสากล ในกีฬาโอลิมปิกได้รับเหรียญรางวัลจากการแข่งขัน ซึ่งยังไม่มีนักกีฬาประเภทใดจะได้รับเหรียญโอลิมปิกมาก่อน ดังต่อไปนี้

- พ.ศ. 2519 “พเยาว์ พูลธรัตน์” ได้เหรียญทองแดง นับเป็นนักกีฬาของไทยคนแรกที่ได้ครอบครองเหรียญโอลิมปิกและเป็นการสร้าง ชื่อเสียงให้แก่ประเทศชาติเป็นอย่างมาก
- ปี พ.ศ. 2527 “ทวี อัมพรมหา” ได้เหรียญเงินในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 23 ค.ศ. 1984
- ปี พ.ศ. 2531 “ผจญ มูลสัน” รุ่นแบบตั้มเวทได้ครอบครองเหรียญทองแดง
- ปี พ.ศ. 2535 “อาคม เฉ่งไล่” รุ่นเวลเตอร์เวทได้รับเหรียญทองแดง
- ปี พ.ศ. 2539 “สมรักษ์ คำสิงห์” รุ่นเฟเธอร์เวทได้เหรียญทองเหรียญแรกในประวัติศาสตร์ไทย
- ปี พ.ศ. 2543 “วิจารณ์ พลฤทธิ์” รุ่น ฟลายเวท ได้รับเหรียญทอง
- ปี พ.ศ.2547 “มนัส บุญจำนงค์” รุ่นไลท์เวลเตอร์เวท ได้รับเหรียญทอง
- ปี พ.ศ.2551“สมจิตร จงจอหอ” รุ่นฟลายเวท ได้รับเหรียญทอง

3. มวยไทยสู่โอลิมปิก

โอลิมปิกเป็นการจัดการแข่งขัน ณ ที่ใดที่หนึ่งของโลกทุก 4 ปี คณะโอลิมปิก ประกอบไปด้วยผู้ที่เห็นด้วยกับแนวทางของกฎบัตรโอลิมปิก และผู้ที่รับรองอำนาจของคณะกรรมการโอลิมปิกสากล (International Olympic Committee หรือ IOC) รวมไปถึงสหพันธ์ระหว่างประเทศ (International Federations หรือ IF) ของกีฬาที่มีการแข่งขันในกีฬาโอลิมปิก, คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งชาติ (National Olympic Committees หรือ NOCs), คณะกรรมการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก (Organizing Committees of the Olympic Games หรือ OCOGs) นักกีฬา กรรมการผู้ตัดสิน และผู้ตัดสิน สมาคม ชมรม รวมไปถึงองค์กรและสถาบันที่ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการโอลิมปิกสากล ประเทศไทยส่งนักกีฬาเข้าร่วมแข่งขันกีฬาโอลิมปิกครั้งแรก ในการแข่งขันครั้งที่ 15 ณ กรุงเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์ ระหว่างวันที่ 19 กรกฎาคม - 3 สิงหาคม พ.ศ 2495 และได้เข้าร่วมแข่งขันเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ยกเว้นการแข่งขันครั้งที่ 22 ณ กรุงมอสโก สหภาพโซเวียตประเทศรัสเซีย ในปี พ.ศ 2523 เพราะปัญหาการเมืองระหว่างประเทศ ที่ไทยผูกพันกับสหรัฐอเมริกา จึงร่วมกันคว่ำบาตรสหภาพโซเวียตชาติมหาอำนาจของค่ายคอมมิวนิสต์ ทำให้กองทัพนักกีฬาไทยงดเว้นไม่เข้าร่วมแข่งขันในครั้งนั้น กีฬาโอลิมปิกนับว่าเป็นรายการแข่งขันที่ยิ่งใหญ่ที่สุด นักกีฬาทุกคนไม่ว่าจะเป็นประเทศใดพยายามอย่างยิ่งที่จะเข้าร่วมการแข่งขันรายการนี้เพื่อให้ได้เหรียญ ไทยได้ส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกครั้งแรกซึ่งเป็นการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 5 ในปี พ.ศ 2495 ณ กรุงเฮลซิงกิประเทศฟินแลนด์เป็นต้นมา ไม่เคยได้รับเหรียญใดๆมาก่อนเลย กว่าจะได้เหรียญแรกประเทศไทยได้ใช้ความพยายามถึง 24 ปีจึงได้เหรียญแรกในปี พ.ศ. 2519 และได้รับจากกีฬามวยไทยสมัคร ข่าวสด (2559) คิด แม็คคอนเนลล์ ผู้อำนวยการด้านกีฬาของคณะกรรมการโอลิมปิกสากล (ไอโอซี) ได้รับรองกีฬามวยไทยบรรจุเข้าเป็นหนึ่งในชนิดกีฬาที่จะใช้ทำการแข่งขันมหกรรมกีฬานานาชาติโอลิมปิก ปี 2024 และสามารถใช้คำว่ามวยไทยได้เต็มรูปแบบ ซึ่งจะได้รับเงินช่วยเหลือ 25,000 เหรียญสหรัฐ จากไอโอซีด้วยเหตุผลมวยไทยมีองค์กรในแต่ละชาติไม่ต่ำกว่า 135 ประเทศทั่วโลก รวมทั้งนักมวยเกือบ 4 แสนคนขึ้นทะเบียนนักกีฬาสำหรับกีฬาโอลิมปิก 2020 ที่กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น เลือกเบสบอล ซอฟต์บอล คาราเต้ สเกตบอร์ด กระดานโต้คลื่น และปีนหน้าผา บรรจุเข้าไปในการชิงชัยเพิ่มเติมแล้วส่วนในโอลิมปิกเกมส์ครั้งต่อไปกีฬาใดจะได้รับเลือกขึ้นอยู่กับไอโอซีและเจ้าภาพเป็นสำคัญ แต่สมาคมมวยไทยสมัครเล่นแห่งประเทศไทยจะทำอย่างไรให้มวยไทยเข้าสู่กีฬาโอลิมปิกได้อย่างถาวร ทั้งนี้สมาคมกีฬามวยไทยสมัครเล่นแห่งประเทศไทยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีการวางแผนบริหารการจัดที่ดี และสมาคมควรมีการพัฒนากีฬามวยไทยสมัครเล่น ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้นักกีฬาที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้สมาคมต้องทำให้ไอโอซีเชื่อมั่นว่าเป็นองค์กรที่สร้างสรรค์ต่อกีฬาของตนเองและสังคม ซึ่งนอกจากสมาชิกกว่า 130 ชาติทั่วโลก ที่จะต้องช่วยกันผลักดันกีฬานี้ให้เป็นที่รู้จักรของคนทั่วโลก สมาคมมวยไทยสมัครเล่นของไทยเราจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องช่วยกันผลักดันมวยไทยไปสู่โอลิมปิกอย่างถาวรด้วยเช่นกัน ศักดิ์ชาย (2559)

การที่มวยไทยสมัครเล่นได้เข้าโอลิมปิกถือว่าเป็นภาพลักษณ์ที่ดีที่จะทำให้ชาวโลกรู้ว่ามวยไทยมีความสำคัญอย่างไร และประเทศไทยเรามีนักกีฬามวยไทยที่มีศักยภาพแค่ไหน มวยไทยถือว่าเป็นศิลปะการต่อสู้ประจำชาติ เป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมของชาวต่างชาติ การที่ไอโอซีบรรจุมวยไทยเข้าร่วมการแข่งขัน ปี 2024 ถือว่าเป็นการเข้าร่วมโอลิมปิกแบบชั่วคราว สมาคมควรมีการวางแผนการดำเนินงาน และการตรวจเช็คงาน รวมถึงนำจุดที่ควรปรับปรุงไปแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ควรมีการพัฒนากีฬามวยไทยสมัครเล่นอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้นักกีฬาที่มีประสิทธิภาพเข้าร่วมการแข่งขันโอลิมปิกอย่างถาวร เพราะการได้เข้าร่วมการแข่งขันโอลิมปิกอย่างถาวรจะเป็นภาพลักษณ์ที่ดีที่จะทำให้ชาวต่างชาติที่ต้องการเรียนมวยไทยหรือสนใจมวยไทยเดินทางมาเรียนที่ประเทศไทยส่งผลให้เศรษฐกิจประไทยเราดีขึ้น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2559)

“มวยไทย” ได้รับความสนใจและอยู่ในกระแสนิยมของประเทศสมาชิกกีฬามวยไทยเป็นอย่างมาก ทำให้กีฬามวยไทยถูกบรรจุให้เป็นหนึ่งในชนิดกีฬาที่ทำการแข่งขันในกีฬาโอลิมปิก และทำให้กีฬามวยไทยเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก ด้วยชื่อเสียงและความสนใจดังกล่าวทำให้สหพันธ์มวยไทยสมัครเล่นนานาชาติ (International Federation Muaythai Association) ซึ่งเป็นผู้ควบคุมดูแลกีฬามวยไทยได้ มีการศึกษากฎเกณฑ์การสมัครและการรับรองกีฬาของคณะกรรมการโอลิมปิกสากล (IOC) อย่างจริงจังและได้ทำการรณรงค์โครงการ “มวยไทยสู่โอลิมปิก”ขึ้นครั้งแรก เมื่อ วันที่ 10 มีนาคม 2558 ภายใต้ความร่วมมือและการ สนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากมาย รวมทั้งคณะกรรมาธิการการกีฬา วุฒิสภา

การนำมวยไทยเข้าสู่การรับรองของคณะกรรมการโอลิมปิคสากล (IOC) ตลอดจนร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมา และการการสนับสนุนมวยไทยเพื่อให้ก้าวไปสู่เกมส์การแข่งขัน ระดับสูงสุดของโลกนั้นถือเป็นเรื่องที่ทุกคนในชาติจะต้องช่วยกันผลักดัน เนื่องจากมวยไทยไม่เพียงแต่เป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมและมีสมาชิกอยู่ทั่วโลกเท่านั้น แต่มวยไทยยังเป็นมรดกของชาติและเป็นจิตวิญญาณของประชาชนทุกคนในประเทศไทย การที่จะนำมวยไทยสู่โอลิมปิกได้สำเร็จนั้น รัฐบาลจะต้องลงมาผลักดันอย่างเต็มตัว โดยทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่า จะเป็นกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย จะต้องทำให้มวยไทยเข้าถึงเด็กและเยาวชนให้ได้โดยมีการสนับสนุนกีฬามวยไทยในทิศทางเดียวกัน มติชนออนไลน์ (2559). ในด้านปัญหาอุปสรรคและความไม่พร้อมของนักกีฬาไทยในสถานการณ์ปัจจุบันเป็นเรื่องที่คาดหวังได้ยากโดยเฉพาะการก้าวไปสู่ตำแหน่งชนะเลิศในการชิงเหรียญทอง เพราะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาศักยภาพนักกีฬาได้เป็นอย่างดี ซึ่งกีฬามวยไทยยังสามารถสร้างความหวังให้ประเทศไทยที่จะสามารถคว้าเหรียญทองโอลิมปิกเกมส์ได้แน่นอน อย่างไรก็ตามทางการกีฬาแห่งประเทศไทยจะต้องดำเนินการสนับสนุนมวยไทยอย่างจริงจัง ในการนำมวยไทยสู่โอลิมปิกโดยการผลักดันให้มวยไทยเป็นหนึ่งในชนิดกีฬาที่ทำการแข่งขันในกีฬาโอลิมปิก ซึ่งในขณะนี้ดำเนินการมาถึงขั้นตอนการเตรียมเสนอใบสมัครต่อกรรมการโอลิมปิกสากล (IOC) แล้วหลังดำเนินการทุกด้านต้องให้ตรงกับคุณสมบัติที่ IOC ระบุ ฯลฯ นี้หากมวยไทยได้รับการรับรองจาก

กรรมการ โอลิมปิกสากลในปีนี้ก็อาจได้รับการพิจารณาให้จัดแข่งขันในกีฬาโอลิมปิกได้ในปี 2025 การกีฬาแห่งประเทศไทย.(2560)

หากมวยไทยสามารถเข้าสู่การเป็นชนิดกีฬาในโอลิมปิกได้ มวยไทยจะกลายเป็นกีฬาสากล ซึ่งจะมีคนต่างชาติเข้ามาเป็นกรรมการ ดังนั้นสิ่งที่ไทยทำได้คือ ต้องรักษาภาษาที่ใช้ในการแข่งขัน ซึ่งได้แก่ภาษาไทยไว้ (เช่น คำว่า หยุด แยก ชก รวมถึงการนับหนึ่ง สอง สามจนถึงสิบ) นอกจากนี้ผู้ที่อยู่ในวงการกีฬามวยไทยทั้งหมดจำเป็นต้องสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามสหพันธ์มวยไทยสมัครเล่นนานาชาติ ต้องเพิ่มสัดส่วนที่เป็นสากลให้มากขึ้น เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับกีฬามวยไทยในอนาคต และการดำเนินการใดๆ ควรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงควรแสดงวิสัยทัศน์ให้คณะกรรรมการโอลิมปิกสากลเห็นได้อย่างชัดเจนว่าสหพันธ์จะมีแนวทางดูแลนักกีฬาในด้านต่างๆ ตลอดจน มาตรการดำเนินป้องกันการล้มมวยและการสร้างความนิยมในกีฬามวยไทยให้กับประชาชนประเทศต่างๆได้อย่างไร เพื่อผลักดันให้มวยไทยสู่โอลิมปิก ดังนั้นคนไทยทุกคนควรช่วยกันส่งเสริมและอนุรักษ์ไว้ให้เยาวชนไทยได้เรียนรู้ฝึกปฏิบัติและจรรโลงไว้เป็นมรดกอันล้ำค่าของชาติสืบไป

4. อุปสรรคของกีฬามวยไทยเข้าสู่โอลิมปิก

ในด้านปัญหาอุปสรรคและความไม่พร้อมของนักกีฬาไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นเรื่องที่คาดหวังได้ยากโดยเฉพาะการก้าวไปสู่ตำแหน่งชนะเลิศในการชิงเหรียญทอง เพราะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาศักยภาพนักกีฬาได้เป็นอย่างดี ซึ่งกีฬามวยไทยยังสามารถสร้างความหวังให้ประเทศไทยที่จะสามารถคว้าเหรียญทองโอลิมปิกเกมส์ได้แน่นอน อย่างไรก็ตามทางการกีฬาแห่งประเทศไทยจะต้องดำเนินการสนับสนุนมวยไทยอย่างจริงจัง ในการนำมวยไทยสู่โอลิมปิก โดยการผลักดันให้มวยไทยเป็นหนึ่งในชนิดกีฬาที่ทำการแข่งขันในกีฬาโอลิมปิก ซึ่งในขณะนี้ดำเนินการมาถึงขั้นตอนการเตรียมเสนอใบสมัครต่อกรรมการโอลิมปิกสากล (IOC) แล้วหลังดำเนินการทุกด้านต้องให้ตรงกับคุณสมบัติที่ IOC ระบุ ทั้งนี้หากมวยไทยได้รับการรับรองจากกรรมการ โอลิมปิกสากลในปีนี้ก็อาจได้รับการพิจารณาให้จัดแข่งขันในกีฬาโอลิมปิกได้ในปี 2025 การกีฬาแห่งประเทศไทย.(2560) ซึ่งปัญหาและอุปสรรคด้านต่าง ๆ ที่เป็นข้อจำกัดไม่ให้กีฬามวยไทยเข้าสู่การแข่งขันโอลิมปิก

1. การขาดมาตรฐานการดำเนินงาน การควบคุม กำกับ การติดตาม ประเมินผล ขาดระบบการบริหารจัดการองค์กรและการจัดการแข่งขันได้มาตรฐานมีความเป็นสากล ขาดความสามารถและศักยภาพของนักกีฬาที่เป็นมืออาชีพ นอกจากนี้ขาด ด้านงบประมาณในการอำนวยความสะดวกรวมถึงการพัฒนาส่งเสริมด้านบุคลากร

2. การบริหารจัดการองค์ความรู้ของมวยไทยยังไม่ได้มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบแหล่งความรู้ ในอดีตครูมวยไทยจะถ่ายทอดความรู้ให้เฉพาะคนที่ฝากตัวเป็นศิษย์เท่านั้นจะไม่สอนให้กับคนทั่วไป การสอน ก็เป็นแบบบอกเล่าและฝึกปฏิบัติ มีการบันทึกไว้น้อยมากทำให้วิชาความรู้และเทคนิคการต่อสู้ที่สำคัญบางอย่างสูญหายไป

3. ระบบการบริหารจัดการการฝึกซ้อมเพื่อการเสริมสร้างความสามารถ และศักยภาพทางร่างกายและชั้นเชิงการต่อสู้ สิ่งที่เป็นอยู่คือผู้ฝึกสอนมวยไทยในปัจจุบัน ส่วนมากมักเป็นนักมวยรุ่นเก่าที่มีประสบการณ์ชกมวยมาก่อนแต่หยุดการชกมวยไทยแล้ว การสอนก็จะสอนตามที่ตนเองเคยฝึกฝนเคยปฏิบัติมาสมัยที่ยังเป็นนักมวยอยู่ แต่ไม่เสาะแสวงหาความรู้เพิ่มจากครูมวยเก่าและเอกสารตำราต่างๆ ขณะเดียวกันก็ไม่สนใจจะศึกษาค้นหาวิทยาการใหม่ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้มวยไทยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. องค์กรที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกีฬามวยไทยไม่มีการประสานงานในการพัฒนาส่งเสริมอย่างจริงจัง ยังอยู่ในลักษณะต่างคนต่างทำบางครั้งก็ขัดแย้งกันไม่ว่าจะเป็นองค์กรมวยไทยสมัครเล่นหรืออาชีพ ทำให้การส่งเสริมไม่เป็นเอกภาพ และไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5. ขาดมาตรฐานทางด้านการบริหารจัดการและการจัดการแข่งขันเพื่อการควบคุม และกำกับการดำเนินงานในการจัดการแข่งขันที่ได้มาตรฐานขีดความสามารถทางการบริหารจัดการของมวยไทยและองค์กร มวยไทยมีข้อจำกัดการบริหารจัดการของสมาคมยังไม่เป็นรูปธรรม ทิศทางนโยบาย และเอกภาพในการด เนินงานยังไม่ชัดเจน

6. การพัฒนานักกีฬามีการใช้เทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์การกีฬามาใช้พัฒนาสมรรถนะนักกีฬาน้อยรวมถึงการประสานงานกับบุคลากรในวงการมวยไทยยังไม่ทั่วถึง

7. การกีฬาแห่งประเทศไทยขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในส่วนภูมิภาค ขีดความสามารถทางการบริหารจัดการและการพัฒนากีฬามวยไทยไม่เพียงพอ ทำให้การพัฒนาและการควบคุมกำกับการดำเนินงานไม่ทั่วถึง

8. มุมมอง ทัศนคติ ค่านิยมและความเข้าใจของพ่อแม่ผู้ปกครองและบุคคลทั่วไป กีฬามวยไทยถึงแม้ว่าจะเป็นที่นิยมในหมู่คนไทยก็ตาม แต่ตามสภาพความเป็นจริงกลับพบว่าพ่อแม่ ผู้ปกครองและบุคคลทั่วไปมักมีความเข้าใจผิดหรือรู้ไม่จริง โดยเชื่อว่ากีฬามวยไทยเป็นกีฬาที่อันตราย จึงไม่นิยมส่งเสริมให้บุตรหลานของตนได้ทำการฝึกฝนกีฬามวยไทยแต่นิยมฝึกเล่น กีฬาของชาติอื่นแทน เช่น เทควันโด ยูโด คาราเต้ ฯลฯ เพราะเชื่อว่ามีความปลอดภัยกว่า อีกทั้งอุปกรณ์และเครื่องแต่งกายยังดึงดูดความสนใจมากกว่ากีฬามวยไทย มีผลให้ต้องเสีย ค่าใช้จ่ายสูงเงินออกนอกประเทศโดยไม่จำเป็น วัฒนา โคตรสมบัติ. (2558).

5. การพิจารณามวยไทยสู่โอลิมปิก

1. สมาคมมวยไทยสมัครเล่นแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์เป็นสมาคมที่ได้รับการรับรองจากการกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) และเป็นสมาชิกของ IFMA (International Federation of Muaythai Amateur) ซึ่งเป็นองค์กรมวยไทยสมัครเล่นที่เป็นสมาชิก (Sport Accord) สมัชชาสหพันธ์กีฬานานาชาติเดิม คือ GAISF องค์กรกีฬานานาชาติองค์กรหนึ่งที่มีหน้าที่ส่งเสริมสหพันธ์กีฬานานาชาติและองค์กรกีฬานานาชาติ กีฬาชนิดใดมีความประสงค์จะให้คณะกรรมการโอลิมปิกสากลรับรองจะต้องเป็นสมาชิกของ (Sport Accord) เสียก่อนจึงจะสมัครได้

อย่างไรก็ตาม IFMA ถือเป็นถือเป็นองค์กรกีฬาที่มีศักดิ์และสิทธิเทียบเท่า กับองค์กรกีฬานานาชาติอื่น ๆ เช่น FIFA IAAF AIBA เพียงแต่ยังไม่ได้รับการรับรองจาก IOC แต่ถือว่าเป็นองค์กรที่มีหน้าที่โดยตรงในการนำมวยไทยเข้าสู่การรับรองของ IOC ปัจจุบันมีสมาชิกทั่วโลก 128 ประเทศ กีฬา Sport ออนไลน์. (2559)

2. การสนับสนุนและผลักดันให้มวยไทยเข้าไปสู่การรับรองของ IOC นั้น สามารถดำเนินการได้ 2 ช่องทาง คือ การสนับสนุนจากองค์กรภายในประเทศ เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงวัฒนธรรม การกีฬาแห่งประเทศไทยจะต้องสนับสนุนผ่านสมาคมมวยไทยสมัครเล่นแห่งประเทศไทย ในบรมราชูปถัมภ์ แต่ถ้าหากเป็นองค์กรต่างประเทศสามารถสนับสนุนผ่าน IFMA ได้โดยตรงเลย การที่คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์เข้าไปเป็นสมาชิก ของ IOC หรือองค์กรใด ไทยจะต้องปฏิบัติตามกฎบัตรขององค์กรนั้น ไม่สามารถฝ่าฝืนได้ แต่ให้การสนับสนุนในเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องได้

3. การเสนอให้กีฬามวยไทยเข้าสู่การพิจาณาของ IOC เป็นหน้าที่ของ IFMA มิใช่หน้าที่ของสมาคมมวยไทยสมัครเล่นฯ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าในฐานะที่ประธาน IFMA ดังกล่าวโน้มน้าวกลุ่มประเทศสมาชิกทั้งเป็นคนไทยจึงควรที่จะใช้ช่องทางใน 128 ประเทศ ให้ช่วยสนับสนุนกีฬามวยไทยสามารถทำได้หรืออาจใช้วิธีการเสนอเรื่องต่อ IOC ประจำประเทศไทยที่ได้รับการแต่งตั้งจาก IOC ในการสนับสนุนให้ IFMA ได้เข้าไปเป็นสมาชิกของ IOC

4. IOC เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกชนิดกีฬาที่ทำการแข่งขันในโอลิมปิกโดยคัดเลือกผ่านทาง (Executive Board) จำนวน 12 และจะเห็นได้ว่าในกลุ่มประเทศต่าง ทั่วโลก 205 ประเทศ มีตัวแทน IOC จำนวน 150 – 160 คน แต่ในเอเชียมีจำนวนเพียง 17 – 18 คน เท่านั้นจาก 45 ประเทศ ในขณะที่ยุโรปซึ่งมีอยู่เพียง 30 กว่าประเทศ กลับมี IOC ถึง 50 กว่าคน สาเหตุอาจเป็นเพราะยุโรปมีการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกมากกว่าในเอเชีย

5. การพิจารณาให้การรับรองมวยไทยจาก IOC ที่ผ่านมา IFMA ได้ ดำเนินการนำเสนอกีฬามวยไทยเข้าสู่การพิจารณาของ IOC โดยยื่นผ่านประธาน (Sport Accord) เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2555 และดำเนินการส่งใบสมัครพร้อมเอกสารข้อมูล เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2555 ต่อ (IOC Sports Department) ต่อมา (IOC Sports Department) ได้ขอข้อมูลเพิ่มเติม และให้จัดส่งข้อมูลที่ขอภายใน15 มีนาคม 2556 หลังจากนั้น IOC จะให้ (Sport Accord) มีหนังสือแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับชนิดกีฬาที่ขอรับการรับรอง สุดท้าย (IOC Sports Department) จะพิจารณาความเหมาะสมและนำเสนอคณะกรรมการบริหารของ IOC ในการประชุม (IOC Executive Board) ในวันที่ 29 – 31 พฤษภาคม 2556 ณ เมือง St. Petersburg, Russian ที่ผ่านมา อย่างไรก็ตามในการขอครั้งนี้กีฬามวยไทยเป็น 1 ใน 8 ชนิดที่มีการขอรับรองจาก IOC และเป็น 1 ใน 3 ในกีฬาประเภทต่อสู้ (Martial Art) ซึ่งประกอบด้วย (Muaythai) ต้นกำเนิดจากไทย (Sambo) ต้นกำเนิดจากรัสเซีย และ (Kickboxing) ไม่มีประเทศต้นกำเนิด แต่มีความเป็นปึกแผ่นในยุโรป ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุด คือ ไทยต้องทำให้ IOC (Sports Department) เสนอกีฬามวยไทยเข้าสู่การพิจารณาให้ได้เพื่อเป็นการเพิ่ม

โอกาสในการได้รับเลือก ทั้งนี้การแข่งขันมหกรรมกีฬานานาชาติโอลิมปิก ปี 2024 มวยไทยรับการบรรจุเข้าร่วมการแข่งขันแล้ว ส่วนในครั้งต่อไปกีฬาใดจะได้รับการคัดเลือกต้องขึ้นอยู่กับ IOC และเจ้าภาพเป็นสำคัญในการพิจารณา

จะเห็นได้ว่าถ้ามวยไทยได้รับการรับรอง อาทิมวยไทยได้เข้าเป็นชนิดกีฬาในกลุ่มของ ARISF ที่มีสิทธิได้รับพิจารณาในการคัดเลือกเข้าสู่การแข่งขันในกีฬาโอลิมปิกเพื่อทดแทนกรณีที่ IOC ถอดกีฬาชนิดอื่นออกจากการแข่งขัน มวยไทยจะได้รับการพิจารณาเป็นชนิดกีฬาในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกในคราวหน้าและจะได้รับการสนับสนุนจาก IOC ในหลายประการรวมทั้งประเทศไทย คนไทย สินค้าไทย การท่องเที่ยวและการศึกษาเกี่ยวกับมวยไทยจะเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมมากขึ้นส่งผลที่ดีต่อเศรษฐกิจไทย เพราะฉะนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในประเทศควรร่วมกันผลักดันให้กีฬามวยไทยเข้าสู่การแข่งขันในระดับโอลิมปิก โดยกำหนดเป็นวาระแห่งชาติเหมือนดังเช่นกรณีสาธารณรัฐเกาหลีผลักดันกีฬาเทควันโดเข้าสู่การ แข่งขันในกีฬาโอลิมปิก คณะกรรมการการท่องเที่ยวและกีฬา (2556)

6. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนามวยไทยสู่โอลิมปิก

ด้านบุคลากร

บุคลากรถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้มวยไทยไปสู่โอลิมปิก จะเห็นได้ว่าบทบาทที่สำคัญของบุคลากรแต่ละตำแหน่งหรือหน้าที่มีดังนี้

บุคลากรด้านผู้บริหารที่เข้ามาบริหารจัดการสมาคมมวยไทยจะต้องมีประสบการณ์เกี่ยวกับมวยไทยสมัครเล่นควบคู่กับความรู้ด้านการบริหารจัดการร่วมกัน รวมถึงความเข้าใจในกีฬามวยไทยเป็นอย่างดี ผู้บริหารมีหน้าที่กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย รวมถึงการวางแผนนโยบายเพื่อผลักดันให้งานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล Vroom H Victor. (1990).

บุคลากรด้านผู้จัดการทั่วไปเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญเพราะเป็นศูนย์กลางการทำงานระหว่างทีมผู้บริหารกับนักกีฬาให้ทำงานร่วมกันให้ประสบความสำเร็จ ผู้จัดการทีมจะต้องมีทักษะความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการมวยไทย รวมถึงมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับกีฬามวยไทยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ในด้านทีมงานผู้ฝึกสอนต้องมีความรู้ทักษะการเป็นโค้ช หลักการใช้จิตวิทยา รวมถึงมีความสามารถทางด้านการสื่อสารและถ่ายทอดวิธีการชกมวยไทยให้กับนักกีฬาเพื่อให้นักกีฬามีความเข้าใจง่าย และควรมีประสบการณ์ผ่านการเป็นผู้ฝึกสอนมวยไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ นักกีฬาต้องมีทักษะและความสามารถที่ดีรวมถึงความเป็นมืออาชีพทั้งในและนอกสนาม ทีมนักกายภาพและนักวิทยาศาสตร์การกีฬาจะต้องมีความรู้ความสามารถในการดูแลและรักษานักกีฬามวยไทยของสมาคมในการฝึกซ้อมและการแข่งขันรายการต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ John H. and Jonyce E. (1996)

นอกจากนี้ สมาคมควรมีวางแผนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้ได้นักกีฬาที่มีลักษณะตรงกับความต้องการเพื่อให้ได้นักกีฬามวยไทยที่มีประสิทธิภาพ กีฬามวยไทยสมัครเล่นมีลักษณะการ

แข่งขันแบบบุคคลต้องอาศัยความสามารถเฉพาะตัวความรวดเร็ว มีรูปร่างสูงมีความสามารถทางด้านเทคนิคและแทกติกเพื่อจะได้นักกีฬาที่มีคุณภาพ ซึ่งการบริการจัดการบุคลากรควรมีดังนี้

1. ด้านการสรรหา สมาคมควรสรรหาเพื่อเลือกสรรให้ได้บุคลากร โค้ชและนักกีฬาที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับงานและที่สำคัญที่สุด การสรรหาบุคลากรเป็นกระบวนการที่ละเอียดและมีผลกระทบต่อเนื่องกับการดำเนินงานด้านบุคลากรของสมาคม จำเป็นต้องพิจารณาแต่ละปัจจัยอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจ ซึ่งการสรรหาที่มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ จะต้องสามารถค้นหาบุคลากรที่มีความเหมาะสมกับกีฬามวยไทย ซึ่งมีวิธีการดังนี้

- สรรหาจากโครงการกีฬาช้างเผือก รับนักมวยที่มีความสามารถโดยการประชาสัมพันธ์ประกาศทาง หนังสือพิมพ์สื่อโทรทัศน์วิทยุสถานศึกษา โรงเรียน วิทยาลัยอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัย เป็นต้น
- ปรึกษาทาบทามจากผู้ฝึกสอนตามโรงเรียนต่างๆ
- การคัดเลือกนักกีฬาจะต้องใช้เวลาพอสมควร เพื่อสังเกตการณ์แข่งขันแต่ละรายการ
- การคัดเลือกนักกีฬามวยไทยจะต้องพิจารณาจากประสบการณ์การฝึกซ้อม การแข่งขัน สมรรถภาพทางกาย รูปร่างมีความสูง มีทักษะการชกหมัดต่างๆ การหลบหลีกป้องกัน การตัดสินใจ ความเชื่อมั่น สายตาดีมีการควบคุมทางอารมณ์ มีระเบียบวินัยดี มีจิตใจ มีความกล้า มั่นใจตนเอง มีอารมณ์ร่วมในการฝึกซ้อม กระตือรือร้น อุปนิสัยประจำตัว ไม่เอารัดเอาเปรียบเพื่อนร่วมทีม ชอบดูหมิ่นคนอื่น ดีแต่พูด ไม่ค่อยทำ ก้าวร้าว เห็นแก่ตัว ชอบอบายมุข ได้รับการสนับสนุนจากพ่อ แม่ครูเพื่อนฝูง พงษ์ชัย (2556)

2. ด้านการพัฒนา สมาคมควรมีนโยบายส่งเสริมการจัดฝึกอบรม ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่นักกีฬาและโค้ชให้มีความรู้ ความสามารถ เพื่อให้บุคลากรมีความเข้าใจในกฎ กติกา ระเบียบ ของมวยไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมาคมมวยไทยต้องมีการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของการบริหารจัดการตลอดจนพัฒนานักกีฬาและบุคลากรทางการกีฬาอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องทุกด้านในการประกอบกิจกรรมทางด้านกีฬามวยไทยให้เป็นไปอย่างสม่ำเสมอเพื่อพัฒนาได้อย่างมีมาตรฐานโดยใช้กลไกความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนากีฬามวยไทย นักนักกีฬาและบุคลากรทางการกีฬาตลอดจนประชาชนทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรกีฬามวยไทย อันได้แก่ นักกีฬา ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน ผู้บริหารสมาคมฯให้ก้าวไปสู่มาตรฐานสากล รวมทั้งการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการกีฬามาใช้ในการพัฒนากีฬามวยไทยตลอดจนนักกีฬารวมทั้งบุคลากรทางกีฬามวยไทยให้ก้าวไปสู่ระดับสากล สมาคมฯจึงต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาสมาคมฯ ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่จะพัฒนากีฬามวยไทยในประเทศไทยรวมทั้งสมาคมฯและทีมชาติไทยในการที่จะก้าวขึ้นเป็นผู้นำอยู่ในอันดับต้นของเอเชียและก้าวเข้าสู่ระดับโลกต่อไป ซึ่งการพัฒนาควรมีดังต่อไปนี้ Vroom H Victor. (1990).

1. นักกีฬาจะต้องมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพราะจะเป็นแรงขับเคลื่อนที่จะเกิดแรงพยายามและมุ่งมั่นที่จะเป็นนักกีฬาที่จะประสบความสำเร็จ

2. สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวนักกีฬามีความสำคัญ เพราะเป็นปัจจัยเอื้อที่จะเสริมแรง กระตุ้นภายในตัวนักกีฬา ได้แก่ เพื่อน ครอบครัว ครูผู้ฝึกสอน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

3. การจัดหาประสบการณ์ในการแข่งขัน เพราะการจัดการแข่งขันกีฬาเสมือนการประลองทักษะทางกีฬา จึงจำเป็นต้องมีการแข่งขันกีฬาทุกระดับอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับโรงเรียน สโมสร จังหวัด ภาค และชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย ซึ่งต้องจัดให้ต่อเนื่อง เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย ตั้งแต่ระดับพื้นฐาน จนถึงระดับอาชีพ ประสบการณ์ในการแข่งขันมีความจำเป็นมากเพราะจะทำให้นักกีฬาเกิดความเชื่อมั่นในการแข่งขัน นักกีฬาที่มีประสบการณ์จะทำให้อ่านเกมส์การเล่นได้ดี เพราะสามารถควบคุมการเล่นให้เป็นไปตามจังหวะของเกมส์ได้มากกว่าผู้ที่ขาดประสบการณ์ สมบัติ (2533)

4. การกีฬาแห่งประเทศไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันผลักดันมวยไทยให้กำหนด เป็นวาระแห่งชาติมีกฎหมายรับรองเพื่อให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐในกระทรวงต่างๆ และภาคเอกชนได้ร่วมมือกันในการส่งเสริมสนับสนุนให้มวยไทยได้พัฒนาเป็นไปอย่างมีระบบได้มาตรฐานและยั่งยืน

5. สมาคมมวยไทยสมัครแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ต้องพัฒนาองค์ความรู้และสนับสนุนในการให้คำแนะนำกำกับ และติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินงานสมาคมมวยสากลสมัครเล่นแห่งประเทศไทยฯ เช่น คณะกรรมการบริหาร สมาคมฯ สมาคมกีฬาจังหวัด สโมสรสมาชิก ค่ายมวย สถานศึกษา และองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากีฬามวยสากลสมัครเล่นเพื่อให้การพัฒนานักกีฬามวยไทยสมัครเล่นของประเทศไทยได้พัฒนาไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ การกีฬาแห่งประทศไทย (2558)

6. สมาคมกีฬาจังหวัด สโมสรสมาชิก ค่ายมวย สถานศึกษา และองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามวยไทยสมัครโดยเฉพาะคณะกรรมการบริหารและผู้ปฏิบัติงานสมาคมกีฬา จังหวัด สโมสรสมาชิก ค่ายมวย สถานศึกษา และ องค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต้องพัฒนาองค์ความรู้ให้ ทันสมัยอยู่เสมอ

7. นักกีฬามวยไทยควรจะสนใจที่จะเรียนรู้ หลักและวิธีการในการที่จะพัฒนาศักยภาพของตัวเองให้ได้รับการยอมรับที่จะได้รับคัดเลือกให้เป็นนักกีฬามวยไทยสมัครเล่นทีมชาติไทย ข้อสำคัญต้องมีความมุ่งมั่น อดทน ไม่ท้อถอยที่จะพัฒนาตัวเองให้เป็นนักกีฬามวยไทยสมัครเล่นได้พัฒนาเป็นไปอย่างมีระบบได้มาตรฐานและยั่งยืน การกีฬาแห่งประเทศไทยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2557)

3. ด้านการรักษา สมาคมควรมีนโยบายสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้วยการสร้างบรรยากาศให้ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญและกำลังใจในการฝึกซ้อมและแข่งขัน รวมถึงโอกาสเติบโตก้าวหน้าในหน้าที่การงานด้านตำแหน่ง และมีรายได้พอเพียงกับความเป็นอยู่ มีโบนัสให้ ทั้งนี้เป็นความ

พยายามของสมาคมในการบริหารเพื่อสนองความต้องการของบุคลากรให้ได้มากที่สุดภายใต้กฎระเบียบและหลักเกณฑ์ที่จะอำนวยให้สิ่งตอบแทนและบริการต่างๆที่มีให้บุคลากรซึ่งเป็นสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงานอย่างหนึ่งที่มีประสิทธิภาพมาก จะเห็นได้ว่าการบริหารบุคลากรที่ดีจะช่วยให้สมาคมได้บุคลากรที่มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการ บุคลากรถือว่ามีความสำคัญที่จะช่วยให้สมาคมประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เพราะบุคลากรที่ดีมีคุณภาพจะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มรวมถึงช่วยผลักดันให้สมาคมมวยไทยสามารถเข้าร่วมการแข่งขันโอลิมปิกได้อย่างถาวร Gary (1997)

ด้านการเงินและงบประมาณ

การบริหารจัดการด้านงบประมาณสมาคมมวยไทย ควรมีกระบวนการขั้นตอนในการจัดหาและจัดสรรงบประมาณในแต่ละส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และมีการจัดทำรายงานติดตามประเมินผลของการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ควรมีนโยบายการจัดสรรหาเงินและงบประมาณเพิ่มเติมจากภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของนักกีฬาให้อยู่ในอับดับโลก และควรมีการจัดการการเงินและงบประมาณในการเก็บตัวฝึกซ้อมนักกีฬาให้เพียงพอ ในช่วงก่อนการแข่งขัน ระหว่างการแข่งและหลังการแข่งขัน รวมถึงงบประมาณในการสนับสนุนบุคลากรด้วย การบริหารจัดการด้านการเงินและงบประมาณที่มีประสิทธิภาพมีขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผนด้านการเงินและงบประมาณที่ดีควรเริ่มต้นจากการวางแผนกลยุทธ์ของสมาคมมวยไทยสมัครเล่น ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ โครงสร้างแผนงาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของผลงานและการวางแผนงบประมาณระยะสั้น ปานกลาง และระยะยาว

2. ควรมีการกำหนดต้นทุนในแต่ละผลผลิตซึ่งมีการติดตั้งต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อม เพื่อได้ทราบถึงการใช้ต้นทุนต่อหน่วยของผลผลิตเท่าไหร่

3. ควรมีการพัฒนาระบบการจัดซื้อจัดจ้างให้มีประสิทธิภาพ การจัดซื้อจัดจ้างต้องเน้นความคุ้มค่าของการใช้จ่ายเงิน

4. ควรมีการกำหนดรายการและโครงสร้างบัญชี เอกสารหลักฐานที่จำเป็น การปรับระบบบัญชีจากเกณฑ์เงินสดไปสู่ระบบเกณฑ์คงค้าง มีระบบควบคุมการเบิกจ่าย และบริหารจัดการงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ

5. ควรมีการรายงานทางการเงินและผลดำเนินงานในกระบวนการรายงานต้องมีการกำหนดดัชนีชี้วัด กรอบและโครงสร้างการประเมิน การรายงานผลที่ชัดเจนทั้งรายงานทางการเงินและการดำเนินงาน

6. สมาคมต้องมีการตรวจสอบภายในโดยจัดตั้งฝ่ายตรวจสอบอย่างโปร่งใสและชัดเจน เน้นการตรวจสอบทางการเงินและผลดำเนินงาน

จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการทางการเงินและงบประมาณที่ดี ควรมีการวางแผนอย่างชัดเจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ และสามารถนำแผนที่วางไว้ไปดำเนินการได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ เลือกคนให้ถูกกับลักษณะของงาน และมีการตรวจสอบเป็นระยะเพื่อหาจุดอ่อนและสามารถนำจุดอ่อนไปปรับปรุงแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ พิชามญชุ์ (2558)

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

การเตรียมความพร้อมกีฬามวยไทยควรให้ความสำคัญแก่นักกีฬาและบุคลากรของสมาคมได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการกีฬามาประยุกต์ใช้ในจัดการแข่งขันและการฝึกซ้อม เพราะฉะนั้นควรมีการวางแผนการดำเนินการ ควรมีการตรวจสอบรวมถึงการประเมินผลเพื่อทราบว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ สิ่งอำนวยความสะดวกถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญสำหรับการเตรียมความพร้อมของนักกีฬา ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์ฝึกซ้อม สถานที่ฝึกซ้อม รถรับส่ง สถานที่เก็บตัว รวมถึงนักวิทยาศาสตร์กีฬา นักโภชนาการ เพราะสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้จะช่วยผลักดันให้กีฬามวยไทยมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้สมาคมควรมีการจัดหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อตรวจเช็คอุปกรณ์ต่างๆ และมีการวางแผนงบประมาณสำหรับการจัดซื้ออุปกรณ์ในการซ้อมและตรวจเช็คคุณภาพอุปกรณ์ต่างๆที่มีการเสื่อมสภาพ รวมถึงควรมีอุปกรณ์สำรองไว้ทดแทนเพื่อให้นักกีฬาสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการจัดการ

การเตรียมความพร้อมกีฬามวยไทยสมัครเล่นสู่โอลิมปิกจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ จะต้องมีการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร ได้แก่ ผู้จัดการทีม ผู้ฝึกสอน นักกีฬา เป็นต้น ด้านงบประมาณ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดการแข่งขัน ด้านการจัดการทั่วไป เป็นต้น ถ้าสมาคมกีฬามวยไทยมีการวางแผนบริหารจัดการที่ดีย่อมส่งผลให้กีฬามวยไทยมีประสิทธิภาพ รวมถึงควรมีโครงสร้างการเตรียมทีมในการแข่งขันไว้อย่างชัดเจนมีการกำหนดทิศทางขอบเขตการทำงานแต่ละฝ่ายรวมถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้จัดการทีม ผู้ฝึกสอน และนักกีฬา มีการสั่งงานไปยังผู้ปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม และคำนึงถึงความสามารถของผู้ปฏิบัติงานและผู้ฝึกสอนมีการกำหนดทิศทางร่วมกัน เพื่อให้ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้สมาคมควรมีการประเมินผลในการดำเนินงานมีการสรุปผลการดำเนินงานแล้วนำไปพัฒนาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง มีการติดตามผลเพื่อทำให้ทราบถึงจุดอ่อนจุดแข็ง มีการประชุมผลการดำเนินงานและมีการประเมินผลงานเป็นระยะเพื่อที่จะได้นำข้อบกพร่องไปปรับปรุงแก้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินผลในที่นี้ หมายถึง การตรวจสอบ และวัดสิ่งที่แผนได้กำหนดไว้ในขั้นของการวางแผนและเมื่อนำแผนไปดำเนินการแล้วสิ่งที่เปลี่ยนแปลงและเกิดขึ้นนั้น เป็นไปตามที่กำหนดและคาดหมายไว้เพียงใดโดยนำเอาผลที่ได้มาพิจารณาวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับแผนที่กำหนดไว้ จึงจะทำให้รู้ได้ว่าสิ่งที่แผนต้องการกับผลที่เกิดขึ้นจริงนั้นตรงกันหรือแตกต่างกันเพียงใด ด้วยเหตุผลอะไรบ้าง เป็นเหตุจากปัจจัยภายนอกหรือ ภายในของแผนอย่างไร เพื่อสมาคมจะได้นำไปพิจารณาและใช้ประกอบการตัดสินใจต่อไป Locke, J.K. (2003)

การบริหารจัดการที่ดีควรมีการวางแผนจากวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่สมาคมได้กำหนดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงานที่ได้เขียนไว้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง มีการตรวจสอบผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของแผนงานว่ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้นจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนงานในขั้นตอนใดบ้าง ถ้าแผนนั้นไม่สำเร็จมีการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีปัญหาหรือไม่และมีวิธีการปรับปรุงเป็นอย่างไรเพื่อให้งานมีประสิทธิผล จะเห็นได้ว่าถ้าเรามีการวางแผนและการบริหารจัดการที่ดีเป็นไปได้ไม่ยากที่จะทำให้ คณะกรรมการโอลิมปิกสากล (ไอโอซี) พิจารณามวยไทยสมัครเล่นเพื่อเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกอย่างถาวร Chelladurai (1985)

7. การผลักดันมวยไทยสู่โอลิมปิกของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

- ในระยะ 2 ปีครึ่งที่ผ่านมากระทรวงได้ดำเนินการจัดทำโครงการเกี่ยวกับมวยไทยในหลายเรื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพมวยไทย อาทิการจัดทำมาตรฐานค่ายมวยไทยในต่างประเทศ ซึ่งมีการตั้ง คณะกรรมการจากหลายหน่วยงานเข้ามาร่วมทั้งฝ่ายเศรษฐกิจและการกีฬา โดยใช้รูปแบบการจัดทำโครงการ ร้านอาหารไทยในต่างประเทศที่เคยประสบความสำเร็จมาแล้ว และในขณะนี้ได้มีการนำเสนอให้คณะกรรมการพัฒนากีฬาของกระทรวงพิจารณาและมีการปรับปรุงในบางส่วนในการสำรวจค่ายมวยในต่างประเทศได้ขอความร่วมมือจากกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อสำรวจจากกลุ่มประเทศต่างๆ ทั้งในยุโรป อเมริกาใต้และ ตะวันออกกลาง กว่า 39 ประเทศ พบว่ามีการจัดตั้งค่ายมวยไทยมากถึง 3,600 ค่าย
- ในส่วนของหน่วยงานอื่นในกระทรวงก็ได้มีการจัดทำโครงการเกี่ยวกับมวยไทยเช่นกัน อาทิ การจัดทำมาตรฐานครูมวยไทยของ กกท. ซึ่งดำเนินการอบรมไปทั้งสิ้น 6 รุ่น การจัดทำหลักสูตรมวยไทยแบบเข็มขัด 9 เส้น ของกรมพลศึกษาจากแม่ไม้มวยไทย 4 แม่ไม้เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้เพื่อการออกกำลังกายและเป็นวิธีการป้องกันตัว นอกจากนี้กระทรวงยังให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรม Roadshow ของทูตจากประเทศต่างๆ เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการเผยแพร่กีฬามวยไทยและในขณะนี้มีหลายประเทศเสนอโครงการเข้ามา เช่น ประเทศอิตาลีโมรอคโก และอิสราเอล เป็นต้น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2554)

2. กระทรวงวัฒนธรรม

- กระทรวงพยายามจะนำมวยไทยขึ้นเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของไทย เพื่อเป็นความภูมิใจในเชิงของศิลปวัฒนธรรม โดยในปีที่ผ่านมาได้นำเสนอเรื่องต่อองค์การ UNESCO เพื่อให้การรับรอง ซึ่งมวยไทยเป็น 1 ใน 7 สาขาที่เสนอเรื่องไปหลังจากที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในการกำหนดให้มีวันมวยไทยแห่งชาติ คือวันที่ 6 กุมภาพันธ์

- กระทรวงวัฒนธรรมไม่ได้มีภารกิจหลักในการผลักดันมวยไทยไปสู่โอลิมปิก แต่ยินดีให้การส่งเสริม สนับสนุน ศิลปะมวยไทยสู่เวทีต่างประเทศในระดับโลก เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่วัฒนธรรมและคุณค่าสาระของมรดกภูมิปัญญาไทย รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์กับนานาประเทศอันจะส่งผลให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ คณะกรรมการการท่องเที่ยวและกีฬา (2556)

3. การกีฬาแห่งประเทศไทย

- ในปีงบประมา พ.ศ 2556 กกท. ได้ตั้งงบประมาณไว้ในกองทุนกีฬามวย จำนวน 1.5 ล้านบาทเพื่อเป็นโครงการสนับสนุนมวยไทยไปสู่โอลิมปิก และจากโครงการที่สมาคมมวยไทยเสนอ จำนวน 2 โครงการ ได้แก่ โครงการ World Muaythai Kick และมวยไทยจูเนียร์ที่ประเทศตุรกีจะพยายามจัดสรรจากกองทุนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติซึ่งในเบื้องต้นคงจะสามารถจัดสรรได้เพียง 732,000 บาท จากที่ขอมา 1,076,000 บาท
- การจัดกิจกรรม Roadshow ที่เมือง St. Petersburg, Russian ถือเป็นเรื่องสำคัญที่ประเทศไทยควรจะต้องเข้าร่วมเพราะเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะมีส่วนช่วยในการผลักดันให้ IFMA ได้รับการรับรองจาก IOC ซึ่งย่อมหมายรวมถึงมวยไทยจะมีโอกาสได้เข้าไปอยู่ในกลุ่มกีฬาที่มีสิทธิได้รับการคัดเลือกกลุ่ม ARISF คณะกรรมการการท่องเที่ยวและกีฬา (2556)

4. คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (National Olympic Committee of Thailand under the Royal Patronage of His Majesty the King: NOCT) เป็นหน่วยงานภายใต้ความดูแลของคณะกรรมการโอลิมปิกสากล มีหน้าที่ ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์หลักการของโอลิมปิคนิยมภายในประเทศ ภายใต้กฎบัตรของโอลิมปิคสากล ดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎบัตรโอลิมปิคสากล ส่งเสริมและพัฒนากีฬาให้ได้มาตรฐานในระดับที่สูงขึ้น ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนกีฬาเพื่อมวลชน ส่งเสริมและพัฒนาทักษะของผู้บริหารกีฬาโดยจัดอบรมหลักสูตรการบริหารกีฬาให้ต่อเนื่อง เป็นองค์กรที่มีหน้าที่คัดเลือกและส่งนักกีฬาระดับชาติ เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค เอเชี่ยนเกมส์ ซีเกมส์ ภายใต้การอุปถัมภ์ของคณะกรรมการโอลิมปิคสากล มีหน้าที่ในการประสานงานส่งเสริมและสนับสนุน ให้การกีฬาของชาติพัฒนาไปในทางที่ถูกต้อง นอกจากนี้คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ยังมีบทบาทดังนี้

- การสร้างความก้าวหน้าของขบวนการโอลิมปิคตามอุดมการณ์ของ Mr. Pierrede Coubertin ผู้ก่อตั้งคณะกรรมการโอลิมปิคสากล อย่างเคร่งคัดโดยไม่หวั่นไหวหรือท้อแท้ต่ออิทธิพลใดๆ ภายใต้ขอบเขตกิจกรรมด้านกีฬาและงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด

- ดำรงความเป็นอิสระและมีอำนาจหน้าที่ในการคัดเลือก และส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคเกมส์ กีฬาเอเชี่ยนเกมส์ กีฬาซีเกมส์ หรือการแข่งขันกีฬาใดๆ ภายใต้การอุปถัมภ์ของคณะกรรมการโอลิมปิคสากลโดยการสนับสนุนของภาครัฐและภาคเอกชน
- ส่งเสริมและสนับสนุนกีฬาสมัครเล่น การพลศึกษา และศิลปวัฒนธรรมโดยมีการร่วมมือและประสานงานอย่างใกล้ชิดกับสมาคมกีฬาสมัครเล่นแห่งประเทศไทย การกีฬาแห่งประเทศไทย หน่วยงานกีฬาของรัฐและเอกชนทุกแห่ง ตลอดจนองค์กรที่เกี่ยวข้องกับเวชศาสตร์การกีฬา เพื่อผลักดันให้การกีฬาของชาติก้าวหน้าไปสู่ความเป็นเลิศในแต่ละระดับ
- เสริมสร้างงานสวัสดิการและการศึกษา เพื่อบำรุงขวัญและกำลังใจให้กับนักกีฬา และผู้ฝึกสอนที่ไปร่วมการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศ จัดทำพิพิธภัณฑ์กีฬาและห้องสมุด เพื่อเป็นที่เก็บรักษาอุปกรณ์ เครื่องใช้ ของที่ระลึก ตลอดจนเอกสารสิ่งตีพิมพ์ ไว้อย่างเป็นระบบแบบแผน เพื่อใช้เป็นที่ศึกษาและค้นคว้าสำหรับเยาวชนรุ่นหลัง เกี่ยวกับความเป็นมาของโอลิมปิคไทย ประวัติกีฬาซีเกมส์ เอเชี่ยนเกมส์ และโอลิมปิคเกมส์
- การบริหารงาน และการเตรียมความพร้อม เพื่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กร ให้เป็นไปอย่างมีระบบภายใต้เงื่อนไข และสภาวะทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และการเมือง โดยตระหนักถึงการทำให้เกิดความเข้าใจ และการยอมรับการเปลี่ยนแปลง ตามลำดับก่อนหลัง การพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสาร การกำหนดกลไกที่มีเสถียรภาพไปสู่เป้าหมาย อันจะทำให้เกิดประโยชน์ ตามมาในที่สุดอันได้แก่ สิทธิประโยชน์ ประชาสัมพันธ์ กองทุนสงเคราะห์ สถาบันวิทยาการ สำนักข่าวสาร กฎข้อบังคับ และวิทยาศาสตร์การกีฬา การพัฒนาด้านเทคนิคและการแพทย์ให้แก่สมาคมกีฬา ร่วมกับการกีฬาแห่งประเทศไทย และกรมพลศึกษา อย่างมีเอกภาพ
- ประสานงานกับภาครัฐ และเอกชน ผลักดันให้มีการก่อสร้างศูนย์ฝึกการกีฬาแห่งชาติ (NATIONAL SPORT TRAINING CENTER) เพื่อเป็นศูนย์ฝึกซ้อมของนักกีฬาทีมชาติ ที่จะส่งไปร่วมการแข่งขันในระดับต่างๆ ระหว่างประเทศในนามของประเทศไทย
- ประสานกับคณะกรรมการโอลิมปิคสากล สมาคมคณะกรรมการโอลิมปิคนานาชาติ (ANOC) สหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศ (IFS) และองค์กรกีฬาระหว่างประเทศอื่นๆ ที่ได้รับการรับรอง เพื่อให้มีการพัฒนาสอดคล้องกันกับอุดมการณ์ของคณะกรรมการกีฬาระหว่างประเทศนั้นๆ ต่อไป

5. สมาคมมวยไทยสมัครเล่นแห่งประเทศไทย

สมาคมมวยไทยสมัครเล่นแห่งประเทศไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกีฬามวยไทยรวมทั้งเพื่อดำเนินการคัดเลือกนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ เอเชียนเกมส์ โอลิมปิกเกมส์ ฯลฯ ช่วยส่งเสริม เผยแพร่ สนับสนุน ควบคุมกีฬามวยสากลสมัครเล่นและการตัดสินมวยสากลสมัครเล่น ส่งเสริมการแข่งขัน การคัดเลือกนักมวยสากลสมัครเล่น การเก็บตัวฝึกซ้อม และ

ส่งเข้าแข่งขันระดับชาติและนานาชาติ และช่วยเหลือสมาชิกเกี่ยวกับกีฬามวยสากลสมัครเล่นรวมถึงการให้สวัสดิการแก่นักกีฬามวยสากลสมัครเล่น ดังนั้นการผลักดันมวยไทยเข้าสู่การแข่งขันในเกมส์นานาชาติจึงเป็นหนี่ของสมาคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่จะดำเนินการและเมื่อได้ดำเนินการจั้งตั้งสมาคมเรียบร้อยแล้วก็จะเสนอมวยไยเข้าสู่เกมส์การแข่งขันนานาชาติต่อไปอย่างถาวร จะเห็นได้ว่าการผลักดันมวยไทยสู่โอลิมปิกไม่ใช่แค่หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งแต่เป็นการร่วมกันผลักดันจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากทุกฝ่ายให้กีฬามวยไทยเป็นวาระของชาติเพื่อส่งเสริมให้มวยไทยสู่โอลิมปิกอย่างถาวร จะทำให้คนทั้งโลกรู้จักมวยไทยมากขึ้นว่ามวยไทยเป็นศิลปะประจำชาติไทย

สรุป

“มวยไทย” ได้รับความสนใจและอยู่ในกระแสนิยมของประเทศสมาชิกกีฬามวยไทยเป็นอย่างมาก ทำให้กีฬามวยไทยถูกบรรจุให้เป็นหนึ่งในชนิดกีฬาที่ทำการแข่งขันในกีฬาโอลิมปิก และทำให้กีฬามวยไทยเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก ด้วยชื่อเสียงและความสนใจดังกล่าวทำให้สหพันธ์มวยไทยสมัครเล่นนานาชาติซึ่งเป็นผู้ควบคุมดูแลกีฬามวยไทยได้ มีการศึกษากฎเกณฑ์การสมัครและการรับรองกีฬาของคณะกรรมการโอลิมปิกสากล (IOC) อย่างจริงจังและได้ทำการรณรงค์โครงการ “มวยไทยสู่โอลิมปิก

การพิจารณาให้การรับรองมวยไทยจาก IOC ที่ผ่านมา IFMA ได้ ดำเนินการนำเสนอกีฬามวยไทยเข้าสู่การพิจารณาของ IOC โดยยื่นผ่านประธาน (Sport Accord) เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2555 และดำเนินการส่งใบสมัครพร้อมเอกสารข้อมูล เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2555 ต่อ (IOC Sports Department) ต่อมา (IOC Sports Department) ได้ขอข้อมูลเพิ่มเติม และให้จัดส่งข้อมูลที่ขอภายใน15 มีนาคม 2556 หลังจากนั้น IOC จะให้ (Sport Accord) มีหนังสือแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับชนิดกีฬาที่ขอรับการรับรอง สุดท้าย (IOC Sports Department) จะพิจารณาความเหมาะสมและนำเสนอคณะกรรมการบริหารของ IOC ในการประชุม (IOC Executive Board) ในวันที่ 29 – 31 พฤษภาคม 2556 ณ เมือง St. Petersburg, Russian ที่ผ่านมา อย่างไรก็ตามในการขอครั้งนี้กีฬามวยไทยเป็น 1 ใน 8 ชนิดที่มีการขอรับรองจาก IOC และเป็น 1 ใน 3 ในกีฬาประเภทต่อสู้ (Martial Art) ซึ่ง ประกอบด้วย (Muaythai) ต้นกำเนิดจากไทย (Sambo) ต้นกำเนิดจากรัสเซีย และ (Kickboxing) ไม่มีประเทศต้นกำเนิด แต่มีความเป็นปึกแผ่นในยุโรป ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุด คือ ไทยต้องทำให้ IOC (Sports Department) เสนอกีฬามวยไทยเข้าสู่การพิจารณาให้ได้เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสในการได้รับเลือก ทั้งนี้การแข่งขันมหกรรมกีฬานานาชาติโอลิมปิก ปี 2024 มวยไทยรับการบรรจุเข้าร่วมการแข่งขันแล้ว ส่วนในครั้งต่อไปกีฬาใดจะได้รับการคัดเลือกต้องขึ้นอยู่กับ IOC และเจ้าภาพเป็นสำคัญในการพิจารณา

จะเห็นได้ว่าถ้ามวยไทยได้รับการรับรอง อาทิมวยไทยได้เข้าเป็นชนิดกีฬาในกลุ่มของ ARISF ที่มีสิทธิได้รับพิจารณาในการคัดเลือกเข้าสู่การแข่งขันในกีฬาโอลิมปิกเพื่อทดแทนกรณีที่ IOC

ถอดกีฬาชนิดอื่นออกจากการแข่งขัน มวยไทยจะได้รับการพิจารณาเป็นชนิดกีฬาในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกในคราวหน้าและจะได้รับการสนับสนุนจาก IOC ในหลายประการรวมทั้งประเทศไทย คนไทย สินค้าไทย การท่องเที่ยวและการศึกษาเกี่ยวกับมวยไทยจะเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมมากขึ้นส่งผลที่ดีต่อเศรษฐกิจไทย เพราะฉะนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในประเทศควรร่วมกันผลักดันให้กีฬามวยไทยเข้าสู่การแข่งขันในระดับโอลิมปิก โดยกำหนดเป็นวาระแห่งชาติเหมือนดังเช่นกรณีสาธารณรัฐเกาหลีผลักดันกีฬาเทควันโดเข้าสู่การ แข่งขันในกีฬาโอลิมปิก คณะกรรมการการท่องเที่ยวและกีฬา (2556)

แต่มวยไทยยังมีปัญหาอุปสรรคอยู่ ไม่ว่าจะเป็นมาตรฐานการดำเนินงาน การควบคุม กำกับ การติดตาม ประเมินผล การบริหารจัดการองค์ความรู้ของมวยไทยยังไม่เป็นระบบ รวมถึงระบบการการฝึกซ้อมเพื่อการเสริมสร้างความสามารถ องค์กรที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกีฬามวยไทยไม่มีการประสานงานในการพัฒนาส่งเสริมอย่างจริงจัง เป็นต้น ดังนั้นสิ่งที่จะต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วนควรพัฒนา ด้านบุคลากร เพราะบุคลากรถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้มวยไทยไปสู่โอลิมปิก ไม่ว่าจะเป็นการสรรหาเพื่อเลือกสรรให้ได้บุคลากร โค้ชและนักกีฬาที่มี ความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับงาน และที่สำคัญที่สุดการพัฒนาส่งเสริมการจัดฝึกอบรม ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่ นักกีฬาและโค้ชให้มีความรู้ ความสามารถ เพื่อให้บุคลากรมีความเข้าใจในกฎ กติกา ระเบียบ ของมวยไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงด้านการรักษา ด้านการเงินและงบประมาณสมาคมมวยไทย ควรมีกระบวนการขั้นตอนในการจัดหาและจัดสรรงบประมาณในแต่ละส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ รวมถึงด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

การเตรียมความพร้อมกีฬามวยไทยควรให้ความสำคัญแก่นักกีฬาและบุคลากรของสมาคมได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การที่จะผลักดันให้มวยไทยสู่โอลิมปิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันได้แก่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงวัฒนธรรม การกีฬาแห่งประเทศไทย คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมมวยไทยสมัครเล่นแห่งประเทศไทย จะเห็นได้ว่าการผลักดันมวยไทยสู่โอลิมปิกไม่ใช่แค่หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งแต่เป็นการร่วมกันผลักดันจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากทุกฝ่ายให้กีฬามวยไทยเป็นวาระของชาติเพื่อส่งเสริมให้มวยไทยสู่โอลิมปิกอย่างถาวร จะทำให้คนทั้งโลกรู้จักมวยไทยมากขึ้นว่ามวยไทยเป็นศิลปะประจำชาติไทย

รายการอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ พ.ศ. 2555-2559 . การกีฬาแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ.

การกีฬาแห่งประเทศไทยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2557). แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงาน การพัฒนากีฬามวยไทยอาชีพ ระยะ 4 ปี, สำนักงานคณะกรรมการกีฬามวย ฝ่ายกีฬาอาชีพและกีฬามวยการกีฬาแห่งประเทศไทย.

การกีฬาแห่งประทศไทย.(2558). คู่มือผู้ฝึกสอนมวยสากลสมัครเล่น.งานพัฒนาองค์ความรู้กอง

วิชาการกีฬาฝ่ายสารสนเทศและวิชาการกีฬาการกีฬาแห่งประเทศไทย.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.(2554). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559,

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.กีฬา Sport ออนไลน์. (2559) "IOC" รับรอง "มวยไทย - เชียร์ลีดดิ้ง" ลุ้นจัดครั้งแรกปี 2024. สืบค้นวันที่ 1 มกราคม 2560 . https://www.pptvhd36.com/sport/news/41174

การกีฬาแห่งประเทศไทย.(2560) แผนยุทธศาสตร์การกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔. การกีฬาแห่งประเทศไทยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

ข่าวสด (2559). มวยไทย” เฮดังๆ ได้รับรองเข้าโอลิมปิคแล้ว กระตุ้นรัฐบาล-คนไทยช่วยกันผลักดันให้บรรจุแข่งขัน. วันที่ 7 ธันวาคม 2559 https://www.khaosod.co.th/sports/news_132287

คณะกรรมการการท่องเที่ยวและกีฬา.(2556) .การรณรงค์เพื่อผลักดันมวยไทยให้คณะกรรมการโอลิมปิคสากล.กระทรวงการการท่องเที่ยวและกีฬา.

จักรกฤษณ์ แสนพรหม (2556). ความจำเป็นของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุในพื้นที่ กรณีศึกษา สถานที่ท่องเที่ยวซึ่งเป็นพระธาตุบริวารของ พระธาตุพนม จังหวัดนครพนม. หลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

จรวย แก่นวงษ์คำ.(2530).มวยไทยมวยสากล. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮาส์.

พงษ์ชัย ชยวโส.(2556). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ของสนักงานบริหารงาน โครงการพระธรรมจาริกส่วนภูมิภาค. วิทยานิพนธ์,ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พิชามญชุ์ ศรีสุวรรณ. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารการเงินกับพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของลูกค้าธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี.สาขาวิชาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี .

พัชรมน รักษพลเดชและอนุพงษ์ แต้ศิลปะสาธิต. (2560) รูปแบบการจัดการธุรกิจมวยไทยอาชีพในประเทศไทย. วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ (10) 1 หน้า 1255-1269.

พรเทพ ทีฆานนท์ (2555). การอนุรักษ์ศิลปะการต่อสู้มวยไทยด้วยเกม .วิทยาลัยศิลปะ สื่อและเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มติชนออนไลน์ (2559). มวยไทย-เชียร์ลีดดิ้ง” และก้าวแรกสู่ฝัน”โอลิมปิกเกมส์. สืบค้นวันที่ 1 มกราคม 2560 https://www.matichon.co.th/news/404017

วัฒนา โคตรสมบัติ. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการค่ายมวยไทยอาชีพ. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. (3)1 หน้า 67-88.

ศักดิ์ชาย ทัพสุวรรณ (2559). ชูแผนยุทธศาสตร์-ชง ‘บิ๊กตู่’ ดันมวยไทยแข่งโอลิมปิก มติชนออนไลน์ วันที่ 5 มกราคม 2560. http://www.matichon.co.th/news/395693.

สมศักดิ์ศิริ อนันต์. (2541). ศิลปะมวยไทยชั้นสูง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา

สมบัติ จำปาเงิน. (2533). กีฬามวยไทย. กรุงเทพฯ : สุวิริยาสาส์น .

Chelladurai, P. (1985). Sport Management. Ontario: Sports Dynamics

Gary Dessler 1997. Human Resources Management. 7thed. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall.

John H. Bernadin and Jonyce E.A.Russel. (1996). Human Resources Management: An Experiential Approach. Singapore: McGraw-Hall.

Locke, J.K. (2003). Strategic Management. 9th edition. New Jersey : Prentice Hall.

Vroom H Victor. (1990). Manage People, Not Personnel : Motivation and Performance Appraisal. Boston, U.S.A : Harvard Business School Publishing Division.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

รศ.ดร.วิรัช วิรัชนิภาวรรณ ,อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย จังหวัดปทุมธานี 12100 e-mail: newemail2556@gmail.com Tel. : 092-587-2796

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน และศึกษาการบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือเชิงปริมาณที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้วิธีการจับฉลากเลือกเขต จำนวน 6 เขต แบ่งเป็น 3 เขต เหนือ และอีก 3 เขต ใต้ ได้แก่ สำนักงานเขตธนบุรี สำนักงานเขตบางกอกน้อย สำนักงานเขตสวนหลวง สำนักงานเขตวังทองหลาง สำนักงานเขตหลักสี่ สำนักงานเขตคลองเตย เก็บกลุ่มตัวอย่างเขตละ 185 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,110 คน การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง คือ แบบสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวจำนวน 9 ท่าน สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ผลสรุป พบว่า การบริหารจัดการยุคดิจิทัลด้านการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน ความเป็นมืออาชีพ ความน่าเชื่อถือ ความเป็นประชาธิปไตย ความสะดวกรวดเร็ว มีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน ด้านเศรษฐกิจหรือความเจริญก้าวหน้า ด้านคุณภาพชีวิต ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการยุคดิจิทัล, แนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน, การให้บริการสาธารณะกรุงเทพมหานคร

Received: March 18, 2018, Accepted April 21, 2018

Digital Era Management influencing on Public Services Providing of Bangkok Metropolitan Administration based on the Concept of Sustainable management

Assoc.Prof.Dr. Wirat Niratnipaworn, An Instructor of Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Faculty of Public Administration, Eastern Asia University, Pathum Thani Province 12100, e-mail: newemail2556@gmail.com Tel. : 092-587-2796

Abstract

This research aims to study on problems and development guidelines on digital era management influencing on public services providing of Bangkok Metropolitan Administration based on the concept of sustainable management as well as to study on digital era management influencing on public services providing of Bangkok Metropolis based on the concept of sustainable management. This research is a Mixed Method Research conducted in the form of quantitative research and qualitative research. Tool used for collecting data in quantitative research was questionnaire. The researcher used drawing lots to select 6 districts divided into 3 districts from the northern part of Bangkok and 3 districts from the southern part of Bangkok including Thong Buri District Office, Bangkok Noi District Office, Suan Luang District Office, Wang Thonglang District Office, Lak Si District Office, and Khlong Toey District Office to obtain 1,110 samples divided into 185 samples per district. For qualitative research, research tool was in-depth structural interview, i.e., the Interview Form for interviewing with 9 experts. Statistics used for analyzing data were mean, Standard Deviation, and regression coefficient. The results revealed that the digital era management on emphasizing on benefits of people, profession, reliability, democracy, and convenience affected to public services providing of the Bangkok Metropolitan Administration based on the concept of sustainable management on economy or prosperity, quality of life, natural resources and environment with statistical significance.

Keywords: Digital Era Management, the concept of sustainable management, public services providing, the Bangkok Metropolitan Administration

คำขอบคุณ

การศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน” ครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณายิ่งจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอก ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และติดตามการทำวิจัยฉบับนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ นอกจากนี้ผู้ศึกษาขอขอบคุณครอบครัวที่ให้กำลังใจ และให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเป็นอย่างดียิ่งจนกระทั่งวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงในที่สุด สุดท้ายนี้ คุณค่า และคุณประโยชน์อันพึงมีจากวิจัยฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบให้ผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน

บทนำ

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวง ไม่เพียงแต่เป็นเมืองหลวง แต่ยังเป็นศูนย์กลางด้านการเมือง การปกครอง การบริหารจัดการ การคมนาคม การติดต่อสื่อสาร ตลอดจนการพาณิชย์และ

อุตสาหกรรม เป็นต้น นอกจากนั้น กรุงเทพมหานครยังเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดใหญ่ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายพิเศษ กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2515 ได้มีการปรับปรุงการบริหารจัดการเมืองหลวงของประเทศให้เป็นรูปแบบการบริหารและการปกครองที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ เปลี่ยนจากเทศบาลเป็นองค์การบริหารใหม่ เรียกว่า “กรุงเทพมหานคร” ต่อมาเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2528 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 บัญญัติให้กรุงเทพมหานครมีอิสระในการบริหารจัดการมากขึ้น พระราชบัญญัติฉบับนั้นมีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง จนถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558 ได้มีการกำหนดให้ให้กรุงเทพมหานครมีสถานะเป็นนิติบุคคล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มาจากการเลือกตั้งโดยตรง และเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารงาน สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2559)

กรุงเทพมหานครแบ่งโครงสร้างส่วนราชการภายในออกเป็น 16 สำนัก สำนักงาน และ 50 สำนักงานเขต อำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครมาจาก 2 ส่วน ได้แก่ อำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในข้อ 1 ถึง ข้อ 27 ตามมาตรา 89 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมอีกจำนวน 5 ฉบับ รวมทั้งอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 16 และมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งบัญญัติให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการ หรือให้บริการประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตในทุกด้านของประชากรในพื้นที่ เช่น (1) การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน (2) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (3) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย และ (4) การสาธารณูปโภค เป็นต้น ขณะเดียวกัน ในแต่ละสำนักงานเขตก็มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ เช่น งานการปกครองท้องที่ การพัฒนาชุมชน การส่งเสริมอาชีพ การทะเบียน การโยธา การรักษาที่สาธารณะ การพัฒนาผังเมืองเขต การระบายน้ำ การสาธารณสุข การจัดเก็บรายได้ การรักษาความสะอาด การดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ การดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา เป็นต้น ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร. (2549) ในปัจจุบันกรุงเทพมหานครมีบทบาท ที่สำคัญกล่าวคือเป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา การคมนาคม ขนส่ง การเงิน การธนาคาร การพาณิชย์ การสื่อสารฯลฯ จึงทำให้มีการพัฒนาและเจริญเติบโตขึ้น อย่างต่อเนื่องโดยในแต่ละช่วงเวลามีกรอบของการพัฒนา ด้วยลักษณะของความเป็นมหานคร และเมืองหลวง กรุงเทพมหานครจึงเป็นศูนย์รวมของประชาชนทุกสาขาอาชีพ ทุกระดับที่อยู่รวมกันอย่างแออัดทำให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมายทั้งปัญหาทาง ด้านเศรษฐกิจ สังคมตลอดจนปัญหาเกี่ยวกับการปกครอง ของกรุงเทพมหานคร

นอกจากนี้กรุงเทพมหานครยังมีปัญหาการจัดบริการสาธารณะกรุงเทพมหานคร การจัดบริการสาธารณะยังไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชน รวมทั้งไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น นอกจากนี้การบริการสาธารณะยังมีลักษณะที่ไม่เหมาะสม อันเป็นผลจากการให้บริการสาธารณะที่ไม่ครบถ้วนทุกด้านและทั่วถึงประชาชนทุกกลุ่ม เช่นอาจเน้นประโยชน์

ของบุคคลบางกลุ่มและละเลยประโยชน์ของประชาชนบางกลุ่ม ขาดการลำดับความสำคัญในการจัดบริการสาธารณะที่ควรมีการเตรียมการล่วงหน้าหรือควรมีการพิจารณาถึงความจำเป็นเร่งด่วน ทำให้การจัดบริการสาธารณะขาดคุณภาพ ขาดความชัดเจน ขาดความเป็นธรรมและไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่น ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญ คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมทั้งในการเสนอนโยบาย การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการตรวจสอบการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกทั้งควรมีการปรับแนวทางการบริหารกิจการสาธารณะในรูปแบบใหม่ๆเพื่อพัฒนาการบริการสาธารณะให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและเพิ่มขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหา เช่น แนวทางการทำงานในลักษณะของเครือข่าย (network) ที่เป็นการทำงานร่วมมือกันระหว่าง หน่วยงานต่างๆของรัฐ องค์กรภาคเอกชน องค์กรภาคประชาชน สถาบันวิชาชีพ หรือองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เนื่องจากเป็นแนวทางการทำงานที่ให้ความสำคัญกับการแสวงหาแนวร่วม (partnership) ที่มีความรู้ความสามารถในด้านที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ทั้งนี้ก็เพื่อให้การบริการสาธารณะมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง ประดิษฐ์ ดีวัฒนกุล (2559). ปัญหาการให้บริการสาธารณะยังมีปัญหา เกี่ยวกับการบริหารจัดการยุคดิจิทัลด้านความเป็นมืออาชีพ เช่น กรุงเทพมหานครยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการใช้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถหรือมีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการสูงเพียงพอ หรือไม่ได้ใช้นักบริหารมืออาชีพ ด้านการสร้างความน่าเชื่อถือการให้บริการแก่ประชาชนเกิดความเชื่อมั่น เนื่องจากว่ามีระบบรักษาความปลอดภัยข้อมูลของประชาชนหรือของผู้รับบริการที่ไม่น่าเชื่อถือ หรือไม่น่าไว้วางใจ ด้านความเป็นประชาธิปไตยในทิศทางที่ยึดมั่น ศรัทธา และปฏิบัติงานในลักษณะที่สอดคล้องและสนับสนุนแนวทางของการปกครองประชาธิปไตย เช่น ในลักษณะเปิดกว้าง (openness) โปร่งใส (transparency) และเข้าถึง หรือตรวจสอบได้ (accessibility) รวมถึงปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการยุคดิจทัลด้านความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการสาธารณะโดยไม่ได้มีการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ทำให้ล่าช้าหรือไม่จำเป็น และให้ความสำคัญกับการประหยัดเวลา ส่งผลเสียเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของประชาชน (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2561: 128-129) และส่งผลด้านลบต่อการยอมรับของประชาชน และสังคมที่มีต่อกรุงเทพมหานครด้วย อำนวย บุญรัตนไมตรี นิพนธ์ ไตรสรณะกุล (2558) ปัจจุบันการพัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ และการทำหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร เห็นได้ว่าเป็นไปอย่างล่าช้า เนื่องจากสภาพปัญหาการทำงานของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งอยู่ในฐานะที่เป็น หัวหน้าฝ่ายบริหารต้องแบกรับภาระงานหลายๆ ด้านด้วยกันไม่ว่าจะเป็นหน้าที่ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะตามที่กฎหมายบัญญัติไว้หน้าที่ของกรุงเทพมหานครโดยตรงและนอกจากนี้ยังมีหน้าที่ตามนโยบายต่างๆ ที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งต้องดำเนินนโยบายหลังจากที่ เข้ารับตำแหน่งส่งผลต่อการประสานงานกับภาคประชาชนไม่มีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงมาสู่ชุมชน นโยบายต่างๆ และแผนพัฒนาต่างๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนไม่ได้สร้างจากความต้องการของประชาชนที่แท้จริงแต่สร้างขึ้น จากหลัก

วิชาการเท่านั้นไม่ได้มองถึงสภาพสังคมที่เกิดขึ้น จึงส่งผลให้นโยบายและแผนพัฒนาต่างๆ ไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร จักรกฤษณ์ คันธานนท์, (2556) นอกจากปัญหาที่กล่าวข้างต้นแล้วยังพบปัญหาในชีวิตประจำวันของคนกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัญหา การจราจร สิ่งแวดล้อม ขยะ น้ำเสีย มลพิษ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ระบบขนส่งมวลชน ปัญหาสาธารณภัย ฝนตกน้ำท่วมขัง การสงเคราะห์ดูแลผู้ด้อยโอกาส ชุมชนแออัด การจัดระเบียบทางเดิน การขายของบนทางเท้า ฯลฯ แต่การให้บริการและการบริหารงานของกรุงเทพมหานครยังไม่สามารถแก้ไขปัญหา ดังกล่าวได้และนับวันปัญหาจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ยุติธรรม ปัทมะ, (2558)

ด้วยเหตุผลที่แสดงถึงความเป็นมา อำนาจหน้าที่ ของกรุงเทพมหานคร ปัญหาการวิจัย ความสำคัญของปัญหาการวิจัย ตลอดจนตัวอย่างปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามแนวคิดการบริหารจัดการยุคดิจิทัลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษาครั้งนี้ พร้อมทั้งคาดหวังว่าผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งด้านวิชาการ และด้านปฏิบัติต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งประชาชนต่อไปด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน
2. การบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

วิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) John W. Creswell and Vicki L. Plano Clark (2011). โดยเน้น (1) การวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก ซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 80 และเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) และ (2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 20 โดยเป็นการสัมภาษณ์แนวลึกแบบมีโครงการ ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 5,686,646 คน (ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เดือนธันวาคม 2559)

กลุ่มตัวอย่าง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,110 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณเพื่อหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามหลักสูตรของทาโร่ ยามาเน่ Yamane. (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 97.0% หรือความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.03 ผู้วิจัยใช้วิธีการจับฉลากเลือกเขต จำนวน 6 เขต แบ่งเป็น 3 เขต เหนือ และอีก 3 เขตใต้ ได้แก่ สำนักงานเขตธนบุรี สำนักงานเขตบางกอกน้อย สำนักงานเขตสวนหลวง สำนักงานเขตวังทองหลาง สำนักงานเขตหลักสี่ สำนักงานเขตคลองเตย เก็บกลุ่มตัวอย่างเขตละ 185 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,110 คน

เครื่องมือเชิงปริมาณที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด จำนวน 2 ข้อ ส่วนที่ 2 ปัญหาการบริหารจัดการมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานคร แนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 4 การให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานคร ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด จำนวน 3 ข้อ

การหาคุณภาพเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบแก้ไขความตรงเชิงเนื้อหา วิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องรายข้อ IOC (Index of Item Objective Congruence) เพื่อหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ต้องการวัด ได้ค่าเท่ากับ 0.87 จากนั้นนำข้อเสนอแนะบางประเด็นมาปรับปรุงให้ชัดเจนและเหมาสมตามเนื้อหา

การนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย จำนวน 30 คน โดยหาค่าความเที่ยง (Reliability) และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' s Alpha Coefficient : α) พบว่าคำถามมีค่าความเที่ยงที่สามารถนำไปใช้ในการศึกษาได้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยค่าเที่ยงที่คำนวณได้ต้องมีค่ามากกว่า 0.70 ซึ่งแบบสอบถาม ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยและผู้ช่วยอีก 6 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1-30 ตุลาคม 2560 ได้แจกแบบสอบถาม จำนวน 1,110 ชุด ได้แบบสอบถามกลับคืนมาครบถ้วน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการประมวลผลและวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างจากผู้เชี่ยวชาญ คือ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานคร ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญตามแนวคิดสโนว์บอลแซมปลิ้ง Snowball Sampling Concept) Voicu, Mirela-Cristina. (2011). โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัญหาเกี่ยวกับบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

ส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

ส่วนที่ 3 การบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

ผลการวิจัย

<u>ผลการวิจัยเชิงปริมาณ</u>

การบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

ส่วนที่ 4 การให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

ส่วนที่ 5 ทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 : แสดงค่าร้อยละ เฉลี่ย ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง		**กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม (n=1,110)**	
		จำนวน (คน)	**ร้อยละ**
1. เพศ	1.1 ชาย	596	53.69
	1.2 หญิง	514	46.31
	รวม	**1,286**	**100.00**
2. ระดับการศึกษา	1.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	493	44.41
	1.2 ปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรี	617	55.59
	รวม	**1,110**	**100.00**

จากการวิเคราะห์ตารางที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชายมากที่สุด จำนวน 596 คิดเป็นร้อยละ 53.69 รองลงเป็นเพศหญิง จำนวน 514 คิดเป็นร้อยละ 46.31 ระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 617 คิดเป็นร้อยละ 55.59 รองลงมา ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 493 คิดเป็นร้อยละ 44.41 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ปัญหาเกี่ยวกับบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

ตารางที่ 2 : แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการ ให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการยุคดิจิทัล 5 ด้าน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. การให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน	3.63	0.92	มาก	5
2. ความเป็นมืออาชีพ	3.84	0.91	มาก	2
3. ความน่าเชื่อถือ	3.78	0.92	มาก	3
4. ความเป็นประชาธิปไตย	3.85	0.98	มาก	1
5. ความสะดวกรวดเร็ว	3.77	0.91	มาก	4
รวม	**3.78**	**0.94**	**มาก**	

จากการวิเคราะห์ตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเกี่ยวกับบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.78, S.D.= 0.94) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความเป็นประชาธิปไตยอยู่ในระดับมากมากที่สุด ($\overline{X}$ = 3.85, S.D.= 0.98) รองลงมา คือ ความเป็นมืออาชีพ ($\overline{X}$ = 3.84, S.D.= 0.91) ความน่าเชื่อถือ ($\overline{X}$ = 3.78, S.D.= 0.92) ความสะดวกรวดเร็ว ($\overline{X}$ =3.77, S.D.= 0.91 และการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน ($\overline{X}$ =3.63, S.D.= 0.92) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

ตารางที่ 3 : แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการยุคดิจิทัล 5 ด้าน	$\overline{X}$	**S.D.**	**ระดับความคิดเห็น**	**ลำดับ**
1. การให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน	3.86	0.83	มาก	3
2. ความเป็นมืออาชีพ	3.84	0.94	มาก	4
3. ความน่าเชื่อถือ	3.88	0.87	มาก	2
4. ความเป็นประชาธิปไตย	3.91	0.90	มาก	1
5. ความสะดวกรวดเร็ว	3.86	0.86	มาก	3
รวม	**3.88**	**0.88**	**มาก**	

จากการวิเคราะห์ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตาม ตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.88, S.D.= 0.88) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความเป็นประชาธิปไตยอยู่ในระดับมากมากที่สุด ($\overline{X}$ = 3.91, S.D.= 0.90) รองลงมา คือ ความน่าเชื่อถือ ($\overline{X}$ = 3.88, S.D.= 0.87) ความสะดวกรวดเร็ว ($\overline{X}$ = 3.86, S.D.= 0.86) การให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน ($\overline{X}$ = 3.86, S.D.= 0.83) และความเป็นมืออาชีพ ($\overline{X}$ = 3.84, S.D.= 0.94) ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 การให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

ตารางที่ 4 : แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

การให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 3 ด้าน	$\overline{X}$	**S.D.**	**ระดับความคิดเห็น**	**ลำดับ**
1. เศรษฐกิจหรือความเจริญก้าวหน้า	3.85	0.92	มาก	1
2. คุณภาพชีวิต	3.82	0.93	มาก	2
3. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.78	0.94	มาก	3
รวม	**3.82**	**0.93**	**มาก**	

จากการวิเคราะห์ตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.82, S.D.= 0.93) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เศรษฐกิจหรือความ

เจริญก้าวหน้า อยู่ในระดับมากมากที่สุด ($\bar{X}$= 3.85, S.D.= 0.92) รองลงมา คือ คุณภาพชีวิต ($\bar{X}$= 3.82, S.D.= 0.93) และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}$= 3.78, S.D.= 0.94) ตามลำดับ

ส่วนที่ 5 ทดสอบสมมติฐาน

ทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 1 การบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนแตกต่างกัน

ตารางที่ 5 : สรุป ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน การบริหารจัดการมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

การบริหารจัดการ ยุคดิจิทัล 5 ด้าน	การให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 3 ด้าน								
	1.ด้านเศรษฐกิจหรือความเจริญก้าวหน้า			2.ด้านคุณภาพชีวิต			3.ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
	b	t	Sig	b	t	Sig	b	t	Sig
1. การให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน	0.102	3.014	0.00*	0.272	7.685	0.00*	0.079	2.801	0.00*
2. ความเป็นมืออาชีพ	0.146	4.674	0.00*	0.182	3.967	0.00*	0.189	2.180	0.00*
3. ความน่าเชื่อถือ	0.289	3.802	0.00*	0.190	2.460	0.00*	0.282	4.312	0.00*
4. ความเป็นประชาธิปไตย	0.285	4.794	0.00*	0.279	5.403	0.00*	0.199	3.388	0.00*
5. ความสะดวกรวดเร็ว	0.179	3.992	0.00*	0.055	2.612	0.00*	0.148	3.264	0.00*
	R = 0.401 R^2 = 0.264 Sig of F. = 0.00*			R = 0.592, R^2 = 0.186 Sig of F. = 0.00*			R = 0.477 R^2 = 0.173 Sig of F. = 0.00*		

มีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$

ผลการศึกษาตามตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่ การบริหารจัดการยุคดิจิทัล 5 ด้าน เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญพบว่า ยอมรับสมมติฐาน F<0.05 โดยค่า R=.401 และค่า R^2=.264 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการยุคดิจิทัล สามารถอธิบายความแปรปรวน การให้บริการสาธารณะ

ของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนด้านเศรษฐกิจหรือความเจริญก้าวหน้า ได้ร้อยละ 40 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารจัดการยุคดิจิทัลด้านการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน ด้านความเป็นมืออาชีพ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความเป็นประชาธิปไตย และด้านความสะดวกรวดเร็ว มีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การบริหารจัดการยุคดิจิทัล เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญพบว่า ยอมรับสมมติฐาน $F<0.05$ โดยค่า $R=.592$ และค่า $R^2=.186$ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ยุคดิจิทัล การบริหารจัดการสามารถอธิบายความแปรปรวน การให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน (ติดกัน) ด้านคุณภาพชีวิต ได้ร้อยละ 59 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน ด้านความเป็นมืออาชีพ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความเป็นประชาธิปไตย และด้านความสะดวกรวดเร็ว มีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การบริหารจัดการยุคดิจิทัล เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญพบว่า ยอมรับสมมติฐาน $F<0.05$ โดยค่า $R=.477$ และค่า $R^2=.173$ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการยุคดิจิทัลสามารถอธิบายความแปรปรวน การให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ร้อยละ 59 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน ด้านความเป็นมืออาชีพ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความเป็นประชาธิปไตย และด้านความสะดวกรวดเร็ว มีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลสรุป พบว่า การบริหารจัดการยุคดิจิทัลด้านการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน ด้านความเป็นมืออาชีพ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความเป็นประชาธิปไตย ด้านความสะดวกรวดเร็ว มีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน ด้านเศรษฐกิจหรือความเจริญก้าวหน้า ด้านคุณภาพชีวิต และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลจากการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับ การบริหารจัดการยุคดิจิทัล 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน ด้านความเป็นมืออาชีพ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความเป็นประชาธิปไตย และด้านความสะดวกรวดเร็ว กับการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจหรือความเจริญก้าวหน้า ด้านคุณภาพชีวิต และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างจากผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งหมด 9 คน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 9 คนล้วนเห็นด้วยกับการบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน โดยผู้ให้ข้อมูลหลักมีความคิดเห็นตรงกันว่า เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่ตรงประเด็น อีกทั้ง

ยังสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน คือ การบริหารจัดการภาครัฐมีแนวโน้มปรับเปลี่ยนไปสู่การบริหารจัดการยุคดิจิทัล และการบริหารจัดการที่ยั่งยืน โดยมีการประสานการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐทั้งหลายอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผล

1. ทดสอบสมมติฐาน การบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนแตกต่างกัน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชายมากที่สุด จำนวน 596 คิดเป็นร้อยละ 53.69 ระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 617 คิดเป็นร้อยละ 55.59

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเกี่ยวกับบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.78, S.D.= 0.94) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านความเป็นประชาธิปไตยอยู่ในระดับมากมากที่สุด ($\bar{X}$ = 3.85, S.D.= 0.98) รองลงมา คือ ด้านความเป็นมืออาชีพ ($\bar{X}$ = 3.84, S.D.= 0.91) ด้านความน่าเชื่อถือ ($\bar{X}$ = 3.78, S.D.= 0.92) ด้านความสะดวกรวดเร็ว ($\bar{X}$ =3.77, S.D.= 0.91 และด้านการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน ($\bar{X}$ =3.63, S.D.= 0.92)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.88, S.D.= 0.88) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านความเป็นประชาธิปไตยอยู่ในระดับมากมากที่สุด ($\bar{X}$ = 3.91, S.D.= 0.90) รองลงมา คือ ด้านความน่าเชื่อถือ ($\bar{X}$ = 3.88, S.D.= 0.87) ด้านความสะดวกรวดเร็ว ($\bar{X}$ = 3.86, S.D.= 0.86) ด้านการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน ($\bar{X}$ = 3.86, S.D.= 0.83) และด้านความเป็นมืออาชีพ ($\bar{X}$ = 3.84, S.D.= 0.94)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.82, S.D.= 0.93) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านเศรษฐกิจหรือความเจริญก้าวหน้า อยู่ในระดับมากมากที่สุด ($\bar{X}$ = 3.85, S.D.= 0.92) รองลงมา คือ ด้านคุณภาพชีวิต ($\bar{X}$ = 3.82, S.D.= 0.93) และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}$ = 3.78, S.D.= 0.94)

การบริหารจัดการยุคดิจิทัลด้านการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน ด้านความเป็นมืออาชีพ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความเป็นประชาธิปไตย และด้านความสะดวกรวดเร็ว มีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน ด้านเศรษฐกิจหรือความเจริญก้าวหน้า ด้านคุณภาพชีวิต และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานคร ควรให้บริการสาธารณะในทิศทางที่ให้ความสำคัญกับความต้องการ การตอบสนองความต้องการและ

ผลประโยชน์ของประชาชนเพิ่มขึ้น ควรสนับสนุนผู้บริหารที่เป็นมืออาชีพเพื่อรับผิดชอบในการบริหารจัดการต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, (2560) เห็นว่า ผู้บริหารเทศบาลควรมีความเป็นมืออาชีพ หรือสนับสนุนนักบริหารมืออาชีพให้รับผิดชอบในการบริหารจัดการการให้บริการสาธารณะโดยใช้เทคโนโลยีและเครือข่ายสังคมที่ทันสมัยเพื่อให้บริการประชาชนของเทศบาลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง นอกจากนี้ควรเน้นเรื่องความสำคัญของการบริหารจัดการผลประโยชน์ของประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในกระบวนการกำหนดนโยบาย การวางแผนงานโครงการ และวิธีการทำงาน โดยหน่วยงานราชการมีหน้าที่จัดระบบอำนวยความสะดวก ยอมรับการเสนอแนะและการตัดสินใจร่วมกับ ภาคประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดของ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2559). การให้ประชาชนมีบทบาทโดยร่วมเสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ จะสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกใน การบริหารงาน นอกจากนี้ความเป็นมืออาชีพ ต้องมีความรอบรู้ทันต่อเหตุการณ์มีการตัดสินใจที่ดี รวดเร็ว แม่นยำและถูกต้อง สามารถจับประเด็นได้รวดเร็ว ออกความเห็นได้ทันการสามารถเลือกใช้คนได้เหมาะสมกับงาน ยอมรับการเปลี่ยนแปลงพร้อมที่จะปรับตัว มีระเบียบ ละเอียดรอบคอบ เคร่งครัดเรื่องเวลา ซื่อสัตย์มีคุณธรรม ยึดมั่นในจรรยาวิชาชีพ เชื่อมั่นในตนเอง มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี สามารถประสานงานได้เยี่ยม การสร้างความพอใจให้กับผู้รับบริการโดยนำเทคนิควิธีการจัดการสมัยใหม่เข้ามาใช้มากขึ้น ตลอดจนการให้ความสำคัญต่อเรื่องของทักษะหรือความชำนาญทางการบริหารจัดการมากกว่าการกำหนดนโยบาย ในขณะเดียวกันกรุงเทพมหานครควรให้บริการสาธารณะในทิศทางที่ยึดมั่น ศรัทธา และปฏิบัติงานในลักษณะที่สอดคล้องและสนับสนุนแนวทางของการปกครองประชาธิปไตย เช่น ในลักษณะเปิดกว้าง (openness) โปร่งใส (transparency) และเข้าถึง หรือตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Jonathan Boston, John Martin, June Pallot and Pat Walse. (1996). รวมถึงสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 ท่าน

ด้านการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน ด้านความเป็นมืออาชีพ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความเป็นประชาธิปไตย และด้านความสะดวกรวดเร็ว มีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน ด้านเศรษฐกิจหรือความเจริญก้าวหน้า ด้านคุณภาพชีวิตด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมการบริหารจัดการที่ดีมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานคร เนื่องจากกรุงเทพมหานครมีการปฏิบัติงานตามกฎระเบียบยึดหลักการธำรงรักษาความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นแก่ทุกฝ่าย การให้บริการอยู่บนพื้นฐานที่แสดงให้เห็นถึงความเคารพกฎระเบียบ ผู้บริหารวางตัวเป็นกลางอย่างสม่ำเสมอ การปฏิบัติงานของกรุงเทพมหานคร ได้รับการยอมรับจากประชาชนว่าให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชน หน่วยงานมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องได้ หน่วยงานสามารถชี้แจงต่อสาธารณชนได้ หน่วยงานนำความคิดเห็นของประชาชนมาปรับปรุงการทำงานอยู่เสมอ เน้นเรื่องการบริหารงานที่ดี มีความเป็นวิชาชีพให้กับบุคลากร สอดคล้องกับแนวคิดของ Jay M. Shafritz, J.

Steven Ott, and Yong Suk Jang. (2011) และปรีชา คฤหวาณิช และวิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2560)

รายการอ้างอิง

จักรกฤษณ์ คันธานนท์, (2556). การปฏิรูปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษของกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา การปฏิรูปโครงสร้างเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชน. วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ประดิษฐ์ ดีวัฒนกุล (2559). รูปแบบกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า. วารสารสมาคมนักวิจัย (21) 2 หน้า 188 – 201.

ปรีชา คฤหวาณิช และวิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2560). “ศักยภาพในการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของเทศบาลใน จังหวัดปทุมธานีตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน” วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและ เทคโนโลยีอีสเทิร์น) 14) 1 หน้า 234-248.

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร. (2549) พระราชบัญญัติกำหนดแผนขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2559). 50 แนวคิด ตัวชี้วัด ตัวแบบของการบริหารจัดการ และการบริหารจัดการที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โฟรเพซ.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2560). “ศักยภาพในการบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยีและเครือข่ายสังคมที่ทันสมัยเพื่อให้บริการประชาชนของเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการตามแนวคิด PANT-ITERMS” วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น (14) 1 หน้า 108-121.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2561). การบริหารจัดการยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โฟร์เพซ.

สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2559) การปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ : การปฏิรูป กรุงเทพมหานคร.

อำนวย บุญรัตนไมตรี นิพนธ์ ไตรสรณะกุล (2558) การบริหารงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีการบริหารเทศบาลตามมาตรฐานการจัดทำบริการสาธารณะด้าน โครงสร้างพื้นฐาน. วารสารมนุษย์ สังคมปริทัศน์ (17) 2 หน้า 93 – 108.

Boston, Jonathan., Martin, John. Pallot, June. and Walse, Pat. (1996). Public Management: The New Zealand Model. Auckland: Oxford University Press.

Creswell, John W. and Clark, Vicki L. Plano. (2011). Designing and Conducting Mixed Methods Research. Second Edition. Thousand Oaks, California: Sage Publications, Inc.

Shafritz, Jay M., Ott, J. Steven. and Jang, Yong Suk. (2011). Classics of Organization Theory. Seventh Edition, Boston, Massachusetts: Wadsworth Cengage Learning.

Yamane. (1967). Taro Statistic : An Introductory Analysis. New York: Harper &row

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้สำหรับผู้เรียน

ฉันทนา พลพวก, นิสิตปริญญาเอก สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี,
e-mail: praewponpuak@hotmail.com, โทร. 0818798474
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์; มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, โทร. 0815469778
รองศาสตราจารย์ ดร. ธีรวุฒิ เอกะกุล; มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, โทร. 0874542992

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ (2) สร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ สำหรับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ และระดับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 205 คน และผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 382 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ (ฉบับครูผู้สอน) มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94 และแบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียน (ฉบับผู้เรียน) มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 สร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้สำหรับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างรูปแบบ ตรวจสอบรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.84 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้สำหรับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนระดับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และระดับความใฝ่รู้ของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

และ (2) สร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ สำหรับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหา ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ส่วนขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้ มี 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสร้างความตระหนักในการอ่าน 2) ขั้นแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อการอ่าน 3) ขั้นสร้างองค์ความรู้จากการอ่าน 4) ขั้นถ่ายโอนข้อมูลจากการอ่าน 5) ขั้นนำความรู้จากการอ่านไปใช้ 6) ขั้นสะท้อนองค์ความรู้จากการอ่าน และ7) ขั้นประเมินผลการอ่าน และผลการตรวจสอบรูปแบบพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้มีความเหมาะสม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนรู้, การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ, ความใฝ่รู้

Received: March 19, 2018, Accepted May 15, 2018

THE DEVELOPMENT OF AN INSTRUCTIONAL MODEL BASED ON HIS MAJESTY'S FOOTSTEP WISELY TO ENHANCE ENGLISH READING COMPREHENSION AND ACTIVE LEARNING FOR UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS

Chantana Ponpuak , Ph.D Candidate (Educational Research and Evaluation), Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, E-mail: praewponpuak@hotmail.com, Tel. 08-1879-8474
Asst. Prof. Dr. Phoomphong Jomhongphiphat, Ubon Ratchathani Rajabhat University,Tel. 0815469778
Assoc. Prof. Dr. Theerawoot Ekakun, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Tel. 0874542992

Abstract

The purposes of this research were to (1) study on the teachers' teaching management to enhance English reading comprehension ability, active learning, the level of English reading comprehension ability, and the level of active learning of upper secondary school students. (2) create and develop an instructional model based on His Majesty's Footstep Wisely to enhance English reading comprehension ability, and active learning of upper secondary school students. This research was divided into two phases : the first phase was concerned with the studying of the

teachers' teaching management to enhance English reading comprehension ability, active learning, the level of English reading comprehension ability, and the level of active learning of upper secondary school students. The population and samples were 205 upper level teachers and 382 upper level students of Secondary School under the Office of Educational Service Region 13. The samples were obtained by the stratified random sampling. The research instruments were a questionnaire on the teachers' teaching management to enhance the English reading comprehension ability, and active learning of upper secondary school students with a reliability of 0.94, and a questionnaire on the level of English reading comprehension and active learning of upper secondary school students with a reliability of 0.97. The data were analyzed by average scores and standard deviation. The second phase was concerned with the creating and developing of an instructional model based on His Majesty's Footstep Wisely to enhance English reading comprehension ability, and active learning of upper secondary school students. The researcher studied, analyzed and synthesized the documents, concepts, theories and related researches for creating the instructional model. The instructional model was evaluated by the 5 experts. The research instrument was the evaluation of an instructional model based on His Majesty's Footstep Wisely with a reliability of 0.84. The data were analyzed by average scores, and standard deviation. The research findings were as follows: (1) The teachers' teaching management to enhance English reading comprehension ability and active Learning was at a high level. The level of English reading comprehension ability of the students was at a medium level and The level of active Learning ability of the students was at a high level. (2) An instructional model based on His Majesty's Footstep Wisely to enhance English reading comprehension ability, and active learning of upper secondary school students consists of principles, objectives, contents, steps, and assessment. The step of teaching of the instructional model based on His Majesty's Footstep Wisely consists of seven steps : 1) Self-Awareness : being aware of reading 2) Investigation : searching for new vocabulary 3) Construction : summarizing the information from reading 4) Information Transfer : transferring the information from reading 5) Application : using the information from reading 6) Reflection : presenting the information that they have learnt and 7) Evaluation : Evaluating their ability in English reading comprehension, and active learning. The result of the evaluation of

instructional model was at the most appropriate level that means the instructional model based on His Majesty's Footstep Wisely will be able to use for enhancing English reading comprehension ability, and active Learning for upper secondary school students.

Keywords: An instructional model, English reading comprehension, Active Learning

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทนำ

การศึกษามีบทบาทสำคัญในการเตรียมประชาชนให้ทันกับเทคโนโลยี โดยมีภาษาเป็นตัวกลางสำคัญในการรับหรือถ่ายทอดข้อมูลหรือข่าวสารจากแหล่งหนึ่งไปสู่อีกแหล่งหนึ่งเป็นสื่อกลางระหว่างมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษ ซึ่งถือว่าเป็นภาษาระหว่างประเทศ (International Language) คนทั่วโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้หากมีความรู้ภาษาอังกฤษ และยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันอีกด้วย และคนไทยในยุคข้อมูลข่าวสาร ยุคที่ประเทศต่างๆ ทั่วโลก มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างรวดเร็วนั้น จำเป็นต้องมีทักษะและความรู้ในการติดต่อกับต่างประเทศ มีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจนถึงขั้นใช้ในการติดต่อสื่อสาร ค้นคว้าความรู้ในขณะที่เรียนและการดำรงชีวิตที่พึ่งตนเองได้พร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมือในเวทีโลก (ปัณยตา หมื่นศรี, 2557:1) ดังนั้น การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงเป็นความท้าทายใหม่ที่ต้องพัฒนาผู้เรียนให้รู้เท่าทันโลก ในยุคที่มนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทั่วทุกมุมโลก แนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่สามารถใช้ในการดำรงชีวิตและการทำงานในปัจจุบัน มีความพร้อมที่จะนำความรู้และทักษะมาใช้ในการแก้ปัญหาในประเด็นต่าง ๆ ที่ซับซ้อน มี วิจารณญาณในการเลือกรับข้อมูล มีความตื่นตัวในการเรียนรู้ตลอดเวลา มีคุณลักษณะในการปฏิบัติ ตนต่อบุคคลอื่นด้วยความเคารพความแตกต่างทางความคิดและวัฒนธรรม สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่ง สำคัญที่ต้องสร้างให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนทุกคน ดังนั้นหนึ่งในเป้าหมายของการจัดการศึกษาในปัจจุบันคือ การเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนเพื่อเป็นพลเมืองโลก (Rollins & Lewin, 2009 อ้างถึงใน ศรัณย์พร ยินดีสุข, 2557 : 1) ซึ่ง ในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge Society) ผู้ที่จะประสบความสำเร็จในสังคมของโลกยุคใหม่จะต้องมีความรู้อันเป็นสากล มีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีวินัย และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ ตลอดจนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและมีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข สอดคล้องกับปฏิญญาว่าด้วยการจัดการศึกษาของ UNESCO ที่กล่าวว่าในศตวรรษที่ 21 ทุกประเทศต้องมีการพัฒนาและใช้หลักสูตรการศึกษาที่มีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้ Learn to know, Learn to be, Learn to do เพื่อให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในฐานะเป็นพลเมืองของชาติ และLearn to live together เพื่อสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในฐานะพลโลก

สำหรับการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาของไทย กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของวิชาภาษาอังกฤษมาโดยตลอด และโดยทั่วไปนักเรียนระดับนี้จะได้เรียนรู้ และฝึก

ทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อเป็นพื้นฐานสาหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา หรือเพื่อเตรียมตัวประกอบอาชีพในอนาคต ในบรรดาทักษะทั้ง 4 นี้ ทักษะการอ่านถือว่าเป็นทักษะที่จำเป็นและสำคัญเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน และเป็นทักษะที่ผู้เรียนมีโอกาสใช้มาก เนื่องจากในปัจจุบันโอกาสที่เราจะได้เห็นและอ่านภาษาอังกฤษมีมากขึ้นด้วยเพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา จึงรับเอาเทคโนโลยีและวิชาการสมัยใหม่ รวมทั้งเครื่องอุปโภคและบริโภคจากต่างประเทศมาเป็นจำนวนมาก ดังนั้นทักษะการอ่านภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญมากขึ้นในชีวิตคนไทย ซึ่งจะเห็นได้จากเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ อันได้แก่ หนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสือ ตำราเรียน ประกาศ โฆษณา ฉลาก คำแนะนำในการใช้ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ล้วนแต่ต้องอาศัยความเข้าใจในการอ่านทั้งสิ้น อีกทั้งการอ่านถือว่าเป็นเป้าหมายหลักของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ และเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันการศึกษาระดับสูง มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่ต้องอาศัยข้อมูลเอกสารทางวิชาการที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษด้วยแล้ว การอ่านยิ่งมีความสำคัญอย่างมาก เพราะหากไม่มีความสามารถในการอ่านอย่างเพียงพอแล้ว ผู้อ่านจะไม่สามารถก้าวขึ้นไปถึงระดับที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษาได้เลย และการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ เป็นการอ่านที่ต้องฝึกให้เกิดกับผู้เรียนมากที่สุด ความเข้าใจในการอ่านเป็นจุดหมายหลักของการอ่านทั้งปวง การอ่านโดยจับใจความอะไรไม่ได้ ไม่ควรนับว่าเป็นการอ่านเพราะอ่านในลักษณะดังกล่าวไม่เกิดประโยชน์อันใดแก่ผู้อ่าน การอ่านเพื่อความเข้าใจจึงเป็นการอ่านที่สำคัญที่สุด (กรรณิกา คณานันท์. 2551 : 3)

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (สภาสถาบันราชภัฏ, 2543) “....ความรู้นั้นสำคัญยิ่งใหญ่ เพราะเป็นปัจจัยให้เกิดความสามารถ และความเจริญก้าวหน้า มนุษย์จึงใฝ่ศึกษากันอย่างไม่รู้จบสิ้น แต่เมื่อพิเคราะห์ดูแล้ว การเรียนนั้น ความรู้แม้มากมายเพียงใด บางทีก็ไม่ช่วยให้ฉลาด หรือเจริญได้เท่าไรนัก ถ้าหากเรียนไม่ถูกถ้วน ไม่รู้จริงแท้ การศึกษาหาความรู้จึงสำคัญตรงที่ว่า ต้องศึกษาเพื่อให้เกิด “ความฉลาดรู้” คือ รู้แล้วสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง โดยไม่เป็นพิษเป็นโทษ การศึกษาเพื่อความฉลาดรู้มีข้อปฏิบัติที่น่าจะยึดเป็นหลักอย่างน้อย 2 ประการ ประการแรก เมื่อจะศึกษาสิ่งใดเรื่องใดให้รู้จริง ควรจะได้ศึกษาให้ตลอดครบถ้วนทุกแง่ทุกมุม ไม่ใช่เรียนรู้แต่เพียงบางส่วนบางตอน หรือเพ่งเล็งเฉพาะแต่เพียงบางแง่บางมุม อีกประการหนึ่งซึ่งจะต้องปฏิบัติประกอบพร้อมกันไป ด้วยเสมอคือ ต้องพิจารณาศึกษาเรื่องนั้นๆ ด้วยความคิดจิตใจที่ตั้งมั่นเป็นปรกติ และเที่ยงตรงเป็นกลาง ไม่ยอมให้รู้เห็น และเข้าใจตามความเหนี่ยวนำของอคติ ไม่ว่าจะเป็นอคติฝ่ายชอบหรือฝ่ายชัง มิฉะนั้นความรู้ที่เกิดขึ้นจะไม่เป็นความรู้แท้ หากแต่เป็นความรู้ที่ถูกอำพรางไว้ หรือที่คลาดเคลื่อนวิปริตไปต่างๆ จะนำไปใช้เป็นประโยชน์จริงๆ โดยปราศจากโทษไม่ได้...” ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับสังคมในยุคปัจจุบันที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคม สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 มาตรา 6 ที่บัญญัติไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และหมวด 4 มาตรา 22 ที่ระบุไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตาม

ธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และมาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,2555 : 1- 3)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านภาษาอังกฤษ พบว่า สาเหตุหลักของการที่ผู้เรียนไม่ประสบความสำเร็จในการอ่านดังกล่าว นอกจากจะมาจากการที่ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในตัวภาษาจำกัดแล้ว อีกส่วนหนึ่งน่าจะมาจากผู้สอนและการจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีวิทยาการสอนของครูเป็นส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง โดยจะพบว่าในห้องเรียนการสอนอ่านภาษาที่สองส่วนใหญ่มักเน้นการสอนคำศัพท์ อธิบายไวยากรณ์ โครงสร้างทางภาษาที่คาดว่าจะเป็นปัญหาสำหรับผู้อ่านทั้งนี้เพราะครูผู้สอนเข้าใจว่าการที่ผู้อ่านจะเกิดความเข้าใจในการอ่านได้ ผู้อ่านจะต้องเข้าใจตัวภาษาทั้งหมดที่ปรากฏในบทอ่าน และบางครั้งก็อาจสอนอ่านโดยการแปล ในการอ่านผู้อ่านจะถูกกำหนดให้อ่านบทอ่านซึ่งอาจเป็นการอ่านออกเสียงหรืออ่านในใจ จากนั้นจะเป็นการตอบคำถามเพื่อวัดความเข้าใจในการอ่าน ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นคำถามเกี่ยวกับคำศัพท์และรายละเอียดของบทอ่าน การสอนอ่านแบบนี้มีข้อจำกัดเนื่องจากไม่สอดคล้องกับแนวคิดของกระบวนการอ่าน ทำให้ผู้อ่านอ่านได้ช้าไม่พัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ความหมายของบทอ่าน ไม่สามารถควบคุมกระบวนการอ่านของตนเองหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการอ่านของตนเอง และสาเหตุที่เกิดจากตัวผู้เรียน เช่น นักเรียนขาดความรู้ด้านภาษาโดยเฉพาะด้านคำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ และไม่ทราบกลวิธีการอ่านที่เหมาะสม รวมทั้งไม่สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ความรู้เดิมกับเนื้อเรื่องที่อ่าน ขาดการฝึกฝนการคิดและแก้ปัญหาในการอ่านหรืออาจเกิดจากตัวครูผู้สอนใช้การสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์ การออกเสียง หรือการแปลและทำแบบฝึกหัดท้ายบท ส่งผลให้นักเรียนไม่ได้รับการฝึกฝนในการเดาคำศัพท์ ไม่มีการสอนกลวิธีการอ่านที่เหมาะสม ตลอดจนนักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอ่าน รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ทำให้นักเรียนไม่สามารถนำทักษะการอ่านไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ (สุพรรษา ศรประเสริฐ, 2558 : 3)

เครื่องมือสำหรับการรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันและเป็นคุณสมบัติอีกประการที่ควรเกิดกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 คือความใฝ่รู้ใฝ่เรียน เป็นคุณลักษณะประการหนึ่งของบุคคลที่มีความอยากรู้อยากเห็นสิ่งใหม่ มีความสนใจที่จะแสวงหาความรู้อยู่เสมอด้วยความเต็มใจ และแสวงหาข้อความรู้ด้วยตนเอง การจัดการศึกษาจึงควรออกแบบเพื่อสร้างผู้เรียนที่มีความใฝ่รู้ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นบุคคลที่มีความใฝ่รู้จะสามารถพัฒนาตนเองและปรับตัวให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมการเมืองและเศรษฐกิจโลก ดังข้อเสนอของ UNESCO ในการประชุมระหว่างชาติที่กล่าวถึงแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิตในปี 1960, 1972 และ 1986 ว่ามนุษย์ต้องแสวงหาความรู้ และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เพราะมนุษย์เรียนรู้ จากสิ่งแวดล้อมทุกขณะ ดังนั้นการใฝ่รู้จึงเป็น คุณสมบัติสำคัญประการหนึ่งของคนในสังคมปัจจุบัน ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (learning society) (สถาบันส่งเสริมและพัฒนา นวัตกรรมการเรียนรู้, มปป. อ้างถึงใน ศรัณย์พร ยินดีสุข,2557 : 1) สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 2) ที่ระบุไว้ว่า คุณลักษณะใฝ่รู้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้เรียนที่ควรส่งเสริมให้

รักการเรียนรู้ ชอบศึกษาหาความรู้และตื่นตัวกับสิ่งแปลกใหม่รอบตัว อยากรู้อยากเห็น เสาะแสวงหาความรู้ มีวิจารณญาณ เลือกตัดสินใจ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดหาเหตุผล คิดจินตนาการ ประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ เกาะติดสถานการณ์ รู้จักซักถาม ค้นหาคำตอบ กระตือรือร้นต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยการติดตามข่าวสาร อ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ เรียนรู้ในแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อทำให้ชีวิตของผู้เรียนมีความหมาย มีชีวิตชีวาตลอดจนสำเร็จการศึกษา รับผิดชอบการงาน รับผิดชอบชีวิตของตนเอง สามารถปรับตนเองให้ทันสมัย ทันยุคทันเหตุการณ์ ทันโลกและทันต่อความเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมการเรียนรู้ ได้อย่างมีความสุข

จากที่กล่าวมาแล้ว พบว่าปัญหาที่พบเกี่ยวกับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในประเทศไทย อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้ง 5 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 ระดับทักษะกลไก ระดับที่ 2 ระดับความรู้ ระดับที่ 3 ระดับถ่ายโอน ระดับที่ 4 ระดับการสื่อสาร และระดับที่ 5 ระดับการวิเคราะห์วิจารณ์ โดยเฉพาะผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษระดับที่ 1 ส่วนผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 มีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษระดับที่ 2 (สุทธิรา ปลั่งแสงมาศ, 2550 : 1, จรรยา ชาญสมุทร,2551 : 1, และกฤษดา ดีพิจารณ์, 2551 : 2) ซึ่งจะเห็นได้ว่า นักเรียนไทยควรได้รับการเอาใจใส่ในการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษให้มากขึ้น ส่งผลให้ความสามารถในการอ่านของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับที่ต้องเร่งปรับปรุงสอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test หรือ O-Net) ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (National Institute of Educational Testing Service, NIESTS) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาอังกฤษทั้งในระดับชาติของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจัดอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงทั้งนี้ ในปีการศึกษา 2558 (สอบกุมภาพันธ์ 2559) ในรายวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า จำนวนผู้เข้ารับการทดสอบระดับประเทศ จำนวน 423,417 คน มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็น 24.98 (สถาบันทดสอบแห่งชาติ, 2558) และผลการทดสอบน้อยกว่าร้อยละ 50 ซึ่งยังเป็นระดับคะแนนที่ต่ำไม่เป็นที่น่าพอใจ ดังนั้น ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาความสามารถด้านภาษาอังกฤษให้มีระดับคะแนนที่สูงขึ้น โดยสาระที่ต้องเร่งปรับปรุง ได้แก่ สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยน้อมนำแนวพระราชดำริจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ มาเป็นเครื่องมือหลักในสร้างเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ดีโดยบูรณาการร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้จากยุทธศาสตร์ฉลาดรู้ แนวคิดการเรียนรู้อย่างมีพลัง แนวคิดการถ่ายโอนการเรียนรู้และแนวคิดการสอนอ่านแบบ MIA

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

และความใฝ่รู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและระดับความใฝ่รู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ โดยเก็บข้อมูลกับครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 (จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดยโสธรและจังหวัดศรีสะเกษ) จำนวน 205 คน และผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 (จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดยโสธรและจังหวัดศรีสะเกษ) จำนวน 382 คน ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ สภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ (สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียน (สำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ประชากร และตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ประชากร คือ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 440 คน และผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 65,117 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ปีการศึกษา 2559 และ 2) ตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 (จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดยโสธรและจังหวัดศรีสะเกษ) จำนวน 205 คน และผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 (จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดยโสธรและจังหวัดศรีสะเกษ) จำนวน 382 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) โดยในการสุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 2 ฉบับ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและ สำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง นำไปทดลองใช้ (Try out) และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าด้วยวิธีการของ

Cronbach (1970:161) แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 และ 0.97 และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

เก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยได้จัดทำบันทึกข้อความเพื่อความอนุเคราะห์จากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษทุกโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างเพื่อเป็นผู้ช่วยผู้วิจัยในการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อส่งกลับคืน ซึ่งผู้วิจัยได้สอดซองติดแสตมป์เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ช่วยผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 2 สร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้

การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ 1) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และวิเคราะห์แนวคิดที่เกี่ยวข้องในระยะที่ 1 มาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล แนวทางในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ และ เงื่อนไขในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) เขียนรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบให้สมบูรณ์ชัดเจน โดยจัดทำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฉบับร่าง เพื่อนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ 4) จัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบ นวัตกรรมที่ใช้รูปแบบ จำนวน 5 เรื่อง แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ แบบวัดคุณลักษณะความใฝ่รู้ และแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อวัดความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้ 5) ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบ และเอกสารประกอบรูปแบบที่สร้างขึ้นไปปรึกษากับคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข ให้มีความถูกต้องเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้

การตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้ ผู้วิจัยมีกระบวนการในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ด้านการวัดและประเมินผล และเป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาเอก เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้ และเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบ นวัตกรรมที่ใช้รูปแบบ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ แบบวัดคุณลักษณะความใฝ่รู้ และแบบสอบถามความคิดเห็น

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า และส่วนที่ 2 เป็นแบบปลายเปิดสำหรับผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง นำไปทดลองใช้ (Try out) และ

วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าด้วยวิธีการของ Cronbach (1970:161) และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและระดับความใฝ่รู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.1 ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่าสภาพการจัดการเรียนรู้องครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ผลการศึกษาระดับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย พบว่า ระดับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

1.3 ผลการศึกษาระดับความใฝ่รู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตาม พบว่า ระดับความใฝ่รู้ของผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

2. ผลการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.1 ผลการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล แนวทางในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ และ เงื่อนไขในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งหลักการรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้ ประกอบด้วย 4 หลักการ ได้แก่ 1) หลักการเรียนรู้จากการขบคิดพิจารณาด้วยตนเอง 2) หลักการเรียนรู้จากความรู้ความคิดของผู้อื่น 3) หลักการการเรียนรู้จากการปฏิบัติ และ 4) หลักการสะท้อนผลการเรียนรู้และตรวจสอบ และขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ มี 7 ขั้น ได้แก่ ขั้นสร้างความตระหนักในการอ่าน ขั้นแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อการอ่าน ขั้นสร้างองค์ความรู้จากการอ่าน ขั้นการถ่ายโอนข้อมูลจากการอ่าน ขั้นการนำความรู้จากการอ่านไปใช้ ขั้นสะท้อนองค์ความรู้จากการอ่าน และขั้นประเมินผลการอ่าน ดังแผนภาพที่ 1-3

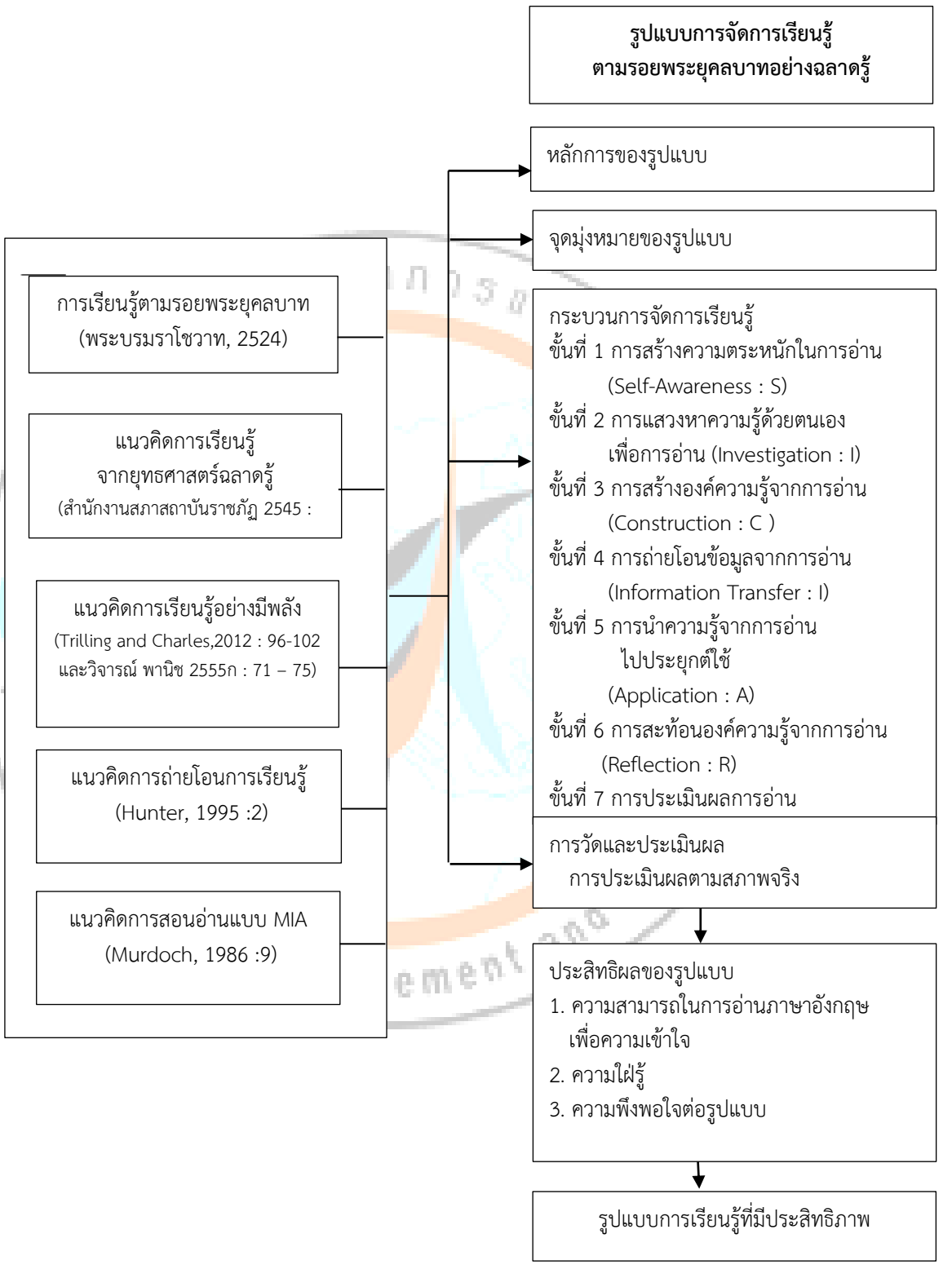

แผนภาพที่ 1 แนวคิดทฤษฎีและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้

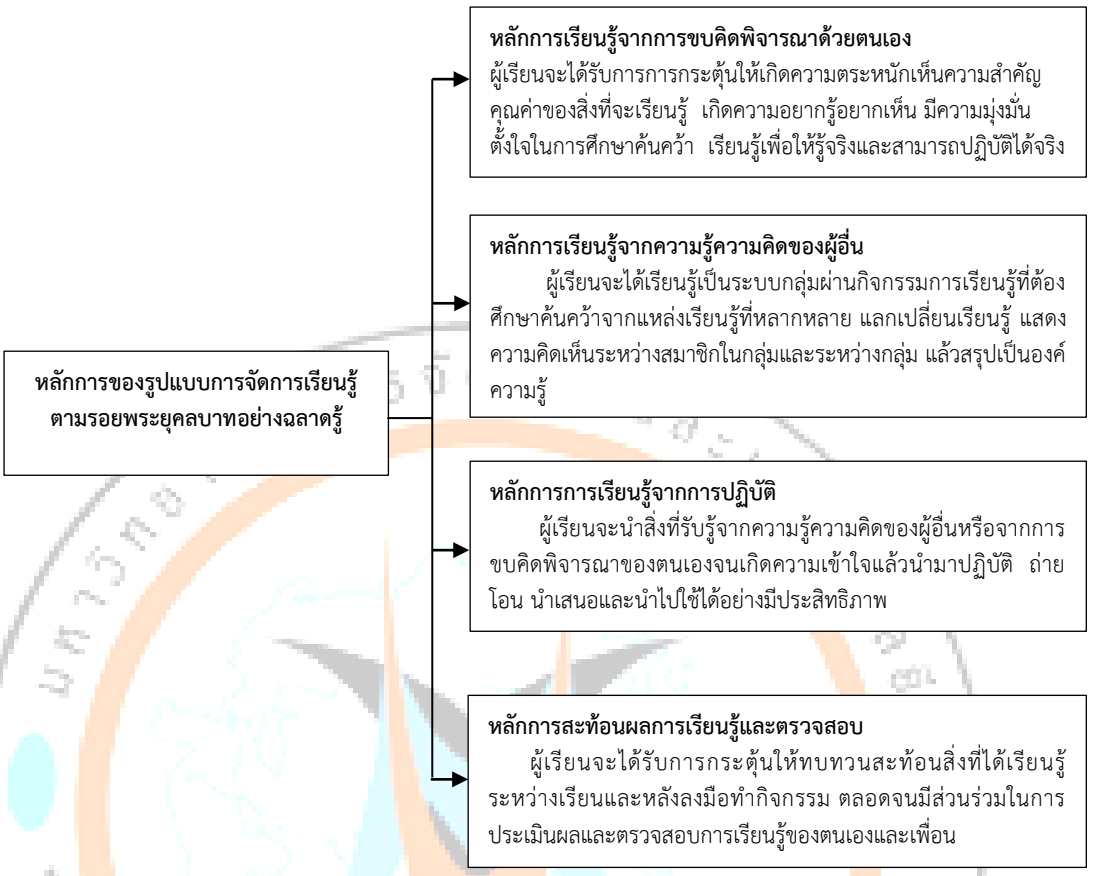

แผนภาพที่ 2 หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้เป็นรูปแบบที่มุ่งส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ โดยยึดหลักการเรียนรู้ 4 ประการ ดังนี้

1. การเรียนรู้จากการขบคิดพิจารณาด้วยตนเอง
2. การเรียนรู้จากความรู้ความคิดของผู้อื่น
3. การเรียนรู้จากการปฏิบัติ
4. การสะท้อนผลการเรียนรู้และตรวจสอบ

ขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้ (SICIARE Model)

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความตระหนักในการอ่าน (Self-Awareness : S)
ครูกระตุ้นหรือโน้มน้าวให้ผู้เรียนคิดพิจารณา เห็นคุณค่าความสำคัญของสิ่งที่จะเรียน เกิดความสนใจในเรื่องที่จะอ่าน และเกิดความอยากรู้อยากเห็น และตั้งใจค้นหาคำตอบโดยใช้กิจกรรมคำถามนำก่อนการอ่าน (Guiding question) หรือชมภาพจากสื่อต่างๆเป็นต้น

ขั้นที่ 2 ขั้นแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อการอ่าน (Investigation : I)
ผู้เรียนวางแผนเรียนรู้ด้วยตนเองในการอ่านโดยการอ่านบทอ่าน ศึกษาค้นหาคำศัพท์ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในการอ่าน จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำแบบฝึก และทำแบบทดสอบตามสื่อนวัตกรรม โดยเน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม โดยใช้กิจกรรมทำความเข้าใจคำศัพท์

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างองค์ความรู้จากการอ่าน (Construction : C)
ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดในลักษณะเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างมีเหตุมีผล เข้าใจสิ่งที่เรียนด้วยตนเอง วิเคราะห์ แปลความหมาย ตีความ สังเคราะห์ข้อมูลแล้วสร้าง และสรุปเป็นองค์ความรู้ แยกแยะสิ่งที่อ่านได้ว่าสิ่งใด เป็นข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น เพื่อสร้างองค์ความรู้จากการอ่านโดยใช้กิจกรรมทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง

ขั้นที่ 4 ขั้นการถ่ายโอนข้อมูลจากการอ่าน (Information Transfer : I)
ผู้เรียนกล้าคิดริเริ่มนำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาถ่ายโอนในรูปแบบอื่น เช่น ตาราง แผนภูมิ กราฟ แผนที่ความคิด หรือ วิดีโอ ตามความเหมาะสมของข้อมูล

ขั้นที่ 5 ขั้นการนำความรู้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ (Application : A)
ผู้เรียนนำความรู้จากการอ่านไปใช้ในการทำแบบทดสอบ สร้างสรรค์ผลงานหรือชิ้นงาน ตามความถนัด ความสนใจ แล้วนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลายโดยใช้ภาษาอังกฤษ

ขั้นที่ 6 ขั้นสะท้อนองค์ความรู้จากการอ่าน (Reflection : R)
ผู้เรียนสะท้อนองค์ความรู้ที่ได้จากการอ่าน โดยให้ผู้เรียนร่วมกันตรวจสอบและสรุปองค์ความรู้ โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนทบทวนความรู้ของตน แล้วนำเสนอ

ขั้นที่ 7 ขั้นประเมินผลการอ่าน (Evaluation : E)
ผู้เรียนประเมินผลการอ่านของตนเอง และเพื่อน โดยมีครูเป็นผู้ประเมินร่วมด้วยเน้นการประเมินสภาพจริงและมีการประเมินผลงานส่วนรวมอีกครั้ง

ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ
1. ความเข้าใจระดับตามตัวอักษร (Literal Comprehension)
2. ความเข้าใจระดับตีความ (Interpretative Comprehension)
3. ความเข้าใจระดับการประยุกต์ใช้ (Applied comprehension)

ความใฝ่รู้ ประกอบด้วย
1) ความอยากรู้อยากเห็น
2) ความตั้งใจอย่างมีสติ
3) กล้าคิดริเริ่ม
4) ความเพียรพยายาม
5) การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
6) ความมีเหตุผล

แผนภาพที่ 3 ขั้นตอน/กระบวนการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.2 ผลการตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้มีความเหมาะสม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้

อภิปรายผล

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายเกี่ยวกับผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้สำหรับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ที่พัฒนาขึ้น สามารถนำไปใช้พัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจากเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างมีลำดับขั้นตอนที่ไม่ได้แยกจากกันโดยเด็ดขาดแต่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหา ปัจจัยที่ส่งผลความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและแนวทางในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและระดับความใฝ่รู้ของผู้เรียน และศึกษาแนวคิดในการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ แนวคิดการพัฒนาคุณลักษณะความใฝ่รู้ต่างๆ ที่จะมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยพิจารณาแล้วว่าแนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนได้นั่นคือ กลยุทธ์การอ่านเพื่อความเข้าใจ เมื่อได้ประเด็นแล้วจึงศึกษาแนวคิดการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้จากแนวคิดของนักการศึกษาหลายๆท่าน อาทิ Saylor and other (1981 : 272), Joyce and Weil (2000 : 15-18), Stem (1997 : 332-341), ศิริชัย กาญจนวาสี (2554 : 45) , ทิศนา แขมมณี (2551 : 188-189) และรัตนะ บัวสนธ์ (2556 : 124) เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการในการพัฒนารูปแบบ จากนั้นผู้วิจัยจึงศึกษารายละเอียดของแนวคิดที่คัดเลือกไว้เพื่อนำมาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ คือ แนวพระราชดำริการเรียนรู้จากรอยพระยุคลบาท แนวคิดการเรียนรู้จากยุทธศาสตร์ “ฉลาดรู้” แนวคิดการเรียนรู้อย่างมีพลัง แนวคิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ และแนวคิดการสอนอ่านแบบ MIA ของ Murdoch ขั้นต่อมาจึงกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ แล้วจึงเขียนรายละเอียดขององค์ประกอบให้ชัดเจนเพื่อสร้างเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฉบับร่างพร้อมทั้งเอกสารประกอบรูปแบบ นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเสอบคุณภาพและเสนอแนะ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบและเอกสารประกอบรูปแบบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาปรับปรุง แก้ไขรูปแบบและเอกสารประกอบรูปแบบ จากนั้นจึงนำไปทดลองใช้กับผู้เรียนที่ไม่ใช่

ตัวอย่าง จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 ทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบแผนที่ 1 กับผู้เรียนกลุ่มเล็ก จำนวน 1 คน นำผลการทดลองไปปรับปรุง จากนั้น นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบแผนที่ 1 ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองกับผู้เรียนกลุ่มกลาง จำนวน 10 คน นำผลการทดลองไปปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบ แผนที่ 1 – 5 แล้วนำไปทดลองกับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ จำนวน -30 คน เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ โดยการหาประสิทธิภาพ พบว่า แผนการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีค่าเฉลี่ยร้อยละระหว่างคะแนนผลรวมการปฏิบัติกิจกรรม (กระบวนการ) กับคะแนนสอบหลังเรียน (ผลลัพธ์) 81.67/85.20 สอดคล้องกับเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ส่วนคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ สามารถนำไปใช้จัดกระบวนการเรียนรู้ได้

2. หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการขบคิดพิจารณาด้วยตนเอง โดยผู้เรียนจะได้รับการกระตุ้นให้ตระหนักเห็นความสำคัญ และคุณค่าของสิ่งที่จะเรียนรู้ เกิดความอยากรู้อยากเห็น มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการศึกษาค้นคว้า เรียนรู้เพื่อให้รู้จริง และสามารถปฏิบัติได้จริง เรียนรู้จากความรู้ความคิดของผู้อื่น โดยผู้เรียนจะได้เรียนรู้เป็นระบบกลุ่มผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นระหว่างสมาชิกในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม แล้วสรุปเป็นองค์ความรู้ เรียนรู้จากการปฏิบัติ โดยผู้เรียนจะนำสิ่งที่รับรู้จากความรู้ความคิดของผู้อื่นหรือจากการขบคิดพิจารณาของตนเองจนเกิดความเข้าใจ แล้วนำมาปฏิบัติ และนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสะท้อนผลการเรียนรู้และตรวจสอบ โดยผู้เรียนจะได้รับการกระตุ้นให้ทบทวนสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้ระหว่างเรียนและหลังลงมือทำกิจกรรม ตลอดจนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเองและเพื่อน ครูผู้สอนเป็นเพียงผู้วางแผนจัดกิจกรรมและคอยชี้แนะให้คำปรึกษาเมื่อผู้เรียนมีปัญหา นอกจากนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้เรียนยังมีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาจากการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม มีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ทำให้นักเรียนไม่เบื่อหน่าย เกิดความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม นักเรียนมีน้ำใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับบาร์ทเลท (Bartellette, 1991: 15) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการคิดและทำกิจกรรมจะทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจ ที่จะเรียนตลอดเวลา นอกจากนั้นบทอ่านที่นำมาให้นักเรียนอ่านยังเป็นบทอ่านที่ผู้เรียนมีความคุ้นเคยทำให้เข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น

3. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้เพื่อส่งเสริมความในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ มีขั้นตอนที่ชัดเจน มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนทำให้นักเรียนไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน เป็นการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ความใฝ่รู้และพัฒนาการอ่าน อีกทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้ เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ความร่วมมือ ความเข้าใจในเรื่องที่อ่านเป็นอย่างมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอนการสอน ได้แก่ ขั้นสร้างความตระหนักในการอ่าน เป็นขั้นที่ครูผู้สอนกระตุ้นหรือโน้มน้าวให้ผู้เรียนคิดพิจารณา

ตระหนักและเห็นคุณค่าความสำคัญของสิ่งที่จะเรียน เกิดความสนใจในเรื่องที่จะอ่าน และเกิดความอยากรู้อยากเห็น และตั้งใจค้นหาคำตอบโดยใช้กิจกรรมคำถามนำก่อนการอ่าน หรือชมภาพจากสื่อต่างๆ ขั้นแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อการอ่าน ผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองในการอ่านโดยการอ่านบทอ่าน ศึกษาค้นหาคำศัพท์ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในการอ่านจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำแบบฝึก และทำแบบทดสอบตามสื่อนวัตกรรม เป็นขั้นที่ครูผู้สอนเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม โดยใช้กิจกรรมทำความเข้าใจคำศัพท์ ขั้นสร้างองค์ความรู้จากการอ่าน เป็นขั้นที่ครูผู้สอนให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดในลักษณะเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างมีเหตุมีผล เข้าใจสิ่งที่เรียนด้วยตนเอง วิเคราะห์ แปลความหมาย ตีความ สังเคราะห์ข้อมูลแล้วสร้าง และสรุปเป็นองค์ความรู้ แยกแยะสิ่งที่อ่านได้ว่าสิ่งใด เป็นข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นเพื่อสร้างองค์ความรู้จากการอ่านโดยใช้กิจกรรมทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง ขั้นการถ่ายโอนข้อมูลจากการอ่าน เป็นขั้นที่ครูผู้สอนให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาถ่ายโอนในรูปแบบอื่น เช่น ตาราง แผนภูมิ กราฟ แผนที่ความคิด หรือ วิดีโอ ตามความเหมาะสมของข้อมูล ขั้นการนำความรู้จากการอ่านไปใช้ ผู้เรียนนำความรู้จากการอ่านไปใช้ในการทำแบบทดสอบ สร้างสรรค์ผลงานหรือชิ้นงาน ตามความถนัด ความสนใจแล้วนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลายโดยใช้ภาษาอังกฤษ ขั้นสะท้อนองค์ความรู้จากการอ่าน เป็นขั้นที่ครูผู้สอนให้ผู้เรียนสะท้อนองค์ความรู้ที่ได้จากการอ่านโดยให้ผู้เรียนร่วมกันตรวจสอบ และสรุปองค์ความรู้ โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนทบทวนความรู้ของตน แล้วนำเสนอ ขั้นประเมินผลการอ่าน เป็นขั้นที่ครูผู้สอนให้ผู้เรียนประเมินผลการอ่านของตนเอง และเพื่อน โดยมีครูเป็นผู้ประเมินร่วมด้วยเน้นการประเมินสภาพจริงและมีการประเมินผลงานส่วนรวมอีกครั้ง ซึ่งขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้มุ่งให้ผู้เรียนได้รับโอกาสในการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ โดยเรียนรู้ผ่านหลักการเรียนรู้จากการขบคิดพิจารณาด้วยตนเอง การเรียนรู้จากความรู้ความคิดของผู้อื่น การเรียนรู้จากการปฏิบัติ และการสะท้อนผลการเรียนรู้และตรวจสอบความรู้ที่ได้เรียนรู้ ซึ่งกระบวนการเรียนส่งผลต่อความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ สอดคล้องและพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช “....ความรู้นั้นสำคัญยิ่งใหญ่ เพราะเป็นปัจจัยให้เกิดความสามารถและความเจริญก้าวหน้า มนุษย์จึงใฝ่ศึกษากันอย่างไม่รู้จบสิ้น แต่เมื่อพิเคราะห์ดูแล้ว การเรียนนั้นความรู้ แม้มากมายเพียงใด บางทีก็ไม่ช่วยให้ฉลาด หรือเจริญได้เท่าไรนัก ถ้าหากเรียนไม่ถูกถ้วน ไม่รู้จริงแท้ การศึกษาหาความรู้จึงสำคัญตรงที่ว่า ต้องศึกษาเพื่อให้เกิด “ความฉลาดรู้” คือ รู้แล้วสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง โดยไม่เป็นพิษเป็นโทษ การศึกษาเพื่อความฉลาดรู้มีข้อปฏิบัติที่น่าจะยึดเป็นหลักอย่างน้อย 2 ประการ ประการแรก เมื่อจะศึกษาสิ่งใดเรื่องใดให้รู้จริง ควรจะได้ศึกษาให้ตลอดครบถ้วนทุกแง่ทุกมุม ไม่ใช่เรียนรู้แต่เพียงบางส่วนบางตอน หรือเพ่งเล็งเฉพาะแต่เพียงบางแง่บางมุม (สภาสถาบันราชภัฏ, 2543)

4. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ ประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเหมาะสมในภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ มีผลการประเมินโดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ได้แก่ ด้านองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

ประกอบด้วย ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับจุดประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีความชัดเจนสามารถแสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดกับตัวผู้เรียน และมีความเป็นไปได้ ด้านสาระการเรียนรู้ พบว่า สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และสามารถนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ด้านสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่ามีการกำหนดรายการสื่อการเรียนที่ชัดเจน นำไปสู่การจัดเตรียมได้ง่ายและสะดวก มีการเตรียมตัวอย่างของสื่อไว้ให้อย่างเหมาะสมสามารถใช้ได้ทันที สำหรับด้านเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า เวลาที่กำหนดสำหรับการจัดกระบวนการมีความเหมาะสม ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ พบว่าขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม การกำหนดการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนมีความชัดเจนเพียงพอ สามารถนำไปปฏิบัติได้สะดวก การดำเนินกิจกรรมได้ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้นตอนครอบคลุมสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ส่วนในด้านการวัดและประเมินผล พบว่า การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้และจุดประสงค์ในแผนการจัดการเรียนรู้ การใช้วิธีวัดเหมาะสมกับพฤติกรรมการวัดที่ต้องการ และมีการจัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลไว้อย่างชัดเจนสามารถนำไปใช้สะดวก และด้านการเรียบเรียงภาษาและการใช้ภาษาพบว่าการเรียบเรียงและการใช้ภาษาในแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม อ่านเข้าใจง่าย

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยนำเสนอได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชด้านการเรียนรู้ แนวคิดของนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน อีกทั้งผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิและได้นำไปทดลองใช้ในเบื้องต้นแล้วว่ามีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีรายละเอียดที่นำเสนอไว้อย่างชัดเจนในทุกองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งมีเอกสารประกอบรูปแบบ คู่มือการใช้รูปแบบและแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลจากการนำไปใช้ ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบให้ชัดเจน ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้การนำรูปแบบไปใช้เกิดประโยชน์มากที่สุด
2. การพัฒนาแบบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ อาจปรับปรุงให้เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษ ในแต่ละระดับ
3. การวิจัยครั้งนี้ เป็นนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความใฝ่รู้ สำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 29 ซึ่งสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ในช่วงของการวิจัย หากนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้ ผู้ใช้รูปแบบควรพิจารณาถึงบริบท มีการยกตัวอย่างบริบทรอบตัวของผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอย่างฉลาดรู้มีความเหมาะสมกับบริบท

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาองค์ประกอบของความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจในระดับชั้นอื่นหรือมีการศึกษาองค์ประกอบของความสามารถทางภาษาอังกฤษในทักษะอื่นๆ

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่นเพิ่มเติมว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ
เพื่อความเข้าใจของผู้เรียน และควรมีการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลผลต่อความสามารถทางภาษาอังกฤษด้านอื่นๆ

3. ควรมีการพัฒนารูปแบบการสอนภาษาอังกฤษทักษะอื่นๆ ที่หลากหลาย เช่น รูปแบบการสอน ทักษะการฟังเพราะทักษะการฟังเป็นทักษะรับสาร (Receptive Skill) เช่นเดียวกับ

รายการอ้างอิง

จักรกฤษณ์ คันธานนท์, (2556). การปฏิรูปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษของกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา การปฏิรูปโครงสร้างเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชน. วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

กรรณิกา คณานันท์. (2551) การพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ทักษะการคิดวิเคราะห์และความพึงพอใจต่อการเรียน โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ร่วมกับผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กฤษดา ดีพิจารณ์. (2551). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้เอกสารจริงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทิวไผ่งามกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะ ภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ฉัตรปวีณ อำภา. (2555).การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวข้องกับการสอนอ่านภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ. ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอนบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปัณยตา หมื่นศรี. (2557) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยการจัดการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้เฟซบุ๊คของหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ศรัณย์พร ยินดีสุข. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามแนวอินเตอร์แอกทีฟคอนสตรัคติวิสต์และการกำกับตนเองเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความใฝ่รู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันทดสอบแห่งชาติ. (2558). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน O – NET). ปีการศึกษา 2558.

สภาสถาบันราชภัฏ,สำนักงาน. (2545). การประยุกต์รูปแบบการเรียนรู้ ตามแนวพระราช ดำริ “ฉลาดรู้” สู่กระบวนการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตีรณสาร.

สุทธิรา ปลั่งแสงมาศ. (2550). การใช้เอกสารจริงที่เน้นสื่อสารในชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.

สุพรรษา ศรประเสริฐ (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษตามทฤษฎีโครงสร้างความรู้และแนวคิดการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทระหว่างครูกับนักเรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศุภานัน สิทธิเลิศและคณะ. (2555) การประยุกต์แนวพระราชดำริด้านการเรียนรู้ “ฉลาดรู้”สู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ชุดวิชาพื้นฐานทางการศึกษาและการศึกษาแบบเรียนรวม

Murdoch, Georges. (1986). “A More Integrated Approach to the Teaching of Reading” English Teaching Forum 34, 1.

Trilling, Bernie and Charles Fadel (2012) 21st Century Skills : learning for Life in our Times. San Francisco : John Wiley & Sons.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

สังคมฐานความรู้

ไพชยนต์ จันทเขต: 129 หมู่ 3 ต.ลำดวน อ.ลำดวน จ.สุรินทร์ 32220
E-mail: Phai.d.Pol@gmail.com, 088-591-2491

บทคัดย่อ

การพัฒนาประเทศด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองต่างจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีทั้งความรู้ ทักษะ และอุปนิสัยที่เหมาะสมไปกับสภาพการพัฒนามาใช้กลไกในการขับเคลื่อนแนวคิดด้านการพัฒนาไปจนถึงสามารถสร้างกระบวนการนำไปใช้ในทางปฏิบัติที่ปรากฏผลชัดเจน ซึ่งจากความต้องการนี้จะเป็นผลได้ชัดเจนสังคมจำเป็นต้องบ่มเพาะพืชพันธุ์แห่งความรู้ขึ้นมาใช้เป็นตัวหล่อเลี้ยงความเจริญนี้แก่สังคมกลับคืนในภายหลัง ปรากฏการณ์นั้นมักถูกเรียกว่าสังคมฐานความรู้

คำสำคัญ: สังคมฐานความรู้

Received: March 2, 2018, Accepted May 16, 2018

Knowledge-Based Society

Dr.Phaichayon Juntaket, Phai.d.Pol@gmail.com, 088-591-2491

Abstract

Developing countries in socio-economic and political contexts requires to use of human resources, knowledge, skills and habits that are appropriate to the state of development, the mechanisms by which the development concept is applied and the practical implementation process. The result is clear. From this demand is obvious, the society needs to cultivate the plant of knowledge to nourish this society in later on. The phenomenon is often referred to as the knowledge based society.

Keywords: Knowledge-based Society

บทนำ

เมื่อโลกก้าวขึ้นมาสู่ยุคสมัยของการแข่งขันทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งประดิษฐ์มากขึ้นเป็นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบ และกระบวนการแข่งขันทั้งในสังคม รวมถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจของบุคคล องค์กร ตลอดจนสังคมระดับชาติ ดังเช่นมีการจัดอันดับการแข่งขันความรู้ไปจนถึงการจัดอันดับประเทศตามลักษณะสังคมฐานความรู้ที่กลายเป็นตัวบ่งชี้พลังการแข่งขันซึ่งเดิม

ใช้จำนวนแรงงาน และทุนเป็นตัวชี้วัดมาเป็นศักยภาพการเรียนรู้ ความรู้ของผู้คนในสังคมเป็นบ่งชี้ระดับการแข่งขัน โดยเฉพาะความสามารถในการนำความรู้มาใช้ประโยชน์ใหม่ ใช้ความรู้มาเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจ ตลอดจนการใช้ความรู้ที่สืบค้น แสวงหา และเรียนรู้มาได้มาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนพลังทางเศรษฐกิจ รวมถึงยกระดับคุณภาพชีวิตของตน สมาชิกอื่นในครอบครัว และรายได้ของประเทศ (สมยศ ชี้แจง, 2551) ดังนั้นแนวคิดสำคัญที่สามารถนิยามสังคมฐานความรู้ได้ชัดเจนอยู่ที่การนำความรู้ที่มีอยู่เดิมในสังคม หรือสร้างขึ้นใหม่สำหรับนำมาใช้ผลิตสินค้า จัดให้มีบริการ รวมถึงนำไปใช้หารายได้เพื่อการเลี้ยงชีพ เปลี่ยนแปลงฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจของตนได้อย่างชัดเจน (จิรัชฌา วิเชียรปัญญา, 2557)

แนวคิดฐานรากสังคมฐานความรู้

แนวคิดสังคมฐานความรู้มิได้เป็นเรื่องใหม่ หรือประเด็นใหม่สำหรับนำไปศึกษา หากแต่จำเป็นต้องอธิบายความหมายให้ชัดเจนเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสร้างสรรค์ โดยเฉพาะที่มุ่งนำไปใช้เป็นส่วนประกอบสำคัญหนึ่งของสังคมเศรษฐกิจยุคของการแข่งขันแบบไร้พรมแดน ไร้ขอบเขต และมีกติกาที่เรียบง่าย สมยศ ชี้แจง (2551) นิยามสังคมฐานความรู้ว่าคือสังคมที่ใช้ความรู้เป็นทรัพยากรหลักสำคัญทดแทนแรงงาน และเงินทุนซึ่งนับวันเริ่มมีความหมายต่อการเพิ่มมูลค่าการผลิตลดลง เนื่องจากปรากฏความเสื่อมอยู่ภายในตัว หากแต่ถ้าเป็นความรู้ทั้งที่มีอยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) ประสบการณ์ ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะ และที่เป็นความรู้ประเภทลายลักษณ์อักษรที่สามารถถ่ายทอดต่อไปได้ (Explicit Knowledge) ก็ตามยังจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อเชื่อมโยงนามธรรมไปสู่ความเป็นรูปธรรมเชิงคุณประโยชน์ อันประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ความรู้ การสร้างความรู้ การจัดระบบความรู้ ประมวลความรู้ เข้าถึงความรู้ แบ่งปันความรู้ และเรียนรู้ซึ่งสำคัญกว่าองค์ประกอบอื่นเนื่องจากเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนำความรู้ที่มีอยู่ในสังคมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ทั้งทางสังคม และเศรษฐกิจ หรืออยู่ในรูปยกระดับคุณภาพชีวิตและการเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว ส่วนประเด็นปัญหาที่กลายเป็นข้ออุปสรรคสำคัญของสังคมด้อยความรู้อยู่ที่การขาดแคลนทัศนคติ และทักษะการสร้างความรู้ ตลอดจนไร้ทักษะการเรียนรู้ที่เพียงพอสำหรับการได้ความรู้บริสุทธิ์เพื่อนำไปใช้ดัดแปลงให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตและสังคม ด้วยเหตุผลนี้ความเชื่อมั่นของสังคมที่มีต่อความรู้ การเรียนรู้หรือนำความรู้ไปใช้งาน (Know-how) ย่อมกลายเป็นความแตกต่างของแต่ละสังคมเมื่อนำมาเปรียบเทียบในลักษณะของการแข่งขัน (สุดาพร ลักษณียนาวิน, 2550)

สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ หรือเรียกให้เรียบง่ายว่า สังคมฐานความรู้มีสภาพที่เน้นการใช้ความรู้มาเป็นตัวชี้วัดลักษณะ และสถานภาพของแต่ละสังคม โดยเฉพาะในสังคมระดับประเทศที่ก้าวข้ามมิติการปิดกั้นประเทศตนให้ห่างไกลไปจากประเทศอื่น หากแต่ถือว่าทุกประเทศอาศัยอยู่รวมในหมู่บ้านเดียวกันแล้วมีการแบ่งปันความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งประดิษฐ์ ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์เพื่อมุ่งสร้างประชาคมโลกที่เต็มไปด้วยบรรยากาศของสันติภาพ ผู้คนต่างร่วมมือกันสร้างโลกใหม่ที่มีความเป็นอารยะมากกว่ายุคสมัยเดิม ซึ่งนอกจากต้องมีคุณลักษณะสำคัญประกอบด้วยการมีสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการลงทุน มีนวัตกรรม มีการศึกษา และมีโครงสร้างพื้นฐานเพียงพอสำหรับการแข่งขันทางเศรษฐกิจได้ โดยเฉพาะปริมาณนักวิจัยและพัฒนาซึ่งควรมีสัดส่วนที่เหมาะสมกับประชากรทั้งหมดของแต่ละประเทศ ในขณะที่ประเทศไทยมีนักวิจัยในอัตรา 10 ต่อ 10,000 ของประชากรทั้งหมดซึ่งน่าจะส่งผลให้การผลิตความรู้ และการพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ที่มากพอสำหรับการเอาชนะผลการแข่งขันด้านสังคมฐานความรู้กับประเทศอื่นทั่วโลกได้ หากแต่ตาม

สภาพความจริงแล้ว ความรู้ที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในสังคมยังคงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะที่เน้นวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร สิ่งประดิษฐ์ และความคิดสร้างสรรค์ จิรัชฌา วิเชียรปัญญา (2557) อธิบายถึงอิทธิพลจากฝ่ายบริหารที่ต้องการความสะดวกและรวดเร็วเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในโลก Digital หากแต่ต้องการความฉลาดด้านการบริหารจัดการสินทรัพย์ทางสติปัญญาดังกล่าวนั้นสำหรับนำเสนอข้อมูลที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ต่อการตัดสินใจภายใต้กฎของการแข่งขันทางเศรษฐกิจใหม่ในประชาคมโลกที่ไร้ขีดจำกัด ซึ่งจากแนวคิดนี้ก่อให้เกิดผลตามมาคือการบริหารจัดการความรู้สำหรับองค์กรที่อาศัยความรู้เป็นสินทรัพย์สำคัญต่อการลงทุน โดยเฉพาะการนำความรู้มาผลิตเป็นสินค้า บริการ นวัตกรรม ประเด็นสำคัญคือสามารถนำความรู้ไปสร้างรายได้ให้แก่องค์กร อันจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่มีผลต่อแบบแผนการเรียนรู้ สำหรับนำมาใช้ขับเคลื่อนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์กรให้กระตือรือร้นต่อการสร้างความรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ในขณะที่มีระบบบริหารจัดการความรู้ขององค์กรประกอบด้วย ขั้นตอนการรวบรวมความรู้ หรือข้อมูล การประมวลความรู้ การเก็บรักษา การถ่ายโอน และการสื่อสารหรือเผยแพร่ความรู้ไปในทางที่เกิดประโยชน์ต่อองค์กร เพราะฉะนั้นแนวคิดรากฐานที่ผลักดันให้เกิดสังคมความรู้อยู่ที่การเปลี่ยนแปลงความเชื่อ และทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศจากเดิมที่อาศัยเพียงทรัพยากรธรรมชาติมาเป็นการพึ่งพาสติปัญญามนุษย์ ซึ่งเชื่อว่าสามารถผลิตสินค้าและเพิ่มรายได้ให้กับประเทศได้มากกว่าปัจจัยการผลิตอื่นซึ่งมิได้อยู่ในรูปของสินทรัพย์ทางปัญญาของมนุษย์ (Kefela, 2010)

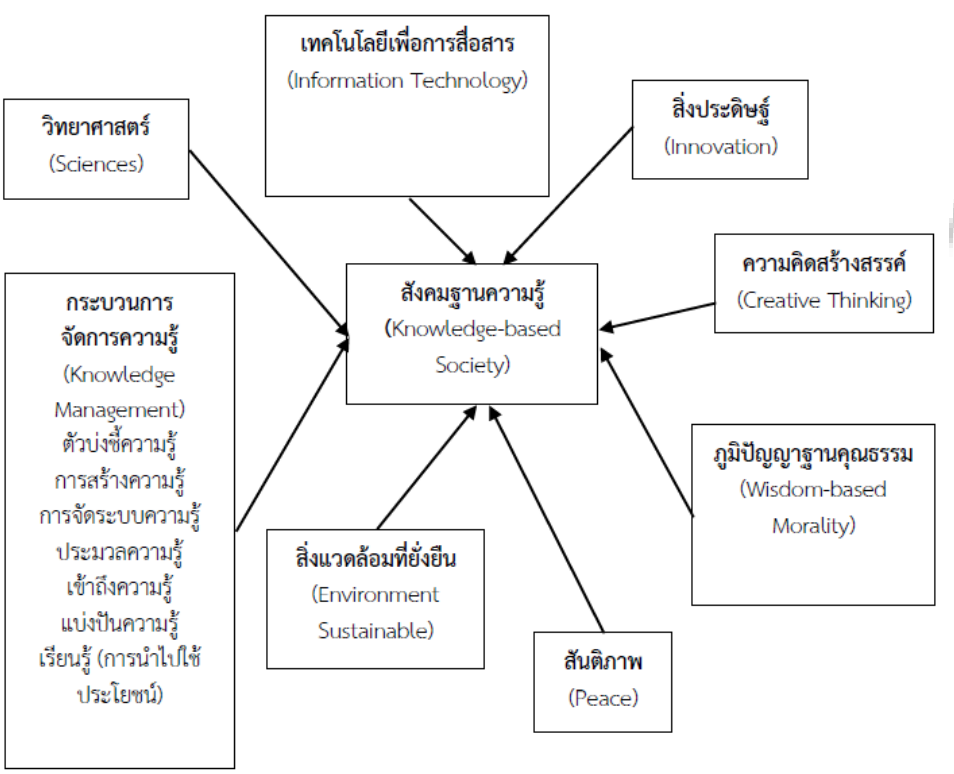

ภาพประกอบที่ 2.10 แนวคิดพื้นฐานสังคมฐานความรู้พัฒนาจาก สมยศ ชี้แจง (2551)

จากภาพประกอบสะท้อนความเป็นสังคมฐานความรู้นั้นยึดหลักสำคัญอยู่ที่การมีความรู้ทั้งที่อยู่ภายในตัวบุคคล และที่ถ่ายทอดเป็นลายลักษณ์อักษรได้นั้นถูกนำมาใช้เป็นประโยชน์ทางสังคม เศรษฐกิจ ตลอดจนกิจกรรมอื่นของสังคม ประเด็นสำคัญคือการใช้ความรู้เป็นตัวชี้วัดคุณลักษณะสังคม โดยเฉพาะความเชื่อมั่นต่อความเสื่อมลงของวัตถุและเทคโนโลยี หากแต่ในทางตรงข้ามแล้วความรู้กลับมีความเจริญก้าวหน้าเพิ่มมากขึ้นและยังส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตด้านร่างกายและจิตใจของมนุษย์ได้อีกด้วย ศิริรัตน์ จำปีเรือง และอมรรัตน์ วัฒนาธร (2553) กล่าวถึงแนวคิดการก้าวไปเข้าสู่ความเป็นอารยประเทศ ประเทศที่เน้นกระบวนการสร้างความรู้และการจัดการความรู้ที่ต้องตระหนักถึงปัญหาของการนำเอาความรู้ไปใช้ประโยชน์เชิงสร้างสรรค์ของผู้คนในประเทศที่ยึดเอาองค์ความรู้มาผสมกับข้อมูลสารสนเทศที่ตั้งอยู่บนฐานคุณธรรม หรือความเป็นสังคมมนุษย์ดั่งเดิม ซึ่งถือว่าความรู้เป็นสินทรัพย์ทรงคุณค่า ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตมนุษย์ได้อย่างสงบสุข ทั้งนี้จำเป็นต้องพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ที่ประกอบไปด้วยกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้ ประมวลความรู้ และการประยุกต์ใช้ความรู้ให้เป็นเครื่องมือสำหรับการดำรงชีพ หากแต่ประเด็นสำคัญอยู่ที่กระบวนการแสวงหาความรู้ หรือการสืบค้นความรู้ที่แท้จริงของมนุษย์เป็นบันไดก้าวแรกของทุกสังคมที่พยายามก้าวไปสู่ความเป็นอารยประเทศ หรือประเทศที่เจริญแล้วทั้งด้านวัตถุและจิตใจอย่างสมดุลกัน ทั้งนี้โดยมีความเชื่อมั่นว่าการลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลงได้จากการพัฒนาสติปัญญาของทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรซึ่งต้องมีทั้งความรู้ และทักษะความสามารถในการสร้างความรู้ที่นำไปใช้ผลิตเป็นสินค้า เป็นบริการ และเพิ่มกำไรให้ได้มากที่สุดขององค์กร หรือประเทศชาติ (Kefela, 2010)

แนวคิดสังคมฐานความรู้อธิบายถึงความยั่งยืนของการพัฒนาสังคมมนุษย์ที่เริ่มต้นจากตัวความรู้ที่มีอยู่ในสังคมมนุษย์แล้วนำออกมาใช้ประโยชน์ร่วมกันได้โดยปราศจากการจำแนกเผ่าพันธุ์ เนื่องจากเชื่อมั่นว่าความรู้คืออารยะธรรมของเผ่าพันธุ์มนุษย์ที่ไขปริศนาสำคัญเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์แท้ ซึ่งด้วยเหตุแห่งแนวคิดนี้ความรู้ได้กลายเป็นทรัพยากรสำคัญของมนุษย์ ที่ถูกนำมาใช้ผลิตเป็นสินค้า บริการ ไปจนถึงเครื่องมือสร้างสรรค์สันติภาพของมวลมนุษย์ชาติที่ใช้ความรู้แทนแรงงานและการคดโกง หรือการเอารัดเอาเปรียบกันเองภายในหมู่มนุษย์ ภูเบศร์ สมุทรจักร์ (2552) เรียกสังคมยุคเครือข่ายที่ให้ความสำคัญต่อการเชื่อมโยงมนุษย์ทุกเผ่าพันธุ์ไว้ด้วยเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร ซึ่งได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการอาศัยอยู่ร่วมกันของมนุษย์ยุคหลังสังคมฐานความรู้ที่เชื่อมั่นว่า ความรู้ และการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือชนิดเดียวที่สามารถช่วยพยุงให้สังคมอยู่รอดได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นสังคมที่เน้นการผลิตสินค้าทางเศรษฐกิจจากฐานความรู้ จนในท้ายที่สุดแล้วสังคมเริ่มเชื่อมั่นว่า การอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสันติย่อมเป็นเป้าหมายร่วมกันของมนุษย์ทุกเผ่าพันธุ์อันเป็นที่มาของการให้ความสำคัญต่อคำว่า จิตสาธารณะ (Public Mind) ที่จำเป็นต้องอาศัยภูมิปัญญาฐานคุณธรรมของมนุษย์เป็นหลักเพื่อให้สังคมฐานความรู้ก้าวไปสู่มิติแห่งความเจริญรุ่งเรืองของมนุษย์ชาติได้ เพราะฉะนั้น ความรู้เป็นสินทรัพย์ที่มีคุณค่าของทุกสังคมที่สามารถนำมาผลิตเป็นสินค้า นวัตกรรม บริการ และสามารถสร้างรายได้ให้แก่บุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน และสังคมได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งด้วยเหตุผลนี้สังคมฐานความรู้เป็นกลุ่มคนที่ให้ความสำคัญต่อความรู้ที่นำไปใช้ผลิตเป็นสินค้า และสร้างรายได้ให้แก่สังคม (Dindire & Ioan-Franc, 2012)

สังคมฐานความรู้มีเหตุผลจากการเปลี่ยนแปลงเป็นฐานสำคัญของวิธีการคิดที่เดิมยึดติดอยู่กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ แล้วหันกลับมาใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่เดิมภายในตัวมนุษย์คือภูมิปัญญาอันจำเป็นต้องได้รับการแสวงหา และประมวลผลให้เป็นองค์ความรู้สำหรับนำไปเผยแพร่ให้

เกิดเป็นประโยชน์ต่อการอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสันติของมนุษย์ทุกเผ่าพันธุ์ เพราะฉะนั้นแนวคิดรากฐานของสังคมฐานความรู้อยู่ที่สินทรัพย์ทางปัญญาของมนุษย์ที่สามารถนำมาเกื้อกูลประโยชน์ได้ต่อตนเองและมวลมนุษย์ชาติเป็นหลัก (สุดาพร ลักษณียนาวิน, 2550)

ดังนั้น แนวคิดรากฐานของ สังคมฐานความรู้ (Knowledge-based Society) อยู่ที่การเปิดประตูบานใหม่ให้แก่สังคมระดับโลกที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถในการสร้างความรู้และทักษะการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ของมนุษย์ทั้งทีเกี่ยวข้องการดำรงชีวิตประจำวัน (Pargaru et al, 2009) และการอาศัยอยู่ร่วมกันกับเผ่าพันธุ์อื่นได้อย่างสันติที่จำเป็นต้องอาศัยภูมิปัญญาฐานคุณธรรมของมนุษย์ทุกตัวตน

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบลักษณะสังคม

สังคมเดิม (Old Society)	**สังคมฐานความรู้** (Knowledge-based Society)
1) ใช้แรงงาน และทรัพยากรธรรมชาติเป็นทุนหลักในการผลิตสินค้า และสร้างรายได้	1) ใช้ความรู้เป็นทรัพยากรหลัก มีกระบวนการจัดการความรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการผลิตสินค้าบริการและเพิ่มรายได้ให้กับประเทศชาติ
2)เน้นการขยายอำนาจทางการเมืองและก่อสงครามเพื่อสันติภาพ	2)เน้นวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารสิ่งประดิษฐ์และความคิดสร้างสรรค์ในการขยายความเจริญ
3)เชื่อมั่นต่อความเป็นมหาอำนาจที่อยู่ได้ตามลำพังโดยมีประเทศอื่นเป็นบริวาร	3) ค่านิยมการอยู่ร่วมกันในประชาคมโลกมีการจัดตั้งกลุ่ม สมาคม และเครือข่ายทุกรูปแบบ
4)เน้นการแย่งชิงและการเอารัดเอาเปรียบในการแข่งขัน	4)เน้นการแบ่งปันการใช้ประโยชน์รวมกันและความเป็นหมู่มาก เป็นเครือข่าย
5) ยึดมั่นขนบธรรมเนียมแบบแผนอย่างเคร่งครัดและลงทุนมากเพื่อให้ประสบความสำเร็จ	5)ยึดความเป็นสมถะเรียบง่ายแต่ประสบความสำเร็จได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าคือภูมิปัญญามนุษย์

ที่มา:// สมยศ ชี้แจง (2551); ศิริรัตน์ จำปีเรือง และอมรรัตน์ วัฒนาธร (2553)

นิยามความหมายและปัจจัยอิทธิพลต่อสังคมฐานความรู้

สุดาพร ลักษณียนาวิน (2550) นิยามสังคมฐานความรู้ไว้ว่า เป็นสังคมที่อาศัยความรู้เป็นสินทรัพย์สำหรับนำมาสร้างความเจริญแก่สังคมและเศรษฐกิจของประเทศ การสร้างความรู้จากข้อมูลสารสนเทศที่สืบค้นมาจากเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและสารสนเทศแล้วนำมาสรุปเป็นความรู้สำหรับนำไปใช้ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคม โดยมีองค์ประกอบสำคัญประกอบด้วย ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลสารสนเทศ เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร การเข้าถึงแหล่งข้อมูล การสืบค้นความรู้ ประมวลความรู้ การถ่ายทอดหรือเผยแพร่ รวมถึงการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้จริง โดยเฉพาะประโยชน์ด้านการผลิตสินค้า การให้บริการ และเพิ่มผลกำไรให้กับประเทศชาติได้

Kefela (2010) นิยามสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้คือ พลังทางความคิดและความสามารถในการบูรณาการเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้สำหรับผลิตเป็นสินค้า มาให้บริการ และช่วยให้ประเทศมีรายได้เพิ่มมากขึ้นอันเป็นตัวชี้วัดสำคัญทางเศรษฐกิจของทุกประเทศในยุคสมัยของการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ที่จำเป็นต้องใช้ทุนมนุษย์ ขีดความสามารถในการจัดการศึกษา ตลอดจนการจ้างงานได้กลายเป็นศูนย์กลางของการบ่งชี้ถึงสภาพสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยสำหรับการสร้างความรู้ ตัวความรู้ และการแพร่กระจายความรู้นั้นให้เกิดเป็นประโยชน์ต่อสังคมเศรษฐกิจของชาติได้

สังคมฐานความรู้เป็นสถานที่ที่ให้ความสำคัญต่อแนวคิดใหม่ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาผสมผสานสำหรับผลิตสินค้า และเพิ่มรายได้ให้แก่สังคม ซึ่งจากพื้นฐานของแนวคิดนี้ชี้ได้ชัดเจนว่าสังคมฐานความรู้ได้รับอิทธิพลจากตัวความรู้ กระบวนการสร้างหรือจัดการความรู้ทั้งที่เป็นความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและสารสนเทศ ไปจนถึงทักษะการผลิตสินค้านวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ที่นำไปสู่การเพิ่มรายได้ให้แก่ตนเองได้ของประชาชนในพื้นที่ซึ่งถือรวมกันเป็นทรัพยากรสำคัญของทุกชาติ ในขณะที่ Dindire & Ioan-Franc (2012) นิยามสังคมฐานความรู้คือกุญแจดอกใหม่ที่นำไปใช้ไขประตูไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองขององค์กร โดยเฉพาะองค์กรภาคธุรกิจที่จำเป็นต้องเผชิญหน้ากับวิกฤติเศรษฐกิจด้วยการลดต้นทุนการผลิต ซึ่งมีอยู่วิธีการเดียวเท่านั้นคือการพัฒนาทุนมนุษย์ภายในองค์กรให้เป็นผู้ที่มีความสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและสารสนเทศสำหรับผลิตสินค้า ขยายตลาด และจัดบริการแก่ลูกค้า อีกทั้งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณลักษณะและทักษะที่โดดเด่นกลายเป็นพรสวรรค์ของแต่ละคนได้ย่อมช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย ตลอดจนสามารถจัดให้มีการแพร่กระจายความรู้ไปตามโครงสร้างขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ นับว่าเป็นอิทธิพลสำคัญของสังคมฐานความรู้ที่พิจารณาได้ตามพฤติกรรมของแต่ละองค์กร (Alisabda & Alisabda, 2015)

Val (2013) นิยามสังคมฐานความรู้คือเสาหลักของสังคมที่ใช้ค้ำจุนเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศ ซึ่งต้องอาศัยการเรียนรู้ และกระบวนการสร้างความรู้เป็นหลักสำหรับการพัฒนาความรู้ให้เป็นทุนการผลิตที่จำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และเพื่อการศึกษานำมากระตุ้นให้เกิดเป็นผลผลิต กลายเป็นสินค้า นำมาเป็นช่องทางการซื้อขาย ขยายตลาด รวมไปถึงการให้บริการแก่ลูกค้า เพราะฉะนั้นสังคมฐานความรู้ให้ความสำคัญต่อการนำความรู้ที่มีอยู่และที่สามารถสร้างขึ้นมาใหม่ไปใช้สำหรับการผลิตสินค้าทางเศรษฐกิจ รวมถึงสามารถประดิษฐ์เป็นเครื่องมือสำหรับจรรโลงไว้ซึ่งสังคมแห่งสันติภาพของมวลมนุษย์ชาติได้ (Dabrowska-Paulewicz et al, 2014)

ศิริรัตน์ จำปีเรือง และอมรรัตน์ วัฒนาธร (2553) นิยามสังคมฐานความรู้คือสังคมที่คนมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสามารถนำความรู้ไปพัฒนานวัตกรรมสำหรับใช้ประโยชน์ด้านการพัฒนาประเทศได้สูงสุด ทั้งนี้มีองค์ประกอบของการพัฒนาสังคมฐานความรู้อยู่ที่ตัวคน ตัวความรู้ เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและสารสนเทศ และกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการจัดการศึกษาที่สามารถเพิ่มขีดความสามารถ ตลอดจนถึงการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องแก่บุคคลภายในองค์กรอันเป็นการช่วยให้องค์กรได้รับประโยชน์สูงสุดจากการใช้ความรู้ และสติปัญญาเป็นสินทรัพย์สำคัญต่อการผลิตสินค้า รวมถึงจัดบริการแก่ลูกค้าขององค์กร เพราะฉะนั้นสังคมฐานความรู้เป็นสังคมที่ให้ความสำคัญต่อความรู้ และต้นทุนทางปัญญามากกว่าปัจจัยการผลิตอื่นขององค์กร (สุดาพร ลักษณียนาวิน, 2553)

ดังนั้น สังคมฐานความรู้ (Knowledge-based Society) คือกลุ่มคน องค์กร สมาคม ชมรม ไปจนถึงสังคมระดับชาติที่ยึดเอาความรู้ การสร้างและการจัดการความรู้ เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและสารสนเทศ รวมถึงการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจทดแทนแรงงานและเงินทุน (Istadar, 2017) โดยมีปัจจัยอิทธิพลต่อไปนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญ

ความรู้ (Knowledge) คือสิ่งที่เกิดจากการสะสมประสบการณ์ ผ่านสื่อแล้วกลายเป็นประสบการณ์ใหม่ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กร และสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมืองได้ (กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล, 2557)

การสร้างความรู้ (Knowledge Construction) คือการประดิษฐ์ความรู้ขึ้นมาใหม่อย่างละเอียดรอบคอบสำหรับนำมาใช้แก้ไขปัญหา และพัฒนาความเจริญให้แก่องค์กร (ชำนาญ นิ่มนวล, 2558)

การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ (Knowledge Implementation) คือ การลงมือปฏิบัติที่ได้ผล มีผลต่อการสร้างความเจริญให้แก่กลุ่ม องค์กร และสังคมอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน (สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์, 2555)

เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและสารสนเทศ (Information and Communication Technology) คือช่องทางการสื่อสาร การผลิต เข้าถึง การแพร่กระจายความรู้ออกไปสู่สังคมภายนอก และการเรียนรู้อย่างทั่วถึงของผู้คนในสังคมฐานความรู้ (ดวงใจ อยู่บำรุง และคณะ, 2555)

สรุป

การพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญได้อย่างสูงสุดจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ ทักษะ และลักษณะนิสัยใฝ่คุณธรรมสำหรับนำไปใช้เป็นกลไกสำหรับการขับเคลื่อนความเจริญด้านสังคม และเศรษฐกิจ แต่อย่างไรก็ตามดีการร่วมมือกันสร้างความรู้ นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ถือว่าเป็นการสร้างสังคมฐานความรู้ที่นำไปสู่ความเจริญได้จริง เพราะฉะนั้นผู้บริหาร พนักงาน ตลอดจนบุคคลทั้งหลายในแต่ละองค์กรจำเป็นต้องตระหนักถึงคุณค่าการสร้างสังคมฐานความรู้ร่วมกันทั้งในทางทฤษฎี และการนำไปลงมือปฏิบัติให้ปรากฏชัดเชิงรูปธรรม

รายการอ้างอิง

จักรกฤษณ์ คันธานนท์, (2556). การปฏิรูปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษของกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา การปฏิรูปโครงสร้างเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชน. วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล. (2557). การจัดการความรู้..ปัจจัยสู่ความสำเร็จ, วารสารปัญญาภิวัฒน์, 5 ฉบับพิเศษ

จิรัชฌา วิเชียรปัญญา. (2552). การจัดการเนื้อหาสินทรัพย์ดิจิทัล: ความท้าทายขององค์กรในยุคสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้, รังสิตสารสนเทศ, 20(2)

ชำนาญ นิ่มนวล. (2558). การจัดการความรู้องค์การทหาร: ศึกษากรณีกองทัพอากาศ, วารสารศรีปทุมชลบุรี, 12(2)

ดวงใจ อยู่บำรุง นิตยา ภัสสรสิริ ชูชาติ พ่วงสมจิตร และดิเรก วรรณเศียร. (2555). กลยุทธ์การพัฒนาสู่องค์การแห่งการเรียนรู้สำหรับวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข, วารสาร มข., 2(1)

ภูเบศร์ สมุทรจักร์. (2552). Network-based Society: โลกยุคหลัง Knowledge-based, Productivity World

ศิริรัตน์ จำปีเรือง และอมรรัตน์ วัฒนาธร. (2553). ความรู้ที่จำเป็นของคนยุคเศรษฐกิจฐานความรู้, วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 12(1)

สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์. (2555). การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้: แนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม, วารสารวิทยบริการ, 23(1)

สุดาพร ลักษณียนาวิน. (2550). แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนในสังคมฐานความรู้

สมยศ ชี้แจง. (2551). อุดมศึกษากับสังคมฐานความรู้, วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 2(2)

Alisabda, W., & Alisabda, S. (2015). Pre-service teacher education in knowledge-based society, International Journal of Information and Education Technology, 5(6)

Dindire, L-M. & Loan-Fanc, V. (2012). Organisational behavior in the Knowledge-based Society: A Romanian context approach

Istadar, L.D. (2017). Creative economy and knowledge-based society, Perspective for Romania, De Gruyter

Kelefa, G.T. (2010). Knowledge-based Economic and Society has become a vital commodity to countries, International Journal of Educational Research and Technology, 1(2)

Pargaru, I., Gherghina, R., & Duca, I. (2009). The role of education in the knowledge-based society during the economic crisis, Annoles Universitatis Apulensis Seris Oeconomixca, 11(2)

Val, I. (2013). The roles of education in the knowledge-based society, Procedia-Social and Behavioral Sciences, 76

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

แนวทางการปรับปรุงความผิดลหุโทษ ในภาค 3 ประมวลกฎหมายอาญาไทย

เดชาศัย อินทรมณี, นักศึกษาดุษฎีบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต,
E-mail address: srisanit.int@mahidol.ac.th, โทร : 087 059 7429 หรือ 089 062 2009
รองศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรภัทร์
ศาสตราจารย์ ดร. อุดม รัฐอมฤต

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาหาแนวคิดในการปรับปรุงมาตรการบังคับทางอาญาสำหรับความผิดลหุโทษในภาค 3 ของประมวลกฎหมายอาญาไทย ที่กำหนดและบังคับใช้มาเป็นเวลานาน ขาดความทันสมัย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญาและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยศึกษาเปรียบเทียบกับการกำหนดความผิดอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า แนวทางการปรับปรุงมาตรการบังคับทางอาญาสำหรับความผิดลหุโทษดังกล่าว ได้แก่ 1) ยกระดับความผิดบางฐานให้เป็นความผิดอาญาและระวางโทษให้เหมาะสม 2) ลดระดับความผิดบางฐานให้เป็นความผิดทางบริหาร และ 3) ยกเลิกความผิดบางฐานที่มีบทบัญญัติอื่นที่มีความเหมาะสมกว่าอยู่แล้ว การปรับปรุงตามแนวคิดนี้ สามารถยกเลิกความผิดลหุโทษ ทำให้ไม่เหลือความผิดลหุโทษในภาค 3 สอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญฉบับพ.ศ. 2560 มาตรา 77 วรรค 3 ที่บัญญัติว่า “ให้รัฐพึง กำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง” และบริบทสังคมในยุคปัจจุบัน อีกทั้งสามารถป้องปรามการกระทำที่ไม่เหมาะสมในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความเป็นระเบียบให้กับสังคมอย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: ความผิดลหุโทษ, แนวทางการปรับปรุงความผิดลหุโทษ, ประมวลกฎหมายอาญา

Received: April 16, 2018, Accepted June 1, 2018

GUIDELINES FOR IMPROVING PETTY OFFENCE IN THAI CRIMINAL CODE, BOOK 3

Daechasai Intaramanee, 1Program in Doctor of Law, Dhurakij Pundit University,
E-mail address: srisanit.int@mahidol.ac.th, Phone: 089 062 2009
Assoc.Prof.Dr.Thanee Vorapatr
Prof.Dr.Udom Rathamarit

Abstract

This research aims to purpose a new concept to improve the petty offences in Book 3, Criminal Code of Thailand, which has been used for a long time, and for

complying with the penalties and social conditions for the era by compared with the criminal offense of the French Republic and the Federal Republic of Germany. The study found that the new concepts improving criminal enforcement setting forth in the Thai Criminal Code are 1) The elevation some serious section of petty offences into criminal offenses, 2) The reduction of some section of criminal offenses to an administrative offense, and 3) The abolition of certain section of criminal offenses that there are other more appropriate provisions. Updates on this concept can cancel for petty offences. No more petty offences in Book 3, consistent with the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560, Section 77, paragraph 3 which stipulates that "the State should only impose criminal penalties for serious offenses", and social context in modern times. They can effectively prevent inappropriate behavior in the society and create a proper social order.

Keywords: Petty Offense, Guidelines for Improving Petty Offense, Thai Criminal Code

คำขอบคุณ งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

บทนำ

ในทางทฤษฎีถือว่าความผิดลหุโทษเป็นความผิดที่มิได้กระทำด้วยจิตใจอันชั่วร้ายและตามปรกติมิได้กระทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลโดยตรง การที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิดก็เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือส่วนรวมในอนาคตและการที่กฎหมายระวางโทษไว้เบากว่าความผิดสามัญเพราะคำนึงถึงความไม่ร้ายแรงของความผิด (Jitti Tingsaphat, 2010, P 1163-64) ในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 77 วรรค 3 ได้กำหนดไว้ว่า รัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ดังนั้น การกำหนดให้ความผิดลหุโทษซึ่งมีลักษณะเป็นความผิดที่มีความรุนแรงน้อย ให้ยังคงเป็นความผิดในทางอาญาอยู่ จึงอาจไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวนี้ ทั้งนี้ เป็นที่ทราบกันดีว่ามาตรการที่เหมาะสมในการลงโทษผู้กระทำความผิดร้ายแรงคือ การใช้โทษทางอาญา ซึ่งเป็นโทษที่มีความรุนแรง แน่นอน สามารถยับยั้งการกระทำความผิดได้อย่างเด็ดขาด และใช้ในลักษณะป้องกันสังคมได้ด้วย แต่โทษทางอาญานั้นก่อให้เกิดการสูญเสียทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก นอกจากนี้แล้ว ในปัจจุบันประเทศในกลุ่มกฎหมายอาญาตามแนวคิดของซีวิลลอว์ (civil law) ต่างๆ ที่ในอดีตเคยกำหนดความผิดลหุโทษให้เป็นความผิดเล็กน้อยในประมวลกฎหมายอาญาและระวางโทษจำคุกระยะสั้น อาทิเช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส (Code pénal de 1810) และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Roxin, C. 2006, p 32).ต่างทำการการปรับปรุงความผิดลหุโทษดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและวัตถุประสงค์ของการลงโทษในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาและวิจัยเอกสาร (documentary research) มุ่งทำการศึกษาเพื่อวิเคราะห์หาแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความผิดอาญาใน ภาคลหุโทษของประมวลกฎหมายอาญาของไทย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การลงโทษและบริบทสังคมปัจจุบันมากขึ้น

วิธีวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์ แนวทาง ปรับปรุงความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญาในประเทศไทย โดย วิเคราะห์วัตถุประสงค์ ความเป็นมาและวิวัฒนาการ ปัจจัยและความเหมาะสมของการกำหนดความผิดอาญาในภาคลหุโทษของประมวลกฎหมายอาญาของไทย ศึกษาเปรียบเทียบกับสถานะของความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในฐานะที่เป็นแบบฉบับสำคัญของประมวลกฎหมายอาญาของประเทศตามแนวคิดของซีวิลลอว์ (Civil Law)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า แนวทางการปรับปรุงมาตรการบังคับทางอาญาสำหรับความผิดลหุโทษในภาค 3 ประมวลกฎหมายอาญาของไทย ได้แก่ 1) ยกระดับความผิดบางฐานให้เป็นความผิดอาญา 2) ลดระดับความผิดบางฐานให้เป็นความผิดทางบริหาร และ 3) ยกเลิกความผิดบางฐานที่มีบทบัญญัติอื่นที่มีความเหมาะสมกว่าอยู่แล้ว ดังต่อไปนี้

1. ยกระดับความผิดบางฐานให้เป็นความผิดอาญา

ในปัจจุบันความร้ายแรงของการกระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงตามวิวัฒนาการของสังคมไปเป็นอันมาก ความผิดที่ในอดีตเห็นว่ามีผลกระทบและมีอันตรายต่อสังคมน้อย แต่ในปัจจุบันมีผลกระทบร้ายแรงต่อเศรษฐกิจและความตื่นตกใจต่อประชาชนและสังคมเป็นอย่างมาก (Narong Jaiharn et al, 2006, p 279) จึงพิจารณาถึงความรุนแรงของความผิดลหุโทษแต่ละมาตราว่ามีความรุนแรงเหมาะสมที่จะกำหนดให้เป็นความผิดอาญาปัจจุบันหรือไม่ โดยอาศัยเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1) เป็นการกระทำที่ละเมิดค่านิยมที่สำคัญของสังคม

2) เป็นการกระทำที่ประกอบด้วยสภาพจิตใจที่สมควรลงโทษ

3) เป็นการกระทำที่มีข้อตำหนิเชิงศีลธรรมจากคนในสังคมอย่างรุนแรงหรือมีความเป็นอันตรายสูง

4) เป็นการกระทำที่มีผลเป็นความเสียหายต่อผู้อื่นหรือสังคมอย่างรุนแรง

5) ไม่มีมาตรการอื่นที่เหมาะสมสำหรับการกระทำนั้น

เมื่อนำหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าความผิดใดสมควรเป็นความผิดอาญา มาพิจารณากับความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว พบว่าความผิดบางฐานยังคงมีความจำเป็นต้องใช้มาตรการทางอาญาทั้งในแง่ของการป้องกันทั่วไปและป้องกันพิเศษอยู่ จึงสมควรยกระดับให้เป็นความผิดใน ภาค 2 โดยกำหนดฐานความผิดที่คุณธรรมทางกฎหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกันไว้ในหมวดเดียวกัน ดังนี้

1.1 ความผิดลหุโทษที่คุณธรรมทางกฎหมายมุ่งคุ้มครองความไม่สะดวกใจของบุคคลควรบัญญัติใน ภาค 2 ลักษณะ 11 ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง หมวด 1 ว่าด้วยความผิดต่อเสรีภาพ และระวางโทษใหม่ให้เหมาะสม ดังนี้

มาตรา 397 วรรค 2,3 ฐานรังแกหรือข่มเหงผู้อื่นโดยมีลักษณะส่อจะล่วงเกินทางเพศหรืออาศัยเหตุที่มีอำนาจเหนือผู้ถูกกระทำ ควรกำหนดเป็นมาตรา 321/2 โดยระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 11 หมวด 1

1.2ความผิดลหุโทษที่คุณธรรมทางกฎหมายมุ่งคุ้มครองความปลอดภัยของร่างกาย ควรบัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 10 ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย หมวด 2 ว่าด้วยความผิดต่อร่างกาย และระวางโทษใหม่ให้เหมาะสม ดังนี้

มาตรา 390 ฐานประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ควรกำหนดเป็นมาตรา 300/1 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้โทษมีความใกล้เคียงกับความผิดฐานประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ในลักษณะ 10 หมวด 2

มาตรา 391 ความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น ควรควรกำหนดเป็นมาตรา 295/1 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 10 หมวด 2

มาตรา 392 ฐานทำให้ผู้อื่นตกใจกลัว ควรบัญญัติเป็นมาตรา 295/2 โดยระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 10 หมวด 2

มาตรา 398 ฐานกระทำการทารุณต่อเด็ก คนป่วยหรือคนชราควรบัญญัติเป็นมาตรา 295/3 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 10 หมวด 2

1.3 ความผิดลหุโทษที่คุณธรรมทางกฎหมายมุ่งคุ้มครองเกียรติ ควรบัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 11 ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง หมวด 3 ว่าด้วยความผิดฐานดูหมิ่น และระวางโทษใหม่ให้เหมาะสมดังนี้

มาตรา 393 ความผิดฐานดูหมิ่นผู้อื่น ควรบัญญัติเป็นมาตรา 326/1 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้โทษมีความใกล้เคียงกับความผิดฐานหมิ่นประมาท ในลักษณะ 11 หมวด 3

1.4 ความผิดลหุโทษที่คุณธรรมทางกฎหมายมุ่งคุ้มครองความตื่นตกใจของประชาชน ควรบัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 5 ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน และระวางโทษใหม่ให้เหมาะสม ดังนี้

มาตรา 384 ความผิดฐานแกล้งบอกเล่าความเท็จให้เลื่องลือ ควรบัญญัติเป็นมาตรา 216/1 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือ ปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำใน ลักษณะ 5

1.5 ความผิดลหุโทษที่คุณธรรมทางกฎหมายมุ่งคุ้มครองภยันตรายต่อชีวิตและร่างกาย ควรบัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 6 ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภยันตรายแก่ประชาชน และระวางโทษใหม่ให้เหมาะสมดังนี้

มาตรา 371 ความผิดฐานพกพาอาวุธ ควรบัญญัติเป็นมาตรา 237/1 โดยระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 6

มาตรา 374 ความผิดฐานไม่ช่วยผู้ที่ตกอยู่ในภยันตราย ควรบัญญัติเป็นมาตรา 237/3 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 6

มาตรา 376 ความผิดฐาน ยิงปืนโดยใช่เหตุ ในเมือง หมู่บ้าน หรือที่ชุมนุมชน ควรบัญญัติเป็นมาตรา 237/4 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 6

มาตรา 379 ความผิดฐานชักหรือแสดงอาวุธในการวิวาทต่อสู้ควรบัญญัติเป็นมาตรา 237/2 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 6

มาตรา 389 เฉพาะการทำให้ของแข็งตกโดยเจตนา ควรบัญญัติเป็นมาตรา 237/5 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 6

1.6 ความผิดลหุโทษที่คุณธรรมทางกฎหมายมุ่งคุ้มครองความรู้สึกอับอายในทางศีลธรรมของสังคม ควรบัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 9 ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเพศ และระวางโทษใหม่ให้เหมาะสมดังนี้

มาตรา 388 ความผิดฐานเจตนาทำการอันควรขายหน้าหรือกระทำการอันลามกในที่สาธารณะ ควรบัญญัติเป็นมาตรา 287/1 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 9

1.7 ความผิดลหุโทษที่คุณธรรมทางกฎหมายมุ่งคุ้มครองอำนาจรัฐในการปฏิบัติการตามกฎหมาย ควรบัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 2 ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการปกครอง หมวด 1 ว่าด้วยความผิดต่อเจ้าพนักงาน และระวางโทษใหม่ให้เหมาะสมดังนี้

มาตรา 369 ความผิดฐานเจตนาทำให้ประกาศ ภาพ หรือโฆษณาหรือเอกสาร ที่เจ้าพนักงานผู้ทำตามหน้าที่ปิดหรือแสดงไว้ หลุด ฉีก หรือไร้ประโยชน์ ควรบัญญัติเป็นมาตรา 141/2 ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 2 หมวด 1

2. ลดระดับความผิดบางฐานให้เป็นความผิดทางบริหาร

ความผิดกลุ่มนี้ได้แก่ความผิดลหุโทษที่ไม่มีความเป็นอาชญากรรมโดยแท้ (true crime) ไม่มีข้อตำหนิเชิงศีลธรรมจากสังคมมาก และมีความเป็นอันตราย ความเสียหายน้อย ความผิดเหล่านี้ไม่ควรมีโทษจำคุก เนื่องจากผู้กระทำความผิด มักไม่ได้มีพื้นฐานของการมีจิตใจชั่วร้าย ลักษณะของความผิดเหล่านี้เป็นการละเมิดวินัยทางสังคมเพียงเล็กน้อย ดังนั้นการใช้โทษทางปกครองต่อความผิดในกลุ่มนี้เพื่อเป็นบทเรียนให้ผู้กระทำรู้สำนึกถึงหน้าที่ของตนและเตือนใจมิให้กระทำความผิดอีกจึงมีความสอดคล้องกับการลงโทษต่อการละเมิดวินัยทางสังคมดังกล่าว อีกทั้งจะทำให้โทษทางปกครองทำหน้าที่สนับสนุนวัตถุประสงค์ของโทษทางอาญา ในแง่ของการยับยั้งและแก้ไขพฤติกรรมของมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในลักษณะของการใช้ระเบียบและระบบที่จัดวางขึ้นเป็นเครื่องมือสร้างเสริมโอกาสให้คนพัฒนายิ่งขึ้น หรือการชักนำดูแลคนโดยใช้ระเบียบเป็นเครื่องมือ

ความผิดเหล่านี้หากลดระดับลงเป็นความผิดทางบริหารและใช้การปรับทางปกครองแทนจะทำให้มีความเหมาะสมกว่าโทษปรับทางอาญาเนื่องจาก

1) เป็นการลดสภาพบังคับของความผิดเหล่านี้ลง ทำให้มีตัวเลือกในการระงับคดีลงได้ด้วยความรวดเร็ว เช่น ให้ฝ่ายปกครองสามารถยุติการสอบสวน พิจารณาให้ผ่อนผันการชำระค่าปรับไปในเวลาที่กำหนด ผ่อนชำระค่าปรับเป็นงวดๆ หรือยกเลิกการบังคับโทษกรณีเห็นว่าผู้กระทำความผิดมีสถานะที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้จริง ๆ โดยที่ไม่ต้องอาศัยกระบวนการทางศาลแต่อย่างใด

2) การปรับทางปกครองมีความยืดหยุ่นกว่าโทษปรับทางอาญา กล่าวคือสามารถเพิ่มอำนาจแก่ฝ่ายปกครอง ในการใช้ดุลยพินิจเพิ่มโทษปรับ ขึ้นจากค่าปรับที่กฎหมายกำหนด ในกรณีที่เห็นว่าผลประโยชน์ที่ผู้ทำผิดได้รับมีมากกว่า ค่าปรับที่กำหนดตามกฎหมาย ทำให้สามารถข่มขู่ยับยั้งได้ดีกว่าการเป็นโทษปรับในทางอาญา เพราะเป็นการกำหนดโทษได้ตามผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของผู้กระทำผิด เป็นต้น

ความผิดลหุโทษที่สมควรลดระดับลงเป็นความผิดทางบริหาร ได้แก่

มาตรา 367, 368 ควรกำหนดเป็นความผิดทางบริหาร เกี่ยวกับการละเมิดคำสั่งรัฐในการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าพนักงาน

มาตรา 370, 372 ควรกำหนดเป็นความผิดทางบริหาร เกี่ยวกับการละเมิดระเบียบสาธารณะ ในลักษณะของการก่อให้เกิดเสียงรบกวน

มาตรา 375, 378, 380, 385, 386, 387, 389 เฉพาะการกระทำที่เป็นการแกล้งทำให้ของโสโครกเป็นที่เดือดร้อนรำคาญ, มาตรา 396 ควรกำหนดเป็นความผิดทางบริหาร เกี่ยวกับการละเมิดระเบียบสาธารณะในลักษณะของการก่อความรำคาญ และทำให้ระเบียบสาธารณะเสียหาย

มาตรา 383 ควรกำหนดเป็นความผิดทางบริหาร เกี่ยวกับการละเมิดคำสั่งรัฐในการไม่ช่วยเจ้าพนักงานในการระงับสาธารณภัย

มาตรา 394 ควรกำหนดเป็นความผิดทางบริหาร เกี่ยวกับการละเมิดระเบียบสาธารณะในลักษณะของการ จงใจหรือประมาทเลินเล่อให้สัตว์เข้าไปในที่ผู้อื่นซึ่งเพาะปลูกไว้ โดยในกรณีประมาทอาจระวางโทษครึ่งหนึ่งของกรณีเจตนา

มาตรา 397 วรรค 1 ในส่วนที่เป็นการทำให้ผู้อื่นอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญควรกำหนดให้เป็นความผิดทางบริหารเกี่ยวกับการละเมิดระเบียบสาธารณะ ในลักษณะของการรบกวนผู้อื่นในที่สาธารณะ

ในกรณีความผิดบางฐานที่มีลักษณะเป็นการก่ออันตรายซึ่งอยู่ภายใต้หลักความรับผิดเด็ดขาด มีข้อโต้แย้ง ในแง่ของการไม่เป็นประโยชน์ต่อความยุติธรรม ในการลงโทษต่อผู้ที่มิได้มีสภาพจิตใจที่สมควรลงโทษ เพราะได้มีการระมัดระวังอย่างสมเหตุสมผลแล้ว และไม่อาจหลีกเลี่ยงการกระทำความผิดได้ ซึ่ง หากทำการยกเลิกหลักดังกล่าวออกไป โดยเปลี่ยนมาใช้วิธีกำหนดโทษต่างกันตามระดับสภาพจิตใจที่สมควรลงโทษคือเจตนา และประมาท แบบเดียวกับการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี จะสามารถอำนวยความยุติธรรมได้มากกว่า ดังนี้

มาตรา 377 ควรกำหนดเป็นความผิดทางบริหาร เกี่ยวกับการละเมิดระเบียบสาธารณะในกรณีของผู้มีหน้าที่ดูแลสัตว์ดุร้ายเจตนา หรือประมาทเลินเล่อปล่อยให้สัตว์ดุร้ายออกเที่ยวไปหรือไม่ใช้มาตรการ ที่จำเป็นในการป้องกันความเสียหายจากสัตว์นั้น ต้องถูกปรับทางปกครอง โดยกรณีประมาทต้องระวางโทษครึ่งหนึ่ง

มาตรา 373 ควรกำหนดเป็นความผิดทางบริหาร เกี่ยวกับการละเมิดระเบียบสาธารณะในกรณีของผู้มีหน้าที่ดูแลคนวิกลจริตเจตนาหรือประมาทเลินเล่อปล่อยให้คนวิกลจริตออกเที่ยวไป

หรือไม่ใช้มาตรการที่จำเป็นในการป้องกันความเสียหายจากคนวิกลจริตนั้น ต้องถูกปรับทางปกครอง โดยกรณีประมาทต้องระวางโทษครึ่งหนึ่ง

3. ยกเลิกความผิดบางฐานที่มีบทบัญญัติอื่นที่เหมาะสมอยู่แล้ว

เนื่องจากบทบัญญัติเหล่านี้ถูกกำหนดขึ้นในอดีต ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษในปัจจุบันและขัดต่อหลักความยุติธรรม อีกทั้งในปัจจุบันได้มีบทบัญญัติอื่นที่มีประสิทธิภาพกว่าในการบังคับใช้ อีกทั้งการมีบทบัญญัติที่มีความใกล้เคียงมากอยู่ด้วยกันย่อมทำให้เกิดความสับสนในการบังคับ จึงสมควรยกเลิกบทบัญญัติซึ่งมีใกล้เคียงกันดังกล่าวนั้นและใช้บทบัญญัติอื่นๆ ที่มีประสิทธิภาพในการข่มขู่ยับยั้ง หรือปรับปรุงพฤติกรรมของมนุษย์มากกว่าแทนบทบัญญัติดังกล่าวดังต่อไปนี้

มาตรา 381 ความผิดฐานกระทำการทารุณต่อสัตว์หรือฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็น

ควรยกเลิกมาตรานี้ เนื่องจากปัจจุบันได้มี ความผิดเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ซึ่งมีโทษทางอาญา ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 20 ประกอบกับมาตรา 31 เนื่องจากพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการกำหนดบทนิยามต่างๆเช่น ลักษณะของ สัตว์ ที่สมควรได้รับการคุ้มครอง คำหมายที่ชัดเจนของคำว่า “ทารุณกรรม” และบทยกเว้น ในกรณีต่างๆซึ่งมีความชัดเจนและทันสมัยกว่าบทบัญญัติความผิดตามมาตรา 381 ในประมวลกฎหมายอาญาที่ถูกกำหนดไว้นานแล้ว อีกทั้งการมีบทบัญญัติความผิดอาญาซึ่งมีความใกล้เคียงกันมากอยู่ด้วยกันอาจก่อให้เกิดความสับสนใจการบังคับใช้ได้

มาตรา 382 ความผิดฐาน ใช้ให้สัตว์ทำงานเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะสัตว์นั้นป่วยเจ็บ ชรา หรืออ่อนอายุ

ควรยกเลิกมาตรานี้ เพราะความผิดนี้ อยู่ภายใต้หลักความรับผิดเด็ดขาด คือผู้กระทำต้องรับผิดแม้ไม่มีเจตนาหรือประมาท คือแม้ไม่รู้ถึงความเจ็บป่วย ชรา หรืออ่อนอายุของสัตว์ โดยใช้ความระมัดระวังดีแล้วก็ถือเป็นความผิดเช่นกัน ซึ่งไม่เป็นประโยชน์ต่อความยุติธรรมอีกทั้งมาตรานี้มีลักษณะเป็นความผิดเชิงศีลธรรม ซึ่งมีความเป็นอันตรายต่อผู้อื่นหรือสังคมน้อยขณะเดียวกันก็ไม่เกี่ยวกับการระเบียบในการอยู่ร่วมกันแต่อย่างใดจึงสมควรถูกยกเลิก แต่ในกรณีผู้กระทำมีเจตนาร้ายคือจงใจทรมานสัตว์ สามารถใช้บทบัญญัติความผิดฐานทารุณสัตว์ตาม พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ได้อยู่แล้ว

มาตรา 389 ในส่วนที่เกี่ยวกับการทำให้ทำให้ของโสโครกเปรอะเปื้อนหรือน่าจะเปรอะเปื้อนตัวบุคคลหรือทรัพย์นั้นมีความใกล้เคียงกับความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา 358 และความผิดเกี่ยวกับร่างกาย ตามมาตรา 295 อยู่แล้วในกรณีที่ผลของการกระทำมีผลเป็นความเสียหายต่อทรัพย์หรือร่างกายมาก หรือในกรณีที่มีความเสียหายน้อยก็สามารถใช้บทบัญญัติความผิดทางบริหารเกี่ยวกับ การละเมิดระเบียบสาธารณะได้

มาตรา 395 ความผิดฐานปล่อยปละละเลยให้สัตว์เข้าในสวนหรือไร่นาของผู้อื่น

ควรยกเลิกมาตรานี้ เพราะความผิดนี้ อยู่ภายใต้หลักความรับผิดเด็ดขาด คือผู้กระทำต้องรับผิดแม้ไม่มีเจตนาหรือประมาทหรือแม้ใช้ความระมัดระวังดีแล้วก็ตาม ซึ่งการลงโทษต่อผู้ขาดเจตนาร้ายดังกล่าว ย่อมไม่เป็นประโยชน์ต่อความยุติธรรม จึงสมควรยกเลิกและใช้บทบัญญัติความผิดตามมาตรา 394 ฐานไล่ต้อนสัตว์เข้าไปในที่ดินผู้อื่นอันเป็นความผิดทางบริหารแทน โดย

อาจกำหนดโทษไว้ต่างกันกรณีเจตนากับประมาท เพื่อให้กฎหมายมุ่งลงโทษต่อผู้ที่มีความน่าตำหนิในจิตใจจริงๆ และเพื่อให้บุคคลที่ปราศจากความระมัดระวัง ในกรณีประมาทใช้ความระมัดระวังยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

การกำหนดให้ความผิดลหุโทษซึ่งเป็นความผิดที่มีความรุนแรงและมีความสมควรลงโทษน้อย ให้ยังคงเป็นความผิดในทางอาญาอยู่ อาจไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 77 วรรค 3 ที่กำหนดไว้ว่า รัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ดังนั้น จึงสมควรปรับปรุงแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความผิดอาญาเสียใหม่ รวมทั้งในปัจจุบัน ประเทศในกลุ่มกฎหมายอาญาตามแนวคิดของซีวิลลอว์ (civil law) ที่ในอดีตเคยกำหนดความผิดลหุโทษให้เป็นความผิดเล็กน้อยในประมวลกฎหมายอาญาและระวางโทษจำคุกระยะสั้น เช่นเดียวกับประเทศไทย เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ต่างทำการการปรับปรุงความผิดลหุโทษดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและวัตถุประสงค์ของการลงโทษ ตามแนวทางต่อไปนี้

1. สาธารณรัฐฝรั่งเศส มีแนวทางการปรับปรุงมาตรการทางอาญาต่อลหุโทษ โดยการการยกเลิกโทษจำคุกระยะสั้นของความผิดลหุโทษ และใช้โทษปรับทางอาญาเป็นโทษหลัก ประกอบกับหลักการเพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดซ้ำ เพื่อข่มขู่ยับยั้ง และใช้มาตรการเสริมเพื่อป้องกันความเสียหายในอนาคต

2. สาธารณรัฐเยอรมนี มีแนวทางการปรับปรุงแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความผิดอาญา โดยยกเลิกความผิดลหุโทษออกจากการเป็นความผิดอาญา เพราะมองว่าความผิดเหล่านี้ไม่มีความจำเป็นต้องป้องปรามหรือปรับพฤติกรรมโดยมาตรการทางอาญา ใช้เพียงการปรับทางปกครองเพื่อเป็นบทเรียนก็เพียงพอแล้ว

การวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวทางการปรับปรุงความผิดลหุโทษ ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส และเยอรมนีกับระบบกระบวนการยุติธรรมของไทยในมิติต่าง ๆ มีความสอดคล้องกันดังต่อไปนี้

มิติด้านนิติบัญญัติ ในอดีตตั้งแต่สมัยที่ทำการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 นั้น การที่ประเทศสยามไม่เลือกกำหนดความผิดอาญาโดยการแยกเป็น 3 ลำดับ คืออุกฤษฏ์โทษ (crimes), มัชฌิมโทษ (délits) และลหุโทษ (contraventions) ดังเช่นสาธารณรัฐฝรั่งเศส (Code pénal de 1994, Article 111-1) เพราะมองว่าการแบ่งประเภทตามความร้ายแรงนี้ค่อนข้างจะเลื่อนลอยและไม่ค่อยจะตรงกับสภาพความเป็นจริงนัก (Georges Padoux, 2003, Translated by Surasak Likasitwatanakul, p 51) ทำให้การแบ่งระดับความรุนแรงของความผิดอาญาไทยในปัจจุบันมีความละเอียดน้อยกว่าสาธารณรัฐฝรั่งเศส (Code pénal, France) ตัวอย่างเช่น

ความผิดฐานใช้กำลังประทุษร้ายโดยไม่ถึงกับเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตามมาตรา 391 ของไทย เทียบได้กับมาตรา R 624-1 ของสาธารณรัฐฝรั่งเศส แต่ในกฎหมายฝรั่งเศส ความผิดฐานใช้กำลังประทุษร้ายดังกล่าวได้กำหนดเหตุฉกรรจ์ไว้ตาม มาตรา 222-14 ถ้าเป็นการทำต่อผู้เยาว์อายุต่ำกว่า 18 ปี หรือผู้มีความอ่อนแอจากอายุ, ความเจ็บป่วย, ทุพพลภาพ, ความพิการทางร่างกายหรือทางจิต อย่างเห็นได้ชัด ต้องระวางโทษจำคุก 5 ปีและปรับ 75,000 ยูโร ซึ่งเป็นความผิดในชั้น délits ส่วนสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เทียบได้กับมาตรา 223 โดยบัญญัติว่า (1) ผู้ใดทำให้เกิดอันตรายทางกายหรือทำลายสุขภาพของผู้อื่นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับ (German

Criminal Code, Section 223) ซึ่งเนื่องจากสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีทำการยกเลิกความผิดลหุโทษไปแล้วและกำหนดความผิดฐานนี้โดยไม่ระวางโทษขั้นต่ำจึงทำให้ศาลสามารถพิจารณากำหนดโทษตามความร้ายแรงแห่งกรณีได้ การที่มาตรา 391 ของไทยถูกกำหนดไว้ในภาคลหุโทษและไม่มีการกำหนดบทฉกรรจ์ไว้เนื่องจากในอดีตต้องการแยกความผิดในชั้นลหุโทษกับในชั้นความผิดทั่วไปอย่างเด็ดขาด ทำให้การใช้กำลังทำร้ายในบางกรณีที่แม้จะมีข้อตำหนิเชิงศีลธรรมจากสังคมมาก หรือเพิ่มความเสี่ยงที่จะเป็นอันตรายมากขึ้น สมควรเป็นอาชญากรรมโดยแท้ เช่น ใช้กำลังทำร้ายบุพการีกลายเป็นความผิดลหุโทษ ซึ่งเป็นเรื่องของกฎระเบียบไปแทน

ปัญหาดังกล่าวอาจแก้ไขโดยการย้ายมาตรา 391 มาไว้ในหมวดเดียวกับหมวด 295 คือหมวดความปลอดภัยของร่างกายเช่นเดียวกับสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เนื่องจากประเทศไทยมิได้มีการกำหนดเหตุฉกรรจ์ สำหรับความผิดลหุโทษไว้ดังเช่นสาธารณรัฐฝรั่งเศส จากนั้นจึงทำการปรับปรุงมาตรการบังคับทางอาญาต่อความผิดดังกล่าวให้มีความใกล้เคียงกับมาตรา 295 เพื่อไม่ให้มีความแตกต่างกันมาก และเป็นทางเลือกให้ศาลสามารถใช้โทษจำคุกได้ในกรณีจำเป็นในเวลาที่เหมาะสม

อีกกรณีหนึ่ง คือความผิดฐานประมาท เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจตามมาตรา 390 ของไทยเทียบได้กับมาตรา R 622-1 ของสาธารณรัฐฝรั่งเศสอันเป็นความผิดลหุโทษชั้น 2 แต่อย่างไรก็ตาม สาธารณรัฐฝรั่งเศส มีการแบ่งระดับของความประมาทออกเป็น ประมาทธรรมดาและประมาทโดยจงใจ ดังนั้นหากเป็นการประมาทโดยจงใจเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจจะเป็นมาตรา R 625-3 ซึ่งเป็นความผิดลหุโทษชั้นที่ 2 และถ้าการประมาทโดยจงใจดังกล่าวน่าจะก่ออันตรายสาหัสแก่ผู้อื่นจะ เข้ามาตรา 223-1 อันเป็นความผิดชั้นมัชฌิมโทษ ส่วนสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้กำหนดความผิดโทษสำหรับความผิดฐานก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายโดยประมาทไว้ใน มาตรา 229 โดยระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับ (German Criminal Code, Section 229)

เห็นได้ว่าจากการที่ประเทศไทยไม่ได้แบ่งระดับความน่าตำหนิเป็นพิเศษในเชิงศีลธรรมของตัวผู้กระทำความผิด ในกรณีประมาทออกเป็นประมาทธรรมดากับประมาทโดยจงใจดังเช่นสาธารณรัฐฝรั่งเศส และมิได้กำหนดความผิดฐานนี้ไว้ในภาคทั่วไปดังเช่นสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี จึงทำให้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดฐานดังกล่าวโดยมีความประมาทมากของไทย ต้องตกอยู่ภายใต้ระบบของลหุโทษซึ่งมิได้มีวัตถุประสงค์ในการปรับพฤติกรรมของคนอย่างแท้จริง จึงอาจไม่สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญาในแง่ของการป้องกันทั่วไปและป้องกันพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพดังเช่น 2 ประเทศที่ได้ยกตัวอย่างมา ซึ่งสามารถแก้ไขได้โดยการย้ายความผิดมาตรานี้ไปไว้ในภาค 2 และระวางโทษใหม่ให้เหมาะสม เพื่อให้เป็นฐานของความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส เพื่อให้ให้ศาลสามารถใช้โทษจำคุกได้ในกรณีที่จำเป็น เช่นเห็นว่าผู้กระทำมีความประมาทมาก เป็นต้น

ปัญหาในเชิงนิติบัญญัติที่ได้กล่าวมานี้ เกิดจากความละเอียดของการกำหนดความผิดอาญาไทยที่มีความละเอียดน้อยกว่าสาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งหากทำการยกเลิกลหุโทษออกไปเสียแล้วนำความผิดบางฐานไปกำหนดไว้ในภาคความผิด เช่นเดียวกับสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันโดยมิได้กำหนดโทษขั้นต่ำไว้เพื่อให้ศาลเป็นผู้กำหนดตามความร้ายแรงแห่งกรณีๆ ไปจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ได้

มิติด้านวิธีพิจารณา นอกจากเหตุผลในเชิงนิติบัญญัติดังที่กล่าวมาแล้วอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ประเทศสยามในขณะนั้นไม่ทำการแบ่งความผิดออกเป็น 3 ลำดับ เนื่องจากการแบ่งความผิดออกเป็นอุกฤษฏ์โทษ (crimes), มัชฌิมโทษ (délits) และลหุโทษ (contraventions) มีส่วนสัมพันธ์กับองค์กรด้านศาล คือศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีความผิดอุกฤษฏ์โทษได้แก่ cour d' Assises ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีความผิดมัชฌิมโทษ ได้แก่ tribunal correctionnel ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีความผิดลหุโทษ ได้แก่ Tribunal de police (Georges Padoux, 2003, Translated by Surasak Likasitwatanakul, p 53) แต่องค์กรด้านศาลยุติธรรมของไทยในขณะนั้นยังไม่พร้อมจะรับการแบ่งลำดับโทษออกเป็น 3 ประการดังกล่าว เนื่องจากในขณะนั้นประเทศไทยมีศาลยุติธรรมชั้นต้น ซึ่งมีอำนาจทำการเกี่ยวกับคดีอาญาเพียง 2 ศาลเท่านั้น คือศาลอาญาที่มีเขตอำนาจในกรุงเทพฯ กับศาลที่มีเขตอำนาจในหัวเมือง อีกทั้งประเทศสยามยังไม่พร้อมที่จะจัดให้มีการพิจารณาคดีโดยลูกขุน (L'institution du jury) ซึ่งจะเป็นผู้พิจารณาคดีในความผิดอุกฤษฏ์โทษได้ (Georges Padoux, 2003, Translated by Surasak Likasitwatanakul, p 54)

ในยุคสมัยปัจจุบันประเทศไทยยังคงมีศาลยุติธรรมอันเป็นศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญา 2 ระดับเช่นเดิม คือศาลแขวงและศาลจังหวัด ในขณะที่สาธารณรัฐฝรั่งเศส ยังคงมีศาลยุติธรรม ที่เป็นศาลชั้นต้น 3 ศาล ดังเช่นในอดีต ด้วยเหตุผลดังกล่าวหากทำปรับปรุงแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความผิดอาญาดังเช่นสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี โดยทำการยกเลิกความผิดที่มิใช่อาชญากรรมโดยแท้ออกจากการเป็นความผิดอาญา แล้วนำไปกำหนดเป็นความผิดในทางปกครอง จะทำให้สามารถลดขั้นตอนการดำเนินคดีทางศาลต่อความผิดเชิงระเบียบที่มิได้เป็นอาชญากรรมโดยแท้ลงได้มาก เนื่องจากจะตัดกรณีที่เจ้าหน้าที่ไม่ยอมเปรียบเทียบออกไปเพราะถือเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารในการตัดสินความผิดเหล่านี้ และตัดกรณีที่ผู้เสียหายไม่ยอมให้เปรียบเทียบลงไป เพราะโดยลักษณะแล้วความผิดที่เชิงระเบียบนั้น มีลักษณะของการกระทำที่กระทบต่อระเบียบสาธารณะจึงอาจมีผู้เสียหายหลายคน เช่นความผิดฐานเจตนาไล่ต้อนหรือทำให้สัตว์เข้าไปในสถานที่เพาะปลูกตามมาตรา 395 จึงสมควรดำเนินการพิจารณาโดยถือเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารทั้งหมด เว้นแต่กรณีผู้ต้องหาจะไม่ยอมรับการดำเนินคดีของฝ่ายบริหาร โดยเลือกอุทธรณ์ให้คดีเข้าสู่กระบวนการทางศาล หรือกรณีการกระทำดังกล่าวเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาเท่านั้น คดีจึงจะขึ้นสู่ศาลยุติธรรม ซึ่งการกำหนดให้เป็นความผิดทางปกครองดังที่ได้กล่าวมาจะทำให้สอดคล้องกับระบบกระบวนการยุติธรรมของไทยในปัจจุบันซึ่งมีศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญา 2 ศาลดังที่ได้กล่าวมาแล้วและจะเป็นการลดจำนวนคดีอาญาซึ่งเป็นความผิดเล็กน้อยที่จะขึ้นสู่ศาลอีกประการหนึ่งด้วย

มิติด้านมาตรการบังคับ ก่อนหน้าที่สาธารณรัฐฝรั่งเศส จะยกเลิกโทษจำคุกต่อลหุโทษไปในค.ศ. 1994 นั้น ใน ค.ศ. 1959 ได้ทำการปรับปรุงโทษลหุโทษเพิ่มขึ้นเป็น 5 ชั้น และในชั้นที่ 5 มีการกำหนดโทษเสริม โทษข้างเคียง หลักการกระทำความผิดซ้ำ เพื่อควบคุมลหุโทษในหลายๆ แง่มุม โดยใช้ “กฎที่เหมาะสมกับความผิด” (the rules applicable to offenses) (Courtin, C., 2001, Contravention. p 6) เพื่อเสริมโทษหลัก (Courtin, C., 2001, Contravention. p 11) รวมทั้งป้องกันความเสียหายที่อาจมีขึ้นในอนาคต และ ใช้เป็นโทษทางเลือกกรณีศาลเห็นว่าจำเลยไม่ควรได้รับโทษอาญาหลัก (Narong Jaiharn et al, 2011, p 17) ส่วนประมวลกฎหมายอาญาของไทยไม่ได้กำหนด โทษเสริมและโทษแทนที่สำหรับความผิดในชั้นใดชั้นหนึ่งโดยเฉพาะแต่กำหนดรวมไว้ ในหมวดของวิธีการเพื่อความปลอดภัย (Thai Criminal Code, Section 39) และการรอลงอาญาโดยมีเงื่อนไขคุมประพฤติ (Thai Criminal Code, Section 56) ซึ่งอาจจะมีข้อดีตรงที่

มาตรการดังกล่าวของไทยกำหนดไว้กว้างกว่าของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ดังนั้นจึงเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลยพินิจในการกำหนดโทษต่อความผิด ได้มากกว่า เช่นในกรณีจำเป็นศาลอาจจำคุกในเวลาอันสมควรก็ได้หรือ ถ้าเห็นว่าไม่ควรรับโทษจำคุก อาจใช้มาตรการดังกล่าวแทนการจำคุกได้ ซึ่งในกรณีนี้จำเป็นต้องยกระดับความผิดบางฐานไปไว้ในภาค 2 เนื่องจากความผิดเหล่านี้ในบางกรณีผู้กระทำสมควรถูกปรับพฤติกรรมด้วยโทษจำคุกจะทำให้ศาลสามารถกำหนดโทษจำคุกในเวลาที่สมควรได้ โดยเป็นการหลีกเลี่ยงโทษจำคุกระยะสั้นซึ่งขัดต่อหลักการบังคับโทษจำคุก

มิติด้านการกระทำความผิดซ้ำ กรณีมาตรการเพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดซ้ำของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ถูกใช้เฉพาะกับความผิดลหุโทษชั้น 5 ที่มีความรุนแรงที่สุดนั้นต่างกับความผิดลหุโทษ 4 ชั้นแรกและใกล้เคียงกับระบบของ มัชฌิมโทษมาก ทำให้อาจเรียกลหุโทษชั้นที่ 5 นี้ ว่า “ลหุโทษ-มัชฌิมโทษ” (contraventions-délits) สังเกตได้ว่าความผิดลหุโทษในชั้นนี้ ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นอาชญากรรมโดยแท้ เช่น มาตรา R 625-1 เป็นต้น สำหรับประเทศไทยเรากำหนดมาตรการเพิ่มโทษกรณีทำความผิดซ้ำไว้ใน 2 กรณี คือมาตรา 92 คือการเพิ่มโทษกรณีความผิดทั่วไป และในมาตรา 93 คือการเพิ่มโทษกรณีความผิดเฉพาะทาง ซึ่ง 2 มาตรานี้ไม่ถูกนำมาใช้กับความผิดลหุโทษตามมาตรา 94 เนื่องจากมองว่าลหุโทษเป็นเรื่องเล็กน้อยต้องการให้ยุติลงได้ในชั้นเจ้าหน้าที่ ซึ่งหากจะนำมาตรการเพิ่มโทษกรณีทำผิดซ้ำมาใช้ทำให้ความผิดดังกล่าวจะต้องถูกพิจารณาโดยศาลและผู้กระทำถูกบันทึกประวัติอาชญากรรม ทำให้ความผิดลหุโทษในบางฐานที่มีความรุนแรงของไทยขาด มาตรการเพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งถ้าหากทำการยกระดับความผิดที่มีความรุนแรงไปไว้ในภาค 2 จะทำให้ความผิดเหล่านี้อยู่ภายใต้หลักการเพิ่มโทษกรณีทำผิดซ้ำดังกล่าว เช่นเดียวกับความผิดอื่นๆ ในภาคทั่วไป

สรุปผลการวิจัย

แนวทางการปรับปรุงความผิดลหุโทษ ในภาค 3 ประมวลกฎหมายอาญาไทย ได้แก่

1. ยกระดับความผิดบางฐานให้เป็นความผิดอาญา ความผิดลหุโทษที่ยกระดับให้เป็นความผิดอาญาและระวางโทษใหม่ ได้แก่

1.1 มาตรา 397 วรรค 2, 3 บัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 11 หมวด 1,

1.2 มาตรา 390, 391, 392, และ 398, บัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 10 หมวด 2,

1.3 มาตรา 393 บัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 11 หมวด 3,

1.4 มาตรา 384 บัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 5,

1.5 มาตรา 371, 374, 376, 379 และ 389 เฉพาะการทำให้ของแข็งตกโดยเจตนา บัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 6,

1.6 มาตรา 388 บัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 9

1.7 มาตรา 369 บัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 2 หมวด 1

2. ลดระดับความผิดบางฐานให้เป็นความผิดทางบริหาร

ความผิดลหุโทษที่ลดทอนมาตรการ ได้แก่ มาตรา 367, 368, 370, 372, 375, 378, 380, 385, 386, 387, 389 เฉพาะการกระทำที่เป็นการแกล้งทำให้ของโสโครกเป็นที่เดือดร้อนรำคาญ, มาตรา 396, 383 394, 397 วรรค 1, 377 และ 373

3. ยกเลิกความผิดบางฐานที่มีบทบัญญัติอื่นที่เหมาะสมอยู่แล้ว

ความผิดลหุโทษที่ยกเลิกเนื่องจากมีบทบัญญัติอื่นอยู่แล้ว ได้แก่ มาตรา 381, 382, 389 ในส่วนที่เกี่ยวกับการทำให้ทำให้ของโสโครกเปรอะเปื้อนหรือน่าจะเปรอะเปื้อนตัวบุคคลหรือทรัพย์ และ 395

เมื่อแยกจัดการความผิดลหุโทษในภาค 3 ประมวลกฎหมายอาญาไทย ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ทำให้สามารถยกเลิกความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญาออกไปได้ และนำไปสู่การกำหนดความผิดอาญาที่สามารถป้องปรามการกระทำที่ไม่เหมาะสมในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความเป็นระเบียบให้กับสังคมได้อย่างเหมาะสม

รายการอ้างอิง

Code pénal de 1810.

Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560.

Courtin, C. (2001). Contravention. Retrieved May 25, 2016, from http://s3.e-monsite.com/2010/10/19/90943807cgv-pdf.pdf.

Georges Padoux, legal adviser to the Siam Government, on the drafting of the Criminal Law, Ratanakosin Era 127 / Translated by Surasak Likasitwatanakul. Bangkok: Winyuchon, 2003.

German Criminal Code.

Narong Jaiharn et al (2006). Study the feasibility of determining the penalty class and the implementation of the penal code. Bangkok: Thammasat University Research and Consultancy Institute.

Narong Jaiharn et al (2011). Classification of Crime. Bangkok: Office of the Judiciary, Thailand.

Roxin, C. (2006). Strafrecht:AllgemeinerTeil. Band I: Grundlagen. Der Aufbau der Verbrechenslehre. (4thed.). München: Verlag C.H. Beck.

Thai Criminal Code.

Jitti Tingsaphat (2010). Criminal Law Division 2, Part 2 and Part 3. (7th edition). Bangkok: The Institute of Legal Education Thai Bar Association. Thailand.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การศึกษาความเหลื่อมล้ำของการเปลี่ยนผ่านวิทยุดิจิทัลในประเทศไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลกนิษฐ์ ทองเงา
คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, e-mail: kullkanit_t@rmutt.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อวิทยุกระจายเสียงถึงความเหลื่อมล้ำที่จะเกิดขึ้นเมื่อเกิดการเปลี่ยนผ่านวิทยุดิจิทัลในประเทศไทย ประกอบด้วย ด้านการบริหารธุรกิจ ผู้บริโภค กระบวนการผลิต และการออกอากาศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในด้านสื่อวิทยุกระจายเสียง โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 60 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการด้านสื่อวิทยุกระจายเสียง จำนวน 30 คน และผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง จำนวน 30 คน ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับความเหลื่อมล้ำเมื่อเกิดการเปลี่ยนผ่านวิทยุดิจิทัลในประเทศไทยทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับด้านของการบริหารธุรกิจเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านผู้บริโภค ด้านการออกอากาศ และลำดับสุดท้ายคือ ด้านของกระบวนการผลิต และจากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ว่า วิทยุดิจิทัล เป็นเรื่องใหม่ในประเทศไทยจึงอาจยังไม่มีความพร้อมเข้าสู่การเป็นวิทยุดิจิทัลในขณะนี้ ซึ่งการเปลี่ยนผ่านเป็นดิจิทัลนับว่าเป็นการเข้าสู่ความเป็นสากล แต่ควรมีการช่วยเหลือให้กับผู้ประกอบการวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะสถานีที่มีทุนน้อยให้ได้รับการเตรียมตัวอย่างทั่วถึงและครอบคลุมทั้งประเทศ

คำสำคัญ: ความเหลื่อมล้ำ, วิทยุดิจิทัล

Received: March 3, 2018, Accepted March 16, 2018

Overlapping Study in the Transitional Period of Digital Radioin Thailand

Asst. Prof. Dr Kullkanit Thongngao
Faculty of Mass Communication Technology, Rajamangala University of Technology Thanyaburi,
email: kullkanit_t@rmutt.ac.th

Abstract

The purpose of this study was to investigate the opinions of radio broadcasting media experts toward the overlapping of transitional period to digital

radio in Thailand on the aspects of business administration, consumers, production processes, and broadcasting. The 60 samples used in this study were the experts pertaining to the radio broadcasting media selected by a purposive sampling method. There were 30 academic experts in radio broadcasting and 30 experts in radio program productions. Data were analyzed by using mean and standard deviation. The results found that the experts agreed with the overlapping of transitional period to digital in Thailand on the four aspects at a “much” level. The first priority that the experts paid attention was on the aspect of business administration followed by the aspects of consumers, broadcasting, and production processes respectively. According to the opinions of expert interviews summarized that digital radio was a new matter in Thailand. It might not ready for digital radio at this moment. The digital transition was counted as an international enter. However, it should have helping matters for the radio broadcasting enterprises in order to have readiness, especially for all the small enterprises thought out the country.

Keywords: Overlapping, Digital Radio

คำขอบคุณ งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

บทนำ

ในยุคเริ่มแรกของการกระจายเสียงวิทยุใช้การรับ-ส่งสัญญาณระบบอนาล็อก ที่รู้จักและคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี คือ วิทยุเอเอ็ม วิทยุเอฟเอ็ม และวิทยุคลื่นสั้น แต่การส่งสัญญาณวิทยุอนาล็อกใช้ความกว้างแถบคลื่น (Band Width) มาก เมื่อมีความต้องการใช้คลื่นความถี่มากขึ้นหรือมีการก่อตั้งสถานีวิทยุมากขึ้น ก็ก่อให้เกิดปัญหาคลื่นรบกวนกันระหว่างสถานีวิทยุ ทำให้ในช่วงทศวรรษ 2520 ได้มีการพัฒนาการรับส่งสัญญาณวิทยุและโทรทัศน์ระบบดิจิทัล ซึ่งใช้ความกว้างแถบคลื่นน้อยกว่า และมีการบีบอัดสัญญาณ ทำให้การรับสัญญาณมีความคมชัดมากขึ้น และสถานีวิทยุสามารถส่งข้อมูลอื่นๆ พร้อมสัญญาณเสียงไปยังผู้ฟังได้ และในทศวรรษต่อมาก็ได้มีการเริ่มทดลองกระจายเสียงวิทยุระบบดิจิทัล ปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกได้มีการกระจายเสียงวิทยุระบบดิจิทัลคู่ขนานไปกับการกระจายเสียงวิทยุระบบอนาล็อก โดยการส่งสัญญาณดิจิทัลสามารถส่งข้อมูลไปยังเครื่องรับวิทยุ เช่น ชื่อสถานี ความถี่ ชื่อรายการ ชื่อเพลง และชื่อนักร้อง เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถ

ประยุกต์ใช้ในรูปแบบอื่นได้อีก เช่น การส่งสัญญาณเตือนภัยพิบัติ โดยระบบเตือนภัยจะทำการควบคุมด้วยการตัดรายการวิทยุเข้าสู่รายการเตือนภัย เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ขึ้น โดย กสทช.ได้วางแนวทางการเปลี่ยนผ่านสู่การกระจายเสียงวิทยุดิจิทัลของประเทศไทยไว้ในแผนแม่บทกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2555 – 2559) ซึ่งกำหนดให้มีการเริ่มเปลี่ยนผ่านเข้าสู่การรับส่งสัญญาณวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภายใน 4 ปี และกำหนดให้มีนโยบายและจัดทำแผนการเปลี่ยนระบบการรับส่งสัญญาณวิทยุโทรทัศน์เป็นระบบดิจิทัลภายใน 1 ปี ตามตัวชี้วัดของแผนแม่บทฯ นอกจากนี้ รายงานการประเมินผลกระทบการเปลี่ยนระบบการรับส่งสัญญาณวิทยุโทรทัศน์เป็นระบบดิจิทัล (พ.ศ. 2555) ของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เสนอว่าจะมีการปรับเปลี่ยน “โครงสร้าง” ของกิจการโทรทัศน์ ที่คาดหวังให้มีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรมและออกแบบให้การเปลี่ยนผ่านนี้ส่งผลกระทบต่อผู้รับบริการให้น้อยที่สุด (คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์, www.nbtc.go.th)

อย่างไรก็ตาม การประเมินผลนี้ยังขาดมุมมองด้าน “ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล” (Digital Divide) ที่จำเป็นต้องนำตัวแปรด้านเพศสภาพ ฐานะทางเศรษฐกิจ ชาติพันธุ์ อายุ และระดับการศึกษา มาร่วมประเมินด้วย ดังนั้น การวางนโยบายและจัดทำแผนที่มีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับคนทุกกลุ่มในสังคมจึงไม่บรรลุผล เนื่องจากกลุ่มต่างๆ ที่แยกย่อยไปตามตัวแปรดังกล่าวข้างต้นได้รับผลกระทบในการเปลี่ยนผ่านนี้แตกต่างกัน เพราะว่ามีความสามารถในการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีนี้แตกต่างกัน และที่สำคัญก็คือการให้คุณค่าต่อเทคโนโลยีนี้แตกต่างกัน (สาโรจน์ แววมณี,2013)

จากปัญหาดังกล่าว จึงเป็นที่มาของการศึกษาความเหลื่อมล้ำของการเปลี่ยนผ่านวิทยุดิจิทัลในประเทศไทยในด้านกระบวนการผลิตและออกอากาศวิทยุกระจายเสียงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับวิทยุดิจิทัลในอนาคตของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อวิทยุกระจายเสียงถึงความเหลื่อมล้ำที่จะเกิดขึ้นเมื่อเกิดการเปลี่ยนผ่านวิทยุดิจิทัลในประเทศไทย ประกอบด้วย ด้านการบริหารธุรกิจ ผู้บริโภค กระบวนการผลิต และการออกอากาศ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านสื่อวิทยุกระจายเสียง โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 60 คน ได้แก่

นักวิชาการด้านสื่อวิทยุกระจายเสียง จำนวน 30 คน

ผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามประกอบด้วยคำถามเลือกตอบ แบบประเมินค่า และแบบปลายเปิด โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นความเหลื่อมล้ำของการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบวิทยุดิจิทัลในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการผลิตรายการวิทยุ และการออกอากาศวิทยุกระจายเสียง มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด โดยการใช้ประเมินค่า 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้โดย

3.1 แจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองพร้อมกับผู้ช่วยนักวิจัย จำนวน 60 คน

3.2 เก็บรวบรวมแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับการนำไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บแบบสอบถามพร้อมตรวจสอบความสมบูรณ์เรียบร้อยแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อความเหลื่อมล้ำการเปลี่ยนผ่านวิทยุดิจิทัลในประเทศไทย ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ การบริหารธุรกิจ ผู้บริโภค กระบวนการผลิต และการออกอากาศ โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ระดับคะแนนเฉลี่ยในส่วนของความคิดเห็น ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์กำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ยไว้ เพื่อการแปลความหมาย ดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 103)

4.50-5.00 คือ มีความเห็นด้วยอย่างยิ่งหรือมีผลกระทบระดับสูงมาก

3.50-4.49 คือ มีความเห็นด้วยหรือมีผลกระทบระดับมาก

2.50-3.49 คือ มีความไม่แน่ใจหรือมีผลกระทบระดับปานกลาง

1.50-2.49 คือ มีความไม่เห็นด้วยหรือมีผลกระทบระดับน้อย

1.00-1.49 คือ มีความไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งหรือมีผลกระทบระดับน้อยมาก

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องในด้านสื่อวิทยุกระจายเสียงโดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 60 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนเท่ากัน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 39 - 45 ปี จำนวน 14 คน รองลงมามีอายุ 46 - 52 ปี จำนวน 12 คน วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 28 คน รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท จำนวน 19 คน ประกอบอาชีพในหน่วยงานรัฐบาล จำนวน 23 คน รองลงมา คือ ประกอบกิจการส่วนตัว จำนวน 19 คน และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 25 คน

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประเด็นของความเหลื่อมล้ำการเปลี่ยนผ่านวิทยุดิจิทัลในประเทศไทย

ในภาพรวมผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อประเด็นของความเหลื่อมล้ำการเปลี่ยนผ่านวิทยุดิจิทัลในประเทศไทย อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X}$ = 3.72 , S.D. = 1.11) เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละด้านแล้ว พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในด้านของการบริหารธุรกิจมากที่สุด ($\bar{X}$ = 3.99 , S.D. = 0.90) รองลงมาคือ ด้านผู้บริโภค อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X}$ = 3.93 , S.D. = 0.79) และน้อยที่สุดคือ ด้านของกระบวนการผลิต อยู่ในระดับไม่แน่ใจ ($\bar{X}$ = 3.43 , S.D. = 1.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อประเด็นของความเหลื่อมล้ำการเปลี่ยนผ่านวิทยุดิจิทัลในประเทศไทย อยู่ในระดับเห็นด้วยสูงที่สุดคือ อุตสาหกรรมเทคโนโลยีและอิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มเติบโตมากยิ่งขึ้น ($\bar{X}$ = 4.35 , S.D. = 0.61) รองลงมาคือ ผู้บริโภคสามารถเลือกรับฟังรายการจากสถานีวิทยุต่างๆ ได้หลากหลาย อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X}$ = 4.33 , S.D. = 0.60) และ ผู้บริโภคส่วนใหญ่ในประเทศยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุดิจิทัล อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X}$ = 4.33 , S.D. = 0.72) และความคิดเห็นที่ไม่แน่ใจที่สุดคือ ขั้นตอนกระบวนการผลิตรายการมีความสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ($\bar{X}$ = 3.21 , S.D. = 1.30)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลวิจัยเรื่อง การศึกษาความเหลื่อมล้ำของการเปลี่ยนผ่านวิทยุดิจิทัลในประเทศไทย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และมีความเกี่ยวข้องในด้านสื่อ

วิทยุกระจายเสียงจำนวนทั้งสิ้น 60 คน แบ่งเป็น นักวิชาการด้านสื่อวิทยุกระจายเสียง จำนวน 30 คน และผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง จำนวน 30 คน

จากผลการศึกษาพบว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นต่อประเด็นของความเหลื่อมล้ำการเปลี่ยนผ่านวิทยุดิจิทัลในประเทศไทยด้านของการบริหารธุรกิจมากที่สุดโดยต่างเห็นด้วยกับข้อคำถามที่ว่าอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและอิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มเติบโตมากยิ่งขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.35 , S.D. = 0.61) สอดคล้องกับการศึกษาของ กุลกนิษฐ์ ทองเงา (2556 : 67) ที่พบว่าปัจจุบันวิทยุกระจายสียงระบบ Digital เป็นที่แพร่หลายทั้งใน ยุโรป อเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลี และนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) เป็นต้นไป สหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (International Telecommunication Union หรือ ITU) ได้ประกาศให้ประเทศสมาชิกทุกประเทศ ส่งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ระบบ Digital ดังนั้นทุกประเทศจึงต้องเตรียมรองรับคำประกาศดังกล่าว รวมทั้งประเทศไทยซึ่งเป็นสมาชิกของ ITU และยังสอดคล้องกับบทความวิชาการของอิสรีย์ ประดิษฐ์ธีระ (2555) ได้ศึกษา ความเหลื่อมล้ำของระบบโทรทัศน์ดิจิทัลในประเทศไทยกับการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบโทรทัศน์ดิจิทัลของประชาคมอาเซียน พบว่า ผลกระทบต่อบริบทเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันอย่างเสรีของสถานีโทรทัศน์ผู้ประกอบการด้านการผลิตรายการก่อให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีการบริการรูปแบบใหม่ๆ เป็นผลให้เกิดอุตสาหกรรมการผลิตเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่จะกลายเป็นการประกอบการอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในอนาคตต่อไป

ความคิดเห็นต่อความเหลื่อมล้ำด้านผู้บริโภคเป็นอันดับสอง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นทั้งแง่บวกและแง่ลบ โดยเห็นว่าสามารถเลือกรับฟังรายการจากสถานีวิทยุต่างๆ ได้หลากหลาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33 , S.D. = 0.60) และผู้บริโภคส่วนใหญ่ในประเทศยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33 , S.D. = 0.72) สอดคล้องบทความวิชาการของสาโรจน์ แววมณี (2556) ได้ศึกษาและเรียบเรียงเรื่อง การเปลี่ยนผ่านสู่การกระจายเสียงวิทยุระบบดิจิทัลของประเทศไทย พบว่า ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับ คือ ความเหลื่อมล้ำระดับแรก หมายถึง ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี และความเหลื่อมล้ำระดับที่สอง หมายถึง ความเหลื่อมล้ำด้านปริมาณและความเข้มข้นของการใช้เทคโนโลยี (Ana Gargallo-Castel, Luisa Esteban-Salvador, Javier Pe'rez-Sanz; 2010: 2-3) สำหรับประเทศไทย ผู้ให้บริการและผู้รับบริการกิจการกระจายเสียง ทั้งวิทยุและโทรทัศน์ ที่เป็นการบริการชุมชน มีความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลทั้งสองระดับ มากกว่าผู้ให้บริการและผู้รับบริการกิจการกระจายเสียงที่เป็นการบริการสาธารณะและธุรกิจ เนื่องจากส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจด้อยกว่าและส่วนใหญ่ก็อาศัยอยู่ในเขตชนบท ทำให้โอกาสในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีนี้น้อยกว่าคนกลุ่มอื่นในสังคม

ความคิดเห็นต่อความเหลื่อมล้ำด้านการออกอากาศเป็นอันดับสาม โดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับประเด็นที่ต้องใช้เวลาในการเตรียมตัวเพื่อศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานอุปกรณ์เทคโนโลยีใหม่ๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33 , S.D. = 0.72) สืบเนื่องจากการวางแผนสำหรับการให้บริการ

วิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัล ในงานสัมมนา Talking Turkey Digital conference ณ Beykent University, Taksim Campus เมืองอิสตันบูล ประเทศตุรกี (2558) โดยประเทศไทยเตรียมแผนการเปลี่ยนผ่านวิทยุกระจายเสียงไปสู่ระบบดิจิทัล แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรก: สำนักงาน กสทช. ร่วมกับบริษัทแอลเอส เทลคอม จำกัด (LStelcom) ได้ดำเนินการศึกษาในช่วงปี 2013-2015 และได้จัดทำแผนความถี่วิทยุสำหรับกิจการวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ระบบ เอ.เอ็ม. และระบบดิจิทัล ซึ่งแผนที่ได้จัดทำขึ้นสามารถนำมาใช้ประกอบการปรับปรุงแผนความถี่วิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. และระบบ เอ.เอ็ม. ที่มีใช้ในปัจจุบันและใช้เป็นหลักการเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการจัดทำแผนความถี่วิทยุสำหรับกิจการวิทยุกระจายเสียงระบบดิจิทัล โดยผลการศึกษาเห็นว่าควรเลือกมาตรฐาน DAB+ mode

ระยะที่สอง: แผนการให้ผู้เชี่ยวชาญจากสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) ทำการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของผลกระทบทางเทคนิคและวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของการดำเนินการในส่วนของ Digital Radio เพื่อเป็นการยืนยันผลการศึกษาของบริษัทแอลเอส เทลคอม จำกัด (ที่จัดทำในช่วงแรก) เพื่อให้สามารถดำเนินการให้มีสัญญาณครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ 95 ของจำนวนประชากร โดยช่วงของการทดลองทดสอบ (Trial period) ยังไม่ได้กำหนดระยะเวลาเป็นที่ชัดเจน แต่นโยบายจะให้เป็นการพิจารณาใบอนุญาตผู้ที่ขอเข้าร่วมการทดลองทดสอบคราวละ 2 ปีจนกว่าตลาดจะมีความพร้อม

ทั้งนี้ จากการศึกษาของ LS telcom เห็นว่า ประเทศไทยควรมีพื้นที่ครอบคลุมสัญญาณในพื้นที่ที่เป็นชุมชนเมือง บริเวณจังหวัดใหญ่ และครอบคลุมพื้นที่บริเวณท้องถนน (Highway) เพราะค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินการในส่วนของวิทยุจะสูงกว่าการดำเนินการในส่วนของโทรทัศน์มากโดยเปรียบเทียบได้จากการดำเนินการของโทรทัศน์ในระบบดิจิตอลที่สามารถมีพื้นที่ครอบคลุมสัญญาณร้อยละ 50 จาก 39 เสา แต่หากเป็นกรณีของวิทยุกระจายเสียงถ้าต้องการพื้นที่ครอบคลุมสัญญาณร้อยละ 50 ผลการศึกษาเห็นว่าจำเป็นต้องติดตั้งเสาจำนวนประมาณ 240 เสา ดังนั้นผู้ประกอบการหรือผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องศึกษาและเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

ความคิดเห็นต่อความเหลื่อมล้ำด้านกระบวนการผลิตเป็นอันดับสุดท้าย โดยให้ความเห็นเกี่ยวกับความคมชัดของภาพและเสียงช่วยดึงดูดความสนใจของผู้ฟังเพิ่มมากขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=.63 , S.D. = 1.39) และ ต้องใช้เงินลงทุนในการผลิตรายการเพิ่มมากขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.60 , S.D. = 1.46) กล่าวได้ว่าทั้งสองประเด็นมีความเชื่อมโยงกันโดยการส่งสัญญาณระบบดิจิทัลนั้นมีคุณสมบัติที่ดี คือ ความคมชัดของเสียง ปราศจากการรบกวน และสามารถส่งได้หลายรายการในแถบความถี่เดียวกัน ในการกระจายเสียงวิทยุระบบดิจิทัล สถานีวิทยุต้องปรับเปลี่ยนอุปกรณ์ต่างๆ จากระบบอนาล็อกเป็นระบบดิจิทัล ส่วนด้านเครื่องรับก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนเป็นระบบดิจิทัลด้วยเช่นเดียวกัน (www.hq.prd.go.th) ซึ่งความคมชัดของสัญญาณการออกอากาศที่ดีจะส่งผลต่อความพึงพอใจและอรรถรสในการรับฟังเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามเนื้อหาในการนำเสนอต้องน่าสนใจและมีแนวโน้มในการแข่งขันสูงขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สอดคล้องกับบทสรุปของ

งานวิจัยเรื่อง การคิดสร้างสรรค์รายการวิทยุกระจายเสียงในยุคดิจิทัล:กรณีศึกษา สถานีวิทยุ SEED 97.5 พัชราพร ดีวงษ์ (2557) กล่าวว่า ในโลกยุคดิจิทัลที่ทำให้ผู้ฟังสามารถเข้าถึงเนื้อหาของรายการวิทยุได้มากขึ้น ปัจจุบันผู้ฟังสามารถฟังวิทยุออนไลน์ได้ตลอดเวลาผ่านมือถือยุคใหม่หรือสมาร์ทโฟน (Smart Phone) อีกทั้งในอนาคตอันใกล้รูปแบบของวิทยุดิจิทัลกำลังจะเกิดขึ้นทำให้ผู้ประกอบการด้านวิทยุกระจายเสียงต้องเผชิญหน้ากับคู่แข่งใหม่ๆ ที่มีมากขึ้นทั้งคู่แข่งในสื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อประเภทอื่นๆ ด้วยเช่นกัน นอกจากนั้นผู้ผลิตรายการวิทยุควรตระหนักและวางแผนการผลิตรายการอย่างรอบคอบภายใต้การสร้างสรรค์เนื้อหารายการวิทยุให้มีความแปลกใหม่แตกต่างจากรายการอื่นที่มีเนื้อหารายการประเภทเดียวกัน มีเนื้อหาที่ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์สามารถเข้าถึงผู้ฟังได้ทุกเพศทุกวัยเข้าใจและควบคุมคุณภาพของเนื้อหารายการโดยไม่คำนึงถึงแต่กำไรแต่ต้องสร้างสมดุลระหว่างกำไรและจรรยาบรรณของสื่อด้วยการผลิตรายการที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อสังคมเพื่อความอยู่รอดทางธุรกิจและตอบสนองความต้องการของผู้ฟังต่อไปในอนาคต

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

โดยสรุปออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารธุรกิจ ด้านผู้บริโภค ด้านกระบวนการผลิต และด้านการออกอากาศ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านบริหารธุรกิจ ควรมีการส่งเสริมให้ความรู้เรื่องวิทยุดิจิทัลให้ประชาชนได้ทราบมากขึ้น เนื่องจากผู้ที่เปิดรับฟังวิทยุกระจายเสียงส่วนใหญ่จะอยู่ตามชุมชนท้องถิ่น ส่วนเรื่องของการบริหารธุรกิจควรแยกความชัดเจนของการลงทุนในธุรกิจวิทยุกระจายเสียงให้มีความชัดเจนทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นไม่ควรให้มีการประมูล หรือแบ่งระดับการประมูล เพราะจะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการในระดับภูมิภาคมีต้นทุนในการดำเนินการต่ำไม่สมดุลกับรายรับที่จะเข้ามา

นอกจากนี้ควรส่งเสริมด้านเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน จึงจะทำให้การบริหารสื่ออิเล็กทรอนิกส์พัฒนาได้ อย่างไรก็ตามธุรกิจงานด้านการสื่อสาร เป็นงานที่มีความเสี่ยงและต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมากกว่าจะประสบผลสำเร็จ ดังนั้นจึงควรเน้นย้ำเรื่องของการผูกขาด หากมีการแข่งขันกันแล้ว วิทยุกระจายเสียงที่มีขนาดเล็กก็ไม่สามารถไปแข่งขันได้ เนื่องจากไม่มีเงินทุน

2. ข้อเสนอแนะด้านผู้บริโภค วิทยุดิจิทัลนับเป็นเรื่องใหม่สำหรับประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้ทำสื่อวิทยุกระจายเสียง หรืออยู่ในกลุ่มผู้ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงต้องพยายามทำให้ผู้บริโภคได้ทราบข้อเท็จจริงและประโยชน์จากสื่อวิทยุดิจิทัลต้องมีการประชาสัมพันธ์และอภิปรายให้กับผู้บริโภคได้เข้าใจ โดยเฉพาะกลุ่มผู้บริโภคที่เป็นชนชั้นแรงงาน และบางภาคส่วนที่ยังไม่ทราบและไม่สนใจ ประกอบกับผู้บริโภคมีความหลากหลายกลุ่ม ต่างเพศ ต่างวัย ซึ่งจะต้องทำการศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมและใช้วิธีการที่หลากหลายในการเข้าถึงกลุ่มคนเหล่านั้น

นอกจากทำความเข้าใจกับกลุ่มผู้บริโภคแล้วต้องสร้างความเข้าใจกับกลุ่มผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงด้วยเพราะยังมีความไม่เข้าใจเกี่ยวกับวิทยุดิจิทัลอยู่มากทั้งนี้อาจส่งผลต่อการ

เตรียมการในอนาคต และปัจจุบันการรับฟังของกลุ่มลูกค้าก็เริ่มลดลงเนื่องจากมีสื่ออื่นๆ เข้ามาแข่งขันมากขึ้น เช่น ทีวีดิจิทัล, Social Media เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการผลิต เมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีเกิดขึ้นทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งที่ทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดี คือ มีความเสถียรเชื่อถือได้ ทำให้มีความชัดเจนดีขึ้นและมีความรวดเร็วในกระบวนการผลิต สามารถทำงานได้ทุกที่ ทุกเวลาทันต่อเหตุการณ์ ส่วนข้อเสีย อาจจะทำให้คนลืมความรู้สึกและบรรยากาศสมัยเก่า ทำให้คนหรือเด็กลืมวัฒนธรรมโบราณ ทำให้เด็กรู้สิ่งที่ไม่น่ารู้ ทำให้เด็กไม่ทันต่อเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในสมัยใหม่ หรือเปิดรับสื่อมากเกินไปจนขาดการกลั่นกรอง เนื่องจากเทคโนโลยีปัจจุบันสามารถทำให้ใครก็ได้ที่อาจขาดจรรยาบรรณสื่อผลิตสื่อเสียงออกมาเผยแพร่ได้หลายช่องทาง ถ้าขาดการควบคุมที่ดีงานที่ผลิตออกมาก็จะด้อยคุณภาพ

นอกจากนี้ด้านกระบวนการผลิตนั้นต้องมีการเตรียมการต่าง ๆ อย่างมากเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสู่ระบบดิจิทัล ต้องลงทุนเรื่องระบบส่งสัญญาณ ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา การขอสัมปทาน ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มภาระมากขึ้น

4. ข้อเสนอแนะด้านการออกอากาศ การเตรียมการเรื่องวิทยุดิจิทัลต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและควรเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งวางแผนรับมือไว้ด้วย ทั้งนี้ทุกอย่างเป็นเรื่องต้องศึกษาหาข้อมูลคงต้องให้ กสทช. ช่วยจัดงบประมาณฝึกอบรม หรือไม่ก็มีค่าเดินทางช่วยเหลือผู้เข้าฝึกอบรมด้วย

วิทยุดิจิทัล เป็นเรื่องใหม่ในประเทศไทยจึงอาจยังไม่มีความพร้อมเข้าสู่การเป็นวิทยุดิจิทัลในขณะนี้ อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนเป็นดิจิทัลนับว่าเป็นเรื่องที่ดี แต่ควรมีการช่วยเหลือให้กับวิทยุกระจายเสียงระดับท้องถิ่นในการไม่ต้องประมูล เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้คนในระดับท้องถิ่นอยู่ได้โดยไม่ถูกนายทุนครอบครองสื่อทั้งหมด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบรายได้จากการโฆษณาของสถานีวิทยุกระจายเสียงโดยแบ่งเป็นคลื่นในเขตกรุงเทพฯ และคลื่นในระดับภูมิภาค
2. ควรมีการศึกษาวิจัยความพึงพอใจต่อการรับฟังรายการวิทยุในทุกๆ พื้นที่ ทุกๆ จังหวัด
3. ควรมีการศึกษาวิจัยทัศนคติของเนื้อหารายการวิทยุทุกๆ ประเภททั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด
4. ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียเกี่ยวกับรูปแบบการออกอากาศวิทยุกระจายเสียงระบบแอนะล็อค กับระบบดิจิทัล

รายการอ้างอิง

กรมโฆษณาการ. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียง. [ออนไลน์] 2554. [สืบค้นวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2556]. จาก

http://hq.prd.go.th/engineer/download/Genenal/Knowledge%20Technician_Radio.pdf

กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. บทสรุปผู้บริหารข้อพิจารณาของการเปลี่ยนผ่านไปสู่โทรทัศน์ระบบดิจิตอล เล่มที่ 2. (ออนไลน์) 2556 สืบค้นวันที่ 7 มกราคม 2557 จาก http://202.47.224.92/Stick_frequency/News_NBTC/05252012644042_Executive_Summary.pdf

กุลกนิษฐ์ ทองเงา. เทคโนโลยีออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง. กรุงเทพ ฯ : ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น. 2556.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7 สุวีริยาสาส์น กรุงเทพฯ, 2545.

พัชราพร ดีวงษ์. (2557). การคิดสร้างสรรค์รายการวิทยุกระจายเสียงในยุคดิจิทัล:กรณีศึกษา สถานีวิทยุ SEED 97.5. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน. [ออนไลน์] 2555. [สืบค้นวันที่ 15 ตุลาคม 2557]. จาก ww.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/jan_june_14/pdf/aw16.pdf

สาโรจน์ แววมณี. การเปลี่ยนผ่านสู่การกระจายเสียงวิทยุระบบดิจิตอลของประเทศไทย. [ออนไลน์] 2556. [สืบค้นวันที่ 14 พฤษภาคม 2557]. จาก http://thainfcr.org/node/119 Sat, 2013-08-10 22:49 -- editor

อิสรีย์ ประดิษฐ์ธีระ. ความเหลื่อมล้ำของระบบโทรทัศน์ดิจิทัลในประเทศไทยกับการ เปลี่ยนผ่านสู่ระบบโทรทัศน์ดิจิทัลของประชาคมอาเซียน. บทความวิชาการ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2555.

. งานสัมมนา Talking Turkey Digital conference ณ Beykent University, Taksim Campus เมืองอิสตันบูล ประเทศตุรกี. [ออนไลน์] 2558. [สืบค้นวันที่ 2 มิถุนายน 2558]. จาก https://broadcast.nbtc.go.th/data/academic/file/580700000001.pdf

Ana Gargallo-Castel, Luisa Esteban-Salvador, Javier Pe'rez-Sanz (2010). Impact of Gender in Adopting and Using ICTs in Spain, Journal of Technology Management & Innovation V.5 N.3 Santiago Oct. 2010.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

กลยุทธ์การพัฒนาศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

พล.ต.ดร.อนุชาติ บุนนาค, บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก, E-mail:abunnag@gmail.com, Tel.081-912 7453
ดร.ภูษิตย์ วงษ์เล็ก, บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก, E-mail: wonglek.p2000@gmail.com, Tel. 081 822 0488
อาจารย์ วรวุฒิ พันธาภา, สำนักอธิการบดี วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก, Tel. 081 827 1966
อาจารย์ วฤนดา วงษ์เล็ก, บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก, E-mail: aj.jang@hotmail.com, Tel. 081 819 6748
อาจารย์ นันท์นภัส สว่างการ, บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก, E-mail: sai_pin2010@hotmail.com, Tel. 085 823 4953

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทฤษฎีและแนวความคิดในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อความสำเร็จในการดำเนินงานของหน่วยบ่มเพาะธุรกิจ วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของหน่วยบ่มเพาะธุรกิจฯ และเพื่อเสนอแนะกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการบริหารจัดการหน่วยบ่มเพาะธุรกิจฯ ให้สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของวิทยาลัยฯ โดยได้ออกแบบเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือในการตรวจสอบสภาพแวดล้อม 2 ชิ้น คือ SOAR Analysis และ PESTEL Analysis ผลของการวิจัย พบว่า แนวความคิดในการกำหนดกลยุทธ์มีจุดเริ่มต้นตั้งแต่การกำหนดเป้าหมายที่เรียกว่า วิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ แล้วทำการตรวจสอบสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การ หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้รับมาทำการกำหนดกลยุทธ์ขององค์การนั้นๆ ต่อไป สำหรับสภาพแวดล้อมของหน่วยบ่มเพาะธุรกิจ วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอกนั้น เนื่องจากอยู่ในระยะเริ่มต้นในการจัดตั้งองค์การ จึงมีปัญหาอุปสรรคในด้านต่างๆ ทั้ง 11 ด้าน คือ ด้านนวัตกรรม ด้านผลิตภาพ ด้านการเรียนรู้ ด้านแรงจูงใจจากภายใน ด้านแรงจูงใจภายนอก บรรยากาศการทำงานเป็นคณะ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านต้นทุน ด้านรายได้ ด้านการบริหารความเสี่ยง และด้านภาวะผู้นำ

จากสภาพข้อเท็จจริงในปัจจุบัน กลยุทธ์การพัฒนาหน่วยบ่มเพาะธุรกิจแห่งวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอกที่เหมาะ จึงสามารถกำหนดได้ 6 กลยุทธ์ คือ (1.)กลยุทธ์การพัฒนาหน่วยบ่มเพาะธุรกิจฯ (2.)กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายและพันธมิตร (3.)กลยุทธ์การพัฒนานวัตกรรม (4.)กลยุทธ์การจัดหาแหล่งทุน (5.)กลยุทธ์การเสริมสร้างขีดความสามารถของผู้ประกอบการหน้าใหม่ และการสนับสนุนด้านองค์ความรู้แกสมาชิก

คำสำคัญ: กลยุทธ์, หน่วยบ่มเพาะธุรกิจ, วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

Received: February 13, 2018, Accepted June 1, 2018

Strategic Development of Southeast Bangkok College's Business Incubator

Maj.Gen.Dr.Anuchart BUNNAG, Graduate College, Southeast Bangkok College, E-mail:abunnag@gmail.com, Tel.081-912 7453
Dr.Pusit Wonglek, Graduate College, Southeast Bangkok College, E-mail: wonglek.p2000@gmail.com, Tel. 081 822 0488
Mr.Worawut Phanarpha, Southeast Bangkok College, Tel. 081 827 1966
Mrs.Warunada Wonglek, Graduate College, Southeast Bangkok College, E-mail: aj.jang@hotmail.com, Tel. 081 819 6748
Ms.Nannaphat Sawangkan, Graduate College, Southeast Bangkok College, E-mail: sai_pin2010@hotmail.com, Tel. 085 823 4953

Abstract

The objectives of this research were to study about the involving theories and guidelines to the strategy formulation for success in the operation of creating business incubator unit of the Southeast Bangkok College and to study both inside and outside surrounding of units and to suggest the suitable strategies of the business incubator units administration . These policies were done to proceed all units for the efficient operation according to the university's objectives through the quality research. The method for investigating and evaluating the surrounding situation were SOAR Analysis and PESTEL Analysis. The result of the research found that the concept of strategy formulation was started from the target formulation of vision, task and mission. The surrounding investigation of both inside and outside such organizational situation in the future. In case of the surrounding of business incubator units of the Southeast Bangkok College. Due to the beginning of the organization foundation, the obstacles were divided into 11 aspects including innovation, production, learning, inside and outside motivation, teamwork environment, human resource development, cost, income, risk management and leadership. From the present fact, the strategy of business incubator units of Southeast Bangkok College. We can divide all strategies into 6 strategies including. (1.) The strategy of the business incubator unit administration. (2.) The strategy of the creating networks and allies. (3.) The strategy of the innovation development (4.) The strategy of financing sources. (5.) The strategy of the capacity building of new entrepreneur and knowledge support.

Keywords: Strategy, business incubator units, Southeast Bangkok College

คำขอบคุณ งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

บทนำ

UNESCO ได้เน้นถึงความสำคัญของการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ทางสังคม และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางทักษะและวิชาการระหว่างสถาบันการศึกษาและสังคม รวมทั้งวิสาหกิจเอกชนโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของคณะ คสช.และรัฐบาลชุดปัจจุบัน โดยสำนักประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดเป็นนโยบายว่า สถาบันอุดมศึกษา มีหน้าที่ส่งเสริมให้นำผลงานวิจัยมาเชื่อมต่อกับโลกธุรกิจโดยสนับสนุนให้มีการจัดตั้งหน่วยงานบ่มเพาะวิสาหกิจ (สำนักประสานและสิ่งเสริมกิจการอุดมศึกษา. 2555:1) เพื่อสนองต่อนโยบายดังกล่าว วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก ได้จัดตั้ง “หน่วยบ่มเพาะธุรกิจ วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก”ขึ้น ในปี พ.ศ.2559 (วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก. 2559:2) ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์ฯ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่วิจัยจากการทบทวนวรรณกรรมขั้นต้นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพัฒนาและการบริหารการดำเนินงานของหน่วยบ่มเพาะธุรกิจ คณะผู้วิจัยได้พิจารณานำทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาและการกำหนดกลยุทธ์องค์การ มาเป็นตัวแบบในการศึกษา รวมทั้งทำการทบทวนผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจการหน่วยบ่มเพาะธุรกิจ โดยได้ค้นคว้าข้อมูลต่อไปนี้

1. โรเบิร์ต เอส. แคปเพลน และเดวิด พี. นอร์ตัน (Kaplan and Norton. 2005:72-80) ได้เขียนบทความลงตีพิมพ์ในวารสาร Harvard Business Review เรื่อง The Office of Strategy Management เพื่ออธิบายให้เห็นว่าองค์การส่วนใหญ่ (ประมาณร้อยละ 60-90) มักจะประสบกับปัญหาความล้มเหลวในการบริหารกลยุทธ์ซึ่งเป็นผลมาจากการที่องค์การดังกล่าวมีรูปแบบการบริหารงานในแบบแยกส่วน (fragmentation) มีขั้นตอนการทำงานที่ต่างคนต่างทำต่างคนต่างรายงานตรงต่อผู้บังคับบัญชาตามสายบังคับบัญชาของตัวเองอันแสดงให้เห็นถึงปัญหาของการแปลงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติภายในองค์การที่ยังขาดความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ งานศึกษาวิจัยของแคปเพลนและนอร์ตัน ได้ชี้ให้เห็นถึงสาเหตุประการสำคัญที่ทำให้องค์การต่าง ๆ มักประสบปัญหาในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติกล่าวคือ ฝ่ายบริหารงานบุคคลและฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศในแต่ละองค์การไม่ได้ยึดกลยุทธ์ขององค์การเป็นหลักการวางแผนงาน/โครงการและกระบวนการทำงานของหน่วยงานดังกล่าวยังไม่ได้มีการออกแบบหรือปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องและรองรับกับกลยุทธ์ขององค์การแต่อย่างใด อีกทั้ง องค์การไม่ได้กำหนดงบประมาณในการดำเนินแผนงาน/โครงการที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับกลยุทธ์ขององค์การไว้

2. สมเกียรติ อินทวงศ์ สุกัญญา แช่มช้อย สำราญ มีแจ้ง และ ฉลอง ชาตรูประชีวิน (2558:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารหน่วยบ่มเพาะเพื่อสร้างผู้ประกอบการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารหน่วยบ่มเพาะเพื่อสร้างผู้ประกอบการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการบริหารหน่วยบ่มเพาะเพื่อสร้างผู้ประกอบการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารหน่วยบ่มเพาะเพื่อสร้างผู้ประกอบการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารหน่วยบ่มเพาะเพื่อสร้างผู้ประกอบการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัย พบว่า การบริหารหน่วยบ่มเพาะเพื่อสร้างผู้ประกอบการของสถานศึกษา มีปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย คือ องค์คณะบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารหน่วยบ่มเพาะเพื่อสร้างผู้ประกอบการ และหน่วยงาน คือ หน่วยบ่มเพาะเพื่อสร้างผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นองค์กรในสถานศึกษา ส่วนกระบวนการ ประกอบด้วยการวางแผน การจัดองค์กร การลงมือปฏิบัติ การควบคุม

3. สามารถ สุวรรละโพลง ชัชชัย สุจริต และศิริกาญจน์ ธรรมยัติวงศ์ (2559:1-18) ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการผู้ประกอบการของหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจเครือข่ายภาคเหนือตอนล่าง มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจศักยภาพของหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจเครือข่ายภาคเหนือตอนล่าง เพื่อศึกษาการบริหารจัดการผู้ประกอบการเครือข่ายภาคเหนือตอนล่าง และเพื่อวิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการผู้ประกอบของหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจเครือข่ายภาคเหนือตอนล่าง งานวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกต และการจัดสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า ศักยภาพของหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจเครือข่ายภาคเหนือตอนล่าง จุดแข็ง คือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ และหลักในการทำงาน จุดอ่อน คือ บุคลากรบางคนของหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจเครือข่ายภาคเหนือตอนล่างยังขาดประสิทธิภาพ โอกาส คือ การได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนเป็นอย่างดีจากรัฐบาล ส่วนอุปสรรค คือ การสร้างกลุ่มเครือข่ายของผู้ประกอบการแต่ละประเภทธุรกิจ ด้านการบริหารจัดการผู้ประกอบการ การวางแผน คือ มีการจัดการวางแผนโครงสร้าง มีการมอบหมายอำนาจ หน้าที่ ภาระงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนภายในเครือข่าย การจัดการองค์การ คือ โครงสร้างเครือข่ายที่ชัดเจนมีคณะกรรมการ 2 ฝ่ายคือ คณะกรรมการบริหาร และคณะกรรมการดำเนินงาน ด้านภาวะผู้นำ คือ ผู้บริหารของหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจเครือข่ายภาคเหนือตอนล่างมีสภาวะผู้นำที่ค่อนข้างสูง มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน การควบคุม คือ มีการจัดประชุมรายงานผลการดำเนินงานต่อประธานเครือข่าย

4.เทียนประสิทธิ์ ไชยภัทรานันท์ (2560:1-5) ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาบุคคลากรด้านอาชีวศึกษาสู่ตลาดแรงงาน ภาคอุตสาหกรรมและภาคการผลิต เพื่อยกระดับการ

แข่งขันของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายการพัฒนาบุคลากรด้านอาชีวศึกษาตลอดจนความต้องการของตลาดแรงงานภาคอุตสาหกรรมและภาคการผลิต เพื่อศึกษาปัญหาในการพัฒนาบุคลากรด้านอาชีวศึกษาในมิติด้านนโยบาย มิติด้านแรงงาน มิติด้านการศึกษา และมิติด้านสังคม โดยผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเป็นแบบผสม ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการสอบถามผู้ประกอบการในประเด็นปัญหาในการพัฒนาบุคคลากรด้านอาชีวศึกษา ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการศึกษาจากเอกสารประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง ผลของการวิจัย พบว่า ในกลุ่มอุตสาหกรรมหลัก 5 กลุ่ม อันประกอบด้วย กลุ่มยานยนต์ กลุ่มอิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศ และกลุ่มธุรกิจก่อสร้าง มีสถานการณ์ปัจจุบันในมิติต่างๆ คือ มิติด้านการศึกษา ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรม ยกเว้นสถานประกอบการในกลุ่มธุรกิจก่อสร้าง ซึ่งยังขาดแคลนบุคลากรเป็นจำนวนมาก มิติด้านสังคม มีผู้เลือกเรียนทางด้านอาชีวศึกษาลดลงเรื่อยๆ ในแต่ละปี เป็นผลมาจากปัญหาด้านความรุนแรงในสถานศึกษา การได้รับค่าตอบแทนที่ไม่สนองต่อความต้องการ รวมทั้งการขาดความก้าวหน้าในสายอาชีพ

5.Eric Christian Brun (2016:1) ทำการวิจัย เรื่อง Start-up development processes in business incubators. พบว่า หน่วยบ่มเพาะทางธุรกิจนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเติบโตและความมั่นคงของกิจการขนาดเล็กที่กำลังพัฒนาและอยู่ในช่วงของการก่อร่างสร้างตัว ดังนั้นงานวิจัยเรื่องนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการสนับสนุนผู้บริหารหน่วยบ่มเพาะธุรกิจให้สามารถเริ่มต้นดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ออกแบบการวิจัยเป็นเชิงคุณภาพ ศึกษาการดำเนินงานใน 15 ศูนย์ฯ ของประเทศนอร์เวย์ โดยศึกษาถึงความเป็นมาของแต่ละศูนย์ แนวทางการดำเนินงาน และการกระจายความรู้ของแต่ละศูนย์ไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทำให้ทราบว่ากรอบทั้ง 3 ประการนี้ เป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหน่วยบ่มเพาะทางธุรกิจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.เพื่อศึกษาทฤษฎีและแนวความคิดในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อความสำเร็จในการดำเนินงานของ หน่วยบ่มเพาะธุรกิจ วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

2.เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของหน่วยบ่มเพาะธุรกิจ วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

3.เพื่อเสนอแนะกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการบริหารจัดการหน่วยบ่มเพาะธุรกิจ วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก ให้สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของวิทยาลัยฯ

วิธีวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ

1. เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม (Note Card) เพื่อบันทึกประเด็นสำคัญที่ค้นพบจากการทบทวนวรรณกรรม ตามแนวทางของ James D.Lester (1993:112-113)

2. เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ คณะนักวิจัยจะสร้างขึ้นในรูปของแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง

3. เครื่องมืออื่นๆ ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เครื่องบันทึกข้อมูลดิจิทัล กล้องถ่ายภาพดิจิทัล และชุดคำสั่ง NVIvo Version 11

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารนั้น จะใช้วิธีการการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ซึ่ง จะทำการการวิเคราะห์เนื้อหาตามที่ปรากฏร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหาที่แฝงอยู่ภายใต้ปรากฏการณ์นั้นๆ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. กำหนดเกณฑ์คัดเลือก
2. การวางเค้าโครงการวิเคราะห์
3. พิจารณาเงื่อนไขแวดล้อม (Context) ของข้อมูลเอกสารเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับลักษณะต่าง ๆ ของข้อมูลเอกสารที่จะนำมาวิเคราะห์ เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปอย่างถูกต้องมีความครอบคลุมมากที่สุด
4. ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ทฤษฎี Structural and Functional Theory บนพื้นฐานแนวความคิดของ Durkheim (Wikipedia. 2012:1) มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ร่วมกับการนำทฤษฎีระบบ (System Theory) มาพิจารณา ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์และการทบทวนวรรณกรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

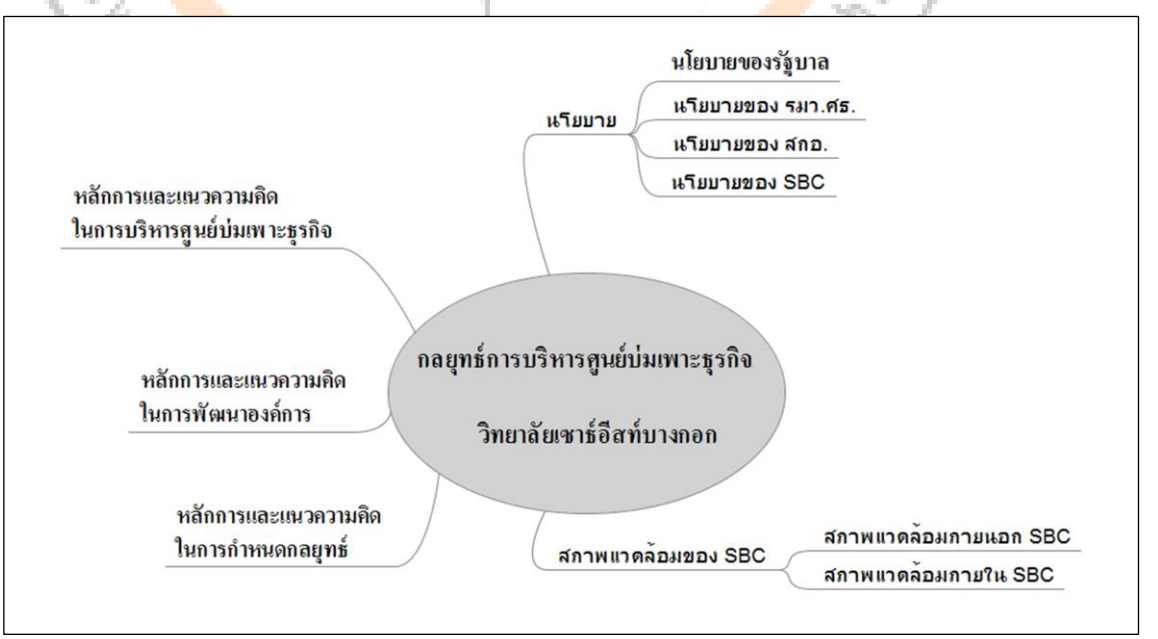

ผลการวิจัย และ อภิปรายผล RESULT&DISCUSSION

1. สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของหน่วยบ่มเพาะธุรกิจ วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก พบว่า สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของหน่วยบ่มเพาะธุรกิจฯ มีทั้งปัจจัยเกื้อกูลและปัจจัยอุปสรรค ที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำเนินงานของหน่วยบ่มเพาะธุรกิจฯ ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในของหน่วยบ่มเพาะธุรกิจฯ คือ นักศึกษา มีความสนใจในการพัฒนานวัตกรรมเชิงพาณิชย์ และเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดโครงการธุรกิจตามที่วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอกได้จัดขึ้น แต่ผลิตภาพในปัจจุบัน ยังอยู่ในระดับต่ำ จำเป็นจะต้องมีการเร่งรัดเพื่อการส่งเสริมให้มีผู้ประกอบการหน้าใหม่เพิ่มขึ้น ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอกของหน่วยบ่มเพาะธุรกิจฯ จากปัญหาที่พบในการก่อตั้งกิจการขั้นเริ่มต้น ปรากฏว่า ร้อยละ 50 ของธุรกิจขนาดเล็ก จะล้มเหลวในช่วง 4 ปีแรก โดยสาเหตุหลักมาจากความไม่สมบูรณ์ของธุรกิจ และประสบการณ์ของผู้ประกอบการ และในปัจจุบันทิศทางในการพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ คือ การส่งเสริมผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ในการก่อตั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีจำนวนมาก ตามกลยุทธ์ไทยแลนด์ 4.0

2. กลยุทธ์ที่เหมาะสมในการบริหารจัดการหน่วยบ่มเพาะธุรกิจ วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก ให้สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของวิทยาลัยฯ มีดังต่อไปนี้

2.1 กลยุทธ์การพัฒนาหน่วยบ่มเพาะธุรกิจฯ โดยการการพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของหน่วยบ่มเพาะธุรกิจฯ

2.2 กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายและพันธมิตร โดยการการสร้างเครือข่ายพันธมิตรภายในประเทศ และ การสร้างเครือข่ายพันธมิตรภายนอกประเทศ

2.3 กลยุทธ์การพัฒนานวัตกรรม โดยการสร้างสภาพแวดล้อมทางวิชาการเพื่อการพัฒนานวัตกรรมอย่างยั่งยืน และ การสร้างแรงจูงใจในการพัฒนานวัตกรรม

2.4 กลยุทธ์การจัดหาแหล่งทุน โดยการขยายผลจากกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายและพันธมิตร

2.5 กลยุทธ์การเสริมสร้างขีดความสามารถของผู้ประกอบการหน้าใหม่ โดยการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการสำหรับสมาชิก และ การสนับสนุนด้านองค์ความรู้แก่สมาชิก

ข้อเสนอแนะ

กลยุทธ์ขององค์การ เป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดทิศทางและการนำองค์การไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ดังนั้น ข้อเสนอแนะตามผลจากการวิจัยครั้งนี้ คือ หน่วยบ่มเพาะธุรกิจฯ ควรนำกลยุทธ์ทั้ง 5 กลยุทธ์มาเป็นทิศทางในการบริหารจัดการองค์การอย่างเป็นรูปธรรม และจากกลยุทธ์ที่เสนอแนะไว้ในข้อ 1. จะต้องมีการกำหนดรายละเอียดในการแปลงกลยุทธ์ออกมาเป็นรูปธรรม โดยการดำเนินการตามมาตรการที่กำหนด เพื่อให้เป็นไปสามารถประเมินผลได้ตามดัชนีชี้วัดที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนแล้ว และในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยการดำเนินงานตามกลยุทธ์แต่ละด้าน เพื่อการพิจารณาปรับปรุงให้กลยุทธ์ต่างๆ ที่กำหนดมานั้น สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

รายการอ้างอิง

เทียนประสิทธิ์ ไชยภัทรานันท์. 2560. แนวทางการพัฒนาบุคคลากรด้านอาชีวศึกษาสู่ตลาดแรงงาน ภาคอุตสาหกรรมและภาคการผลิต เพื่อยกระดับการแข่งขันของประเทศ. [Online]. เข้าถึงได้จาก http://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php

พระพรหมคุณาภรณ์. 2555. โยนิโสมนสิการ วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม. [Online]. เข้าถึงได้จาก http://www.watnyanaves.net/uploads/File/books/pdf/yonisomanasikara_thinking_in_ways_of_buddhadhamma.pdf

วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก. 2559. ร่างระเบียบสภาวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก ว่าด้วยการบริหารศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก พ.ศ.2559. กรุงเทพ:อัดสำเนา.

สมเกียรติ อินทวงศ์ สุกัญญา แช่มช้อย สำราญ มีแจ้ง และ ฉลอง ชาตรูประชีวิน. 2558. การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์บ่มเพาะเพื่อสร้างผู้ประกอบการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. [Online]. เข้าถึงได้จาก http://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=398230&query=การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์บ่มเพาะ&s_mode=any&d_field=&d_start=0000-00-00&d_end=2561-03-28&limit_lang=&limited_lang_code=&order=&order_by=&order_typeสำนักประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา .2555. โครงการสนับสนุนหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันอุดมศึกษา. [Online]. เข้าถึงได้จาก http://www.mua.go.th/users/bphe/bs/ubi.html=&result_id=1&maxid=3

สามารถ สุวรรละโพลง ชัชชัย สุจริต และศิริกาญจน์ ธรรมยัติวงศ์. 2559. รูปแบบการบริหารจัดการผู้ประกอบการของหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจเครือข่ายภาคเหนือตอนล่าง. [Online]. เข้าถึงได้จาก http://tdc.thailis.or.th/tdc//search_result.php

สำนักประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา. 2555. โครงการสนับสนุนหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันอุดมศึกษา. [Online]. เข้าถึงได้จาก http://www.mua.go.th/users/bphe/bs/ubi.html.

Eric Christian Brun. 2016. Start-up development processes in business incubators. [Online]. เข้าถึงได้จาก http://web.a.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=3&sid=925b41bb-9b88-47a2-bca3c5820e39975f%40sessionmgr4008&hid=4109&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=117204933&db=bthSARFRAZ A. MIAN 2016

James D. Lester. 1993. Writing Research Papers: A Complete Guide. USA: Addison Wesley Publishing Company.UNAIDS (2010

Kaplan, R. S., and Norton, D. P. 2005. The Office of Strategy Management. Harvard Business Review, 10 (October)

Wikipedia. 2012. Structural functionalism. [Online] เข้าถึงได้จาก https://en.wikipedia.org/wiki Structural_functionalism
2557 จาก http://202.47.224.92/Stick_frequency/News_NBTC/05252012644042_Executive_Summary.pdf

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

สำราญ วิเศษ, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม และ 2) เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จำนวน 833 คน โดยใช้ตารางของเครซี่และมอร์แกน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 265 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.77 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) และการทดสอบสมมติฐาน ค่า t-test ค่า F-test (One-Way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ด้วยวิธีของ เชฟเฟ่ (Scheffe)

ผลการวิจัย พบว่า (1.) คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมืองจังหวัดนครพนม อยู่ในระดับสูง 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ($\overline{X}$ =4.36) ด้านความปลอดภัยในชีวิต ($\overline{X}$ =4.28) ด้านนันทนาการ ($\overline{X}$ =4.25) และด้านการศึกษา ($\overline{X}$ =4.16) และอยู่ในระดับต่ำ 1 ด้าน คือ ด้านที่อยู่อาศัย ($\overline{X}$ =2.26) (2.) การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกันโดยรวมและรายด้านมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้สูงอายุมีอาชีพ และรายได้ต่างกัน มีคุณภาพชีวิต โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ, เทศบาลตำบลหนองญาติ

Received: June 1, 2018, Accepted July 12, 2018

The Life Quality of Elderly in Nongyat Subdistrict Municipality, Amphoe Muang, Nakhon Phanom Province

Samran Wised, Faculty Liberal arts And Science, Nakhonphanom University

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the life quality of senior citizens in Nongyat Subdistrict Municipality, Muang District, Nakhon Phanom

Province, and 2) to compare the life quality of senior citizens in Nongyat Subdistrict Municipality, Muang District, Nakhon Phanom Province classified by sex, age, career, income and the level of education. Population used in research consited of 833 senior citizens in Nongyat Subdistrict Municipality, Muang District, Nakhon Phanom Province by using the tables of Krejcie and Morgan, the sample size consisted of 265 people. The research instrument was a questionnaire and data analysis using computer programs by the reliability was at 0.77. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation and frequency and the hypothesis testing was t-test, F-test (One-Way ANOVA) by testing the difference of statistical significance obtained at 0.05 level by Scheffe's method.

The research results were as follows: 1. The life quality of senior citizens in Nongyat Subdistrict Municipality, Muang District, Nakhon Phanom Province in overall aspect was at the high level. When considering in individual aspect found four aspects of the life quality of senior citizens in Nongyat Subdistrict Municipality, Muang District, Nakhon Phanom Province was at the high level. The mean scores ordering from the highest to the lowest were the aspect of health ($\overline{X}$ = 4.36), the aspect of safety in life ($\overline{X}$ = 4.28), the aspect of recreation ($\overline{X}$ = 4.25), the aspect of education ($\overline{X}$ = 4.16) and the lowest aspect was the residence ($\overline{X}$ = 2.26). 2. The comparison of the life quality of senior citizens in Nongyat Subdistrict Municipality, Muang District, Nakhon Phanom Province found that senior citizens in Nongyat Subdistrict Municipality, Muang District, Nakhon Phanom Province had the different sex, age and educational level. The life quality in overall and individual aspects was not different, but senior citizens who had the different career and income, the life quality in overall and individual aspects was statistically significant difference at the 0.05 level.

Keywords: Life Quality, Senior Citizens, Nongyat Subdistrict Municipality

คำขอบคุณ งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

บทนำ

ประเทศไทยมีจำนวนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากระบบสาธารณสุขได้รับการพัฒนามากขึ้น การตระหนักถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งสำคัญส่งผลให้ภาครัฐกำหนดมาตรการเตรียมการรองรับให้การดูแลผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุเหล่านั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น โดยกำหนดยุทธศาสตร์ การเตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักของ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เพื่อกำหนดทิศทางนโยบายยุทธศาสตร์และมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้ดำเนินการด้านผู้สูงอายุให้ชัดเจน (วิพรรณ ประจวบเหมาะ, 2556) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับระบบการดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ เช่น การให้บริการด้านสุขภาพ การจัดสวัสดิการทางสังคม การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี โดยสิ่งเหล่านี้จะต้องมีการได้รับรู้ถึงข้อมูลที่จำเป็นต่อการวางแผนและดำเนินการบนฐานของการลงทุนและใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า

ประเทศไทยมีการเพิ่มของประชากรสูงอายุรวดเร็ว เนื่องจากประชากรมีอายุยืนยาวมากขึ้น และอายุขัยเฉลี่ยของประชากรเพิ่มสูงมากขึ้น ทั้งนี้เป็นผลจากอัตราการตายลดลง จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการแพทย์และสาธารณสุข ในปี 2568 ประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้น 14 ล้านกว่าคน หรือคิดเป็นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด โดยมีผู้สูงอายุกว่า 1 ล้านคนที่มีสุขภาพไม่ดี นอนติดเตียงต้องพึ่งคนอื่นดูแล สถานการณ์นี้ทำให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้อายุ (ณรงค์ สหเมธาพัฒน์, 2557) การมีประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นและมีอายุยืนยาวขึ้นส่งผลให้โครงสร้างประชากรของประเทศเปลี่ยนแปลงไป คืออัตราส่วนผู้สูงอายุที่เป็นภาระเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่อัตราส่วนจำนวนประชากรวัยแรงงานเริ่มลดลง ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจส่วนรวมต่อการออมและการลงทุนทำให้ผู้สูงอายุต้องเสี่ยงต่อการถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพังมากขึ้น เพราะประชากรวัยแรงงานส่วนหนึ่งต้องย้ายถิ่นเพื่อประกอบอาชีพ ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุตรหลานมีเวลาเอาใจใส่ผู้สูงอายุน้องลง ผู้สูงอายุจึงต้องรับผิดชอบตนเองมากขึ้น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ วัยสูงอายุเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย อันเป็นผลมาจากความเสื่อม และความสามารถในการทำหน้าที่ลดลง ก่อให้เกิดปัญหาด้านต่าง ๆตามมา เช่นการเปลี่ยนแปลงของระบบกล้ามเนื้อ และโครงกระดูกพบว่ากล้ามเนื้อเหี่ยว กระดูกมีความแข็งแรงลดลง มีการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ ส่วนหนึ่งอาจเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายประกอบกับวัยสูงอายุต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงหน้าที่การงาน ส่งผลทำให้รายได้ และความภาคภูมิใจในตนเองลดลงด้วย การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมในผู้สูงอายุเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งในครอบครัว และสังคม เช่น การลดบทบาทการเป็นหัวหน้าครอบครัวกลับเป็นผู้ที่ต้องได้รับการเลี้ยงดูจากบุตรหลาน และบางคนอาจจะถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง ผลจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมจะส่งผลกระทบถึงกันและกันเป็นวงจรไม่รู้จบ มีผลให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุลดลง ดังนั้น คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอาจเกิดจากการช่วยเหลือจากภาครัฐ และทำให้ผู้สูงอายุสามารถช่วยเหลือตนเองได้ตามอัตภาพ ไม่เป็นภาระให้แก่ผู้อื่นและดำรงไว้ซึ่งการมีคุณค่าในตนเอง กล่าวคือการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั่นเอง โดยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุในสังคมไทยนั้น ได้มีสาเหตุอันเนื่องมาจากการลดลงของภาวะเจริญพันธุ์อย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการเพิ่มจำนวนและสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุ และส่งผลกระทบต่อสังคมและระบบเศรษฐกิจ ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรของประเทศในอนาคต หากไม่มีนโยบายหรือแผนปฏิบัติการที่เหมาะสมรองรับประเด็นที่เด่นชัด คือจำนวนประชากรวัยแรงงานที่ลดลงจะมีผลต่อผลผลิตรวมของประเทศ ในขณะที่การจัดสรรทรัพยากรเพื่อผู้สูงอายุ ซึ่งแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (2545-2564) ได้มองเห็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรภายในประเทศ จึงได้มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย (1) เพื่อสร้างจิตสำนึกให้สังคมตระหนักถึงผู้สูงอายุในฐานะบุคคลที่มีประโยชน์ (2) เพื่อให้ประชากรทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมการและมีการเตรียมเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ (3) เพื่อให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี พึ่งตนเอง

ได้ มีคุณภาพชีวิตและมีหลักประกัน (4) เพื่อให้ประชาชน ครอบครัว ชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชนมีส่วนร่วมในภารกิจด้านผู้สูงอายุ (5) เพื่อให้มีกรอบและแนวทางปฏิบัติสำหรับส่วนต่าง ๆ ในสังคมทั้งภาคประชาชน ชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุได้ปฏิบัติงานอย่างประสานและสอดคล้องกัน และในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ยังได้จัดเป็นยุทธศาสตร์เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ออกเป็น 5 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย (1) การเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ (2) การส่งเสริมผู้สูงอายุ (3) ระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ (4) การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ และ (5) การประมวลและพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการ ตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ (กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์, 2553)

เทศบาลตำบลหนองญาติถือว่าเป็นองค์กรหนึ่งที่มีการบริหารจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นทั้งในด้านการคมนาคมขนส่ง การประปา การไฟฟ้าและโทรคมนาคม สภาพเศรษฐกิจภายในเขตเทศบาลโดยทั่วไป ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพค้าขาย รับราชการและอื่นๆ และประชาชนในแต่ละครัวเรือนก็จะมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันออกไปจากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยจะมีการสอบถามถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านนันทนาการ ด้านที่อยู่อาศัย และด้านความปลอดภัยในชีวิต เพื่อจะได้ทราบถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบล หนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จำแนกตามเพศ อายุอาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

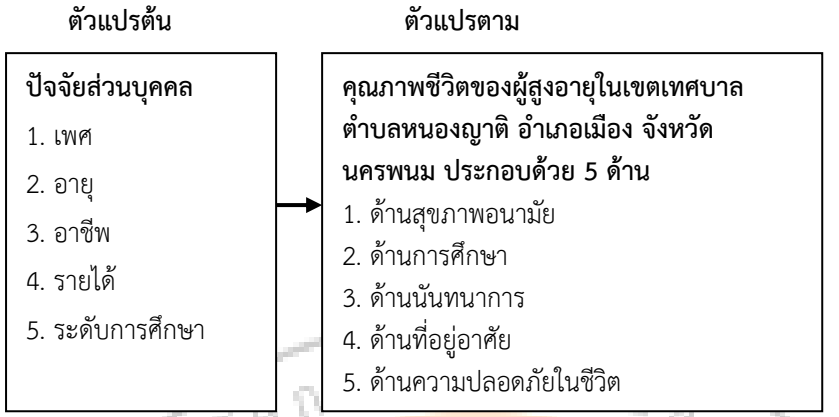

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จำนวน 833 คน

2. วิธีการสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 265 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครซี่และมอร์แกน (R.V. Krejcie & D.W.Morgan, 1970)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาเป็นแนวทางจัดทำแบบสอบถาม โดยแบ่งรายละเอียดแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์การสร้างแบบสอบถามใน 5 ด้าน คือ

1. ด้านสุขภาพอนามัย
2. ด้านการศึกษา
3. ด้านนันทนาการ
4. ด้านที่อยู่อาศัย
5. ด้านความปลอดภัยในชีวิต

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์การให้คะแนนคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม เป็นมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert's rating scale) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557:456) โดยเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย
5	ระดับสูงมาก
4	ระดับสูง
3	ระดับปานกลาง
2	ระดับต่ำ
1	ระดับต่ำมาก

การหาค่าเฉลี่ยของคำตอบรายข้อ เพื่อทราบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์การประเมินความคิดเห็นตามวิธีการของลิเคิร์ท (Likert) โดยแบ่งออกตามค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้ ดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557:456)

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.50-5.00	ระดับสูงมาก
3.50-4.49	ระดับสูง
2.50–3.49	ระดับปานกลาง
1.50–2.49	ระดับต่ำ
1.00–1.49	ระดับต่ำมาก

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแล้วจะทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนนำไปลงรหัส จากนั้นทกการบันทึกข้อมูลและนำข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การทดสอบ T-testและ F-testเมื่อพบความแตกต่างทดสอบด้วยวิธีการของเชฟเฟ่

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ	ระดับคุณภาพ		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านสุขภาพอนามัย	4.36	0.45	สูง
2	ด้านการศึกษา	4.16	0.49	สูง
3	ด้านนันทนาการ	4.25	0.59	สูง
4	ด้านที่อยู่อาศัย	2.26	0.58	ต่ำ
5	ด้านความปลอดภัยในชีวิต	4.28	0.87	สูง
โดยรวม		**3.86**	**0.30**	**สูง**

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนคพนม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง ($\overline{X}$ =3.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อยู่ในระดับสูง 4 ด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือด้านสุขภาพอนามัย ($\overline{X}$ =4.36) รองลงมาคือด้านความปลอดภัยในชีวิต ($\overline{X}$ =4.28) ด้านนันทนาการ ($\overline{X}$ =4.25) ด้านการศึกษา ($\overline{X}$ =4.25) และอยู่ในระดับต่ำ 1 ด้าน คือด้านที่อยู่อาศัย ($\overline{X}$ =2.26)

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้

ด้านสุขภาพอนามัย ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\overline{X}$ =4.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนมอยู่ในระดับสูงทุกข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือผู้สูงอายุต้องการได้รับความสะดวกโดยมีช่องทางพิเศษในโรงพยาบาล ($\overline{X}$ =4.40) รองลงมาคือการจัดบริการการแพทย์ทางเลือกในการดูแลสุขภาพ ($\overline{X}$ =4.38) การได้รับความสะดวกโดยมีสถานบริการสาธารณสุขที่อยู่ใกล้บ้าน ($\overline{X}$ =4.36) การได้รับการเยี่ยมบ้าน การให้คำปรึกษาแนะนำการดูแลสุขภาพโดยเจ้าหน้าที่ของสาธารณสุข ($\overline{X}$ =4.34) การได้รับการรักษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ($\overline{X}$ =4.29) ตามลำดับ

ด้านการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับสูง ($\overline{X}$ =4.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูงทุกข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือผู้สูงอายุต้องการให้สังคมชุมชนมีการเปิดโอกาสให้ได้แสดงความสามารถในฐานะคลังสมอง ($\overline{X}$ =4.28) รองลงมาคือการรณรงค์ให้สังคมมีจิตสำนึกและตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ ($\overline{X}$ =4.26) การได้รับความรู้ที่เหมาะสมโดยเฉพาะเรื่องที่จำเป็นกับผู้สูงอายุ ($\overline{X}$ =4.10) การได้รับความรู้ที่เหมาะสมโดยการเผยแพร่ทางสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ($\overline{X}$ =4.05) การได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ ($\overline{X}$ =4.00) ตามลำดับ

ด้านนันทนาการ ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\overline{X}$ =4.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูงทุกข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือการลดราคาค่าโดยสารยานพาหนะแก่ผู้สูงอายุในช่วงเทศกาลเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ท่องเที่ยวและพักผ่อน ($\overline{X}$ =4.34) รองลงมาคือการจัดตั้งและดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุและเครือข่าย ($\overline{X}$ =4.22) และการจัดสถานที่สวนสาธารณะ สนามกีฬาสำหรับออกกำลังกาย และพักผ่อนที่เหมาะสมปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ ($\overline{X}$ =4.17) ตามลำดับ

ด้านที่อยู่อาศัย ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\overline{X}$ =2.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือการจัดโครงการแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ($\overline{X}$ =3.20) และอยู่ในระดับต่ำ 3 ข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราในระดับตำบล ($\overline{X}$ =2.17) รองลงมาคือการจัดสวัสดิการสถาน

สงเคราะห์คนชราประเภทไม่เสียค่าใช้จ่าย ($\overline{X}$ =2.02) และการได้เข้าไปอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรา ($\overline{X}$ =1.65) ตามลำดับ

ด้านความปลอดภัยในชีวิต ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\overline{X}$ =4.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูงมาก 1 ข้อ คือการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ เช่น ทางเดิน ห้องสุขา ($\overline{X}$ =4.51) และอยู่ในระดับสูง 2 ข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือการจัดให้มีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนรับผิดชอบช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย และการถูกทอดทิ้ง ($\overline{X}$ =4.29) รองลงมาคือการจัดการด้านรักษาความสงบและความปลอดภัยให้แก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่สาธารณะ ($\overline{X}$ =2.02) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา

การเปรียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม พบว่า ผู้สูงอายุ มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ส่วนคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม พบว่า ผู้สูงอายุ มีอาชีพ และรายได้ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยของอภิปรายผล ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิพงศ์ บุญผดุง (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วรัทยา กุลเกลี้ยง (2556) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้สูงอายุ มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุมีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชชานันท์ ผลทิม (2551) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลหนองตาคง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุในเขตตำบลตาคง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี มีเพศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา อ่ำเจริญ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางนา อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางนา อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี มีอายุ และ

ระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้สูงอายุมีอาชีพ และรายได้ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Batista Vitorino and Martins da Silva (2010) ได้ค้นพบว่า กิจกรรมทางกายภาพและ การเคลื่อนไหวอาจเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ และทำให้ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจอีกด้วย อาจเกี่ยวข้องหลายปัจจัย คืออาชีพการงานของผู้สูงอายุด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีอาชีพเสริมรายได้ เพื่อสร้างรายได้
2. ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ออกกำลังกายตามความเหมาะสมของร่างกาย
3. ควรให้หน่วยงานที่รับผิดชอบส่งเสริมให้กลุ่มผู้สูงอายุได้มีโอกาสได้พบปะพูดคุยกันในกลุ่มของผู้สูงอายุเองเพื่อลดปัญหาการอยู่คนเดียว

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวแปรอิสระอื่นๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในปัจจุบัน เช่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพมากขึ้น
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในมิติของนวัตกรรมเกี่ยวกับการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ควรศึกษาและหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีผู้สูงอายุอาศัยอยู่กับคู่ชีวิตและบุตรหลาน

รายการอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2553). แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ.2552. กรุงเทพมหานคร: เทพเพ็ญวานิสย์.

จำนง ขจรศักดิ์ศรี. (2556). คุณชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน.

ณรงค์ สหเมธาพัฒน์ (2557). ปี 68 ไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2561.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. พิมพ์ครั้งที่ 15 กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนสามัญบิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.

พัชชานันท์ ผลทิน (2551). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลหนองตาคง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2554). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

วาสนา อ่ำเจริญ (2552). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางนา อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี. รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วรัทยา กุลเกลี้ยง (2556). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิพรรณ ประจวบเหมาะ. (2556). การเปลี่ยนแปลงทางประชากรและข้อมูลสถิติที่สำคัญเกี่ยวกับผู้สูงอายุในมูลนิธิสถาบันวิจัย และพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รายงานประจำปี สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พงษ์พาณิชย์เจริญผล.

Batista Vitorino, P. A., and Martins da Silva, F. (2010). Level of Quality of Life in The Elderly Un ATI-UCB. Educação Física em Revista. 4(3): abstract.

Krecie, R. V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607-610.

Likert, Rensis. (1967). “The Method of Constructing and Attitude Scale”. In Reading in Fishbeic, M (Ed.)

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร

อาคม ทีสุกะ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร (2) ศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร (3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร (4) ศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัย พบว่า (1) ระดับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนครโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ผลการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ลักษณะที่พักอาศัย โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร จำแนกปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 และ .05 ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน และลักษณะที่พักอาศัย (4) ผลจากการสัมภาษณ์ ปรากฏว่า ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร มีการเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติ เน้นการบริการประชาชน ดังคำขวัญ “บริการดุจญาติ พิทักษ์ราษฎร์ดุจครอบครัว”

คำสำคัญ: ความเชื่อมั่นของประชาชน, การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ, สถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร

Received: June 25, 2018, Accepted July 13, 2018

THE PUBLIC’S CONFIDENCE IN THE PERFORMANCE OF POLICE OFFICERS IN PROVINCIAL POLICE STATION AFFILIATED WITH DEPARMENT OF SAKON NAKHON

AKOM TEESUKA

Abstract

The purposes of this research were: (1) to study the level of the public’s confidence in the performance of police officers in provincial police stations

affiliated with Department of Sakon Nakhon Provincial Police, (2) to compare the public's confidence in the performance of police officers in provincial police stations affiliated with Department of Sakon Nakhon Provincial Police, (3) to investigate factors affecting to the public's confidence in the performance of police officers in provincial police stations affiliated with Department of Sakon Nakhon Provincial Police, (4) to study the guideline and suggestion of the public's confidence in the performance of police officers in provincial police stations affiliated with Department of Sakon Nakhon Provincial Police. The research results were as follows: 1) The levels of the public's confidence in the performance of police officers in provincial police stations affiliated with Department of Sakon Nakhon Provincial Police, in the overall and individual aspects were at the high level. 2) The comparing results of the public's confidence in the performance of police officers in provincial police stations affiliated with Department of Sakon Nakhon Provincial Police classified by sex, age, status, religion, education level, occupation, income per month, residence style in overall and individual aspects were statistically significant difference at the .05 level.3) Factors affecting the public's confidence in the performance of police officers in provincial police stations affiliated with Department of Sakon Nakhon Provincial Police classified by personal factors were significantly correlated at .01 and .05, for examples; sex, age, income per month and residence style. 4) The result of the interview showed that the public's confidence in the performance of police officers in provincial police stations affiliated with Department of Sakon Nakhon Provincial Police suggested practical guidelines focusing on public service as the slogan "giving services as relatives and protecting people as a family."

Keywords: Public's Confidence, Performance of Police Officers, Police Stations Affiliated with Department of Sakon Nakhon Provincial Police

บทนำ

เพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2555 - 2564 และแผนปฏิบัติราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร เพื่อศึกษาระดับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับใด เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร มีระดับความเชื่อมั่นแตกต่างกันอย่างไร เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานี

ตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร ว่าปัจจัยใดที่มีผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชน เพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะ ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร ว่ามีแนวทางและข้อเสนอแนะในสิ่งใดที่มีผลต่อระดับความเชื่อมั่นของประชาชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร
4. เพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะ ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของความเชื่อมั่น ความเชื่อมั่น หมายถึง ความเชื่อถือ ความเชื่อใจ ความไว้วางใจ ความมั่นใจ ซึ่งความเชื่อมั่นเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับองค์กร หากคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการวางแผนและแก้ปัญหา มีส่วนร่วมในการคิดหาแนวทางต่าง ๆ จะทำให้มีความรู้สึกถึงการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังได้มีผู้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นไว้หลายความหมาย
2. ความสำคัญของความเชื่อมั่น ความเชื่อมั่นหรืออาจเรียกได้ว่าความเชื่อถือไว้วางใจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการทำงานโดยเฉพาะความเชื่อถือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือประชาชนต่อการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ ย่อมส่งผลต่อการบริหารจัดการ เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือประชาชนขาดความเชื่อมั่นในหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาครัฐนั้นก็จะไม่มีความสำคัญและขาดการสนับสนุน (กุลชญา ภาหินโคกสูง. 2559 : 50-51)
3. การสร้างความเชื่อมั่นในองค์กร ความเชื่อมั่นเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับองค์กร แต่จะสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดภายในองค์กรได้อย่างไร ซึ่งความเชื่อมั่นนั้นต้องเกิดจากตัวพนักงานขององค์กรว่าพนักงานมีความเชื่อมั่นในตัวองค์กรหรือไม่ โดยมีวิธีการสร้างความเชื่อมั่น ดังนี้ (กุลชญา ภาหินโคกสูง. 2559 : 51-52) 1) การให้ผู้บริหาร หรือหัวหน้า เป็นแบบอย่างให้พนักงาน 2) การแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร 3) พนักงานส่วนมากต้องการให้หัวหน้ามีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง เปิดเผย 4) เปิดโอกาสให้ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน การไม่ลำเอียง หรือมีคติกับคนใดคนหนึ่ง 5) ให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) การให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างสม่ำเสมอ 6) มีส่วนร่วมในการวางแผนและแก้ปัญหา 7) ยอมรับในความผิดพลาด
4. องค์ประกอบความเชื่อมั่น Raina and Raina (1999 ; อ้างอิงมาจาก กุลชญา ภาหินโคกสูง. 2559 : 52-53) ได้กำหนดไว้ว่า ความไว้วางใจจะเกิดขึ้นได้นั้นประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความเชื่อมั่นด้านศักยภาพ 2) ความเชื่อมั่นด้านการสื่อสาร 3) ความเชื่อมั่นด้านคำมั่นสัญญา

5. ขอบเขตที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่น ความเชื่อมั่นหรือความไว้วางใจ บุคคลอื่นในองค์กรเดียวกัน หลักการขั้นพื้นฐานของความเชื่อมั่น มีดังนี้ (กุลชญา ภาหินโคกสูง. 2559 : 53-54) 1) ความเชื่อมั่นทำให้เกิดการสูญเสียความไว้วางใจ 2) ความไว้วางใจก่อให้เกิดความไว้วางใจ 3) ตำแหน่งที่สูงขึ้นมักเป็นโอกาสให้ทำสิ่งที่ไม่น่าไว้วางใจ 4) การลดขนาดองค์กรจะทดสอบระดับความไว้วางใจ 5) ความไว้วางใจเสริมสร้างความสามัคคี 6) ความไม่ไว้วางใจทำลายกลุ่มของตนเอง 7) ความไม่ไว้วางใจลดผลผลิต

6. การสร้างความเชื่อมั่น การสร้างความเชื่อมั่นหรือไว้วางใจต้องมีความยึดมั่นต่อวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งผู้นำมีความสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศความไว้วางใจการปฏิบัติงาน มีวิธีการสร้างความไว้วางใจ ดังนี้ (กุลชญา ภาหินโคกสูง. 2559 : 54-55) 1) การฝึกฝนให้เป็นคนเปิดเผย (Practice Openness) 2) มีความยุติธรรม (Be Fair) 3) พูดตรงตามความรู้สึกของตนเอง (Speak Your Feeling) 4) บอกความจริง (Tell the Truth) 5) แสดงความคงเส้นคงวา (Show Consistency) 6) รักษาคำมั่นสัญญา (Fulfill Your Promises) 7) รักษาความเชื่อมั่น (Maintain Confidence) 8) แสดงให้เห็นถึงความสามารถ (Demonstrate Competence)

7. การพัฒนาความเชื่อมั่น ความเชื่อมั่นหรือความไว้วางใจเป็นวิธีทางหนึ่งในการสะท้อนสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในองค์กร และสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในการทำงานร่วมกัน ที่อาจเป็นความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสัมพันธภาพ ซึ่ง Reynold (1997 ; อ้างอิงมาจาก กุลชญา ภาหินโคกสูง. 2559 : 55-56) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาความไว้วางใจ ดังนี้ 1) ความเชื่อมั่นหรือไว้วางใจต้องใช้เวลาในการพัฒนา 2) ความเชื่อมั่นหรือไว้วางใจต้องการความเข้มแข็งอดทน 3) ความเชื่อมั่นหรือไว้วางใจต้องมีการปฏิบัติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

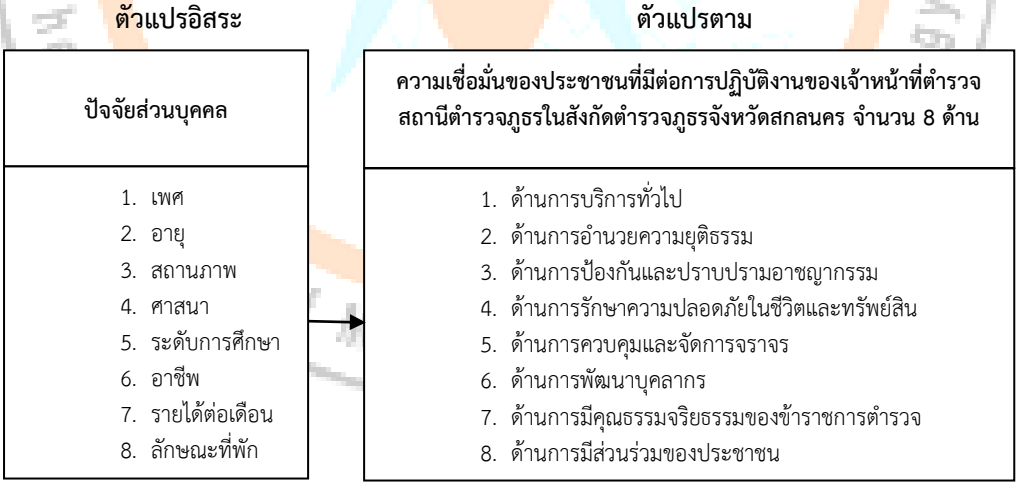

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Method) ซึ่งใช้แนวทางการวิจัยแบบ Convergent – parallel Approach ที่มีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพพร้อมกันในคราวเดียว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ความเชื่อมั่น และสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร ประชาชนทั่วไปที่เข้ามาใช้บริการในสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร 1) ผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 8 คน 2) หัวหน้าสถานีตำรวจภูธร หัวหน้างานในสถานีตำรวจภูธร จำนวน 8 คน 3) ผู้ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจภูธร จำนวน 16 คน รวม จำนวน 32 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .60 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (*t*-test แบบ Independent samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ส่วนเนื้อหาในแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามปิดและคำถามเปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ลักษณะที่พักอาศัย ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแนวทางและข้อเสนอแนะความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง (Structured in-depth interview form) เป็นเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน มกราคม – มิถุนายน 2561 การวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ให้กับประชาชน ผู้มาใช้บริการ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 32 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 การสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำหมู่บ้าน หรือผู้นำท้องถิ่น จำนวน 8 คน โดยการประชุมระดมสมอง ในวันที่ 5 มีนาคม 2561 กลุ่มที่ 2 การสัมภาษณ์หัวหน้าสถานีตำรวจ หรือหัวหน้างาน โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ 8 ด้าน ด้านละคน รวมจำนวน 8 คน กลุ่มที่ 3 การสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงาน

ในสถานีตำรวจ โดยการสัมภาษณ์เป็นสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจในด้านต่างๆ 8 ด้าน ด้านละ 2 คน รวมจำนวน 16 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data analysis) ตอนที่ 1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ตอนที่ 2 แบบสอบถาม 1) เพื่อศึกษาระดับความเชื่อมั่นของประชาชน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อมั่นของประชาชน โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย สถิติที่ใช้คือ ค่า One Sample T-Test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และ3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชน โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน สถิติที่ใช้คือ ค่าสัมประสิทธิสหสัมพันธ์ (Correlation coefficient)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัย ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 55.50 มีอายุ 41 ปี – 60 ปี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.50 มีสถานภาพสมรส จำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 73.00 นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 371 คน คิดเป็นร้อยละ 92.75 ระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 69.50 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 48.75 มีรายได้ต่อเดือน 5,000-15,000 บาท จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 45.25 มีที่พักอาศัย นอกชุมชนเมือง / นอกเขตเทศบาล จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 70.50

2. ระดับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.62) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.53 – 3.68 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริการทั่วไป ($\overline{X}$ =3.68) รองลงมา ด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ ($\overline{X}$ =3.68) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ($\overline{X}$ = 3.53)

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร จำแนกตามเพศ และ ที่พักอาศัย โดยใช้สถิติ *t*-test Independent (*t* – test) ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

3.1 ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน มีความเชื่อมั่นที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ .05 (t = -5.86, df = 389, Sig=.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า ด้านที่ ค่า Sig มีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ α = .05 มี 7 ด้าน แสดงว่าประชาชนที่อายุแตกต่างกัน ด้านการบริการทั่วไป ด้านการอำนวยความยุติธรรม ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการควบคุมและจัดการจราจร ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีเชื่อมั่น แตกต่างกัน

3.2 ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร โดยรวมประชาชนที่มีที่พักอาศัยอยู่ชุมชนเมืองกับนอกชุมชนเมือง มีความเชื่อมั่นที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ .05 (t = .24, df = 398, Sig=.81**)

4. การวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One way ANOVA (F-test) ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน มีความเชื่อมั่นที่ไม่แตกต่างกัน (F = 2.47, Sig= .06) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่ ค่า Sig มีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ α = .05 มี 5 ด้าน แสดงว่าประชาชนที่อายุแตกต่างกัน มีความเชื่อมั่น ด้านการอำนวยความยุติธรรม ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน แตกต่างกัน

4.2 ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมมีความระดับความเชื่อมั่นที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ .05 (F = 2.49, Sig= .06) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งค่า Sig มีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ α = .05 มี 4 ด้าน แสดงว่าประชาชนที่สถานภาพแตกต่างกัน มีระดับความเชื่อมั่น ด้านการอำนวยความยุติธรรม ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ แตกต่างกัน

4.3 ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมมีระดับความเชื่อมั่นที่แตกต่างกัน (F = 5.33, Sig=.00**) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งค่า Sig มีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ α =.05 มี 7 ด้าน แสดงว่าประชาชนที่ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความเชื่อมั่น ด้านการบริการทั่วไป ด้านการอำนวยความยุติธรรม ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการควบคุมและจัดการจราจร ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน แตกต่างกัน

4.4 ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร จำแนกตามอาชีพ โดยรวมมีระดับความเชื่อมั่นที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ .05 (F = 2.40, Sig=.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งค่า Sig มีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ α = .05 มี 6 ด้าน แสดงว่าประชาชนที่

ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความเชื่อมั่น ด้านการบริการทั่วไป ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการควบคุมและจัดการจราจร ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน แตกต่างกัน

4.5 ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร จำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยรวมมีความระดับความเชื่อมั่นที่ไม่แตกต่างกัน (F = 1.21,Sig=.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ซึ่งค่า Sig มีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ α = .05 มี 1 ด้าน แสดงว่าประชาชนที่รายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับความเชื่อมั่น ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ แตกต่างกัน

5. ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร พบว่า มีความสัมพันธ์กับตัวแปรความเชื่อมั่นของประชาชน พิจารณาเป็นรายด้านได้ ดังนี้

5.1 จำแนกปัจจัยส่วนบุคคลตามเพศ มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ (r = .282**) มี 8 ด้านที่มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 คือ 1.ด้านการบริการทั่วไป (r = .218**) 2. ด้านการอำนวยความยุติธรรม (r = .291**) 3. ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม (r = .370**) 4. ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (r = .279**) 5. ด้านการควบคุมและจัดการจราจร (r = .205**) 6. ด้านการพัฒนาบุคลากร (r = .198**) 7. ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ (r = .338**) 8. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (r = .258**)

5.2 จำแนกปัจจัยส่วนบุคคลตามอายุ มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ (r = .102*) มี 4 ด้านที่มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญที่ .01และ .05 คือ 1. ด้านการพัฒนาบุคลากร (r = .116*) 2. ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ (r = .110*) 3. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (r = .139**)

5.3 จำแนกปัจจัยส่วนบุคคลตามรายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร มี 4 ด้านที่มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญที่ .01และ .05 คือ 1. ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ (r = .111*) 2. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (r = .139**)

5.4 จำแนกปัจจัยส่วนบุคคลตามลักษณะที่พักอาศัย มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร มี 1 ด้านที่มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 คือ 1. ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม(r = -.098*)

6. แนวทางและข้อเสนอแนะระดับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรายด้านสรุปได้ดังนี้ ปรับปรุงสถานที่ ที่จอดรถ ห้องน้ำ ที่นั่งรอรับการบริการ และป้ายบอกทาง เจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีบุคลิกภาพที่ดี อัธยาศัยดี ใช้กิริยาวาจาที่สุภาพ มีความยุติธรรม โปร่งใส เสมอภาคให้ความเป็นธรรม พนักงานสอบสวนควรทำสำนวนตามเวลาที่กำหนด และแจ้งความคืบหน้า

ทางคดีให้ผู้เสียหายทราบ ควรมีความรู้ความสามารถที่ประชาสัมพันธ์เพื่อทำความเข้าใจกับประชาชนให้เข้าใจในระเบียบข้อกฎหมาย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ระดับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจ ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการบริการทั่วไป ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร ด้านการบริหารทั่วไป ประชาชนมีความเชื่อมั่นในระดับมาก แต่น้อยที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต ไม่มีการเรียกร้องทรัพย์สินอื่นใด นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมตามกฎหมายกำหนด ดังนั้น ตำรวจภูธรจังหวัดสกลนครควรจัดโครงการสำหรับบริหารงานและปฏิบัติหน้าที่ ด้วยหลักธรรมาภิบาล โดยมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนด้วยความถูกต้อง เป็นธรรม โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน ปลูกจิตสำนึก ปลูกฝังค่านิยม ทัศนคติ เช่น การศึกษาของ กัณณวัน ฟิลลิปส์ (2560 : 177-178) ประพนธ์ สหพัฒนา (2559 : 171) ประพนธ์ สหพัฒนา (2558 : 206-207) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ จิตติกร สิงห์พันธ์ (2557 : 72-75) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรคลองใหญ่ จังหวัดตราด

2. ด้านการอำนวยความยุติธรรม ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร ด้านอำนวยความยุติธรรม โดยประชาชนทั่วไปมีความเชื่อมั่นน้อยสุดในด้านการสอบสวนเสร็จสิ้นตามกำหนดเวลา เช่น การศึกษาของ กัณณวัน ฟิลลิปส์ (2560 : 175) ประพนธ์ สหพัฒนา (2559 : 171 - 172) ประพนธ์ สหพัฒนา (2558 : 207) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และสุมิตร สุวรรณ และคณะ(2257 : 67) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของผู้เสียหายที่มีต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน ประจำปีบัญชี 2557 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสุวัตถิ์ ไกรสกุล และจุฑาภรณ์ คงรักษ์กวิน(2558 : 100-111) ที่ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตามโครงการโรงพักเพื่อประชาชนสถานีตำรวจภูธรบางศรีเมือง จังหวัดนนทบุรี

3. ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร ด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม พบว่าอยู่ในระดับมาก แต่ที่ประชาชนมีความเชื่อมั่นน้อยที่สุดเกี่ยวกับด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถปราบปรามยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่าประชาชนให้ความสำคัญในการปราบปรามยาเสพติด ดังนั้นตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร ควรกำหนดแนวทางการป้องกันและยาเสพติด เช่น การศึกษาของ กัณณวัน ฟิลลิปส์ (2560 : 176-177) ประพนธ์ สหพัฒนา (2559 : 176-178) ประพนธ์ สหพัฒนา (2558 : 209-210) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ มานพ เนียรภาค(2556 : 126-129) ที่ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

4. ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิต พบว่าอยู่ในระดับมาก แต่ที่ประชาชนมีความเชื่อมั่นน้อยที่สุดเกี่ยวกับด้านตำรวจตรวจจับกุมผู้กระทำผิดยาเสพติดในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ เช่น การศึกษาของ กัณณวัน ฟิลลิปส์ (2560 : 177-179) ประพนธ์ สหพัฒนา (2559 : 175-178) ประพนธ์ สหพัฒนา (2558 : 207-208) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ มานพ เนียรภาค(2556 : 126-129) ที่ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

5. ด้านการควบคุมและจัดการจราจร ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร ด้านการควบคุมและจัดการจราจร พบว่าอยู่ในระดับมาก แต่ที่ประชาชนมีความเชื่อมั่นน้อยที่สุดเกี่ยวกับด้านตำรวจจราจรใช้ดุลยพินิจในการบังคับใช้กฎหมายกับผู้ที่ฝ่าฝืนอย่างเหมาะสม ดังนั้นจึงควรปลูกจิตสำนึกให้ข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติหน้าที่ให้ปฏิบัติงานโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีความเสมอภาคเท่าเทียม เคารพในสิทธิมนุษยชน เช่น การศึกษาของ กัณณวัน ฟิลลิปส์ (2560 : 176-181) ประพนธ์ สหพัฒนา (2559 : 178-181) ประพนธ์ สหพัฒนา (2558 : 210-215) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ลลิต กิจสมัคร (2559 : 37-38) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยทางถนนกับความร่วมมือของประชาชน ศึกษากรณีในเขตตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

6. ด้านการพัฒนาบุคลากร ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร ด้านการพัฒนาบุคลากร พบว่าอยู่ในระดับมาก แต่ที่ประชาชนมีความเชื่อมั่นน้อยที่สุดเกี่ยวกับด้านการให้บริการด้วยความเที่ยงธรรม โปร่งใส ดังนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจควร ปฏิบัติหน้าที่ด้วยหลักธรรมาภิบาล โดยมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนด้วยความถูกต้อง เป็นธรรม โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน ปลูกจิตสำนึก ปลูกฝังค่านิยม ทัศนคติ บุคลากรของสถานีตำรวจภูธรในสังกัด เช่น การศึกษาของ กัณณวัน ฟิลลิปส์ (2560 : 181-183) ประพนธ์ สหพัฒนา (2559 : 171-175) ประพนธ์ สหพัฒนา (2558 : 210-216) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ จิตติกร สิงห์พันธ์ (2557: 72-75) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรคลองใหญ่ จังหวัดตราด

7. ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร พบว่าอยู่ในระดับมาก แต่ที่ประชาชนมีความเชื่อมั่นน้อยที่สุดเกี่ยวกับด้านการมีคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ในหน้าที่ เช่น การศึกษาของ กัณณวัน ฟิลลิปส์ (2560 : 181-183) ประพนธ์ สหพัฒนา (2559 : 181-182) ประพนธ์ สหพัฒนา (2558 : 215-216) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และสุมิตร สุวรรณ และคณะ(2257 : 67) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของผู้เสียหายที่มีต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน ประจำปีบัญชี 2557 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสุวัตถิ์ ไกร

สกุล และจุฑาภรณ์ คงรักษ์กวิน(2558 : 100-111) ที่ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตามโครงการโรงพักเพื่อประชาชนสถานีตำรวจภูธรบางศรีเมือง จังหวัดนนทบุรี

8. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่าอยู่ในระดับมาก แต่ที่ประชาชนมีความเชื่อมั่นน้อยที่สุดเกี่ยวกับด้านท่านได้ร่วมกับตำรวจในการเผยแพร่ความรู้และกิจกรรมอื่นๆ เพื่อสร้างเครือข่ายในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชน ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจมวลชนสัมพันธ์จึงต้องเข้าไปพบปะประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมาย เพื่อสร้างเครือข่ายในชุมชน เช่น การศึกษาของ กัณณวัน ฟิลลิปส์ (2560 : 180) ประพนธ์ สหพัฒนา (2559 : 180-187) ประพนธ์ สหพัฒนา (2558 : 211) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และสอดคล้องกับณัฏฐาภรณ์ โสกัณฑัต(2559 : 182-187) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ โครงการประเมินผลการปฏิบัติงานของงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ 2559

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร ไปใช้ในการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มมากขึ้น

1. ด้านการบริการทั่วไป ควรมีเจ้าหน้าที่ตำรวจให้บริการที่พอเพียง จัดสิ่งอำนวยความสะดวกบนสถานี เพื่อความสะดวกรวดเร็ว จัดเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์เพื่ออธิบายขั้นตอนการปฏิบัติ ควรจัดให้มีมุมอ่านหนังสือสำหรับประชาชนที่มารับบริการ จัดให้มีอินเตอร์เน็ต WIFI ให้บริการสำหรับประชาชนที่มารับบริการ

2. ด้านอำนวยความยุติธรรม พนักงานสอบสวนควรดำเนินการสอบสวนด้วยความรวดเร็วเป็นธรรม รักษาความยุติธรรมเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ มีความตรงไปตรงมา ไม่แสวงหาผลประโยชน์ อธิบายขั้นตอนรายละเอียดต่างๆ ให้เข้าใจกระบวนการทำงานของพนักงานสอบสวน พัฒนาความรู้ความสามารถของพนักงานสอบสวนทั้งความรู้ด้านข้อกฎหมาย ที่ให้คำปรึกษา นอกจากนั้นยังต้องพัฒนาความสามารถในด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ไปพร้อมด้วย

3. ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ควบคุมแหล่งอบายมุขหรือสถานบริการที่ผิดกฎหมายเปิดเกินเวลาปล่อยให้เด็กและเยาวชนเข้าไปใช้บริการการลักลอบจำหน่ายยาเสพติด สายตรวจกับการระงับเหตุอย่างรวดเร็ว เมื่อรับแจ้งมีเหตุด่วนเหตุร้ายโดยเฉพาะตำรวจสายตรวจต้องรีบเดินทางไปยังที่เกิดเหตุโดยเร็ว การระดมกวาดล้างอาชญากรรมอย่างสม่ำเสมอ

4. ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ควรมีการเพิ่มมาตรการในการรักษาความปลอดภัยในเวลากลางคืนให้มากขึ้น เพราะเหตุมักเกิดในเวลากลางคืนเป็นส่วนใหญ่ ควรติดตั้งกล้องวงจรปิดไว้ในจุดล่อแหลมที่สุ่มเสี่ยงที่เกิดปัญหาอาชญากรรม มีมาตรการที่เป็นรูปธรรมในการควบคุมพฤติกรรมตำรวจที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

5. ด้านการควบคุมและจัดการจราจร ควรมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาจราจร การอำนวย

ความสะดวกด้านการจราจรในชั่วโมงเร่งด่วน อำนวยความสะดวกการจราจรช่วงเทศกาลสำคัญ เข้มงวดกวดขันในการใช้กฎหมายกับการขับขี่รถเร็วกว่ากฎหมายกำหนด กวดขันการไม่สวมหมวกนิรภัย และกลุ่มวัยรุ่นที่รถเสียงดังรบกวนผู้อื่นในชุมชน ตำรวจควรใช้กิริยาวาจาที่สุภาพ อธิบายให้ประชาชน

6. **ด้านการพัฒนาบุคลากร** ควรพัฒนาปรับปรุงภาพลักษณ์ข้าราชการตำรวจ ด้านการใช้กิริยาวาจาที่สุภาพ ด้านความเที่ยงธรรม ยุติธรรม เป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ มีความโปร่งใส พัฒนาความรู้ความสามารถ สามารถนำความรู้มาประชาสัมพันธ์แนะนำประชาชน แสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน

7. **ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ** เจ้าหน้าที่ตำรวจควรเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และโปร่งใส ทำงานด้วยความรับผิดชอบ เสียสละ ควรให้ความช่วยเหลือประชาชน มีความเป็นมิตรกับประชาชน เคารพสิทธิมนุษยชน

8. **ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน**ควรมีการประชาสัมพันธ์การมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆ กับประชาชนให้มากขึ้น มีกิจกรรมที่เข้าถึงและใกล้ชิดกับประชาชนมากขึ้นเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เข้าร่วมกิจกรรมร่วมกับชุมชนมากขึ้น จัดการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ให้กับประชาชน สร้างเครือข่ายกับประชาชนเพื่อรับฟังสภาพปัญหา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัด ของจังหวัด อื่นๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ควรมีการศึกษาความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรภาค เพื่อสร้างมาตรฐานสถานีตำรวจทั่วประเทศ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นมาตรฐานเดียวกัน

รายการอ้างอิง

กัณณวัน ฟิลลิปส์. (2560). โครงการประเมินประสิทธิภาพสถานีตำรวจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของตำรวจ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ : ศูนย์บริการสื่อและสิ่งพิมพ์กราฟฟิคไซท์.

กุลชญา ภาหินโคกสูง. (2559). ความพึงพอใจและความเชื่อมั่นของผู้ใช้ถนนเพื่อการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกของประเทศไทย : การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

จิตติกร สิงหพันธ์. (2557). ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

ณัฏฐาภรณ์ โสกัณฑัต. (2559). โครงการประเมินผลการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.

ประพนธ์ สหพัฒนา และคณะ. (2557). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการประเมินประสิทธิภาพสถานีตำรวจ

และความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของตำรวจ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557. กรุงเทพฯ : กองวิจัยสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2557.

_____. (2558). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการประเมินประสิทธิภาพสถานีตำรวจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของตำรวจ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ : กองวิจัยสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2558.

_____. รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการประเมินประสิทธิภาพสถานีตำรวจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของตำรวจ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559. กรุงเทพฯ : กองวิจัยสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2559.

มานพ เนียรภาค. (2556). ประสิทธิภาพในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ลลิต กิจสมัคร. (2559). การจัดการความปลอดภัยทางถนนกับความร่วมมือของประชาชน ศึกษากรณีในเขตตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. ค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต นครปฐม : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

สุมิตร สุวรรณ และคณะ. (2557). ความเชื่อมั่นของผู้เสียหายที่มีต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน ประจำปีบัญชี 2557. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุวัตถิ์ ไกรสกุล และจุฑาภรณ์ คงรักษ์กวิน. (2558). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ตามโครงการ โรงพักเพื่อประชาชนของสถานีตำรวจภูธร บางศรีเมือง จังหวัดนนทบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นนทบุรี : มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

ปฏิญญา ทีสุกะ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม (2) ศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม (3) ศึกษาแนวทางที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า (1)ระดับความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ระดับมาก (2) ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ทุกด้านโดยรวมมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (r = .278) อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ (3) แนวทางที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม พบว่า ระดับครัวเรือน/ครอบครัว ยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย มีปัญหาหนี้สิน และขาดความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้หรือนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตและพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนจากภาครัฐที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังมีไม่ต่อเนื่อง ขาดการจัดหาแหล่งตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ชุมชน สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชน มีไม่หลากหลาย และขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้งในด้านคุณภาพรูปลักษณ์ที่ทันสมัย สวยงาม และขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ: ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ, การพัฒนาชุมชน, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Received: June 28, 2018, Accepted August 10, 2018

FACTORS SUPPORTING TO THE SUCCESS IN COMMUNITY DEVELOPMENT ACCORDING TO SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY

PATILYA TEESUKA

Abstract

The purposes of this research were: (1) to study the success level in community development according to Sufficiency Economy Philosophy of Nawa District, Nakhon Phanom Province, 2) to investigate factors supporting to the success in community development according to Sufficiency Economy Philosophy in Nawa

District, Nakhon Phanom Province, (3) to study guidelines supporting to the success in community development according to Sufficiency Economy Philosophy in Nawa District, Nakhon Phanom Province

The research results were as follows: (1) The success level in community development according to Sufficiency Economy Philosophy of Nawa District, Nakhon Phanom Province found that the overall and individual aspects were at the high level. (2) Factors supporting to the success in community development according to Sufficiency Economy Philosophy in Nawa District, Nakhon Phanom Province in overall aspects had the correlation in statistical significance at the .05 level (r = .278), being at the quite low level. (3) Guidelines supporting to the success in community development according to Sufficiency Economy Philosophy in Nawa District, Nakhon Phanom Province found the levels of household / family lacked the knowledge and correct understanding in income and expense accounts with debt problems and lack of enthusiasm for seeking new knowledge or innovation to adapt in life and develop the community according to Sufficiency Economy Philosophy found the help and support from the government in various fields related with community development according to Sufficiency Economy Philosophy, lack of market support for community products or no variety in community products and lack of product development in terms of quality, stylish appearance, modernity, beauty and lack of budget to carry out community development activities according to Sufficiency Economy Philosophy.

Keywords: Factors Supporting to the Success, Community Development, Sufficiency Economy Philosophy

บทนำ

จากความสำเร็จที่ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ได้รับมิใช่เพียงแต่มีหน่วยงานภาครัฐเท่านั้นที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้ชาวบ้านน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ปัจจัยที่สำคัญคือ ตัวกลุ่มชาวบ้านเอง ที่ตระหนักในปัญหาและร่วมเรียนรู้แนวทางแก้ไขปัญหามาด้วยกันให้พบหนทางที่เหมาะสมกับการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนจากประเด็นปัญหาสำคัญผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาชุมชนอื่นในการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต ตลอดจนเป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

3. เพื่อศึกษาแนวทางที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้มีนักวิชาการได้ศึกษา และสรุปไว้ ดังนี้

กัญญารัตน์ กิ่งก้ำ (2555 : 50) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านม่อนหินแก้ว ตำบลวังพร้าว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

1. ปัจจัยภายนอกชุมชน สรุปได้ว่า ปัจจัยภายนอกชุมชน การให้ความรู้ การได้รับการสนับสนุนและการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ประกอบไปด้วย การสนับสนุนเงินทุน การประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูล ข่าวสาร และการจัดหาแหล่งตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ชุมชน การเรียนรู้และได้รับการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ปัจจัยภายในชุมชน สรุปได้ว่า ปัจจัยภายในชุมชน การรวมกลุ่ม เครือข่ายชาวบ้าน ความร่วมมือและความสามัคคีของชาวบ้าน การมีจิตสำนึกและความตระหนักในปัญหา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น และความรู้ความเข้าใจในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

3. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจเจกบุคคล ครอบครัว กระบวนการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมที่เป็นอิสระโดยความสมัครใจ ในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจร่วมลงมือการปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมกับประโยชน์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

4.ปัจจัยด้านทรัพยากรที่มีในชุมชน สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านทรัพยากรที่มีในชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมให้ความรู้ มีความเสียสละมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับประชาชนเสมอ สามารถเป็นตัวแทนของกลุ่มในการร่วมประชุม รับความรู้ต่างๆช่วยเหลือแบ่งปันกัน และคิดที่จะน้อมรับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในหมู่บ้านและการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานจากหน่วยงานภาครัฐ

5. ปัจจัยด้านนโยบาย สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของคณะกรรมการหมู่บ้าน ด้านความรู้ความเข้าใจในนโยบาย ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านการยอมรับนโยบาย ปัจจัยภายนอกชุมชน ปัจจัยภายในชุมชน และความรู้ความเข้าใจในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้านทรัพยากรที่มีในชุมชน ซึ่งทำให้รายจ่ายของครัวเรือนลดลง ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

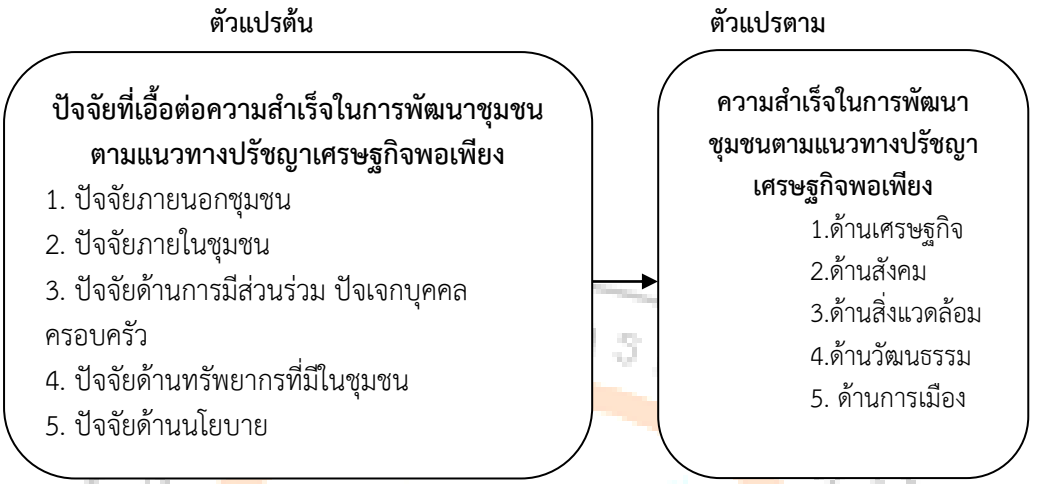

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Method) ซึ่งใช้แนวทางการวิจัยแบบ Convergent – parallel Approach ที่มีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพพร้อมกันในคราวเดียว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ประชาชน อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ข้อมูล ณ เดือนมกราคม 2560 จำนวน 32,274 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชน อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำนวน 264 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การร่วมระดมสมองของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม แบบสอบถามเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ จัดการประชุม แบบ Workshop ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 ระดับความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ประกอบด้วยความสำเร็จในระดับปัจเจกบุคคล/ครอบครัว และระดับชุมชน โดยระดับความสำเร็จวัดจากระดับการปฏิบัติตนของชุมชนและประชาชน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ประกอบด้วยปัจจัยภายในชุมชน และปัจจัยภายนอกชุมชน ผู้ศึกษาได้การกำหนดระดับการสนับสนุน/ช่วยเหลือ/ให้ความร่วมมือ ออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิจัย ค้นคว้า และเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

1) การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลกับประชาชนที่อยู่อาศัยในอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

2) การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ การจัดประชุม Workshop และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ วารสาร สื่อออนไลน์ ตลอดจนจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาอย่างยั่งยืน การน้อมรับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาด้านต่างๆ ทางสังคม เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน สถิติที่ใช้ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย สถิติที่ใช้คือ ค่า One Sample T-Test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson correlation)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประชาชน จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างประชาชนอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำนวน 264 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.8 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 25.6 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 70.5 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 58.3 ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร ร้อยละ 48.1 เป็นคนพื้นถิ่นดั้งเดิมของชุมชน ร้อยละ 67.0 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 3,001 – 6,000 บาท ร้อยละ 25.4 มีรายจ่ายของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 6,001 – 9,000 บาท ร้อยละ 19.7 มีจำนวนสมาชิกในครัวครัวไม่เกิน 3 คน ร้อยละ 44.7 มีบทบาทเป็นหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ 44.3 มีภาระหนี้สิน ร้อยละ 53.0 โดยส่วนใหญ่มีหนี้สินระหว่าง 30,001 – 40,000 บาท

2. ระดับความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ระดับความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ในภาพรวม ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านการเมือง พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.90)มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.50 – 4.39 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย เพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน ($\overline{X}$ = 4.39) รองลงมา คือ มีความประหยัด ไม่ใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็นไม่ฟุ่มเฟือยดำรงชีพอย่างพอเพียง พอสมควรตามอัตภาพ($\overline{X}$ = 4.31) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการวางแผนชีวิต มีเงินเก็บเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉินของครอบครัว ($\overline{X}$ = 3.88) ตามลำดับ

ด้านสังคม พบว่า ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.95)มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.78–4.13 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขไม่เบียดเบียน และเอารัดเอาเปรียบกัน ($\overline{X}$ = 4.13) รองลงมา คือ มี*การช่วยเหลือ*ซึ่งกันและกันเป็นความผูกพันของสังคมในชุมชน ($\overline{X}$ = 4.11) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีระบบที่เชื่อมโยงให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ทำให้สังคมเป็นระเบียบ ($\overline{X}$ = 3.78) ตามลำดับ

ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.88)มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.78–4.04 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ทำการเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดสารพิษเพื่อใช้ในการประกอบอาหารในครัวเรือน และจำหน่ายแก่เพื่อนบ้าน ($\overline{X}$ = 4.04) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการรักษาสภาพธรรมชาติของแม่น้ำลำคลองหรือแหล่งน้ำในหมู่บ้าน($\overline{X}$ = 3.93) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีบทบาทในการรณรงค์ลดการใช้สารเคมีในการเกษตรและครัวเรือน ($\overline{X}$ = 3.78) ตามลำดับ

ด้านวัฒนธรรม พบว่า ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.95)มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.73–4.33 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เห็นว่าศาสนาเป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจ และมีความสำคัญในการขัดเกลา พฤติกรรมของชาวบ้านในชุมชน ($\overline{X}$ = 4.33) รองลงมา คือ เห็นความสำคัญและได้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนตามประเพณีทางศาสนา เช่น การแห่เทียนเข้าพรรษา เป็นต้น($\overline{X}$ = 3.95) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ได้ส่งเสริม การถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ให้แก่เยาวชนในชุมชน ($\overline{X}$ = 3.78) ตามลำดับ

ด้านการเมือง พบว่า ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.05) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.94 – 4.14 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนนั้น เป็นการสร้างความตระหนักและจิตสำนึกในระบอบประชาธิปไตย ($\overline{X}$ = 4.14) รองลงมา คือ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในชุมชน จุดประกายความคิดเห็นและความสนใจ การพัฒนาชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ($\overline{X}$ = 4.12) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ส่งเสริมให้มีความโปร่งใสด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในชุมชน ด้านงบประมาณสู่ชุมชน ($\overline{X}$ = 3.94) ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชน ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลเหล่าพัฒนา อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม มีทั้งปัจจัยภายนอกชุมชน ปัจจัยภายในชุมชน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจเจกบุคคล / ครอบครัว ปัจจัยด้านทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ปัจจัยด้านนโยบาย เมื่อพิจารณาแต่ละปัจจัยพบว่า

ปัจจัยภายนอกชุมชน พบว่า ในภาพรวม (r = .282)มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง .091 – .295 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ให้ความสำคัญกับความพอเพียง

โดยยึดหลักทางสายกลางในการดำเนินชีวิต (r = .295) รองลงมา คือ ได้รับเงินสนับสนุนเกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามหลักการเศรษฐกิจพอเพียง (r =.267) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการเรียนรู้และได้รับการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (r = .091) ตามลำดับ

ปัจจัยภายในชุมชน พบว่า ในภาพรวม (r = .242)มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง .087 – .338 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง (r = .338) รองลงมา คือ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมจากแหล่งต่าง ๆ ที่มีในการพัฒนาชุมชน (r = .165) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมจากแหล่งต่าง ๆ ที่มีในการพัฒนาชุมชน (r = .087) ตามลำดับ

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจเจกบุคคล / ครอบครัว พบว่า ในภาพรวม (r = .336) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง .152 – .326 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง (r = 3.35) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนงานดำเนินงานที่วางไว้ของโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง (r = 3.12) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการประชุม ปรึกษาหารือเพื่อร่วมกันคิดและตัดสินใจในการน้อมรับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ (r = .152) ตามลำดับ

ปัจจัยด้านทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน พบว่า ในภาพรวม (r = .266)มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง .189 – .478 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แกนนำหมู่บ้านมีการรับฟังความคิดเห็นของส่วนรวมและมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับประชาชนในหมู่บ้านอยู่เสมอ (r = .478) รองลงมา คือ แกนนำหมู่บ้าน เป็นผู้มีความรู้ มีความคิดริเริ่มในสิ่งใหม่ๆ เสมอ (r = .421) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หมู่บ้านได้รับการให้ความรู้และการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานจากหน่วยงานภาครัฐ (r = .189) ตามลำดับ

ปัจจัยด้านนโยบาย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การนำนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลโดยการนำยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศว่าด้วยการเข้าใจ ถึงการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นหลักสำคัญ (r = .440) รองลงมา คือ มีการเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลโดยรวมเพื่อพัฒนาเครื่องมือโดยอาศัยทรัพยากรจากท้องถิ่น มีวิธีการ ด้วยการระบุขั้นตอนและกระบวนการ (r = .285) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การกำหนดนโยบายมีแนวทางที่เข้าใจร่วมกันเพื่อเป้าหมายจะพัฒนา ผลักดันเศรษฐกิจพอเพียง (r = .201) ตามลำดับ

4. แนวทางที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

ปัจจัยภายนอกชุมชน การสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานเอกชน จากนอกชุมชนที่เข้ามาดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในอำเภอนาหว้า เช่น การให้ความรู้ การได้รับการสนับสนุนเงินทุน การประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูล ข่าวสาร และการจัดหาแหล่งตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ชุมชน

ปัจจัยภายในชุมชน ผู้นำและคณะกรรมการ รับฟังความคิดเห็นของสมาชิก เน้นการมีส่วนร่วม ยึดถือผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นหลัก จัดหาเงินทุนและตลาดรองรับผลผลิตของชุมชน

ได้รับความร่วมมือ และความสามัคคีของชาวบ้าน ในการประชุม ปรึกษาหารือเพื่อร่วมกันคิดและตัดสินใจในการน้อมรับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาหมู่บ้านในด้านต่างๆ คนในชุมชน

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจเจกบุคคล/ครอบครัว การมีส่วนร่วม ปัจเจกบุคคล/ครอบครัว ในเรื่องการประหยัด ได้แก่ จัดทำโครงการ “กระปุกน้อยแห่งความหวัง” ซึ่งต่อยอดจากโครงการ กระปุกน้อยแห่งความดี ตามนโยบายของ ที่จัดทำขึ้นเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสทรงครองสิริราชสมบัติ 60 ปี และทรงมีพระชนมายุ 80 พรรษา โดยให้ประชาชน ในอำเภอนาหว้า ออมเงินใส่กระปุกที่ให้ครัวเรือนยากจนเป็น

ปัจจัยด้านทรัพยากรที่มีในชุมชน หมู่บ้านมีการจัดการเรื่องเงินทุนที่ได้รับจัดสรรจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ให้ความรู้และการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานจากหน่วยงานภาครัฐ แกนนำหมู่บ้าน เป็นผู้มีความรู้ เป็นผู้มีความเสียสละ และเป็นที่เชื่อถือ มีความคิดริเริ่มในสิ่งใหม่ๆ มีการรับฟังความคิดเห็นของส่วนรวมและมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับประชาชนเสมอ สามารถเป็นตัวแทนของกลุ่มในการร่วมประชุม

ปัจจัยด้านนโยบาย มีการเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลโดยรวมเพื่อพัฒนาทรัพยากรจากท้องถิ่น การกำหนดนโยบายมีลักษณะที่เป็นการตอบสนองความต้องการของบุคคลส่วนใหญ่ **เช่น** ความอยู่ดีกินดี มีความสุขของประชาชนนโยบายที่กำหนดขึ้นมีความเหมาะสม

ด้านเศรษฐกิจ ด้านเศรษฐกิจการลดรายจ่าย ได้แก่ การวางแผนร่วมกันระหว่างสมาชิกในหมู่บ้าน และภาคีการพัฒนาที่สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผัก วิชาการด้านการเกษตร ทำแปลงสาธิตปลูกพืชผัก ประเภทผักพื้นบ้านตามฤดูกาล ดูแลรักษาง่าย โตเร็ว เพื่อเป็นแปลงตัวอย่างกระตุ้นความสนใจ เกิดการมีส่วนร่วม สร้างแรงจูงใจ โดยให้หมู่บ้านจัดระบบการบริหารจัดการเอง

ด้านสังคม การเอื้ออาทร ได้แก่ การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยใช้เงินดอกเบี้ยของกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ มาเป็นทุนเบื้องต้นในการจัดสวัสดิการชุมชนแก่คนจน คนด้อยโอกาส คนที่ประสบปัญหา จากนั้นจึงมีการวางแผนร่วมกันและประชาสัมพันธ์ในการระดมทุนเพิ่มเติม รวมทั้ง ประชาคมจัดตั้งกฎระเบียบชุมชนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและติดประกาศชัดเจนเพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านถือปฏิบัติ

ด้านสิ่งแวดล้อมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ได้แก่ การจัดทำโครงการ 1 คน 1 ต้น 1 ปี เพื่อให้ประชาชนรู้คุณค่า รู้สึกรัก หวงแหนต้นไม้โดยการปลูกต้นไม้เพียง ปีละ 1 ต้น ต่อ 1 คน และให้ดูแลรักษาต้นไม้ต้นนั้นจนกว่าชีวิตจะหาไม่ อาจปลูกไว้ในบ้าน หัวไร่ปลายนา หน้าบ้าน ข้างทาง โดยทำป้ายชื่อติดไว้แสดงความเป็นเจ้าของ

ด้านวัฒนธรรม ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ฝึกอบรมเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชน ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ของประชาชน ซึ่งกลยุทธ์นี้สอดคล้องกับหลักการของกรมการพัฒนาชุมชน (2550 : 8) ได้ให้แนวทางในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย 4 ฐานการเรียนรู้ คือ เรียนรู้ตนเอง เรียนรู้ภูมิปัญญา เรียนรู้แหล่งทุน และเรียนรู้ชุมชน

ด้านการเมือง ด้านการเมืองการลดรายได้ ได้แก่ สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มอาชีพเสริมตามความสนใจ โดยรับสมัครผู้สนใจและฝึกอบรมวิชาชีพตามความต้องการ โดยอาศัยการประสานงานจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ สอดคล้องกับ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

สรุปจากผู้วิจัย แนวทางที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ปัจจัยภายในชุมชน เน้นการมีส่วนร่วม ยึดถือ

ผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นหลัก จัดหาเงินทุนและตลาดรองรับผลผลิตของชุมชน ได้รับความร่วมมือและความสามัคคีของชาวบ้าน คนในชุมชน มีการวางแผนการดำเนินงานของโครงการ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และให้ความร่วมมือในการร่วมคิด ร่วมทำ ในกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย มีจิตสำนึกที่ดีต่อกลุ่มในการร่วมกันพัฒนาและร่วมทำกิจกรรมในชุมชน ทำให้คนในชุมชนมีความผูกพันและมีความเอื้อเฟื้อต่อกันยิ่งขึ้น นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการดัดแปลงทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เป็นสินค้าส่งออก

5. แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ในชุมชน กลุ่มตัวอย่างประชาชน อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม มีความคิดเห็นว่า การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนจากภาครัฐที่เกี่ยวข้องและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการอบรม ประชุมให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการทำการเกษตรแบบพอเพียง การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังมีไม่ต่อเนื่อง การจัดหาแหล่งตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น การจัดงานแสดงนิทรรศการแสดงสินค้าของชุมชนยังมีในระดับน้อย สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชน มีไม่หลากหลาย และขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้งในด้านคุณภาพ รูปลักษณ์ให้ทันสมัย สวยงาม และขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรม

6. ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับครัวเรือน/ครอบครัว กลุ่มตัวอย่างประชาชน อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เสนอแนะว่า หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดกิจกรรมอบรม ประชุมให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายให้แก่ประชาชน ให้การช่วยเหลือ สนับสนุนให้ประชาชนหันมาใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดต้นทุนในการประกอบอาชีพ ส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนในการทำพืชผักสวนครัว เพื่อให้ประชาชนปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินเอง และช่วยลดรายจ่ายในครอบครัว และจัดให้มีกิจกรรม ที่ส่งเสริม พัฒนาประชาชนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และเกิดความตระหนักในการแสวงหาความรู้หรือนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตและพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับชุมชน กลุ่มตัวอย่างประชาชน อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เสนอแนะว่า หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีร้านค้าชุมชนธงฟ้า ที่ขายสินค้าราคาถูกกว่าท้องตลาดทั่วไป เพื่อช่วยลดรายจ่ายให้แก่ประชาชน ควรให้ความสำคัญ และผลักดันให้เกิดโครงการ กิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการทำการเกษตรแบบพอเพียง การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ชุมชน อย่างน้อยปีละ 1 โครงการ/กิจกรรม ควรประสานงานกับหอการค้าจังหวัด พาณิชย์จังหวัดตลอดจนหน่วยงานเอกชน ในการส่งเสริม สนับสนุน ให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนได้เข้าร่วมกิจกรรมแสดงสินค้า/ผลิตภัณฑ์ชุมชนทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ ควรให้การสนับสนุน จัดหานักวิชาการที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านเข้ามาอบรมให้ความรู้แก่ชุมชน ตลอดจนมีการศึกษาวิจัย พัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ได้รับมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของตลาด เป็นต้น

7. การทดสอบสมมติฐาน วัตถุประสงค์ที่ 1 ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม วัตถุประสงค์ที่ 2 ระดับความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม พบว่า ระดับความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม พบว่า ระดับความสำเร็จในระดับทั้งปัจเจกบุคคล/ครอบครัวและปัจจัยระดับชุมชน ในภาพรวมประสบความสำเร็จอยู่ในระดับมาก โดยระดับปัจเจกบุคคล/ครอบครัว ประชาชนสามารถดำเนินอย่างพอกินพอใช้ ไม่เบียดเบียนผู้อื่นบุคคลในครอบครัวมีความสุข พอใจกับสภาพชีวิตในปัจจุบัน ตลอดจนไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข ไม่ว่าจะเป็นเหล้า บุหรี่ การพนัน ยาเสพติด และระดับความสำเร็จในระดับชุมชน มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ มีการรณรงค์ส่งเสริมการออม เป็นต้น จากข้อมูลความสำเร็จของชุมชนกล่าวได้ว่าการน้อมรับแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถพัฒนาประชาชนและชุมชนได้ และถือได้ว่า สอดคล้องกับแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับกัญญารัตน์ กิ่งก้ำ(2555) ได้กล่าวว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เน้นการสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดความเข้มแข็งและมีความสมดุล และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับในทุกระดับของสังคม ไม่ว่าจะเป็นในระดับปัจเจกบุคคล/ครอบครัว จะช่วยให้ใช้ชีวิตบนพื้นฐานของการรู้จักตนเอง สามารถพึ่งตนเองได้ และดำเนินชีวิตอย่างพอกินพอใช้ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ทำให้เกิดความสุขและความพอใจในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง และระดับชุมชน ช่วยพัฒนาชุมชนโดยมีการรวมกลุ่มทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีการช่วยเหลือแบ่งปันกัน มีการรวมกลุ่มและสร้างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างกัน จนนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่พอเพียงของชุมชนโดยรวม

ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม พบว่า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลือและความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น การจัดประชุม อบรมให้ความรู้แก่ชาวบ้านในชุมชน การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักและเข้าใจในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพเสริม ความรู้เพิ่มเติมในการทำการเกษตร การแปรรูปสินค้าทางการเกษตร เป็นต้น ในระดับปานกลางเท่านั้น นอกจากนี้ยังพบว่า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลือ และความร่วมมือจากปัจจัยภายในชุมชนเช่นเดียวกัน อาทิเช่น การให้ความร่วมมือของประชาชนในชุมชนสบทุนเงินทุน บริจาคเงิน เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินการกิจกรรมพัฒนาชุมชน การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างคนในชุมชน การให้กำลังใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรม หรือประกอบอาชีพ เป็นต้น

ดังนั้นจากผลการวิจัย และผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ประกอบด้วย ปัจจัยภายนอกชุมชน และปัจจัยภายในชุมชน มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จของ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ในการน้อมรับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต เป็นการยืนยันได้ว่า การที่จะน้อมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตทั้งในระดับปัจเจกบุคคล/ครอบครัวและในระดับชุมชน ได้ประสบผลสำเร็จนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือ และความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ด้านการสนับสนุนจากรัฐบาล ควรมีการประสานงานอย่างต่อเนื่อง โดยหน่วยงานภาครัฐ ควรสนับสนุนด้านการให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ

2. ควรมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้าน โดยควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ ถ่ายทอดความรู้ต่างๆ เช่นด้านการประกอบอาชีพ

3. ควรให้การช่วยเหลือ สนับสนุนให้ประชาชนหันมาใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดต้นทุนในการประกอบอาชีพ

4. ควรจัดให้มีกิจกรรม ที่ส่งเสริม พัฒนาประชาชนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและเกิดความตระหนักในการแสวงหาความรู้หรือนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตและพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรประสานงานกับหอการค้าจังหวัด พาณิชย์จังหวัดตลอดจนหน่วยงานเอกชน ในการส่งเสริม สนับสนุน ให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนได้เข้าร่วมกิจกรรมแสดงสินค้า/ผลิตภัณฑ์ชุมชนทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านสื่อ

6. ควรให้การสนับสนุน จัดหานักวิชาการที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านเข้ามาอบรมให้ความรู้แก่ชุมชน ตลอดจนมีการศึกษาวิจัย พัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ได้รับมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของตลาดและควรให้การสนับสนุน ช่วยเหลือด้านงบประมาณ แก่ชุมชนในการดำเนินกิจกรรมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเพียงพอ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมของชุมชนเกิดความต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในเรื่องเดียวกันนี้กับชุมชนอื่น ที่มีการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาชุมชน เช่น หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาชุมชน เป็นต้น เพื่อเป็นการขยายฐานองค์ความรู้ให้กว้างออกไป

2. ควรขยายขอบเขตการวิจัย เช่น พื้นที่ในการวิจัย และประชากรกลุ่มตัวอย่างให้กว้างขึ้นเพื่อจะได้ผลการวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือละสามารถนำไปใช้อ้างอิงการศึกษาต่างๆ ได้น่าเชื่อถือ และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษามากยิ่งขึ้น

3. ควรศึกษาเรื่องเดียวกันนี้ในเชิงคุณภาพ โดยนำการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน การศึกษาเอกสารทางวิชาการ หรือการลงพื้นที่เพื่อสังเกตพฤติกรรมของประชาชนในหมู่บ้าน เพื่อจะได้ทราบถึงวิธีการดำเนินชีวิต ปัญหา อุปสรรค และวิธีการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นของประชาชนในชุมชน เพื่อทราบถึงความต้องการของประชาชน ให้ชัดเจน และละเอียดมากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

กัญญารัตน์ กิ่งก้า. (2555). ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านม่อนหินแก้ว ตำบลวังพร้าว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง. ค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เรื่องกติกาฟุตบอล รายวิชาการเป็นผู้ฝึกและการเป็นเจ้าหน้าที่กีฬาฟุตบอล สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์

นเรศ ขันธะรี, สาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการเรียนรู้เรื่องกติกาฟุตบอล รายวิชา การเป็นผู้ฝึกและการเป็นเจ้าหน้าที่กีฬาฟุตบอลของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และ 2) ศึกษาผลการปฏิบัติการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องกติกาฟุตบอล รายวิชาการเป็นผู้ฝึกและการเป็นเจ้าหน้าที่กีฬาฟุตบอล ช่วงก่อนและหลังปฏิบัติการ นักศึกษากลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 หมู่เรียน ค.บ.57.02.2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา การเป็นผู้ฝึกและการเป็นเจ้าหน้าที่กีฬาฟุตบอล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย คู่มือการใช้ชุดการเรียนสำหรับครู ชุดการเรียน ชุดที่ 1 เรื่องกติกาฟุตบอล ข้อที่ 1-8 ชุดการเรียน ชุดที่ 2 เรื่องกติกาฟุตบอล ข้อที่ 9-17 แบบทดสอบย่อย ชุดการเรียนรู้ที่ 1-2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องกติกาฟุตบอล ใช้รูปแบบของการวิจัยปฏิบัติการตามแนวคิดของ Lewin กำหนดวงจรปฏิบัติการ 2 วงจร คือ วงจรปฏิบัติการที่ 1 มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกติกาฟุตบอลข้อที่ 1-8 และวงจรปฏิบัติการที่ 2 มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกติกาฟุตบอลข้อที่ 9-17 ปฏิบัติการตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นวางแผน 2) ขั้นปฏิบัติการ 3) ขั้นสังเกตการณ์ และ 4) ขั้นสะท้อนการปฏิบัติการ ผลจากการปฏิบัติการพบว่า 1) ชุดการเรียนจำนวน 2 ชุดการเรียน ที่ผ่านการประเมินความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ นำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เก็บรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์ ข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติการจนได้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ชุดการเรียนควบคู่ไปกับการสาธิตและฝึกปฏิบัติโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้และทำความเข้าใจตามขั้นตอนปฏิบัติในคู่มือชุดการเรียน นักศึกษามีความกระตือรือร้น ตั้งใจและให้ความร่วมมือในการเรียนรู้เป็นอย่างดี นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในระหว่างการฝึกปฏิบัติจริง รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ผู้สอน นักศึกษากล้าแสดงความคิดเห็นและกล้าซักถามอาจารย์ในประเด็นที่ยังไม่เข้าใจ อาจารย์ผู้สอนให้ข้อแนะนำและตอบข้อซักถามของนักศึกษาจนเกิดความเข้าใจ อาจารย์ผู้สอนมีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษาด้วยบรรยากาศที่เป็นกันเอง มีการให้แรงเสริมทางบวกด้วยการชมเชย ทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ เรียนด้วยความตั้งใจและมีความสุข และ 2) ผลการปฏิบัติการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องกติกาฟุตบอล รายวิชาการเป็นผู้ฝึก และการเป็นเจ้าหน้าที่กีฬาฟุตบอล ก่อนการปฏิบัติการและหลังการปฏิบัติการ มีนักศึกษาร้อยละ 97.37 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด ที่มีคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: วิจัยปฏิบัติการ, กติกาฟุตบอล, การเป็นผู้ฝึกและการเป็นเจ้าหน้าที่กีฬาฟุตบอล

Received: July 14, 2018, Accepted August 10, 2018

Action research to develop learning about football rules of Being Coaches and Officials in Football Subject for Physical Education students' Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Nares Khantharee

Abstract

The purpose of this research was to: 1) develop the knowledge on football rules of students in Physical Education, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University and 2) study the learning outcomes of football rules before and after. The student group is 38 persons the fourth year students major in Phsysical Education of the Faculty of Education, 57.02.2 Section , Ubon Ratchathani Rajabhat University. Registered in the course. The research instrument consisted of the user guide of the lessons for teacher, the first set of football rules, the second set of football rerules. Academic achievement Football rules test. This reseach Based on Lewin's concept of operational research, two circuits are defined as the first operating cycle, which is related to football rules 1 to 8, and the second is related to football rules 9-17. Steps of 4-Step Action Research are 1) Planning Steps 2) Operational Steps 3) Observation Steps and 4) Reflective Actions. The results of the operation were as follows: 1) Two sets of learning packages were assessed for consistency of expert opinion. To teach activities. Data Collection. This is a guideline for improving the development of operations. The model of teaching activities using a series of learning together with demonstration and practice using the simulation. It encourages students to seek self knowledge. Allow students to learn and understand the procedures in the instruction set. Students are enthusiastic. Intensive and cooperative learning. Students interact well during practice. Including good interaction between students and instructors. Students express their opinions and dare to ask teachers about issues that are not understood. The instructor gives advice and answer questions of students until they understand. The instructor is committed. Intended to transfer knowledge to students with a friendly atmosphere. There is positive reinforcement with compliments. A good learning atmosphere. 2) The results of the development of learning about football rules. Training Course And a football officer. Before the operation and after the operation. 97.37% of the

total student population. The students' average score on the post-test achievement test was significantly higher than the mean score of the pre-test at the .01 level.

Keywords: Action research, Football rules, Being Coaches and Officials in Football.

บทนำ

วัตถุประสงค์ของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เพื่อผลิตครูและบุคลากรทางพลศึกษา ที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ มีทักษะการจัดการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง วิชาชีพ และพัฒนาท้องถิ่น มีคุณธรรม จริยธรรม ตระหนักในคุณค่าของตนเอง มีจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ท้องถิ่น สังคม และประเทศชาติ เป็นบุคลากรทางพลศึกษาที่มีสุขภาพดี ทั้งด้านสุขภาวะทางกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เป็นต้นแบบและผู้นำทางสุขภาพและกีฬา (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี [มรภ.อบ.], คณะครุศาสตร์ 2556 : 7-8) และในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาพลศึกษานั้น ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือในระดับอุดมศึกษา โดยส่วนใหญ่แล้วผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการปฏิบัติจริง ผู้เรียนจะให้ความสนใจต่อการฝึกภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะการเคลื่อนไหวและการออกกำลังกายเป็นอย่างมาก ในทางตรงกันข้ามกลับให้ความสนใจบทเรียนที่เป็นภาคทฤษฎีค่อนข้างน้อย ส่งผลให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการสอบในส่วนที่เป็นการเรียนภาคทฤษฎีค่อนข้างต่ำ (พรรณี ชูทัยเจนจิต 2545 : 136) ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา รายวิชาการเป็นผู้ฝึกและการเป็นเจ้าหน้าที่กีฬาฟุตบอล พบว่า นักศึกษาให้ความสนใจในเนื้อหาวิชาที่เป็นการเรียนในภาคทฤษฎีเรื่องกติกาฟุตบอลค่อนข้างน้อย ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักศึกษาจะต้องศึกษา และเรียนรู้ภาคทฤษฎีเพื่อเป็นพื้นฐานเชื่อมโยงกับความสามารถในการตัดสินกีฬาฟุตบอลตามกติกาที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์ผู้สอนในรายวิชานี้ สนใจที่จะศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อศึกษาปฏิบัติการในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ รายวิชาการเป็นผู้ฝึกและการเป็นเจ้าหน้าที่กีฬาฟุตบอลของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ชั้นปีที่ 4 ในส่วนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกติกาฟุตบอล โดยใช้ชุดการเรียนรายบุคคลร่วมกับการฝึกภาคปฏิบัติโดยใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อให้นักศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาในภาคทฤษฎีเรื่องกติกาฟุตบอล สามารถตัดสินกีฬาฟุตบอลได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้เทคนิคการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อมุ่งเน้นการแก้ปัญหา และพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยมุ่งหวังให้เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการจัด

กิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ความสามารถทางด้านกีฬาและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการปฏิบัติการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องกติกาฟุตบอล รายวิชา การเป็นผู้ฝึกและการเป็นเจ้าหน้าที่กีฬาฟุตบอล ของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องกติกาฟุตบอล รายวิชาการเป็นผู้ฝึกและการเป็นเจ้าหน้าที่กีฬาฟุตบอล ช่วงก่อนและหลังปฏิบัติการของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายคือ นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ชั้นปีที่ 4 หมู่เรียน ค.บ. 57.02.2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา การเป็นผู้ฝึกและการเป็นเจ้าหน้าที่กีฬาฟุตบอล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 38 คน

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความรู้เรื่องกติกาฟุตบอลข้อที่ 1-17 ได้แก่ กติกาข้อที่ 1) สนามแข่งขัน 2) ลูกบอล 3) จำนวนผู้เล่น 4) อุปกรณ์ของผู้เล่น 5) ผู้ตัดสิน 6) ผู้ช่วยผู้ตัดสิน 7) ระยะเวลาการแข่งขัน 8) การเริ่มการแข่งขันและการเริ่มเล่นใหม่ 9) ลูกบอลอยู่ในและนอกการเล่น 10) การนับประตู 11) การล้ำหน้า 12) การเล่นที่ผิดกติกาและเสียมารยาท 13) การเตะโทษ 14) การเตะโทษ ณ จุดโทษ 15) การทุ่ม 16) การเตะจากประตู และกติกาข้อที่ 17 การเตะมุม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เรื่องกติกาฟุตบอล กำหนดวงจรปฏิบัติการ 2 วงจร ดังนี้

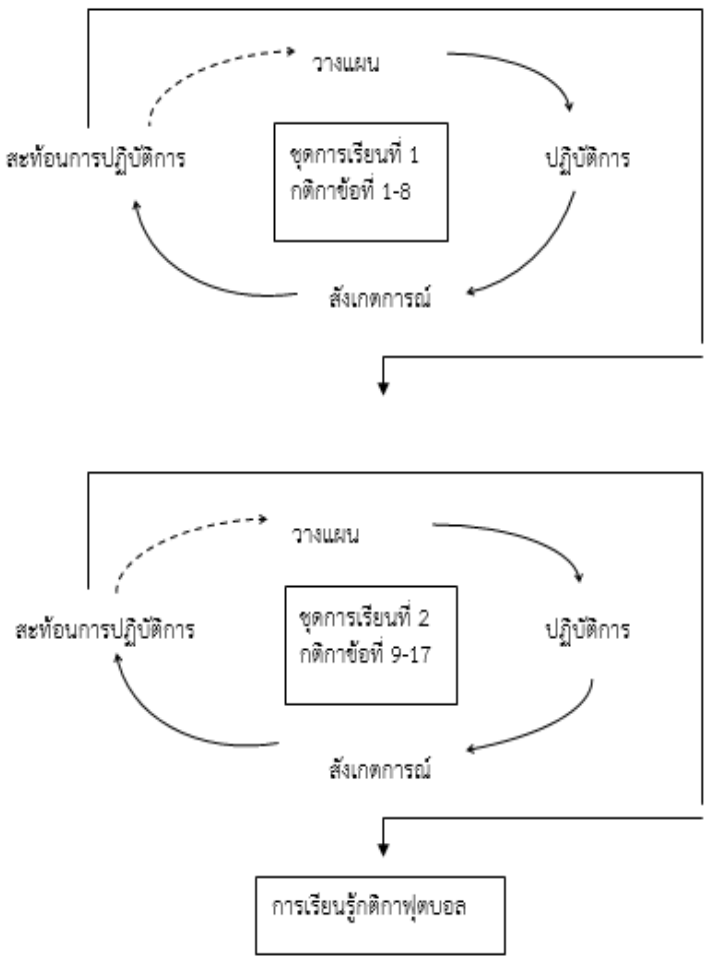

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ชั้นปีที่ 4 หมู่เรียน ค.บ.57.02.2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา การเป็นผู้ฝึกและการเป็นเจ้าหน้าที่กีฬาฟุตบอล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 38 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) ชุดการเรียนเรื่องกติกาฟุตบอล รายวิชาการเป็นผู้ฝึกและการเป็นเจ้าหน้าที่กีฬาฟุตบอล มีกติกาจำนวน 17 ข้อ 2) แบบทดสอบย่อยท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1 ฉบับที่ 1 กติกาฟุตบอลข้อที่ 1-8 และแบบทดสอบย่อยท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 2 ฉบับที่ 2 กติกาฟุตบอลข้อที่ 9-17 เป็นแบบทดสอบเป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดถูกผิด ฉบับละ 15 ข้อ และ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องกติกาฟุตบอล สำหรับการทดสอบก่อนและหลังการปฏิบัติการ โดยแบบทดสอบเป็นแบบปรนัย ชนิดถูกผิด จำนวน 35 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) วิเคราะห์คะแนนของนักเรียนที่ทำแบบทดสอบย่อย และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ

2) วิเคราะห์เพื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่องกติกาฟุตบอล โดยใช้วิธีการทดสอบลำดับพิสัยวิลคอกซอน

3) วิเคราะห์ข้อสอบโดยวิธีการหาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบอิงเกณฑ์ ของ Brennan ค่าความเชื่อถือได้ของแบบทดสอบอิงเกณฑ์ของ Livingston วิเคราะห์คุณภาพของข้อสอบ คือ ค่าอำนาจจำแนก (B) ค่าความยากง่ายของข้อสอบ (p) และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc})

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1) สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และค่าความยากง่ายของข้อสอบ (p)

3) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ลำดับพิสัยวิลคอกซอน (Wilcoxon Signed Ranks Test)

ขั้นตอนการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้เรื่องกติกาฟุตบอล รายวิชาการเป็นผู้ฝึกและการเป็นเจ้าหน้าที่กีฬาฟุตบอล สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ชั้นปีที่ 4 หมู่เรียน ค.บ.57.02.2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยใช้รูปแบบของการวิจัยปฏิบัติการตามแนวคิดของ Lewin กำหนดวงจรปฏิบัติการ 2 วงจร วงจรปฏิบัติการที่ 1 มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกติกาฟุตบอลข้อที่ 1-8 และวงจรปฏิบัติการที่ 2 มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกติกาฟุตบอลข้อที่ 9-17 โดยมีการดำเนินงานเป็นวงจรปฏิบัติการ ในแต่ละวงจรปฏิบัติการมีลำดับขั้นตอนในการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นวางแผน
ขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ
ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสังเกตการณ์
ขั้นตอนที่ 4 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติการ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เรื่องกติกาฟุตบอล รายวิชา การเป็นผู้ฝึกและการเป็นเจ้าหน้าที่กีฬาฟุตบอล ของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ผู้วิจัยขอนำเสนอเพื่อสรุปผลการวิจัยตามหัวข้อ ดังนี้

1. ผลพัฒนาการปฏิบัติการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องกติกาฟุตบอลจากการใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ในการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องกติกาฟุตบอลตามชุดการเรียนที่ผ่านการประเมินความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ได้ชุดการเรียน จำนวน 2 ชุดการเรียน จากนั้นปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามชุดการเรียน เก็บรวบรวมข้อมูล นำมาวิเคราะห์ ข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติการ จนได้รูปแบบการจัด

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ชุดการเรียนควบคู่ไปกับการสาธิตและฝึกปฏิบัติโดยใช้สถานการณ์จำลอง อาจารย์ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีขั้นตอนการปฏิบัติ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) นักศึกษาศึกษาเนื้อหาจากชุดการเรียนด้วยตนเองตามระยะเวลาที่กำหนดให้ 2) นักศึกษาซักถามประเด็นที่ยังไม่เข้าใจโดยอาจารย์ผู้สอนอธิบายและให้คำแนะนำจนเกิดความเข้าใจ 3) อาจารย์ผู้สอนแบ่งกลุ่มนักศึกษาและทบทวนทำความเข้าใจขั้นตอนในการฝึกปฏิบัติตามสถานการณ์จำลอง 4) นักศึกษาชมการสาธิตและฝึกปฏิบัติโดยใช้สถานการณ์จำลอง ณ สถานที่ที่ได้เตรียมอุปกรณ์ไว้พร้อมเรียบร้อยแล้ว 5) อาจารย์ผู้สอนสรุปเนื้อหาจากบทเรียนที่นักศึกษาได้เรียนรู้ จากการปฏิบัติการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องกติกาฟุตบอล พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักศึกษาได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองจากชุดการเรียน ควบคู่ไปกับการสาธิตและฝึกปฏิบัติโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้และทำความเข้าใจตามขั้นตอนปฏิบัติในคู่มือชุดการเรียน นอกจากนี้นักศึกษาได้ชมการสาธิตและลงมือฝึกปฏิบัติโดยใช้สถานการณ์จำลอง ณ สนามกีฬาที่มีการจัดเตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์อย่างครบถ้วน ส่งผลให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ และจดจำกติกาฟุตบอลได้แม่นยำยิ่งขึ้น จากการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีความกระตือรือร้น ตั้งใจและให้ความร่วมมือในการเรียนรู้เป็นอย่างดี นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในระหว่างการฝึกปฏิบัติจริง รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ผู้สอน นักศึกษากล้าแสดงความคิดเห็นและกล้าซักถามอาจารย์ในประเด็นที่ยังไม่เข้าใจ อาจารย์ผู้สอนให้ข้อแนะนำและตอบข้อซักถามของนักศึกษาจนเกิดความเข้าใจ อาจารย์ผู้สอนมีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษาด้วยบรรยากาศที่เป็นกันเอง มีการให้แรงเสริมทางบวกด้วยการชมเชย ทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ เรียนด้วยความตั้งใจ และมีความสุข

2. ผลการปฏิบัติการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องกติกาฟุตบอล รายวิชาการเป็นผู้ฝึก และการเป็นเจ้าหน้าที่กีฬาฟุตบอล ก่อนการปฏิบัติการและหลังการปฏิบัติการ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า นักศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด ที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม เมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้ประเมินผลการปฏิบัติการ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลปรากฏว่า มีนักศึกษาร้อยละ 97.37 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด ที่มีคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องกติกาฟุตบอลของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาพลศึกษา โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ ซึ่งเป็นการวิจัยที่มีกระบวนการและขั้นตอนที่เหมาะสมกับการทำวิจัยของอาจารย์ผู้สอน เนื่องจากในขณะที่ทำการวิจัย ผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์ผู้สอนสามารถเก็บรวบรวมข้อมูล

ทั้งด้านบวกและด้านลบ ทั้งข้อมูลที่เป็นเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานในขณะที่กำลังปฏิบัติการวิจัย ทำให้แก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างตรงจุดและทันกับสภาพการณ์ จนกระทั่งได้รูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาการเรียนรู้เรื่องกติกาฟุตบอลของนักศึกษา ทั้งจากการทำแบบทดสอบย่อยและจากผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อประเมินผลสรุปว่า นักศึกษามีคะแนนการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 60 พบว่า นักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 97.37 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์ชนก พันธ์แจ่ม (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจิตวิทยาศาสตร์ เรื่องสารและสมบัติของสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กับการเรียนตามคู่มือการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล คับพวง (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาผลการปฏิบัติการพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านป่าเลา จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้เทคนิคการวิจัยปฏิบัติการตามแนวคิดของ Lewin ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหา มีผลสัมฤทธิ์ทักษะการแก้โจทย์ปัญหาสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นักเรียนมีทักษะการแก้โจทย์ปัญหาหลังเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ บังอร อาจวิชัย (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่องเพศศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 1 จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียนรู้จากชุดการเรียนรู้เป็นกลุ่ม จากตัวอย่างข่าวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง จากกรณีศึกษา ครูมีบทบาทหน้าที่ในการให้คำแนะนำปรึกษา นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน ทำกิจกรรมตามใบงานได้อย่างถูกต้อง ผลการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา ของนักเรียนก่อนและหลังใช้ชุดการเรียนรู้แตกต่างกัน.05 โดยหลังการใช้ชุดการเรียนรู้มีคะแนนสูงกว่าก่อนใช้ชุดการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีศักดิ์ ศรีสุข. (2551 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง “ทักษะกระบี่ 1” โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 โรงเรียนปรางค์กู่ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2551 ที่ผลการวิจัยพบว่า จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง “ ทักษะกระบี่ 1 ” ก่อนและหลังได้รับการพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึก พบว่าหลังพัฒนา การเรียนรู้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นร้อยละ 48.48

สาเหตุที่การวิจัยปฏิบัติการสามารถพัฒนาการเรียนรู้เรื่องกติกาฟุตบอลของนักศึกษาได้เนื่องมาจากการวิจัยปฏิบัติการเป็นการวิจัยที่มุ่งปฏิบัติการเพื่อปรับเปลี่ยนและแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพหรือพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนให้มีประสิทธิภาพ เป็นการวิจัยที่เกิดขึ้นจากสภาพจริงตามสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ มีกระบวนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพจริงตามสภาพปัญหานั้นๆ ด้วยความร่วมมือระหว่างผู้วิจัย ผู้เรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลในการสะท้อนกลับทันที

สามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมการดำเนินงาน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้สำเร็จลุล่วงและเหมาะสมขณะที่กำลังปฏิบัติการวิจัย ทำให้สามารถพัฒนาการปฏิบัติการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องกติกาฟุตบอลของนักศึกษาจนได้รูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ และมีประเด็นที่สำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ดังนี้

1) อาจารย์ผู้สอนมีบุคลิกภาพที่ดี วางตัวเป็นกันเองและมีความคุ้นเคยกับนักศึกษา มีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน ทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการเรียน นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้น สนใจบทเรียน กล้าซักถามและแสดงความคิดเห็น ส่งผลให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลสำเร็จ เกิดการเรียนรู้ สอดคล้องกับสุรินทร์ สรสิริ (2515 : 3-4 อ้างถึงใน ผกา สัตยธรรม 2544 : 199) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่ดีที่ส่งผลให้สามารถพัฒนาศิษย์ทั้งด้านความรู้ความสามารถคุณธรรมและเป็นพลเมืองที่ดี 6 ประการ คือ 1) บุคลิกภาพดี 2) การจัดห้องเรียนดี มีความเหมาะสมในบรรยากาศที่ถูกสุขลักษณะเก็บอุปกรณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม 3) มีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน 4) การสอนดี 5) มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู และ 6) มีความสัมพันธ์กับผู้ปกครองดี

2) การใช้เทคนิควิธีการสอน อาจารย์ผู้สอนใช้เทคนิควิธีการสอนแบบฝึกปฏิบัติโดยใช้สถานการณ์จำลอง ส่งผลให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และมีส่วนช่วยให้นักศึกษาสามารถจดจำกติกาฟุตบอลได้ง่ายและดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แขมมณี (2551 : 370-373) ที่กล่าวว่า วิธีการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเป็นกระบวนการสอนที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่นที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้น มีข้อดีคือ เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องที่มีความสัมพันธ์ซับซ้อนได้อย่างเข้าใจ เกิดความเข้าใจ เนื่องจากได้มีประสบการณ์ที่เห็นประจักษ์ชัดด้วยตนเอง เป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูงมาก ผู้เรียนได้เรียนอย่างสนุกสนาน การเรียนรู้มีความหมายต่อตัวผู้เรียนและเป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ จำนวนมาก เช่น กระบวนการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น กระบวนการสื่อสาร กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการแก้ปัญหาและกระบวนการคิด เป็นต้น

3) การใช้เทคนิคการเสริมแรง อาจารย์ผู้สอนได้ให้การเสริมแรงทางบวกด้วยการกล่าวคำชมเชย การปรบมือ การพูดให้กำลังใจ ทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจ ภาคภูมิใจในตนเอง เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ส่งผลให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบโอเปอร์แรนต์ (Operant Conditioning) ของสกินเนอร์ (Skinner) (ทิศนา แขมมณี 2551 : 57-58) ที่กล่าวว่า การกระทำใดๆ ถ้าได้รับการเสริมแรง จะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก และการให้แรงเสริมหรือให้รางวัลเมื่ออินทรีย์กระทำพฤติกรรมที่ต้องการ สามารถช่วยปรับหรือปลูกฝังนิสัยที่ต้องการได้ ซึ่งนำมาใช้ในหลักการสอนโดยการให้การเสริมแรงหลังการตอบสนองที่เหมาะสมของผู้เรียนจะช่วยเพิ่มอัตราตอบสนองที่เหมาะสม หากผู้สอนต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้แก่ผู้เรียน การแยกแยะขั้นตอนของปฏิกิริยาตอบสนองออกเป็นลำดับขั้น โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน โดยผู้สอนต้องนำพฤติกรรมที่ต้องการมาจำแนกให้เป็นพฤติกรรมย่อยที่ชัดเจน ต่อไปจึงพิจารณาแรงเสริมให้แก่ผู้เรียน เช่น คะแนน การชมเชย การให้เกียรติ การให้โอกาสแสดงตัว เป็นต้น

2. ผลการปฏิบัติการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องกติกาฟุตบอล รายวิชาการเป็นผู้ฝึก และเป็นเจ้าหน้าที่กีฬาฟุตบอล ก่อนการปฏิบัติการและหลังการปฏิบัติการ นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาสื่อการสอนได้แก่ ชุดการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น อาจารย์ผู้สอนผลิตชุดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักศึกษาเพื่อให้นักศึกษาสามารถศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยศึกษาตามคู่มือการใช้ชุดการเรียนประกอบกัน กระตุ้นให้นักศึกษามีความสนใจในเนื้อหาและบทเรียนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดที่นำไปสู่การผลิตชุดการเรียน (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และสุดา สินกุล. 2521 : 103-105) ที่กล่าวว่า ชุดการเรียนมีแนวคิดมาจากการประยุกต์ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล นำหลักจิตวิทยามาประยุกต์ในการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความต้องการ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ มนุษย์แต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านความสามารถ สติปัญญา ความต้องการ ความสนใจ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และความแตกต่างปลีกย่อยอื่น ๆ ดังนั้น ในการนำเอาหลักความแตกต่างเหล่านี้มาใช้ในกระบวนการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล วิธีการที่เหมาะสมที่สุดคือ การจัดการสอนรายบุคคลหรือการศึกษาตามเอกัตภาพและการศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งล้วนแต่เป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามสติปัญญา ความสามารถ และความสนใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของลาภิศร เหมนิธิ. (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาเพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง เลขยกกำลัง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุดจิกวิทยา จังหวัดนครราชสีมา เครื่องมือที่ใช้ คือ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 8 ชุดการเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดการเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบของการวิจัย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เรื่องกติกาฟุตบอลของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1.1 ก่อนการปฏิบัติการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องกติกาฟุตบอล อาจารย์ผู้สอนควรสอนเพื่อให้ความรู้พื้นฐานกับนักศึกษาเกี่ยวกับกติกาฟุตบอล เพื่อให้นักศึกษาสามารถเกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจในเนื้อหากติกาฟุตบอลแต่ละข้อได้ดียิ่งขึ้น

1.2 อาจารย์ผู้สอนควรมีการเตรียมความพร้อมด้านสถานที่และอุปกรณ์กีฬา ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีและเพียงพอกับจำนวนนักศึกษา

1.3 ผู้ปฏิบัติการควรศึกษาและทำความเข้าใจรูปแบบและขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการให้เกิดความเข้าใจ เพื่อให้สามารถปฏิบัติการตามรูปแบบของการวิจัยปฏิบัติการได้อย่างถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการไปใช้ในการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มรายวิชาและสาขาอื่นๆ

2.2 ควรมีการนำรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการไปใช้ควบคู่กับเทคนิคการสอนวิธีอื่นๆ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มรายวิชาอื่นๆ

รายการอ้างอิง

ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และสุดา สินกุล. ระบบสื่อการสอน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

ทวีศักดิ์ ศรีสุข. การพัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง “ ทักษะกระบี่ 1” โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 โรงเรียนปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2551. (ออนไลน์) 8 กันยายน 2551. (อ้างเมื่อ 29 มกราคม 2561). จาก http://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=957&bcat_id=16

ทิศนา แขมมณี. ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

บังอร อาจวิชัย. การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่องเพศศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551. ถ่ายเอกสาร.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.

ผกา สัตยธรรม. คุณธรรมของครู. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

พรรณี ชูทัยเจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : เสริมสินพรีเพรสซิสเท็ม, 2545.

พิมพ์ชนก พันธ์แจ่ม. การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง สารและสมบัติของสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 . วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2549. ถ่ายเอกสาร.

ราชภัฏอุบลราชธานี, มหาวิทยาลัย. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา พ.ศ. 2556. อัดสำเนา, 2556.

ลาภิศร เหมนิธิ. การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องเลขยกกำลัง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุดจิกวิทยา จังหวัดนครราชสีมา (ออนไลน์) 2550 (อ้างเมื่อ 29 ธันวาคม 2551). จาก www.obec.go.th/new/show_news.php?artical_id=618&page=1

สุวิมล คับพวง. การปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านป่าเลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2550. ถ่ายเอกสาร.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้การนิเทศตามกระบวนการระบบพี่เลี้ยง

ดร.รสวลีย์ อักษรวงศ์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 34000
E-mail : rosewalee.u@ubru.ac.th โทร.086 8782606

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้การนิเทศตามระบบพี่เลี้ยง และ 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการนิเทศตามระบบพี่เลี้ยง กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยคือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบบันทึกการนิเทศ 2) แบบบันทึกการสังเกตชั้นเรียน 3) แบบประเมิน 4) แบบบันทึกกิจกรรม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงนิเทศ ใช้วิธีการนิเทศทั้งแบบตัวต่อตัวและแบบออนไลน์ กระบวนการนิเทศแบ่งเป็น 2 ระยะ แต่ละระยะมี 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นวางแผน เป็นการประชุมชี้แจงให้ความรู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ 2) ขั้นปฏิบัติและสังเกต นักศึกษาจัดการเรียนรู้ตามแผนโดยมีอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และครูนิเทศก์ ทำการสังเกตชั้นเรียน 3) ขั้นสะท้อนผล เป็นการประชุมสะท้อนผลการสังเกตชั้นเรียน ในระยะที่ 2 นักศึกษาจะนำข้อเสนอแนะจากระยะที่ 1 มาปรับปรุงการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน หลังจากเสร็จสิ้นการนิเทศทั้งสองระยะ มีการประชุมทบทวนหลังการปฏิบัติ (After Action Review : AAR) เพื่อให้นักศึกษาสะท้อนผลในภาพรวมและถอดบทเรียนจากการได้รับการนิเทศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้มีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดีขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยระยะที่ 1 เท่ากับ 2.56 ระยะที่ 2 เท่ากับ 3.49 จากระบบคะแนน 4 ระดับ คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 23.13 2) นักศึกษาสะท้อนผลเชิงบวกเกี่ยวกับตนเองในด้านความสามารถจัดการเรียนรู้แบบ Active learning ได้แก่ การสร้างสถานการณ์ปัญหา การตั้งคำถามกระตุ้นการคิด การส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกัน การให้โอกาสนักเรียนได้คิดไตร่ตรอง การทบทวนความรู้ การสร้างความรู้ด้วยตนเอง การออกแบบกิจกรรมที่สะท้อนผลการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด การเรียนรู้ที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริง นักศึกษารู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ฝึกฝนทักษะการสอนของตนโดยการดูแลอย่างใกล้ชิดและเป็นระบบจากคณะผู้นิเทศก์

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบ Active learning, การนิเทศตามกระบวนการระบบพี่เลี้ยง, นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Received: October 20, Accepted October 30, 2018

DEVELOPMENT OF ACTIVE LEARNING MANAGEMENT ABILITIES OF FIELD EXPERIENCE STUDENT TEACHERS USING COACHING AND MENTORING SUPERVISION

Dr.Rosewalee Ugsornwong, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Ubon Ratchathani 34000
E-mail : rosewalee.u@ubru.ac.th Tel.66-86 8782606

Abstract

The purposes of this research were : (1) to develop active learning management abilities of field experience student teachers using coaching and mentoring supervision, and (2) to study the openion of student teachers. The targets were 4 Ubon Ratchathani Rajabhat University student teachers who had field experience in 2 Elementary schools. The development processes of this supervision consisted of 2 phases of Action Research, each consisted 3 stages : stage 1 plan, stage 2 action and observation, and stage 3 reflection. The reflection results and suggestion derived from lesson study process by supervisors that consisted of the university supervisor, the mentor teacher, and the supervising teacher from first phase were to improve the active learning management in second phase by students and supervisors together. The instruments were observation forms for supervision process, assessment forms of instructional ability, recording form for the supervisors and teacher students, and minute form. The data were analyzed by percentage and mean, and content analysis. The research results found that : (1) the coaching and mentoring supervision enhanced the student teachers' active learning management abilities : lesson plan, active learning management, and child-centered learning management behaviors. (2) the student teachers had positive thinking to be self-improve learning management abilities.

Keywords: Active Learning Management Abilities, Coaching and Mentoring Supervision, Field Experience Student Teachers

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ประจำปีงบประมาณ 2559 ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียน ครูนิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาที่มีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี

บทนำ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการผลิตครู เพื่อให้นักศึกษาได้นำความรู้ได้แก่ สาระความรู้ สมรรถนะ ตามมาตรฐานวิชาชีพครูที่คุรุสภากำหนด และความสามารถเฉพาะตนที่ได้จากการฝึกฝนจากอาจารย์ผู้สอนในการประยุกต์ใช้ในการฝึกปฏิบัติทักษะการสอน

ตลอดจนการเรียนรู้สภาพการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ดังนั้น ในปีสุดท้ายของหลักสูตรทางครุศาสตร์จึงกำหนดให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษาที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ โดยมีผู้เกี่ยวข้องที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์จากมหาวิทยาลัยและโรงเรียนร่วมให้การนิเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามหน้าที่ครู เนื่องจากบทบาทหลักของการเป็นครูอยู่ที่การจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นหัวใจของการนิเทศจึงอยู่ที่การพัฒนานักศึกษาให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วยการวิเคราะห์หลักสูตร การออกแบบการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ที่กล่าวมาอาจจัดเป็น 3 กิจกรรมหลักคือการเตรียมการสอน การสอน และการประเมินผล ผลการวิจัยของ เอกภูมิ จันทรขันตี และคณะ (2555) พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจระดับมากต่อการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพ และมีความคิดเห็นว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพทำให้นิสิตได้เรียนรู้เกี่ยวกับการควบคุมชั้นเรียน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนและการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูต่าง ๆ เช่น การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการสอน การทำสื่อ การทำใบงานและใบกิจกรรม ซึ่งถือเป็นสิ่งที่มีประโยชน์สำหรับนิสิตในการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงในการประกอบวิชาชีพครูในอนาคต แต่มีความพึงพอใจปานกลางต่อการวางแผนการจัดประสบการณ์วิชาชีพนิสิต ยังมีปัญหาบางประการจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คือ การมีเวลาว่างไม่ตรงกันระหว่างนิสิตและอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์พี่เลี้ยงบางท่านยังไม่ทราบว่าจะต้องให้คำแนะนำอะไรแก่นิสิตบ้างในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ดังนั้น การพัฒนาการนิเทศอย่างเป็นระบบโดยกำหนดแผนดำเนินงาน วิธีการและเครื่องมือที่จะมีประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนาทักษะวิชาชีพครูของนักศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมจึงเป็นประเด็นที่ควรศึกษาและพัฒนา

ประเด็นสำคัญในการนิเทศก็คือ คุณภาพของการแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้จริงในชั้นเรียน การนิเทศนักศึกษาโดยการสังเกตในชั้นเรียนและใช้กระบวนการศึกษาชั้นเรียน (Lesson study) เป็นเนื้อหาและวิธีการสำคัญอย่างหนึ่งในการนิเทศเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา การศึกษาชั้นเรียนเป็นนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครูโดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในการนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญของการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิด Open approach ภายหลังได้นำมาประยุกต์ในการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้พัฒนาทักษะวิชาชีพครูของนักศึกษาให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Open approach ซึ่งมีลักษณะการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา การใช้คำถามของครู การสร้างความรู้ด้วยตนเอง วิธีการที่ใช้คือการสังเกตชั้นเรียนโดยอาจารย์จากมหาวิทยาลัยและและครูในโรงเรียนและร่วมประชุมเพื่อสะท้อนผลการสังเกตชั้นเรียน วิธีการพัฒนานักศึกษาดังกล่าวสามารถฝึกทักษะการสอนให้กับนักศึกษาได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีหน่วยผลิตครูอีกหลายแห่งได้ใช้การสังเกตชั้นเรียนร่วมกันเป็นกิจกรรมสำคัญในการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การศึกษาชั้นเรียนทำให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างยั่งยืน

เนื่องจาก 1) ทำให้เกิดความเข้าใจแนวคิดและแนวปฏิบัติการสอน 2) ปรับเปลี่ยนความคิดวิธีสอนและการเรียนรู้ 3) ครูได้รับการพัฒนาจากผลสะท้อนของนักเรียน 4) ได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนครูด้วยกัน นอกจากนั้นยังช่วยลดอุปสรรค์เรื่องจำนวนเด็กต่อห้องเรียนที่มากเกินไป และครูจะได้ประโยชน์ตรงจากการพัฒนาแผนการเรียนรู้จนทำให้เกิดการวิจัยขึ้นได้ ลักษณะของ Lesson study มีความแตกต่างจากการพัฒนาครูทั่วไป กล่าวคือ การเปิดโอกาสให้ครูได้มองเห็นการสอนและการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างเป็นรูปธรรม นักเรียนเป็นหัวใจหลักในการเรียนการสอน และครูได้มีบทบาทสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการสอนและการพัฒนาหลักสูตร (นภาพร วรเนตรสุดาทิพย์. 2554 : 86-99)

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นตัวตั้งนับวันจะมีความสำคัญมากขึ้น ดังนั้นครูต้องเรียนรู้ทดลองวิธีปฏิบัติหน้าที่อยู่ตลอดเวลา โดยครูกับครูจะต้องมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมกันเป็นชุมชนการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ ลักษณะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการจัดการเรียนรู้เป็นขั้นตอนที่มีความสัมพันธ์ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เช่น การกำหนดปัญหาที่ผู้เรียนสนใจ การทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และสามารถบูรณาการกับรายวิชาอื่น ๆ ได้ด้วยตนเอง เงื่อนไขสำคัญของความสำเร็จจึงอยู่ที่การปรับเปลี่ยนบทบาทของครูผู้สอนจากผู้ให้ความรู้ เป็นผู้ช่วยเหลือดูแลอำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษาชี้แนะแก่ผู้เรียน ใช้กิจกรรมและคำถามกระตุ้นการคิดการปฏิบัติของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาและค้นพบ ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง มีความสุขและภาคภูมิใจในตนเองโดยสภาพบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เสริมแรงให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ (วิจารณ์ พานิช. 2555;.วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรืองและอธิป จิตตฤกษ์. 2554) Active Learning หรือการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ หรือการเรียนรู้เชิงรุก เป็นวิธีการที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนสำคัญในการรับผิดชอบต่อการเรียนของตน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ลดการสื่อสารและถ่ายทอดเนื้อหาจากการให้ฟังบรรยายเพียงอย่างเดียวมาเน้นให้ผู้เรียนมีการปฏิบัติมากขึ้น ให้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันและกับผู้สอน ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สามารถจดจำและส่งต่อความรู้ที่ได้เรียนมาต่อไปได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต Active Learning เป็นการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะความคิดระดับสูงอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้เรียนวิเคราะห์สังเคราะห์และประเมินข้อมูลในสถานการณ์ใหม่ได้ดี เกิดแรงจูงใจจนสามารถชี้นำตลอดชีวิตในฐานะผู้ใฝ่การเรียนรู้ *(สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.* 2558) ดังนั้น Active Learning จึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งนักศึกษาครูควรจะได้รับการฝึกฝนให้มีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการดังกล่าวโดยบูรณาการกับหลักสูตรและวิธีการสอนอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

แนวคิดการพัฒนาครูตามระบบพี่เลี้ยง (Coaching and mentoring) เป็นแนวคิดการพัฒนาที่ได้รับความนิยมและสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาเป็นอย่างยิ่ง มีผู้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในวงการศึกษาเมื่อไม่นานมานี้ Coaching หรือการสอนงานนั้นจะเกิดประโยชน์ทั้งต่อผู้ได้รับการ

สอนงาน ผู้สอนงาน และต่อองค์กร โดยการสอนงานจะช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจทักษะในการทำงานให้ผู้รับการสอนงาน สำหรับผู้สอนงานนั้น การสอนงานถือว่าเป็นการมอบหมายงานที่มีประโยชน์ และช่วยพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน Coaching เป็นระบบที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่ากับผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า โดยพี่เลี้ยงหรือผู้ที่มีประสบการณ์สูงจะทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษา แนะนำ สอนงาน และสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพในการทำงานให้กับผู้ที่อ่อนประสบการณ์ **เมื่อ**นำแนวคิด Coaching หรือระบบพี่เลี้ยงหรือการสอนงานมาใช้ในวงการศึกษา **จึง**เป็นการสอนงานครูโดยผู้สอนงาน (Coach) อาจเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศที่สามารถเป็นผู้สอนงานได้ ผู้ถูกสอนงาน (Coachee) ส่วนใหญ่เป็นครูที่อยู่ในสถานศึกษาเดียวกัน การนิเทศสอนงานจะเน้นไปที่การพัฒนาผลการปฏิบัติงาน (Individual Performance) และพัฒนาศักยภาพของครู การสอนงานเป็นการสื่อสารที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นการสื่อสารแบบสองทาง ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผู้เรียนออกกลางคัน สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่มีคุณภาพ ซึ่งการร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนงานและผู้ถูกสอนงาน ทั้งนี้ การที่จะสอนงานได้ดีนั้นต้องมีความพร้อมทั้งผู้สอนงานและผู้ถูกสอนงาน โดยผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศสอนงานจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีผลงานอยู่ในระดับมาตรฐาน (*สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.* 2558ก, อัญชลี ธรรมะวิธีกุล. 2552) การนำแนวคิดการพัฒนาตามระบบพี่เลี้ยงจึงมีความเหมาะสมในการนำมาประยุกต์กับการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ผลการวิจัยการพัฒนาครูตามระบบพี่เลี้ยงของมหาวิทยาลัยที่ร่วมในโครงการ พบว่า ครูที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดมากขึ้น และมีทัศคติที่ดีต่อกระบวนการพัฒนาตามแนว Coaching and mentoring (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. *2558)*

การเรียนรู้จะเกิดเมื่อได้ลงมือปฏิบัติจริง เป็นหลักการเรียนรู้ที่ใช้ได้กับทุกบริบท การพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ยึดแนวคิดนี้ การดำเนินการพัฒนานักศึกษาอย่างจริงจังและเป็นระบบ จะทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติงานด้านการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาตนเองให้เป็นครูที่จัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจจะพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning โดยใช้การนิเทศซึ่งประยุกต์แนวคิดระบบพี่เลี้ยงโดยมีกิจกรรมหลักคือการสังเกตชั้นเรียนและการศึกษาชั้นเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้การนิเทศตามระบบพี่เลี้ยง

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการนิเทศตามระบบพี่เลี้ยง

วิธีวิจัย METHODS

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้การนิเทศตามกระบวนการระบบพี่เลี้ยง เป็นการวิจัยปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart โดยมีกระบวนการวิจัย 2 รอบ โดยอาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยงนิเทศ ทั้งแบบตัวต่อตัวและแบบออนไลน์ กระบวนการนิเทศแบ่งเป็น 2 ระยะ แต่ละระยะมีขั้นตอนการนิเทศ 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นวางแผน คือ ประชุมชี้แจง ให้ความรู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ 2) ขั้นปฏิบัติและสังเกต เป็นการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาตามแผน โดยมีอาจารย์นิเทศ ครูพี่เลี้ยง และครูนิเทศก์ ทำการสังเกตชั้นเรียน 3) ขั้นสะท้อนผล เป็นการประชุมสะท้อนผลการสังเกตชั้นเรียน ในระยะที่ 2 ในขั้นวางแผน นักศึกษาจะนำข้อเสนอแนะจากระยะที่ 1 มาปรับปรุงการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน หลังจากเสร็จสิ้นการนิเทศทั้งสองระยะ มีการประชุมทบทวนหลังการปฏิบัติ (After Action Review : AAR) เพื่อให้นักศึกษาสะท้อนผลในภาพรวมและถอดบทเรียนจากการได้รับการนิเทศ วงจรกระบวนการนิเทศดังแสดงในภาพที่ 1

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ซึ่งผู้วิจัยเป็นอาจารย์นิเทศก์ ในสถานศึกษาที่เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ จำนวน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านทุ่งขุนน้อยหนองจานวิทยา อำเภอเมืองอุบล และโรงเรียนชุมชนบ้านขามป้อม อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี โรงเรียนละ 2 คน จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือโดยศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเครื่องมือ จากนั้นจึงปรับปรุงเครื่องมือให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา 2 ฉบับ ได้แก่ 1) แผนการนิเทศตามระบบพี่เลี้ยง เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบหน้าเดียว ซึ่งปรับปรุงจากแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดแบบเปิด (Open approach) ของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น เครื่องมือทั้งสองฉบับมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (Mean = 5.00) และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีจำนวน 6 ฉบับ ได้แก่ 1) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning 3) แบบประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน 4) แบบบันทึกสังเกตชั้นเรียน 5) แบบบันทึกการสะท้อนผลการนิเทศสำหรับนักศึกษา 6) แนวคำถามในการทบทวนหลังการปฏิบัติ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลฉบับที่ 3 ปรับปรุงมาจากแบบประเมินพฤติกรรมการสอนของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เครื่องมือฉบับอื่น

ๆ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เครื่องมือทั้งหกฉบับมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (Mean = 5.00)

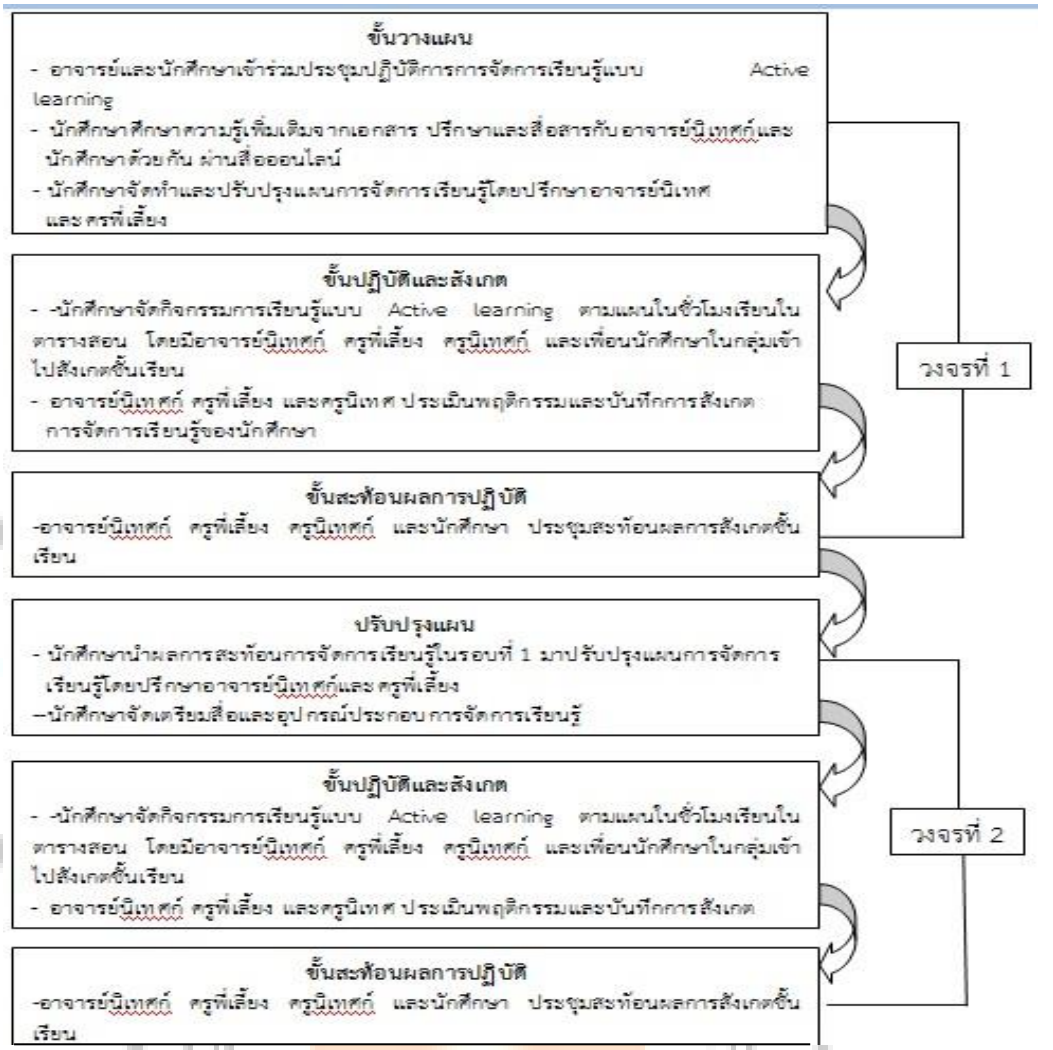

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการวิจัย

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกระบวนการนิเทศ ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2558 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2559 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้การนิเทศตามระบบพี่เลี้ยง พบว่า นักศึกษาทั้งสี่คนสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ มีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning และมีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นดำเนินการสอน โดยมีคะแนนเฉลี่ยระยะที่ 1 เท่ากับ 2.56 ระยะที่ 2 เท่ากับ 3.49 จากระบบคะแนน 4 ระดับ คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 23.13 เมื่อพิจารณาผลการประเมินรายด้านพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 3.25 เป็น 3.83 คิดเป็นร้อยละ 14.58 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 1.60 เป็น 3.00 คิดเป็นร้อยละ 35.00 และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 2.83 เป็น 3.63 คิดเป็นร้อยละ 19.79 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้และสังเกตชั้นเรียน 2 ครั้ง

	รายการ	ค่าเฉลี่ย (N=4) ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	พัฒนาการ (%)
	ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้	**(3.25)**	**(3.83)**	**(14.58)**
1	จุดประสงค์การเรียนรู้	4.00	4.00	0.00
2	สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้	3.00	4.00	25.00
3	ความรู้พื้นฐาน	4.00	4.00	0.00
4	สาระการเรียนรู้	4.00	4.00	0.00
5	กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก	(2.60)	(3.60)	(25.00)
	5.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน	3.00	4.00	25.00
	5.2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์	3.00	4.00	25.00
	5.3 ขั้นดำเนินกิจกรรม	2.00	3.00	25.00
	5.4 ขั้นสร้างองค์ความรู้	2.00	3.00	25.00
	5.5 ขั้นสรุป	3.00	4.00	25.00
6	การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้	3.00	4.00	25.00
	พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning	**(1.60)**	**(3.00)**	**(35.00)**
1	กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนมีลักษณะปฏิบัติมากกว่าบรรยาย	**3.00**	**3.25**	6.25
2	มีการสืบค้นความรู้เดิมของผู้เรียนก่อนเรียน	**1.00**	**3.00**	50.00
3	กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	**2.00**	**3.75**	43.75

	รายการ	ค่าเฉลี่ย (N=4) ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	พัฒนาการ (%)
4	กิจกรรมการเรียนรู้เน้นทักษะด้าน ฟัง พูด อ่าน เขียน	**1.00**	**3.00**	50.00
5	ให้ผู้เรียนสรุป ทบทวน ไตร่ตรอง/สะท้อนถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้	**1.00**	**2.00**	25.00
	พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	**2.83**	**3.63**	**19.79**
1	การนำเข้าสู่บทเรียน	3.00	3.58	14.58
	เร้าความสนใจของนักเรียน	3.00	3.50	12.50
	เหมาะสมกับเวลาและเนื้อเรื่องที่สอน	3.00	3.25	6.25
	บอกผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์การเรียนรู้และแนวทางการเรียน	3.00	4.00	25.00
2	**การดำเนินการสอน**	**(2.71)**	**(3.52)**	**20.09**
	เนื้อหาการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.00	4.00	0.00
	อธิบายตามขั้นตอนทำให้เข้าใจง่ายและใช้ภาษาถูกต้อง	4.00	4.00	0.00
	ตัวอย่างที่ใช้ประกอบเรื่องที่สอนเหมาะกับเนื้อหาและสัมพันธ์กับชีวิตจริง	3.00	4.00	25.00
	ใช้เทคนิคการตั้งคำถามหลาย ๆ แบบ เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น	2.00	3.25	31.25
	ให้ความสนใจนักเรียนอย่างทั่วถึง	3.00	3.50	12.50
	ตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนระหว่างการสอนรวมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม	3.00	3.50	12.50
	ใช้เทคนิคการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา	2.00	3.50	37.50
	ใช้การเสริมแรงแก่นักเรียนอย่างเหมาะสม	3.00	3.75	18.75
	ใช้สื่อการสอนได้อย่างถูกต้องและคุ้มค่า	2.00	3.75	43.75
	จัดกลุ่มนักเรียนสัมพันธ์กับการสอน	3.00	4.00	25.00
	มอบหมายงานหรือแบบฝึกหัดอย่างเหมาะสมกับความสามารถของกลุ่มผู้เรียนหรือรายบุคคล	2.00	2.75	18.75
	ฝึกให้นักเรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตย เช่น ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นรู้จักหน้าที่ของตน เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เป็นต้น	3.00	3.00	0.00
	ช่วยเหลือเด็กนักเรียนช้าและส่งเสริมเด็กเรียนเก่ง	2.00	3.00	25.00
	สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม	2.00	3.25	31.25
3	การสรุป	(3.00)	(4.00)	(25.00)
	สรุปได้กะทัดรัดช่วยให้นักเรียนเกิดแนวคิดตรงจุดประสงค์	3.00	4.00	25.00

	รายการ	ค่าเฉลี่ย (N=4) ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	พัฒนาการ (%)
	การเรียนรู้ สั่งงานหรือให้นักเรียนเตรียมตัวล่วงหน้า สำหรับการเรียนครั้งต่อไป	3.00	4.00	25.00
4	การประเมินการเรียนการสอน	3.00	4.00	25.00
5	บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	3.00	4.00	25.00
6	การควบคุมชั้นเรียน	3.00	3.50	12.50
7	ประสิทธิภาพของการใช้เวลาในการสอน	2.00	3.50	37.50
8	บุคลิกภาพ	3.50	4.00	12.50
	เฉลี่ยรวม	**2.56**	**3.49**	**23.13**

2. ผลการสะท้อนการเรียนรู้ของนักศึกษา ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากการประชุมทบทวนหลังการปฏิบัติ (AAR) สรุปได้ดังนี้

2.1 ความรู้สึกที่มีต่อกระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning โดยใช้กระบวนการระบบพี่เลี้ยง นักศึกษารู้สึกตื่นเต้นและประหม่าทุกครั้งที่มีคณะผู้นิเทศเข้ามาสังเกตชั้นเรียน รู้สึกเครียดในช่วงเตรียมตัวก่อนสอน โดยเฉพาะการรับการสังเกตชั้นเรียนครั้งแรก เพราะไม่ทราบลักษณะและวิธีการปฏิบัติจริงจะเป็นอย่างไร แม้จะได้เข้าประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจ และเตรียมความพร้อมในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงมาแล้วส่วนหนึ่ง หลังจากเสร็จสิ้นการนิเทศครั้งที่ 1 มีความเครียดลดลง มีความมั่นใจมากขึ้น เพราะรู้แนวทางการปฏิบัติ

2.2 สิ่งที่ปฏิบัติได้ดีคือ การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ได้กระตุ้นการแสดงออก สิ่งที่ยังปฏิบัติไม่ได้ดีมีหลายประการที่สำคัญ ได้แก่ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดตามแผน การสร้างสถานการณ์ปัญหาที่กระตุ้นการคิดวิเคราะห์ การให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนรับรู้ถึงความสำคัญของเรื่องที่จะเรียน การเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงหรือการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และการกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวจำเป็นต้องใช้เวลาในการฝึกฝนและได้รับการนิเทศและการโค้ชอย่างต่อเนื่อง

2.3 ปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning มีหลายปัจจัย เริ่มจากปัจจัยที่ใกล้ชิดที่สุดคือ ความมุ่งมั่นของตนเองที่จะศึกษาค้นคว้า การได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนนักศึกษาในกลุ่มซึ่งต่างก็ให้การช่วยเหลือซึ่งกันและ

กัน การชี้แนะของครูพี่เลี้ยง และการปรึกษากับอาจารย์นิเทศก์เป็นระยะ ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติกิจกรรมก็คือ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ละเอียดมากพอที่จะช่วยให้นำไปใช้ได้อย่างราบรื่น และการนำแผนไปปฏิบัติจริงในชั้นเรียนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพห้องเรียน ลักษณะของนักเรียน ดังนั้น ความสามารถในการแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์จึงเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนให้มาก ๆ นอกจากนี้ การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่จะสอนอย่างถ่องแท้มีผลกระทบต่อผลการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียนที่ควรจะเกิดหลังจากได้รับประสบการณ์จากครู ซึ่งเป็นผลการเรียนรู้ที่สะท้อนผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยในระดับวิเคราะห์ขึ้นไป ด้านจิตพิสัย และทักษะพิสัยอย่างครบถ้วน ในการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนตามช่วงวัย

2.4 สิ่งที่จะนำไปปรับปรุงในครั้งต่อไปก็คือ ฝึกฝนตนเองในการออกแบบการเรียนรู้ การกำหนดชิ้นงานและภาระงานที่สะท้อนผลการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นการคิด ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่มและการสร้างองค์ความรู้ทั้งจากกลุ่มและสรุปเป็นของตนเอง การใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนใช้สื่อของจริงที่หาได้ง่าย เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขและมีผลการเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่านักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ได้รับการนิเทศตามระบบพี่เลี้ยงมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning เพิ่มขึ้น มีความคิดเห็นเชิงบวกต่อการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้นั้น อาจเนื่องมาจากการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในครั้งนี้ได้ดำเนินการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างเป็นระบบตามหลักการวิจัยปฏิบัติการที่ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการสืบค้นปัญหา และหาวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานโรงเรียน การวิจัยจึงเน้นกระบวนการคิดและลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ที่ได้จากการคิดและการกระทำ การวิจัยเชิงปฏิบัติการได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในรูปของวงจรการปฏิบัติการ (Action research spiral) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Act) การสังเกต (Observe) และการสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect) เมื่อครบวงจรหนึ่ง ๆ จะพิจารณาปรับปรุงแผน (Replaning) เพื่อนำไปปฏิบัติในวงจรต่อไปจนกว่าการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่ศึกษาได้ผลเป็นที่น่าพอใจ โดยเน้นการร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Collaborative approach) กระบวนการดังกล่าวจึงมีความเหมาะสมกับการพัฒนาทักษะการสอนของนักศึกษาซึ่งจำเป็นต้องเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติจริงและการปรับปรุงให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนั้น ผลจากการนำแนวคิดระบบพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) เป็นกรอบในการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้เกิดกิจกรรมการนิเทศที่มาจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัยอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากครูพี่เลี้ยงที่เป็น Mentor ได้ใช้ความรู้และประสบการณ์ตรงในการจัดการเรียนรู้มาชี้แนะและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องกับนักศึกษาที่อยู่ในความดูแล ร่วมกับอาจารย์นิเทศก์และครูนิเทศก์ ที่ทำหน้าที่เป็น Coacher ให้กับนักศึกษาเพื่อให้ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยมุมมองที่หลากหลายทั้งด้าน

วิชาการและด้านประสบการณ์ตรงจากผู้เป็น Coacher และ Mentor อาจทำให้นักศึกษาได้ความรู้และประสบการณ์มากขึ้นกว่าได้รับจากผู้นิเทศเพียงฝ่ายเดียว

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมฤทัย เย็นใจ และคณะ (2558) ที่พบว่า นักศึกษาที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่ใช้การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด มีความรู้เชิงบูรณาการด้านเนื้อหาและการสอน มีความเข้าใจการให้เหตุผลของนักเรียน สามารถรับฟังและตอบสนองต่อการคิดของนักเรียน สามารถอธิบายแนวคิดของนักเรียนแต่ละสถานการณ์ มีความเข้าใจการให้เหตุผลของนักเรียน ในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน นักศึกษาสามารถวางลำดับกิจกรรมและการดำเนินการสอน และสอดคล้องกับผลการดำเนินงานพัฒนาครูในโครงการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียนด้วยกระบวนการชี้แนะ Coaching and Mentoring สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28.*ของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.* (2558ข) ที่พบว่า ครูในโครงการมีความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ชัดเจนกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะ

1) จากผลการวิจัยที่ยืนยันถึงประโยชน์ของการนิเทศอย่างเป็นระบบตามระบบพี่เลี้ยงในการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning ได้ ในการนำไปใช้นิเทศครั้งต่อไปควรเลือกสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง และครูนิเทศก์ที่มีความพร้อมที่จะปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาร่วมกับอาจารย์นิเทศก์จากมหาวิทยาลัยที่มีความพร้อมเช่นกัน กล่าวคือ มีทัศคติเชิงบวกต่อการนิเทศเชิงรุก มีความรู้และประสบการณ์ที่จะทำหน้าที่เป็น Coacher และ Mentor ร่วมกับครูพี่เลี้ยงและครูนิเทศของโรงเรียนได้

2) จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูยังต้องได้รับการนิเทศอย่างเข้มข้นในเรื่อง การออกแบบการเรียนรู้ การกำหนดสถานการณ์ปัญหา การตั้งคำถาม การฝึกคิดทบทวนไตร่ตรอง ดังนั้นจึงควรทำวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นในเรื่องดังกล่าวให้นักศึกษาปฏิบัติได้อย่างแม่นยำ ก่อนออกไปฝึกประสบการณ์ที่โรงเรียน รวมทั้งควรทำการวิจัยเชิงประเมินเพื่อพัฒนาระบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้แนวคิดการประเมินแบบเสริมพลัง (Empowerment)

รายการอ้างอิง

นภาพร วรเนตรสุดาทิพย์. (2554). “การศึกษาชั้นเรียน (Lesson study) : แนวคิดใหม่ในการพัฒนาวิชาชีพครู,”วารสารวิจัย มข, 1 (4) : 86-99.

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิป จิตตฤกษ์ (แปล). (2554). ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Open Worlds.

วิจารณ์ พานิช. (2555). วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษวงศ์.

สมฤทัย เย็นใจ, นฤมล ช่างศรี, และไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2558). “ความรู้เชิงบูรณาการด้านเนื้อหาและการสอนวิชาคณิตศาสตร์ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนใน โรงเรียนที่ใช้การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด,”

Journal of Education. KHON KAEN UNIVERSITY. 3, (Jul.- Sep) :176. http://ednet.kku.ac.th/edujournal/

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. (2558ก). โครงการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียนโดยใช้กระบวนการชี้แนะ (Coaching). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สืบค้นได้จาก https://goo.gl/JdVidR

--------. (2558ข). รายงานโครงการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียนด้วยกระบวนการชี้แนะ Coaching and Mentoring สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อัญชลี ธรรมะวิธีกุล. (2552). เทคนิคการนิเทศ : ระบบพี่เลี้ยงและการให้คำปรึกษา (Mentoring). สืบค้นจาก https://panchalee.wordpress.com/2009/07/28/mentoring/

เอกภูมิ จันทรขันตี, ชาตรี ฝ่ายคำตา และวรรณทิพา รอดแรงค้า. (2555). “การศึกษาสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรการผลิตครู 5 ปี : รายวิชาการสังเกตและฝึกปฏิบัติงานครู,” วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 31 (2) : 150-165.

Kemmis, S., and Mc Taggart, R. (1988). The Action Research Planner. Third Edition, Deakin University Press, Victoria.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

แนวทางส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

วรนุช กุอุทา, สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
กฤตยกมล ธานิสพงศ์, สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ดร.กันตภณ หลอดโสภา, สาขาวิชาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการในด้านที่สามารถพัฒนาเป็นศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการวิสาหกิจชุมชน และหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพ รวมถึงองค์ความรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ราย ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ทดสอบ F-test One-way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า (1.)กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 400 ราย จำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 41-50ปี มีตำแหน่งเป็นประธานกลุ่ม การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. รายได้รวมต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท ระยะเวลาในการประกอบกิจการมากกว่า 10 ปี ประเภทกิจการเป็นประเภทการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร ซึ่งมีตลาดส่งออกผลิตภัณฑ์ภายในจังหวัดและชุมชนเท่านั้น โดยขนาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มขนาดเล็ก ที่ได้รับรองมาตรฐาน GMP และ อย. แล้ว (2.) การพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนในการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการตลาด ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ด้านการวางแผน ด้านการผลิต แปรรูป ด้านการจัดการองค์การ ด้านเงินทุน และด้านการรายงานและการจัดทำรายงานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เนื่องจากหน่วยงานต่าง ๆ ยังให้ความสำคัญกับด้านนี้ค่อนข้างน้อย (3.) ประเภทกิจการและขนาดของวิสาหกิจชุมชนที่แตกต่างกันมีแนวทางส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้
เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชน, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

Received: April 2, 2018, Accepted April 22, 2018

The study of guideline uphold and knowledge development to increase potentiality's management in community enterprise sustainable in the Lower

Woranuch Kuutha, Accounting Program, Ubon Rachathain Rajbhat University
Krittayakamon Thanispong, Accounting Program, Ubon Rachathain Rajbhat University
Kantaphon Loadsopa, Business Administration Program, Faculty of Business Administration North College

Abstract

The research have objective to study management in side which have ability to development be potentiality of the community enterprise. Problems and obstacles of management in the community enterprise and find guideline to potential development including knowledge, contributing to the potential develop which impact on the sustainability of the community enterprise in the Lower Northeast. The data was collected by questionnaires that the sample consisted of 400 convenience sampling. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, average, standard deviation and F-test One-way ANOVA.

The results showed that (1.) The community enterprise in the lower northeast was respondents a total of 400 cases classified by individual factors data showed that most respondents were female, aged between 41-50 years, with a position as Group President. Graduate from high School or vocational certificate. Total revenues per month 10,000 - 20,000 baht. The duration of the operation more than 10 years. Type of business was type processed food products which have export market for products within the province and the community only. The size of the community enterprise are mostly small groups which certified from FDA and GMP. (2.) Knowledge Development to increase potentiality's management in community enterprise sustainably in management side of community enterprise showed that by sorting from average the highest to lowest, is the marketing. support from government agencies. Planning. Production. Food processing. Organizing. Financial. Reporting and the preparation of report. (3.) Types and sizes of business of community enterprise that different have guideline uphold and knowledge development to increase potentialities management of community enterprise sustainable that different.

Keywords: potentiality's management in community enterprise ,Lower Northeast

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทนำ

โลกธุรกิจปัจจุบัน มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลาอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง ทั้งในทางกว้างและทางลึก วิธีการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่ดีที่สุดก็คือ การพัฒนา ซึ่งการพัฒนาอย่างยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ก็จากความคิดความเข้าใจที่ถูกต้อง เพื่อนำมาใช้ในการปรับตัวเพื่อรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและให้มีความแตกต่างจากคู่แข่งขัน รวมถึงต้องมีเครือข่ายพันธมิตรในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เพื่อพัฒนาปรับปรุงขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนารูปแบบในทุกๆด้านของวิสาหกิจชุมชนเป็นการเพิ่มขีดความสามารถให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ จากนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนได้มีการพัฒนา การประกอบอาชีพภายในชุมชน

โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดผลผลิตที่ช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ปัจจัยสำคัญในการดำเนินการทางเศรษฐกิจที่จะประสบความสำเร็จไม่ใช่การบริหารจัดการทรัพยากร บริหารจัดการแรงงานและทุนอีกต่อไปหากเป็น “การประกอบกิจการ” หรือ วิสาหกิจ (Enterprise) ซึ่งเน้นความคิดสร้างสรรค์ (สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน,2555)

วิสาหกิจชุมชนเป็นโครงการหนึ่ง ในนโยบายหลักของรัฐบาลในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันให้แก่กลุ่มชุมชนในระดับรากแก้ว เพื่อสร้างอาชีพและกระจายรายได้ในการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของกลุ่มชุมชนระดับรากแก้วโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างงาน สร้างรายได้ด้วยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรในท้องถิ่นมาพัฒนามูลค่า การวางแผนงาน ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมบริหารจัดการและมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์การสร้างธุรกิจขนาดเล็กหรือวิสาหกิจชุมชนให้เกิดในภาคการผลิตที่แท้จริง (Real Sector) การสร้างความเข้มแข็งในระดับฐานการผลิต (Base of Industry) ให้แข็งแกร่งด้วยการกระตุ้นและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ เป็นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นและส่งผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อท้องถิ่น ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานล่าง เศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งขึ้น พัฒนาสู่เศรษฐกิจมหภาคอย่างมั่นคง เป็นเศรษฐกิจเสรีบนฐานของการพึ่งตนเองในปัจจัยอยู่รอด บนฐานการผลิตที่เป็นจุดแข็งแกร่งของประเทศและเป็นเศรษฐกิจที่พร้อมปรับตัว

กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนได้มีการพัฒนาการประกอบอาชีพภายในชุมชนโดยการดำเนินกิจการในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน ตามนโยบายของรัฐบาล ดังนี้ 1) นโยบายเร่งด่วน ข้อ 1.13.2 บริหารจัดการโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ให้มีศักยภาพด้วยการสนับสนุนให้ชุมชน วิสาหกิจชุมชนให้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น ผนวกกับองค์ความรู้สมัยใหม่เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้าและบริการ 2) นโยบายเศรษฐกิจ ข้อ 3.1.2 ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมและ 3) นโยบายสร้างรายได้ ข้อ 3.2.4 ยกระดับความสามารถในการแข่งขันและขยายช่องทางการตลาดของธุรกิจอุตสาหกรรม ธุรกิจบริการในประเทศ และธุรกิจวิสาหกิจชุมชนให้เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการผลิตสินค้าและบริการ ซึ่งในการสำรวจเบื้องต้นพบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างได้มีการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนจำนวน 14,066 แห่งแบ่งเป็น 2 ประเภท 1) ประเภทสินค้า 2) ประเภทบริการ อุปสรรคของวิสาหกิจชุมชน คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่เข้าใจหลักแนวคิดวิสาหกิจชุมชนและแนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน สมาชิกไม่มีความรู้ความสามารถในการจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้วยตนเองและไม่ดำเนินการกระบวนการเรียนรู้ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความต่อเนื่อง เมื่อส่วนราชการไม่ได้สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และงบประมาณ วิสาหกิจชุมชนก็หยุดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นเพียงการอาศัยประสบการณ์ของคณะกรรมการหรือสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่เคยปฏิบัติมาเท่านั้น การพัฒนาทัศนคติของสมาชิกในกลุ่มให้เห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของการสืบทอดการผลิตผลิตภัณฑ์ของชุมชนอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นการเสริมต่อในด้านความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นในการบริหารจัดการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพและการพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันและพัฒนายกระดับประสิทธิภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความต้องการที่จะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐ ในการพัฒนาความรู้ความสามารถ ของการดำเนินธุรกิจในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถสร้างเครือข่ายร่วมกันและส่งเสริม

ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคโนโลยีระหว่างกันได้พร้อมทั้งมีหน่วยงานหน่วยงานในพื้นที่ผลักดันอย่างต่อเนื่องซึ่งแนวทางในการตอบสนองความต้องการดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพและนำไปสู่การบริหารจัดการมาใช้ในการขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน(สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน,2554)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างให้มีศักยภาพและแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการจัดการด้านวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการในด้านที่สามารถพัฒนาเป็นศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาด้านศักยภาพที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
4. พัฒนาองค์ความรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพส่งผลต่อความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านตัวแปรและเนื้อหาที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ซึ่งมีทั้งหมด 8 จังหวัด คือ อุบลราชธานี นครราชสีมา บุรีรัมย์ ชัยภูมิ ยโสธร ศรีสะเกษ สุรินทร์ และอำนาจเจริญ
3. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างตอนล่าง มีจำนวน 14,066 ราย (ฐานข้อมูลจาก สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจ,2556 : ออนไลน์) โดยเปรียบเทียบ จากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ราย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

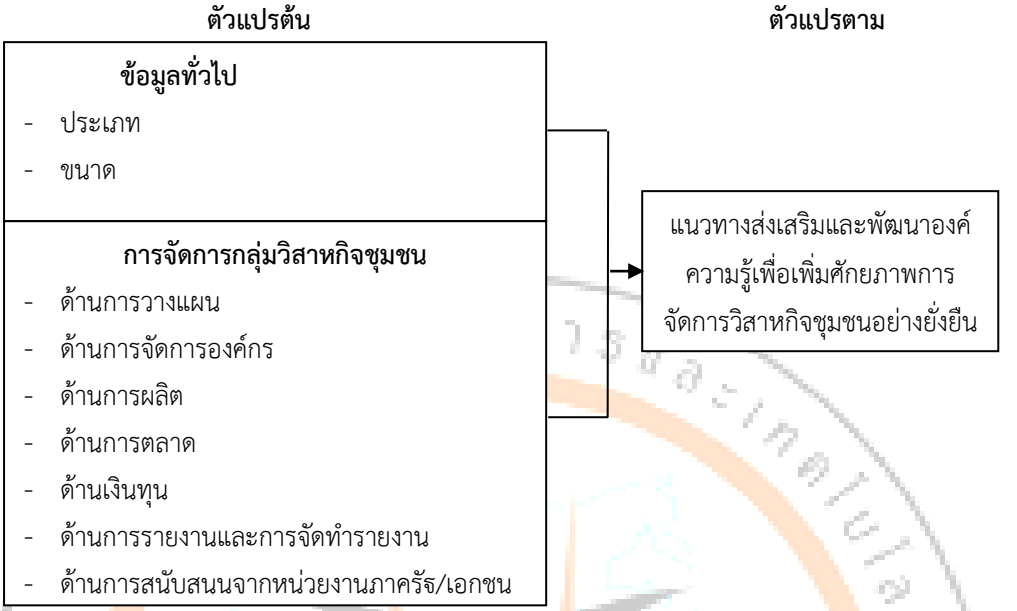

สมมติฐานการวิจัย

ประเภท ขนาด ของวิสาหกิจชุมชนที่แตกต่างกันมีแนวทางส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนที่แตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน คือ การวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามวัดระดับองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมอย่างยั่งยืน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน คือ การวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ในครั้งนี้มีขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมขนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จำนวน 14,066 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมขนในเขตภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างจำนวน 14,066 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เกณฑ์การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จำนวน 400 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
ตอนที่ 3 ปัญหาหรืออุปสรรคในการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์แบบสอบถามโดยนำ ข้อมูลที่ได้จากคำถามที่กำหนดคำตอบให้เลือกตอบ ได้แก่

คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป การบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าความสัมพันธ์ F-test, T-test เพื่อทดสอบสมมติฐาน

คำถามปัญหาหรืออุปสรรคในการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนเป็นคำถามปลายเปิด ใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่กลุ่มวิสาหกิจ ตามข้อมูลที่จำแนกแต่ละประเด็นหัวข้อ ตามกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยนำหลักการที่ได้ทบทวนวรรณกรรมและแนวคิดในการจัดการเกี่ยวกับการจัดการองค์ความรู้ และการบริหารกลุ่มและทฤษฎีส่วนประสมการตลาดบริการและกลยุทธ์ทางการตลาด (7Ps) โดยนำการเชื่อมโยงของกลุ่มปัจจัยบุคคลที่มีลักษณะการรวมกลุ่มกัน เพื่อได้มาซึ่งการจัดการร่วมกัน มีทั้งสอดคล้องกลมกลืนกันและขัดแย้งกัน แต่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบที่เหมาะสมมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์โดยนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 400 ราย จำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีตำแหน่งเป็นประธานกลุ่ม รายได้รวมของกลุ่มเฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท ระยะเวลาในการประกอบกิจการของกลุ่ม มากกว่า 10 ปี

กิจการของกลุ่มส่วนใหญ่เป็นประเภทการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร และส่งออกจำหน่ายภายในจังหวัดหรือชุมชนเท่านั้น ขนาดของกลุ่มส่วนใหญ่เป็นขนาดเล็กที่มีสมาชิก 1-15 คนและได้รับรองมาตรฐาน GMP และ อย.แล้ว

การบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ในการเพิ่มศักยภาพวิสาหกิจชุมชนในการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการตลาด ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ด้านการวางแผน ด้านการผลิต แปรรูป ด้านการจัดการองค์การ ด้านเงินทุน ด้านการรายงานและการจัดทำรายงาน ตามลำดับซึ่งสามารถจำแนกเป็นรายข้อได้ดังนี้

1. การบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านการวางแผน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้อมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการวางแผนระยะปานกลาง (ระยะเวลา 3 ปี) และระยะยาว (ระยะเวลา 5 ปี) อย่างชัดเจน มีการวางแผนระยะสั้น (ระยะเวลา 1 ปี) อย่างชัดเจน มีการประชุม ทำแผนร่วมกันระหว่างกรรมการและสมาชิกเพื่อกำหนดเป้าหมายและทิศทางของกลุ่มที่ชัดเจน

2. การบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านการจัดการองค์การในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้อมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการกำหนดและปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มอย่างชัดเจน มีการแจ้งเวียนให้สมาชิกรับทราบและถือปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่ม มีการแบ่งแยกหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจน

3. การบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านการผลิต แปรรูป ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้อมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการแปรรูป ผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้ยอดขายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องมีความพยายามที่จะให้กลุ่มวิสาหกิจได้รับรองมาตรฐาน เช่น มาตรฐาน GMPและ อย. เป็นต้น ต่อเนื่องมีการนำเทคโนโลยี เครื่องมือ ที่ทันสมัยมาใช้ในการผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตมากขึ้น และมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำลง

4. การบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านการตลาดในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้อมีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ฯ

เพื่อให้เป็นที่รู้จักสินค้า มีช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลาย เช่น เครือข่ายของกลุ่มธุรกิจชุมชน ร้านค้าชุมชน งานจัดงานแสดงสินค้าและซุปเปอร์มาร์เก็ต เป็นต้น มีการออกแบบบรรจุหีบห่อที่น่าสนใจ

5. การบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านเงินทุนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีเงินทุนหมุนเวียนที่เพียงพอในการบริหารงานในกลุ่ม มีเงินทุนที่เพียงพอต่อการขยายกิจการ มีการบริหารจัดการเงินทุนของวิสาหกิจอย่างเป็นระบบและก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อชุมชน

6. การบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านการรายงานและการจัดทำรายงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้อมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานประกาศแจ้งให้สมาชิกทราบโดยทั่วถึง มีการจัดทำรายงานบัญชีรายรับ-รายจ่ายให้กลุ่มรับทราบอย่างสม่ำเสมอ มีการเข้าร่วมอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชี เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานที่ถูกต้อง

7. การบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก มีการขอความช่วยเหลือจากภาครัฐ เกี่ยวกับ การตลาด แหล่งเงินทุน กระบวนการผลิต มีการเชิญนักวิชาการบุคลากร ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่วิสาหกิจชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมที่ภาครัฐจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

การทดสอบประเภท ขนาด ของวิสาหกิจชุมชนที่แตกต่างกันมีแนวทางส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนที่แตกต่างกัน

ประเภทกิจการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่แตกต่างกันมีแนวทางส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ขนาดของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนที่แตกต่างกันมีแนวทางส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

การศึกษาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง สามารถอภิปรายผลโดยเรียงลำดับ 3 ลำดับแรกในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

ด้านการตลาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากกว่าด้านอื่น รองลงมาด้านการวางแผน และด้านการบริหารจัดการ ทั้ง 3 ด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากหน่วยงานรัฐบาลได้มีการสนับสนุนส่งเสริมวิสาหกิจในเรื่องการตลาดโดยมีการสนับสนุนให้วิสาหกิจได้รับการอบรมในการจัดทำการตลาดอย่างต่อเนื่องมากขึ้น รวมถึงได้มีการจัดอบรมในเรื่องของการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม การพัฒนารูปแบบเพื่อให้ทันกับคู่แข่งขันและได้สนับสนุนการในเรื่องของการประชาสัมพันธ์สินค้า โดยการโฆษณาและการจัดพื้นที่แสดงสินเค้าเพื่อให้วิสาหกิจได้ประชาสัมพันธ์สินค้าของตัวเอง เช่น การจัดงานมหกรรมแสดงสินค้าโอท๊อป ในจังหวัดต่างๆ ที่มีวิสาหกิจร่วมด้วย รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์สินค้าผ่านสื่อโทรทัศน์โดยการสนับสนุนของหน่วยงานต่างๆ นอกจากสื่อนี้ยังเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าไปยังต่างประเทศ โดยมีการจัดแสดงสินค้าของวิสาหกิจในงานของประเทศต่างๆ ภายใต้การส่งเสริมของคณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (2551) ศึกษาสภาพ การผลิต การตลาดดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพาราของวิสาหกิจชุมชน 2) ศึกษาระดับศักยภาพ และปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความเข้มแข็ง ผลการศึกษา พบว่า ด้านการผลิต ส่วนใหญ่ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ คือ ใบยางพารา ซึ่งเป็นของสมาชิกเอง ในด้านแรงงานมีการใช้แรงงานจากสมาชิกกลุ่ม ส่วนเงินทุนนั้น ส่วนใหญ่ได้มาจากค่าหุ้นของสมาชิก ผลตอบแทนจากการผลิตดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพาราเป็นร้อยละ 17.91 สำหรับด้านการตลาดนั้น พบว่า รูปแบบของผลิตภัณฑ์ยังไม่หลากหลาย เน้นการขายส่งให้กับพ่อค้าคนกลาง และมีการส่งเสริมการตลาดในหลายรูปแบบ เช่น การออกร้านและโฆษณาทางวิทยุส่วนโอกาสทางการตลาด พบว่า จุดแข็งที่สำคัญ คือ ความได้เปรียบด้านวัตถุดิบ และภาวะความเป็นผู้นำของกลุ่ม จุดอ่อนที่สำคัญคือ อุปกรณ์ขาดความทันสมัย และส่วนแบ่งด้านตลาดมีน้อย โอกาสที่สำคัญคือ กระแสนิยมในการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติ จำนวนคู่แข่งขันมีไม่มากส่วนอุปสรรคที่สำคัญ คือ ขาดการรับรองมาตรฐานสินค้าจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรายได้ของประชากรยังอยู่ในระดับต่ำ ผลการศึกษาระดับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน พบว่า ระดับศักยภาพหรือ ระดับความเข้มแข็งอยู่ในระดับดี แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน ระดับศักยภาพที่อยู่ในระดับดีมี 3 ด้าน คือ ด้านทิศทางของวิสาหกิจชุมชน ด้านการบริหารตลาด และด้านการบริหารสมาชิก ส่วนที่เหลืออีก 4 ด้านคือ การวางแผนดำเนินงาน การจัดการสินค้าและบริการ ด้านจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสารและด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน ดังนั้น วิสาหกิจชุมชนควรใช้วัตถุดิบอย่างอื่นผลิตทดแทนใบยางพาราในช่วงที่ขาดแคลน และตรวจสอบสภาพวัตถุดิบคือใบยาง ไม่ควรนำใบยางอ่อนมาใช้ในการผลิต ส่วนด้านการตลาดควรมีการฝึกอบรมสมาชิกกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะและรูปแบบ

ใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้มากขึ้น ภาครัฐควรจัดหาสถานที่แน่นอนในการจำหน่วยสินค้า รวมทั้งพัฒนาระดับศักยภาพที่เป็นข้อด้อยให้มีระดับดีขึ้น โดยการวางแผนการดำเนินงานและพัฒนาความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ให้ต่างจากผู้ผลิตรายอื่น

ด้านการวางแผน หน่วยงานต่างๆ ได้สนับสนุนการให้ความรู้ด้านการวางแผนงานอย่างเป็นระบบมีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานอย่างชัดเจนขึ้น โดยมีการออกเป็นคู่มือการจัดทำโครงการแผนปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประจำปี 2558 (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจชนาดกลางและขนาดย่อม,2558) โดยการประสานงานร่วมกับหน่วยงานของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง หรือองค์การเอกชน เพื่อส่งเสริมวิสาหกิจของประเทศสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพันธ์ โสมะเกษตริน (บทคัดย่อ : 2555) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการบริหารการผลิต กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า แนวทางการเพิ่มศักยภาพการบริหารการผลิตกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในด้านของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการบริหารการผลิตกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อเรียงตามลำดับพบว่า ปัจจัยด้านการควบคุม ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านการตลาด ด้านการผลิต ด้านการบังคับบัญชา ด้านการเงิน การบัญชี ด้านการจัดองค์การ ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการบริหารการผลิตกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดศรีสะเกษ กล่าวคือเมื่อปัจจัยการบริหารจัดการทั้ง 8 ด้านเพิ่มขึ้น จะทำให้ศักยภาพการบริหารการผลิตกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดศรีสะเกษ เพิ่มขึ้นด้วยตามลำดับ โดยมีประสิทธิภาพการพยากรณ์ศักยภาพการบริหารการผลิตกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดศรีสะเกษ ถึงร้อยละ 97.60

ด้านการบริหารจัดการ มีการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มตามยุทธศาสตร์ อย่างต่อเนื่องในเรื่องของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เพื่อการพึ่งตนเอง เช่น ให้มีการพัฒนาการวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายชุมชนอย่างสัมพันธ์กัน และให้มีการบริหารจัดการเชื่อมโยงวิสาหกิจชุมชนโดยการจัดทำเป็นศูนย์คลัสเตอร์ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชุมชน นอกจากนี้ยังมีการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนโดยการให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อแสดงความคิดเห็น รวมถึงการแบ่งแยกหน้าที่อย่างชัดเจนเพื่อให้การทำงานเป็นระบบและสามารถทำให้กลุ่มเข้มแข็งได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุภูมิ จิตต์ประเสริฐ (บทคัดย่อ : 2554) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ความต้องการการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจากหน่วยงานภาครัฐ และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลการวิจัยพบว่าในการดำเนินงานตามแนวคิดกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ โดยเริ่มจากการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก และภายในของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน นำไปสู่การค้นพบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อใช้กำหนดกลยุทธ์ และการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ ได้แก่ การวางแผนงาน การจัดองค์การ การชี้นำ และการควบคุมงาน การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการรายงานและการจัดทำรายงาน ซึ่งจากผลการสำรวจนั้นในเรื่องการจัดทำรายงานความก้าวหน้าของงานที่ได้รับมอบหมายยังขาดความต่อเนื่อง อาจเป็นเหตุผลจากกลุ่มยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีที่ดี มีการใช้เงินทุนหมุนเวียนปะปนไปกับค่าใช้จ่ายส่วนตัว จึงทำให้ไม่ทราบต้นทุนที่แท้จริงในการดำเนินงาน ซึ่งวิสาหกิจส่วนใหญ่ยังลงบันทึกบัญชีด้วยมือ ทำตามความเข้าใจส่วนตัวมากกว่าการนำระบบบัญชีแบบคอมพิวเตอร์มาใช้ รายงานทางบัญชีที่ได้ ออกมาจึงยังไม่ถูกต้องตามหลักการทำบัญชีที่รองรับโดยทั่วไป จึงทำให้การรายงานผลการดำเนินงานไม่ต่อเนื่องและไม่ถูกต้องและไม่สามารถทราบผลการดำเนินงานที่แท้จริงของวิสาหกิจได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญชนก ห่านนิมิตกุลชัย (บทคัดย่อ : 2556) ได้ศึกษาแนวปฏิบัติและปัญหาอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสกลนครที่เข้าร่วมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องและนำไปสู่การพัฒนาต้นแบบระบบบัญชีสำหรับวิสาหกิจชุมชนที่เหมาะสม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจ ภาพรวมจากการสำรวจพบว่า ผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนส่วนมากมีแหล่งความรู้ในการจัดทำบัญชีจากการฝึกอบรม ส่วนใหญ่ยังเลือกวิธีการจดบันทึกบัญชีด้วยมือตามความเข้าใจส่วนตัวมากกว่าการนำระบบคอมพิวเตอร์มาทำฐานข้อมูลการบัญชี งานบัญชีที่ได้จึงไม่ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปและไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ทางธุรกิจได้ ปัญหาหลักในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มสำรวจคือ การขาดทักษะความรู้พื้นฐานด้านการบัญชีและความไม่เป็นเอกภาพของหน่วยงานทั้งหลายที่เข้ามาเกี่ยวข้อง กล่าวคือมีการให้ความรู้และเผยแพร่รูปแบบการทำบัญชีที่หลากหลายตามความถนัดของหน่วยงาน โดยมักไม่สอดคล้องกับพื้นฐานและความต้องการของผู้ใช้ นอกจากนี้ยังขาดกฎและข้อบังคับและผู้รับผิดชอบติดตามการรายงานทางการเงินของโครงการ เป็นเหตุให้เกิดความสับสนจนเกิดข้อผิดพลาดและไม่ให้ความสำคัญต่องานบัญชีในที่สุด ในขณะที่ปัจจัยส่งเสริมที่จำเป็นคือการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาทางการบัญชีเพื่อทำหน้าที่ให้การอบรมเผยแพร่ความรู้ที่เหมาะสมต่อแต่ละชุมชน

ข้อเสนอแนะ

แนวทางส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

การบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาดอยู่ในระดับมากกว่าด้านอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริหารงานของกลุ่มวิสาหกิจได้มีการวางแผนการตลาดได้เป็นอย่างดีวิสาหกิจชุมชนเป็นกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ ที่ดำเนินการโดยกลุ่มบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันในแต่ละพื้นที่และรวมตัวกันประกอบกิจการ โดยมุ่งเน้นการจัดการทุนของชุมชน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ ในด้านการดำเนินงาน ด้านการผลิต ด้านการตลาดและด้านเงินทุน อีกทั้งปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มมาจากการจัดการกลุ่มการมีส่วนร่วมของ

สมาชิกในกลุ่ม การเรียนรู้ของสมาชิกกลุ่ม ระบบข้อมูลข่าวสาร การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภานอก ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านเครือข่าย ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้เกิดศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจมีความพร้อมที่จะพัฒนาสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคตและชุมชนมีศักยภาพพึ่งตนเองได้

ส่วนการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการรายงานและการจัดทำรายงานอยู่ในระดับที่น้อยกว่าด้านอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังมีการบริหารงานด้านการรายงานยังไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้นควรมีหน่วยงานสนับสนุนในเรื่องของการจัดทำรายงานทางการเงินอย่างต่อเนื่องให้มากขึ้น ซึ่งปัจจุบันหน่วยงานได้มุ่งเน้นในเรื่องของการตลาด การบริหารจัดการ การวางแผน จึงทำให้การส่งเสริมด้านบัญชีอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเพิ่มการส่งเสริมเรื่องของการจัดทำระบบบัญชีที่โปร่งใส สร้างจิตสำนึกและแนวทางการปฏิบัติของบุคลากร เพื่อเพิ่มศักยภาพรอบด้านของวิสาหกิจชุมชนให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ที่จะเป็นประโยชน์กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

2. ควรมีการศึกษาเรื่องปัจจัยแรงจูงใจที่ส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

รายการอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน,เอกสารแนวคิด แนวทาง และกรณีตัวอย่างการดำเนินงานศูนย์ประสานงานเครือข่ายองค์กรชุมชน,กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชุมชนกรมการพัฒนาชุมชน, 2557

ขวัญชนก ห่านนิมิตกุลชัย,แนวปฏิบัติและปัญหาในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสกลนคร,มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา; กระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพฯ,2556

จตุภูมิ จิตต์ประเสริฐ,แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี,วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป,มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี,2554

จักรพันธ์ โสมะเกษตริน,แนวทางการพัฒนาศักยภาพการบริหารการผลิต กลุ่มวิสาหกิจชุมชนใน

จังหวัดศรีสะเกษ, มหาวิทยาลัยศรีสะเกษ, 2555

จำเนียร บุญมาก,วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SME's) กับการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย, แม่โจ้ปริทัศน์, 1(6), 80-83, 2555

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร,การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความเข้มแข็ง : กรณีดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา,กรุงเทพฯ : สำนัก, 2551

สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน, แนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมกระบวนการประชาชนและวิสาหกิจชุมชน ตามโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ประจำปี 2548, กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพฯ. 2555

สำนักสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจชนาดกลางและขนาดย่อม, http://www.sme.go.th/th, ออนไลน์, สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2558

สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, คู่มือการจดทะเบียนวิสาหกิจและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน, สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร, 2554

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607-610,1970

Laudon, Kenneth C. and Laudon, Jane P., Management information systems: Managing the digital Firm. 7 th (ed) Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall, 2002

Starkey, Paul. Networking for development. London: International Forum for Rural Transport and Development, 1997.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในแขวงจำปาสักสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สาลี สิริโพคา, นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น
ดร.พรสวรรค์ สุตะคาน, หลักสูตรรัฐดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

บทคัดย่อ

งานวิจัยแบบผสมนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของค่าเฉลี่ย และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลักทั้งสาม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามจากการทบทวนวรรณกรรมแล้วนำไปทดสอบความตรงเชิงโครงสร้าง และทดสอบความเชื่อมั่นภายในระหว่างข้อคำถามได้ค่า KMO อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่า Cronbach's Alpha ทั้งฉบับเท่ากับ .96 และมีความเชื่อมั่นรายกรอบเท่ากับ .95, .90 และ .86 เรียงตามลำดับ แต่อย่างก็ตามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบคุณภาพแล้วไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 319 คนนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รวมถึงสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคุณสำหรับการพยากรณ์แนวทางพัฒนาตามวัตถุประสงค์วิจัย ซึ่งค้นพบว่าระดับค่าเฉลี่ยตัวแปรการมีส่วนร่วมของประชาชน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และคุณภาพชีวิตประชาชนอยู่ในระดับมาก โดยที่ตัวแปรทั้งสามมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนข้อค้นพบสำคัญนั้นพบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนมีปัจจัยอิทธิพลประกอบด้วยการมีส่วนร่วมตัดสินใจ การพอประมาณ คุณธรรม และการมีความรู้ โดยตัวแปรอิทธิพลทั้ง 4 มีสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ร่วมกันที่ร้อยละ 49.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้โดยมีผลจากการสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่านที่ให้การสนับสนุนเกี่ยวกับผลวิจัยนี้ว่า แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ภาครัฐต้องสร้างความรู้ ความเข้าในบทบาทของตนเองของประชาชน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, คุณภาพชีวิต

Received: April 22, 2018, Accepted October 30, 2018

The Effect of people participation along sufficient economy philosophy on quality of life: A case of Champasak province Lao People's Democratic Republic

Saly Siliphokha Saly Siliphokha, Doctoral of Political Science Program,
The Eastern Univeristy of Management and Technology
Dr.Pornsawan Sutakan, The Eastern Univeristy of Management and Technology

Abstract

The purpose of the study was to analyze the relationships among the variables of people participation, sufficient economy philosophy and quality of life in Champasak province, Lao People's Democratic Republic and determine the effect of joint decision making, modesty, morality and knowledge on quality of life development, the results of which will be proposed to further enhance people participation. The sample of the study was 319 residents living in Champasak province, Lao People's Democratic Republic (PDR). The tool of the study was questionnaire for data collection, the reliability of which, Cronbach's Alpha, was 0.96. It was a descriptive statistics and the multiple regression analysis. The study also included in-depth interview from experts in the field. The results revealed that the relationships among people participation, sufficiency economy philosophy and quality of life in Champasak province, Lao PDR were statistical significant at level of .01. The influencing factors of joint decision making, modesty, morality and knowledge were able to explain 49.8 percent on quality of life development. As for the in-depth interview, the experts support the public participation development along sufficient economy philosophy on quality of life of people in Champasak province, Lao PDR and the public sector has to educate and understanding the role of its citizen.

Keywords: public participation, sufficient economy philosophy, quality of life

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

บทนำ

ในปัจจุบันโลกของเราต้องเผชิญกับวิกฤตต่าง ๆ มากมายไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคมหรือแม้กระทั่งชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่อาจจะปฏิเสธความวุ่นวายของสังคมโลกได้ทุกประเทศต่างต้องการที่จะพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งการพัฒนาประเทศมีทั้งผลดีและผลเสีย ประเทศที่กำลังจะก้าวไปสู่ประเทศพัฒนา ทำให้คนในประเทศเริ่มที่จะละทิ้งความเป็นอยู่ที่เป็นไทยของเราไปหันไปเน้นภาคอุตสาหกรรมติดวัตถุนิยมชอบความฟุ้งเฟ้อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแทบจะทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อมการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีทั้งทางบวกและทางลบทางบวกทำให้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา สาธารณสุข สาธารณูปโภค เป็นต้น แต่กระบวนการเปลี่ยนแปลงนั้นยังได้ส่งผลทางด้านลบตามมาด้วย เช่น การขยายตัวของรัฐเข้าไปในชนบท ส่งผลให้ชนบทเกิดความอ่อนแอในหลายด้าน ทั้งการต้องพึ่งพิงตลาดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาความรู้ที่เคยใช้แก้ปัญหาและสั่งสมกันมาถูกปรับเปลี่ยนถูกลืมเลือนหายไป ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ความพอเพียงในการดำเนิน

ชีวิตซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนสามารถพึ่งตนเองและดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้อำนาจและความมีอิสระในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเองความสามารถในการควบคุมและจัดการเพื่อให้ตนเองได้รับการสนองตอบต่อความต้องการต่างๆ รวมทั้งความสามารถในการจัดการปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองซึ่งทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นศักยภาพพื้นฐานที่คนและสังคมเคยมีอยู่แต่เดิมต้องถูกระทบกระเทือน ซึ่งวิกฤตเศรษฐกิจจากปัญหาฟองสบู่และปัญหาความอ่อนแอของชนบท รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนแต่เป็นข้อพิสูจน์และยืนยันปรากฏการณ์นี้ได้เป็นอย่างดี (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2548)

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรมาโดยตลอดนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ถูกใช้เป็นกรอบแนวความคิดและทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจมหาภาคไทย ซึ่งบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่สมดุลยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกัน เพื่อความอยู่ดีมีสุข มุ่งสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืนหรือที่เรียกว่า" สังคมสีเขียว" ด้วยหลักการดังกล่าวแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 นี้จะไม่เน้นเรื่องตัวเลขการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ยังคงให้ความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจแบบทวิลักษณ์หรือระบบเศรษฐกิจที่มีความแตกต่างกันระหว่างเศรษฐกิจชุมชนเมืองและชนบท (พิสิฐ ลี้อาธรรม, 2549)

การพัฒนาสังคมในปัจจุบันมุ่งเน้นความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งทำให้เกิดความเจริญมั่งคั่งทางวัตถุ (Material Wealth) อย่างมากแต่ความเจริญมั่งคั่งทางจิตใจ (Spiritual Wealth) กลับเสื่อมถอยลดน้อยลงไป ไม่ได้รับการพัฒนาให้ก้าวหน้าเท่าเทียมทันกันแม้เศรษฐกิจจะดีขึ้น มีสิ่งเอื้ออำนวยความสุขและความสะดวกสบายอย่างมากมายแต่จิตใจคนกลับเห็นแก่ตัวมากขึ้น เห็นแก่ผู้อื่นและส่วนรวมน้อยลงการที่สังคมโลกไม่ได้พัฒนาโดยยึดหลักทางสายกลางมุ่งแต่สร้างความเจริญทางด้านวัตถุ โดยไม่ให้ความสนใจในการพัฒนาด้านจิตใจเท่าที่ควรจึงทำให้โลกของเราต้องประสบภาวะวิกฤตในด้านต่างๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมการก่อการร้าย สังคมขาดสันติสุข (สมพร เทพสิทธา. 2549) ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นการสะท้อนถึงความล้มเหลวของการพัฒนาที่เป็นเหมือนการสร้างพระเจดีย์ จากยอดโดยไม่มีฐานรองรับก็จะพังลงๆ แต่ถ้าจะพัฒนาให้มีความมั่นคงแข็งแรงและยั่งยืนต้องทำให้ฐานล่างแข็งแรงสังคมทั้งหมดจึงมั่นคงและยั่งยืน (ประเวศ วะสี, 2551) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานภาครัฐ เป็นหลักคิดที่รัฐบาลในประเทศเสรีประชาธิปไตยต่างๆ ให้ความสนใจ เพราะเป็นการบริหารราชการที่ประชาชนเรียกร้อง เป็นที่ยอมรับของประชาชนที่มุ่งเน้นให้การบริหารราชการการตัดสินใจการให้บริการสาธารณะตลอดจนการดำเนินนโยบายสาธารณะต่างๆ เป็นไปอย่างสุจริตโปร่งใสเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตอบสนองความต้องการของประชาชนมีการตัดสินใจที่รอบคอบเป็นธรรมและคำนึงถึงผลประโยชน์และสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนโดยรวมซึ่งการบริหารราชการแบบมีส่วน

ร่วมเป็นการบริหารราชการที่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสีย(Stakeholder) ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการบริหารและดำเนินงานของรัฐ ทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อที่จะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2549) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้นำแนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์มาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการบริหารประเทศแต่กระบวนการจัดทำแผนยังจำกัดเฉพาะผู้ที่มีตำแหน่งสืบเนื่องมาจากผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ประกอบกับการประกาศใช้นโยบายจินตนาการใหม่ (NEM) ทำให้สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีการบริหารจัดการในเชิงธุรกิจมากยิ่งขึ้น ซึ่งในระยะนี้สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้เปิดรับแนวคิดและวิธีการบริหารจัดการองค์การในรูปแบบตะวันตกผ่านการช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศ United Nation (UN) World Health Organization(WHO) Asian Development Bank (ADB) International Labour Organization (ILO) International Monetary Fund (IMF) เป็นต้น การเปิดรับแนวคิดและวิธีการดังกล่าวถือเป็นจุดเริ่มต้นให้สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีการสร้างและพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขึ้นมาใช้ร่วมกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฉบับต่อมาจนถึงปัจจุบัน (ฉบับที่ 7 ค.ศ. 2011-2015) ในส่วนของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์นั้น กลับถูกจำกัดเฉพาะผู้ที่มีตำแหน่งและบทบาทสำคัญในระดับบริหารเท่านั้น เช่น รัฐมนตรี หัวหน้ากรม รองหัวหน้ากรมและหัวหน้าแผนก เป็นต้น ส่วนพนักงานระดับปฏิบัติการรวมถึงประชาชนผู้ได้รับผลประโยชน์นั้นไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ อย่างไรก็ตามสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก็ได้นำแนวคิดการมีส่วนร่วมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาประเทศการพัฒนาประเทศที่ต้องพึ่งพาการช่วยเหลือจากต่างประเทศสะท้อนถึงความไม่มั่นคง และยั่งยืนของการพัฒนา ดังนั้น ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 เป็นต้นมาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้กำหนดให้การมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Participation) เป็นส่วนหนึ่งของแผน โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับปัจจุบันสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้กำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในกระบวนการพัฒนาประเทศ จะเห็นได้ว่าการดำเนินกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ในปัจจุบัน จึงเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจในกระบวนการสร้างเขื่อนพลังน้ำเทิน การให้เด็กและวัยรุ่น มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการให้การศึกษาเรื่องน้ำสุขาภิบาล และสุขอนามัย (UNICEF, 2005)

วัตถุประสงค์วิจัย

1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในแขวงจำปาสักสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในแขวงจำปาสักสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในแขวงจำปาสักสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและขนาดตัวอย่าง

ประชากร(Population)ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในแขวงจำปาสักสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 307,348 คน

กลุ่มตัวอย่าง(Sample)กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจำนวน 355 คนกำหนดขนาดตัวอย่างโดยโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973)

วิธีสุ่มตัวอย่าง (Random Sampling)การสุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมเน้นเลือกวิธีการสุ่มตัวอย่างจากทุกหน่วยประชากรที่ใช้ในงานวิจัย เพื่อให้เกิดความประหยัดและสะดวกรวดเร็วในการรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจำเป็นต้องใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบความน่าจะเป็น (Probability Random Sampling) ด้วยเทคนิคการจับสลาก (Lottery) เป็นเทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random) ที่เน้นความเป็นอิสระของทุกกลุ่มประชากรที่มีขนาดเล็ก ทั้งนี้ผู้วิจัยได้จับสลากกลุ่มตัวอย่างจนครบตามขนาดตัวอย่างที่ต้องการ (สุกัลยา พลเดช, 2555)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการวิเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพิจารณาเครื่องมือที่มีผู้วิจัยมาก่อนความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ ที่กำหนดในการวิจัยครั้งนี้ ได้ร่างแบบสอบถาม จำนวน 59ข้อ จำแนกเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation)จำนวน 27 ข้อ ข้อคำถามเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง(Sufficiency Economy)จำนวน 18ข้อและข้อคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน(Quality of life) จำนวน 14ข้อ และได้นำร่างแบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) สำหรับวัดความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของ Likert Scale และพบการทดสอบความเชื่อมั่นได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ทั้งฉบับได้เท่ากับ .964โดยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน(Participation)มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) เท่ากับ .958ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) เท่ากับ .904ด้านการ

พัฒนาคุณภาพชีวิต (Quality of life)มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(Alpha coefficient) .860 และนำไปใช้สำหรับการรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ทุกฉบับ โดยคัดแยกออกเป็นแบบสอบถามชุดที่สมบูรณ์ และแบบสอบถามชุดที่ไม่สมบูรณ์ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำนวน319 ฉบับโดยคิดเป็นร้อยละ 90แล้วนำไปวิเคราะห์ผลด้วยสถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลวิจัยพบว่า ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation) (= 3.65, S.D. = .49) รองลงมา ได้แก่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) (= -3.47, S.D. = .55) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ คุณภาพชีวิต (Quality of life) (= 3.41, S.D. = .55) ตัวแปรหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตของประชาชนพบว่ามีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีค่า r ระหว่าง .740 ถึง .607 และอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การมีส่วนร่วมของประชาชนและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า r = .740 การมีส่วนร่วมของประชาชนและคุณภาพชีวิตประชาชนมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า r = .607 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และคุณภาพชีวิตประชาชน มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า r = .648และส่วนแนวทางการพัฒนานั้นประกอบด้วยอิทธิพลขององค์ประกอบด้าน ความรู้ ความพอประมาณ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และคุณธรรม อธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตได้ร้อยละ 83.3อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่า F= 78.763 ต่อตัวแปรผลคือคุณภาพชีวิตประชาชน แต่อย่างไรก็ตามมีผลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้การสนับสนุนแนวทางพัฒนานี้ได้สรุปไว้ว่า แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวควรให้ความรู้แก่ประชาชนโดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมตัดสินใจ มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมดำเนินการและการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ทั้งนี้แนวปฏิบัติสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ

การบริหารจัดการที่ได้นำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้ปรากฏผลชัดต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตนั้น จำเป็นต้องได้รับการตัดสินใจในการทำงานร่วมกัน และต้องมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเหตุผลจากรอบด้านอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน โดยเฉพาะการจัดทำประชามติ การประชุมหารือ ตลอดจนการร่วมกันแสวงหาแนวทางของการทำงานร่วมกันและรับผิดชอบผลของการดำเนินกิจกรรมร่วมกันที่ต้องอาศัยทั้งการค้นคว้าข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจทำกิจกรรม รวมไปถึงการแบ่งปันผลประโยชน์จากการควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชนไปยังทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม ซึ่งยังต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนตั้งแต่การวางแผนในการดำเนินงานไปจนถึงการติดตามประเมินผลเพื่อให้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานกลายเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ดังนั้นการมีส่วนร่วมส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

ดังผลวิจัยของ ภาณุพันธุ์ ประภาติกุล และหิรัญ แสวงแก้ว (2558) ที่ได้ค้นพบกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) และใช้กระบวนการ A-I-C (Appreciation Influence Control) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน อันจะนำไปสู่ข้อมูลเชิงประจักษ์ และนำข้อมูลที่ได้มาวางแผนการพัฒนาการเกษตรในชุมชนร่วมกัน ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่มีภูมิลำเนาและประกอบอาชีพทางการเกษตรในพื้นที่ และสมัครใจเข้าร่วมการวิจัยจนสิ้นสุดกระบวนการ นอกจากนี้ยังพบว่า เกษตรกรมีการรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงการเกษตรที่เกิดขึ้นในประเด็นการพึ่งพาปัจจัยภายนอกมากขึ้น ผลผลิตเกษตรปนเปื้อนสารเคมีและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม รวมถึงวิถีชีวิตของเกษตรกรที่ให้ความสำคัญกับเงินมากกว่าคุณภาพชีวิตโดยกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทาแผนพัฒนาการเกษตรมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ร่วมคิด 2) ร่วมวางแผน 3) ร่วมดาเนินงาน และ 4) ร่วมประเมินผลทำให้เกิดแผนพัฒนาการเกษตรซึ่งประกอบไปด้วย 6 โครงการ สำหรับเงื่อนไขของการมี ส่วนร่วมของเกษตรกร มี 4 เงื่อนไขที่สำคัญ ได้แก่ 1) ผู้นำชุมชนหรือแกนนาชุมชน 2) กระบวนการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาภายในชุมชน 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ของชุมชนอื่นและหน่วยงานภายนอกและ 4) ทัศนคติของเกษตรกรภายในชุมชนที่มีต่อกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลวิจัยของ Sarojini (2005) ที่ได้ค้นพบว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนา เกี่ยวกับสาธารณูปโภคของชุมชน เป็นผลจากความกระตือรือร้นของประชากรในชุมชนจะแสดงให้เห็นถึงความตระหนักในปัญหาและเห็นว่าเป็นภาวะวิกฤติที่ต้องร่วมกันแก้ไขอย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนยังไม่เพียงพอยังต้องอาศัยความรู้ความสามารถของผู้นำในการบริหารจัดการและบุคคล ซึ่งมีทักษะความชำนาญเพื่อเข้ามาสร้างแรงจูงใจกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตระหนักและต้องการให้มามีส่วนร่วมบุคคลเช่นนี้ อาจอยู่ในชุมชนเองหรือมาจากที่อื่นได้เช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจวางแผน ร่วมดำเนินการร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลล้วนมีอิทธิพลทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

ต่อการบริหารจัดการใดใดที่มุ่งให้มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังนั้น แนวปฏิบัติที่ชัดเจนของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สามารถส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้ในทางปฏิบัติประกอบด้วย

1) ผู้บริหาร และฝ่ายดำเนินการที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายของภาครัฐต้อง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเหตุผล รวมถึงการแสวงหาแนวทางของการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดเป็นความรับผิดชอบผลของการดำเนินกิจกรรมร่วมกันโดยปราศจากการแบ่งแยก นอกจากนั้นแล้ว ยังต้องมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนตั้งแต่การวางแผนในการดำเนินงาน รวมถึงการกำหนดให้แบบแผนของการควบคุมและติดตามผลทั้งที่อยู่ภายใต้รูปแบบของคณะกรรมการ และองค์กรอิสระเพื่อให้ปรากฏผลชัดในทางปฏิบัติของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2) ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบในเชิงนโยบายจำเป็นต้องกำหนดแนวปฏิบัติด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ภายในชุมชน โดยเน้นการแบ่งปันไปตามความสามารถของแต่ละบุคคลในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม อีกทั้งเน้นการควบคุม การใช้และการกระจายทรัพยากรอย่างยุติธรรมเพื่อให้การแบ่งปันผลประโยชน์ได้รับการมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนได้ในทางปฏิบัติ

3) ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการด้านการประเมินผลโดยวิธีการสังเกต การจดบันทึก และการประเมินติดตามผลที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นระบบและมาตรฐานจากการอาศัยเครื่องมือที่มีความเป็นวิทยาศาสตร์ และยังต้องอาศัยบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการประเมินที่มีวิถีชีวิตอยู่บนฐานของคุณธรรม ทั้งนี้เพื่อให้การติดตามประเมินผลส่งผลต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพได้ด้วยความยุติธรรมเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นปัญหาการติดตามประเมินผลที่ขาดความยุติธรรมและความชอบธรรมสามารถบรรเทาลงได้ด้วยการจัดตั้งในรูปของคณะกรรมการติดตามผล และการรายงานต่อสาธารณะด้วยการเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส เพราะฉะนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานของภาครัฐได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานโครงการต่างๆ เพื่อให้ประชาชนดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้นกันโดยอาศัยความรู้และคุณธรรม

สรุปแล้วการนำเอาผลวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัตินั้นจำเป็นต้องให้หน่วยงานภาครัฐควรกำหนดนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Participation to Benefit) โดยโครงการต่างๆ เน้นผลประโยชน์โดยตรงต่อประชาชนนอกจากนั้นแล้วหน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเน้นด้านการมีเหตุผล (Rationality) เนื่องจากโลกในปัจจุบันมีเรื่องราวต่างๆมากมายที่ผ่านเข้ามาทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ การมีเหตุผล (Rationality) จะทำให้ประชาชนมีสติในการรับข้อมูลข่าวสาขารวมถึงหน่วยงานภาครัฐควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านการส่งเสริมสุขภาพ

ร่างกายและจิตใจ (Physical health and Healthy mind) เพื่อให้ประชาชนมีสุขกาย สุขภาพใจที่แข็งแรง สมบูรณ์มั่นคงห่างไกลจากอบายมุขและสิ่งเสพติดเป็นพลังในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

รายการอ้างอิง

ประเวศ วะสี. (2551). จุดเปลี่ยนประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กรีน - ปัญญาญาณ.

พิสิฐ ลี้อาธรรม. (2549). ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจมหาภาคการเงินการคลัง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ภาณุพันธุ์ ประภาติกุล และ หิรัญ แสวงแก้ว. (2558). กระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจังหวัดมหาสารคาม.วารสารเกษตรพระวรุณ. 12(1), 49.

มูลนิธิชัยพัฒนา. (2548). เศรษฐกิจพอเพียง : ทิศทางแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 9 ตามรอย พระยุคลบาท. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

สมพร เทพสิทธา. (2549). การเดินตามรอยพระยุคลบาท เศรษฐกิจพอเพียง ช่วยแก้ปัญหาความยากจนและการทุจริต ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : กองทุนอริยมรรค.

สุกัลยา พลเดช. (2555). วารสารกรมวิทยาศาสตร์บริการ ปีที่ 60 ฉบับที่ 189 พฤษภาคม 2555 การเปรียบเทียบผลการทดสอบระหว่างห้องปฏิบัติการ โดยใช้ Modified z-scores โดย : สุกัลยา พลเดช.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2549) . การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ พ.ศ.2550. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

Sarojini, I. (2005). Participation in developing Public Facility : Staff Association of University of Indonesia. Jakarta : Ir., M.Si.

UNICEF. (2005). UN Assembly Special Session on Children by Child Delegates.Retrieved March. 17, 2005

Yamane, T. (1973).Statistics: An Introductory Analysis, Third edition, New York: Harper and Row Publication.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

ทัศนคติของลูกค้าที่มีต่อภาพลักษณ์การบริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ในจังหวัดอุบลราชธานี

กันตภณ หลอดโสภา, สาขาวิชาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของลูกค้าที่มีต่อภาพลักษณ์การบริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ ลูกค้าที่ใช้บริการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดอุบลราชธานี จำนวนทั้งสิ้น 385ราย โดยใช้วิธีแจกแบบสอบถามจากการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1.) ลูกค้าที่มาใช้บริการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ (2.) ความพึงพอใจในการบริการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความมั่นใจในการบริการ ด้านลักษณะภายนอก อาคารสถานที่ ด้านความรวดเร็ว และถูกต้อง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านอุปกรณ์ ด้านพนักงาน ด้านการให้การต้อนรับ คำแนะนำ ความเชื่อถือ ตามลำดับ (3.) ทัศนคติที่ลูกค้ามีต่อลักษณะของพนักงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเชื่อถือ ด้านความรวดเร็วถูกต้อง ด้านลักษณะภายนอกของพนักงาน ตามลำดับ

คำสำคัญ: ทัศนคติ, ภาพลักษณ์การบริการ, การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

Received: April 2, 2018, Accepted April 21, 2018

Customer Attitudes toward Service Images at Provincial Electricity Authority in Ubon Ratchathani Province

Kantaphon Loadsopa, Faculty of Business Administration
Faculty of Business Administration North College

Abstract

The purposes of this research were to survey the Customer Attitudes toward Service Images at Provincial Electricity Authority in Ubon Ratchathani Province The data entry equipment was collected from questionnaire by 385 customers and used simple random sampling. The statistics used in this research were percentage, frequency, average and standard deviation.

The findings of research showed that (1) regarding to the general Information, the most of customers were female and age around 31-40 years old.

The most customers also graduated a bachelor degree and the occupations were government officer and public enterprise. (2) Regarding to the satisfaction of customers toward services, every part was high level. The confidence service of customers was in the highest level. The appearance was in the second level. The buildings and maintenance were in the next level. The swiftness and the accuracy were in the third level, the facility was in the next level. The equipment was in the sixth level; the employee in Provincial Electricity Authority of Ubon Ratchathani province was in the seventh level. The reception, suggestion and reliability were in the last level. (3) In conclusion, the highest levels of customer attitudes toward services were reliability, swiftness and the appearance of employee in Provincial Electricity Authority of Ubon Ratchathani province.

Keywords: Attitudes, Service Images, Provincial Electricity Authority

บทนำ

ในปัจจุบันสภาพการแข่งขันที่สูงมากในปัจจุบัน องค์กรธุรกิจต้องสร้างความแตกต่าง และความแตกต่างนั้นต้องเป็นความแตกต่างที่มีคุณค่าในสายตาของลูกค้า “การบริการ” ก็เป็นแนวทางหนึ่งที่สร้างความแตกต่างที่มีคุณค่าสำหรับลูกค้า นอกเหนือจากความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์ หรือภาพลักษณ์ของตราสินค้า เนื่องจากการบริการไม่ต้องลงทุนในการวิจัยและพัฒนามากเมื่อเปรียบเทียบกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความแตกต่างที่เหนือกว่าคู่แข่งขัน หรือไม่ต้องลงทุนมากในการสร้างภาพลักษณ์อย่างต่อเนื่องเมื่อเปรียบเทียบกับการลงทุนในการสร้างตราสินค้า จากเหตุผลดังกล่าวทำให้องค์กรส่วนใหญ่ในทุกประเภทธุรกิจให้ความสำคัญกับเรื่องการบริการลูกค้าจนอาจจะกล่าวได้ว่า ในปัจจุบันนี้ทุกธุรกิจคือ ธุรกิจบริการ โดยมีทั้งประเภทที่ส่งมอบบริการล้วน (Pure Service) และประเภทที่ใช้สินค้าเป็นสะพานในการเข้าถึงเพื่อให้บริการลูกค้า

ประชาชนทั่วไปได้ให้ความสนใจด้านการให้บริการขององค์กรทั้งในภาครัฐ , รัฐวิสาหกิจ และเอกชนโดยเฉพาะองค์กรที่มีความสำคัญต่อชีวิตประจาวันของประชาชน เช่น กิจการด้านน้ามันและพลังงาน กิจการด้านการสื่อสารและโทรคมนาคม กิจการด้านน้า และกิจการด้านไฟฟ้า เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานในการดารงชีวิตประจาวัน ดังนั้น ในการสร้างกลยุทธ์ของแต่ละองค์กร ต้องสร้างให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนเพื่อให้เกิดความพึงพอใจอย่างสูงสุด เนื่องจากองค์กรเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นองค์กรด้านการให้บริการจากกระแสของความรับผิดชอบต่อสังคม ทาให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้ใช้ไฟ และความรับผิดชอบต่อสังคมในอันที่จะยกระดับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคให้เป็นองค์กรชั้นนา ตามวิสัยทัศน์ของผู้ว่าการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค นายอดิศร เกียรติโชควิวัฒน์ ซึ่งได้ให้วิสัยทัศน์ ว่า “การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เป็นองค์กรชั้นนาของภูมิภาค ที่ได้มาตรฐานระดับสากล ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ ในการประกอบธุรกิจพลังงาน ธุรกิจบริการ และธุรกิจที่เกี่ยวเนื่อง ด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม” โดยมีภารกิจคือ

“จัดหาและให้บริการพลังงานไฟฟ้าและธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องทั้งในประเทศและประเทศข้างเคียงได้ ตามมาตรฐานสากลเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจทั้งในด้านคุณภาพของสินค้าและบริการ โดยการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องซึ่งการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance – CG) หรือ บรรษัทภิบาล จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในอันที่จะสร้างให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ให้เป็นองค์กรที่ยั่งยืน สามารถกำกับดูแลกิจการให้เจริญรุดหน้าอย่างมีประสิทธิภาพบนความถูกต้อง โปร่งใส และการมีจริยธรรมที่ดี โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจการเป็นหลัก (อุรวรา วัชรเสถียร,2555)

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ได้ให้ความสำคัญกับแผนปฏิบัติการด้านไฟฟ้าทั่วถึง ในขณะที่ภาพการรับรู้ของสังคมภายนอกต่อทัศนคติในการบริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคยังไม่เด่นชัดเท่าที่ควร งานวิจัยนี้ จึงเป็นพื้นฐานในการบ่งชี้ว่า การให้บริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดอุบลราชธานีดำเนินการอยู่นั้นบังเกิดผลต่อทัศนคติที่ดีของผู้ใช้ไฟหรือไม่ อย่างไร และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ควรพิจารณาดำเนินการจัดทำแผนงานอย่างไร เพื่อให้ควบคู่กับการดาเนินงานตามแผนปฏิบัติด้านไฟฟ้าทั่วถึง และมีความสอดคล้องกับทิศทางการให้บริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอย่างจริงจัง เพื่อให้ผู้ใช้ไฟเกิดทัศนคติและความพึงพอใจอย่างสูงสุดกับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และสร้างความยั่งยืนให้แก่องค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจทัศนคติของผู้ใช้บริการ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยผลสำเร็จของการเป็นการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อทราบภาพลักษณ์การบริการเต็มรูปแบบของผู้มาใช้บริการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้ใช้บริการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในจังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้จากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยเก็บข้อมูลแบบสอบถามที่ส่งถึงกลุ่มตัวอย่างของ Yamane’s ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Yamane Taro 1973:725)

พื้นที่ศึกษา ได้แก่ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดอุบลราชธานี

เนื้อหาการศึกษา ประกอบด้วย

1. ข้อมูลผู้ใช้บริการ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดอุบลราชธานี
2. ความพึงพอใจผู้ใช้บริการ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดอุบลราชธานี
3. ทัศนคติที่ลูกค้ามีต่อลักษณะของพนักงานผู้ให้บริการ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดอุบลราชธานี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ทัศนคติของลูกค้าที่มีต่อภาพลักษณ์การบริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามวัดระดับทัศนคติของลูกค้าที่มีต่อภาพลักษณ์การบริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โดยมีรายละเอียดดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ทัศนคติของลูกค้าที่มีต่อภาพลักษณ์การบริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในจังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยเรื่อง ทัศนคติของลูกค้าที่มีต่อภาพลักษณ์การบริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในจังหวัดอุบลราชธานี ในครั้งนี้มีขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ใช้บริการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 14,066 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ใช้บริการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 14,066 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เกณฑ์การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ คือ ผู้ใช้บริการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 400 ราย ซึ่งสามารถเก็บแบบสอบถามได้ทั้งหมด 385 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาทัศนคติของลูกค้าที่มีต่อภาพลักษณ์การบริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในจังหวัดอุบลราชธานี โดยผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในจังหวัดอุบลราชธานี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการบริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในจังหวัดอุบลราชธานี

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติที่ลูกค้ามีต่อลักษณะของพนักงานผู้ให้บริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในจังหวัดอุบลราชธานี

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์แบบสอบถามโดยนำ ข้อมูลที่ได้จากคำถามที่กำหนดคำตอบให้เลือกตอบ ได้แก่ คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป นำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าความสัมพันธ์ F-test, T-test เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของลูกค้าที่มีต่อภาพลักษณ์การบริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดอุบลราชธานี มีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้มาใช้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 56.6 มีอายุระหว่าง 31 –40 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.6 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 53.2 และมีอาชีพข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 35.6

2. ความพึงพอใจในการบริการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความมั่นใจในการบริการ ด้านลักษณะภายนอก อาคารสถานที่ ด้านความรวดเร็ว และถูกต้อง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านอุปกรณ์ ด้านพนักงาน ด้านการให้การต้อนรับ คำแนะนำ ความเชื่อถือ เมื่อพิจารณาพึงพอใจในการบริการ ในรายด้านรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านลักษณะภายนอก อาคารสถานที่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บริเวณที่ทำการสะอาด เรียบร้อย อาคารที่ทำการสวยงาม เป็นระเบียบ ทำเลที่ตั้งของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอยู่ในแหล่งชุมชน มีเคาน์เตอร์บริการเพียงพอกับความต้องการ ป้ายสถานที่ทำการและป้ายประกาศชัดเจน

2.2 ด้านอุปกรณ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีบัตรคิวเพียงพอต่อความต้องการ มีปากกาสำหรับเขียนเตรียมพร้อมไว้เสมอ มีเอกสารนำเสนอหรือให้เกร็ดความรู้เกี่ยวกับการใช้ไฟฟ้า มีบริการระบบคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย มีเครื่องคิดเลขให้บริการ

2.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ที่จอดรถเพียงพอและสะดวก มีบริการน้ำดื่ม ที่นั่งรอบริการสะดวกและเพียงพอ มีบริการหนังสือพิมพ์,วารสาร มีห้องน้ำสะอาด

2.4 ด้านพนักงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลิกภาพที่ดี พนัก งานมีความยิ้มแย้ม แจ่มใส การแต่งกายที่สะอาด เรียบร้อย พูดจาไพเราะ

2.5 บริการด้านการให้การต้อนรับ คำแนะนำ ความเชื่อถือในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การกล่าวคำอำลาเมื่อเสร็จสิ้นการบริการ ความสามารถในการสื่อสาร ความมีชื่อเสียงของการไฟฟ้า ส่วนการกล่าวคำทักทายเมื่อลูกค้าเข้ามาใช้บริการ ความสามารถในการให้คำ แนะนำ

2.6 ด้านความรวดเร็ว และถูกต้องในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริการที่เป็นระบบ และเป็นขั้นตอน ความพร้อม ความต่อเนื่องสม่ำเสมอ การให้บริการด้วยความรวดเร็ว ความกระตือรือร้นในการให้บริการ การให้บริการที่ถูกต้อง

2.7 ด้านความมั่นใจในการบริการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความสามารถในการปฏิบัติงาน ความเชี่ยวชาญ ชำนาญในการปฏิบัติงาน การให้เกียรติลูกค้า การให้ความสำคัญกับลูกค้า การบริการที่เท่าเทียมกัน

3. ทัศนคติที่ลูกค้ามีต่อลักษณะของพนักงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเชื่อถือ ด้านความรวดเร็วถูกต้อง ด้านลักษณะภายนอกของพนักงาน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาทัศนคติที่ลูกค้ามีต่อลักษณะของพนักงานในรายด้านรายละเอียดดังนี้

3.1 ด้านลักษณะภายนอกของพนักงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พนักงานมีเพียงพอแก่การบริการ พนักงานแต่งกายสะอาด เรียบร้อย พนักงานมีการใช้น้ำเสียงที่นุ่มนวล วาจาไพเราะ พนักงานมีความยิ้มแย้ม แจ่มใส มีสายตาเป็นมิตร พนักงานมีความเป็นกันเองและมีอัธยาศัย ไมตรี พนักงานมีความสุภาพอ่อนน้อม มีมารยาทดี

3.2 ด้านความเชื่อถือในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พนักงานมีความรู้เกี่ยวกับงานที่ให้บริการ พนักงานให้บริการด้วยความถูกต้องแม่นยำ พนักงานมีความสามารถในการให้คำแนะนำ พนักงานมีความสามารถอธิบายที่เข้าใจง่าย พนักงานมีความสามารถจำรายละเอียดลูกค้าดี พนักงานมีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ

3.3 ด้านความรวดเร็วถูกต้องในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พนักงานมีความสามารถสร้างความมั่น ใจ พนักงานยอมรับข้อผิดพลาด แก้ไขด้วยความเต็มใจ พนักงานมีความเชี่ยวชาญชำนาญในงาน พนักงานให้บริการด้วยความเสมอภาค พนักงานมีความพร้อมในการบริการเสมอ พนักงานให้ความสำคัญกับลูกค้า ตลอดเวลา พนักงานให้บริการด้วยความต่อเนื่อง ไม่ชะงัก พนักงานให้บริการรวดเร็ว ทันต่อความต้องการ พนักงานให้บริการด้วยความกระตือรือร้น พนักงานเต็มใจที่จะช่วยเหลือและให้บริการ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจในการบริการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความมั่นใจในการบริการ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้มาใช้บริการต่างก็มีความพึงพอใจในด้านความมั่นใจในการให้บริการมากที่สุด ทั้งในเรื่องของความสามารถในการปฏิบัติงาน ความเชี่ยวชาญ ชำนาญในการปฏิบัติงาน การให้เกียรติลูกค้า การให้ความสำคัญกับลูกค้า การบริการที่เท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิธร ชินราช (2551) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของลูกค้าเกี่ยวกับภาพลักษณ์องค์กรธนาคารกรุงไทย จากัด (มหาชน) สาขากาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของลูกค้าเกี่ยวกับการมีภาพลักษณ์องค์กรของธนาคารกรุงไทย จากัด (มหาชน) สาขากาฬสินธุ์ โดยประยุกต์แนวคิดภาพลักษณ์องค์กรที่สังคมต้องการของ พรทิพย์ พิมลสินธุ์ (2540) มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาดังนี้ ประกอบด้วย ด้านการเป็นองค์กรที่เจริญก้าวหน้าทันโลก ด้านการบริการและความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า ด้านระบบการบริหารและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ด้านการทาคุณประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ส่วนรวม ด้านการปฏิบัติงานภายในกรอบกฎหมาย และ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของลูกค้าเกี่ยวกับการมีภาพลักษณ์องค์กรของธนาคารกรุงไทย จากัด (มหาชน) สาขากาฬสินธุ์ ที่มี เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ รายได้ และอาชีพแตกต่างกัน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ลูกค้าของธนาคารกรุงไทย จากัด (มหาชน) สาขากาฬสินธุ์ ประเภทบุคคลธรรมดาทั่วไปที่มีบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ จานวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

(Accidental Sampling) ผลการศึกษา พบว่า ลูกค้าธนาคารกรุงไทย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุมากกว่า 45 ปี มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 - 20,000 บาท และอาชีพ รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ ลูกค้าธนาคารกรุงไทย มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับภาพลักษณ์องค์การโดยรวมและเป็น รายด้าน อยู่ในระดับมาก ภาพลักษณ์องค์กรโดยรวมและด้านการปฏิบัติงานภายในกรอบกฎหมายต่างกันลูกค้าธนาคารกรุงไทยที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับภาพลักษณ์องค์กรโดยรวมด้านการเป็นองค์กรที่เจริญก้าวหน้าทันโลกด้านการบริการและความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าด้านระบบการบริหารและการจัดการที่มีประสิทธิภาพด้านการทำคุณประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ส่วนรวมด้านการปฏิบัติงานภายในกรอบกฎหมายและด้านความรับผิดชอบต่อสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ทัศนคติที่ลูกค้ามีต่อลักษณะของพนักงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเชื่อถือ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้สร้างชื่อเสียงขององค์ไว้ดีและต้องสร้างประโยชน์แก่สาธารณะจึงทำให้องค์กรมีความน่าเชื่อถือจึงส่งผลให้การใช้บริการของลูกค้าเกิดความน่าเชื่อถือตามมาด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรารัตน์ พัฒนกิจจารูญ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ของลูกค้าในอำเภอเมืองเชียงใหม่ต่อภาพลักษณ์ตรายี่ห้อของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ของลูกค้าในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ต่อภาพลักษณ์ตรายี่ห้อของธนาคารไทยพาณิชย์ จากัด (มหาชน) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีบัญชีเงินฝากกับธนาคารไทยพาณิชย์ จากัด (มหาชน) ในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ จานวน 400 ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มี สถานภาพโสด มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้ส่วนตัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทาการวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ ใน 2 ระดับ ได้แก่ ระดับการรู้จักและ ความคุ้นเคยต่อธนาคารไทยพาณิชย์ จากัด (มหาชน) และระดับความชื่นชอบที่มีต่อภาพลักษณ์ของ ธนาคารไทยพาณิชย์ จากัด (มหาชน) สรุปได้ดังนี้ ผลการศึกษาระดับการรู้จัก และความคุ้นเคยที่มีต่อธนาคารไทยพาณิชย์ จากัด (มหาชน) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามรู้จักธนาคารไทยพาณิชย์ จากัด (มหาชน) เป็นอันดับแรกเมื่อกล่าวถึงธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดเชียงใหม่ และนึกถึงสีม่วงมากที่สุดเมื่อกล่าวถึงธนาคารไทยพาณิชย์ จากัด (มหาชน) ผู้ตอบแบบสอบถามคุ้นเคยต่อภาพลักษณ์ตามโครงการเสริมสร้างภาพลักษณ์ไทยพาณิชย์ ปี 2553 ทั้ง 4 ประการของคุณลักษณะเด่น ในระดับ “คุ้นเคย” โดยคุณลักษณะเด่นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเป็นองค์การที่มีการพัฒนา สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ๆ เพื่อบริการที่ดีเยี่ยมเหนือ ความคาดหมาย และด้านบุคลิกภาพของธนาคารไทยพาณิชย์ จากัด (มหาชน) พบว่าผู้ตอบ แบบสอบถามมีการรับรู้บุคลิกภาพของธนาคารไทยพาณิชย์จากัด (มหาชน) ว่าเป็นธนาคารที่มีความ น่าเชื่อถือ ไว้วางใจ มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ด้านลักษณะภายนอก อาคารสถานที่ ข้อที่บกพร่องคือต้องมีป้ายสถานที่ทำการและป้ายประกาศชัดเจนเพื่อความสะดวกต่อผู้มาใช้บริการ

2. ด้านอุปกรณ์ ผู้มาใช้บริการมีความคิดเห็นว่าควรมีเครื่องคิดเลขให้บริการ เนื่องจากบางครั้งลูกค้าเกิดความจำเป็นที่ต้องคำนวณยอดเงิน

3.ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกควรมีห้องน้ำสะอาดไว้ให้ลูกค้าใช้บริการอย่างเพียงพอและต้องมีความสะอาด มีกลิ่นหอม

4. ด้านพนักงาน ควรปลูกฝังให้พนักงานพูดจาไพเราะต่อผู้มาใช้บริการเพื่อสร้างภาพพจน์ให้แก่องค์กร

5.บริการด้านการให้การต้อนรับ คำแนะนำ ความเชื่อถือ ควรอบรมให้พนักงานมีความสามารถในการให้คำแนะนำแก่ผู้มาใช้บริการได้ทุกเรื่องและอย่างถูกต้อง

6. ด้านความรวดเร็ว และถูกต้อง ควรมีการอบรบให้พนักงานบริการอย่างถูกต้องถูกต้องและแม่นยำในระบบการทำงานไม่ให้เกิดความผิดพลาดในระหว่างให้บริการลูกค้า

7. ด้านความมั่นใจในการบริการ พนักงานควรมีการให้บริการลูกค้าอย่างเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ให้ทำการศึกษางานวัยที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น เพื่อศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับภาพลักษณ์องค์กรของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคและความภักดีของผู้ใช้บริการเพื่อเป็นประโยชน์มากขึ้นในการวิจัยครั้งต่อไป

2. ควรขยายการศึกษาไปยังการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในเขตอื่นๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบและนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ให้มากยิ่งขึ้น

3. ควรศึกษาถึงความพอใจ คาดหวังแลความต้องการของลูกค้าผู้มาใช้บริการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์การสร้างความภักดีของผู้มาใช้บริการมากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ธีรารัตน์ พัฒนกิจจารูญ,การรับรู้ของลูกค้าในอำเภอเมืองเชียงใหม่ต่อภาพลักษณ์ตรายี่ห้อของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด(มหาชน),ปริญญานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ,(บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2553)

พรทิพย์ พิมลสินธุ์, ภาพพจน์นั้นสำคัญยิ่ง : การประชาสัมพันธ์กับภาพพจน์, บรรณาธิการ.กรุงเทพฯ : ประกายพรึก, 2540

ศศิธร ชินราช, “ความคิดเห็นของลูกค้าเกี่ยวกับภาพลักษณ์องค์กรธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขากาฬสินธุ์”,ปริญญานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด,(บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2551)

อุรวรา วัชรเสถียร, “การศึกษาทัศนคติของผู้ใช้ไฟที่มีต่อการไฟฟ้าในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาผู้ใช้ไฟในเขตจังหวัดอุตรดิตถ์.จังหวัดอุตรดิตถ์”,ปริญญานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร 2555)

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

นุจนาฏ สาริบุตร, นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น , email: anny.nut007@gmail.com, โทร. 0942864840
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล มีชัย; มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น,
email: chaloemphon.m@umt.ac.th, โทร. 0834627088

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงปริมาณนี้มีวัตถุประสงค์วิจัยเพื่อศึกษาระดับและความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี โดยผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นมาจากการทบทวนวรรณกรรม จำนวน 40 ข้อ มาใช้ในการเก็บข้อมูลจากครูกลุ่มตัวอย่างจำนวน 205 คน หากแต่มีผลการทดสอบความตรงเชิงวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามมีค่า IOC มากกว่า .80 และมีค่าความเชื่อมั่น .98 ผู้วิจัยจึงได้นำไปใช้รวบรวมข้อมูลกลับมาวิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ซึ่งปรากฏผลวิจัยพบว่า ระดับปฏิบัติการด้านการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งตัวแปรหลักและองค์ประกอบ ประกอบด้วย การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การบริหารตนเอง ภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน และการพัฒนาทั้งระบบ ส่วนการบริหารงานวิชาการมีค่าเฉลี่ยระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับมากทั้งตัวแปรหลักและองค์ประกอบเช่นเดียวกัน โดยมีองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ การประกันคุณภาพ การวัดและประเมินผล การพัฒนาหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน นอกจากนี้ ยังพบว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและการบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .76 เพราะฉะนั้นผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ควรนำผลวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการกำหนดนโยบาย และจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, การบริหารงานวิชาการ

Received: April 2, 2018, Accepted July 30, 2018

The effect of School-Based Management on Academic performance and The efficiency of teachers in the municipal School of UbonRatchathani Provincial Administration Organization

Nutjanat Saributr, M.Ed. (Educational Administration), The Eastern University of Management and Technology,
email: anny.nut007@gmail.com, Tel. 0942864840
Asst..Prof. Dr.Chaloemphon Meechai; The Eastern University of Management and Technology,
email: chaloemphon.m@umt.ac.th, Tel. 083-462-7088

Abstract

This quantitative research had objective in search a level and correlation between school-based management and academic administration with questionnaire. by literature review in questionnaire development and item-objective congruence and reliability to test and found IOC more than .80 and .98 alpha. Researcher use frequency, percent, standard deviation and coefficient correlation to data analysis in 205 sample of administration of Ubon provincial Administration organization and found more level of school-based management and academic administration of domain variable and factor. factor of school-based management include decentralization, participation, self-management, support leadership and system development, While, academic administration had five factor include learning management, quality assurance, evaluation and assessment, curriculum development and teaching media, it mean of more level. However, Both domain variable had more positive correlation with .76 and .01 significant. therefore, administrator and teacher of Ubon provincial Administration organization can take a results for policy and action plan setting to serve a academic administration of efficiency.

Keywords: School-based Management, Academic Administration

บทนำ

แนวคิดเรื่องการกระจายอำนาจดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (4) กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการศึกษา โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัด และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ จากหลักการด้านการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ จึงมีการตรากฎหมายการศึกษาแห่งชาติขึ้น เรียกว่า "พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542" สำหรับใช้เป็นกรอบการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ปฏิรูประบบและโครงสร้างการศึกษาของไทย โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใด ระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น โดยมีเขตพื้นที่การศึกษาทำหน้าที่ประสานส่งเสริม ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น การกระจายอำนาจทางการศึกษา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อที่จะระดมทรัพยากรจากทุกส่วนของสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) เป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ชุมชนท้องถิ่นอย่างทั่วถึงโดยกำหนดให้เขตพื้นที่การศึกษากระจายอำนาจให้กับ

สถานศึกษาในรูปของคณะกรรมการการศึกษาและวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กร เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชน ตลอดจนผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่การศึกษาสามารถเข้ามาเป็นคณะกรรมการในการมีส่วนร่วม ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษา ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน องค์กรสถาบันการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา โดยยึดหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษา ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงความประหยัด คุ้มค่าลดปัญหาความซ้ำซ้อนในการจัดการศึกษา (อุทัย บุญประเสริฐ, 2545) และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16 (9) บัญญัติให้ เทศบาล เมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ ในการจัดการศึกษา และมาตรา 17 (6) บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 ก : 21)

ในด้านการจัดการศึกษานอกเหนือจากกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาแล้ว ยังมีกระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา) ซึ่งในปัจจุบันรับผิดชอบจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย การศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีหลายท้องถิ่นที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) และบางท้องถิ่นจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นไปตามส่วนที่ 2 มาตรา 41 ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) นอกเหนือจากการจัดการศึกษาตามภาระหน้าที่ข้างต้นแล้ว รัฐยังได้กำหนดการดำเนินการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษาไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาให้ได้ตามที่กฎหมายกำหนดและได้ตามมาตรฐานการศึกษาตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งให้สอดคล้องและเป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และฉบับที่ 2 พ.ศ.2549 รวมทั้งได้กำหนดให้สถานศึกษาวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 ข : 81-82)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่จะเปลี่ยนแปลงไป จึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School Based Management for Local Development : SBMLD) เพื่อให้เด็กเยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งในระดับกระทรวง กรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา หน่วยงานอื่น และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ด้วยความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสู่ความสำเร็จ อันจะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและความมั่นคงของประเทศชาติต่อไป

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management: SBM) เป็นวิธีการหนึ่งที่โรงเรียนต่างๆ นำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โดยรูปแบบการบริหารงานของแต่ละโรงเรียนมีแนวทางและปัญหาแตกต่างกันออกไปตามบริบทของโรงเรียน และมีจุดมุ่งหมายให้กระบวนการบริหารโรงเรียนในรูปแบบการใช้โรงเรียนเป็นฐานส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร ทุกด้านในโรงเรียนโดยเฉพาะงานวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเป็นหัวใจหลักของการบริหารงานโรงเรียนและส่งผลต่อการเรียนของผู้เรียน ถ้าการบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ กล่าวคือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ดังผลการวิจัยของ (เสาร์ วงศ์กระจ่าง, 2549) พบว่า สภาพการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับผลสำเร็จการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) และมีคุณภาพ ได้มาตรฐานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งมีเป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนา คนไทยทุกคนให้เป็น คนเก่ง คนดี และมีความสุข โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) เพื่อให้คนไทยทุกคนได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ด้วยการจัดการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) ทั้งการจัดการศึกษาในระบบ (Formal Education) การศึกษานอกระบบ (Non-Formal Education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) โดยมุ่งพัฒนาเด็กเยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น ให้สามารถพัฒนาตนเองและปรับตัวให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมการเมือง และเศรษฐกิจของโลก ด้วยเหตุนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องดำเนินการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งมุ่งเน้นให้โรงเรียนในฐานะที่เป็นหน่วยปฏิบัติมีความคล่องตัวในการบริหารการจัดการศึกษาและเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน (กาญจนา วัธนสุนทร 2551 : 1)

สอดคล้องกับ (ถวิล มาตรเลี่ยม, 2542) ที่กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงการจัดการศึกษาด้วยการเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางไปยังแต่ละโรงเรียน ให้คณะกรรมการสถานศึกษา (School Council or School Board) ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิได้มีอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน มีหน้าที่และรับผิดชอบในการตัดสินใจที่เกี่ยวกับงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากร และงานบริหารทั่วไป โดยเป็นไปตามความต้องการของนักเรียนและชุมชน การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะต้องนำมาใช้ ในการจัดการศึกษาของไทยตามความต้องการของโรงเรียนและชุมชน และ (Edley, 1992) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นรูปแบบหนึ่ง ของการกระจายอำนาจทางการศึกษาและลดการควบคุมโรงเรียนจากส่วนกลางลงโดยให้ความสำคัญกับคณะกรรมการโรงเรียน จึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนให้มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจเรื่องต่างๆ ของโรงเรียน ผู้มีอำนาจ ในการตัดสินใจในระดับโรงเรียนไม่ใช่มีแต่ผู้บริหารเท่านั้น ยังมีตัวแทนของคณะครูและผู้ปกครองร่วมด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น คือ หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามหลักของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545

ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการตาม พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

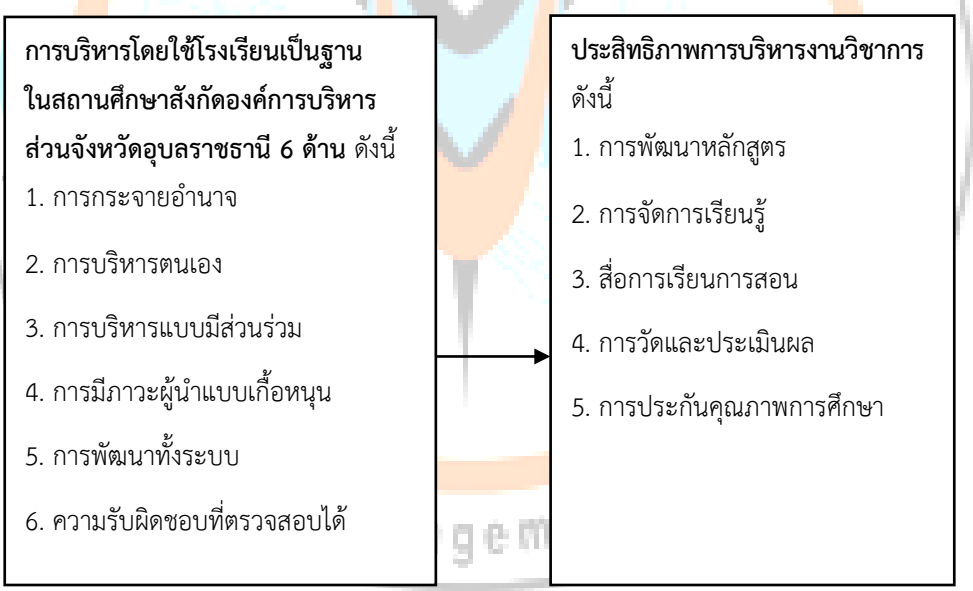

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูในโรงเรียน ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 12 โรงเรียน มีผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ และครู จำนวน 428 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 205 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูที่อยู่ในโรงเรียนสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และโรงเรียนที่สังกัดลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) มีจำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี แบบสอบถามนี้มีเนื้อหา ประกอบด้วย 6 ด้าน รวมทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ คือ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการบริหารตนเอง ด้านการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ด้านพัฒนาทั้งระบบ และด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ มีลักษณะเป็นแบบมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลางน้อย และน้อยที่สุด ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี แบบสอบถามมีเนื้อหาสำคัญ ประกอบด้วย 5 ด้าน รวมทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการประกันคุณภาพ มีลักษณะเป็นแบบมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด การพัฒนาเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือใช้วิธีตรวจสอบความเที่ยงตามเนื้อหา (Content Validity) และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (α-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .98

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ประมวลผลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีประเด็นการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานีพบว่าโดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการบริหารตนเอง ด้านการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ด้านการพัฒนาทั้งระบบ และด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก ซึ่งทั้ง 6 หลักของการการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนี้ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่นำมาใช้ในการบริหาร ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 5 มาตรา 39 และ มาตรา 40 กระทรวงได้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้โรงเรียนทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นองค์คณะบุคคล ทำหน้าที่ในการบริหารทำให้โรงเรียน เป็นฐานหรือเป็นศูนย์กลางของการบริหาร และจัดการศึกษาที่ต่อเนื่องและยั่งยืนที่จะสร้างคุณค่าความรับผิดชอบ ความผูกพันต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนทราบการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว คือ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) ซึ่งผู้บริหารจะมีบทบาทสำคัญในกระบวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในการตัดสินใจในการบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียนไปสู่ทิศทางเป้าหมาย

ที่ต้องการ คือ คุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการกระจายอำนาจควบคุมจากส่วนกลางไปยังชุมชนและสถานศึกษาโดยให้คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง สมาชิกในชุมชน และในบางสถานศึกษามีตัวแทนนักเรียนเป็นกรรมการอีกด้วย ให้มีอำนาจควบคุมสิ่งที่จะเกิดขึ้นในสถานศึกษาการที่มีผู้มีส่วนได้เสียในระดับสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการบริหารและทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษามากขึ้นและทำให้ผลการปฏิบัติงาน ของสถานศึกษานั้นเป็นที่ยอมรับได้มากขึ้น (อุทัย บุญประเสริฐ, 2545)

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) เป็นการบริหารที่ถือว่าโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของความคิดกำหนดแนวทางและการดำเนินงานของโรงเรียนด้วยตนเองเน้นการบริหารโรงเรียนสามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น สังคม และของตัวผู้เรียนโดยกำหนดให้ตัวโรงเรียนมีบทบาทสำคัญ ในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนเอง สอดคล้องกับ (ธีระ รุญเจริญ, 2552) ได้อธิบายว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการกระจายอำนาจการบริหารตนเอง เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการพัฒนาทั้งระบบ และสามารถตรวจสอบได้ (ศักดิ์จิต มาศจิตต์, 2550) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการบริหารที่มีการกระจายอำนาจ โดยให้มีการบริหารจัดการตนเอง การมีส่วนร่วมและการใช้หลักการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานบ่งบอกถึงการบริหาร ที่ยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมโดยใช้หลักการกระจายอำนาจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ธวัชชัย รัตตัญญู, 2551) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้นำเสนอผลการวิจัย 3 ประเด็น ประกอบด้วย 1. หลักการบริหารตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 7 หลักการ และข้อเสนอจากการวิจัย ประกอบด้วย 1.1 หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก 1.2 หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaborationor Involvement) เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจและร่วมจัดการศึกษา 1.3 หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to People) โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัว องค์กรชุมชน สถานประกอบการ มีสิทธิจัดการศึกษาได้ หรือมีตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กร ชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน 1.4 หลักการบริหารตนเอง (Self-Management) ส่วนกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบายและเป้าหมายแล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายแนวทาง 1.5 หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามนโยบายของชาติ 1.6 หลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน หลักการนี้ เน้นการมีผู้นำที่เน้นการสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ไม่ใช่ภาวะผู้นำแบบชี้นำหรือสั่งการ 1.7 หลักการพัฒนาทั้งระบบ (Whole School Approach) คือ มีการปรับทั้งในเรื่องโครงสร้างและวัฒนธรรมขององค์กรโดยในการเปลี่ยนแปลงต้องให้ผู้เกี่ยวข้องในระบบทั้งหมดเห็นด้วยและสนับสนุน 2. นำเสนอด้านบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 บทบาท และที่ควรเพิ่มเติม 4 ประเด็น และ 3. นำเสนอด้านบทบาทของนายกเทศมนตรีหรือรองนายกเทศมนตรีที่ควบคุมกำกับการจัดการศึกษา ผู้อำนวยการกองหรือผู้อำนวยการสำนักการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ประดิษฐ์ โกมุทธิยานนท์, 2551) ได้ศึกษาแนวทาง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของศูนย์

เครือข่ายตำบลบ่อสุพรรณพบว่าหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของศูนย์เครือข่ายตำบลบ่อสุพรรณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละหลักการ พบว่า หลักการกระจายมีการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาหลักการบริหารตนเองและหลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุนส่วนหลักการพัฒนาทั้งระบบมีการปฏิบัติในระดับมากลำดับสุดท้ายการดำเนินงานการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของศูนย์เครือข่ายตำบลบ่อสุพรรณ ทั้งในภาพรวมและรายขั้นตอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การกำหนดแผนกลยุทธ์ การดำเนินการตามแผน และการวิเคราะห์ศักยภาพ แนวทางการดำเนินงานการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของศูนย์เครือข่ายตำบลบ่อสุพรรณ โรงเรียนควรให้ครู ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทในการวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมาย การกำหนดแผนกลยุทธ์ การดำเนินการตามแผนและการประเมินและการรายงาน ควรมอบอำนาจการตัดสินใจให้กับผู้รับผิดชอบ ยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ควรให้ความสำคัญกับคณะกรรมการ ควรกระตุ้นส่งเสริมในการทำงาน ควรเตรียมความพร้อมที่จะรับการประเมินภายนอก

2. ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี มีค่าเฉลี่ย 4.23 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก การบริหารงานโรงเรียนงานวิชาการนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของโรงเรียนที่เป็นจุดมุ่งหมายหลักในการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักเรียนนอกจากนี้ยังมุ่งพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่ง (สจีวรรณ ทรรพวสุ, 2555) ศึกษาเรื่อง การพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการจัดการคุณภาพผลการออกแบบกระบวนการบริหารงานวิชาการ พบว่า มีกระบวนการดำเนินการบริหารงานวิชาการ (กระบวนการสร้างคุณค่า) กระบวนการย่อย ได้แก่ กระบวนการวางแผนงานวิชาการ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการส่งเสริมและพัฒนาสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ กระบวนการวัดประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และกระบวนการพัฒนาคุณภาพงานบริหารงานวิชาการ (กระบวนการสนับสนุน) 4 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการนิเทศการศึกษา กระบวนการแนะแนวนักเรียน กระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการกับชุมชนและองค์กรภายนอก ในแต่ละกระบวนการคุณภาพมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ครอบคลุม PDCA มีดัชนีคุณภาพและกิจกรรมการปฏิบัติงานที่ควบคุมเพื่อการบรรลุผลตามดัชนีวัดคุณภาพทุกขั้นตอนผลการตรวจสอบความเหมาะสมกระบวนการบริหารงานวิชาการของสถานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมทางวิชาการที่สามารถนำไปใช้ได้ และผลการสร้างคู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการบริหารงานวิชาการมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในสถานศึกษาด้วยมติเป็นเอกฉันท์ ส่วนความพึงพอใจกระบวนการบริหารงานวิชาการที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยภาพรวมผู้นำกระบวนการบริหารงานวิชาการไปใช้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน ด้านกระบวนการขั้นตอนของการบริหารงาน และด้านความรู้ความเข้าใจ และนำไปใช้ประโยชน์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับ (ชัชฎาภรณ์ อร่ามรุณ และคณะ, 2556) กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการนั้นประกอบด้วย การวางแผนบริหาร การจัดโครงสร้างบริหาร การนำ และการควบคุมระบบบริหารที่มีผลต่อกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายภาระงานที่สำคัญและจำเป็นด้านการบริหารงานวิชาการ

โดยเฉพาะหลักสูตรให้มีความสามารถสนองตอบความต้องการของชุมชน การพัฒนาระบบนิเทศการสอน พัฒนาสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ให้มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน พัฒนากระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม การปรับปรุงระบบงานข้อมูลสารสนเทศ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพด้าน การวางแผนบริหารงานวิชาการทั้งระบบโรงเรียน เพราะฉะนั้นจากข้อค้นพบของนักวิชาการดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการมีองค์กระกอบตามภาระงานที่จำเป็นต้องการยกระดับผลสัมฤทธิ์นักเรียน ความสำเร็จด้านวิชาการ ของนักเรียนที่พึงประสงค์ตาความคาดหวังของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนโดยมีอิทธิพลของตัวแปรการบริหารงานวิชาการเป็นตัวพยากรณ์ต่อคุณภาพนักเรียนการพัฒนาความสามารถด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสามารถถ่ายโอนความรู้ ทักษะที่ได้รับจากการเรียนรู้ลงไปสู่การปฏิบัติจริงในสังคมของนักเรียน การบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตร พัฒนาการจัดการเรียนรู้ ศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงการพัฒนาเทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนเพื่อมุ่งยกระดับประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนให้เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน ในระดับมากในทิศทางที่เป็นบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ในรายด้านพบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน ดังนี้ คือ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม และด้านการบริหารตนเอง และความสัมพันธ์กันในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ด้านการพัฒนาทั้งระบบ และด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (นริศ แก้วสีนวล และคณะ, 2556) ค้นพบเกี่ยวกับความสำเร็จของสถานศึกษานั้นสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารงานวิชาการซึ่งประกอบด้วยภาวะผู้นำทางวิชาการ การมีส่วนร่วมในการบริหารการพัฒนาทีมงาน กระบวนการบริหารงาน และการปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบด้านวิชาการตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรไปจนถึงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้ขงนักเรียนและการวัดประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียน หากแต่พิจารณาถึงมติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ สามารถจำแนกตามมิติที่ค้นพบได้สามมิติประกอบด้วย มิติด้านผู้บริหารและกระบวนการบริหารงานวิชาการ มิติด้านครูและคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ส่วนมติที่สามเป็นมติที่พิจารณาด้านนักเรียนและความสามารถด้านการเรียนรู้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อเนื่องจากการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยครู และการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน สอดคล้องกับ (ลิ้วัชร์ ดาวงศ์ และคณะ, 2558) ความสำเร็จด้านการเรียนรู้ยังเป็นผลลัพธ์สำคัญที่แสดงผลของประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้เชิงประสิทธิผล สรุปข้อค้นพบจากงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่มีผลเชิงบวกด้านการพัฒนาหลักสูตร การบริหารจัดการสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนการสอน ของครู สื่อการสอน นโยบายการศึกษามีผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน กล่าวคือ ความสำเร็จด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนให้ได้ผลการเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนครบทุกวิชา

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ (2546). โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน. กรุงเทพฯ :สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

กระทรวงศึกษาธิการ (2550). กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ (เอกสารอัดสำเนา).

กมล ภู่ประเสริฐ. (2551). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ทิปส์พับบลิเคชั่น.

กาญจนา วัธนสุนทร. (2551). การจัดการศึกษาท้องถิ่นแบบบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.

การสร้างธรรมาภิบาล (ออนไลน์) 17 มกราคม 2556 (อ้างเมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2556). จาก http://www.aircadetwing.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=5378062&Ntype4

กรมวิชาการ. (2542). การประกันคุณภาพของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น , ม.ป.ป.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟิก จำกัด.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2550). การถ่ายโอนสถานศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เอกสารอัดสำเนา). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

จินตนา ภาคาบุตร์. (2558). การศึกษาสภาพและความคาดหวังการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุทยา เขต 2 . วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า.

เฉลิมพล มีชัย. (2554). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของนักศึกษาในคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

ชัชฎาภรณ์ อร่ามรุณ และคณะ. (2556). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2547). การบริหารงานวิชาการ. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

ดาราวรรณ สุขคันธรักษ์. (2556). ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่แระชาคมอาเซียน. “วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์” มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ถวิล มาตรเลี่ยม. (2542). การบริหารจัดการโดยโรงเรียนเป็นฐาน ปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

ทิศนา แขมมณี. (2545). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ : ด่านสุทธา.

ธวัช กรุดมณี. (2550). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิผลองค์การของโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธวัชชัย รัตตัญญู. (2551). การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.

ธีระ รุญเจริญ. (2552). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง จำกัด

ธีระพร อายุวัฒน์. (2552). แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์" มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นริศ แก้วสีนวล และคณะ. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ, วารสารศิลปะศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

นุชจรี บุญเกต. (2557). กรณีการเรียนแบบผสมผสานระดับอุดมศึกษา, วารสารไอซีทีเพื่อการศึกษา.

เนตร์พัณนา ยาวิราช. (2550). การจัดการสมัยใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.

บุญมี ยอดเณร. (2546). รายงานผลการดำเนินงานโครงการนำร่องระดับชาติ เรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : วิถีและวิถีไทย. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

ประดิษฐ์ โกมุทธิยานนท์.(2553). แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของศูนย์เครือข่ายตำบลบ่อสุพรรณ. "วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ประยูร อัครบวร ไพรฑูรย์ สินลารัตน์ และกมลทิพย์ ศรีหาเกษ. (2553). ชุดเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านบริหารการศึกษา (Self-Learning Toolkit) การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม (Networking Building and Participatory). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสพชัย พสุนนท์. (2555). ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในการวิจัยเชิงปริมาณ, วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 24(1), 145-163

ปรัชญนันท์ นิลสุข และนวพรรษ เพชรมณี. (2553). สื่อเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้, วารสารวิทยบริการ.

ปรีชา จันทรมี. (2556). ตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ."วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์" มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี

_____ . (2553). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.

ผดุงเกียรติ เชาวนกระแสสินธุ์, อิศรา รักษ์กุล และอำนาจ รัตนวิลัย. (2554). ความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของแบบคัดกรองโรคเครียดภายหลังเหตุการณ์สะเทือนขวัญฉบับภาษาไทย. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 4(1), 136-145.

พนมพร พุกกะพันธ์. (2544). ภาวะผู้นำและการจูงใจ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จามจุรีโปรดัคท์.

เพชริน สงค์ประเสริฐ. (2551). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พสุ เดชะรินทร์ และชัยวัฒน์ หฤทัยพันธ์. (2553). การวางแผนและการกำหนดยุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัชนี วิเศษสังข์. (2540). ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ เอกสารประกอบการสอนกระบวนวิชาพฤติกรรมการบริหาร. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : นามมีบุ๊คส์พับลิชั่น.

รุจิร์ ภู่สาระ และจันทรานี สงวนนาม. (2545). การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บุ๊กพอยท์.

รุ่ง แก้วแดง. (2543). ปฏิบัติการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิฆเนศ.

ลี้วัชร์ ดาวงศ์ และคณะ. (2558). การพัฒนาองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสารคาม.

วิทยากร เชียงกูล. (2543). อธิบายศัพท์การบริหารจัดการสมัยใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา.

วิภา ทองหงำ. (2554). รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร, “วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์” มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วีระศักดิ์ จินารัตน์. (2557). ระเบียบวิธีวิจัยขั้นพื้นฐานทางสังคมศาสตร์, เอกสารประกอบการบรรยาย มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น.

วุฒิวัฒน์ อินทสุวรรณ. (2547). ศึกษาการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานวิชาการของสถานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

ศักดิ์จิต มาศจิตย์. (2550). การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาในขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 11. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2548). การวิเคราะห์งานวิจัยทางการบริหารการศึกษา. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร (ถ่ายสำเนา).

ศึกษาธิการ,กระทรวง. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

สมาน อัศวภูมิ.(2551). การบริหารการศึกษาสมัยใหม่ : แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 4. อุบลราชธานี : หจก.อุบลกิจออฟเซทการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542). แกนหลักแนวคิดการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และหลักเกณฑ์การประเมินโรงเรียนปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ. : โรงพิมพ์การศาสนา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ. : พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). ปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. พิมพ์ครั้งที่ 5, กรุงเทพฯ. : บุญศิริการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ สถานศึกษาตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). แนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ. : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แนวปฏิบัติงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษานิติบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ. : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สจีวรรณ ทรรพวสุ. (2555). การพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้าน

การจัดการคุณภาพผลการออกแบบกระบวนการบริหารงานวิชาการ. ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

สุนทรี ศรีโกไสย และศิริวรรณ ทวีวัฒนปรีชา. (2555). คุณลักษณะทางจิตของวัดความสอดคล้องกลมกลืนของชีวิตตามแนวคิดซาเทียร์ฉบับภาษาไทย, วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 57(1), 75-78

สุภาวิตา ทองชิง. (2548). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2544). การกระจายอำนาจทางการศึกษา กองการมัธยมศึกษา รวมบทความเชิงวิชาการเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา.

_____. การกระจายอำนาจทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.

สนั่น เถาชารี. (2551). “การปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการกระบวนการทางธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยใช้ระบบ ERP : กรณีศึกษา” หนังสือรวบรวมบทความการประชุมวิชาการประจำปี ด้านการจัดการโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ ครั้งที่ 8, กรุงเทพฯ.

สมใจ ลักษณะ. (2549). การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.

สมยศ นาวีการ. (2544). การบริหารเชิงกลยุทธ์และนโยบายทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.

_____. (2545). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : บริษัทโรงพิมพ์กรุงธนพัฒนา จำกัด.

เสาร์ วงศ์กระจ่าง.(2552). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3. “วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แสงรุนีย์ มีพร.(2552). การวิจัยและพัฒนาคู่มือการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา. “วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์” มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อ่องจิต เมธยะประภาส. (2550). การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้วยวิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. “วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อมรวิชช์ นาครทรรพ. (2545). รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2545 : ปมปฏิรูป. กรุงเทพฯ : เอส.ดี. เพรส.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). หลักการสอน.พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอ เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

อารีย์ เอมโอด. (2548). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3.

อำรุง จันทวานิช. (2547). แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ. กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

อุดม หอมคำ. (2557). การพัฒนาความสามารถด้านไอซีทีของครูและบุคลากรทางการศึกษาจังหวัดสุรินทร์ที่มีความสามารถด้านไอซีทีต่ำ.วารสารไอซีทีเพื่อการศึกษา.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2543). การศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการศึกษา ในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

อุไรพรรณ เจนวานิชยานนท์ และ สุวรรณี มงคลรุ่งเรือง. (2545). การประกันคุณภาพการศึกษา. วารสารวิชาการ.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี. (2555). แผนพัฒนาสามปี พ.ศ.2556-2558. อุบลราชธานี : หจก.อุบลกิจออฟเซทการพิมพ์.

Adewale, O.S. (2014) Instructional improvement of secondary school terchers thorough effective academic supervision by the vice-principals, Journal of Education and Human Development, 3(2), 607-617

Anthony, S., and Melissa. (2012). The Ideal Qualities and Tasks of Library Leaders : Academic, Public, School, and Special Libraly Administrators, MLIS.

Benford, R., and Gess-Newsome, J. (2006) Factors affecting student academic success in gateway course at Nothern Arizona University, Online Submission.

Bennis, Warren G. (1959). "Leadership Theory and Administrative Behavior," The Problem of Authority Administrative Science Quarterly.

Caldwell, B.J.(2005). Education Decentralization Revisited School-Based Management. The third International Forum on Educational Reform, Bangkok, 2005

Charles and Harrigan. (2006). School-Based Management : A Study of its impacton student achievement in the Title I schools. California : Fielding Graduate University.

Cotton, K. (2001). School-Based Management. Portland, OR : Northwest Regional Education Laboratory.

Darbavasu, S., and Siritongthaworr,S. (2012). Development of academic administration process of the basic education schools, based on the quality management process.

Derek W. (2003). “The Development of Comprehensive School-Based Management Model for Basic Education Institutions” PAPER PRESENTATION ABSTRACT. The third International Forum on Education Reform : School-Based Management. Office of the Education Council, Bangkok, (8-11 September 2003)

Edley, Jr C. A World Class School for every child: The Challenge of Reform in Pennsylvania. Boston: Harvard University Law School, 1992.

Fry, H., and Stephanic, S. (2009). A Handbook for teaching and Learning in Higher Education : Enhancing Academic Practice, 3rd ed New York : Taylor & Francis.

Hersey, Paul and Kenneth H. Blanchard. (1988). Management of Organizational Behavior. Utilizing Human Resources. 5 th ed. London: Prentice Hall International.

Hoy, Wayne K. and Cecil Miskel. (1991). Educational : Theory Research and Practice. New York: Megrew Hild.

Hoy, W.K. and Miskel.C.G. (2005). Educational Administration : Theory, Research, and

Practice. 7Thed. New York : McGraw-Hill.

Joseph, S. (2014) Organisational problems in academic administration a case study of Mahatma Gaudhi University.

Leithwood, Kenneth and Teresa Menzies. (1998). “Forms and Effects of School-Based Management : A Review,” Educational Policy.

Likert, Rensis. (1967). The Human Organization. New York: McGraw-Hill.

Loretta. (2005) School-Based Management. Washington, D.C. : Office of Research, Office of Education Research and Improvement the U.S. Department of Education.

Sim, R.C., and Koszalka,T.A. (2008). Competencies of the new-age instructional designer, Handbook of Research on Education Communication and Technology.

Taylor,S.,Janik, E., & Logan, A. (2008). Curriculum coherence and student success, Champlain Saint-Lambert Cegep.

Thongnoi, N., Srisa-ard, B., & Sri-ampri, A. (2013). Development of effective academic affairs administration system in Thai primary schools, International Education studies.

Vehachart, R. (2010). A model of development for academic administration decentralization of lab school in the lower Southern area, Procedia-Social and Behavioral Sciences. Wohlstetter, Priscilla and Susan Albers Mahrman. School-Based Management : Strategies for Success. (online) 1993 (cited 2001 April 10). Available from : http://www.ed.gov/pubs/CRRE/fb2sbm.html

Wohlstetter, Priscilla. “Getting School-based Management Right: What Works and What Doesn’t,”Phi Delta Kappan. 77, 1 (September 1995): 22-25.

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

ความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ดร.สหัสนัยน์ กฤษณสุวรรณ, มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น
รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ ไชยศรีสุข, มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น
อิทธิพล จินารัตน์, มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามเพศและวิทยฐานะของครู กลุ่มตัวอย่างคือ ครู จำนวน 339 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .90 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเพื่อใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานคือ สถิติที (t-test) และสถิติเอฟ (F-test) และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ตามวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's) ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการปฐมนิเทศครู รองลงมาคือ ด้านการจัดบริการพิเศษแก่นักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการอบรมครูประจำการ ส่วนความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการวัดและประเมินผลการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามวิทยฐานะ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน ด้านการจัดระบบบุคลากร ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ด้านการปฐมนิเทศครู และด้านการวัดและประเมินผลการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความต้องการการนิเทศภายใน, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Received: April 18, 2018, Accepted July 23, 2018

The Need for Internal Supervision of Basic Education Schools under Surin Primary Educational Service Area Office 1

Dr. Sahassanai Krissanasuvan, The Eastern University of Management and Technology,
Assoc..Prof. Dr.Veera Chaisrisuk, The Eastern University of Management and Technology
Ittiphon Jinaray, The Eastern University of Management and Technology

Abstract

This research aimed to study and compare the need for internal supervision of basic education schools under Surin Primary Educational Service Area Office 1, classified by gender and academic standing. The sample group was 339teachers. The tool using in this research was a questionnaire featuring a five-point rating scale, having a reliability of .90. The statistics using in the research consisted of percentage, mean, and standard deviation. The statistic using for finding the tool efficiency was coefficient alpha. The t-test and F-test were used for hypothesis testing; the Scheffe's test for pairwise comparisons was also employed. The research finding revealed that was at a high level in the overall; when considering each aspect it found that the aspect that earned the maximum score of the mean was teacher orientation; next was organizing special services for students; and the aspect that earned the minimum score of the mean was arranging seminars for the teachers stationing at the school. In comparing the need for internal supervision of basic education schools under Surin Primary Educational Service Area Office 1, classified by gender, there were no differences in the overall; but when considering each individual aspect it found that there were statistically significant differences in four aspects-namely, instructional system management, facility provision, and learning measurement and evaluation-at the .05 level. Classified by academic standing, it found that there were statistically significant differences in the overall at the .05 level; but when considering each individual aspect, it found that there were statistically significant differences at the 0.5 level in six aspects-namely, instructional system management, personnel system management, facility provision, material procurement, orientation for new teachers, and learning measurement and evaluation.

Keywords: Need for Internal Supervision, Basic Education School

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลข่าวสารความรู้และเทคโนโลยีต่างๆและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ให้ความสำคัญในการพัฒนาคน และคุณภาพของคน แนวการพัฒนาจึงเน้นคนเป็นศูนย์กลางโดยอาศัย

การศึกษาเป็นกลไกสร้างรากฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546, น. 13)

การศึกษาของชาติถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีความเป็นไทย มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก (กรมวิชาการ, 2544, น. 1) ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นกระบวนการสร้างและเสริมโลกทัศน์ ให้กับบุคคลผู้ที่จะได้รับการปฏิสัมพันธ์ก่อให้เกิดประสบการณ์เรียนรู้ การศึกษาเป็นกุญแจสำคัญของประเทศชาติที่จะไขไปสู่ความเจริญมั่นคงและสมบูรณ์ ชาติที่เจริญต้องยอมรับการปรับปรุงระบบการศึกษาของตนให้ดีขึ้นไม่มีชาติใดในโลกที่เจริญรุ่งเรืองได้โดยไม่มีระบบการศึกษาที่ดี (เดโช สวนานนท์, 2536, น. 18) เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการสร้างเสริมและถ่ายทอดความรู้แนวคิด เจตคติ วัฒนธรรมและทักษะอื่นๆ เพื่อให้พลเมืองของประเทศอยู่ดีกินดีและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (ปรีชา นิพนธ์วิทยา, 2537, น. 1) สำหรับการปฏิรูปการเรียนรู้นั้น ครูถือว่าเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการพัฒนา เพราะครูเป็นผู้ที่มีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนเป็นผู้เสริมสร้าง และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียนในด้านคุณธรรม จริยธรรม และมีบุคลิกภาพ ครูจึงเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและทักษะทั้งด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านวิชาการเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ (ศิริ เพ็ชรศีรี, 2545, น. 2)

ดังนั้นการปฏิรูปการเรียนรู้จึงเป็นเงื่อนไขความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาครูถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและจำเป็นต้องได้รับการนิเทศ การพัฒนาและฝึกอบรมเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนั้นการนิเทศจึงถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในการสนับสนุนการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพของการศึกษาจะสำเร็จตามเป้าหมายมากขึ้นหรือน้อยลงก็ขึ้นอยู่กับการนิเทศ (รุ่งทิพย์ รุ่งเรือง, น. 2546) พบว่า ปัญหาของการนิเทศเกิดจากขาดวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถทางการพัฒนาหลักสูตร ครูไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ครูมีภาระงานมากขาดงบประมาณและแหล่งเรียนรู้ครู ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และขาดการประเมินที่ได้มาตรฐาน

ด้วยเหตุดังกล่าว การนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นภารกิจสำคัญอย่างหนึ่งของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและมีความจำเป็นที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่อาจละเลยได้ ในปัจจุบันการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีน้อยมากและขาดหลักเกณฑ์พร้อมทั้งกระบวนการที่ถูกต้องอาจเนื่องมาจากผู้บริหาร และครูขาดความรู้และความเข้าใจขาดอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก และขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน ขาดการสนับสนุนอย่างเพียงพอจากหน่วยงานต้นสังกัด เป็นต้น ดังนั้นเพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนได้พัฒนาบรรลุตามเป้าหมายดังกล่าวจึงต้องจัดให้มีการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการนิเทศการศึกษาแก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในด้านต่างๆ เช่น การจัดทำแผนการเรียนรู้ เทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลายการผลิตและการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็น

ต้นการนิเทศเป็นเครื่องมือที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสนับสนุนให้ครูดำเนินการสอนได้จะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้นิเทศเป็นสำคัญผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญที่สุดกล่าวคือต้องให้ความสำคัญและจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีระบบมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นรวมทั้งทำให้ครูเกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณภาพตามมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคมต่อไป

จากความสำคัญของการนิเทศภายในปัญหาและอุปสรรคมีสาเหตุมาจากครูผู้สอนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ครูยังขาดความริเริ่มสร้างสรรค์ บุคลากรมีภาระงานมากเกินไป ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพความต้องการของการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการจัดการนิเทศภายในการพัฒนาครูผู้สอน และการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ให้มีคุณภาพมาตรฐานต่อไป

แนวคิดและทฤษฎี

ความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึงความต้องการในการนิเทศภายในของครูสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ใน 10 ด้าน ดังนี้ (ชารี มณีศรี, 2542, น. 201)

ด้านการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ความต้องการการนิเทศภายในเกี่ยวกับการออกแบบหรือปรับปรุงหลักสูตรที่จะนำมาใช้โดยคำนึงถึง บุคลากร เวลา สถานที่และเทคนิควิธีสอนต่างๆ รวมทั้งการจัดทำคู่มือหลักสูตร การใช้หลักสูตร การจัดทำมาตรฐานทางวิชาการ การพัฒนาแผนการเรียนการสอนและบทเรียน

ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน หมายถึง ความต้องการการนิเทศภายในเกี่ยวกับการจัดทำแผนงาน เพื่อนำหลักสูตรไปใช้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกันกับบุคลากร อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ขอบข่ายของงาน ได้แก่ การจัดชั้นเรียน การจัดตารางสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดครูเข้าสอน

ด้านการบริหารบุคลากร หมายถึง ความต้องการการนิเทศภายในเกี่ยวกับการสรรหา การคัดเลือก การมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากร

ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง ความต้องการการนิเทศภายในเกี่ยวกับการวางแผน การจัดเตรียม สิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ครูผู้สอนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัดหาอาคารเรียน อาคารประกอบต่างๆ และการพัฒนาคุณลักษณะของเครื่องใช้ต่างๆ ให้เหมาะ

ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ หมายถึง ความต้องการการนิเทศภายในเกี่ยวกับการตรวจ และเลือกวัสดุอุปกรณ์การสอนที่จะนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอน

ด้านการฝึกอบรมครูประจำการ หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าและเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น

ด้านการปฐมนิเทศครูใหม่ หมายถึง ความต้องการการนิเทศภายในเกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและความเข้าใจในการปฏิบัติแก่ครูใหม่

ด้านการจัดบริการพิเศษให้แก่นักเรียน หมายถึง ความต้องการการนิเทศภายในเกี่ยวกับการจัดบริการให้แก่นักเรียนที่สนับสนุนกระบวนการเรียนการสอนเพื่อสนองจุดมุ่งหมายหลักการสอน

ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง ความต้องการการนิเทศภายในเกี่ยวกับการใช้การเรียนการสอนเป็นสื่อ เช่น การให้ข่าว การขอความร่วมมือ การหลีกเลี่ยงความขัดแย้งต่างๆ

ด้านการประเมินผลการสอน หมายถึง ความต้องการการนิเทศภายในเกี่ยวกับการวางแผนการจัดระบบประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมในทุกด้านเกี่ยวกับการสอน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีเพศและวิทยฐานะต่างกัน เกี่ยวกับความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 1

วิธีวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จาก 295 โรงเรียน จำนวน 3,712 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำนวน 339 คน และสุ่มอย่างง่ายโดยทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sample Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของแครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, p. 608, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546, น. 143) สถิติที่ใช้ในการบรรยายลักษณะกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเพื่อใช้หาคุณภาพของเครื่องมือหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 99) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คำนวณค่าที (t-test) เพื่อทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คำนวณค่าเอฟ (F-test) เพื่อทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มขึ้นไปและทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ตามวิธีการของเชฟเฟ่

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

วัตถุประสงค์ ข้อ 1 เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ย

มากที่สุดคือ ด้านการปฐมนิเทศครู รองลงมาคือ ด้านการจัดบริการพิเศษแก่นักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการอบรมครูประจำการ

วัตถุประสงค์ ข้อ 2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีเพศและวิทยฐานะต่างกันเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแตกต่างกัน 4 ด้าน คือ ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการวัด และประเมินผลการเรียน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามวิทยฐานะ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกัน 6 ด้านคือ ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน ด้านการจัดระบบบุคลากร ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ด้านการปฐมนิเทศครู และด้านการวัดและประเมินผลการเรียน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการปฐมนิเทศครู รองลงมาคือ ด้านการจัดบริการพิเศษแก่นักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการอบรมครูประจำการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ จันธิมา (2541, น. 121-126) พบว่า ความต้องการการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทิศ ผิวขำ (2543, น. 150-156) ซึ่งพบว่า ความต้องการการนิเทศภายในงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม ศึกษาจังหวัดมุกดาหาร โดยรวมและรายด้านมีความต้องการอยู่ในระดับมากและจากผลการศึกษาที่พบว่า ครูมีความต้องการด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด และด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนอยู่ในช่วงการสร้างศูนย์อาเซียนศึกษา ซึ่งโรงเรียนได้รับคัดเลือกจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ให้เข้าร่วมโครงการ (Spirit of Asean) ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2012 ทำให้โรงเรียนต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อวัสดุอุปกรณ์และส่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีความรอบรู้ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาคนเองอย่างสม่ำเสมอของครู การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่วนการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนครูส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโดยตรง ดังนั้นจึงควรสร้างความเข้าใจให้กับครูว่าในปัจจุบันโรงเรียนต้องไม่แปลกแยกจากชุมชนและส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ที่ 6 ในการ

บริหารโรงเรียนแผนการบริหารจัดการศึกษา และการระดมสรรพกำลังและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน

ความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแตกต่างกัน 4 ด้าน คือ ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการวัด และประเมินผลการเรียน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ ของณัฐพร ไชยเดชซึ่ง (2552) ความต้องการการนิเทศของครูผู้สอนระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 3 พบว่า ความต้องการการนิเทศของครูผู้สอนระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 3 ที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการการนิเทศทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามวิทยฐานะ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกัน 6 ด้านคือ ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน ด้านการจัดระบบบุคลากร ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ด้านการปฐมนิเทศครู และด้านการวัดและประเมินผลการเรียน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งใกล้เคียงกับงานวิจัยของ ของณัฐพร ไชยเดช (2552) ความต้องการการนิเทศของครูผู้สอนระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 3 ความต้องการการนิเทศของครูผู้สอนระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 3 พบว่า ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความต้องการการนิเทศ ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันทุกด้านเป็นไปตามสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการจัดการอบรมครูประจำสถานศึกษาและควรมีการติดตามประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีของครูกับนักเรียนเพื่อส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองในด้านการพัฒนาสื่อและสามารถใช้เทคโนโลยี

2. ควรมีการจัดศูนย์สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี เพื่อให้บริการครูสำหรับการนำไปใช้ในการพัฒนา การจัดการเรียนการสอนและสืบค้นข้อมูล

3. ควรมีการเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ หน่วยงานต้นสังกัดผู้อำนวยการและครูที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ครูได้มีการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

4. หน่วยงานต้นสังกัด หรือบุคลากรที่รับผิดชอบควรส่งเสริมให้ครูชำนาญการพิเศษได้มีการเข้าร่วมการอบรม สัมมนาทางวิชาการเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการนิเทศการศึกษา

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ (2546). โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน. กรุงเทพฯ :สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

กรมวิชาการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช (2544). กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.

ชารี มณีศรี. (2542). การนิเทศการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์.

เดโช เสวนานนทร์. (2512). สัปทานกรมจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องตน. (พิมพครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาสน.

_____. (2546). การวิจัยเบื้องตน. (พิมพครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาสน.

ปรีชา นิพนธ์พิทยา. (2543). บทบาทของคุณพ่อคุณแม่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์. สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.

รุ่งทิพย์ รุ่งเรือง. (2546). สภาพและปัญหาการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร สหวิทยาเขตกรุงธนบุรี 3. ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์. สถาบันราชภัฏธนบุรี.

ศิริ เพชรศีรี. (2545). รายงานการนิเทศการเรียนการสอนแบบ TEACH เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียนศรีชมพูวิทยา อำเภอพิสัย จังหวัดหนองคาย. หนองคาย : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). บันทึกไว้ในแผ่นดิน บทสรุปการนิเทศ ศน.สศ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การศึกษาผลกระทบของการดำเนินงานที่มีต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อโนชา สุวรรณสาร, สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ฤติมา มุ่งหมาย, สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลกระทบของการดำเนินงานที่มีต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างเป็นสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 400 ราย ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือสถิติ One-Way ANOVA และสถิติเชิงพรรณนา จากผลการวิจัย พบว่า สหกรณ์การเกษตรมีระดับการปฏิบัติที่ส่งผลกระทบของการดำเนินงานที่มีต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ด้านการจัดการการเงินและบัญชี ด้านการควบคุมภายใน และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบระดับการศึกษา ตำแหน่งงานและระยะเวลาในการปฏิบัติงานมีระดับการปฏิบัติที่ส่งผลกระทบของการดำเนินงานที่มีต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์ในด้านด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านบริหารงานบุคคล ด้านการจัดองค์การ ด้านการจัดการการเงินและบัญชี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการควบคุมภายในไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพของสหกรณ์, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Received: July 8, 2018, Accepted August 15, 2018

Effect of the operation on the efficiency of cooperative: a case study of agricultural cooperative in the northeast region

Anocha Suwannasan, Accounting Program, Ubon Rachathain Rajbhat University
Ruetima Mungmai, Accounting Program, Ubon Rachathain Rajbhat University

Abstract

This research aimed to study the impact of the operation on the efficiency of cooperative, a case study of agricultural cooperative in the northeast region. Four hundred agricultural cooperatives in the north-eastern part were selected. The data was collected by employing the questionnaires and analyzed by using One-Way ANOVA and descriptive statistics. The study found that cooperatives had operational level which impacted on the overall efficiency of the cooperatives with high level. Considering each aspect found that the three highest priorities were financial and

accounting management, internal control and participation in the operation, respectively.

The comparison result on educational level, job position and duration of work has operational level impacted with no differences on the efficiency of cooperative in the participation aspect, the personnel management, organizational management, financial and accounting management, information technology and internal control.

Keywords: efficiency of cooperative, northeast region

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทนำ

การเกษตรเป็นเศรษฐกิจสำคัญของประเทศไทย ช่วยพัฒนาประเทศให้เจริญมั่นคง ผลิตผลทางการเกษตรเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดสินค้า อาหาร ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ใช้ภายในประเทศและส่งจำหน่ายเป็นสินค้าออก อาจกล่าวได้ว่า การเกษตรมีความสำคัญต่อความเจริญของประเทศ แต่ก็ยังประสบปัญหาต่างๆ เนื่องจากการประกอบอาชีพของเกษตรกร มักขาดแคลนเงินทุนที่ใช้ในการประกอบอาชีพนั้นไม่เพียงพอ ต้องกู้ยืมจากพ่อค้าหรือนายทุนในท้องถิ่นซึ่งผลที่ตามมาคือต้องเสียดอกเบี้ยแพงอีกปัญหาคือในเรื่องการผลิต เกษตรกรขาดความรู้เกี่ยวกับการผลิตสมัยใหม่ที่ถูกต้อง เช่น การใช้ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ยาปราบศัตรูพืช พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ส่งผลให้รายรับไม่คุ้มกับการลงทุน นอกจากนั้นผลผลิตที่ได้ไม่มีคุณภาพ และไม่เป็นไปตามความต้องการของตลาด สุดท้ายปัญหาด้านการตลาดก็สำคัญเช่นกัน เกษตรกรถูกเอารัดเอาเปรียบในเรื่องเครื่องมือชั่ง ตวง วัด และมีความจำเป็นต้องจำหน่ายผลผลิตตามฤดูกาล เนื่องจากไม่มีที่เก็บรักษาผลผลิต จึงถูกกดราคาจากพ่อค้า ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและฐานะความเป็นอยู่ต่ำกว่าคนประกอบอาชีพอื่น เป็นเรื่องยากที่เกษตรกรแต่ละคน จะแก้ปัญหาได้สำเร็จตามลำพังตนเอง ดังนั้นหนทางที่จะสำเร็จได้ เกษตรกรจะต้องร่วมมือกันแก้ปัญหา

ในการใช้หลักการ วิธีการ อุดมการณ์สหกรณ์เข้ามาแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม และปัญหาความยากจนและปัญหาอื่นๆ นั้น แต่กลับพบว่าสหกรณ์ยังมีปัญหาในเรื่องการบริหารจัดการที่ขาดประสิทธิภาพ กลไกภาครัฐยังไม่ได้ให้การสนับสนุนที่เหมาะสม ดังนั้นเพื่อให้ระบบสหกรณ์เป็นระบบที่สามารถแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคมและปัญหาความยากจนของประเทศได้อย่างยั่งยืนนั้น จึงได้ผลักดันให้สหกรณ์เป็นวาระแห่งชาติ (วาระแห่งชาติด้านสหกรณ์,2556)

ปัจจุบันประเทศไทยมีสหกรณ์ 7 ประเภท จำนวน 13,426 แห่ง (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. 2556)สหกรณ์ที่ได้รับการจดทะเบียนจากกรมส่งเสริมสหกรณ์นั้นจะได้ผ่านการวิเคราะห์และพัฒนาจากกรมส่งเสริมสหกรณ์อย่างรอบคอบแล้ว แต่ก็ยังมีอีกหลายสหกรณ์ที่ไม่สามารถดำเนินงานสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ บางสหกรณ์ไม่สามารถดำเนินกิจการได้ บางสหกรณ์ประสบผลการขาดทุน และล้มเลิกไปในที่สุด สหกรณ์การเกษตรเป็นสหกรณ์ที่มีสมาชิกคือเกษตรกร ซึ่งเป็นฐานการผลิตที่สำคัญ

ของประเทศและเป็นประเภทสหกรณ์ที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด แต่ก็เป็นสหกรณ์ที่ต้องประสบความล้มเหลงจนต้องเลิกไปมากที่สุดเช่นกัน (กรมส่งเสริมสหกรณ์ : ที่มาwww.cpd.go.th) แสดงว่าสหกรณ์การเกษตรยังมีปัญหาในการดำเนินงานมากกว่าสหกรณ์ประเภทอื่นๆ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลกระทบของการดำเนินงานที่มีต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทาง ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาขีดความสามารถให้สหกรณ์การเกษตรนั้นประสบความสำเร็จ และเป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็งและเป็นที่พึ่งของเหล่าสมาชิกได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.เพื่อศึกษาผลกระทบของการดำเนินงานที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์

2.เพื่อได้แนวทางปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ได้แก่ คณะกรรมการ ฝ่ายจัดการ และบุคลากรที่ทำงานในสหกรณ์การเกษตรเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 400 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของสหกรณ์การเกษตร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์

การเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 400 ชุด และได้ตอบกลับจำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way analysis of variance)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศและอายุ พบว่า เพศหญิง จำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 64.50 เพศชาย จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 อายุ 30 -40 ปีขึ้นไป จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ31.80 อายุ 51-60 ปี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50 อายุ 61 ปี ขึ้นไป จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00 และอายุ 41-50 ปี จำนวน 43 คิดเป็นร้อยละ 10.80

ระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุดจำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 54.80 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.จำนวน 78 คน ร้อยละ 19.50 ระดับอนุปริญญา/ปวส.จำนวน 35คน ร้อยละ 8.80 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 34 คน

ร้อยละ 8.50ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 26 คน ร้อยละ 6.50 และระดับประถมศึกษา จำนวน 8 คนร้อยละ 2.00 ตามลำดับ

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้10,000-20,000 บาท มากที่สุด จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.80 รองลงมาคือ รายได้ 20,001-30,000 บาท จำนวน 67 คน ร้อยละ16.80 รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 61 คน ร้อยละ 15.20 และรายได้มากกว่า 40,000 บาท จำนวน 59 คน ร้อยละ 14.80 และรายได้ 30,001-40,000 บาท จำนวน 43 คน ร้อยละ 8.50 ตามลำดับ

ตำแหน่งงาน พบว่า ส่วนใหญ่ตำแหน่งเป็นพนักงานสหกรณ์มากที่สุด จำนวน 257 คน ร้อยละ 64.20 รองลงมาคือ คณะกรรมการดำเนินงานจำนวน 85 คน ร้อยละ 21.20 ฝ่ายจัดการ จำนวน 34 คน ร้อยละ 8.50 ประธานกลุ่ม จำนวน 8 คน ร้อยละ 2.00 และสมาชิก จำนวน 8 คน ร้อยละ 2.00 ตามลำดับ

ระยะเวลาการปฏิบัติงานพบว่า ส่วนใหญ่มีระยะเวลาปฏิบัติงานมากกว่า 9 ปีมากที่สุด จำนวน 195 คน ร้อยละ 48.80 รองลงมาคือ มีระยะเวลา4-6 ปี จำนวน 95 คน ร้อยละ 23.80 มีระยะเวลา 7-9 ปี จำนวน 50 คน ร้อยละ 12.50 มีระยะเวลา 1-3 ปี จำนวน 43 คน ร้อยละ 10.80 และมีระยะเวลา น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 17 คน ร้อยละ 4.20 ตามลำดับ

2.ผลของระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินงานในด้านต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์

จากการวิจัยเรื่องผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของสหกรณ์การเกษตร ประกอบไปด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านบริหารงานบุคคล ด้านการจัดองค์การด้านการจัดการการเงินและบัญชี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการควบคุมภายใน ซึ่งจากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า ส่วนใหญ่ระดับการปฏิบัติงานภาพรวมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.31 ทั้งนี้เมื่อทำการวิเคราะห์ สามารถสรุปการนำเสนอได้ดังต่อไปนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีระดับปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.38 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีระดับปฏิบัติงานมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ สมาชิกมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการ มีค่าเฉลี่ย 4.75 เปิดโอกาสให้สมาชิก คณะกรรมการ และฝ่ายจัดการร่วมตัดสินใจเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ย 4.43 และสหกรณ์ให้ความสำคัญในการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข มีค่าเฉลี่ย 4.35 ตามลำดับ

ระดับการศึกษามีระดับปฏิบัติงานในด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตำแหน่งมีระดับปฏิบัติงานในด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระยะเวลาในการปฏิบัติงานมีระดับปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านบริหารงานบุคคล มีระดับปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.27 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีระดับปฏิบัติงานมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ มีการกำหนดระเบียบการบริหารทรัพยากรบุคคลไว้ชัดเจน เช่น การสรรหา คัดเลือก บรรจุแต่งตั้ง ผลตอบแทนเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้นมีค่าเฉลี่ย 4.39 การสรรหา คัดเลือก บรรจุแต่งตั้ง ผลตอบแทน เลื่อนตำแหน่ง เป็นไปตามระเบียบการบริหารทรัพยากรบุคคลมีค่าเฉลี่ย 4.31 และมีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้เจ้าหน้าที่เป็นรายบุคคลในตำแหน่งต่างๆ เป็นไปตามความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.30 ตามลำดับ

ระดับการศึกษามีระดับปฏิบัติงานใน ด้านการบริหารงานบุคคลไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตำแหน่งมีระดับปฏิบัติงานในด้านการบริหารงานบุคคลไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระยะเวลาในการปฏิบัติงานมีระดับปฏิบัติงานด้านการบริหารงานบุคคลไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการจัดองค์การ มีระดับปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.59 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีระดับปฏิบัติงานมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ มีการกำหนดแผนงานการดำเนินงานสหกรณ์อย่างชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ มีค่าเฉลี่ย 4.40 มีการกำหนดระเบียบของสหกรณ์อย่างชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้ครอบคลุมการดำเนินงานธุรกิจทุกด้านเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในข้อบังคับสหกรณ์ มีค่าเฉลี่ย 4.38 และมีการแจ้งเวียนให้เจ้าหน้าที่ทราบและถือปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบของสหกรณ์ที่กำหนดมีค่าเฉลี่ย 4.32 ตามลำดับ

ระดับการศึกษามีระดับปฏิบัติงานในด้านการจัดองค์การไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตำแหน่งมีระดับปฏิบัติงานในด้านการจัดองค์การไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระยะเวลาในการปฏิบัติงานมีระดับปฏิบัติงานด้านการจัดองค์การไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการจัดการการเงินและบัญชี มีระดับปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.53 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีระดับปฏิบัติงานมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ มีการจัดทำงบการเงินและเปิดเผยต่อสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ย 4.64 มีการจัดทำบัญชีเรียบร้อย เป็นปัจจุบัน มีเอกสาร ประกอบการบันทึกสมบูรณ์ ถูกต้อง ครบถ้วนมีค่าเฉลี่ย 4.56 และมีการจัดทำบัญชีเป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ มีค่าเฉลี่ย 4.55 ตามลำดับ

ระดับการศึกษามีระดับปฏิบัติงานในด้านการจัดการการเงินและบัญชีไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตำแหน่งมีระดับปฏิบัติงานในด้านการจัดการการเงินและบัญชีไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระยะเวลาในการปฏิบัติงานมีระดับปฏิบัติงาน ด้านการจัดการการเงินและบัญชีไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีระดับปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.07 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีระดับปฏิบัติงานมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ มีนโยบายหรือระเบียบปฏิบัติในการควบคุมภายในและการรักษาความปลอดภัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสหกรณ์ มีค่าเฉลี่ย 4.19 สหกรณ์มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ย 4.11 และมีการพัฒนาระบบงาน โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ มีค่าเฉลี่ย 4.08 ตามลำดับ

ระดับการศึกษามีระดับปฏิบัติงานในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตำแหน่งมีระดับปฏิบัติงานในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระยะเวลาในการปฏิบัติงานมีระดับปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการควบคุมภายใน มีระดับปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.39 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีระดับปฏิบัติงานมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ มีการตรวจสอบจากสำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ย 4.70 มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และนโยบายที่กำหนดมีค่าเฉลี่ย 4.45 และมีการกำหนดวิธีการและมาตรการต่างๆ เพื่อใช้ในการป้องกันดูแลรักษาสินทรัพย์หรือเอกสารหลักฐานของสหกรณ์ให้ปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย 4.38 ตามลำดับ

ระดับการศึกษามีระดับปฏิบัติงานในด้านการควบคุมภายในไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตำแหน่งมีระดับปฏิบัติงานในด้านการควบคุมภายในไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระยะเวลาในการปฏิบัติงานมีระดับปฏิบัติงานด้านการควบคุมภายในไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาผลกระทบของการดำเนินงานที่มีต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถวิเคราะห์และอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ว่า

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สมาชิกมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการมากที่สุด เหตุมาจากสมาชิกมองว่าคณะกรรมการถือเป็นตัวแทนและเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนให้สหกรณ์เติบโตไปข้างหน้า เพราะต้องกำหนดกลยุทธ์ นโยบาย ตัดสินใจร่วมกับฝ่ายจัดการ ที่สำคัญกลยุทธ์และนโยบายที่กำหนดต้องนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงและเกิดผลที่เห็นได้ชัดเจน ทั้งนี้สหกรณ์จะมีการจัดประชุมใหญ่ประจำปี ประกอบด้วย คณะกรรมการดำเนินงาน ฝ่ายจัดการ และสมาชิก เพื่อร่วมกำหนดทิศทางการเติบโตของสหกรณ์ และรับทราบถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมา เป็นการเปิด

โอกาสให้สมาชิกได้คิด ริเริ่ม และร่วมตัดสินใจ และถือว่าการตัดสินใจของตนเป็นการร่วมรับผิดชอบในผลการดำเนินงานของสหกรณ์ด้วย โดยสอดคล้องกับความหมายของการมีส่วนร่วม ที่กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิด ริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง (ผ.ศ.จินตวีร์ เกษมสุข: เอกสารประกอบการเรียนรู้) และสอดคล้องกับการศึกษาของขวัญศิริ หวานชื่น ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรบางละมุง จำกัด อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่กล่าวว่า คณะกรรมการดำเนินการในฐานะผู้นำต้องมีความรู้ความเข้าใจ ชี้แจงทำความเข้าใจกับสมาชิกนำความคิดและหลักการสู่การปฏิบัติ จนสามารถทำให้เกิดการร่วมมือ ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินงาน และนโยบายของสหกรณ์เปรียบเสมือนเข็มทิศที่จะชี้นำสู่ความสำเร็จ ดังนั้นคณะกรรมการดำเนินการต้องกำหนดนโยบายที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิก และการติดต่อสื่อสารระหว่างสหกรณ์กับสมาชิกย่อมส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกที่ดี ดังนั้นการให้ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสหกรณ์ จะทำให้สมาชิกเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมของสหกรณ์มากขึ้น

ด้านบริหารงานบุคคล สหกรณ์มีการกำหนดระเบียบการบริหารทรัพยากรบุคคลไว้ชัดเจน เช่น การสรรหา คัดเลือก บรรจุแต่งตั้ง ผลตอบแทนเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้นมากที่สุด ในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานใดรวมทั้งสหกรณ์ต่างเล็งเห็นว่ามนุษย์เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนให้ธุรกิจดำเนินไป ดังนั้นย่อมต้องการบุคลากรที่มีคุณภาพเข้ามาทำงานและพัฒนาสหกรณ์ และพยายามให้บุคลากรทำงานในสหกรณ์นานๆ จะสังเกตอย่างหนึ่งได้ว่าบุคลากรในสหกรณ์ไม่ว่าจะตำแหน่งงานใดจะมีอายุค่อนข้างมาก และทำงานในสหกรณ์มาเป็นเวลานาน แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นและจงรักภักดีต่อองค์กร โดยสอดคล้องกับปัจจัยพื้นฐานของการประกอบธุรกิจ 5M’s คือ คน วัตถุดิบ เครื่องจักร เงินทุนและการบริหาร จะเห็นได้ว่าคนเป็นองค์ประกอบประเภทหนึ่งที่ทุกองค์การต้องให้ความสำคัญ องค์การใดมีคนที่ดีคุณภาพย่อมจะนำพาให้องค์การนั้นไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีผู้ให้ความหมายของการบริหารงานบุคคลไว้หลายแนวทางพอสรุปได้ดังนี้ การบริหารงานบุคคล หมายถึง การจัดหาบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้าทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้ประสิทธิผลสูงสุด แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสุขและความพึงพอใจของบุคลากรในหน่วยงานด้วย(ระวัง เนตรโพธิ์แก้ว) และสอดคล้องกับการศึกษาของพงศธร ผาสิงห์ ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลของเทศบาลในจังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดแพร่ และจังหวัดน่าน ที่กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา มีการกำหนดระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนไปในทิศทางเดียวกัน มีโครงสร้างที่ชัดเจน กำหนดอำนาจหน้าที่ให้เหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบ และจัดทำประกาศหลักเกณฑ์การบริหารงานบุคคลและชี้แจงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลดีต่อการบริหารงานบุคคล ซึ่งคนถือว่าทรัพยากรที่มีค่าสูงสุดในองค์กร

ด้านการจัดองค์การ สหกรณ์มีการกำหนดแผนงานการดำเนินงานสหกรณ์อย่างชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับมากที่สุด สหกรณ์ถึงแม้จะเป็นการรวมกลุ่มของบุคคลเพื่อแก้ไข

ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อกลุ่ม แต่ก็ยังต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์อย่างเคร่งครัด รวมทั้งต้องกำหนดแผนงานการดำเนินงานทั้งระยะสั้น และระยะยาว เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป พร้อมทั้งจัดแบ่งส่วนงานที่เหมาะสม มีปริมาณธุรกิจที่เพียงพอ ก่อเกิดรายได้ให้คุ้มกับรายจ่ายที่เกิดขึ้น สำหรับผู้จัดการสหกรณ์ถือเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่ง ต้องมีจิตใจมุ่งมั่นในการทำธุรกิจ มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจ ซื่อสัตย์ ขยันขันแข็ง รับผิดชอบการดำเนินงานและการควบคุมองค์กรอย่างใกล้ชิด และสุดท้ายมีความรู้ในหลักการวิธีการสหกรณ์ โดยสอดคล้องกับที่ Louis Allen กล่าวว่า พิจารณาองค์กรในแง่ของโครงสร้างซึ่งเป็นกลไกที่ทำให้ชีวิตสามารถร่วมกันทำงานได้ดีโดยต้องมีการจัดกลุ่มทำงาน กำหนดและมอบหมายหน้าที่ ความรับผิดชอบ กำหนดความสัมพันธ์ให้บรรลุถึงเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นความหมายที่เน้น กระบวนการ และสอดคล้องกับการศึกษาของชาติชาย จรัญศิริไพศาลที่ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานของกลุ่มสหกรณ์การเกษตรแปรรูปอาหารในจังหวัดสุรินทร์ กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรแปรรูปข้าว ที่กล่าวว่า แนวทางการบริหารจัดการที่ดีด้านการจัดการองค์กร มีการแบ่งสายงานปฏิบัติงาน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน กำหนดระเบียบการบริหารงาน มีการประชุมร่วมกันของสมาชิกประจำปี ด้านอำนวยการ มีคณะกรรมการดำเนินการ มีการกำหนดระเบียบการบริหารงาน มีการกำหนดหน้าที่ผู้บริหาร และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินงาน

ด้านการจัดการการเงินและบัญชี สหกรณ์มีการจัดทำงบการเงินและเปิดเผยต่อสมาชิกอย่างสม่ำเสมอมากที่สุด อาจเนื่องมาจากสหกรณ์เห็นความสำคัญของงบการเงินที่ทำให้ทราบฐานะการดำเนินงานและสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนงานในอนาคตได้ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินและเปิดเผยได้ทันเวลาจึงมีการนำโปรแกรมประยุกต์มาใช้งาน โดยจัดหาโปรแกรมสำเร็จรูปจากผู้จำหน่ายเอกชนรายหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันผู้จัดจำหน่ายได้เจ็บป่วยและไม่มีทายาทสืบทอด อาจส่งผลให้โปรแกรมสำเร็จรูปมีความเสี่ยงที่จะไม่สามารถรองรับการใช้งานในอนาคตได้ นอกจากนั้นสหกรณ์ยังให้ความสำคัญกับการวางระบบบัญชีที่ดี มีการจัดทำบัญชีที่ทันเวลา มีการจัดเก็บเอกสารที่เป็นระเบียบ และมีการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชี สอดคล้องกับการศึกษาของรัชฎาพร พุทชาคำ ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ทหารศรีสองรัก จำกัด ที่กล่าวว่าสหกรณ์มีระบบบัญชีและการเงิน โดยมีการเก็บรักษาเอกสารทางการบัญชีและการเงิน รวมถึงมีการตรวจสอบบัญชีจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัด

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สหกรณ์มีนโยบายหรือระเบียบปฏิบัติในการควบคุมภายในและการรักษาความปลอดภัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสหกรณ์ เนื่องมาจากการออกระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วย มาตรฐานขั้นต่ำในการควบคุมภายในและการรักษาความปลอดภัย สำหรับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ประมวลผลข้อมูล พ.ศ. 2553 ส่งผลให้สหกรณ์กระตือรือร้นที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบที่ออกมาบังคับ อีกอย่างปัจจุบันการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกและให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน มันยังแฝงมาด้วยภัยทางด้านคอมพิวเตอร์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำลายข้อมูลและทำให้ระบบเสียหาย ดังนั้นเพื่อให้เกิด

ความปลอดภัยต่อระบบคอมพิวเตอร์จำเป็นต้องออกระเบียบเพื่อมาควบคุมและลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นได้

ด้านการควบคุมภายใน มีสหกรณ์มีการตรวจสอบจากสำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอมากที่สุด ปัจจุบันสหกรณ์หลายแห่งให้ความสำคัญกับการควบคุมภายในเพิ่มมากขึ้น มีการนำหลักการควบคุมภายในไปแทรกไว้ในกระบวนการปฏิบัติงาน ผู้จัดการคอยควบคุมและกำกับดูแลการดำเนินงานว่าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพียงใด และมีปัญหาอุปสรรคที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการควบคุมภายในตามกรอบมาตรฐาน COSO (การติดตาม : เป็นการควบคุม และกำกับดูแลของฝ่ายบริหารเพื่อติดตามตรวจสอบผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานว่าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพียงใด และมีปัญหาอุปสรรคที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร) และทั้งนี้ควรได้รับการตรวจสอบหรือประเมินผลระบบการควบคุมภายในจากผู้ประเมินอิสระ นั้นก็คือผู้สอบบัญชีสหกรณ์จากภาครัฐหรือเอกชน เพื่อชี้จุดและและแนะนำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการควบคุมภายในตามกรอบมาตรฐาน COSO (การประเมินผล : การระบบการควบคุมภายในที่นำไปใช้ในระยะเวลาพอสมควรแล้ว ควรจัดให้มีการประเมินผลว่าระบบการควบคุมภายในนั้นยังเหมาะสมที่จะใช้ต่อไปหรือไม่ โดยผู้ประเมินผลต้องไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดระบบการควบคุมภายใน เพื่อมีความอิสระในการรายงานผลการประเมินและให้จัดทำรายงานเสนอต่อผู้บริหาร โดยชี้แจงให้ทราบถึงข้อบกพร่องที่ค้นพบ หรือสาเหตุของความแตกต่างระหว่างผลการดำเนินงานจริงกับการประมาณการ และผู้ที่ต้องรับผิดชอบ รวมทั้งเสนอให้มีการสั่งการเพื่อแก้ไขต่อไป) และสอดคล้องกับการศึกษาของประเสริฐ กายาไชย ที่ได้ศึกษาเรื่องการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโป่งฮี้ง หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 17 ตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ที่กล่าวว่า สมาชิกกลุ่มให้ความสำคัญในกิจกรรมการควบคุมภายในโดยกำหนดให้ชี้แจงรายรับ-รายจ่าย ให้สมาชิกทราบทุกระยะ และเตือนให้สมาชิกปฏิบัติตามระเบียบ และสอบทานกิจกรรมควบคุมเป็นระยะๆ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลกระทบของการดำเนินงานที่มีต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตร ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.สมาชิกสหกรณ์และกรรมการดำเนินการ ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในหลักการสหกรณ์เป็นอย่างดี ต้องเข้าใจถึงความมุ่งหมายในการรวมกัน รู้ถึงสิทธิและหน้าที่ รวมทั้งหลักและวิธีการสหกรณ์ จึงจะทำให้ดำเนินกิจการได้โดยราบรื่น มีความมั่นคงและเข้มแข็ง สามารถอำนวยประโยชน์ให้สมาชิกได้ ดังนั้นควรอบรมให้สมาชิกเข้าใจในเรื่องดังกล่าวข้างต้นด้วย

2.สหกรณ์ควรยึดหลักการสำคัญของสหกรณ์ คือ การทำกิจกรรมร่วมกันที่ช่วยกันแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ โดยไม่มุ่งหวังกำไร แต่ต้องยอมรับว่าที่ผ่านมามีสหกรณ์ดำเนินกิจกรรมผิดไปจากหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ คือมุ่งหารายได้จากการทำธุรกรรมทางการเงิน นอกเหนือจากทำกับสมาชิกหรือสหกรณ์ด้วยกัน เช่น การนำเงินของสหกรณ์ไปลงทุนในตราสารหนี้ ตราสารทุน ในตลาดทุนตลาดเงินและนอกจากนี้ยังมีสหกรณ์ดำเนินการนอก

ขอบเขตวัตถุประสงค์ตามประเภทสหกรณ์ โดยทำกิจกรรมซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลจำหน่ายแก่ผู้ค้าสลาก หรือทำกิจการหอพัก เป็นต้น ทำให้สหกรณ์มีกำไรและมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี แต่ย่อมแฝงด้วยความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นหากกิจกรรมไม่ประสบผลสำเร็จผลกระทบย่อมตกมาถึงสมาชิกในที่สุด

3.สหกรณ์การเกษตรควรมุ่งเน้นทำการตลาดเพิ่มมากขึ้น ผลผลิตการเกษตรที่มาจากสมาชิกนั้น ควรมีตลาดรองรับที่แน่นอน สหกรณ์เองควรติดต่อเอกชน เช่น ซุปเปอร์สโตร์ เป็นต้น และทำสัญญาเพื่อนำสินค้าเกษตรไปวางจำหน่าย แต่ทั้งนี้ก็ต้องพัฒนาคุณภาพสินค้าทางการเกษตรให้ได้มาตรฐาน

4.สหกรณ์การเกษตร มีจำนวนมากที่สุดในทุกประเภทของสหกรณ์แต่กลับมีผลการดำเนินงานที่ไม่ดีเท่าที่ควร เพราะสินค้าการเกษตรยังต้องพึ่งธรรมชาติ และระบบสาธารณูปโภคอย่างเช่นระบบชลประทาน ซึ่งไม่ครอบคลุมอย่างทั่วถึง ดังนั้นยังคงต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐเกี่ยวกับระบบสาธารณูปโภคและเงินทุนอุดหนุน

5.สหกรณ์การเกษตรมีการนำโปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้งาน โดยจัดจำหน่ายโดยเอกชนรายเดียว ซึ่งมีความเสี่ยงอย่างมากเนื่องจากปัจจุบันเอกชนรายนั้นได้เจ็บป่วยและไม่มีการถ่ายทอดไว้ส่งผลให้ในอนาคตหากมีการปรับเปลี่ยนด้านธุรกิจทำให้โปรแกรมสำเร็จรูปไม่ได้รับการพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และก็ไม่สามารถใช้งานได้ในที่สุด ดังนั้นสหกรณ์เองควรทำการวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีและมองหาโปรแกรมสำเร็จรูปอื่นเพื่อมาทดแทนในอนาคต

6.ระบบการควบคุมภายใน หากนำมาปฏิบัติจะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น แต่ก็ยังพบว่าสหกรณ์มีการนำไปปฏิบัติยังไม่ทั่วถึง อาจเป็นเพราะคณะกรรมการดำเนินงานหรือผู้จัดการยังไม่มีความเข้าใจในระบบการควบคุมภายในและไม่รู้วิธีในการทำระบบการควบคุมภายในมาปฏิบัติ และยังพบอีกว่าสหกรณ์ที่นำระบบการควบคุมภายในมาปฏิบัติจะเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ และคณะกรรมการดำเนินงานหรือผู้จัดการเล็งเห็นความสำคัญและเข้าใจในระบบการควบคุมภายในพร้อมทั้งเห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นภาครัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นกรมส่งเสริมสหกรณ์การเกษตร ควรอบรมให้ความรู้และแนวทางในการนำระบบการควบคุมภายในมาปฏิบัติอย่างถูกต้อง

รายการอ้างอิง

ขวัญศิริหวานชื่น. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรบางละมุง จำกัด อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. ปริญญานิพนธ์. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้. ถ่ายเอกสาร.

ชาติชาย จรัญศิริไพศาล. (2550). การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานของกลุ่มสหกรณ์การเกษตรแปรรูปอาหารในจังหวัดสุรินทร์ กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรแปรรูปข้าว.ปริญญานิพนธ์. สุรินทร์ :มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.ถ่ายเอกสาร.

ประเสริฐ กายาไชย. (2552). การควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโป่งฮี้ง หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 17 ตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. ปริญญานิพนธ์.เชียงราย:มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.ถ่ายเอกสาร.

พงศธร ผาสิงห์. (2554). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลของเทศบาลในจังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดแพร่ และจังหวัดน่าน.ปริญญานิพนธ์.อุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. ถ่ายเอกสาร.

รัชฎาพร พุทซาคำ. (2551). การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ทหารศรีสองรัก จำกัด. ปริญญานิพนธ์. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. ถ่ายเอกสาร.

สุพจน์ วัฒนวิเชียรและคณะ. (2553). การพัฒนาการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปริญญานิพนธ์. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.ถ่ายเอกสาร